This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

**Usage guidelines**

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

**About Google Book Search**

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Digitized by Google

C9010.7(27)

Harvard College Library

FROM THE BEQUEST OF

JAMES WALKER, D.D., LL.D.,

(Class of 1814)

FORMER PRESIDENT OF HARVARD COLLEGE;

"Preference being given to works in the Intellectual and Moral Sciences."

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

# HENRY BRADSHAW SOCIETY

Publ.

Founded in the Year of Our Lord 1890

for the editing of Rare Liturgical Texts.

VOL. XXXV.

*ISSUED TO MEMBERS FOR THE YEAR* 1908

AND

PRINTED FOR THE SOCIETY

BY

HARRISON AND SONS, ST. MARTIN'S LANE,

PRINTERS IN ORDINARY TO HIS MAJESTY.

Digitized by Google

Digitized by Google

THE

# SECOND RECENSION OF THE QUIGNON BREVIARY

FOLLOWING AN EDITION PRINTED AT ANTWERP IN 1537
AND COLLATED WITH TWELVE OTHER EDITIONS
TO WHICH IS PREFIXED A HANDLIST OF
EDITIONS OF THE FIRST AND
SECOND RECENSIONS

PREPARED AND EDITED BY

J. WICKHAM LEGG.

Catholic Church.

VOL. I. TEXT.

London.

1908.

Digitized by Google

e9010.7.27
III. 6883.29

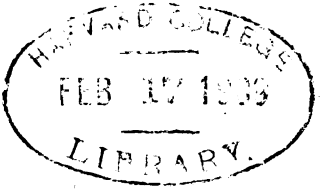


Walker fund
(35)

LONDON:
HARRISON AND SONS, PRINTERS IN ORDINARY TO HIS MAJESTY,
ST. MARTIN'S LANE.

Digitized by Google

# PREFATORY NOTE.

THE Second Recension of the Breviary edited by Cardinal Quignon was issued in 1536 and its use abolished in 1568 by the famous Bull of Pope Pius V. which begins with the words *Quod a nobis*, and contains the sentence: "Tollimus in primis et abolemus Breviarium novum a Francisco Cardinale praedicto editum." During the 32 years of its official existence, the number of editions that appeared was very great; setting aside the ten or eleven editions of the first recension, there appeared over a hundred editions of the second, that are known. Possibly there are more; for though I have been searching during the last five and twenty years for copies in every library that I have visited, yet some fresh editions, hitherto unknown to me, have very recently come under my notice. Strange to say, I have not yet seen an edition of 1536; and I have thus been forced to take as the basis of the following reprint one of the editions of 1537, that printed at Antwerp by Antony Goin.

The copy, once Archbishop Parker's, used for transcription, belongs now to the Master and Fellows of Corpus Christi College, Cambridge, by whose courtesy I was allowed this favour on the recommendation of their late librarian, the Rev. S. S. Lewis, of whose kindness and hospitality I here gratefully make mention. A missing leaf in this copy was supplied from the copy of the same edition in the University Library at Cambridge: and for correction of the printers' proofs a copy in the library of Magdalen College, Oxford, was generously placed at my disposal through the good offices of the Rev. H. A. Wilson, our Secretary.

In preparing this transcript, the contractions of the sixteenth century press have been expanded. Only in rare cases did any

Digitized by Google

doubt arise as to the word intended. To avoid a great increase of bulk, the psalms and scripture lessons have not been reprinted entire. Only the beginning and ending of these have been given. The number of each psalm always appears in the heading; and for the lessons a reference to the Vulgate is added in a footnote. The rest of the breviary has been reprinted in full; so that the Vulgate is the only additional book needful as a companion to this edition.

The editions collated for this work have been chosen on no very definite principle save that of accessibility. With characteristic generosity the Rev. W. J. Blew gave me access to those editions which belonged to his rich liturgical library. Others have been found amongst my own books. As many as twelve editions have been collated. The year of the century in which the book appeared has been taken for the symbol of the edition. Thus 37 is the symbol of the following reprint, inasmuch as it follows an edition of 1537; 38 is the symbol of an edition of 1538, and so on.

When *etc.* has been added after the symbol of an edition it usually means that all the editions used for collation following after the date of the edition named have the same reading. With this exception, be it noted, that "61, etc.," means a small group of editions printed at Antwerp, beginning with an edition of the Plantin press in 1557, in which there is, besides arguments to the psalms, an index to the epistles and gospels read in the mass: for this work this index has been neglected. The symbol "61 etc.," thus indicates a collation of 61, 64, and 66, and appears chiefly in the psalter for the arguments to the psalms.

The collation for this edition was made many years ago, before the dispersal of the library of our late Vice-President, Mr. Blew; so that it has not been possible to collate afresh with the proofs of the present reprint the readings given from Mr. Blew's books, of which more particularly the copies indicated by the symbols 38, 41, and 66 may be named. But the variants of the

Digitized by Google

other editions used have been collated with the proofs by means of copies in public libraries or in my own possession. It will be observed that the variants in the several editions are small, and of little importance. But this ungrateful labour had to be undertaken if the facts were to be made out.

The following editions are those which have been collated for the present reprint; and the symbols used in collation are given at the head of each title. 49, it should be noted, has only been collated as far as the beginning of the psalter. 60 is only a *pars hyemalis*, and so only the winter part of the breviary has been collated. 42 is a Quignon *diurnale* containing no part of Mattins.

38.

¶ Breviari- | um Romanum ex sacra | potissimum scriptura, | & probatis sanctorum | historijs nuper confectum, | ac denuo per eundem | auctorem accurati- | us recognitum. |

[A woodcut of a cardinal presenting a book to a pope.]

¶ Væneunt Antuerpiæ, sub | Rubro castro. | Anno. M.D. xxxviii.

*Colophon:* ¶ Antuerpiæ, typis Gulielmi Mon | tani. Anno a Christo nato | M.D. xxxviii. | Mense Martio. |

16°.

39.

¶ Breuiarium Romanum a Paulo Tertio | recens promulgatum, ex sacra potissimum scriptura | et probatis sanctorum historijs constans. Ab au- | thore denuo recognitum: et antiphonis, homelijs, precibus, sanctorum com- | memorationibus, et alijs id

Digitized by Google

ge- | nus additamentis multifariam | locupletatum : varijsque modis | immutatum. vt in prefa- | tione luculentius | explicatur.

[Thielman Kerver's mark.]

¶ Parisiis | ¶ A Ioanne Paruo sub lilij aurei intersignio, via ad diuum Iacobum | A Galeoto Pratensi, in prima Aule Regie Palatij columna. Et ab | Yolanda Bonhomme, sub Unicornis intersignio, eadem via Iacobea. | M.D. xxxix.

*Colophon:* Excudebat Parisiis Oliuerius Mallard. xvi. cal. Nouembris, M.D. xxxix. impensis honestorum virorum Ioannis petit, Galeoti du pre, et Iolande bonhomme vidue Thielmanni Keruer, apud quos venale prestat.

4°.

41.

¶ Breuiarium Romanum a Paulo tertio | recens promulgatum, ex sacra potissimum scriptura et pro- | batis sanctorum historijs constans. Ab authore denuo reco- | gnitum, et antiphonis, homilijs, precibus, sanctorum comme- | morationibus, et alijs id genus additamentis multifariam lo- | cupletatum : varijsque modis immutatum . vt in prefatione lu | culentius explicatur.

[Thielman Kerver's mark.]

Parisijs | ¶ Apud Iolandam Bonhomme, viduam Thielmanni Keruer. | M.D. xlj.

*Colophon:* ¶ Excusum Parisiis per Iolendam Bonhomme, viduam | Thielmanni Keruer. Absolutum calendis Iulii. | M.D. xli.

8°.

42.

A diurnale, title page wanting, printed by Iunta at Venice in 1542.

16°.

Digitized by Google

43.

Breviarivm | Romanum ex sacra potissi- | mvm scriptura, et probatis | sanctorum Historijs nuper confectum, ac denuo per eun- | dem Authorem accuratius recognitum, eaque dili- | gentia hoc in anno à mendis ita purgatum, | vt Momi iudicium non pertimescat. |

Ioan. V. |

Scrutamini scripturas: quoniam illæ sunt, quæ testimonium perhibent de me. |

[A woodcut of Samson with the gates of Gaza, bearing this legend: Libertatem meam mecum porto, coming out of a renaissance gateway on the pediment of which is: Aeternitati, immediately below a roundel of Ianus surrounded by: Recondita pando.]

Cvm privilegio | Summi Pontificis, & Regis Galliæ. | Lugduni. | M.D. xliii.

*Colophon:* Lugduni, | excudebat Baltazard | Arnoullet, vna cum haeredibus | Ioannis Barbous. | M.D. xliiii.

4°.

44.

Breviarivm | Romanum ex sacra potissimum scriptura | & probatis Sanctorum historijs nuper | confectum, ac denuo per eundem | auctorem accuratius | recognitum. |

[A roundel with cross having skull at foot and Jerusalem in the background.]

Scrutamini scripturas, quoniam illæ sunt, quæ | testimonium perhibent de me. Ioan. v. |

Cvm privilegio Svmmi | Pontificis . et Regis Galliæ. | M.D. xliiii. |

*Colophon:* Lugduni, | Excvdebat | Theobaldvs | Paganvs.

16°.

Digitized by Google

49.

Breuiarium Roma- | num ex sacra potissimum scriptura, | & probatis sanctorum historijs | nuper confectum, ac denuo | per eundem auctorem | accuratius reco- | gnitum.

Scrutamini scripturas, quoniam illæ sunt | quæ testimonium perhibent de me. | Ioan. v. |

[A roundel with cross in imitation of that on title of 44.]

Lvgdvni, | Apud Petrum Fradin, | M.D. xlix.

*Colophon:* Lugduni, | excvdebat | Petrus Fradin | 1549.

16°.

60.

Breviarii | Romani | Ex sacra potissimùm Scriptura, et | sanctorum historiis nuper confecti, | ac denuò accuratiùs recogniti, | Pars Hyemalis. |

[A roundel resembling that on title of 44.]

Lvgdvni, | apvd Theobaldum | Paganum, | 1560.

*Colophon:* Lvgdvni, Excvdebat Philibertus | Rolletius | 1560. | Finis partis hyemalis. |

16°

61.

Breviarivm | Romanum ex | sacra potissimum | scriptura, & probatis Sanctorum | historijs confectum, ac denuò | recognitum. |

Cum argumentis in psalmos, Indice ad | Epistolis & Euangelia, quæ in Missa le | guntur inuenienda, septem Psalmis, & | officio mortuorum. |

[A roundel with hand holding a pair of compasses and this legend: Labore et constantia.]

Antverpiæ, | ex officina christophori Plantini. | 1561.

[The whole title within a square-headed gateway.]

*Colophon:* Antverpiæ, | excvdebat Christophorus Plantinvs, xx Novemb. | M.D.LX.]

16°.

Digitized by Google

63.

[A roundel with a cross and this legend: IN HOC SIGNO VINCES.]

Breviarivm | Romanvm | Ex sacra potissimum scriptura, & probatis sanctorum | historiis nuper confectum, ac denuo per | eundem authorem accuratius | recognitum. | *Scrutamini scripturas, quoniam illæ sunt,* | *quæ testimonium perhibent de me.* | *Iohan. V.* |

[A woodcut of a fleur-de-lys with letters L.A.]

Venetiis apvd ivnctas | M.D. LXIII.

8°.

64.

Breviarivm | romanvm ex | sacra potissi- | mùm scriptura, & probatis | Sanctorum historijs con- | fectum, ac de- | nuò recogni- | tum.

*Cum Argumentis in Psalmos,* | *Indice ad Epistolas & Euan-* | *gelia, quæ in Missa leguntur* | *inuenienda, septem Psal-* | *mis, & Officio mor-* | *tuorum.*

Antverpiae, | In ædibus viduæ & hære- | dum Ioan. Stelsij. | 1564.

*Colophon:* Antverpiae. | Typis Ioannis VVithagij. | 1564.

16°.

66.

Breuiarium | Romanum Ex Sacra | potissimum Scriptura, | et probatis sanctorum | historijs confectum, ac de | nuo recognitum. | Cum argumentis in Psalmos, Indice ad epistolas et | Euangelia quae in missa leguntur | Inuenienda . septem Psalmis | et officio mortuorum | .

Scrutamini scripturas, quoniam illae sunt, quae | testimonium, perhibent de me | Ioan. v. |

[A circular woodcut as in 44, but smaller.]

Antverpiae, | in aedibus viduae et haeredum | Ioannis Stelsij | 1566. | cum gratia et Priuelegio. |

Digitized by Google

*Colophon:* Antverpiae | Typis Ioan. Latij | 1566. | Iosue 1. | Non recedat volumen Legis huius | ab ore tuo, sed meditaberis in | eo diebus ac noctibus. |

8°.

Here and there an edition has been quoted for one particular point. In this the date, stationer, and place of publication have been given with the note.

To distinguish between the two recensions I still think the simplest and easiest method is merely to look at the first words of the prefatory letter of Cardinal Quignon to Pope Paul III. Those of the first recension are *Cogitanti mihi pater sanctissime*[1]; of the second, *Breviarium Romanum nuper a nobis.*

It is hoped that in a succeeding volume something may be said of the history of the Quignon Breviary, the sources whence it was derived, and the influence which it had on liturgy in the sixteenth century.

I have now only to thank those who have given me help in preparing this edition; especially the heads of the libraries in different parts of Europe, from whom I have always received great courtesy and attention. Their number is so great that I find it difficult to enumerate them; but I am not the less grateful for the kindness that I have received at their hands. The reader may gain some imperfect idea of the extent of my obligations if he cast a glance at the Handlist of Editions which follows this note. And I would add some expression of gratitude also to the founders of these libraries at home and abroad, to whose exertions in the long forgotten past we owe the means of pursuing those studies which are to many of us a source of the most unfeigned delight.

J. WICKHAM LEGG.

OXFORD, *September 26th*, 1908.

[1] See the reprint of the first recension, *Breviarium Romanum a Francisco Cardinali Quignonio editum et recognitum iuxta editionem Venetiis* A.D. 1535. *impressam*, Cambridge University Press, 1888, p. xix.

Digitized by Google

# Handlist of Editions of the Quignon Breviary from 1535 to 1566.

Copies or editions marked with an asterisk are those which the Editor has not been able himself to see.

The vernacular form of stationers' names is adopted except when they are better known in the Latin.

## First Text.

| Date. | Place. | Stationers. | Size. | Library, or owner, or source of information. |
|---|---|---|---|---|
| 1535 Cal. Martii. | Rome ... | Ant. Bladus ... ... | 8° | Angelica, Rome.<br>Nazionale, Naples.<br>University, Turin.<br>*Nazionale, Palermo. |
| 1535 Mense Junio. | Venice ... | L. A. Iunta ... ... | 16° | British Museum.<br>Editor. |
| *1535 | Paris ... | Julian Lunel ... ... | 8° | Minimes, Paris.<br>(Hippolyte Helyot, *Supplement du Journal des Sçavants*, du dernier juin, 1708, p. 230.) |
| ? | ? ... | fragment of unknown edition (? proof). | 8° | Nationale, Paris. |
| 1536 | Paris ... | Thielmann Kerver, Jean Petit, Galiot du Pré, and Yoland Bonhomme. | 4° | Nationale, Paris. |
| 1536 | Paris ... | Galiot du Pré, Jean Petit, Yolande Bonhomme (*another issue of that above*). | 4° | Nationale, Paris.<br>Hofbib. Darmstadt. |
| 1536 | Lyons ... | Vincentius de Portonariis, Melchior & Gaspar Trechsel fratres. | 8° (?) | B. de la Ville, Lyons. |
| 1536 | Paris ... | Jean Petit, Galiot du Pré, and J. Kaerbriant, named Huguelin. | 8° | University, Edinburgh.<br>Rev. W. J. Blew. |
| 1536 | Antwerp ... | Michael Hillenius ... | 8° | Rev. J. H. Ellis. |
| 1536 | Cologne ... | Ioh. Soter ... ... | 8° | Kreisbib. Regensburg.<br>KK. Universität, Prague.<br>Sir Thomas Brooke, Bart. |
| 1536 mense Maio. | Lyons ... | D. de Harsy ... | 16° | Editor. |

Digitized by Google

SECOND TEXT.

| Date. | Place. | Stationers. | Size. | Library, or owner, or source of information. |
|---|---|---|---|---|
| *1536 | Rome ... | — | 8° | B. Gavanti. *Thesaurus Sacrorum Rituum*, t. ii. p. i. § ii. cap. i. Add. 4. |
| *1536 | Paris ... | — | 4° | *Biographie universelle* (Michaud), *s.v.* Quignonez. |
| 1537 mense Febru. | Venice ... | L. A. Iunta ... ... | 8° | Vatican, Rome. |
| 1537 mense Septemb. | Antwerp ... | Ant. Goin ... ... | 8° | University, Cambridge.<br>Corpus Christi, Cambridge.<br>Magdalen College, Oxford.<br>Royal Library, Hanover.<br>*Trinity College, Dublin.<br>Royal Library, Copenhagen.<br>*Huth Library. |
| 1537 mense Decemb. | Venice ... | L. A. Iunta ... ... | 8° | Vatican, Rome.<br>Quiriniana, Brescia. |
| *1538 | Venice ... | L. A. Iunta ... .. | 8° | F. Arevalus, *Hymnodia Hispanica*, Rome, 1786, p. 391. |
| 1538 | Antwerp ... | Gulielm. Montani ... | 16° | Rev. W. J. Blew. |
| 1538 | Antwerp ... | M. Hillenius... ... | 16° | Bodley's, Oxford.<br>Mr. F. H. Dickinson. |
| 1538 | Lyons ... | Io. Barbous .. ... | 16° | Vallicellana, Rome. |
| 1538 | Lyons ... | Io. Crispinus... . | 16° | Barberini (now Vatican). |
| 1538 xix. Kal. Septemb. | Paris ... | J. Roigny and Ol. Mallard. | 8° | Stadtbib. Nuremberg. |
| 1538 oct. id. Feb. | Paris ... | Yolande Bonhomme, widow of Thielmann Kerver. | 8° | Nationale, Paris. |
| 1539 | Paris ... | Thielmann Kerver & Jean Petit. | 4° | Archbishop's, Lambeth.<br>British Museum.<br>Rev. W. J. Blew. |
| 1539 Nov. 12. | Paris ... | Yolande Bonhomme, widow of Th. Kerver. | 16° | Casanatense, Rome.<br>*Earl of Crawford. |
| 1539 | Lyons ... | Barbous ... ... | 8° | Bollandists. |
| 1539 xvi. Cal. Novemb. | Paris ... | Jean Petit, Gal. du Pré, Yolande Bonhomme, and Ol. Mallard. | 4° | Royal Public Library, Dresden.<br>Rt. Hon. A. J. B. Hope. |
| 1539 *xvi. Cal. Novemb. | Paris ... | Oliver Mallard ... | 12° (*thus*) | Beuron (Suitbert Bäumer, *Geschichte des Breviers*, Freiburg im Breisgau, 1895, p. 393, note). |
| 1540 | Lyons ... | Th. Paganus ... ... | 8° | Ambrosiana, Milan.<br>Diocesan Library, Brechin. |
| 1540 | — | — | 4° | *Biographie universelle* (Michaud) *s.v.* Quignonez. |
| 1540 | Lyons ... | Th. Paganus... ... | 16° | Ste. Geneviève, Paris. |
| 1540 mense Maio. | Venice ... | Heirs of L. A. Iunta | 8° | Law Society, London.<br>University, Upsala. |

Digitized by Google

SECOND TEXT—*continued.*

| Date. | Place. | Stationers. | Size. | Library, or owner, or source of information. |
|---|---|---|---|---|
| 1541 | Paris ... | Th. Kerver ... ... | 8° | St. John's College, Cambridge.<br>Rev. W. J. Blew. |
| 1541 | Lyons ... | Io. Barbous ... ... | 8° | Archbishop's, Rheims.<br>University, Bologna. |
| 1541 | Lyons ... | Th. Paganus ... ... | 8° | Palatina, Parma. |
| 1541 | Venice ... | Heirs of L. A. Iunta | 16° | British Museum.<br>Vallicellana, Rome. |
| mense Martii. | | | | |
| 1541 | Paris ... | Yolande Bonhomme, widow of Th. Kerver. | 16° | B. royale, Brussels. |
| July 13 | | | | |
| *1542? | Paris ... | Francisc. Maguet ... | — | Gavanti, *loc. cit.* |
| 1542 | Lyons ... | Io. Barbous ... ... | 8° | Royal Library, Munich.<br>Barberini (now Vatican), Rome<br>Ambrosiana, Milan.<br>B. governativa, Lucca.<br>Mazarine, Paris.<br>Editor.<br>Archiginnasio, Bologna. |
| 1542 | Antwerp ... | Mich. Hillenius ... | 8° | Arsenal, Paris. |
| 1542 | Paris ... | Io. Foucher, Franc. | 4° | Stadtbibl. Köln. |
| 1542 | Paris | Regnault and Ol. Mallard. | | |
| decimo sexto calendas novembris | | Poncet le preux and Oliv. Mallard (*another issue*) | | University, Bologna. |
| *1542 | Paris ... | Ambros. Girault ... | 4° | F. A. Zaccaria, *Bibliotheca Ritualis*, Rome, 1776, vol. i. p. 113. |
| 1543 | Lyons ... | Io. Barbous ... ... | 8° | Fabbroniana, Pistoia.<br>*Trinitarians, Rome. |
| 1543 | Lyons ... | Baltazard Arnoullet and heirs of Io. Barbous. | 16° | University, Munich. |
| *1543 | Venice ... | Heirs of Iunta ... | — | Arevalus, *op. cit.* p. 391. |
| 1543? | Lyons ... | Th. Paganus. (Title page wanting, *index festorum* begins 1543.) | 8° | Bib. des erzbischöflichen Priesterseminars, Köln. |
| 1543-44 | Lyons ... | Baltazard Arnoullet and Io. Barbous. | 4° | British Museum.<br>University, Durham.<br>University, Cambridge.<br>Nationale, Paris.<br>Ambrosiana, Milan.<br>Corsiniana, Rome.<br>B. de la Ville, Lyons.<br>Brancacciana, Naples.<br>*Arsenal, Paris.<br>University, Aberdeen.<br>*Benedictines of Solesmes.<br>Rev. W. J. Blew. |
| 1544 | Lyons ... | Io. Barbous ... ... | 8° | Nazionale, Florence. |

Digitized by Google

SECOND TEXT—*continued.*

| Date. | Place. | Stationers. | Size. | Library, or owner, or source of information. |
|---|---|---|---|---|
| 1544 | Lyons ... | Th. Paganus ... ... | 16° | Editor. |
| 1544 | Lyons ... | Th. Paganus ... ... | 8° | University, Bologna.<br>Palatina, Parma. |
| 1544? | Lyons ... | Hector Penet. (Title wanting. *Index festorum* begins at 1544.) | 16° | Editor. |
| 1545 | Lyons ... | Th. Paganus ... ... | 16° | Archiginnasio, Bologna. |
| 1545<br>7 July. | Paris ... | Yol. Bonhomme, widow of Th. Kerver. | 16° | Ste. Genéviève, Paris. |
| 1546 | Lyons ... | Th. Paganus ... ... | 4° | Bodley's Library, Oxford.<br>University, Aberdeen.<br>National, Madrid.<br>St. Isidro, Madrid.<br>St. Mark's, Venice.<br>B. Capitolare, Verona.<br>Bollandists, Brussels.<br>B. Communale, Perugia.<br>B. Classense, Ravenna.<br>Earl of Ancaster, Drummond Castle.<br>University, St. Andrews. |
| 1546 | Paris ... | Gul. Marbin (*thus*) ... | 16° | Ste. Genéviève, Paris. |
| 1546 | Venice ... | Petr. Liechtenstein ... | 8° | Nationale, Paris.<br>Vatican, Rome (two copies). |
| 1546 | Lyons ... | Th. Paganus ... ... | 8° | Messrs. Bull and Auvache. |
| *1546 | Lyons? ... | Th. Paganus ... ... | 18° (*thus*) | Mr. C. J. Stewart's catalogue. |
| *1546 | Lyons ... | I. and Fr. Frellonius and Dionysius de Harsy. | 8° | Arsenal, Paris. |
| 1546<br>4° Idus Iunii. | Paris ... | Yolande Bonhomme, widow of Th. Kerver | 8° | Facultés catholiques, Lille.<br>Rev. H. A. Wilson. |
| 1547 | Venice ... | Gryphius ... ... | 8° | Rt. Hon. A. J. B. Beresford Hope. |
| 1547 | Lyons ... | Th. Paganus ... ... | 8° | Ste. Genéviève, Paris. |
| 1547 | Lyons ... | Ant. Vincent and Dionysius de Harsy. | 8 | University, Copenhagen. |
| 1547 | Paris ... | Th. Paganus ... ... | 16° | Exeter College, Oxford.<br>B. Quiriniana, Brescia. |
| 1547<br>mense Martio | Venice ... | Heirs of L. A. Iunta... | 4° | Sion College, London.<br>Nazionale, Naples (two copies).<br>Palatina, Parma.<br>Royal Library, Munich.<br>Vallicellana, Rome.<br>Casanatense, Rome.<br>San Isidro, Madrid.<br>Nazionale, Palermo. |

Digitized by Google

SECOND TEXT—*continued.*

| Date. | Place. | Stationers. | Size. | Library, or owner, or source of information. |
|---|---|---|---|---|
| 1548 | Paris ... | Gul. Merlin and Io. Amazeur. | 8° | Chapter Library, Canterbury.<br>*Trinity College, Dublin.<br>Chapter Library, Valencia.<br>College, Winchester. |
| 1548 | Lyons ... | A. Vincent and D. de Harsy. | 8° | Mazarine, Paris. |
| 1548 | Lyons ... | Th. Paganus ... ... | 8° | Queen's College, Oxford.<br>B. de la Ville, Lyons<br>Ste. Genéviève, Paris.<br>Angelica, Rome. |
| 1548 | Paris ... | Audoen Parvus (Pars Hyemalis) | 16° | Mr. A. G. Reid, Auchterarder. |
| 1548<br>xv. Calend. Augusti. | Paris ... | Yolande Bonhomme, widow of Th. Kerver | 16° | Royal Library, Munich. |
| 1549 | Lyons ... | Peter Fradin ... ... | 16° | Editor. |
| 1549<br>v. idus Iunii | Paris ... | Gul. Merlin and Io. Amaxeur (*thus*). | 16° | Rev. Dr. Fowler, Durham. |
| 1550 | Lyons ... | Peter Fradin ... | 16° | Chapter Library, Valencia. |
| 1550 | Lyons ... | Th. Paganus... ... | 16° | Vatican, Rome.<br>University, Edinburgh. |
| 1551 | Lyons ... | Th. Paganus? ... | 8° | Archbishop's Library, Lambeth. |
| 1551 | Lyons ... | Th. Paganus... ... | 16° | British Museum.<br>Corpus Christi College, Oxford. |
| 1551 | Lyons ... | Jacob de Millis ... | 16° | National, Madrid. |
| 1551<br>xii (*thus*) idus Novembris | Paris ... | Guillelm. (*thus*) Merlin and Jo. Amazeur. | 16° | Victor Emmanuel, Rome. |
| 1552 | Lyons ... | Th. Paganus ... ... | 8° | Casanatense, Rome. |
| 1553 | Lyons ... | Petrus Fradin ... | 16° | Corpus Christi College, Oxford. |
| 1553 | Lyons ... | Barthol. Fraenus ... | 12° | Arevalus, *op. cit.* p. 391. |
| 1554 | Paris ... | Gul. Merlin ... ... | 8° | Anatole Alès, *Description des livres de liturgie*, etc. Paris, 1878, p. 267. |
| 1554 | Lyons ... | Th. Paganus... ... | 16° | Corsiniana, Rome. |
| 1554<br>idibus April | Paris ... | Gul. Merlin and Io. Amazeur. | 16° | Bib. Mazarine, Paris.<br>B. de la Ville, Rheims.<br>National, Madrid.<br>Rev. Dr. Liddon. |
| 1555 | Lyons ... | Th. Paganus ... ... | 8° | Bodley's Library, Oxford.<br>British Museum.<br>Classense, Ravenna. |
| 1556<br>Aug. 14 | Lyons ... | Th. Paganus ... ... | 8° | Franzoniana, Genoa.<br>Rev. H. A. Walker. |
| 1556<br>Aug. 14 | Lyons ... | Th. Paganus ... ... | 4° | Corsiniana, Rome.<br>Nazionale, Naples.<br>Bodley's Library, Oxford.<br>University, Bologna.<br>*Rev. and Hon. S. W. Lawley.<br>*Benedictines of Solesmes.<br>*Sir Thomas Brooke, Bart. |



Digitized by Google

SECOND TEXT—*continued.*

| Date. | Place. | Stationers. | Size. | Library, or owner, or source of information. |
|---|---|---|---|---|
| 1556 Aug. 14 | Lyons ... | Heirs of Jacobus Junta and Th. Paganus. | 4° | B. de la Ville, Marseilles.<br>Angelica, Rome.<br>Riccardiana, Florence.<br>Ambrosiana, Milan.<br>St. Mark's, Venice.<br>*Chapter, Verona.<br>University, Munich. |
| 1556 | Venice ... | Liechtenstein ... | 8° | Classense, Ravenna.<br>Very Rev. Dr. Ball, Cumbrae.<br>Mr. F. H. Dickinson. |
| *1557 | — | — | 16° | B. Gavanti, *loc. cit.* |
| 1557 | Lyons ... | Th. Paganus ... ... | 8° | B. communale, Amiens.<br>San Isidro, Madrid.<br>Bib. des erzbischöflichen Priesterseminars, Köln. |
| *1557 | Lyons ... | Heirs of Blasius Guido. | fo. | Arevalus, *op. cit.* p. 391. |
| 1557–58 | Antwerp ... | Chr. Plantin ... ... | 16° | British Museum. |
| 1557–58 | Lyons ... | Auricius Roy and Ludovicus Pesnot. | 16° | Marucelliana, Florence. |
| *1558 | Paris ... | — | 8° | *Biographie universelle* (Michaud) *s.v.* Quignonez. |
| 1559 | Lyons ... | Io. Fradin ... ... | 8° | Bodley's Library, Oxford.<br>Bollandists, Brussels.<br>National, Madrid.<br>Palatina, Parma.<br>Riccardiana, Florence. |
| *1559 | Lyons ... | Gaspar a Portonariis | 8° | Alès, *op. cit.* p. 268. |
| 1560 | Lyons ... | Th. Paganus and Philibert Rolletius (pars hyemalis). | 16° | Editor. |
| 1560–61 xx. nov. 1560 | Antwerp ... | Chr. Plantin ... ... | 16° | British Museum.<br>Nationale, Paris.<br>Mazarine, Paris.<br>Casanatense, Rome.<br>Riccardiana, Florence.<br>Nazionale, Palermo.<br>Rev. W. J. Blew.<br>Editor. |
| 1561 | Lyons ... | Th. Paganus ... ... | 8° | British Museum.<br>University, Turin.<br>B. Communale, Siena. |
| 1562 | Lyons ... | Gaspar a Portonariis... | 16° | British Museum. |
| 1562–63 | Venice ... | L. A. Iunta ... ... | 8° | Vallicellana, Rome. |
| 1563 | Antwerp ... | Io. Stelsius and Io. Latius. | 16° | British Museum.<br>Casanatense, Rome.<br>Chapter Library, Pistoia.<br>*Bamburgh Castle.<br>Editor. |

Digitized by Google

SECOND TEXT—*continued.*

| Date. | Place. | Stationers. | Size. | Library, or owner, or source of information. |
|---|---|---|---|---|
| 1563 | Venice ... | Heirs of L. A. Iunta | 8° | Vatican, Rome.<br>Angelica, Rome.<br>Corsiniana, Rome.<br>Royal Library, Dresden.<br>Victor Emmanuel, Rome.<br>B. Comunale, Palermo.<br>Editor. |
| 1564 | Antwerp ... | Widow and heirs of Io. Stelsius .. | 16° | Editor. |
| *1564 | Paris ... | Gul. Merlin & Joannes Albus. (Pars Aestivalis.) | 32° | Bishop Whittingham's Library.<br>Baltimore, U.S.A. |
| 1564–66 | Pesaro ... | Heirs of Barth. Cesanus and Jerome Concordia. | 4° | British Museum.<br>Palatina, Parma. |
| 1565–66 | Lyons ... | Ioannes de Hispania... | 16° | Royal Library, Berlin. |
| 1566 | Antwerp ... | Widow and heirs of Jo. Stelsius and Jo. Latius. | 8° | University, Munich.<br>Rev. W. J. Blew. |
| 1566 | Paris ... | Jac. Kerver ... ... | 8° | Corsiniana, Rome.<br>B. Communale, Verona. |
| 1566<br>pridie idus Iunii. | Paris ... | G. Merlin, Iac. Kerver, and Jo. Albus. | 8° | Mazarine, Paris.<br>Ste. Geneviève, Paris.<br>B. de Mejanes, Aix-en-Provence. |

DIURNALIA.

| Date. | Place. | Stationers. | Size. | Library, owner, or source of information. |
|---|---|---|---|---|
| 1542 | Venice ... | Heirs of L. A. Iunta | 16° | Editor. |
| 1552 | Antwerp ... | Io. Stelsius and Io. Latius. | 16° | Royal Library, Munich. |
| 1564 | Antwerp ... | Io. Stelsius ... ... | 16° | University, Munich. |



Digitized by Google

Digitized by Google

BREVIARIVM ROMA-
*næ Curiæ*, ex sacra & canonica scri-
ptura, necnon Sanctorum historijs,
summa vigilantia decerptis, *accurate di-*
*gestum.* Nunc denuo ab autore suo
recognitum diligentius, &
*commodioribus characte*
*ribus quam antehac*
*excusum.*

[oblong woodcut of Vernicle.]

*Distinct. xi. Cap. Palam est.*

Distincta est à posteriorum libris excellentia canonicæ
autoritatis Veteris & Noui testamenti, cui inser
uiat omnis fidelis & pius intellectus.

¶ *Impensa & Studio Antonij Goini.*
Anno. M.D. XXXVII.
Mense Septemb.

Digitized by Google

Prvdentiss. ac omni genere virtvtvm excvltiss. viro D. Gabrieli Sayae Christophorvs Plantinvs S.D.

CVM abs te, et D. Alsamora intellexissem, vir præclare, quantam vtilitatem Ecclesiasticis omnibus allaturus is esses, qui prępositis in singulos Dauidis Psalmos breuibus Argumentis, Breuiarium Romanum minutis characteribus excudendum curaret: Constitui apud me primum in diligendis commodis characteribus, parandisque diligentem operam nauare: deinde non prius in hoc opus incumbendi finem facere, quam ad calcem deductum esset, desumptis Psalmorum Argumentis ex Ludolpho Cartusiano, non de cuiuslibet, sed de cuiusdam primæ notæ & authoritatis viri iudicio. Quàm feliciter verò conatus hic cesserit, vestrum omnium esto iudicium. Hoc certè profiteri possum, me, in hoc opere edendo, priuati quæstus nullam rationem habuisse sed publica duntaxat vtilitatis gratia, idq̃uo tuo et domesticorum hortatu, hanc prouinciam suscepisse: existimans hunc nostrum qualemcunq̃ue conatum abundè compensatum iri, si tibi ac tuis placeat. Nam sic fiet, vt nec huius suscepti laboris me pœniteat, et vt animus ad maiora deinceps capessenda accendatur. Vale, et hanc meam in te obseruantiam boni consule. Antuerpiæ, ex Typographia nostra .vij. Id. Nouembris Anno domini. 1561.

61.

In hoc Breuiario nuper accommodata. In psalterio, in officio tantum Dominicali, quicquid singulis diebus ad matutinum et ad alias horas est dicendum, vt in prima Dominica aduentus iacet, posuimus.

In reliquis autem feriis primas tantum partes earum quæ ad longum sunt in eodem officio Dominicali, adnotauimus.

In sanctuario, vnicuique diei, numerum dierum mensis, cum litera Dominicali et festo, vt habetur in calendario, inseruimus.

Psalmos quoque pœnitentiales ad longum suo loco addidimus.

63.

Digitized by Google

# AD SANCTISSIMVM

Patrem et Dominum nostrum Paulum tertium Pon tificem maximum. Francisci Quignonij tituli .S. Crucis in Ierusalem presbyteri Cardinalis in breuiarium proxime confectum, ac denuo recognitum, præfatio.

BReuiarium Romanum nuper a nobis [1]fe. rec.[1] Clementis .vii. Pontificis Maximi hortatu confectum, ac potius in ampliorem sacrarum scripturarum lectionem, ad veterem sanctorum patrum, et Conciliorum antiquorum formam reuocatum, tuaque voluntate sanctissime Pater editum, graues plerosque ac doctos viros ita probasse et recepisse intellexi, vt nihil [2]in eo mutandum[2] existimarent. Alios item animaduerti[3] graues etiam, et prudentes homines, qui eius rationem magnopere probantes, nonnihil tamen in eo desyderari affirmarent. Illud vero nunquam dubitaui fore in tanta multitudine nonnullos ex iis videlicet qui in diuerso precandi ritu consenuissent, quibus labor ille noster non esset perinde gratus, existimantibus ab inueterata illa consuetudine precandi nulla ratione clericis esse discedendum. Imovero nobis primam editionem breuiarij non tanquam promulgationem legis esse placuerat, sed quasi publicam quandam deliberationem, vt sic proposita nostra sententia, iudicia multorum exquireremus, et quod omnium commodissimum et religioni ac pietati conuenientissimum plerisque prudentibus grauibusque viris visum esset sequeremur. Nihil enim humano elaboratum ingenio tam exactum initio vnquam fuit quin postea multorum accedente iudicio perfectius reddi possit, vt in ipsis etiam ecclesiasticis institutis circa primitiuam præsertim ecclesiam contigisse videmus. Itaque multorum sententijs collatis, quæ nobis partim vocibus, partim scriptis innotuerunt, iudicium

[1—1] felicis recordationis: 43. 63. 66.
feliciter recognitum: Paris 1549. Merlin.
felic. recog.: 49.
fel. rector: 41.
fel. rec. 39. 61.

[2—2] incomutandum: 61.

[3] inanimaduerti: 61.

Digitized by Google

eorum secuti qui omnium prudentissime sentire visi sunt, libenter quædam addidimus, alia mutauimus, et omnia diligenter recognouimus, retenta tamen summa forma breuiarii. Sed quoniam sic fert natura rerum, vt nihil sit tam rectum, nihil tanta ratione in vitam vsumque hominum inductum, cuius nouitas non sit aliquibus ingrata, non temere facturi esse videmur, si rationem totius instituti nostri a nobis prius summatim redditam, nunc accuratius recognito breuiario, paulo latius explicabimus.

Mihi enim (vt sæpe sum[1] professus) cogitanti, atque animo repetenti initia veteris instituti,[2] quo sancitum est, vt clerici sacris initiati, vel sacerdotiis præsidentes, singulis diebus perlegant horarias[3] preces, quas canonicas etiam appellamus, tres præcipue causæ spectatæ fuisse videri solent. Quarum ea prima est, quod quum ceteri homines in quaque ciuitate, aut suum quisque negotium agant, aut in republica administranda sint occupati, clericis ex eo vocatis quod sortis domini sint, quique bonis ecclesiasticis aluntur, hoc potissimum negotium diuinis et humanis legibus est iniunctum, vt Deum habere propitium in commissum sibi populum, ac de se bene merentem cunctis rationibus enitantur: quod non solum sacrificijs efficitur,[4] sed etiam precibus, quæ a pio corde proficiscantur. Ipsi enim (vt testimonio[5] versibusque vtar beati Alexandri papæ et martyris) pro populo interpellant, et populi peccata comedunt, quia precibus suis et oblationibus ea delent, atque consumunt. Qui quanto digniores fuerint, tanto facilius pro quibus necessitatibus clamant exaudiuntur. Quod testimonio probatur[6] Iacobi apostoli[7] qui nos ad precandum cohortans: Orate, inquit, pro inuicem, vt saluemini: multum enim valet deprecatio iusti assidua. Altera causa est, vt qui reliquo populo exemplo debent esse virtutis ac[8] sanctimoniæ assidua precatione Deum alloquentes, minus oportuni reddantur tentatori diabolo, si eos inuenerit (vt Hieronymus ait) occupatos, et[9] a cogitationibus caducarum rerum subinde auocati, contemplationi diuinarum assuescant. Tertia vt religionis quoque futuri magistri quotidiana sacrę scripturę et ecclesiasticarum historiarum lectione erudiantur: complectanturque, vt Paulus ait, eum qui secundum doctrinam est, fidelem sermonem, et potentes sint exhortari in doctrina sana, et eos qui contradicunt arguere. Et profecto si quis modum precandi olim a maioribus traditum diligenter

[1] *om.* 44.
[2] in: *add.* 43.
[3] horiarias: 38.
[4] efficiuntur: 43.
[5] testimonia: 38.
[6] probat: 39. etc
[7] epistola: *add.* 61. 64. epistolae: *add.* 49.
[8] et: 39. etc.
[9] *om.* 44. 49. 61. 64.

Digitized by Google

consideret, plane intelligat,[1] horum omnium præcipuam ab ipsis habitam esse rationem. Sed factum est nescio quo pacto precantium negligentia, vt paulatim a sanctissimis illis veterum patrum institutis discederetur. Nam libri scripturæ sacræ, qui statis[2] anni temporibus legendi erant, more maiorum (vt est in monumentis Gelasii papæ, et Concilii Romani .lxx. episcoporum) vix dum incepti omittuntur in alio breuiario. Tum historiæ sanctorum quædam tam inculte, et tam sine delectu scriptæ habentur in eodem, vt nec auctoritatem habere videantur nec grauitatem. Accedit tam[3] perplexus ordo, tamque difficilis precandi ratio, vt interdum paulo minor opera in requirendo ponatur, quam cum inueneris in legendo. Quibus rebus animaduersis, felicis recordationis Clemens vij. pontifex Maximus cum intelligeret officij sui esse, cum aliorum Christianorum commoditatibus prospicere, tum in primis clericorum, quibus ministris vteretur in commisso sibi grege administrando, me hortatus est, negotiumque dedit, vt quantum cura et diligentia niti possem, preces horarias ita disponerem, et ad veterem illam formam quoad fieri posset redigerem, vt difficultatibus dispendiisque sublatis, nec a summa rationis olim ab antiquis sanctisque patribus institutę, discederetur, nec rursum clerici ab officio precandi deterrerentur laboris[4] magnitudine. Quam ego prouinciam libentissime suscepi, simul vt Christi vicario honestissima precipienti parerem, simul vt bono publico pro mea virili parte seruirem. Adhibitis igitur quibusdam meorum domesticorum prudentibus hominibus, ac sacrarum literarum et pontificii iuris doctrina præditis, eisdemque[5] græce et latine eruditis, dedi operam quam maxime potui, vt commode ac ex vtilitate publica rem conficerem. Ac illud ante omnia visum nobis est in consuetudinem reuocare, vt scriptura sacra maxime omnium toto anno, et omnes psalmi singulis septimanis perlegerentur. Vtrumque enim veteribus patribus summa ratione placuisse videbamus, qui plerosque libros (vt supra dictum est) vtriusque testamenti per anni tempora legendos disposuerant in breuiario, et per dies sic psalmos distribuerant, vt singulis septimanis totum psalterium legeretur, quod singulis diebus in primitiua ecclesia perlegi solitum esse tradit Speculator. Sed (vt supra diximus) precantium negligentia factum erat, vt minima pars scripturæ sacræ legeretur, et psalmorum plerisque omissis, pauci singulis fere diebus repeterentur. Quod eis accidit, dum officii ferialis optime sanctissimeque a maioribus instituti longitudinem et laborem

[1] intelliget : 39. 41.
[2] statutis : 61. 64.
[3] iam : 38.
[4] labori : 39.
[5] eiusdem : 41.

Digitized by Google

refugerent. Ad quem vitandum varia compendia excogitantes, consuetudinem induxerunt, omissis ferijs, toto fere anno sanctorum festa celebrandi, etiam in quadragesima: quod quantum sit contra veterum instituta, declarat Concilium Laodicenum, quo cautum est, ne in quadragesima martyrum natalitia celebrentur: et item Toletanum decimum, in quo traditur, nihil esse in quadragesima de sanctorum solemnitatibus celebrandum, idque ex antiquitate regulari cautum esse. Quod ipsi animaduertentes, conditionemque temporum et infirmitatem clericorum spectantes, rationem iucundam[1] putauimus, vt pari propemodum labore vt cum festum celebrabatur, sed minore[2] quam cum agebatur de feria. veteris testamenti magna et vtilissima pars et totum nouum, præter partem Apocalypsis in anno, et singulis septimanis psalmi omnes perlegerentur, terni singulis horis, vnius longitudine cum alterius breuitate sic compensata, vt labor legendi diurnus par propemodum sit omnibus diebus, siue feria sit, siue festum celebretur, habita quoque in distribuendo quoad fieri potuit, ratione feriarum, festorum non perinde: nec enim si cuius psalmi vnum aut alterum verbum potest ad aliquod festum accommodari, idcirco mutandus erat ordo commodissimus, quo nullus psalmorum in hebdomada prætermittitur, vt non illa verba solum, sed cætera omnia in ipsis contenta mysteria, liceat intelligentibus septimo quoque die contemplari. Nam ad psalterium perlegendum, si veterem illam rectam et sanctam psalmorum distributionem ferialem, in qua psalmi quidam quotidie repetuntur, retinuissemus, longitudo officij perinde vt antea clericos deterreret, qui hac commodissima, et ad vetus institutum afformata mediocritate, multum (vt iam experti sumus) alliciuntur. Nam licet opera consueta legendi scripturas parum minuatur in hoc breuiario, præsertim[3] cum plæraque omnia ex libro legi sit necesse: curauimus tamen, vt ordine longe simpliciore et expeditiore[4] magna pars laboris minueretur, sublato tædio et difficultate, psalmos et alia hinc inde cum mora et molestia perquirendi, et difficillimam rationem longo tempore perdiscendi. Versiculos, responsoria, et capitula omittere idcirco visum est, non quod hæc superuacanea aut[5] inutilia viderentur, augent enim pietatem, et sunt scripturæ sacræ particulæ: sed quoniam cum introductæ[6] sint ad cantus potissimum modulandos, et legentes sæpe morentur cum molestia quæritandi, locum relinqui voluimus continenti lectioni scripturæ sacræ, quæ magis facit ad pietatem atque doctrinam priuatim legentium, quorum hac

[1] ineundam: 42. 60. 63. 66.
[2] minori: 38.
[3] praeserim: 38.
[4] et: *add.* 61. 64.
[5] in: *add.* 39.
[6] introducta: 39. 41.

Digitized by Google

quidem in parte maiorem rationem haberi voluimus, quam concinentium.[1] Nec enim ad precandum cuncta vtilia et salubria congeri debent, ne clerici grauentur iniquiore pondere. Atque vtinam tam robusti essemus, vt totum etiam vetus testamentum in anno perlegere non grauaremur, libenter enim omnes illius libros legendos proponeremus: sed (vt dictum est) habenda fuit ratio, ne precandi labor in tanta clericorum infirmitate modum excederet. Officium beatæ Virginis in alio breuiario vsitatum omittitur, nec propterea minuitur ipsius honor. Nam paucis festis exceptis, quotidie varijs commemorationibus [2]adoratur, et[2] obsecratur, atque eius memoria multis dicatis eidem festis, et octauis, pro cuiusque ratione celebratur, ipsique solidum officium tribuitur sabbatis fere omnibus, præterquam in quadragesima, in qua ne ipsum quidem annuntiationis festum celebrari placuit veteribus patribus, vt docet idem Concilium (quod supra diximus) Toletanum. Et profecto quorundam psalmorum grauem plerisque repetitionem omitti, non tam molestum esse Virgini matri, credi par est, quam gratum illud quod clerici ad ipsius filij Iesu Christi diuinum cultum commodissima et expedita ratione alliciantur. Ex sanctorum historijs diligenter consyderatis, quasdam delegimus ex probatis auctoribus Græcis et Latinis fere decerptas, et has cultiore stilo, non tamen fucato sed potius ex industria et iussu Clementis pontificis attemperato, disposuimus per annum totum. Nam licet veteribus in quadragesima nulla (vt docuimus) sanctorum festa celebrari placuerit, tamen à iunioribus tam assidue in ea quoque celebrantur, vt à nobis ne tum quidem omnino festa saltem solemnia sine aliquo pusillorum offendiculo vitari posse putauerimus. Vt igitur quasdam sanctorum historias retinuimus, aut reposuimus denuo conquisitas, sic quasdam omisimus[3] illis nec probabilitate, nec grauitate pares, temeritate videlicet priuata[4] quorundam introductas qui dum fugerent officii ferialis longitudinem, festa sanctorum studiose conquirentes, quasdam in breuiario præter publicam auctoritatem inconsultis Pontificibus inserendas curauerunt, quas Pontifices ipsi haud dubie in vsum Ecclesiæ non admisissent. Sunt enim nonnullæ (nisi fallimur) ex earum[5] genere, quæ publico sanctissimoque decreto ab Ecclesia reiiciuntur, et quidem in eo loco siue[6] capite celeberrimo in quo sancta Romana Ecclesia quas scripturas clericis legendas admittat, et rursus quas reiiciat, explicatur. Vbi cum multa summo iudicio sancita, tum illud habetur sanctissime et grauissime

[1] continentium: 41.
[2]—[2] *om.* 43.
[3] amisimus: 39.
[4] private: 43.
[5] eorum: 41.
[6] sine: 44. 61. 64.

Digitized by Google

a sanctis patribus institutum de historiis sanctorum quarum auctores ignorantur. Ibi enim Gelasius Papa ex synodo septuaginta episcoporum gesta (inquit) sanctorum martyrum, qui multiplicibus tormentorum cruciatibus, et mirabilibus confessionum triumphis irradiant, quis ita[1] esse catholicorum dubitet? et maiora eos in agone fuisse perpessos? nec suis viribus, sed Dei gratia et adiutorio vniuersa tolerasse? Sed ideo secundum auctoritatem antiquam et consuetudinem in sancta Romana ecclesia non leguntur, quia eorum qui scripsere nomina penitus ignorantur, et ab infidelibus, aut dictis superflua, aut minus apta quam vt[2] rei ordo fuerit, scripta esse putantur. Hactenus Gelasius Papa. Qui statim subiiciens exempla quorundam sanctorum, quorum historiæ ab hæreticis probabantur esse conscriptæ, rursus ait: Propter quod (vt dictum est) ne vel leuius subsannandi oriretur occasio, in sancta Romana ecclesia non leguntur. Sic Gelasius. Contra hæc igitur, quæ summa ratione fuerant a sanctis patribus instituta, animaduertentes quædam temeritate quarundam priuata irrepsisse, diligenter curauimus, vt quæ publico Ecclesiæ decreto reiiciuntur, omnino vitaremus, et in quibusdam aliis, resecatis quæ ad rem minus pertinerent, probatissima quæque consectaremur[3] iuxta præceptum Pauli, quem his quoque in rebus auctorem adhibere iubemur ibidem ab ecclesia. Gelasius enim in eodem loco de nonnullis historiis certitudinis non admodum exploratæ, quæ a catholicis legerentur, loquutus hæc subiicit. Sed cum hoc ad catholicorum manus peruenerit, beati Pauli apostoli sententia præcedat: Omnia probate, quod bonum est, tenete. Precum pro Pontificibus et Regibus, et fidelium bonis spiritalibus ac temporalibus, diligenter est adhibita ratio. Nam singulis diebus ad Matutinum et Vesperam nostris temporibus pacem, ecclesiæ iustitiam et sanctitatem precamur, et fideles omnes tum viuentes, tum etiam defunctos Deo commendamus. Quod impensius etiam efficitur, cum officium defunctorum siue psalmi pœnitentiales cum litania et orationibus leguntur, ut sæpe fit[4] in quadragesima, quod prius tunc fiebat duntaxat cum ageretur de feria. Sed hoc tam rarum erat consuetudine clericorum festa pro ferijs celebrantium, vt plerique ipsorum vix semel aut iterum toto anno legerent officium feriale. Itaque si quis diligenter animaduerterit, et vetus patrum consilium[5] institutumque considerauerit, plane intelliget, hoc breuiarium non tam esse nouum inuentum, quam breuiarii antiqui adhibito quodam temperamento restitutionem. Habet igitur hæc precandi ratio tres maximas commoditates,

[1] ista: 49. 60. [2] *omit.* 39. etc. [3] consecraremur: 42.
[4] sit: 38. [5] concilium: 43.

Digitized by Google

primam quod precantibus simul acquiritur vtriusque testamenti peritia. Secundam, quod res est expeditissima propter summam ordinis simplicitatem, et nonnullam breuitatem. Tertiam, quod historiæ sanctorum sic conscriptæ sunt, vt nihil habeant quod graues et doctas aures offendat. Si cui ergo laboriosum in hoc breuiario videbitur pleraque omnia ex libro legi, cum multa in alio, quæ propter frequentem repetitionem ediscuntur, memoriter pronuntientur, compenset cum hoc labore cognitionem sacræ scripturæ, quæ sic indies augescit, et intentionem animi, quam Deus ante omnia in precantibus requirit (hanc enim maiorem legentibus, quam memoriter proferentibus adesse necesse[1] est) et huiusmodi laborem non modo fructuosum, sed etiam salutarem iudicabit. Orandum est enim (vt Paulus ait) spiritu et mente. Nam sine fructu mens eius est, qui orat lingua tantum, id est qui sine attentione, ac velut aliud agens precatur: quod fere accidit iis qui psalmos memoriter percurrunt. Habes pater sanctissime instituti nostri rationem, habes formulam breuiarii. Superest vt quemadmodum cœpisti aspires incœptis[2] nostris, et[3] labori faueas publicæ vtilitatis[4] causa suscepto. Vale.

[1] neecsse: 38.
[2] coeptis: 43. 63.
[3] *om.* 63.
[4] commoditatis: 39. etc.

Digitized by Google

## PAVLVS PAPA TERTIVS[1]

DILECTI Filij, salutem et Apostolicam benedictionem Breuiarium diuini officij quod dilectus filius noster Franciscus tituli sanctæ Crucis in Ierusalem Presbyter Cardinalis antea nobis oblatum, nuper nobis consultis atque adhibitis doctis et prudentibus viris, aliqua addendo atque immutando[2] prout commodius duxit, summa cura atque diligentia recognouit, atque ad veterum sanctorum Patrum Conciliorumque instituta, ac meliorem precandi ritum, et normam faciliorem breuioremque redegit, vt clerici eius libri ordine ac breuitate ad legendas Deo quotidianas preces magis alliciantur, vobis imprimendi atque vendendi facultatem concedimus.[3] Et insuper omnibus et singulis clericis ac presbyteris, duntaxat secularibus, qui huiusmodi Breuiarium recitare voluerint, concedimus, quod ad breuiarii antiquæ consuetudinis Romanae curiæ, vel alterius Ecclesiæ, quod in vsu hoc tempore habeatur, recitationem minime teneantur: sed huius nouissimi lectione perinde ac si vetus legissent satisfecisse censeantur, dummodo eorum singuli specialem super hoc facultatem à Sede apostolica obtinuerint, quam per solam signaturam absque alia impensa expediri mandabimus. Quibus vero ante huiusmodi Breuiarij recognitionem ea legendi facultas data est, eos volumus ad nouam facultatem obtinendam minime astringi.

Harum quoque literarum exemplis manu Notarii publici subscriptis, et sigillo prælati, seu personæ in ecclesiastica dignitate constitutæ munitis, plenam fidem tam in iudicio quam extra, haud secus haberi volumus quam si literæ originales exhiberentur.

Datum Romę apud sanctum Marcum sub annulo piscatoris, die tertio Iulij. Anno[4] M.D. XXXVI. Pontificatus nostri. Anno secundo.

Blosius.[5]

[1] *This letter is found in* 37. 38. 39. 41. *but not in the later editions.*

[2] imitando: 38.

[3] Ceteris vero omnibus impressoribus et bibliopolis (etiam his quibus ante huiusmodi recognitionem id facere licuisset) ab hinc ad totum quadriennium ne vobis inuitis aut imprimere aut venale habere audeant: sub pena excommunicationis vbique et in terris nostris etiam amissionis librorum et insuper vigintiquinque aureorum quoties contra venerint, vobis applicandorum pena inhibemus. Mandantes gubernatori, senatori, ceterisque tribunalibus almae vrbis: vt dum a vobis requirentur, in executione dictarum penarum vobis faueant, et presentes literas inuiolabiliter obseruari curent: *add.* 39. 41.

[4] *omit.* 39. 41.

[5] A tergo.

Dilectis filiis Luce antonio et filiis, ac Iacobo et Benedicto de iuntis, necnon Antonio blado, et Antonio salamanca librorum impressoribus: *add.* 39. 41.

¶ Ex permissione summi pontificis, accedente consensu predictorum bibliopolarum Iolanda bonhomme excudit Parisijs hcc breuiarium: sumpto ab illis exemplari Venetijs impresso. *add.* 41.

Digitized by Google

## ¶ *Tabula literarum Dominicalium.*[1]

| | | | | | | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| g | f | e | d | b | *A* | g | f | d | c | b | *A* | f | e |
| | | | c | | | | e | | | | g | | |
| d | c | *A* | g | f | e | c | b | *A* | g | e | d | c | b |
| | b | | | | d | | | | f | | [2] | | |

¶ In tabula suprascripta literam dominicalem singulis annis hoc pacto inuenies. primam literam quæ est g,[3] tribue anno 1537.[4] sequentem quæ est f,[5] tribue anno 1538.[6] sicque deinceps progredere, quousque peruenias ad numerum anni cuius literam. scire vis : quia litera super quam cadit numerus illius anni, erit litera dominicalis. Que si vnica occurrerit, annum communem esse intelliges : si duplex, bisextilem. Et tunc prior, id est superior, vsque ad festum Mathie apostoli deseruiet : inferior autem ad reliquam anni partem accomodabitur. Sciendum autem, quod finitis 28[7] annis redeundum est ad principium cum annis tunc currentibus.[8]

## ¶ *Aureus numerus.*

*xviij.*[9] *xix. i. ij. iij. iiij. v. vj. vij. viij. ix. x. xi. xij. xiij. xiiij. xv. xvi. xvij.*

¶ Simili modo vt dictum est de litera dominicali, deprehendes etiam aureum numerum in suprascripta numerorum serie. Nam primum numerum qui est xviij.[10] tribue anno 1537.[11] Sequentem qui est xix.[12] tribue anno 1538.[13] et sic deinceps donec ad annum tuum peruenias. Et finitis xix annis, regredere iterum ad principium.

## ¶ *Nouiluniorum Canon.*[14]

¶ Nouilunium singulis mensibus sic reperitur.[15] Habito aureo numero anni tui, vbicunque ille in ordine aurei numeri in calendario posito tibi occurrerit, a loco illius diei iuxta positi sequentium verborum syllabas sursum computa In celis est hic. vnicuique diei accommodando syllabam vnam. Diesque ille supra quem syllaba, hic, ceciderit, dies est nouilunij.

[1] *Tabula literarum Dominicalium* and *Aureus Numerus* have not been fully collated with the editions published after 1538 on account of the number of the variations caused by the changing years.
[2] a: *add.* 41. A. *add.* 42.
[3] f: 38.
[4] 1538: 38.
[5] e: 38.
[6] 1539: 38.
[7] xviij: 43.
[8] occurrentibus: 39. 41.
[9] *omit.* 38.
[10] xix: 38.
[11] 1538. 38.
[12] i: 38.
[13] 1539: 38.
[14] *omit.* 39.
[15] repetitur: 38.

Digitized by Google

¶ *In sequenti Calendario, cuilibet festo habenti aliquid proprium,*[1] *apponitur quo folio id inueniatur. Alia vero festa, quibus non apponitur festum,*[2] *nihil habent proprium.* [3]*Item in quibusdam diebus assignantur tertie lectiones repetende ex epistolis, cum fit officium de feria, quarum nonnulle in quibusdam annis omittuntur, in alijs autem leguntur, vt infra in regulis generalibus videbitur.*[3]

[1] in hoc diurnali : *add.* 42. [2] folium : 39. etc.
[3]—[3] *omit.* 42.

In sequenti Calendario, post finem vniuscuiusque mensis indicantur incrementa, et diminutiones dierum, ac noctium, in decimum quemque eiusdem, per horas duntaxat integras, et quartas horæ partes : in quibus designandis, præposito dierum numero, priori alterorum (qui sunt horarum) horæ, altero quartæ significantur. Diem autem, hoc in loco, appellamus ab ortu Solis, ad occasum : reliquum verò totum temporis spatium appellamus noctem : *add.* 61.

Digitized by Google

## [1]IANVARIVS

### HABET DIES .XXXI.[2]

| *Au.nu.* | | | *Dies* | | fol. |
|---|---|---|---|---|---|
| *iij.* | *A* | *Calendis.* | 1 | *Circumcisio Christi duplex maius* | 430 [239] |
| | b | iiij no. | 2 | *Octaua sancti Stephani duplex minus* | 430 [240] |
| *xi.* | c | iij no. | 3 | *Octaua Sancti Ioannis euangeliste duplex minus* | 430 [241] |
| | d | *pridie no.* | 4 | *Octaua sanctorum Innocentium duplex minus* | 430 [241] |
| *xix.* | e | *Nonis* | 5 | De vigilia Epiphanie | 430 [241] |
| *viij.* | f | viij id. | 6 | *Epiphania Christi, duplex maius* | 431 [242] |
| | g | vij id. | 7 | De octaua Epiphanie | 432 [244] |
| *xvi.* | *A* | vi id. | 8 | De octaua Epiphanie | 433 [245] |
| *v.* | b | v id. | 9 | De octaua Epiphanie | 433 [246] |
| | c | iiij id. | 10 | De octaua Epiphanie | 433 [246] |
| *xiij.* | d | iij id. | 11 | De octaua Epiphanie | 433 [247] |
| *ij.* | e | *pridie id.* | 12 | De octaua Epiphanie | 434 [247] |
| | f | *Idibus* | 13 | *Octaua Epiphanie duplex minus.*[3] | 434 [248] |
| *x.* | g | xix cal. | 14 | Basilius episcopus confessor. *Fuit prima huius* | 434 [249] |
| | *A* | xviij cal. | 15 | Martina virgo martyr. *Fuit prima huius* | 435 [249] |
| *xvi*[4] | b | xvij cal. | 16 | Marcellus papa martyr | 455† [250] |
| *vij.* | c | xvi cal. | 17 | *Antonius abbas duplex minus* | 435 [250] |
| | d | xv cal. | 18 | Prisca virgo martyr | 436 [251] |
| *xv.* | e | xiiij cal. | 19 | Telesphorus papa martyr. *Fuit* 5[5] *huius* | 436 [251] |
| *iiij.* | f | xiij cal. | 20 | *Fabianus papa et Sebastianus martyres duplex minus* | 436 [251] |
| | g | xij cal. | 21 | *Agnes virgo martyr duplex minus* | 437 [253] |
| *xij.*[6] | *A* | xi cal. | 22 | Vincentius et Anastasius martyres | 437 [253] |
| *j.* | b | x cal. | 23 | Ilefonsus[7] archiepiscopus confessor | 437 [254] |
| | c | ix cal. | 24 | Timotheus episcopus martyr | 438 [255] |
| *ix.* | d | viij cal. | 25 | *Conuersio Pauli apostoli duplex maius* | 438 [255] |
| | e | vij cal. | 26 | Polycarpus episcopus martyr | 439 [257] |
| *xvij.* | f | vi cal. | 27 | Ioannes Chrysostomus episcopus confessor | 439 [257] |
| *vj.* | g | v cal. | 28 | Lucianus presbyter martyr. *Fuit* 7 *huius* | 439 [258] |
| | *A* | iiij cal. | 29 | Paulus primus eremita. *Fuit* 10 *huius* | 440 [258] |
| *xiiij.* | b | iij cal. | 30 | Iginius papa martyr. *Fuit* 11 *huius* | 440 [259] |
| *iij.* | c | *pridie cal.* | 31 | Hilarius episcopus confessor. *Fuit* 13 *huius* | 440 [259] |

[8]

[1] KL: *pr.* 38. Pocula Ianus amat: 61. 64. 66.
[2] *Luna vero xxx. add.* 38.
[3] *maius:* 39.
[4] xviii: 39. &c.
[5] 3: 44.
[6] xiii: 42.
[7] Alfonsus: 43. &c.
[8] Ianuarij Dies { 1 / 10 / 20 } horas habet { 9.1 / 9.2 / 9.3 } Nox { 14.3 / 14.2 / 14.1. } *add.* 61. 64. 66.

℄ *Aquarius calidum et humidum, signum bonum.* Vngere crura malum, Phebe cum cernit aquosum: Insere tunc sepes, excelsas erige turres. Quod si carpis iter, tutum tibi non fore semper: *add.* 39. 41. 43. 61. 64.

In Iano claris calidisque cibis potiaris Atque decens potus post fercula sit tibi notus Laedit enim medo tunc potatus, vt bene credo. Balnea tutus intres: et venam findere cures. *add.* 66.



Digitized by Google

## [1]FEBRVARIVS

### HABET DIES XXVIII.[2]

*Et si fuerit bisextus, xxix.*

| *Au.nu.* | | | *Dies* | | fol. |
|---|---|---|---|---|---|
| | d | *Calendis.* | 1 | Ignatius episcopus martyr | 440 [260] |
| *xi.* | e | iiij no. | 2 | *Purificatio* [3]*Marie virginis.*[3] *duplex maius.* | 441 [260] |
| *xix.* | f | iij no. | 3 | Blasius episcopus martyr | 441 [262] |
| *viij.* | g | *pridie no.* | 4 | Phileas episcopus et Philoromus martyres | 441 [262] |
| | *A* | *Nonis* | 5 | Agatha virgo martyr | 442 [263] |
| *xvj.* | b | viij id. | 6 | Dorothea virgo martyr | |
| *v.* | c | vij id. | 7 | Adauctus et socij martyres | 442 [263] |
| | d | vj id. | 8 | Cointha[4] virgo martyr | 442 [264] |
| *xiij.* | e | v id. | 9 | Apolonia virgo martyr | 442 [264] |
| *ij.* | f | iiij id. | 10 | Scholastica virgo | |
| | g | iij id. | 11 | Ex[5] epistola .i. Petri. *P*etrus. | 419 [234] |
| *x.* | *A* | *pridie id.*[6] | 12 | Eulalia virgo martyr | |
| | b | *Idibus*[7] | 13 | Ex epistola .i. Petri. *P*ropter quod. | 420 [235] |
| *xviij.* | c | xvi cal. | 14 | Valentinus[8] presbyter martyr. | |
| *vij.* | d | xv cal. | 15 | Faustinus et Iouita martyres | |
| | e | xiiij cal. | 16 | Iuliana virgo martyr. | |
| *xv.* | f | xiij cal. | 17 | Ex epistola .i. Petri *D*eponentes | 421 [235] |
| *iiij.* | g | xij cal. | 18 | Ex epistola .i. Petri *C*harissimi | 421 [235] |
| | *A* | xi cal. | 19 | Gabinus presbyter martyr | |
| *xij.* | b | x cal. | 20 | Ex epistola .i. Petri. *S*imiliter | 422 [236] |
| *j.* | c | ix cal. | 21 | Ex epistola .i. Petri. *C*hristo igitur | 423 [236] |
| | d | viij cal. | 22 | *Cathedra Petri apostoli. duplex maius.* | 443 [264] |
| *ix.* | e[9] | vij cal. | 23 | Ex epistola 1. Petri *S*eniores 424 [236] Vigilia | |
| | f[10] | vj cal. | 24 | *Mathias apostolus duplex maius.* | 443 [266] |
| *xvij.* | g | v cal. | 25 | Ex epistola Pauli[11] ad Philippenses. *P*aulus. | 383 [222] |
| *vij.* | *A* | iiij cal. | 26 | Ex epistola Pauli[11] ad Philippenses. *M*ihi. | 383 [222] |
| | b | iij cal. | 27 | Iulianus et Eunus martyres | 444 [267] |
| *xviij.* | c | *pridie cal.* | 27[12] | Ex epistola Pauli[11] ad Philippenses. *I*taque.[13] | 384 [222] |

[1] Et Februus algeo clamat : *pr.* 61. 64. 66. K.L : *pr.* 38.
[2] *Luna vero xxvii : add.* 38.
[3]—[3] *beate Marie :* 39. 41.
[4] Corintha : 42. 43.
[5] *om.* 43.
[6] *no. :* 38.
[7] *Idus :* 38.
[8] Valentius : 39.
[9] e : 42.
[10] *om.* 42.
[11] *om.* 39. 41.
[12] 28 : 38 &c.
[13] Februarij Dies { 1 / 10 / 20 } horas habet { 10 / 10.2 / 11 } Nox { 14 / 13.2 / 13 }
*add.* 61. 64. 66.

¶ *Pisces frigidum et humidum signum indifferens.* Piscis [Pisces : 64] habens lunam noli curare podagram. Tutus iter carpis, sit potio sumpta salubris, Aurum debet emi, sponse sponsus sociari. *add.* 39. 41. 43. 61. 64.

Nascitur occulta Febris Februario multa, Potibus et Escis, si caute viuere velis : Tunc caue frigora, de pollice funde cruorem. Sugge mellis fauum, pectoris qui morbos curabit. *add.* 66.

Digitized by Google

## [1]MARTIVS

### HABET DIES .XXXI.[2]

| *Au.nu.* | | | *Dies* | | fol. | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| *iij.* | d | *Calendis.* | 1 | Ex epistola Pauli[3] ad Philippenses. *D*e cetero | 385 | [222] |
| | e | vi no. | 2 | Ex epistola Pauli[3] ad Philippenses. *I*taque. | 386 | [222] |
| *xi.* | f | v no. | 3 | Emeterius[4] Celedonius[4] Asterius martyres | 444 | [267] |
| | g | iiij no. | 4 | Lucius papa martyr | 444 | [268] |
| *xix.* | *A* | iij no. | 5 | Ex[5] epistola[6] ad Colossenses. *P*aulus. | 409 | [230] |
| *viij.* | b | *pridie no.* | 6 | Ex epistola[6] ad Colossenses[7] | 410 | [231] |
| | c | Nonis | 7 | Thomas Aquinas confessor. | 445 | [268] |
| *xvi.*[8] | d | viij id. | 8 | Ex epistola ad Colossenses. *V*idete ne. | 411 | [231] |
| *v.* | e | vij id. | 9 | Quadraginta milites martyres | 445 | [269] |
| | f | vi id. | 10 | | | |
| *viij.*[9] | g | v id. | 11 | | | |
| *ij.* | *A* | iiij id. | 12 | [10]*Gregorius papa confessor duplex minus.*[10] | 445 | [269] |
| | b | iij id. | 13 | | | |
| [11]*x.* | c | *pridie id.* | 14 | | | |
| | d | *Idibus* | 15[11] | | | |
| *xviij.*[12] | e | xvij cal. | 16 | | | |
| *vij.* | f | xvi cal. | 17 | | | |
| | g | xv cal. | 18 | | | |
| *xv.* | *A* | xiiij cal. | 19 | *Ioseph confessor, duplex minus.* | 446 | [270] |
| *iiij.* | b | xiij cal. | 20 | | | |
| | c | xij cal. | 21 | [10]*Benedictus abbas, duplex minus.*[10] | 446 | [271] |
| *xij.* | d | xi cal. | 22 | | | |
| *j.* | e | x cal. | 23 | | | |
| | f | ix cal. | 24 | | | |
| *ix.* | g | viij cal. | 25 | *Annunciatio* [13]*Marie virginis*[13] *duplex maius.*[14] | 446 | [271] |
| | *A* | vij cal. | 26 | | | |
| *xvij.* | b | vi cal. | 27 | | | |
| *vi.* | c | v cal. | 28 | | | |
| | d | iiij cal. | 29 | | | |
| *xiiij.* | e | iij cal. | 30 | Ex epistola ad Colossenses. *I*gitur si. | 412 | [231] |
| *iij.* | f | *pridie cal.* | 31 | Ex epistola ad Colossenses.[15] | 413 | [231][16] |

[1] Martius arua fodit : *pr.* 61. 64. 66. K.L. *pr.* 38.
[2] *Luna vero xxx. add.* 38.
[3] *om.* 39. 41.
[4] et : *add.* 39. &c.
[5] *om.* 43.
[6] Pauli : *add.* 38.
[7] Et vos cum : *add.* 39. &c.
[8] xv. 42.
[9] xiii : 39. &c.
[10]—[10] *not in red letter* 43. 63.
[11]—[11] *omit* 38.
[12]—[12] xvi. 42.
[13]—[13] *beate marie :* 39. 41.
[14] *minus :* 42.
[15] Domini : *add.* 38. &c.
[16] Martij Dies { 1 / 10 / 20 } Horas habet { 11.2 / 12 / 12.2 } Nox { 12.2 / 12 / 11.2 }
*add.* 61. 64. 66.

℄ *Aries calidum, et siccum, signum bonum.* Quando arietem perlustrat noua luna minentem [minantem 41. 61. 64.] Nolo caput radas, aut corpore balnea prodas, Nec cephalam minnes, nec tange chirurgicus aures. *add.* 39. 41. 43. 61. 64.

Martius humores gignit, variosque dolores. Sume cibum pure: cocturas si placet vre. Balnea sunt sana : sed quae superflua vana. Vena non abdenda, nec potio sit tribuenda. *add.* 66.



Digitized by Google

## [1]APRILIS

### HABET DIES .XXX.[2]

| *Au.nu.* | | | *Dies* | | fol. |
|---|---|---|---|---|---|
| | g | *Calendis.* | 1 | Ex epistola .i. ad Thessalonicenses. *P*aulus. | 121 [71] |
| *xi.* | *A* | iiij no. | 2 | Ex epistola .i. ad Thessalonicenses. *I*deo et nos. | 123 [72] |
| | b | iij no. | 3 | Pancratius martyr | |
| *xix.* | c | *pridie no.* | 4 | Isidorus episcopus confessor | 446 [272] |
| *viij.* | d | *Nonis* | 5 | Vincentius confessor ordinis predicatorum | |
| *xvj.* | e | viij id. | 6 | Xystus papa martyr | 447 [273] |
| *v.* | f | vij id. | 7 | Ex epistola .i. ad Thessalonicenses. *D*e cetero. | 124 [72] |
| | g | vi id. | 8 | Dionysius episcopus confessor | |
| *xiij.* | *A* | v id. | 9 | Ex epistola .i. ad Thessalonicenses. *D*e temporibus | 124 [72] |
| *ij.* | b | iiij id. | 10 | Ex epistola .2. ad Thessalonicenses. *P*aulus | 125 [72] |
| | c | iij id. | 11 | Leo primus papa confessor | 447 [273] |
| *x.* | d | *pridie id.* | 12 | Ex epistola .2. ad Thessalonicenses. *R*ogamus | 125 [73] |
| | e | *Idibus* | 13 | Iustinus philosophus martyr | 447 [274] |
| *xviij.* | f | xviij cal. | 14 | Valerianus, Tyburtius et ceteri martyres | 448 [274] |
| *vij.*[3] | g | xvij cal. | 15 | Ex epistola .2. ad Thessalonicenses. *D*e cetero. | 127 [73] |
| | *A* | xvi cal. | 16 | Ex epistola ad Ephesios. *P*aulus | 127 [68] |
| *xv.* | b | xv cal. | 17 | Anicetus papa martyr | |
| *iiij.* | c | xiiij cal. | 18 | Apollonius senator martyr | 448 [275] |
| | d | xiij cal. | 19 | Ex epistola ad Ephesios. *E*t vos | 215 [69] |
| *xij.* | e | xij cal. | 20 | Ex epistola ad Ephesios. *H*uius rei | 117 [70] |
| *i.* | f | xi cal. | 21 | Ex epistola ad Ephesios. *O*bsecro | 118 [70] |
| | g | x cal. | 22 | Caius papa martyr | 448 [275] |
| [4] | *A* | ix cal. | 23 | [5]Georgius martyr[5] | |
| | b | viij cal. | 24 | Ex epistola ad Ephesios. *R*enouamini. | 119 [70] |
| *xvij*[6] | c | vij cal. | 25 | *Marcus euangelista, duplex maius* | 448 [276] |
| *vj.* | d | vi cal. | 26 | Cletus et Marcellinus[7] papa[8] martyres | 448 [276] |
| | e | v cal. | 27 | Anastasius papa confessor | |
| *xiiij.* | f | iiij cal. | 28 | Vitalis martyr | |
| *iij.* | g | ij cal. | 29 | Petrus ordinis predicatorum martyr. | 449 [277] |
| | *A* | *pridie cal.* | 30 | Ex epistola ad Ephesios. *V*idete | 120 [70] |

[1] Aprilis florida nutrit [prodit : 61. 64.] : *pr.* 66. 61. 64. K.L. *pr.* 38.
[2] *Luna vero xxix. add.* 38.
[3] *vi :* 39.
[4] *ix. add.* 39. 41. 44.
[5—5] red letter 43. 63.
[6] *xvi :* 39.
[7] Marcellus : 43.
[8] *pape et :* 39. &c.

[9] Aprilis Dies { 1 / 10 / 20 } Horas habet { 13 / 13.2 / 14 } Nox { 11 / 10.2 / 10 } *add.* 61. 64. 66.

¶ *Taurus frigidum et siccum, signum malum.* Mala bonus plantet, Tauro cum luna refulget. Ardua que durent tunc incipe, vel tua curent : Sed noli medico collum committere ferro. *add.* 39. 41. 43. 61. 64.

Hic probat in vere vires Aprilis habere. Cuncta renascuntur, pori tunc aperiuntur : In quo scalpescit corpus, sanguis quoque crescit. Ergo soluatur venter, cruorque minuatur. *add.* 66.

Digitized by Google

## [1]MAIVS

### HABET DIES .XXXI.[2]

| *Au.nu.* | | | *Dies* | | fol. |
|---|---|---|---|---|---|
| *xi.* | b | *Calendis.* | 1 | *Philippus et Iacobus apostoli duplex maius* | 449 [277] |
| | c | vi no. | 2 | Athanasius episcopus confessor | 450 [279] |
| *xix.* | d | v no. | 3 | *Inuentio sancte crucis, duplex maius* | 450 [280] |
| *viij.* | e | iiij no. | 4 | Monica[3] mater sancti[4] Augustini | |
| | f | iij no. | 5 | Alexander papa martyr.[5] *Fuit* .3.[6] *huius* | 451 [282] |
| *xvi.* | g | *pridie no.* | 6 | *Ioannes ante portam latinam, duplex minus* | 451 [282] |
| *v.* | *A* | *Nonis* | 7 | Ex epistola ad Ephesios. *F*ilij obedite | 121 [70] |
| | b | viij id. | 8 | *Apparitio sancti Michaelis duplex minus* | 452 [283] |
| *xiij.* | c | vij id. | 9 | Gregorius Nazianzenus episcopus confessor | 452 [283] |
| *ij.* | d | vi id. | 10 | Gordianus et Epimachus martyris | |
| | e | v id. | 11[7] | Ex[8] epistola Iacobi *I*acobus | 179 [110] |
| *x.* | f | iiij id. | 12 | Nereus, Archileus,[9] et Pancratius martyres | |
| | g | iij id. | 13 | Ex epistola Iacobi *E*stote | 180 [111] |
| *xviij.* | *A* | *pridie id.* | 14 | Victor et Corona[10] martyres | 452 [282] |
| *vij.* | b | *Idibus* | 15 | Ex epistola Iacobi *Q*uicunque | 182 [112] |
| | c | xvij cal. | 16 | Ex epistola Iacobi *N*olite | 483 [113] |
| *xv.* | d | xvi cal. | 17 | Ex epistola Iacobi *V*nde bella | 184 [114] |
| *iiij.* | e | xv cal. | 18 | Ex epistola Iacobi *A*gite nunc | 185 [115] |
| | f | xiiij cal. | 19 | Potentiana virgo | 452 [284] |
| *xij.* | g | xiij cal. | 20 | Bernardinus confessor | 453 [284] |
| *i.* | *A* | xij cal. | 21 | Iuo presbyter confessor *Fuit* 19[11] *huius* | |
| | b | xi cal. | 22 | Ex[8] epistola ad Philippenses *P*aulus | 382 [222] |
| *ix.* | c | x cal. | 23 | Ex epistola ad Philippenses *M*ihi enim | 383 [222] |
| | d | ix cal. | 24 | Ex epistola ad Philippenses *I*taque charissimi | 384 [222] |
| *xviij.* | e | viij cal. | 25 | Vrbanus papa martyr | 453 [285] |
| *vi.* | f | vij cal. | 26 | Eleutherius papa martyr | |
| | g | vi cal. | 27 | Ioannes papa martyr | |
| *xiiij.* | *A* | v cal. | 28 | Germanus episcopus et[12] confessor | |
| *iij.* | b | iiij cal. | 29 | Ex epistola ad Philippenses *D*e cetero | 385 [222] |
| | c | iij cal. | 30 | Felix papa martyr | 453 [285] |
| *xi.* | d | *pridie cal.* | 31 | Petronilla virgo | [14] |

[1] Maio sunt fomes amorum : *pr.* 66. Frons [Fons : 64] et flos nemorum : *pr.* 61. 64. K. L. : *pr.* 38.
[2] *Luna vero xxx. add.* 38.
[3] Monita : 39.
[4] *om.* 38.
[5] *om.* 42.
[6] i : 41.
[7] 12 : 38.
[8] *om.* 43.
[9] Achile : 44.
[10] Corone : 39.
[11] ix : 39. x : 41.
[12] *omit* 39. &c.
[13]—[13] *not in red letter :* 43.

[14] Maij Dies { 1 / 10 / 20 } horas habet { 14.1 / 14.2 / 14.3 } Nox { 9.3 / 9.2 / 9.1 }
*add.* 61. 64. 66.

¶ *Gemini calidum et humidum, signum malum.* Venam non minuit, Geminos cun luna tenebit. Dogmata tunc pueris sunt instillanda modestis. Vendere tunc tenta, nec desere letus inempta : *add.* 39. 41. 43. 61. 64.

Maio secure, laxari sit tibi curae : Scindatur vena, sed balnea dentur amoena : Cum calidis rebus, sint fercula, seu speciebus : Pontibus astricta sit, saluia cum benedicta : *add.* 66.

Digitized by Google

## [1]IVNIVS

### HABET DIES .XXX.[2]

| *Au.nu.* | | | *Dies* | | fol. |
|---|---|---|---|---|---|
| | e | *Calendis.* | 1 | Pamphilus presbyter martyr | 453 [285] |
| *xix.* | f | iiij no. | 2 | Marcellinus et Petrus martyres | 453 [286] |
| *viij.* | g | iij no. | 3 | Ex epistola ad Philippenses. *I*taque fratres | 586 [222] |
| *xvj.* | *A* | *pridie no.* | 4 | Ex epistola .1. Ioannis *Q*uod fuit | 173[3] [103] |
| *v.* | b | *Nonis* | 5 | Ex epistola .1. Ioannis *F*ilioli mei | 172 [104] |
| [4] | c | viij id. | 6 | Ex epistola .1. Ioannis *F*ilioli nouissima | 173 [104] |
| *xiij.* | d | vij id. | 7 | Ex epistola .1. Ioannis *V*idete | 174 [105] |
| *ij.* | e | vi id. | 8 | Ex epistola .1. Ioannis.[5] | 175 [106] |
| | f | v id. | 9 | Primus et Felicianus martyres | |
| *x.* | g | iiij id. | 10 | Ex epistola .1. Ioannis *O*mnis qui | 176 [107] |
| | *A* | iij id. | 11 | *Barnabas apostolus duplex maius.* | 454 [286] |
| *xviij.*[6] | b | *pridie id.* | 12 | Basilides, Cyrinus et ceteri martyres | |
| *vij.* | c | *Idibus* | 13 | Antonius[7] confessor ordinis minorum. | 444 [287] |
| | d | xviij cal. | 14 | Ex epistola .2. Ioannis. *S*enior electe | 177 [108] |
| *xv.* | e | xvij cal. | 15 | Vitus, Modestus, et Crescentia, martyres | |
| *iiij.* | f | xvj cal. | 16 | Ex epistola .3. Ioannis[8] | 178 [109] |
| | g | xv cal. | 17 | Ex epistola .1. ad Colossienses. *P*aulus | 409 [230] |
| *xij.*[9] | *A* | xiiij cal. | 18 | Marcus et Marcellianus[10] martyres | 410 [287] |
| *j.*[11] | b | xiij cal. | 19 | Geruasius et Prothasius martyres | 455 [288] |
| | c | xij cal. | 20 | Siluerius papa martyr | |
| *ix.* | d | xj cal. | 21 | Ex epistola ad Colossenses. *E*t vos cum. | 410 [231] |
| | e | x cal. | 22 | Paulinus episcopus et[12] confessor | |
| *xvij.* | f | ix cal. | 23 | Ex epistola ad Colossenses. *V*idete ne. 411 [231] Vigilia | |
| *vj.* | g | viij cal. | 24 | *Natiuitas*[13] *Ioannis Baptiste duplex maius* | 455 [289] |
| | *A* | vij cal. | 25 | De octaua sancti Ioannis | 456 [290] |
| *xiiij.* | b | vi. cal. | 26 | *Ioannes et Paulus martyres duplex minus* | 456 [291] |
| *iij.* | c | v. cal. | 27 | De octaua sancti Ioannis | 457 [292] |
| | d | iiij cal. | 28 | De octaua sancti Ioannis 457 [292] Vigilia | |
| *xi.* | e | iij cal. | 29 | *Petrus et Paulus apostoli duplex maius.* | 457 [293] |
| | f | *pridie cal.* | 30 | *Commemoratio Pauli apostoli duplex minus.* | 458 [294] |

[14]

[1] Dat Iunius foena : *pr.* 66. Iunius dat foena : *pr.* 61. Iunius dar fena : *pr.* 64. K.L. *pr.* 38.
[2] *Luna vero .xxix. add.* 38.
[3] *Thus, for* 170.
[4] xiij : *add.* 61.
[5] *C*harissimi : *add.* 38 &c.
[6] xvii : 42.
[7] Antoninus : 43.
[8] *S*enior : *add.* 38 &c. Senior Caio : 39.
[9] xj : 41. 61.
[10] Marcellinus : 39. 41.
[11] *om.* 61.
[12] *omit.* 39. &c.
[13] sancti : *add.* 39. &c.

[14] Iunij Dies { 1, 10, 20 } horas habet { 15, 15, 15 } Nox { 9, 9, 9 }
*add.* 61. 64. 66.

℄ *Cancer humidum et frigidum, signum indifferens.* Pectus, pulsio, iecur, cum Cancro non minuantur Somnia falsa vides, sed tundere [tondere : 61. 64.] tu sinis vngues. Potio diligitur, securus pergis vt itur. *add.* 39. 41. 43. 61. 64.

In Iunio gentes perturbent medo bibentes. Atque nouellarem fuge potus ceruisiarum : Ne noceat cholera, valet haec refectio vera. Lactucae frondes ede, ieiunus bibe fontes. *add.* 66.

Digitized by Google

## [1]IVLIVS

### HABET DIES .XXXI.[2]

| *Au.nu.* | | | *Dies* | | fol. |
|---|---|---|---|---|---|
| *xix.* | g | *Calendis* | 1 | [3]*Octaua natiuitatis sancti Ioannis baptistae duplex minus*[3] | 458 [296] |
| *viij.* | *A* | vi no. | 2 | [4]*Visitatio Marie virginis. duplex maius*[4] | 459 [297] |
| | b | v no. | 3 | De octaua visitationis | 459 [298] |
| *xvi.* | c | iiij no. | 4 | De octaua visitationis | 460 [298] |
| *v.* | d | iij no. | 5 | De octaua visitationis | 459[5] [299] |
| | e | *pridie no.* | 6 | [3]*Octaua apostolorum* [6]*Petri et Pauli*[6] *duplex minus*[3] | 451[7] [300] |
| *xiij.* | f | *Nonis* | 7 | De octaua visitationis | 461 [300] |
| *ij.*[9] | g | viij id. | 8 | De octaua visitationis | 461 [301] |
| | *A* | vij id. | 9 | [3]*Octaua visitationis. duplex minus*[3] | 461 [301] |
| *x.* | b | vi id. | 10 | Septem fratres martyres | 461 [302] |
| | c | v idus | 11 | Pius papa confessor | 462 [302] |
| *xviij.* | d | iiij id. | 12 | Nabor et Felix martyres | |
| *v.*[9] | e | iij id. | 13 | Anacletus papa martyr | 462 [303] |
| | f | *pridie id.* | 14 | Processus et martinianus. *Fuerunt* 2.[10] *huius* | 462 [303] |
| *xv.* | g | *Idibus* | 15 | Bonauentura cardinalis episcopus confessor. fuit 13. huius | 465[11] [304] |
| *iiij.* | *A* | xvij cal. | 16 | Eustachius episcopus confessor | |
| | b | xvi cal. | 17 | Alexius confessor | |
| *xij.* | c | xv cal. | 18 | Symphorosa cum vij. filiis martyribus | 463 [304] |
| *i.* | d | xiiij cal. | 19 | Iusta et Rufina virgines martyres | |
| | e | xiij cal. | 20 | Margarita virgo[12] martyr | |
| *ix.* | f | xij cal. | 21 | Praxedis virginis | 463 [304] |
| | g | xi cal. | 22 | *Maria Magdalena duplex minus* | 463 [305] |
| *xvij.* | *A* | x cal. | 23 | Apollinaris episcopus martyr | |
| *vj.* | b | ix cal. | 24 | Christiana[13] virgo martyr. *Vigilia* | |
| | c | viij cal. | 25 | *Iacobus apostolus duplex maius* | 463 [306] |
| *xiiij.* | d | vij cal. | 16[14] | *Anna mater* [15]*marie virginis*[15] *duplex minus* | 464 [307] |
| *iij.* | e | vi cal. | 17[16] | Pantaleon[17] martyr | |
| | f | v cal. | 28 | Nazareus et socij martyres | |
| *xi.* | g | iiij cal. | 29 | Martha virgo | 464 [307] |
| *xix.* | *A* | iij cal. | 30 | Abdon et Sennem[18] martyres | |
| | b | *pridie cal.* | 31 | Nemesius et lucilla martyres fuerunt 25. huius | 464 [308] |

[19]

[1] Iulio resecatur auena: *pr.* 61. 64. 66. K.L.: *pr.* 38.
[2] *Luna vero .xxx.: add.* 38.
[3]—[3] *not in red letter:* 43. 63.
[4]—[4] *not in red letter:* 43.
[5] *Thus for* 460.
[6]—[6] *om.* 39. 41.
[7] *Thus for* 460.
[8] i.: 61.
[9] vij: 39. 41. 43. 44. 61.
[10] 5: 42.
[11] *Thus for* 462.
[12] virgine: 42.
[13] Christina: 43. 61.
[14] *Thus for* 26.
[15]—[15] *beate Marie:* 39. 41.
[16] *Thus for* 27.
[17] Pantaleo: 39. 41. 42. 44. 49. 60.
[18] Sennes: 38. 39. 41. Sennen: 42.

[19] Iulij Dies { 1 / 10 / 20 } horas habet { 14.3 / 14.2 / 14.1 } Nox { 9.1 / 9.2 / 9.3. }
*add.* 61. 64. 66.

¶ *Leo calidum et siccum, signum malum.* Cor grauat et ventrem tangit cum luna Leonem. Vestes non facias, non ad conuiuia tendas Et nil ore vomas [vomes: 61. 64.] nec tunc medicamina sumas: *add.* 39. 41. 43. 61. 64.

Qui vult solamen Iulio probat hoc medicamen. Venam non scindat, nec ventrem potio laedat: Somnum compescat, et balnea cuncta pauescat: Prodest recens vnda, alia cum saluia munda: *add.* 66.

Digitized by Google

# [1]AVGVSTVS

## HABET DIES XXXI.[2]

| *Au.nu.* | | | *Dies* | | fol. |
|---|---|---|---|---|---|
| *viij.* | c | *Calendis.* | 1 | *Vincula sancti petri duplex minus* | 465 [308] |
| *xvi.* | d | iiij no. | 2 | Stephanus[3] martyr | 465 [309] |
| *v.* | e | iij no. | 3 | [4]Inuentio sancti Stephani protomartyris[4] | 465 [310] |
| | f | *pridie no.* | 4 | Iustinus presbyter martyr | |
| *xiij.* | g | *Nonis* | 5 | [5]*Sancte marie ad niues duplex minus*[5] | 466 [310] |
| *ij.* | *A* | viij id. | 6 | *Transfiguratio domini duplex maius* | 466 [312] |
| | b | vij id. | 7 | [5]*Dominicus confessor* [6]*duplex minus*.[6] *Fuit.* 5. *huius*[5] | 467 [313] |
| *x.* | c | vi id. | 8 | Cyriacus Largus et ceteri martyres | |
| | d | v id. | 9 | Xystus .ij. papa martyr. *Fuit.* 6. *huius.* Vigilia | eodem [314] |
| *xviij.* | e | iiij id. | 10 | *Laurentius martyr duplex maius* | 467 [314] |
| *vij.* | f | iij id. | 11 | De octaua Sancti Laurentij | 468 [316] |
| | g | *pridie id.* | 12 | [8]*Clara virgo duplex minus*[8] | 468 [316] |
| *xv.* | *A* | *Idibus* | 13 | De octaua Sancti Laurentij | 469 [317] |
| *iiij.* | b | xix cal. | 14 | De octaua Sancti Laurentij. Vigilia. | 469 [317] |
| | c | xviij cal. | 15[9] | *Assumptio* [10]*Marie virginis*[10] *duplex maius* | 469 [318] |
| *xij.* | d | xvij cal. | 16 | De octaua assumptionis | 470 [319] |
| *i.* | e | xvi cal. | 17 | [8]*Octaua Sancti Laurentij duplex minus*[8] | 470 [320] |
| | f | xv cal. | 18 | De octaua assumptionis | eodem [320] |
| *ix.* | g | xiiii cal. | 19 | De octaua assumptionis | 471 [321] |
| | *A* | xiij cal. | 20 | De octaua assumptionis | eodem [321] |
| *xvij.* | b | xij cal. | 21 | De octaua assumptionis | eodem [322] |
| *vi.* | c | xi cal. | 22 | *Octaua assumptionis duplex minus* | 472 [322] |
| | d | x cal. | 23 | Bernardus abbas. *Fuit* 20 *huius.* Vigilia | 472 [323] |
| *xiiij.* | e | ix cal. | 24 | *Bartholomeus apostolus duplex maius* | 472 [323] |
| *iij.* | f | viij cal. | 25 | [11]Ludouicus rex francorum[11] | |
| | g | vij cal. | 26 | Zepherinus papa martyr | 472 [324] |
| *xi.* | *A* | vi cal. | 27 | Rufus martyr | |
| *xix.* | b | v cal. | 28 | [8]*Augustinus episcopus confessor duplex minus*[8] | 473 [324] |
| | c | iiij cal. | 29 | *Decollatio Ioannis baptistae*[12] *duplex maius* | 473 [325] |
| *xiij.*[13] | d | iij cal. | 30 | Felix et audactus[14] martyres | |
| | e | *pridie cal.* | 31 | Ex epistola ad Colossenses. *Igitur.* | 412 [231] |

[15]

[1] Augustus spicas: *pr.* 61. 64. 66. K.L: *pr.* 38.
[2] *Luna vero .xxx. add.* 38. [3] papa: *add.* 39. &c. [4]—[4] *in red letters:* 43. 63.
[5]—[5] *not in red letters:* 43. 63. [6]—[6] *x. mi.* 42. [7] *om.* 38.
[8]—[8] *not in red letter:* 39. 43. 63. 66. [9] *om.* 42.
[10]—[10] *beate Marie:* 39. 41. [11]—[11] *in red letter:* 44. [12] *om.* 38.
[13] viii: 39. &c. xviii. 66. [14] Adauctus: 39. 41. 43. 44. 49. 60.

[15] Augusti Dies { 1 / 10 / 20 } horas habet { 14 / 13.2 / 13 } Nox { 10 / 10.2 / 11 }

¶ *Virgo frigidum et siccum signum malum.* Virgo tenens lunam noli sociare puellam Iniice semen agro, pueros tunc redde magistro Viscera non tractes, nauem vel naufragus intres. *add.* 39. 41. 43. 61. 64.

Quisquis sub Augusto, viuat medicamine iusto. Raro dormitet: aestum coitum quoque vitet. Balnea non curet: nec multum comestio duret. Nemo laxari debet, vel phlebotomari. *add.* 66.

Digitized by Google

## [1]SEPTEMBER

### HABET DIES .XXX.[2]

| *Au.nu.* | | | *Dies.* | | fol. |
|---|---|---|---|---|---|
| *xvi.* | f | *Calendis.* | 1 | Aegidius abbas | |
| *v.* | g | iiij no. | 2 | Ex epistola ad Colossenses. *D*omini quod | 413 [231] |
| | *A* | iij no. | 3 | Seraphia[3] virgo martyr. | 473 [327] |
| *xiij.* | b | *pridie no.* | 4 | Ex epistola .1. ad Timotheum. *P*aulus | 127 [73] |
| *ij.* | c | *Nonis* | 5 | Ex epistola .1. ad Timotheum *O*bsecro | 129 [74] |
| | d | viij id. | 6 | Ex epistola .1. ad Timotheum *F*idelis | 129 [75] |
| *x.* | e | vij id. | 7 | Ex epistola .1. ad Timotheum. *S*piritus. | 129 [75] |
| | f | vi id. | 8 | *Natiuitas*[4] *Marie virginis*[4] *duplex maius.* | 474 [327] |
| *xviij.*[5] | g | v id. | 9 | De octaua natiuitatis | 474 [329] |
| *vij.* | *A* | iiij id. | 10 | De octaua[6] | 475 [329] |
| | b | iij id. | 11 | De octaua[6] | 475 [329] |
| *xv.* | c | *pridie id.* | 12 | De octaua[6] | 475 [329] |
| *iiij.* | d | *Idibus* | 13 | De octaua[6] | 475 [329] |
| | e | xviij cal. | 14 | *Exultatio*[7] *sancte crucis duplex maius* | 476 [329] |
| *xij.* | f | xvij[8] cal. | 15 | [9]*Octaua natiuitatis virginis*[10] *duplex minus*[9] | 476 [331] |
| *i.* | g | xvi cal. | 16 | Petrus dorotheus et gorgonius martyres. *Fuerunt* .9. *huius* | 477 [332] |
| | *A* | xv cal. | 17 | Cornelius et Cyprianus martyres. *Fuerunt* 14.[11] *huius.* | 477 [332] |
| *ix.* | b | xiiij cal. | 18 | Methodius[12] episcopus martyr | |
| | c | xiij cal. | 19 | Ianuarius et socij martyres | |
| *xvij.*[5] | d | xij cal. | 20 | Eustachius et socij martyres. Vigilia | |
| *vi.* | e | xi cal. | 21 | *Matheus apostolus et euangelista duplex maius.* | 477 [333] |
| | f | x cal. | 22 | *M*auricius et socij martyres | 478 [333] |
| *xiiij.* | g | ix cal. | 23 | *L*inus papa martyr | 478 [334] |
| *iij.* | *A* | viij cal. | 24 | Tecla virgo martyr | |
| | b | vij cal. | 25 | Ex epistola .1. ad Timotheum. *S*eniorem | 131 [75] |
| *xi.* | c | vi cal. | 26 | Ex epistola .1. ad Timotheum. *Q*uicunque | 132 [75] |
| *xix.* | d | v cal. | 27 | *C*osmas & Damianus martyres | 478 [335] |
| | e | iiij cal. | 28 | Ex[13] epistola[14] ad Philemonem. *P*aulus | 132 [75] |
| *viij.* | f | iij cal. | 29 | *Dedicatio Michaelis archangeli duplex maius* | 478 [335] |
| | g | *pridie cal.* | 30 | *Hieronimus presbyter confessor duplex minus.* | 478 [337] |

[15]

[1] September conterit vuas: *pr.* 66. September colligit vuas: *pr.* 61. 64. KL: *pr.* 38.
[2] *Luna vero .xxix. add.* 38.
[3] Seraphina: 38.
[4]—[4] *beate Marie:* 39. 41.
[5] xvi. 42.
[6] natiuitatis: *add.* 39. 41. 63. *But* 43 *adds it only to the* 11*th and* 13*th days.*
[7] *Thus for* Exaltatio.
[8] vii: 41.
[9]—[9] *not in red letter:* 43.
[10] *om.* 39. 41.
[11] 24: 43.
[12] Methodus: 42.
[13] *om.* 43. 63.
[14] .i. *add.* 38. 60.

[15] Septembris Dies { 1 / 10 / 20 } horas habet { 12.2 / 12.2 / 11. } Nox { 11.2 / 12. / 12.2 }
*add.* 61. 64. 66.

℄ *Libra calidum et humidum, signum bonum.* Inguina non tangat, Libram cum luna subintrat. Carpe viam tutus si vexent equora fluctus. Emptio certa valet, mercator vendere curet. *add.* 39. 41. 43. 61. 64.

Fructus maturi Septembris sunt valituri. Et pyra cum vino: panis cum lacte caprino: Aqua de vrtica tibi potio fertur amica. Tunc venas pandas: species cum semine mandas. *add.* 66.

Digitized by Google

## [1]OCTOBER

### HABET DIES XXXI.[2]

| *Au.nu.* | | | *Dies* | | fol. |
|---|---|---|---|---|---|
| *xvj.* | *A* | *Calendis.* | 1 | *R*emigius episcopus confessor | |
| *v.* | b | vi no. | 2 | Ex epistola .ij. ad Timotheum. *P*aulus | 413 [232] |
| *xiij.* | c | v no. | 3 | Ex epistola .ij. ad Timotheum. *T*u ergo | 414 [233] |
| *ij.* | d | iiij no. | 4 | *Franciscus confessor duplex minus* | 480 [339] |
| | e | iij no. | 5 | Ex epistola .ij. ad Timotheum. *H*oc autem | 415 [233] |
| *x.* | f | *pridie no.* | 6 | Ex epistola .ij. ad Timotheum. *T*estificor | 416 [233] |
| | g | *Nonis* | 7 | *M*arcus papa confessor | 480 [339] |
| *xviij.* | *A* | viij id. | 8 | Ex epistola ad Titum. *P*aulus | 417 [233] |
| *vij.* | b | vij id. | 9 | Dionysius, Rusticus et ceteri martyres | 480 [340] |
| | c | vi id. | 10 | Ex epistola ad Titum. *T*u autem | 418 [233] |
| *xv.* | d | v id. | 11 | Ex epistola ad Titum. *A*dmone | 418 [234] |
| *iiij.* | e | iiij id. | 12 | Ex epistola .i. ad Corinthios. *P*aulus | 236 [149] |
| | f | iij id. | 13 | Ex epistola .i. ad Corinthios. *V*idete | 237 [150] |
| *xij.* | g | *pridie id.* | 14 | *C*alistus papa martyr | 481 [341] |
| *i.* | *A* | *Idibus.* | 15 | Ex epistola .i. ad corinthios. *E*t ego fratres | 258[3] [150] |
| | b | xvij cal. | 16 | Ex epistola[4] ad Corinthios. *S*ic vos[5] | 238 [151] |
| *ix.* | c | xvi cal. | 17 | Ex epistola .i. ad Corinthios. *R*ogo ergo | 239 [151] |
| | d | xv cal. | 18 | *Lucas euangelista duplex maius* | 481 [341] |
| *xvij.* | e | xiiij cal. | 19 | Ptolomeus et Lucius martyres | 481 [342] |
| *vi.*[6] | f | xiij cal. | 20 | Ex epistola .i. ad corinthios. *A*udet aliquis | 240 [151] |
| | g | xij cal. | 21 | *U*rsula et socie virgines[7] martyres | |
| *xiiij.* | *A* | xi cal. | 22 | *H*yslarion[8] abbas. Fuit heri. | 482 [342] |
| *iij.* | b | x cal. | 23 | Ex epistola .i. ad Corinthios. *D*e quibus | 241 [151] |
| | c | ix cal. | 24 | Ex epistola .i. ad corinthios. *D*e virginibus | 242 [152] |
| *xi.* | d | viij cal. | 25 | *C*hrysanthus et Daria[9] martyres | |
| *xix.* | e | vij cal. | 26 | Euaristus papa martyr | 482 [343] |
| | f[10] | vi cal. | 27 | Ex epistola .i. ad corinthios. *D*e ijs 243 [152] vigilia | |
| *vi.*[11] | g | v cal. | 28 | *Simon et Iudas apostoli duplex maius* | 482 [343] |
| | *A* | iiij cal. | 29 | Marcellus martyr | 482 [344] |
| *xvi.* | b | iij cal. | 30 | Ex epistola .i. ad corinthios. *N*on sum | 243 [153] |
| *v.* | c | *pridie cal.* | 31 | Ex epistola .i. ad corinthios. *E*t factus 244 [153] vigilia | |

[12]

[1] Seminat October: *pr.* 61. 64. 66. KL: *Octobet.* 38.
[2] *Luna vero. xxx. add.* 38.
[3] *Thus for* 238.
[4] .i. *add.* 37 &c.
[5] *Thus also* 38: nos: 39 &c.
[6] viii. 42.
[7] et: *add.* 39 &c.
[8] *Thus for* Hylarion.
[9] Maria: 43.
[10] *om.* 42.
[11] *Thus also* 38 and 42. viij: 39. &c.

[12] Octobris Dies { 1 / 10 / 20 } Horas habet { 11 / 10.2 / 10 } Nox { 13 / 13.2 / 14 }
*add.* 61. 64. 66.

¶ *Scorpio frigidum et humidum, signum indifferens.* Scorpius augmentat morbos in parte pudenda. Vulnera non cures, caueas ascendere naues. Et si carpis iter, caueas de morte ruinam. *add.* 39. 41. 43. 61. 64.

October viua praebet, cum carne ferina. Nec non anserina caro valet et volucrina. Quamuis sunt sana: tamen est repletio vana. Quantum vis comede: sed non praecordia laede. *add.* 66.

Digitized by Google

## [1]NOVEMBER

### HABET DIES XXX.[2]

| *Au.nu.* | | | *Dies* | | fol. | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | d | *Calendis.* | 1 | *Festum omnium sanctorum duplex maius.* | 483 | [344] |
| *xiij.* | e | iiij no. | 2 | De octaua fo. 483. *Item commemoratio defunctorum* | 483 | [346] |
| *ij.*[3] | f | iij no. | 3 | De octaua[4] | 484 | [347] |
| | g | pridie no. | 4 | De octaua[4] | folio eodem | [347] |
| *x.* | *A* | *Nonis* | 5 | De octaua[4] | folio eodem | [348] |
| | b | viij id. | 6 | De octaua[4] | folio eodem | [348] |
| *xvij.*[5] | c | vij id. | 7 | De octaua[4] | folio eodem | [348] |
| *vij.*[6] | d | vi idus | 8 | *Octaua omnium sanctorum duplex maius*[7] | folio eodem | [348] |
| | e | v idus | 9 | *Dedicatio basilice saluatoris duplex minus*[8] | 485 | [349] |
| *xv.* | f | iiij id. | 10 | Triphon et socij martyres | 485 | [351] |
| *iiij.* | g | iii idus | 11 | [9]*Martinus episcopus confessor duplex minus.*[9] | 486 | [351] |
| | *A* | *pridie id.* | 12 | [10]Martinus papa martyr.[10] | 486 | [352] |
| *xij.* | b | *Idibus* | 13 | Britius episcopus confessor. | | |
| *i.*[11] | c | xviij cal. | 14 | Vitalis et Agricola martyres. *Fuerunt .4. huius* | 486 | [352] |
| | d | xvij cal. | 15 | Ex epistola .1. ad corinthios *P*ropter quod | 245 | [154] |
| *ix.* | e | xvi cal. | 16 | Ex epistola .1. ad corinthios *I*mitatores | 247 | [156] |
| | f | xv cal. | 17 | Ex epistola .1. ad corinthios. *E*go enim | 248 | [156] |
| *xvij.* | g | xiiij cal. | 18 | *Dedicatio basilice petri et pauli duplex minus.* | 486 | [353] |
| *vi.* | *A* | xiij cal. | 19 | Pontianus papa martyr | 486 | [353] |
| | b | xij cal. | 20 | Elizabeth vidua *Fuit heri* | 487 | [353] |
| *xiiij.* | c | xi cal. | 21 | *Presentatio*[12] *Marie virginis*[12] *duplex maius.* | 487 | [354] |
| *iij.* | d | x cal. | 22 | Cecilia virgo martyr | folio eodem | [354] |
| | e | ix cal. | 23 | Clemens papa martyr | 487 | [355] |
| *xi.* | f | viij cal. | 24 | Chrysogonus martyr | 488 | [356] |
| *xix.* | g | vij cal. | 25 | *Catharina virgo martyr duplex minus.* | 488 | [356] |
| | *A* | vi cal. | 26 | Petrus ipiscopus† martyr | folio eodem | [357] |
| *viij.* | b | v cal. | 27 | Ex epistola .1. ad corinthios. *S*icut enim | 249 | [157] |
| | c | iiij cal. | 28 | Ex epistola .1. ad corinthios *S*i linguis. | 440 | [158] |
| *xvi.* | d | iij cal. | 29 | Saturninus et sisinnius martyres 488 [357] vigilia | | |
| *v.* | e | *pridie cal.* | 30 | *Andreas apostolus duplex maius.* | 489 | [358] |

[13]

[1] Spoliat virgulta Nouember: *pr.* 61. 64. 66.
[2] *Luna vera .xxix. add.* 38.
[3] iij. 42.
[4] omnium sanctorum: *add.* 39. 41.
[5] xii: 42.
[6] *Thus* 38. & 42. xviii: 39. &c.
[7] maius: 39. 41. *not in red letters:* 43. 63.
[8] *minus:* 39. 41. *not in red letters:* 43. 63.
[9]—[9] *in black letters:* 39.
[10]—[10] *in red letters:* 39.
[11] *om.* 38.
[12]—[12] *beate Marie:* 39. 41.
[13] Nouembris Dies { 1 / 10 / 20 } horas habet { 9.3 / 9.2 / 9.1 } Nox { 14.2 [14.1. 66] / 14.2 / 14.3. } *add.* 61. 64. 66.

¶ *Sagittarius calidum et siccum, signum bonum.* Luna nocet femori per partes mota Sagitte. Vngues vel crines poteris prescindere tute. De vena minues, et balnea non prius intres. *add.* 39. 41. 43. 61. 64.

Hoc tibi scire datur quod rheuma Nouembri curatur. Quaeque nociua vita: tua sint pretiosa dicta: Balneum cum venere, tunc nullum constat habere. Potio sit sana: atque minutio bona. *add.* 66.

Digitized by Google

## [1]DECEMBER

### HABET DIES XXXI.[2]

| *Au.nu.* | | | *Dies* | | fol. |
|---|---|---|---|---|---|
| *xiij.*[3] | | *Calendis.* | 1 | Ex epistola .1. ad Corinthios. *N*unc autem | 251 [159] |
| *ij.* | g | iiij no. | 2 | Bibiana virgo martyr | 489 [359] |
| | *A* | iij no. | 3 | | |
| *x.* | b | *pridie no.* | 4 | Barbara virgo martyr | |
| | c | *Nouis* | 5 | | |
| *xviij.* | d | viij id. | 6 | *Nicolaus episcopus confessor duplex minus* | 489 [359] |
| *vij.* | e | vij id. | 7 | [4]*Ambrosius episcopus confessor duplex minus*[4] | 490 [360] |
| | f | vi id. | 8 | *Conceptio*[5] *Marie virginis*[5] *duplex maius* | 490 [361] |
| *xv.* | g | v id. | 9 | | |
| *iiij.* | *A* | iiij id. | 10 | Melchiades papa martyr | 491 [362] |
| | b | iij id. | 11 | Damasus papa confessor | 491 [363] |
| *xij.* | c | *pridie id.* | 12 | | |
| *i.* | d | *Idibus.* | 13 | [4]*Lucia virgo, martyr duplex minus*[4] | 491 [363] |
| | e | xix cal. | 14 | | |
| *ix.* | f | xviij cal. | 15 | | |
| | g | xvij cal. | 16 | | |
| *xvij.* | *A* | xvi cal. | 17 | | |
| *vi.* | b | xv cal. | 18 | | |
| | c | xiiij cal. | 19 | | |
| *xiiij.* | d | xiij cal. | 20 | Vigilia | |
| *iij.* | e | xij cal. | 21 | *Thomas apostolus duplex maius* | 491 [364] |
| | f | xi cal. | 22 | | |
| *xi.* | g | x cal. | 23 | | |
| *xix* | *A* | ix cal. | 24 | Vigilia[7] natiuitatis domini[7] | 492 [365] |
| | b | viij cal. | 25 | *Natiuitas domini duplex maius* | 492 [366] |
| *viij.* | c | vij cal. | 26 | *Stephanus protomartyr duplex maius* | 494 [368] |
| | d | vi cal. | 27 | *Ioannes apostolus et euangelista duplex maius* | 494 [370] |
| *xvi.* | e | v cal. | 28 | *Innocentes martyres duplex minus* | 495 [371] |
| *v.* | f | iiij cal. | 29[8] | [9]Thomas archiepiscopi[10] martyr[9] | 496 [372] |
| | g | iij cal. | 30 | De octaua natiuitatis | 496 [373] |
| *xiij.*[11] | *A* | *pridie cal.* | 31 | Syluester papa confessor | 496 [374] |

[12]

[1] Querit habere cibum porcum mactando December: *pr.* 66. Mactando December: *pr.* 61. 64. KL. *pr.* 38. [2] *Luna vero .xxx. add.* 38.

[3] *In* 43 *all the numbers in this column are placed a day lower;* e.g. xii *is opposite* g, *and so on.*

[4]—[4] *not in red letter:* 43. 63. [5]—[5] *beate Marie:* 39. 41.

[6] *om.* 39. 41. [7]—[7] *om.* 44. 49. 60. 61. 64. *in red letter:* 43. 63.

[8] 26: 41. [9]—[9] *in red letter:* 43. 60. 61. 63. 64.

[10] *Thus* 37. archiepiscopus: 43. 60. 63. Cantuariensis: *add.* 38. [11] xij: 39.

[12] Decembris Dies { 1 / 10 / 20 } horas habet { 9 / 9 / 9 } Nox { 15 / 15 [11. 64.] / 15 } *add.* 61. 64. 66.

℔ *Capricornus frigidum et siccum, signum malum.* Capra nocet genibus [febribus: 43. 61. 64.] siquando luna tenebit. Spernatur lynther, male tunc curabitur eger, Semina spargantur, pactum valet agricolarum: *add.* 39. 41. 43. 61. 64.

Sanae sunt membris calidae res mense Decembris. Frigus vitetur, capitalis vena scindatur: Lotio sit vana, sed vasis potio cara. Sit tepidus potus, frigore contrarie totus. *add.* 66.

Digitized by Google

¶ [1]*Infrascripta tabula indicat incrementa, et diminutiones dierum ac noctium in decimum quemque diem cuiusque mensis per horas duntaxat integras, et quartas hore partes citra rationem subtiliorem. Diem autem quantum attinet ad propositum appellemus*[2] *ob*[3] *ortu solis ad eius occasum, reliquum vero totum spacium appellamus noctem.*[1]

| Mense. | *Die.* | *Dies habet* horas | quartas. | *Nox habet* horas | quartas. |
|---|---|---|---|---|---|
| *Ianuarij* ... ... ... | *1* | 9 | *1* | 14 | *3* |
| | *10* | 9 | *2* | 14[4] | *2* |
| | *20* | 9 | *3* | 14 | *1*[5] |
| *Februarij* ... ... ... | *1* | 10 | | 14 | |
| | *10* | 10 | *2* | 13 | *2* |
| | *20* | 11 | | 13 | |
| *Martij* ... ... ... | *1* | 11 | *2* | 12[6] | *2*[7] |
| | *10* | 12 | | 12 | |
| | *20* | 12 | *2* | 11 | *2*[8] |
| *Aprilis* ... ... ... | *1* | 13 | | 11 | |
| | *10* | 13 | *2* | 10 | *2*[9] |
| | *20* | 14 | | 10 | |
| *Maij* ... ... ... | *1* | 14 | *1* | 9 | *3* |
| | *10* | 14 | *2* | 9 | *2* |
| | *20* | 14 | *3* | 9 | *1* |
| *Iunij* ... ... .. | *1* | 15 | | 9 | |
| | *10* | 15 | | 9 | |
| | *20* | 15 | | 9 | |
| *Iulij* ... ... ... | *1* | 14 | *3*[10] | 9 | *1* |
| | *10* | 14 | *2*[11] | 9 | *2* |
| | *20* | 14 | *1*[12] | 9 | *3* |
| *Augusti* ... ... ... | *1* | 14 | | 10 | |
| | *10* | 13 | *2* | 10 | *2* |
| | *20* | 13 | | 11 | |
| *Septembris* ... ... ... | *1* | 12 | *2* | 11 | *2* |
| | *10* | 12 | | 11 | |
| | *20* | 11 | *2* | 12 | *2* |

[1]—[1] ¶ *Incrementa et diminutiones dierum ac noctium, in decimum quemque diem cuiusque mensis*, 39. 41. This rubric and table following omit 61. 63. 64. 66.

[2] appellamus: 42. 43. 44. 49. 60.

[3] *ab*: 38. 42. 43. 44. 49. 60.

[4] xiij: 39.

[5] 3: 41.

[6] xiij: 39. 41.

[7] *omit* 38. 1: 42.

[8] *om.* 38.

[9] 1: 38.

[10] *ii.* 39. 41.

[11] *ii.* 39. 41.

[12] *iij.* 39. 41.

Digitized by Google

| Mense. | Die. | Dies habet horas | Dies habet quartas. | Nox habet horas | Nox habet quartas. |
|---|---|---|---|---|---|
| *Octobris* ... ... ... | *1* | 11 | | 13 | |
| | *10* | 10 | 2[1] | 13 | 2[2] |
| | *20* | 10 | [3] | 14 | |
| *Nouembris* ... ... ... | *1* | 9 | *3* | 14 | *1* |
| | *10* | [4] | *2* | 14 | *2* |
| | *20* | 9 | *1* | 14 | 2[5] |
| *Decembris* ... ... ... | *1* | 9 | | 15 | |
| | *10* | 9 | | 15 | |
| | *20* | 9 | | 15 | |
| [6]*Martii* ... ... ... | 10 | *Equinoctia.*[7] | | | |
| *Septembris* ... ... ... | 13 | | | | |
| *Junij* ... ... ... | 11 | *Solstitia.*[6] | | | |
| *Decembris* ... ... ... | 11 | | | | |

[1] *i.* 39. 41.
[2] *omit* 38 *but insert* 2 *in lower line.*
[3] 3 : *add.* 42.
[4] 9 insert 38. etc.
[5] 3 : 39, &c.
[6]—[6] *om.* 39. 41.
[7] Equinoctis : 38.

Digitized by Google

¶ Canon[1] sequentis tabule ad festa mobilia perpetuo inuenienda.

¶ *In tabula infrascripta sic festa mobilia singulis annis inuenies. Primo quere aureum numerum anni cuius festa perquiris, deinde sub eius*[2] *quere etiam literam dominicalem eiusdem anni, que primo occurrit,*[3] *et notanter dicitur sub linea, nam litera dominicalis quere*[4] *regione auri*[5] *numeri fuerit eidem numero non inseruit, sed solum superioribus. Postea*[6] *eadem linea transversali, in qua litera*[7] *dominicalem inuenisti, inuenies etiam quo mense et quo die singula festa mobilia incidant, et quot dominice vagantes sint ante septuagesimam, quot etiam dominice sint inter pentecosten et aduentum. Omnia hec sub suis titulis. In anno autem bissextili quot dominice vagantes occurrant ante septuagesimam, item quo die septuagesima ipsa incidat, et quo feria .iiij. cinerum inuenies per*[8] *priorem eius anni literam, que inseruit vsque ad festum Mathie. Reliqua vero omnia per posteriorem exquiruntur. Sed has duas literas anni bissextilis, sic accipere oportet, vt neutra earum*[9] *e regione aurei numeri, nam tunc omissis illis,*[10] *recurrendum est ad alias similes inferius primo loco occurrentes. Preterea si in anno bissextili dies cinerum in mense Martio incidisse supradicta ratione deprehendatur, per vnum diem retrahenda erit. In proximis tamen triginta*[11] *annis non erit necesse inspicere hanc tabulam, sed solum,*[12] [13]*in diem,*[13] *qui post*[14] *eam positus est.*[15]

[1] Rule and following table *omit* 39. 41. 42.
[2] linea : *add.* 38. 43. 44. etc.
[3] occurrerit : 43. 44. etc.
[4] quae e : 38. 43. 44. etc.
[5] aurei : 43. 44. etc.
[6] in : *add.* 43. 44. etc.
[7] literam : 38. 43. 44. etc.
[8] pro : 38.
[9] sit : *add.* 43. 44. etc.
[10] *om.* 38.
[11] 28 : 61. 64.
[12] folum. 61. ſed solum : 64.
[13]—[13] indicem : 43. 44. etc.
[14] ante : 61. 64.
[15] qui est a 1564, vsque ad 1593. *add.* 63.

Digitized by Google

| *Aureus numerus.* | *Litera dominicalis.* | *Dominice vagantes ante lxx.* | *Septuagesima.* | *Cinis.* | *Pascha.* | *Pentecosten.*[1] | [2]*Dominice inter pentecosten et adventum.*[2] | *Aduentus.* |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | Ianuarii. | Februarij. | Martii. | Maij. | | |
| *16* | d | 0 | 18 | 4 | 22 | 10 | 28 | 29 Nou. |
| *5*[3] | e | 0 | 19 | 5 | 23 | 11 | 28 | 30 |
| | f | 0 | 20 | 6 | 24 | 12 | 28 | 1. Decem. |
| *13* | g | 0 | 21 | 7 | 25 | 13 | 28 | 2 |
| *2* | *A* | 1 | 22 | 8 | 26 | 14 | 28 | 3 |
| | b | 1 | 23 | 9 | 27 | 15 | 28 | 27 Nou. |
| 10 | c | 1 | 24 | 10 | 28 | 16 | 27 | 28 |
| | d | 1 | 25 | 11 | 29 | 17 | 27 | 29 |
| *18* | e | 1 | 26 | 12 | 30 | 18 | 27 | 30 |
| *7* | f | 1 | 27 | 13 | 31 | 19 | 27 | 1. Decem. |
| | g | 1 | 28 | 14 | 1. Apr | 20 | 27 | 2 |
| *15* | *A* | 2 | 29 | 15 | 2 | 21 | 27 | 3 |
| 4 | b | 2 | 30 | 16 | 3 | 22 | 26 | 27.[4] Nou. |
| | c | 2 | 31 | 17 | 4 | 23 | 26 | 28 |
| *12* | d | 2 | 1. feb | 18 | 5 | 24 | 26 | 29 |
| *1* | e | 2[5] | 2 | 19 | 6 | 25 | 26 | 30 |
| | f | 2 | 3 | 20 | 7 | 26 | 26 | 1. Decem. |
| *9* | g | 2 | 4 | 21 | 8 | 27 | 26 | 2 |
| | *A* | 3 | 5 | 22 | 9 | 28 | 26 | 3 |
| *17* | b | 3 | 6 | 23 | 10 | 29 | 25 | 27. Nou. |
| *6* | c | 3 | 7 | 24[6] | 11 | 30 | 25 | 28 |
| | d | 3 | 8 | 25 | 12 | 31 | 25 | 29 |
| *14* | e | 3 | 9 | 26 | 13 | 1. Iun. | 25 | 30 |
| *3* | f | 3 | 10 | 27 | 14 | 2 | 25 | 1. Decem. |
| | g | 3 | 11 | 28 | 15 | 3 | 25 | 2 |
| *11* | *A* | 4 | 12 | 1. mar | 16 | 4 | 25 | 3 |
| | b | 4 | 13 | 2 | 17 | 5 | 24 | 27 Nou. |
| *19* | c | 4 | 14 | 3 | 18 | 6 | 24 | 28 |
| *8* | d | 4 | 15 | 4 | 19 | 7 | 24 | 29 |
| | e | 4 | 16 | 5 | 20 | 8 | 24 | 30 |
| | f | 4 | 17 | 6 | 21 | 9 | 24 | 1. Decem. |
| | g | 4 | 18 | 7 | 22 | 10 | 24 | 2 |
| | *A* | 5 | 19 | 8 | 23 | 11 | 24 | 3 |
| | b | 5 | 20 | 9 | 24 | 12 | 23 | 27 Nou. |
| | c | 5 | 21 | 10 | 25 | 13 | 23 | 28 |

[1] *Thus also* 38. Pentecoste: 43. &c.
*Tabula festorum mobilium iuxta usum Romanæ ecclesiæ: add.* 63.
[2]—[2] dominicæ post trinitatem: 63.
[3] In 43 and the editions later than 43 the golden number is a line higher: 5 is on a level with d and so on throughout.
[4] 2: 44. [5] 1: 38.
[6] In 43. 61. 64. from number 24 to 28 in this vertical row there are placed by their side. 25. 26. 27. 28. 29 in a descending column.

Digitized by Google

## ¶ *Index festorum mobilium*[1] *pro triginta*[2] *annis.*

| *Numerus annorum.* | *Aureus numerus.* | *Litera dominicalis.* | *Dominice vagantes ante lxx.* | *Septuagesima.* | *Cinis.*[3] | *Pascha.* |
|---|---|---|---|---|---|---|
| 1537[4] | 18 | g | 1 | 28 ian. | 14 feb. | 1 apri. |
| 1538[5] | 19 | f | 4 | 17 feb. | 6 mar. | 21 |
| 1539 | 1 | e | 2 | 2 | [6]19 feb.[6] | 6 |
| 1540 | 2 | d c | 1 | 25 ian. | 11 | 28 mar. |
| 1541 | 3 | b | 4 | 13[7] feb. | 2 mar. | 17 apri. |
| 1642[8] | 4 | a | 3 | 5 | 22[9] feb. | 9 |
| 1543 | 5 | g | 0 | 21 ian. | 7 | 25 mar. |
| 1544 | 6 | f e | 3 | 10 feb. | 27 | 13 apri. |
| 1545 | 7 | d | 2 | 1 | 18 | 5 |
| 1546 | 8 | e | 5 | 21 | 10 mar. | 25 |
| 1547 | 9 | b | 3 | 6 | 23 feb. | 10 |
| 1548 | 10 | a g | 2 | 29 ian. | 15 | 1 |
| 1549 | 11 | f | 4 | 17 feb. | 6 mar. | 21 |
| 1550 | 12 | e | 2 | 2 | 19 feb. | 6 |
| 1551 | 13 | d | 1 | 25 ian. | 11 | 29 mar. |
| 1552 | 14 | c b | 4 | 14 feb. | 2 mar. | 17 apri. |
| 1553 | 15 | a | 2 | 29 ian. | 15 feb. | 2 |
| 1554 | 16 | g | 0 | 21 | 7 | 25 mar. |
| 1555 | 17 | f | 3 | 10 feb. | 27 | 14 apri. |
| 1556 | 18 | e d | 2 | 2 | 19 | 5 |
| 1557 | 19 | c | 4 | 14 | 3 mar. | 18 |
| 1558 | 1 | b | 3 | 6 | 23 feb. | 10 |
| 1559 | 2 | a | 1 | 22 ian. | 8 | 26 mar. |
| 1560 | 3 | g f | 3 | 11 feb. | 28 | 14 apri. |
| 1561 | 4 | e | 2 | 2 | 19 | 6 |
| 1562 | 5 | d | 1 | 25 ian. | 11 | 29 mar. |
| 1563 | 6 | c | 3 | 7 feb. | 24 | 11 apri. |
| 1564 | 7 | b a | 2 | 30 ian.[10] | 16 | 2 |
| 1565[11] | 8 | g | 4 | 18 feb. | 6[12] mar. | 22 |
| 1566 | 9 | f | 3 | 10 | 27 feb. | 14 |

[1] *et dominicarum vagantium: add.* 39. 41. *This Index has not been collated with the other editions after those of* 39. 41.
[2] xxix. 38. *Viginti octo:* 39. 42.
[3] *Cineres:* 39. 41.
[4] *The year* 1537 *om.* 38.
[5] Years 1537 and 1538 *om.* 39.
[6]—[6] *omit* 38.
[7] xii: 39. 41.
[8] *Thus* 37 *for* 1542.
[9] xii: 39. 41.
[10] 80: 41.
[11] *Years* 1565 and 1566. *om.* 42.
[12] vii: 39.



Digitized by Google

## *Index festorum mobilium*[1] *pro triginta*[2] *annis.*

| *Numerus annorum.* | *Rogationes.* | *Ascensio.* | *Pentecoste.* | *Corpus Christi.*[3] | *Dominice inter Pentecosten*[4] *et Aduentum.* | *Aduentus.* |
|---|---|---|---|---|---|---|
| 1537[5] | 7 maij | 10 ma. | 20 ma. | 31 maij | 27 | [5]2 decemb. |
| 1538[6] | 27 | 30 | 9 iunij | 20 iun. | 24 | 1 |
| 1539 | 12 | 15 | 25 ma. | 5 | 26 | 30 nou. |
| 1540 | 3 | 6 | 16 | 27 ma. | 27 | 28 |
| 1541 | 23 | 26 | 5 iunij | 16 iun. | 24 | 27 |
| 1542 | 15 | 18 | 28 ma. | 8 | 26 | 3 decemb. |
| 1543 | 30 apr. | 3 | 13 | 24 ma. | 28 | 2 |
| 1544 | 19 ma. | 22 | 1 iunij | 12 iun. | 25 | 30 nou. |
| 1545 | 11 | 14 | 24 ma. | 4 | 26 | 29 |
| 1546 | 31 | 3. iunij | 13 iunij | 24 | 23 | 28 |
| 1547 | 16 | 19 ma. | 29 ma. | 9 | 25 | 27 |
| 1548 | 7 | 10 | 20 | 31 maij | 27 | 2 decemb. |
| 1549 | 27 | 30 | 9 iunij | 20 iun. | 24 | 1 |
| 1550 | 12 | 15 | 24 ma. | 5 | 26 | 30 nou. |
| 1551 | 4 | 7 | 17 | 28 ma. | 27 | 29 |
| 1552 | 23 | 26 | 5 iunij | 16 iun. | 24 | 27 |
| 1553 | 8 | 11 | 21 ma. | 1 | 27 | 3 decemb. |
| 1554 | 30 apr. | 3 | 13 | 28[7] ma. | 28 | 2 |
| 1555 | 20 ma. | 23 | 2 iunij | 13 iun. | 25 | 1 |
| 1556 | 11 | 14 | 24 ma. | 4 | 26 | 29 nou. |
| 1557 | 24 | 27 | 6 iunij | 17 | 24 | 28 |
| 1558 | 16 | 19 | 29 ma. | 9 | 25 | 27 |
| 1559 | 1 | 4 | 14 | 25 ma. | 28 | 3 decemb. |
| 1560 | 20 | 23 | 2 iunij | 13 iun. | 25 | 1 |
| 1561 | 12 | 15 | 25 ma. | 5 | 26 | 30 nou. |
| 1562 | 4 | 7 | 17 | 28 ma. | 27 | 29 |
| 1563 | 17 | 20 | 30 | 10 iun. | 25 | 28 |
| 1564 | 8 | 11 | 21 | 1 | 27 | 3 decemb. |
| 1565[8] | 28 | 31 | 10 iun. | 21 | 24 | 2 |
| 1566 | 20 | 23 | 2 | 13 | 25 | 1 |

[1] *et dominicarum vagantium: add.* 39. 41.
[2] xxix. 38. *Viginti octo:* 39. 42.
[3] *This column omitted by* 39. 41.
[4] *om.* 42.
[5]—[5] *Year* 1537 *om.* 38.
[6] *Years* 1537 and 1538 *om.* 39
[7] 24: 42.
[8] *Years* 1565 and 1566 *om.* 42.

Digitized by Google

*Index*[1] *librorum veteris testamenti qui in primis lectionibus legendi sunt, quorum Genesis et primus Regum* [2]*leguntur integri,*[2] *ex alijs vero capita quedam.*[3]

[1] This index entirely omitted by 42. 60.
[2]—[2] integri leguntur : 39. 41.
[3] *hic recens ascripta. add.* 39. 41. [Instead of text, 39. and 41. have this fuller index. In this note the references are to the pages of the following edition, the references to leaves of 39. and 41. being omitted.]

¶ *Ex Genesi.*


| | Fol. |
|---|---|
| Caput primum | [76] |
| Caput secundum | [78] |
| Caput tertium | [78] |
| Caput quartum | [79] |
| Caput quintum | [80] |
| Caput sextum | [80] |
| Caput septimum | [81] |
| Caput octauum | [81] |
| Caput nonum | [82] |
| Caput decimum | [86] |
| Caput vndecimum | [88] |
| Caput duodecimum | [91] |
| Caput decimum tertium | [93] |
| Caput decimum quartum | [93] |
| Caput decimum quintum | [95] |
| Caput decimum sextum | [97] |
| Caput decimum septimum | [98] |
| Caput decimum octauum | [99] |
| Caput decimum nonum | [102] |
| Caput vicesimum | [104] |
| Caput vicesimum primum | [106] |
| Caput vicesimum secundum | [108] |
| Caput vicesimum tertium | [109] |
| Caput vicesimum quartum | [111] |
| Caput vicesimum quintum | [115, 136] |
| Caput vicesimum sextum | [137] |
| Caput vicesimum septimum | [140] |
| Caput vicesimum octauum | [143] |
| Caput vicesimum nonum | [143] |
| Caput tricesimum | [144] |
| Caput tricesimum primum | [145] |
| Caput tricesimum secundum | [146] |
| Caput tricesimum tertium | [147] |
| Caput tricesimum quartum | [148] |
| Caput tricesimum quintum | [148] |
| Caput tricesimum sextum | [149] |
| Caput tricesimum septimum | [150] |
| Caput tricesimum octauum | [151] |
| Caput tricesimum nonum | [152] |
| Caput quadragesimum | [153] |
| Caput quadragesimum primum | [156] |
| Caput quadragesimum secundum | [158] |
| Caput quadragesimum tertium | [161] |
| Caput quadragesimum quartum | [166] |
| Caput quadragesimum quintum | [167] |
| Caput quadragesimum sextum | [169] |
| Caput quadragesimum septimum | [174] |
| Caput quadragesimum octauum | [178] |
| Caput quadragesimum nonum | [179] |
| Caput quinquagesimum et vltimum | [181] |


¶ *Et Exodo.*


| | |
|---|---|
| Caput primum | [183] |
| Caput secundum | [189] |
| Caput tertium | [190] |
| Caput quartum | [190] |
| Caput quintum | [191] |
| Caput sextum | [191] |
| Caput septimum | [192] |
| Caput octauum | [193] |
| Caput nonum | [193] |
| Caput decimum | [193] |
| Caput vndecimum | [195] |
| Caput duodecimum | [195] |
| Caput decimum tertium | [195] |
| Caput decimum quartum | [197] |
| Caput decimum quintum | [197] |
| Caput decimum sextum | [197] |
| Caput decimum septimum | [198] |
| Caput decimum octauum | [199] |
| Caput decimum nonum | [199] |
| Caput vicesimum | [200] |
| Caput vicesimum primum | [200] |
| Caput vicesimum secundum | [201] |
| Caput vicesimum tertium | [202] |
| Caput vicesimum quartum | [202] |


¶ *Ex primo Regum.*


| | |
|---|---|
| Caput primum | [202] |
| Caput secundum | [204] |
| Caput tertium | [204] |
| Caput quartum | [205] |
| Caput quintum | [206] |
| Caput sextum | [206] |
| Caput septimum | [206] |
| Caput octauum | [207] |
| Caput nonum | [208] |
| Caput decimum | [208] |
| Caput vndecimum | [208] |
| Caput duodecimum | [209] |
| Caput decimum tertium | [210] |
| Caput decimum quartum | [210] |
| Caput decimum quintum | [212] |




Digitized by Google

Genesis fol. 133 [76]
Exodus fol. 280 [183]
Primus Regum fol. 326 [202]

Fol.
Caput decimum sextum [213]
Caput decimum septimum [213]
Caput decimum octauum [215]
Caput decimum nonum [216]
Caput vicesimum [217]
Caput vicesimum primum [217]
Caput vicesimum secundum [218]
Caput vicesimum tertium [219]
Caput vicesimum quartum [219]
Caput vicesimum quintum [220]
Caput vicesimum sextum [221]
Caput vicesimum septimum [222]
Caput vicesimum octauum [222]
Caput vicesimum nonum [223]
Caput tricesimum [224]
Caput tricesimum primum et vltimum [224]

¶ *Ex secundo Regum.*

Caput primum [224]

¶ *Ex tertio Regum.*

Caput decimum septimum [225]
Caput decimum octauum [226]
Caput decimum nonum [227]

¶ *Ex quarto Regum.*

Caput primum [227]
Caput secundum [228]
Caput tertium [228]
Caput quartum [229]
Caput quintum [230]
Caput sextum [231]
Caput septimum [232]

¶ *Ex libro Thobie.*

Caput primum [234]
Caput secundum [235]
Caput tertium [235]
Caput quartum [236]
Caput quintum [236]

¶ *Ex libro Iudith.*

Caput primum [236]
[Caput ii.] [237]

¶ *Ex libro Esther.*

Caput primum [237]

¶ *Ex libro Iob.*

Caput primum [238]
Caput secundum [238]

¶ *Ex prouerbiis sapientis Hebrei.*

Fol.
Caput primum [59]
Caput secundum [60]
Caput tertium [60]
Caput quartum [60]
Caput quintum [60]
Caput sextum [61]
Caput septimum [61]
Caput octauum [61]
Caput nonum [62]

¶ *Ex Ecclesiaste.*

Caput primum [62]
[Caput xxiv 389]
[*Ex Cantico Canticorum*, cap. i. cap. ii. cap. iii. cap. iv. p. 329]

¶ *Ex libro Sapientie.*

Caput primum [62]
Caput secundum [117]
Caput tertium [64]
Caput quartum [64]
Caput quintum [64]
Caput sextum [65]
Caput septimum [65]
Caput decimum sextum [176]

¶ *Ex Ecclesiastico.*

Caput primum [65]
Caput secundum [67]
Caput tertium [67]
Caput quartum [68]
Caput quintum [69]
Caput sextum [70]
Caput septimum [70]
Caput octauum [70]
Caput nonum [72]
Caput decimum [72]
Caput vndecimum [73]
Caput duodecimum [73]
Caput decimum tertium [74]
Caput decimum quartum [75]
Caput decimum quintum [75]
Caput decimum sextum [75]

¶ *Ex Esaia.*

Caput primum [35]
Caput secundum [46]
Caput quartum [47]
Caput quintum [47]
Caput sextum [171]
Caput septimum [48]
[Caput nonum] . . [367]

Digitized by Google

Secundus Regum fol. 591† [224]
Ex tertio Regum fol. 393 [225]
Quartus Regum fol. 400 [227]

Fol.
Caput vndecimum [49]
Caput vicesimum quintum [119]
Caput vicesimum octauum [50]
Caput tricesimum quintum [51]
Caput quadragesimum [52, 367[
Caput quadragesimum secundum [52]
[? quintum 52]
Caput quadragesimum nonum [53]
Caput quinquagesimum [124]
Caput quinquagesimum primum [53]
Caput quinquagesimum secundum [53, 367]
Caput quinquagesimum tertium [128]
[Caput lv.] [242]
Caput quinquagesimum sextum [54]
Caput quinquagesimum septimum [120]
Caput quinquagesimum octauum [55]
[Caput lx.] [243]
Caput sexagesimum primum [56]
Caput sexagesimum secundum [56]
Caput sexagesimum tertium [154]
Caput sexagesimum quartum [56]

¶ *Ex Ieremia.*

Caput vndecimum [122]
[xxiii] [56]

¶ *Ex threnis Ieremie.*

Caput primum [129]
[iii] [131]
[iv and v] [132]

¶ Ex ezechiele [cap. 34] [57]

¶ Ex daniele variis in locis [cap. ii. p. 233, cap. ix. p. 118.]

¶ Ex omnibus fere duodecim prophetis ponuntur capita quedam, imo capitum particule crebro : propterea non indicantur.

[Micheas, cap. iv. p. 58.]
[Sophonia, cap. iii. p. 58.]
[Aggeo, cap. ii. p. 58.]
[Zacharia, cap. ii. p. 58, cap. ix. p. 123., cap. xi. p. 126, cap. xiii. p. 127.]
[Malachia, cap. iii. p. 59.]
[Baruch, cap. iii. p. 59.]
[Ioel, cap. ii. pp. 83, 163.]
[Osee, cap. vi. p. 121.]
[Iona, cap. ii. p. 134.]

¶ *Index librorum noui testamenti, qui omnes in secundis lectionibus leguntur integri preter Apocalypsim quorum capita hic recens omnia indicantur.*

¶ *Ex sancto diui Matthei euangelio.*

Fol.
Caput primum [202]
Caput secundum [203, 243, 374]
Caput tertium [204]
Caput quartum [204]
Caput quintum [204]
Caput sextum [204]
Caput septimum [205]
Caput octauum [206]
Caput nonum [206]
Caput decimum [206]
Caput vndecimum [207]
Caput duodecimum [208]
Caput decimum tertium [208]
Caput decimum quartum [209]
Caput decimum quintum [210]
Caput decimum sextum [210]
Caput decimum septimum [211]
Caput decimum octauum [211]
Caput decimum nonum [211]
Caput vicesimum [212]
Caput vicesimum primum [213]
Caput vicesimum secundum [213]
Caput vicesimum tertium [213]
Caput vicesimum quartum [215]
Caput vicesimum quintum [215]
Caput vicesimum sextum [117]
Caput vicesimum septimum [119]
Caput vicesum octauum et vltimum [134]

¶ *Ex sancto diui Marci euangelio.*

Caput primum [223]
Caput secundum [224]
Caput tertium [224]
Caput quartum [224]
Caput quintum [225]
Caput sextum [225]
Caput septimum [226]
Caput octauum [227]
Caput nonum [227]
Caput decimum [228]
Caput vndecimum [229]
Caput duodecimum [229]
Caput decimum tertium [229]
Caput decimum quartum [122]
Caput decimum quintum [124]
Caput decimum sextum et vltimum [136]

Digitized by Google

Tobias fol. 419 [234]
Iudith fol. 424 [236]

¶ *Ex sancto diui Luce euangelio.*

Fol.
Caput primum [35]
Caput secundum [47, 367]
Caput tertium [51]
Caput quartum [52]
Caput quintum [53]
Caput sextum [53]
Caput septimum [55]
Caput octauum [56]
Caput nonum [57]
Caput decimum [58]
Caput vndecimum [59]
Caput duodecimum [60]
Caput decimum tertium [60]
Caput decimum quartum [61]
Caput decimum quintum [61]
Caput decimum sextum [61]
Caput decimum septimum [62]
Caput decimum octauum [62]
Caput decimum nonum [64]
Caput vicesimum [64]
Caput vicesimum primum [65]
Caput vicesimum secundum [127]
Caput vicesimum tertium [128]
Caput vicesimum quartum [137]

¶ *Ex sancto diui Ioannis euangelio.*

Caput primum [76]
Caput secundum [78]
Caput tertium [78]
Caput quartum [79]
Caput quintum [80]
Caput sextum [80]
Caput septimum [81]
Caput octauum [82]
Caput nonum [85]
Caput decimum [87]
Caput vndecimum [89]
Caput duodecimum [93]
Caput decimum tertium [96]
Caput decimum quartum [97]
Caput decimum quintum [99]
Caput decimum sextum [100]
Caput decimum septimum [102]
Caput decimum octauum [131]
Caput decimum nonum [132]
Caput vicesimum [139]
Caput vicesimum primum et vltimum [141]

¶ *Ex actis apostolorum.*

Caput primum [163]
Caput secundum [165]
Caput tertium [167]
Caput quartum [169]
Caput quintum [171]

Fol.
Caput sextum [174]
Caput septimum [174]
Caput octauum [178]
Caput nonum [179]
Caput decimum [181]
Caput vndecimum [183]
Caput duodecimum [183]
Caput decimum tertium [189]
Caput decimum quartum [190]
Caput decimum quintum [190]
Caput decimum sextum [191]
Caput decimum septimum [192]
Caput decimum octauum [192]
Caput decimum nonum [193]
Caput vicesimum [193]
Caput vicesimum primum [195]
Caput vicesimum secundum [195]
Caput vicesimum tertium [195]
Caput vicesimum quartum [196]
Caput vicesimum quintum [196]
Caput vicesimum sextum [197]
Caput vicesimum septimum [197]
Caput vicesimum octauum et vltimum [198]

¶ *Ex diui Pauli epistola ad Romanos.*

Caput primum [142]
Caput secundum [143]
Caput tertium [143]
Caput quartum [144]
Caput quintum [144]
Caput sextum [144]
Caput septimum [144]
Caput octauum [146]
Caput nonum [146]
Caput decimum [146]
Caput vndecimum [147]
Caput duodecimum [148]
Caput decimum tertium [148]
Caput decimum quartum [148]
Caput decimum quintum [149]
Caput decimum sextum et vltimum [149]

¶ *Ex prima diui Pauli epistola ad Corinthios.*

Caput primum [149]
Caput secundum [150]
Caput tertium [150]
Caput quartum [151]
Caput quintum [151]
Caput sextum [151]
Caput septimum [151]
Caput octauum [152]
Caput nonum [153]
Caput decimum [153]
Caput vndecimum [156, 130]

Digitized by Google

Esther fol. 425 [237]
Iob fol. 428 [238]

Fol.
[Caput duodecimum [157]
[Caput decimum tertium [158]
Caput decimum quartum [159]
Caput decimum quintum [159]
Caput decimum sextum et vltimum [161]

¶ *Ex secunda diui Pauli epistola ad Corinthios.*
Caput primum [198]
Caput secundum [199]
Caput tertium [199]
Caput quartum [199]
Caput quintum [200]
Caput sextum [200]
Caput septimum [200]
Caput octauum [200]
Caput nonum [201]
Caput decimum [201]
Caput vndecimum [202]
Caput duodecimum [202]
Caput decimum tertium et vltimum [202]

¶ *Ex diui Pauli epistola ad Galathas.*
Caput primum [65]
Caput secundum [67]
Caput tertium [67]
Caput quartum [67]
Caput quintum [68]
Caput sextum et vltimum [68]

¶ *Ex diui Pauli Epistola ad Ephesios.*
Caput primum [68]
Caput secundum [69]
Caput tertium [70]
Caput quartum [70]
Caput quintum [70]
Caput sextum et vltimum [70]

¶ *Ex diui Pauli epistola ad Philippenses.*
Caput primum [222]
Caput secundum [222]
Caput tertium [222]
Caput quartum et vltimum [222]

¶ *Ex diui Pauli epistola ad Colossenses.*
Caput primum [230]
Caput secundum [231]
Caput tertium [231]
Caput quartum et vltimum [231]

¶ *Ex diui Pauli epistola ad Thessalonicenses prima.*
Caput primum [71]
Caput secundum [72]
Caput tertium [72]
Caput quartum [72]
Caput quintum et vltimum [72]

¶ *Ex diui Pauli epistola ad Thessalonicenses secunda.*
Fol.
Caput primum [72]
Caput secundum [73]
Caput tertium et vltimum [73]

¶ *Ex diui Pauli epistola ad Thimotheum prima.*
Caput primum [73]
Caput secundum [74]
Caput tertium [75]
Caput quartum [75]
Caput quintum [75]
Caput sextum et vltimum [75]

¶ *Ex diui Pauli epistola ad Thimotheum secunda.*
Caput primum [232]
Caput secundum [233]
Caput tertium [233]
Caput quartum et vltimum [233]

¶ *Ex diui Pauli ad Titum epistola.*
Caput primum [233]
Caput seeundum [234]
Caput tertium et vltimum [234]

¶ Ex diui Pauli ad Philemonem.

¶ *Ex diui Pauli ad Hebreos* epistola.
Caput primum [216]
Caput secundum [217]
Caput tertium [217]
Caput quartum [217]
Caput quintum [217]
Caput sextum [218]
Caput septimum [218]
Caput octauum [218]
Caput nonum [219]
Caput decimum [219]
Caput vndecimum [220]
Caput duodecimum [220]
Caput decimum tertium et vltimum [220]

¶ *Ex epistola Diui Iacobi.*
Caput primum [110]
Caput secundum [111]
Caput tertium [113]
Caput quartum [114]
Caput quintum et vltimum [115]

¶ *Ex prima Diui Petri epistola.*
Caput primum [234]
Caput secundum [235]
Caput tertium [236]
Caput quartum [236]
Caput quintum et vltimum [236]

Digitized by Google

Prouerbia Salomonis fol. 92 [59]
Ecclesiastes[1] fol. 102 [62]
Liber Sapientiae fol. 102 [62]
Ecclesiasticus fol. 109 [65]
Ex Isaia magna pars varijs in locis
Ex Ieremia varijs in locis
Ex ezechiele[1] fol. 85 [56]
Ex Daniele [2]varijs in[2] locis
Ex omnibus fere duodecim prophetis ponuntur capita quedam in varijs locis

¶ *Index librorum noui testamenti, qui omnes in secundis lectionibus leguntur integri preter Apocalypsin.*

Matthei euangelium [202]
Marci euangelium [223]
Luce euangelium [35]
Ioannis euangelium [76]
Acta apostolorum [163]
Pauli epistole
Ad Romanos [142]
Ad Corinthios prima [149]
Ad Corinthios secunda [198]
Ad Galathas [65]
Ad Ephesios [68]
Ad Philippenses [222]
Ad Collossenses [230]
Ad Thessalonicenses prima [71]
Ad Thessalonicenses secunda [72]
Ad Timotheum prima [73]
Ad Timotheum secunda [232]
Ad Titum [233]
Ad Philemonem [75]

¶ *Ex secunda Diui Petri epistola.*

Fol.
Caput primum [236]
Caput secundum [237]
Caput tertium et vltimum [238]

¶ *Ex epistola Diui Ioannis prima.*

Caput primum [103]
Caput secundum [104]
Caput tertium [105]
Caput quartum [106]
Caput quintum et vltimum [107]

¶ *Ex epistola Diui Ioannis secunda.*

Fol.
Caput vnicum [108]

¶ *Ex tertia.*

Caput vnicum [109]

¶ Ex Diui Iude epistola [215]

¶ Ex diui Ioannis Apocalypsi.

Caput primum [238]
[Caput vii.] [349]

¶ Finis.
*add.* 39. 41.

[1] capita aliquot : *add.* 43.
[2]—[2] in varijs : 43. etc.

Digitized by Google

| | |
|---|---|
| Ad Hebreos | [216] |
| Iacobi epistola | [110] |
| Petri epistola prima | [234] |
| [1]Secunda | [236] |
| Ioannis epistola prima | [103] |
| [2]Secunda | [108] |
| [2]Tertia | [109] |
| Iudæ epistola | [215] |
| Apocalypsis | [238] |


¶ *Index festorum calendarij habentium propriam lectionem.*


| | | |
|---|---|---|
| Antonius abbas | fol. 435 | [250] |
| Agnes[3] | fol. 437 | [253] |
| Agatha | fol. 442 | [263] |
| Adauctus | fol. eodem | [263] |
| Apollonia | fol. eodem | [264] |
| Asterius | | [267] |
| Annunciatio Virginis | fo. 446 | [271] |
| Apollonius | fol. 450 | [275] |
| Athanasius | fol. 446 | [279] |
| Alexander papa[4] | fo. 451 | [282] |
| Antonius confessor[5] | fo. 435 | [287] |
| Anacletus | 462 | [303] |
| Anna | 464 | [307] |
| Assumptio virginis[6] | 469 | [318] |
| Augustinus[7] | 475 | [324] |
| Ambrosius | 490 | [360] |
| Apparitio Michaelis | 452 | [283] |
| Basilius | 434 | [249] |
| Blasius | 442 | [262] |
| Benedictus | 446 | [271] |
| Barnabas | 454 | [286] |
| Bonauentura | 463 | [304] |
| Bernardus | 472 | [323] |
| Bartholomeus | 472 | [323] |
| Bibiana | 489 | [359] |
| Bernardinus | 453 | [284] |


[1] Petri epistola : *pr.* 43. 63.
[2] Ioannis epistola : *pr.* 43. 63.
[3] Alfonsus : *add.* 41.
[4] Alfonsus : *add.* 43. 61. 64.
[5] ord. min. Andreas apostolus : *add.* 38. [*see below*, p. 358].
[6] Mariae : *add.* 43.
[7] Andreas : *add.* 39. &c. [p. 358].

Digitized by Google

| | | |
|---|---|---|
| Conuersio Pauli | 438 | [256] |
| Circuncisio Christi[1] | 430 | [239] |
| Cathedra Petri | 445 | [264] |
| Caius | 448 | [275] |
| Cletus et Marcellus[2] | 448 | [276] |
| Commemoratio Pauli | 458 | [294] |
| Clara | 468 | [316] |
| Cornelius et Cyprianus | 477 | [332] |
| Cosmas et Damianus | 478 | [335] |
| Callistus | 481 | [341] |
| Cecilia | 487 | [354] |
| Clemens | 487 | [355] |
| Chrysogonus | 488 | [356] |
| Catharina | 488 | [356] |
| Conceptio virginis | 490 | [361] |
| Cointha[3] | 442 | [264] |
| Dominicus | 467 | [313] |
| Decollatio Ioannis baptiste | 473 | [325] |
| Dionysius Rusticus et ceteri | 480 | [340] |
| Dedicatio basilice saluatoris | 485 | [349] |
| Dedicatio basilice petri et pauli[4] | 486 | [353] |
| Damasus | 491 | [363] |
| Epiphania | 431 | [242] |
| Exaltatio sancte crucis | 416 | [329] |
| Euaristus | 482 | [343] |
| Emeterius et Celedonius | 444 | [267] |
| Elisabeth | 487 | [353] |
| Fabianus et Sebastianus | 436 | [251] |
| Felix[5] | 453 | [285] |
| Franciscus | 480 | [339] |
| Festum omnium sanctorum | 483 | [344] |
| Gregorius | 445 | [269] |
| Geruasius et Protasius | 455 | [288] |
| Gregorius Naziazenus[6] | 452 | [283] |
| Hieronymus[7] | 487 | [337] |
| Hilarion abba[8] | 440 | [342] |
| Ilefonsus[9] | 437 | [254] |
| Iginius | 440 | [259] |
| Ioannes Chrysostomus | 439 | [257] |
| Ignatius | 440 | [260] |


[1] domini: 39. 41.
[2] Marcellinus: 39. 41.
[3] Corintha: 43.
[4] Dedicatio michaelis: *add.* 39.
[5] papa: *add.* 44. 49. 60. 61. 64.
[6] *Thus for* Nazianzenus. Hilarius episcopus: *add.* 39. &c.
[7] Hilarius abbas: *add.* 38.
[8] *Thus* 37 *for* abbas.
[9] Alfonsus: 44. *om.* 43. 61. 64.

Digitized by Google

| | | |
|---|---|---|
| Iulianus et Eunus | 444 | [267] |
| Ioseph | 446 | [270] |
| Isidorus | 446 | [272] |
| Iustinus | 447 | [274] |
| Inuentio sancte Crucis | 450 | [280] |
| Ioannes ante portam latinam | 451 | [282] |
| [1]Ioannis et Pauli | 456 | [291] |
| Iacobi apostoli | 463 | [306] |
| Ioannes[2] apostoli[1] | 494 | [370] |
| Innocentes | 495 | [371] |
| Inuentio sancti Stephani | 465 | [310] |
| Lucianus | 439 | [258] |
| Lucius | 444 | [268] |
| Leo primus | 447 | [273] |
| Laurentius | 467 | [314] |
| Linus | 478 | [334] |
| Lucas[3] | 481 | [341] |
| Lucia | 491 | [363] |
| Martina | 435 | [249] |
| Marcellus papa | | [250] |
| Mathias | 443 | [266] |
| Marcus euangelista | 448 | [276] |
| Marcellus[4] et Petrus | 455 | [286] |
| Marcus et Marcellus | 410 | [287] |
| Maria Magdalena | 463 | [305] |
| Martha | 464 | [307] |
| Mattheus | 477 | [333] |
| Mauritius | 478 | [333] |
| Michael archangelus | 478 | [335] |
| Marcus papa | 480 | [339] |
| Marcellus martyr | 482 | [344] |
| Martinus episcopus | 486 | [351] |
| Martinus papa | 487 | [352] |
| Melchiades | 491 | [362] |
| Natiuitas Ioannis baptiste | 455 | [289] |
| Natiuitas marie virginis | 474 | [327] |
| Nicolaus | 489 | [359] |
| Natiuitas domini | 492 | [366] |
| Nemesius et Lucilla | 464 | [308] |
| Paulus primus eremita | 440 | [258] |
| Polycarpus | 439 | [257] |
| Purificatio virginis | 441 | [260] |


[1]—[1] Ioannes et Paulus. Iacobus apostolus. Ioannes apostolus : 39. 41. 49.
[2] *Thus* 37 *for* Ioannis.
[3] euangelista : *add.* 38.
[4] Marcellinus : 38. 39.

Digitized by Google

| | | |
|---|---|---|
| Phileas | 441 | [262] |
| Philippi et Iacobi[1] | 449 | [277] |
| Prisca | 436 | [251] |
| Petrus martyr ordinis predicatorum | 449 | [277] |
| Processus et Martinia[2] | 462 | [303] |
| Potentiana | 452 | [284] |
| Pamphilus | 455 | [285] |
| Petrus et Paulus | 457 | [293] |
| Pius papa | 462 | [302] |
| Praxedis | 462 | [304] |
| Petrus Dorotheus et ceteri | 477 | [332] |
| Ptolomeus et ceteri | 481 | [342] |
| Pontianus | 486 | [353] |
| Presentatio virginis | 487 | [354] |
| Petrus episcopus | 488 | [357] |
| Quadraginta milites martyres[3] | 445 | [269][3] |
| [4]Simeon episcopus[4] | | |
| Symphorosa[5] | 463 | [304] |
| Stephanus papa | 465 | [309] |
| Sancte marie ad niues | 466 | [310] |
| Seraphia | 473 | [327] |
| Simon et Iudas | 482 | [343] |
| Saturninus et Sisinnius | 488 | [357] |
| Stephanus protomartyr | 494 | [368] |
| Syluester papa[6] | 496 | [374] |
| Triphon | | [351] |
| Thelesphorus | 436 | [251] |
| Timotheus | 436 | [255] |
| Thomas aquinas | 445 | [268] |
| Transfiguratio[7] | 466 | [312] |
| Thomas apostolus | 491 | [364] |
| Thomas archiepiscopus | | [372] |
| Vincentius et Anastasius | 437 | [253] |
| Valerianus Tyburtius[8] | 448 | [274] |
| Victor, et corona | 452 | [283] |
| Vrbanus papa | 452 | [285] |
| Visitatio[9] Marie | 459 | [296] |
| Vincula sancti Petri | 465 | [308] |
| Vitalis et Agricola | | |
| Xystus primus | 447 | [273] |


[1] Philippus et Iacobus: 39. 41. 43. 49.
[2] *Thus, for* Martinianus.
[3] Septem fratres: *add.* 61. 64. [p. 302].
[4]—[4] *om.* 39. 41.
[5] Septem fratres martyres: *pr.* 39. 41. 43. [p. 302].
[6] Septem fratres martyres: *add.* 38. [p. 302].
[7] domini: *add.* 39. 41.
[8] et ceteri: 39. 41.
[9] beate: *add.* 39.

Digitized by Google

Xystus secundus 467 [314]
Zepherinus[1] 472 [324]

[1] ¶ *Finis : add.* 38. *Finis Indicis sanctorum* ¶ *Index communis sanctorum.*

Commune Apostolorum et Euangelistarum cccxxxvii [375]
Commune vnius martyris cccxxxvii [376]
Commune plurimorum martyrum cccxxxviii [378]
Commune confessorum pontificum cccxxxviii [380]
Commune confessorum non pontificum cccxxxix [382]
Commune virginum cccxxxix [383]
Officium sabbatinum cccxli [387]
Officium defunctorum cccxlv [401]

¶ *Finis Indicis communis sanctorum.*

*add.* 39. 41.

Digitized by Google

# REGULAE GENERALES

## ad instructionem [1]officij diuini.[1]

## [2]PRIMA REGULA.[2]

### Quomodo dicende sint hore, et in quo consistat diuersitas officij.

*Ante omnia sciendum est, quod omnes hore dicuntur per totum annum quemadmodum explicatur in dominica prima aduentus. Item quod ad singulas horas singuli tantum dicendi sunt hymni ante psalmos, et ideo ad laudes non dicitur hymnus quia matutinum et laudes pro vna hora reputantur. Sciendum preterea, quod psalmi singulis diebus totius anni sine vlla exceptione dicuntur ad omnes horas, quemadmodum distributi sunt in psalterio. Similiter prima et secunda lectio*[3] *semper*[4] *dicuntur vt disposite sunt in dominicali, preterquam in die natiuitatis domini, et in die Epiphanie, quia tunc assignantur alie lectiones. Aduertendum insuper, quod hymni assignati in dominica prima aduentus ad Primam, Tertiam, Sextam, Nonam, et Completorium, item orationes.* Domine deus omnipotens *ad primam et* Visita quesumus *ad completorium, necnon Antiphona* Salua nos *ad completorium nunquam omittuntur in toto anno preterquam in triduo ante pascha. Similiter Antiphone assignate*[5] *in psalterio ad primam, tertiam, sextam, et nonam nunquam mutantur praeterquam a feria .v. in cena domini vsque ad Ascensionem vt suis locis videbitur. Itaque cum predicta semper dicantur eodem modo, siue celebretur festum, siue dominica vel feria in*[6] *intelligendum est, quod cum dicimus. Hodie fieri debet officium de tali festo, perinde est, ac*[7] *si dicamus, quod ad matutinum inuitatorium, hymnus, antiphona,*[8] *et tertia lectio, ad laudes antiphona, et oratio (que dicenda est etiam ad reliquas horas, preter primam et completorium) ad vesperas hymnus, et antiphona dicuntur de ipso festo et in horum mutatione tantum consistit diuersitas officij.*

[1]—[1] diuini officij : 39. 43. 44. 49. 60. 61. 63. 64. 66.
[2]—[2] ¶ Regula prima : 39. 41. 44. 49. 61. 64.
[3] lectiones : 60.
[4] *om.* 39.
[5] assignata : 64.
[6] id : 38. ita : 42. *om.* 39 etc.
[7] ad : 60.
[8] antiphonæ : 63.

Digitized by Google

## SECUNDA.[1]

### Vnde incipiendum sit officium singulis diebus.

¶ *Notandum quod quandocunque fit officium de dominica, vel de feria, aut festo simplici: item de communi beate virginis*[2] *in sabbatis, semper incipitur officium a matutino. Quando autem celebratur festum duplex, semper eius officium incipitur a vesperis in die precedenti, nisi dicende sint de alio duplici maiore: exempli gratia. Si crastina die inciderit festum: duplex et nullum aliud, duplex hodie celebretur, vespere hodie dicende sunt de festo duplici diei crastine, et similiter si hodie celebratur*[3] *festum duplex minus, et crastina die occurrat aliud duplex, quodcunque sit: siue minus siue maius vespere hodie dicende sunt de festo duplici diei crastine et finita eius oratione, statim premisso* Oremus *dicenda est oratio festi duplicis hodierni pro eius commemoratione: deinde* Benedicamus *etc.* Fidelium anime *etc. Et eodem modo faciendum est, quando aliquod duplex maius sequitur immediate post aliud duplex maius. Si autem hodie celebratur duplex maius, et crastina die occurrat*[4] *duplex minus, vespere hodie dicende sunt de duplici maiore hodierno, et finita eius oratione statim pro commemoratione duplicis minoris*[5] *diei crastine dicuntur eius antiphone*[6] *et oratio*[7] *proprie (si eas habuerit) alioquin de communi.* [8]*Et supradicta*[8] *intelligenda sunt exceptis quibusdam festis, et octauis duplicibus, in quibus aliter ordinatur, vt suis locis videbitur. Notandum autem quod nunquam debet fieri commemoratio de festo simplici, aut de feria in laudibus et vesperis, preterquam de ferijs quadragesime vt in feria quarta cinerum explicatur. De dominica vero fit commemoratio per orationem tantum in laudibus et vesperis ipsius dominice quando in ea celebratur aliquod festum duplex, aut octaua ex ijs, que continentur in calendario exceptis dominicis, quibus non est assignata Oratio. Et similiter quando infra aliquam octauam celebratur aliud festum duplex fit commemoratio de octaua per orationem tantum, nisi in aliqua earum aliud specialiter ordinetur.*[9]

[1] Regula: *add.* 43. 60. 61. 63. 64. 66.
[2] Marie: 39. 41.
[3] celebretur: 49.
[4] occurreret: 63.
[5] minus: 64.
[6] *Thus also* 38. 66. antiphona: 39. etc.
[7] orationes: 61. 64.
[8]—[8] Ex supradictis: 39.
[9] ordinatur: 64.

Digitized by Google

## TERTIA.[1]

¶ Quando festa duplicia sint transferenda et quomodo.

¶ *Notandum quod si in dominicis aduentus aut in dominica in*[2] *septuagesima*[3] *et sequentibus dominicis vsque ad dominicam Palmarum inclusiue inciderit aliquod festum*[4] *duplex, officium fiet de dominica, et festum duplex transferendum est in feriam secundam ita quod in dominica vespere dicantur de festo duplici, et post eius orationem dicatur etiam oratio dominice*[5] *pro eius commemoratione. Aduertendum tamen, quod si in feria secunda inciderit aliud festum duplex tunc festum duplex occurrens in dominica transferendum est in tertiam feriam, aut in quartam, si*[6] *in tertia inciderit aliud duplex. Et eodem modo festum duplex occurrens in feria quarta cinerum transferendum est in proximam quintam feriam. Similiter quodcunque festum duplex inciderit in calendario a feria quinta in cena domini vsque ad octauam Pasche transferendum est in proximum diem post octauam eodem modo vt supra et si contigerit plura festa duplicia incidere infra eandem octauam, transferantur*[7] *per ordinem, ita quod primum celebretur prius, secundum posterius. Si autem festum duplex alicuius sancti occurrerit a*[8] *die pentecostes vsque ad dominicam trinitatis inclusiue, transferendum est in proximum diem post ipsam dominicam, sed tunc e diuerso vespere dicende sunt de Trinitate, et post eius orationem fiet commemoratio per antiphonam et orationem de festo duplici translato, quod celebrandum est in die sequenti. Et similiter faciendum est quando in die Ascensionis, aut in die corporis Christi inciderit festum duplex alicuius sancti, quod transferendum est in proximum sequentem diem. Aduertendum autem, quod si in calendario inciderit festum simplex in die, quo*[9] *celebrandum est festum duplex translatum ex alio die non fit officium de festo simplici, sed tantum commemoratio per orationem in fine prime, vt in dominica prima aduentus explicatur.*

[1] Regula : *add.* 43. 60. 61. 63. 66. Lectio : *add.* 64.
[2] *om.* 61.
[3] septuagesime : 39. 41.
[4] *om.* 61. 64.
[5] Dominica : 66.
[6] etiam : *add.* 39. etc.
[7] transferentur : 63.
[8] *om.* 63. 66.
[9] qua : 39. 41.

Digitized by Google

## QUARTA.[1]

¶ Quomodo debeat[2] fieri officium in octauis.

¶ *Notandum, quod quando in calendario vel in dominicali ordinatur officium fieri de aliqua octaua, tunc inuitatorium, hymni, antiphone, et oratio dicenda sunt sicut in festo principali, nisi aliquid predictorum aliter in aliqua octaua assignetur, tertia autem lectio semper assignatur propria cuilibet diei per totam octauam, et est aduertendum, quod Antiphona assignata in secundis vesperis festi principalis, dicenda est semper ad vesperas per totam octauam nisi alia specialiter assignetur. Aduertendum insuper, quod Antiphone ad matutinum, laudes, et vesperas, non duplicantur infra octauam[3] sed tantum[4] in ipsa die octaua, vt infra dicetur. Notandum etiam quod si concurrent[5] simul octaua[6] corporis Christi cum octaua sancti Ioannis (quod tamen rarissime continget[7]) officium fiet de octaua corporis christi cum commemoratione sancti Ioannis per orationem tantum. Sunt etiam quedam alie octaue de quibus non fit officium, quia concurrunt cum alijs festis duplicibus, aut octauis, sed quid tunc fieri debeat, suis locis videbitur.*

## QVINTA.[8]

¶ Quot dominice sint in anno. et quomodo appellentur.

¶ *Notandum, quod annus a[9] prima dominica aduentus ad aliam similiter primam aduentus exclusiue computando, habet communiter quinquaginta duas dominicas in hunc modum distributas, videlicet, Quatuor de aduentu, inter quas et septuagesimam necessario adminus incidunt[10] tres, que appellantur post aduentum. Sunt etiam alie tres, septuagesime,[11] sexagesime et quinquagesime. Necnon quatuor quadragesime cum alijs duabus de passione et palmarum. Deinde pascha, et alie quinque post pascha. Item alia infra[12] octauam Ascensionis. Proximo loco Pentecostes,[13] inter quam et primam aduentus non possunt esse pauciores quam viginti tres dominice,[14] que appellantur post*

[1] Regula : *add.* 43. 60. 61. 63. 64. 66.
[2] debet : 39. 41.
[3] octauas : 41. 43. 44. 49. 60. 63. 66.
[4] tunc : 39. 41.
[5] occurrerent : 39.
concurrerent : 41. 43. 44. 49. 63. 66.
concurreret : 60. 61.
concurret : 64.
[6] octaue : 41.
octa. 39. 44. 49. 64.
[7] contingit : 49.
[8] Regula : *add.* 43. 60. 61. 63. 64. 66.
[9] *om.* 64.
[10] incipiunt : 39.
[11] et : *add.* 49.
[12] intra : 43. 63. 66.
[13] Pentecoste : 60.
[14] *om.* 39. 41.



Digitized by Google

*pentecosten. Sunt preterea quinque alie, quas idcirco vagantes visum est appellare, quia propter vnietatem*[1] *septuagesime non semper habent eandem sedem sed quibusdam annis incidunt omnes quinque*[2]*· simul ante septuagesimam, quibusdam vero post pentecosten alijs autem annis (quod frequentius contingit*[3]*) non omnes quinque simul, sed tantum pars earum incidit ante septuageſimam, et reliqua pars post pentecosten. Quia tamen rarissime contingit, vt quinta vagantium legenda sit ante septuagesimam. ideo in breuiario eam adiunximus viginti tribus post pentecosten, et appellatur vigesima quarta. Alias autem quatuor vagantes posuimus inter tertiam post aduentum, et septuagesimam, distribuendas singulis annis vt inciderint, quod quemadmodum fieri debeat, inuenies regulam ante dominicam primam vagantium, item aliam regulam cum indice ante dominicam tertiam post pentecosten, et ibi etiam sine difficultate inuenies, quemadmodum repetenda sit post pentecosten vna ex vagantibus, illa videlicet que vltimo loco lecta fuit ante septuagesimam, quando in anno fuerint quinquaginta tres dominice. Quod tamen non frequentius quam sexto quoque anno contingere potest.*

## SEXTA.[4]

¶ Quando agendum sit officium de dominica, et quando de festo aut octaua in ea occurrenti.

¶ *Notandum quod in dominicis in quibus non occurrit*[5] *festum duplex aut octaua vel vigilia natiuitatis domini, aut vigilia Epiphanie, semper fit officium de dominica, et si festum simplex in dominica inciderit, omittitur eius officium, et fit commemoratio de eo per orationem tantum in fine prime antequam dicatur* Preciosa *preterquam in dominicis Resurrectionis, Pentecostes et Trinitatis, quia tunc nulla debet fieri commemoratio de festo simplici. Quando vero festum duplex in dominica occurrit*[6] *tunc in predictis tribus dominicis et in dominicis aduentus item in dominica septuagesime et sequentibus vsque ad octauam Pasche, transferendum est vt supra in tertia regula continetur. In alijs autem dominicis semper quando in calendario incidit festum duplex in dominica, fit officium de festo duplici, cum commemoratione dominice in laudibus et vesperis per orationem tantum: nisi sit de dominicis, quibus non sit assignata oratio. Et similiter*

[1] vnitatem : 38.
varietatem : 39. etc.
[2] quoque : 63. 66.
[3] contigit : 64.
[4] Regula : *add.* 43. 60. 61. 63. 64. 66.
[5] occurrerit : 39. 41.
[6] occurrerit : 39. 41. 43. 44. 49. 60. 61. 63. 64. 66.

Digitized by Google

*quando dominica incidit infra*[1] *aliquam octauam semper fit officium de octaua, cum commemoratione dominice, vt supra, nisi sit de vagantibus, que interponitur*[2] *post Pentecosten, aut de incidentibus infra*[1] *octauas Natiuitatis Christi et festorum eius mobilium, quia tunc non debet fieri commemoratio dominice. Tertia autem lectio assignata dominice in dominicali semper omittuntur*[3] *quando in ea fit officium de aliquo festo duplici: aut de octaua ex ijs*[4] *que continentur in calendario, preterquam in dominica incidenti infra octauam Epiphanie, vt in ea videbitur.*

## SEPTIMA[5]

¶ Quando agendum sit officium de feria.

¶ *Notandum quod quando in aliqua feria nullum inciderit festum aut octaua, officium fiet de feria,* [6]*et tunc*[6] *inuitatorium, hymni, antiphone, et oratio dicenda sunt sicut dicta fuerint*[7] *in dominica, que proxime precesserit nisi forte in dicta*[8] *Dominica celebratum fuerit aliquod festum duplex, aut octaua. Tunc enim supradicta dicenda sunt quemadmodum dicta fuissent, si in dominica non incidisset festum duplex, aut octaua. Quedam tamen sunt ferie, in quibus non sicut in precedenti dominica, sed aliud assignatur officium, vt suis locis videbitur. Tertia autem lectio legenda est ex epistolis, vt occurrerit assignata in calendario. Excipiuntur tamen ab hac regula ferie omnes quadragesime in quibus nisi inciderit festum duplex aut celebrandum sit, translatum ex feria quarta cinerum, vel ex aliqua dominica, semper sit officium de feria, vt latius explicatur in feria quarta cinerum, et cuilibet ferie assignantur tunc tertia lectio et oratio proprie. Similiter in aduentu cuilibet ferie, quando nullum incidit festum assignatur tertia lectio ex sermonibus sanctorum Ambrosij, et Augustini.*

## OCTAVA.[9]

¶ Quando tertie lectiones occurrentes in calendario ex epistolis, et officia festorum simplicium sint omittenda.

¶ *Notandum quod tertie lectiones assignate in calendario ex epistolis omittende sunt per totum aduentum, et per totam quadragesimam, item in omnibus dominicis et in omnibus Sabbatis totius anni, et quandocunque fit officium de aliquo ex festis domini*

[1] intra: 43. 63. 66.
[2] interponuntur: 39. etc.
[3] *Thus also* 44. omittitur: *in others.*
[4] his: 38.
[5] Regula: *add.* 43. 60. 61. 64. 66.
[6]—[6] *om.* 61. 64.
[7] fuerunt: 49.
[8] *om.* 64.
[9] Regula: *add.* 43. 60. 61. 63. 64. 66.

Digitized by Google

*aut eorum octauis, que continentur in dominicali, quia in predictis diebus alie sunt tertie lectiones assignate, vt suis locis videbitur. Item omittenda sunt officia festorum simplicium occurrentium in predictis omnibus diebus, preterquam in ferijs aduentus. Si quis tamen extraordinate voluerit etiam legere lectionem festi simplicis, presertim cum fuerit propria laudabiliter faciet.*

## NONA.[1]

### ¶ Quomodo dicende sint[2] antiphone.

¶ *Notandum quod quandocunque celebratur festum duplex, aut octaua duplex, item a dominica de passione vsque ad Pascha, et etiam in officio defunctorum, antiphone ad matutinum, laudes et vesperas dicuntur integre in principio ante psalmos, et*[3] *deinde repetuntur etiam integre finitis psalmis. In alijs autem horis antiphone incipiuntur*[4] *tantum in principio ante psalmos, et postea finitis psalmis dicuntur integre: Et eodem modo incipiuntur tantum in principio, et dicuntur integre in fine psalmorum, in omnibus horis quando fit officium de dominica, seu de feria aut festo simplici, vel de communi beate Virginis*[5] *in sabbatis, et etiam infra*[6] *octauas, preterquum in ipsa die octaua, que semper est duplex, excepta die octaua ascensionis, quia non finitur in ea officium ascensionis, vt ibi videbitur.*

## DECIMA.[7]

### ¶ De ratione.[8]

¶ *Notandum quod oratio assignata ad primas vesperas in festis duplicibus, dicenda est ad omnes horas, preter Primam et Completorium, nisi in aliquo festo alia specialiter assignetur. Et similiter dicenda est oratio assignata ad laudes in dominicis et feriis, item in festis simplicibus, et in communi beate Virginis.*[9] *Notandum etiam quod ante orationem siue dicatur principaliter siue per commemorationem semper premittitur* Oremus,[10] *preterquam in orationibus, que dicuntur in litania, et in officio defunctorum, quia tunc ante primam tantum orationem dicitur* Oremus,[10] *et non in alijs.*[11]

[1] Regula: *add.* 43. 60. 61. 63. 64. 66.
[2] sunt: 63.
incipiunt: 64.
[3] *om.* 66.
[4] intra: 43. 66.
[5] Marie: 39. 41.
[6] *Thus also* 38. oratione: 39. etc.
[7] Regula: *add.* 43. 60. 61. 63. 64. 66.
[8] Oratione: 39. 41.
[9] Marie: 39. 41.
[10] Notandum etiam quod in commemorationibus vbi plures dicuntur orationes: in fine precedentium dicitur *Per Christum dominum nostrum. Amen.* et nihil aliud. Sed in fine vltime dicitur ad longum *Per dominum. Benedicamus* et *Fidelium: add.* 39. 41.

Digitized by Google

## VNDECIMA.[1]

### ¶ De anno bissextili.

¶ *Notandum quod in anno bissextili Februarius habet dies viginti nouem, et tunc festum sancti Mathei*[2] *non vigesima quarta, sed vigesima quinta die celebrandum est, ideo tunc tam die vigesima quarta, quam die vigesimasexta legitur tertia lectio assignata in calendario diei vigesime quinte.*[3] *Similiter die vigesima septima legitur tertia lectio assignata diei vigesime sexte. Die autem vigesima octaua fit officium de sanctis Iuliano et Euno, et die vigesima nona, legitur tertia lectio assignata diei vigesime octaue. Supradicta vero intelligenda sunt, quum fit officium de feria ante quadragesimam, Nam si in aliquo ex predictis diebus inciderit dominica, vel sabbatum aut si fuerit quadragesima, vel si festum sancti Mathie fuerit transferendum, tunc seruande sunt alie regule super his tradite. Quod autem attinet ad psalmos, nec non ad primam et secundam lectionem nihil refert sit ne annus bissextilis, an non, nam semper dominica habet suos psalmos, feria secunda*[4] *suos, Tertia suos, et sic de alijs, et similiter habent primam et secundam lectionem.*

¶ Quando recurrendum sit ad commune videbis regulam in principio communis sanctorum.

¶ Quomodo fieri debeat officium in sabbatis vide regulam in commune[5] beate Virginis[6] circa finem Breuiarij.

¶ Quando dicendum sit officium defunctorum, et quando etiam dicendi sint septem psalmi, videbis regulas in eorum principijs in fine Breuiarij.

### ¶ De Aduentu.

¶ *Notandum quod Aduentus domini semper celebratur*[7] *vbicunque dominica inciderit inter*[9]*quintum calendas Decembris et tertium nonas*[8] *eiusdem mensis,*[9] *et erit semper dominica proxima festo sancti Andree Sepe etiam dictum festum occurrit in ipsa eadem dominica.*

[1] Regula : *add.* 43. 60. 61. 63. 64. 66.
[2] *Thus* : Mathiae *in other editions.*
[3] xxx : 64.
[4] .i. : 64.
[5] communi : 39. etc.
[6] Marie : 39. 41.
[7] incipit : 39. 41.
[8] Nouemb. : 61.
[9]–[9] xxvi. Nouembris et .iiii. Decembris : 39. 41.

Digitized by Google

¶ Quando quatuor tempora celebrentur.

¶ *Notandum quod quatuor tempora semper celebantur*[1] *in ferijs quartis proximis post dies sancte Lucie, et Cinerum et Pentecostes et exaltationis sancte Crucis, in officio autem diuino nihil propterea additur aut*[2] *minuitur, sed solum hic ponuntur, vt scias quando celebrantur, propter ieiunium et ea que in misse celebratione in eis dicenda sunt.*

¶ Quid singulis diebus aduertendum sit antequam dicatur officium.

¶ *Dicturus ergo officium diuinum singulis diebus animaduertere debet*[3] *sit ne dominica an feria, aut*[4] *sabbatum, et que dominica vel que feria: item quotus dies mensis sit. Deinde inspiciat quid eo die occurrat in calendario vel in dominicali, et sic ex suprascriptis*[5] *regulis erit ei facillimum scire quod officium agere, quos item psalmos, et quas lectiones legere debeat.*

## ¶ INDEX[6] INVITATORIORVM,

*et Hymnorum,* [7]*qui dicendi sunt*[7] *per totum annum quando fit officium de dominica vel*[8] *feria.*

| | |
|---|---|
| ¶ *In aduentu. Inuitatorium* | Domine prestolamur etc· fo. 58 [33]. |
| *Hymnus ad matutinum*[9] | Vox clara. fol. 59 [34]. |
| *Hymnus ad vesperas* | Conditor. fol. 64. [42]. |

¶ *Ab octaua epiphanie vsque ad septuagesimam* [10]*item a dominica prima post pentecosten vsque ad aduentum.*[10]

| | |
|---|---|
| *Inuitatorium* | Dominum qui fecit nos fo. 267 [172]. |
| *Hymnus ad matutinum*[9] | Nocte surgens[11] fol. 267 [172]. |
| *Hymnus ad vesperas* | O lux beata. fo. 268 [174]. |

¶ *A dominica in septuagesima vsque ad feriam quartam cinerum.*

| | |
|---|---|
| *Inuitatorium* | Preoccupemus faciem. fo. 133 [76]. |
| *Hymnus ad matutinum*[12] | Primo dierum fol. 133 [76]. |
| *Hymnus ad vesperas* | Lucis Creator fol. 134 [77]. |

[1] *Thus also* 64 *for* celebrantur *in other editions.*
[2] et: 61. 64.
[3] debes: 61. 64.
[4] an: 38. 39.
[5] supradictis: 38. 39.
[6] This index is printed on last leaf of 39. above colophon. Prefixed is an index to the psalms, not here reproduced. In this index of invitatories, 63 inserts first words of anthems at mattins, lauds, and vespers.
[7]—[7] dicendorum: 60.
[8] de: *add.* 39. 61. 63. 64. 66.
[9] matutinas: 43.
[10]—[10] *om.* 60.
[11] *Thus also* 38. surgentes: 39 etc.
[12] matutinas: 43.

Digitized by Google

¶ *A feria quarta Cinerum vsque ad dominicam de passione.*

| | |
|---|---|
| *Inuitatorium* | Hodie si vocem. fol. 148 [83]. |
| *Hymnus ad matutinum*[1] | Ex more. fol. 148 [83]. |
| *Hymnus ad vesperas* | Audi benigne. fol. 150 [85]. |

¶ *A dominica de passione vsque ad feriam quintam in cena Domini.*

| | |
|---|---|
| *Inuitatorium* | Christum dei filium. fo. 186 [116]. |
| *Hymnus ad matutinum*[1] | Pange lingua. fol. 186 [116]. |
| *Hymnus ad vesperas* | Vexilla regis. fol. 188 [118]. |

¶ *A pascha vsque ad ascensionem.*

| | |
|---|---|
| *Inuitatorium* | Surrexit dominus. fol. 208 [134]. |
| *Hymnus ad matutinum*[1] | Aurora lucis. fol. 208 [134]. |
| *Hymnus ad vesperas* | Ad cenam agni. fol. 209 [136]. |

¶ *Item in supradictis foliis inuenientur etiam antiphone dicende ad matutinum, laudes, et vesperas in predictis temporibus, que tamen nonnunquam mutande sunt, vt suis locis videbitur.*

¶ *Inuitatoria autem,*[2] *et hymni, necnon antiphone festiue non indigent indice, quia propria reperientur in festiuitatibus probrijs :*[3] *communia vero in communibus sanctorum.*[4]

[1] matutinas: 43. [2] *om.* 43. [3] propriis : 38.

[4] In 43 here is printed *Index Psalmorum*, and in 63 follow *Index Evangeliorum et Epistolarum* and *Index Psalmorum*, immediately followed by the following prayers with this title.

He duae orationes sunt ad libitum.

*Oratio ante inchoationem officij.*

LIberator animarum mundi redemptor Iesu Christe rex eterne et immortalis : quaeso immensam clementiam tuam, vt per modulationem psalmorum, quos ego peccator indignus decantare propono : liberes animam meam à peccato : et cor meum à prauis cogitationibus, ac insidijs omnibus diabolicis auerte : libera quaeso domine animam meam à seruitute peccati : repelle a me carnalem concupiscentiam : eripe me de omni impedimento sathanae : et ministrorum eius, et inimicorum meorum visibilium, et inuisibilium, quaerentium animam meam : saluator mundi Deus. Qui viuis et regnas. Per omnia seculo seculorum. Amen.

*Post peractum officium. Oratio.*

SVscipe clementissime Deus, precibus et meritis beatae Mariae semper virginis, beati Michaelis archangeli, beati Ioannis Baptistae, sanctorum apostolorum tuorum Petri et Pauli, ac omnium electorum tuorum obsequium seruitutis meae : et si in hoc tuo sacro officio aliquid dignum peregi, propitius respice, et quod negligenter per me actum est, vel imperfecte, clementer ignosce : et me famulum tuum N. vtinam dignum ab omni aduersitate custodi : et in tuorum semitam mandatorum dirige : vt ad gaudia paradisi peruenire valeam. Amen.

Digitized by Google

## IESVS AD MORTALES.

*Huc me sydereo descendere iussit Olympo,*
*Hic me crudeli vulnere, fixit amor.*
*Langueo, nec quisquam nostro succurrit amori,*
*Quem nequeunt dirae frangere iura crucis.*
*Pungentem capiti, dominum gestare coronam,*
*Fortis amor docuit verbera tanta pati.*
*Felle, sitim magni Regis satiauit amaro.*
*Pectus vt hauriret lancea, fecit amor.*
*De me solus amor potuit perferre triumphum.*
*Ille pedes clauis fixit, et ille manus.*
*Si cupis ergo animi mihi signa rependere grati :*
*Dilige pro tantis, sat mihi solus amor.*[1]

[1] *These verses may be found immediately before the psalter in an edition printed in 4° at Venice by Junta in 1547. The verso of the leaf has a woodcut of the crucifixion ; the recto shows these lines.*

Digitized by Google

# PSALTERIVM[1] DISPOSITVM IN

*dies : et horas ordine : quo*[2] *totum singulis hebdomadis*[3] *dicitur per totum annum.*

¶ *Dominica ad Matutinum.*[4]

*Psalmus primus.*

BEatus vir qui non abijt ... et iter impiorum peribit.

*Deinde dicitur.* Gloria patri : et filio : et spiritui sancto. Sicut erat in principio et nunc et semper : et in secula seculorum . Amen.

*Predicto modo dicitur. Gloria patri . etc. in fine omnium Psalmorum et canticorum per totum annum : preterquam in triduo ante pascha : et in officio defunctorum : et in cantico trium puerorum.*

[5]*Psalmus .ix.*[6]

COnfitebor tibi domine ... homo super terram.

[7]*Psalmus .17.*

DIligam te domine fortitudo mea ... semini eius vsque in seculum.

¶ *Sequens hymnus dicitur finitis tribus lectionibus ad matutinum per totum annum preterquam in aduentu, et a dominica in*[8] *septuagesima vsque ad pascha, et etiam tunc dicitur si agatur de aliquo sancto.*[9]

[1] David : *add.* 63. [2] *om.* 64. [3] hebdomadibus : 61. 64. 66.

[4] Argumentum Psalmi 1. Psalmus de Christi, siue de viri iusti perfectione et fœlicitate, Impiorumque vanitate et damnatione : *add.* 61. etc.

63 *adds at length* : Pater noster ... a malo Amen. Ave Maria ... peccatoribus Amen. Confiteor Deo ... orare pro me. *Absolutio* Misereatur ... aeternam. ℟. Amen. ℣. Indulgentiam ... misericors dominus. ℟. Amen. Domine labia mea ... Sicut erat. Haleluiah. *Inuitatorium si ab vno, semel dicitur. Si a duobus replicatur.* Venite exultemus ... sicut erat. *Repetitur inuitatorium. Hymnus competens dicitur. Quo finito Antiphona pronunciatur.* [*Cf.* Dom. i. Aduentus, p. 32.]

[5] Exhibitio laudis diuinæ, propter duplex iustum iudicium Christi in aduentu eius duplici, et propter deiectionem Antichristi : *pr.* 61, etc.

[6] 5 : 63.

[7] Vox Christi et ecclesiæ gratias agentis pro sua liberatione de omni inimicorum suorum multiplici, liberatione : *pr.* 61, etc.

[8] *om.* 38. [9] *Canticum sanctorum Ambrosij et Augustini : add.* 63. 66.



Digitized by Google

*Hymnus.*

TE deum laudamus : te dominum confitemur.
Te eternum patrem, omnis terra veneratur.
Tibi omnes angeli, tibi celi, et vniuerse potestates.
Tibi [1]cherubin et seraphin,[1] incessabili voce proclamant.
Sanctus. Sanctus. Sanctus dominus deus sabaoth.
Pleni sunt celi, et terra maiestatis glorie tue.
Te gloriosus apostolorum chorus.
Te prophetarum laudabilis numerus.
Te martyrum candidatus laudat exercitus.
Te per orbem terrarum sancta confitetur ecclesia.
Patrem immense maiestatis.
Venerandum tuum verum : et vnicum filium.
Sanctum quoque paracletum spiritum.
Tu rex glorie Christe.
Tu patris sempiternus es filius.
Tu ad liberandum suscepturus hominem : non horruisti virginis vterum.
Tu deuicto mortis aculeo aperuisti credentibus regna celorum.
Tu ad dexteram dei sedes in gloria patris.
Iudex crederis esse venturus.
Te ergo quesumus tuis famulis subueni : quos precioso sanguine redemisti.
Aeterna fac cum sanctis tuis [2]gloria numerari.[2]
Saluum fac populum tuum domine et benedic hereditati tue.
Et rege eos, et extolle illos vsque in eternum.
Per singulos dies benedicimus te.
Et laudamus nomen tuum in seculum : et in seculum seculi.
Dignare domine die isto sine peccato nos custodire.
Miserere nostri domine : miserere nostri.
Fiat misericordia tua domine super nos : quemadmodum sperauimus in te.
In te domine speraui : non confundar in eternum.

℣ *Ad laudes.*[3] *Psalmus .lxv.*

IVbilate deo omnis terra ... misericordiam suam a me.

[1–1] Cherubim et seraphim : 63.
[2–2] in gloria munerari : 38 ; in gloria numerari : 41. 49. 61. 63. 64. 66 ; gloria munerari : 44. 60.
[3] Psalmus de laude et gratiarum actione propter opera Dei mirabilia, ac pro gloriosa martyrum et tribulatorum victoria, ac consolatione diuina : *add.* 61. etc.
Deus in adiutorium. *Antiphona* : *add.* 63.

Digitized by Google

[1] *Psalmus* .95.

CAntate domino canticum nouum .. et populos in veritate sua.

¶ *Canticum trium puerorum.*[2]

Benedicite omnia opera domini domino: laudate, et superexaltate eum in secula.

Benedicite angeli domini domino: benedicite celi domino.

Benedicite aque omnes, que super celos sunt domino: benedicite omnes virtutes domini domino.

Benedicite sol et luna domino: benedicite stelle celi domino.

Benedicite imber, et ros domino: benedicite omnes[3] spiritus dei domino.

Benedicite ignis et estus domino: benedicite frigus[4] et estas domino.

Benedicite rores, et pruina domino: benedicite gelu et frigus domino.

Benedicite glacies, et niues domino: benedicite noctes, et dies domino.

Benedicite lux et tenebre domino: benedicite fulgura, et nubes domino.

Benedicat terra dominum: laudet, et superexaltet eum in secula.

Benedicite montes et colles domino: benedicite vniuersa germinantia in terra domino.

Benedicite fontes domino: benedicite maria, et flumina domino.

Benedicite cete, et omnia que mouentur in aquis domino: benedicite omnes volucres celi domino.

Benedicite omnes bestie, et pecora domino: benedicite filii hominum domino.

Benedicat Israel dominum laudet, et superexaltet eum in secula.

Benedicite sacerdotes domini domino: benedicite serui domini domino.

Benedicite spiritus, et anime iustorum domino: benedicite sancti, et humiles corde domino.

Benedicite, Anania, Azaria Misael dominum[5]: laudate, et superexaltate eum in secula.

Benedicamus patrem, et filium cum sancto spiritu: laudemus et superexaltemus eum in secula.

[1] Indictio ad Christi laudem propter eius aduentum in carnem: et ad ipsius reuerentiam et timorem, propter eius aduentum ad iudicium: *pr.* 61. etc.

[2] Da. 3. *in m. many edd. om.* 38.

[3] omnis: 39. 41. 60. 61. 63. 64. 66.

[4] fruges: 63.

[5] domino: 39. 41.



Digitized by Google

Benedictus es domine in firmamento celi: et laudabilis, et gloriosus, et superexaltatus in secula. Amen.

℔ *Canticum Zacharie prophete.*[1] *Et dicitur quotidie ad laudes.*

BEnedictus dominus deus Israel quia visitauit, et fecit redemptionem plebis suae.

Et erexit cornu salutis nobis, in domo Dauid pueri sui.

Sicut locutus est per os sanctorum, qui a seculo sunt prophetarum eius.

Salutem ex inimicis nostris: et de manu omnium qui oderunt nos.

Ad faciendam misericordiam cum patribus nostris: et memorari testamenti sui sancti.

Iusiurandum, quod iurauit ad Abraham patrem nostrum: daturum se nobis.

Vt sine timore de manu inimicorum nostrorum liberati: seruiamus illi.

In sanctitate et iustitia coram ipso: omnibus diebus nostris.

Et tu puer propheta altissimi vocaberis: preibis enim ante faciem domini parare vias eius.

Ad dandam scientiam salutis plebi eius: in remissionem peccatorum eorum.

Per viscera misericordie dei nostri, in quibus visitauit nos oriens ex alto.

Illuminare his qui in tenebris, et in[2] vmbra mortis sedent: ad dirigendos pedes nostros in viam pacis.[3]

℔ *Ad primam.*[4] *Antiphona.* Vtinam.[5]

*Psalmus* 53.

DEus in nomine tuo ... despexit oculus meus.

[6]*Psalmus* .118.

BEati immaculati in via ... non obliuiscar sermones tuos.[7]

[1] Lu. 1. *in m. many edd. om.* 63. [2] *om.* 39. 41. 44. 63.

[3] *Antiphona et Oratio et* Sub tuum præsidium. *vt in .j. dominica aduentus: add.* 63. [*See below*, p. 38.]

[4] Pater noster. Aue maria. Deus in adiutorium meum *Hymnus* Iam lucis orto ... in perpetuum. Amen: *add.* 63. [The hymn at length. See p. 39.]

[5] *om.* 39.

Oratio Christi, vel ecclesiæ, seu iusti, positi in tribulatione pro liberatione a malorum aduersantium infestatione et persecutione: *add.* 61. etc.

[6] Psalmus de effectu et frequenti petitione fidelis pro intelligentia et custodia diuinæ legis: vt ipsam intelligat, et intelligendo opere perficiat. Aleph: *pr.* 61. etc. Gimel. *Psalmus* 118: *add.* 61. etc.

*ex psalmo* 118: 63.

Digitized by Google

RETribue seruo tuo ... cum dilatasti cor meum.

*Symbolum athanasij episcopi.*

QVicunque vult saluus esse: ante omnia opus est vt teneat catholicam fidem.

Quam nisi quisque integram inuiolatamque seruauerit: absque dubio in eternum peribit.

Fides autem catholica[1] hæc est vt vnum deum in trinitate: et trinitatem in vnitate veneremur.

Neque confundentes personas: neque substantiam separantes.

Alia est enim persona patris, alia filii: alia spiritus sancti.

Sed patris et filii et spiritus sancti vna est diuinitas: equalis gloria, coeterna maiestas.

Qualis pater, talis filius, talis spiritus sanctus.

Increatus pater, increatus filius: increatus spiritus sanctus.

Immensus pater: immensus filius immensus spiritus sanctus.

Eternus pater, eternus filius eternus spiritus sanctus.

Et tamen non tres eterni: sed vnus eternus.

Sicut non tres increati, nec tres immensi, sed vnus increatus, et vnus immensus.

Similiter omnipotens pater, omnipotens filius, omnipotens spiritus sanctus.

Et tamen non tres omnipotentes, sed vnus omnipotens.

Ita deus pater, deus filius: deus spiritus sanctus.

Et tamen non tres dii, sed vnus est deus.

Ita dominus pater, dominus filius, dominus spiritus sanctus.

Et tamen non tres domini: sed vnus est dominus.

Quia sicut singulatim[2] vnam quamque personam, deum, ac dominum[3] confiteri christiana veritate compellimur: ita tres deos, aut dominos dicere catholica religione prohibemur.

Pater a nullo est factus, nec creatus, nec genitus.

Filius a patre solo est, non factus, nec creatus, sed genitus.

Spiritus sanctus a patre, et filio: non factus, nec creatus, nec genitus, sed procedens.

Vnus ergo pater, non tres patres, vnus filius, non tres filii: vnus spiritus sanctus, non tres spiritus sancti.

Et in hac trinitate nihil prius, aut posterius: nihil maius aut minus: sed tote tres persone coeterne sibi sunt et coequales.

Ita vt per omnia sicut iam supra dictum est, et vnitas in trinitate: et trinitas in vnitate veneranda sit.

Qui [4]ergo vult[4] saluus esse: ita de trinitate sentiat.

[1] catholicae: 66. [2] *Thus also* 38. singillatim: 41. 63. sigillatim: 39. etc.
[3] domum: 66. [4–4] vult ergo: 39. etc.

Digitized by Google

Sed necessarium est ad eternam salutem : vt incarnationem quoque domini nostri Iesu Christi fideliter credat.

Est ergo fides recta: vt credamus et confiteamur, quia dominus noster Iesus Christus dei filius, deus, et homo est.

Deus est ex substantia patris ante secula genitus: et homo est ex substantia matris in seculo natus.

Perfectus deus, perfectus homo, ex anima rationali, et humana carne subsistens.

Equalis patri secundum diuinitatem : minor patre secundum humanitatem.

Qui licet deus sit, et homo: non duo tamen sed vnus est Christus.

Vnus autem non conuersione diuinitatis in carnem : sed assumptione humanitatis in deum.

Vnus omnino non confusione substantie, sed vnitate persone.

Nam sicut anima rationalis, et caro vnus est homo : ita deus, et homo vnus est christus.

Qui passus est pro salute nostra, descendit ad inferos: tertia die resurrexit a mortuis.

Ascendit ad celos: sedet ad dexteram dei patris omnipotentis : inde venturus est iudicare viuos et mortuos.

Ad cuius aduentum omnes homines resurgere habent cum corporibus suis : et reddituri sunt de factis propriis rationem.

Et qui bona egerunt, ibunt in vitam eternam : qui vero mala in ignem eternum.

Hec est fides catholica : quam nisi quisque fideliter, firmiterque crediderit, saluus esse non poterit.

Gloria.[1] Sicut.[2]

*Antiphona.* Vtinam dirigantur vie mee ad custiendas[3] iustificationes tuas.[4]

℣ *Predictum symbolum dicitur ad primam in*[5] *dominicis diebus per totum annum siue fiat officium de dominica,*[6] *siue de aliquo festo, aut octaua in ea incidenti.*

[1] *In full:* 39. [2] *In full:* 39. [3] *Thus:* custodiendas *in other edd.*
[4] *V.* Domine exaudi orationem meam. *R.* Et clamor meus ad te veniat. Oremus. Domine Deus omnipotens ... secula seculorum. *V.* Amen. Benedicamus domino. Fidelium. *Vide num de sancto sit faciendа commemoratio.* Pretiosa in conspectu domini. *R.* Mors sanctorum eius *Oratio.* Sancta Maria et omnes sancti ... in secula seculorum. *R.* Amen. *V.* Dies et actus nostros in sua pace disponat dominus omnipotens. *R.* Amen : *add.* 63. [prayers at length.]
[5] *om.* 38. 63. [6] *dominico:* 41.

Digitized by Google

¶ *Ad tertiam.*[1] *Antiphona.*[2] *Psalmus.*[3]

LEgem pone mihi .. in iustificationibus tuis.

[4]MEmor esto verbi tui ... iustificationes tuas doce me.

[5]BOnitatem fecisti cum seruo tuo ... vt non confundar.

*Antiphona.* Da mihi intellectum vt[6] scrutabor legem tuam.

¶ *Ad sextam.*[7] *Antiphona.* Tuus.[8] *Psalmus.*[9]

DEfecit in salutare tuum anima mea ... latum mandatum tuum nimis.

[10]QVomodo dilexi legem tuam domine ... propter retributionem.

[11]INiquos odio habui ... omnem viam iniquam odio habui.[12]

Tuus sum ego : saluum me fac.[13]

¶ *Ad nonam.*[14] *Antiphona.* Declaratio. *Psalmus.*[15]

MIrabilia testimonia tua ... intellectum da mihi et viuam.

[16]CLamaui in toto corde ... in eternum omnia iudicia iusticie tue.

[17]PRincipes persecuti sunt me gratis ... quia mandata tua non sum oblitus.

*Antiphona.* Declaratio sermonum tuorum illuminat.[18]

[1] Pater noster. Aue maria. Deus in adiutorium meum. *Hymnus.* Nunc sancte nobis ... Regnans per omne seculum Amen : *add.* 63. [*Hymn at length.*]
[2] Da mihi : *add.* 39. etc.
[3] He. *Psalmus* 118 : 61. etc. 66. 118 : *add.* 64.
[4] Zain. *Psalmus 118 : pr.* 61. etc. 66. *Psalmus 118 :* 63.
[5] Teth. *Psalmus 118 : pr.* 61. etc. 66. *Ex psalmo 118 :* 63.
[6] et : 38. etc.
[7] Pater noster. Aue maria. Deus in adiutorium meum. *Hymnus* Rector potens ... per omne seculum : *add.* 63. [*hymn at length.*]
[8] *om.* 38. sum ego : *add.* 39. sum : *add.* 41.
[9] Caph. *Psalmus 118 : pr.* 61. etc. 66. *118 : add.* 63.
[10] Mem. *Psalmus 118 : pr.* 61. etc. 66. *Psalmus* 118 : 63.
[11] Samech. *Psalmus 118 : pr.* 61. etc. 66. *Psalmus 118 :* 63.
[12] *Antiphona : add.* 39. etc.
[13] *Oratio : add.* 63.
[14] Pater noster. Aue maria. Deus in adiutorium meum. *Hymnus* Rerum deus ... per omne seculum. Amen : *add.* 63. [*Hymn at length.*]
[15] Phe. *Psalmus 118 : pr.* 61. etc. 66. 118 : *add.* 63.
[16] Coph. *Psalmus 118 : pr.* 61. etc. 66. Psalmus 118 : *add.* 63.
[17] Syn. *Psalmus 118 : pr.* 61. etc. 66. Psalmus 118 : 63.
[18] *Oratio : add.* 63.

Digitized by Google

℔ *Ad vesperas.*[1] *Psalmus* .109.

DIxit dominus domino meo ... propterea exaltabit caput.

[2]*Psalmus* .110.

CONfitebor tibi domine in toto corde meo ... laudatio eius manet in seculum seculi.

[3]*Psalmus* .113.

IN exitu Israel de Egypto ... vsque in seculum.

*Canticum beate*[4] *virginis*[5] *et dicitur quotidie ad vesperas.*[6]

MAgnificat anima mea dominum.
Et exultauit spiritus meus in deo salutari meo.
Quia respexit humilitatem ancille sue : ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes.
Quia fecit mihi magna qui potens est : et sanctum nomen eius.
Et misericordia eius a progenie in progenies timentibus eum.
Fecit potentiam in brachio suo : dispersit superbos mente cordis sui.
Deposuit potentes de sede : et exaltauit[7] humiles.
Esurientes impleuit bonis et diuites dimisit inanes.
Suscepit Israel puerum suum recordatus misericordie sue.
Sicut locutus est ad patres nostros, Abraham et semini eius in secula.[8]

℔ *Ad completorium.*[9] *Psalmus* .4.

CVm inuocarem ... in spe constituisti me.

[10]*Psalmus* .30.[11]

IN te domine speraui ... redemisti me domine deus veritatis.

[1] Psalmus de mysteriis incarnationis Christi, ac de eius exaltatione et magnificentia, tam ex parte humanitatis, quam ex parte diuinitatis : *add.* 61. etc.
Pater noster. Aue maria. Deus in adiutorium. *Hymnus. Antiphona : add.* 63.
[2] Psalmus de magnis et mirabilibus operibus diuinis, et exhibitione laudis : et gratiarum actione populi fidelis pro eis : *pr.* 61. etc.
[3] Psalmus de laude pro mirabilibus et beneficijs populo Israel in exitu de Aegypto : et Christianis in recessu spiritali ab hoc seculo exhibitis : *pr.* 61. etc.
[4] Marie : *add.* 39. 61.
[5] *Mariae : add.* 63. 66.
[6] Luce primo : *add.* 39. etc.
[7] exultauit : 38.
[8] *Antiphona et Oratio*, et Sub tuum præsidium *vt in .j. dominica aduentus : add.* 63.
[9] Psalmus de oratione Ecclesiæ vel cuiuslibet perfecti ad Deum in tribulatione, ac de fructuosa et vtili morum informatione : *add.* 61. etc.
Pater noster. Aue maria. Conuerte nos deus salutaris noster. ℟. Et auerte iram tuam a nobis. ℣. Deus in adiutorium. *Hymnus.* Te lucis ... cum sancto spiritu Amen. *Antiphona.* Salua nos : *add.* 63.
[10] Psalmus de liberatione a multitudine et magnitudine tribulationum christi vel fidelium: ac consolatione et exaltatione eorum : *pr.* 61. etc.
[11] [vv. 2—6.]

Digitized by Google

[1]*Psalmus .90.*

QVi habitat in adiutorio ... ostendam illi salutare meum.

¶ *Canticum Simeonis prophete et dicitur quotidie ad Completorium.*[2]

NVnc dimittis seruum tuum domine : secundum verbum tuum in pace.

Quia viderunt oculi mei salutare tuum.

Quod parasti ante faciem omnium populorum.

Lumen ad reuelationem gentium et gloriam plebis tuae Israel.[3]

¶ *Feria .ij. ad matutinum.*[4] *Psalmus .30.*

IN te domine speraui ... omnes qui speratis in domino.

[5]*Psalmus .34.*

IVdica domine nocentes me ... tota die laudem tuam.

[6]*Psalmus .104.*

CONfitemini domino et inuocate ... legem eius requirant.[7]

¶ *Ad laudes.*[8] *Psalmus .97.*[9]

CAntate domino canticum nouum ... et populos in equitate.

[1] Psalmus de certa et infallibili protectione, diuina intentione, et pugna iusti hominis in Deo et eius adiutorio firmiter sperantis : *pr.* 61. etc.

[2] Luce secundo : *add.* 39. etc.

[3] *Antiphona* Salua nos domine vigilantes, custodi nos dormientes, vt vigilemus cum Christo, et requiescamus in pace. ℣. Domine exaudi. ℟. Et clamor. Oremus. Visita quæsumus ... semper. Per dominum. Benedicamus domino. Fidelium animæ. Salue regina. *Loco suo : add.* 63. [collect at length.]

[4] Psalmus de liberatione a multitudine et magnitudine tribulationum Christi, vel fidelium : ac consolatione, et exultatione eorum : *add.* 61. etc.

Pater noster . Aue marie. Confiteor. Misereatur. Indulgentiam. Domine labia. Deus in adiutorium. *Inuitatorium.* Venite exultemus. *Inuitatorium.*† *Hymnus. Antiphona : add.* 63.

[5] Psalmus de Christi et suorum membrorum persecutione, et diuini auxilij implora-tione, eorumque liberatione, et persecutorum suorum deiectione : *pr.* 61. etc.

[6] Incitatio ad Dei laudem pro beneficijs et mirabilibus diuinis, populo Israelis temporibus diuersorum patrum antiquorum exhibitis : *pr.* 61. etc.

[7] exquirant : 38. etc. *Antiphona : add.* 63.

[8] Exhortatio ad exultationem et Dei laudem, propter Christi aduentum in carnem, et nostram redemptionem, eiusque aduentum ad iudicium, et nostram glorificationem : *add.* 61. etc.

Deus in adiutorium. *Antiphona : add.* 63.

[9] 79 : 38.

Digitized by Google

[1]*Psalmus* .103.

BEnedic anima mea domino .. benedic anima mea domino.

℔ *Canticum Isaie prophete.*[2]

COnfitebor tibi domine ... in medio tui sanctus Israel.

*Deinde*[3] *Canticum dictus.*[4] *fo.* 4.[5]

℔ *Ad primam.*[6] *Antiphona.* Vias tuas.[7]

*Psalmus* .22.

DOminus regit me ... in longitudinem dierum.

[8]*Psalmus* .23.[8]

DOmini[9] est terra ... dominus virtutum ipse est rex glorie.

[10] *Psalmus* .24.

AD te domine leuaui animam meam ... ex omnibus tribulationibus suis.

*Antiphona.* Vias tuas domine demonstra mihi.

℔ *Symbolum Apostolorum.*

CRedo in deum. Patrem omnipotentem. Creatorem celi et terre. Et in Iesum Christum filium eius, vnicum dominum nostrum. Qui conceptus est de spiritu sancto. Natus ex Maria virgine. Passus sub Pontio Pilato, crucifixus, mortuus, et sepultus. Descendit ad inferos. Tertia die resurrexit a mortuis. Ascendit in celum,[11] sedet ad dexteram Dei patris omnipotentis. Inde venturus est iudicare viuos et mortuos.

Credo in spiritum sanctum Sanctam ecclesiam catholicam, sanctorum communionem, remissionem peccatorum. Carnis resurrectionem, viam[12] eternam. Amen.

[1] Inuitatio ad Dei laudem pro diuersis operibus suis, et pro multis beneficijs vniuersæ creaturæ exhibitis : *pr.* 61. etc.

[2] Isa. 12 *in m. many edd. om.* 38. [Isaiae xii. 1–6.]

[3] *om.* 38. [4] Benedictus : 38. etc.

[5] [See p. 4] *Antiphona, Oratio et Commemoratio : add.* 63.

[6] Pater noster. Aue maria. Deus in adiutorium. Iam lucis orto 5 : *add.* 63.

[7] Psalmus de gaudio et gratiarum actione Ecclesiæ, vel cuiuslibet pro Dei donis et impensis sibi cælitus beneficijs : *add.* 61. etc.

[8—8] *om.* 38.

[9] Psalmus de generali Christi dominio et potestate, suorumque membrorum statu laudabili et conditione : *pr.* 61. etc.

[10] Oratio Ecclesiæ vel personæ deuotæ, flagellis et tribulationibus grauiter afflictæ : et imploratio diuini auxilij pro liberatione : *pr.* 61 etc.

[11] celos : 39. [12] *Thus* : viam. 38. etc.

Digitized by Google

¶ *Predictam symbolum dicitur semper ad primam in*[1] *omnibus diebus preterquam in dominicis, ac in triduo ante pascha.*[2]

¶ *Ad tertiam.*[3] *Antiphona.* Ab occultis.[4]

¶ *Psalmus* .13.

DIxit insipiens in corde suo ... exultabit Iacob, et letabitur Israel.

[5]*Psalmus* .18.

CEli enarrant gloriam dei ... et redemptor meus.

[6]*Psalmus* .19.

EXaudiat te dominus ... qua inuocauerimus[7] te.

*Antiphona.* Ab occultis meis munda me, et ab alienis parce seruo tuo.[8]

¶ *Ad sextam.*[9] *Antiphona.* In deo.[10]

*Psalmus* .38.

DIxi : custodiam vias meas ... et amplius non ero.

[11]*Psalmus* .61.

NOnne Deo subiecta erit anima mea? ... reddes vnicuique iuxta opera sua.

[12]*Psalmus* .114.

DIlexi, quoniam exaudiet dominus ... in regione viuorum.

*Antiphona.*[13] In deo salutare meum, et gloria mea.[14]

[1] *om.* 38.

[2] Domine exaudi orationem. Oremus. Domine deus omnipotens. Benedicamus domino. Fidelium. Pretiosa. Sancta maria. Dies et actus nostros in sua pace: *add.* 63.

[3] Pater noster. Aue maria. Deus in adiutorium. Nunc sancte .7. : *add.* 63.

[4] meis: *add.* 39.

Psalmus de peccatoribus, et prauis in malis suis obstinatis: et specialiter de gentibus et Iudæis infidelibus: *add.* 61. etc.

[5] Psalmus de Christi incarnatione ac noui regis et ecclesiæ catholicæ prædicatione ac commendatione: *pr.* 61. etc.

[6] Oratio pro Christo vel ecclesia, vt a suis tribulationibus releuetur, et in suis petitionibus ac votis exaudiatur: *pr.* 61. etc.

[7] inuacauerimus: 39. [8] *Oratio: add.* 63.

[9] Pater noster. Aue maria. Deus in adiutorium, Rector potens .9: *add.* 63.

[10] Psalmus de custodia linguæ, ac de vanitate et miseria vitæ humanæ, multis aduersitatibus et vanitatibus subiectæ: *add.* 61. etc.

[11] Psalmus de obedientia Deo debita, et in tribulatione patientia, ac de confidentia in Deo bona, sed in hominibus et terrenis omnibus vana: *pr.* 61. etc.

[12] Psalmus de gratiarum actione, pro exauditione orationis liberati a multis periculis, et de oratione pro requie inuenienda post huiusmodi beneficium liberationis: *pr.* 61. etc. [13] *om.* 38. [14] *Oratio: add.* 63.

Digitized by Google

℣ *Ad nonam.*[1] *Antiphona.* Deus.[2]

℟ *Psalmus* .79.

QVi regis Israel intende ... ostende faciem tuam, et salui erimus.

[3]*Psalmus* .98.

DOminus regnauit, irascantur populi ... sanctus dominus deus noster.

[4]*P*[*s*]*almus* .125.

IN conuertendo dominus captiuitatem Sion ... portantes manipulos suos.

*Antiphona.* Deus virtutum conuerte nos.[5]

℣ *Ad vesperas.*[6] *Psalmus* .76.

VOce mea ad dominum clamaui ... in manu Moysi et Aaron.

℟ [7]*Psalmus* .115.

CRedidi propter quod locutus sum ... in medio tui Hierusalem.

[8]*Psalmus* .142.

DOmine exaudi orationem meam ... quoniam ego seruus tuus sum.

*Deinde.* Magnificat. fol. 8.[9]

℣ *Ad completorium.*[10] *Psalmus* .7.

DOmine deus meus in te speraui ... et psallam nomini domini altissimi.

[1] Pater noster. Aue maria. Deus in adiutorium. Rerum deus. 10 : *add.* 63.

[2] virtutum : *add.* 39.

Psalmus de primo aduentu Christi, scilicet in carne, et de inceptione ac perfectione Ecclesiæ, cuius processus et status hic designatur sub nomine vineæ : *add.* 61. etc.

[3] Psalmus de potestate Christi regia, et magnificentia eius in Ecclesia : ac laude et veneratione sibi tanquam Deo et regi ab omnibus exhibenda : *pr.* 61. etc.

[4] Psalmus de gaudio et consolatione, ac gratiarum actione spiritualiter liberatorum, scilicet, a captiuitate et vinculis peccatorum : *pr.* 61. etc.

[5] *Oratio : add.* 63.

[6] Pater noster. Aue maria. Deus in adiutorium. *Hymnus. Antiphona : add.* 63.

Psalmus de mutatione iræ Dei in misericordiam : et de incarnatione Christi, de diuersis Dei operibus et miraculis, ac liberatione populi sui a tribulationibus ac periculis : *add.* 61. etc.

[7] Psalmus de constantia fidelium et sanctorum martyrum in fide et confessione : propter Christum alios ad hoc ipsum suis verbis et exemplis prouocantium : *pr.* 61. etc.

[8] Psalmus de pœnitentia et oratione existentis in graui persecutione et tentatione : ac rogantis Dominum vt sibi ferat auxilium : *pr.* 61. etc.

[9] [*See* p. 8.] *Antiphona. Oratio et Commemoratio : add.* 63.

[10] Pater noster. Aue maria. Conuerte. Deus. Te lucis. Salua nos : *add.* 63.

Oratio viri iusti positi in tribulatione corporali, vel spirituali, a qua cum instantia petit diuinitus liberari : *add.* 61 etc.

Digitized by Google

[1]*Psalmus* .114.[2]

DOmine quis habitabit in tabernaculo tuo? ... non mouebitur in eternum.

℔ [3]*Psalmus* .124.

QVi confidunt in domino, sicut mons Sion ... pax super Israel.[4]

*Deinde.* Nunc dimittis. *fo.* 9.[5]

℔ *Feria tertia. Ad matutinum.*[6]

*Psalmus* .39.[7]

NOli emulari in malignantibus ... quia sperauerunt in eo.

℔ [8]*Psalmus* .43.

DEus auribus nostris audiuimus ... et redime nos propter nomen tuum.

℔ [9]*Psalmus* .108.

DEus laudem meam ne tacueris ... vt saluam faceret a persequentibus animam meam.[10]

℔ [11]*Ad laudes.* [12]*Psalmus* .94.

VEnite exultemus domino ... Si introibunt [in] requiem meam.

[1] Psalmus de militia digne habitantium in præsenti ecclesia: et de virtutum exercitijs introducentibus post militiam ad cœlestia: *pr.* 61. etc.

[2] *Thus also* 38: xiiii: 39. etc.

[3] Psalmus de firma spe et confidentia in Domino solo: non in aliquo terreno vel huius seculi bono semper habenda: *pr.* 61. etc.

[4] *an.: add.* 39.

[5] [*See* p. 9.] Salua nos. Domine exaudi Oremus Visita quæsumus. domine. Benedicamus. Fidelium. Salue regina mater misericordiæ vita dulcedo: *add.* 63.

[6] Pater noster. Aue Maria. Confiteor. Misereatur. Indulgentiam. Domine labia. Deus in adiutorium. *Inuitatorium.* Venite exultemus. *Inuitatorium. Hymnus. Antiphona: add.* 63.

Psalmus de morum correctione, et infirmorum consolatione: ac de dispari bonorum et malorum statu et conditione in præsenti et futuro: *add.* 61. etc.

[7] *Thus.* 36: 38. etc.

[8] Psalmus de prosperitate temporali fratrum veteris testamenti: et de grauitate temporalis afflictionis fidelium testamenti noui: *pr.* 61. etc.

[9] De passione et humilitate Christi: ac de malitia et pœna multiplici Iudæ traditoris, et ingrati populi Iudaici: *pr.* 61. etc.

[10] *Antiphona: add.* 63.

[11] De aduentu Christi, et inuitatione populi ad Dei hilarem laudem et veneration em, ne indurati, eius incurrant indignationem: *pr.* 61. etc.

[12] Deus in adiutorium. *Antiphona: add.* 63.

Digitized by Google

℣ [1]*Psalmus.* 126.[2]

NIsi dominus edificauerit domum ... non confundetur, cum loquetur inimicis suis in porta.

*Antiphona.* Sit splendor domini dei nostri super nos.[3]

℣ *Ad vesperas.*[4] *Psalmus.* 33.[5]

BEnedicam dominum in omni tempore ... omnes qui sperant in eo.

℣ [6]*Psalmus* .40.

BEatus vir qui intelligit super egenum et pauperem ... et vsque in seculum fiat fiat.

[7]*Psalmus* .112.

LAudate[8] pueri dominum ... matrem filiorum letantem.

*Deinde Canticum* Magnificat. *Folio* 9.[9]

℣ *Ad completorium.*[10] *Psalmus* .10.

IN domino confido .. equitatem vidit vultus eius.

[11]*Psalmus* .15.

COnserua me domine ... delectationes in dextera tua vsque in finem.

[12]*Psalmus* .29.

EXaltabo te domine, quoniam suscepisti me ... domine deus meus in eternum confitebor tibi.

*Deinde* Nunc dimittis. *fo.* 9.[13]

[1] De spirituali domus dei, scilicet Ecclesiæ ædificatione in fide et moribus, ac sancta et honesta conuersatione : *pr.* 61. etc.

[2] 127 : 63. [3] *Oratio : add.* 63.

[3] Pater noster. Aue maria. Deus in adiutorium. *Hymnus. Antiphona : add.* 63.

[5] Ad dei laudem et timorem, ac plura bona alia nos informans et alliciens : a malis quoque pluribus nos retrahens et deterrens : *add.* 61. etc.

[6] De Christo Deo, simul et homine credendo : secundum humanitatem iniuriato et passo : ac per diuinitatem resuscitato et glorificato : *pr.* 61. etc.

[7] De exhortatione fidelium ad Dei laudem, propter sui excellentiam et ad sectandam humilitatem laudatoribus necessariam : *pr.* 61. etc.

[8] Laudati : 66.

[9] [*vide* p. 8.] *Antiphona Oratio et Commemoratio : add.* 63.

[10] Pater noster. Aue maria. Conuerte nos. Deus in adiutorium. Te lucis ante .12. *Antiphona.* Salua nos : *add.* 63.

Vox Ecclesiæ vel fidelis in Domino solummodo confidentis : et per hoc se contra versutias prauorum defendentes : *add.* 61. etc.

[11] De Christi ad patrem oratione in susceptione personæ humanæ, et gratiarum pro beneficijs actione : *pr.* 61. etc.

[12] Gratiarum actio Christi pro sua liberatione et reformatione, in resurrectione, vel Ecclesiæ seu cuiuslibet fidelis, in tentatione et tribulatione : *pr.* 61. etc

[13] [*See* p. 9.] Salua nos. Domine exaudi. Oremus. Visita quæsumus domine. Benedicamus. Fidelium : *add.* 63.

Digitized by Google

℔. *Feria : iiij. ad Matutinum.*[1]

*Psalmus* .48.

AVdite hec omnes gentes ... comparatus est iumentis insipientibus et similis factus est illis.

℔ [2]*Psalmus* .58.

ERipe me de inimicis meis deus meus ... deus meus in[3] misericordia mea.

℔ [4]*Psalmus* .77.

ATtendite populе meus legem meam ... et in intellectibus manuum suarum deduxit eos.[5]

℔ *Ad laudes.*[6] *Psalmus* .80.

EXultate Deo adiutori nostro ... de petra melle saturauit eos.

℔ [7]*Psalmus* .134.

LAudate nomen domini, laudate serui dominum ... qui habitat in Hierusalem.

℔ *Canticum Anne.*[8]

EXultauit cor meum in domino ... et sublimabit cornu Christi sui.

*Deinde* Canticum[9] Benedictus. fo. 4.[10]

℔ *Ad primam.*[11] *Antiphona*[12] *Psalmus* .6.

DOmine ne in furore tuo arguas me ... conuertantur et erubescant valde velociter.

[1] Pater noster. Aue maria. Confiteor. Misereatur. Indulgentiam. Domine labia. Deus in adiutorium. *Inuitatorium.* Venite. *Inuitatorium. Hymnus. Antiphona: add.* 63.

De amatoribus mundi et de vanitatibus, quibus sunt intenti, quod cum omnibus vanis, in quibus confidunt, sunt æternaliter perituri: *add.* 61. etc.

[2] De oratione Christi vel Ecclesiæ, et cuiuslibet fidelis, in tribulatione pro sua liberatione ac de gentium et Iudæorum conuersione, et gratiarum pro his omnibus actione: *pr.* 61 etc.

[3] *om.* 39. etc.

[4] De mirabilibus Dei operibus quondam populo Iudaico exhibitis, ac beneficijs impensis bonis, et pœnis inflictis malis: *pr.* 61. etc.

[5] *Antiphona: add.* 63.

[6] Deus in adiutorium. *Antiphona: add.* 63.

De inductione fidelium ad laudandum Deum: ac de pressura Ecclesiæ, bonorumque probatione, et malorum reprobatione: *add.* 61. etc.

[7] De inuitatione fidelium ad Dei laudem, propter magna ipsius beneficia, et magnalia plurima et diuersa: *pr.* 61. etc.

[8] I. re. 2. *in m. many edd.* [1. Regum. ii. 1–10.]

[9] *om.* 39. 41.

[10] [*See* p. 4.] *Antiphona. Oratio. Commemoratio: add.* 63.

[11] Pater noster. Aue maria. Deus in adiutorium. Iam lucis orto. 5: *add.* 63.

[12] *om.* 38. Deus: *add.* 39 etc.

Oratio vero pœnitentis, Dei misericordiam implorantis: et alios suo exemplo, vt similiter pœniteant exhortantis: *add.* 61. etc.



Digitized by Google

℣ [1]*Psalmus* .117.

COnfitemini domino quoniam bonus ... quoniam in seculum misericordia eius.

℣ [2]*Psalmus* .130.

DOmine non est exaltatum[3] cor meum ... ex hoc nunc et usque in seculum.

*Antiphona.* Deus dominus et illuxit nobis.

*Deinde.*[4] Credo. *etc.*[5]

℣ *Ad tertiam.*[6] *Antiphona.* Emitte.[7]

℣ *Psalmus* .42.[8]

IVdica me deus, et discerne causam meam de gente non sancta .. salutare vultus mei, et deus meus.

℣ [9]*Psalmus* .44.

ERuctauit cor meum verbum bonum ... in eternum, et[10] seculum seculi.

[11]*Psalmus* .59.[12]

DEus repulisti nos, et destruxisti nos ... et ipse ad nihilum deducet tribulantes nos.

*Antiphona.* Emitte lucem tuam : et veritatem tuam.[13]

℣ *Ad sextam*[14]. *Antiphona* Spera.[15]

*Psalmus* .41.

QVemadmodum desyderat ceruus ad fontes aquarum .. salutare vultus mei, et deus meus.

[1] Exhortatio ad Dei Laudem propter suam bonitatem et misericordiam : ac propter multiplicia beneficia per eum nobis misericorditer impensa : *pr.* 61. etc.

[2] De humilitate interiori cordis et exteriori corporis et operis : et de spe continua semper et iugiter in Domino habenda : *pr.* 61. etc.

[3] exultatum : 66.

[4] *Symbolum : add.* 43. 63.

[5] in unum Deum, etc. Domine exaudi. Oremus. Domine deus omnipotens Benedicamus. Fidelium. Pretiosa. Sancta Maria. Dies et actus : *add.* 63.

[6] Pater noster. Aue maria. Deus in adiutorium. Nunc sancte nobis. 7 : *add.* 63.

[7] spiritum : *add.* 39.

Contra pressuras seculi, ne deficiamus in eis, neque retrahant nos a Deo, ac de separatione iustorum a prauis et hic, et in futuro : *add.* 61. etc.

[8] 41 : 38.

[9] De nuptijs Christi, et Ecclesiæ, ac de ipsius Christi sponsi, et Ecclesiæ suæ sponsæ multiplici laude, et commendatione : *pr.* 61. etc.

[10] in : *add.* 38. etc.

[11] De oratione Prophetæ pro regni Israel reformatione, et Ecclesiæ, pro celeri Iudæorum et gentium de peccato ad iustitiam commutatione : *pr.* 61. etc.

[12] 56 : 38.

[13] *Oratio : add.* 63.

[14] Pater noster. Aue maria. Deus in adiutorium. Rector potens. 9 : *add.* 63.

[15] De ardenti et feruenti desiderio diuinæ visionis : ac tædio et tristitia dilationis propter moram præsentis peregrinationis : *add.* 61. etc.

Digitized by Google

[1]*Psalmus* .64.

TE decet hymnus deus in Sion ... clamabunt etenim hymnum dicent.

[2]*Palm*[3] .121.

LEtatus sum in his que dicta sunt mihi ... domini dei nostri quesiui bona tua.[4]

*Antiphona.* Spera in deo quoniam adhuc confitebor illi.[5]

℔ *Ad nonam.*[6] *Antiphona.* Gloriosa.[7]

℔ *Psalmus* .81.

DEus stetit in synagoga deorum ... quoniam tu hereditabis in omnibus gentibus.

℔ [8]*Psalmus* .84.[9]

FVndamenta eius in montibus sanctis ... letantium omnium habitatio est in te.

[10]*Psalmus* .91.[11]

DEus vltionum dominus ... disperdet illos dominus deus noster.

*Antiphona.* Gloriosa dicta sunt de te ciuitas dei.[12]

℔ *Ad vesperas.* [13]*Psalmus* .12.[14]

EXultate iusti in domino ... quemadmodum sperauimus in te.

[1] De laude Dei, ac potentia eius, et virtutibus: necnon de multiplicibus dei beneficijs in præsenti collatis, et in futuro conferendis: *pr.* 61. etc.

[2] De gaudio, et lætitia electorum adhuc peregrinantium ex spe et desiderio veniendi ad Hierusalem ciuitatem cælestem: *pr.* 61. etc.

[3] *Thus for Psalmus.*

[4] tibi: 38. etc.

[5] tibi: 39. *Oratio: add.* 63.

[6] Pater noster. Aue maria. Deus in adiutorium. Rerum deus. 10: *add.* 63.

[7] *om.* 39.

De primo aduentu Christi, et de redargutione veteris synagogæ: ac de increpatione iniquorum iudicum: et prædictione damnationis, et pœnæ ipsorum: *add.* 61. etc.

[8] De ecclesiæ militantis fastigio et dilatatione, ac de ecclesiæ triumphantis præconio, eiusque iugi lætitia et laude: *pr.* 61. etc.

[9] 86: 38. etc.

[10] De exhortatione ad patientiam in laboribus iustorum, contra felicitatem iniquorum: et de iudiciaria potestate Christi in persecutores fidelium: *pr.* 61. etc.

[11] *Thus also* 38. xciij: 39. etc.

[12] *Oratio: add.* 63.

[13] Pater noster. Aue maria. Deus in adiutorium. *Hymnus. Antiphona: add.* 63.

Exhortatio et inuitatio iustorum ad Dei laudem propter ipsius summam fidelitatem, potentiam, sapientiam et bonitatem: *add.* 61. etc.

[14] *Thus:* 32: 38. etc.



Digitized by Google

[1]*Psalmus* .83.

QVam dilecta tabernacula tua domine virtutum ... domine virtutum, beatus homo, qui sperat in te.

℣ [2]*Psalmus* .111.[3]

BEatus vir, qui timet dominum ... desyderium peccatorum peribit.

*Deinde*[4] Magnificat anima mea *etc. Folio.* 8.[5]

℣ *ad completorium.*[6]

℣ [7]*Psalmus* .39.

EXpectans expectaui dominum ... deus meus ne tardaueris.

℣ [8]*Psalmus* .119.[9]

AD dominum cum tribularer, clamaui ... impugnabant me gratis.

℣ [10]*Psalmus* .133.[11]

ECce nunc benedicite dominum ... qui fecit celum et terram.

*Deinde.* Nunc dimittis. *Fol.* 9.[12]

℣ *Feria .v. ad matutinum.*[13] *Psalmus* .67.

EXurgat deus et dissipentur inimici eius...ipse dabit virtutem et fortitudinem plebi[14] sue : benedictus deus.

[1] De feruenti desiderio iustorum in pressuris laborantium, deueniendi ad gaudium ciuium supernorum : et de modo veniendi ad ipsum : *pr.* 61. etc.

[2] De bonis operibus iustorum : ac retributione eorum e. impiorum : necnon de compendiosa via reuertendi ad amissam beatitudinem angelorum : *pr.* 61. etc.

[3] 121 : 44. [4] *Canticum : add.* 43. 63.

[5] [*See* p. 8.] *Antiphona. Oratio, Commemoratio : add.* 63.

[6] Pater noster. Aue maria. Conuerte nos. Deus in adiutorium. Te lucis. 12. Salua nos. *add.* 63.

[7] De aduentu Christi in carne, et veteris sacrificij immutatione : de euangelicæ legis promulgatione : et pro fidelium bono statu supplicatione : *pr.* 61, etc.

[8] De clamore pœnitentis ascendere cupientis : ac dolore suæ longæ in hac vita peregrinationis : *pr.* 61. etc. [9] 110 : 44.

[10] De commendatione charitatis diuinæ, et laude dei : ac gratiarum actione in tribulationis et aduersitatis tentatione : *pr.* 61. etc.

[11] cxxxij : 39. 41. 44.

[12] [*See* p. 9.] Salua nos. Domine exaudi Oremus Visita quæsumus domine. Benedicamus. Fidelium. Salve regina : *add.* 63.

[13] Pater noster. Aue maria. Confiteor. Misereatur. Indulgentiam. Domine labia mea. Deus in adiutorium. *Inuitatorium.* Venite. *Invitatorium. Hymnus. Antiphona : add.* 63.

De Christi incarnatione, passione, resurrectione, ascensione, spiritus sancti missione, et alijs beneficijs suis multis : ac de gratiarum actione pro ipsis : *add.* 61. etc.

[14] plebis : 61. 66.

Digitized by Google

¶ [1]*Psalmus* .72.[2]

QVam bonus Israel ... annuntiem omnes predicationes tuas in portis filie Sion.

¶ [3]*Psalmus* .88.

MIsericordias domini in eternum cantabo ... dominus in eternum : fiat fiat.

¶ *Ad Laudes.*[4] *Psalmus* .99.

IVbilate Deo omnis terra ... et generationem veritas eius.

¶ [5]*Psalmus* .102.

BEnedic anima mea domino ... in omni loco dominationis eius benedic anima mea domino.

¶ *Canticum Moysi.*[6]

CAntemus domino gloriose enim magnificatus est ... ambulauerunt per siccum in medio eius.

*Deinde*[7] Benedictus.[8] Fo. 4.

¶ *Ad primam.*[9] *Antiphona.* Dominus.[10]

¶ *Psalmus* .8.

DOmine dominus noster, quam admirabile est nomen tuum in vniuersa terra? ... quam admirabile est nomen tuum in vniuersa terra.

¶ [11]*Psalmus* .26.

DOminus illuminatio mea et salus mea ... et confortetur cor tuum, et sustine dominum.

[1] De instructione, quare mali et iniqui temporaliter hic prosperantur : boni vero et iusti e conuerso multipliciter tribulantur : *pr.* 61. etc.

[2] 22 : 38. 7 : 63.

[3] De misericordia et veritate Dei, ac de mutatione veteris testamenti, et confirmatione noui : et de spe, quam in Christo habemus, et alijs Dei beneficijs pluribus : *pr.* 61. etc.

[4] Deus in adiutorium. *Antiphona* : *add.* 63.

Inuitatio generaliter omnium hominum ad confessionem peccatorum, et ad deum cum exultatione et alacritate laudandum : *add.* 61. etc.

[5] Excitatio ad Dei laudem, et gratiarum actionem pro multis beneficijs collatis et conferendis in omnibus eius operibus : *pr.* 61. etc.

[6] Exo. 15 *in m. many edd. om.* 38. 63. [Exod. xv. 1–19.]

[7] *Canticum* : *add.* 43. 63.

[8] [*See* p. 4.] *Antiphona Oratio Commemoratio* : *add.* 63.

[9] Pater noster. Aue maria. Deus in adiutorium. Iam lucis. 5 : *add.* 63.

[10] illuminatio : *add.* 39.

De Christi magnificentia, honore, et gloria, cuius gratia et virtute constituta et corroborata est vniuersalis Ecclesia : *add.* 61. etc.

[11] De fortitudine et constantia in aduersis, et tentationibus vitæ præsentis ac de profectu, et perseuerantia in virtutibus et bonis : *pr.* 61. etc.

Digitized by Google

℣ [1]*Psalmus .27.*

AD te domine clamabo, Deus meus ne sileas a me ... et extolle illos vsque in eternum.

*Antiphona.* Dominus illuminatio mea, et salus mea.

*Deinde*[2] Credo.[3]

℣ *Ad tertiam.*[4] *Antiphona.* Confitebor.[5]

*Psalmus .91.*

BOnum est confiteri domino ... non est iniquitas in eo.

[6]*Psalmus .92.*

DOminus regnauit, decorem indutus est ... in[7] longitudine[8] dierum.

℣ [9]*Psalmus .107.*

PAratum cor meum deus, paratum cor meum ... et ipse ad nihilum deducet inimicos nostros.

*Antiphona.* Confitebor tibi in populis domine.[10]

℣ *Ad sextam.*[11] *Antiphona.* Immola domino.[12]

℣ *Psalmus .49.*

DEus deorum dominus locutus est: et vocauit terram ... quo ostendam illi salutare dei.

[13]*Psalmus .74.*

CONfitebimur tibi deus confitebimur ... et exaltabuntur cornua iusti.

[1] Petitio Christi vel Ecclesiæ pro liberatione ab impiorum tribulatione: et gratiarum actio deuota pro sua exauditione: *pr.* 61. etc.

[2] *Symbolum*: *add.* 43. 63. 66.

[3] Domine exaudi. Oremus. Domine deus omnipotens. Benedicamus. Fidelium. Prætiosa. Sancta maria. Dies et actus: *add.* 63.

[4] Pater noster. Aue maria. Deus in adiutorium. Nunc sancte nobis. 7: *add.* 63.

[5] De exhortatione ad Dei laudes pro diuersis beneficijs suis: ac de finali impiorum perditione, et iustorum retributione: *add.* 61. etc.

[6] De multiplici Christi laude, ac regni eius, scilicet ecclesiæ fundatione et stabilitate dilatatione et impugnatione: *pr.* 61. etc.

[7] *om.* 38.

[8] *Thus also* 38. longitudinem: 39. etc.

[9] De gratiarum actione Christi pro glorificatione: et pro totius mundi reconciliatione: et sub fide Christiana subiectione: *pr.* 61. etc.

[10] *oratio*: *add.* 63.

[11] Pater noster. Aue maria. Deus in adiutorium. Rector potens. 9: *add.* 63.

[12] *Thus also* 38. *om.* 39. etc. De duplici aduentu Christi, de sacrificijs veteris et noui testamenti, et redargutione ac repulsione indebiti ministri: *add.* 61. etc.

[13] De exhortatione ad humilitatem: vt districtum Dei iudicium euitetur, in quo superbi damnabuntur, et humiles exaltabuntur: *pr.* 61. etc.

Digitized by Google

℣ [1]*Psalmus* .122.

AD te leuaui oculos meos ... opprobrium abundantibus, et despectio superbis.

[2]Immola Deo sacrificium laudis, et redde altissimo vota tua.

℣ *Ad nonam.*[3] *Antiphona.* Apud te.[4]

℣ *Psalmus* .35.

DIxit iniustus, vt delinquat in semetipso ... expulsi sunt, nec potuerunt stare.

℣ [5]*Psalmus* .82.

DEus quis similis erit tibi? ... tu solus altissimus in omni terra.

℣ [6]*Psalmus* .100.

MIsericordiam, et iudicium cantabo ... omnes operantes iniquitatem.

*Antiphona.* Apud te est fons vite, et in lumine tuo videbimus lumen.[7]

℣ *Ad vesperas.*[8] *Psalmus* .131.

MEmento domine Dauid, et omnis mansuetudinis eius ... efflorebit sanctificatio mea.

℣ [9]*Psalmus* .136.

SVper flumina Babylonis illic sedimus, et fleuimus ... allidet paruulos suos[10] ad Petram.

[1] De recursu ad Deum per orationem, in opprobrijs, et despectione a diuitibus et superbis: ac quibuscunque tribulationibus: *pr.* 61. etc.

[2] *Antiphona: pr.* 38. etc.

[3] Pater noster. Aue maria. Deus in adiutorium. Rerum deus tenax. 10: *add.* 61.

[4] De malitia ac peruersitate et accusatione iniquorum; necnon de benignitate, laude ac gloria, et premijs iustorum: *add.* 61. etc.

[5] De secundo aduentu Christi ad iudicium, et de graui persecutione fidelium: ac multiplici, vel hic, vel in futuro punitione persequentium: *pr.* 61. etc.

[6] De forma recte viuendi, et ad perfectionem sanctitatis perueniendi: docens et monens bona appetere et mala respuere: *pr.* 61. etc.

[7] *Oratio: add.* 63.

[8] Pater noster. Aue maria. Deus in adiutorium. *Hymnus. Antiphona: add.* 63. De bono desiderio pro ædificatione domus dei spiritualis (scilicet Ecclesiæ) in moribus et fide. et de huius desiderij impletione: *add.* 61. etc.

[9] De populi Israelitici in Babylone, et fidelium in peccatis seu huius seculi miserijs captiuatione, et eorundem lamentatione: *pr.* 61. etc.

[10] tuos: 43. 60. 66.

Digitized by Google

℔ [1]*Psalmus* .145.

LAuda anima mea dominum...in generatione,[2] et generationem.

*Deinde.* Magnificat. *Folio* .8.[3]

℔ *Ad completorium.*[4] *Psalmus* .45.

DEus noster refugium, et virtus : adiutor in tribulationibus ... susceptor noster Deus Iacob.

℔ [5]*Psalmus* .46.

OMnes gentes plaudite manibus ... fortes terre vehementer eleuati sunt.

℔ [6]*Psalmus* .47.

MAgnus dominus, et laudabilis nimis ... ipse reget nos in secula.

*Deinde.*[7] Nunc dimittis. *Folio* 9.[8]

℔ *Feria .vi. Ad matutinum.*[9] *Psalmus* .21.

DEus deus meus respice in me : quare me dereliquisti ? ... populo : qui nascetur, quem fecit dominus.

[10]*Psalmus* .68.

SAluum me fac deus, quoniam intrauerunt aque vsque ad animam meam ... qui diligunt nomen eius, habitabunt in ea.

℔ [11]*Psalmus* .70.

IN te domine speraui, non confundar in eternum ... qui querunt mala mihi.[12]

[1] De laude diuina : et de eo quod tota spes nostra et plena confidentia in Deo tantum et non homine est ponenda : *pr.* 61. etc. [2] generationem : 63.

[3] [*See* p. 8.] *Antiphona. Oratio, Commemoratio : add.* 63.

[4] Pater noster. Aue noster. Conuerte nos. Deus in adiutorium. Te lucis ante. 12. Salua nos : *add.* 63.

De aduentu Christi, ac conuersatione et saluatione gentium : necnon de liberatione et consolatione fidelium in persecutione malorum : *add.* 61. etc.

[5] Inuitatio ad Christi laudem propter cius excellentiam et dignitatem, ac beneficiorum exhibitionem ; et suam gloriosam in cælum ascensionem : *pr.* 61. etc.

[6] De ciuitatis Hierusalem commendatione : ac de Ecclesiæ fundatione et magna ac multimoda eius et fundatoris sui dignitate et laude : *pr.* 61. etc.

[7] *Canticum : add.* 43. 63. 66.

[8] [*See* p. 9.] Salua nos. Domine exaudi. Oremus. Visita quæsumus. Benedicamus. Fidelium. Salue regina : *add.* 63.

[9] Pater noster. Aue maria. Confiteor. Misereatur. Indulgentiam. Domine labia. Deus in adiutorium. *Inuitatorium.* Venite exultemus. *Inuitatorium. Hymnus. Antiphona : add.* 63.

De Christi vehementissima et amarissima passione, eiusdemque passionis fructu et vtilitate : *add.* 61. etc.

[10] De oratione Christi ad patrem pro auxilio et liberatione in sua vehementissima passione, ac de aduersariorum deiectione et punitione : *pr.* 61. etc.

[11] Oratio Ecclesiæ et cuiuslibet fidelis in magna tribulatione existentis, quatenus liberetur de multitudine tribulationum, vt possit laudare deum : *pr.* 61. etc.

[12] *Antiphona : add.* 63.

Digitized by Google

℔ *Ad laudes.* [1]*Psalmus* .148.

LAudate dominum de celis ... populo appropinquanti sibi.

℔ [2]*Psalmus* .149.

CAntate domino canticum nouum ... gloria hec est omnibus sanctis eius.

*Canticum Habacuc.*[3]

DOmine audiui auditionem tuam et timui ... in psalmis canentem.

*Deinde.*[4] Benedictus. *Folio* 4.[5]

℔ *Ad primam.*[6] *Antiphona.* Cor mundum.[7]

*Psalmus* .2.[8]

QVare fremuerunt gentes ... beati omnes, qui confidunt in eo.

[9]*Psalmus* .11.

SAluum me fac domine, quoniam defecit sanctus ... multiplicasti filios hominum.

[10]*Psalmus* .50.

MIserere mei deus secundum magnam misericordiam tuam ... tunc imponent super altare tuum vitulos.

*Antiphona.* Cor mundum crea in me deus.

*Deinde.* Credo.[11]

℔ *Ad tertiam.*[12] *Antiphona.* Ne derelinquas.[13]

[1] Deus in adiutorium. *Antiphona: add.* 63.
De inuitatione omnium creaturarum ad laudandum Deum: quia ab ipso omnia sola voluntate et præcepto sunt creata: *add.* 61. etc.

[2] De exhortatione omnium fidelium ad laudandum deum et in voce: et in intellectu: id est corde, et in bono opere: *pr.* 61. etc.

[3] Hab. 3. *in m. many edd.* Ca. 3. 38. [Habacuc. iii. 2–19.]

[4] *Canticum: add.* 43. 63.

[5] [*See* p. 4.] *Antiphona. Oratio. Commemoratio: add.* 63.

[6] Pater noster. Aue maria. Deus in adiutorium. Iam lucis orto. 5: *add.* 63.

[7] De conuentu infidelium contra Christum in sua passione, et de regni Christi institutione et dilatatione: *add.* 61. etc.

[8] 8: 66.

[9] De periculis, ac malis et vanis huius seculi, a quibus omnibus Ecclesia vel fidelis et perfectius petit saluari: *pr.* 61. etc.

[10] De oratione vere pœnitentis dei misericordiam magnam pro venia et gratia obtinenda humiliter et deuote implorantis: *pr.* 61. etc.

[11] Domine exaudi. Oremus. Domine deus omnipotens. Benedicamus. Fidelium. Pretiosa. Sancta maria. Dies et actus: *add.* 63.

[12] Pater noster. Aue maria. Deus in adiutorium. Nunc sancte nobis .7.: *add.* 63.

[13] me: *add.* 39. 41.
De Christi passione, et eius gloriosa resurrectione vel Ecclesiæ vniuscuiusque fidelis tribulatione, et impugnatione: *add.* 61. etc.

Digitized by Google

*Psalmus.*[1]

DOmine, quid multiplicati sunt ... et super populum tuum benedictio tua.

℔ [2]*Psalmus* .37.

DOmine, ne in furore tuo arguas me ... domine deus salutis mee.

[3]*Psalmus* .55.

MIserere mei deus, quoniam conculcauit me homo ... coram deo in lumine viuentium.

*Antiphona.* Ne derelinquas me domine deus meus.[4]

℔ *Ad sextam.*[5] *Antiphona.* Clamabo.[6]

℔ *Psalmus* .56.

MIserere mei deus, miserere mei: quoniam in te confidit anima mea ... et super omnem terram gloria tua.

[7]*Psalmus* .65.[8]

EXaudi deus orationem meam ... laudabuntur omnes recti corde.

[9]*Psalmus* .139.

ERipe mi[10] domine ab homine malo ... et habitabunt recti cum vultu tuo.

*Antiphona.* Clamabo ad deum altissimum.[11]

℔ *Ad nonam.*[12] *Antiphona.* Rex noster.[13]

*Psalmus* .60.

EXaudi deus deprecationem meam ... reddam vota mea de die in diem.[14]

[1] 3: *add.* 38. etc.

[2] De oratione vere pœnitentis suas miserias pro peccatis lamentabiliter conquerentis: docens nos in memoria habere peccatum ad cauendum et dolendum: *pr.* 61. etc.

[3] Oratio Ecclesiæ vel cuiuslibet fidelis in tribulatione pro sua liberatione supplicantis: et pro sua exauditione gratias agentis: *pr.* 61. etc.

[4] *Oratio: add.* 63.

[5] Pater noster. Aue maria. Deus in adiutorium. Rector potens. 9: *add.* 63.

[6] De Christi incarnatione, passione, resurrectione, ascensione, et oratione eius vel Ecclesiæ et cuiuslibet fidelis pro liberatione a malorum persecutione: *add.* 61. etc.

[7] De oratione Christi in sua passione ne cedat inimicis: et vt constantiam habeas, libereturque finaliter ab eis: *pr.* 61. etc.

[8] *Thus also* 38. lxiii. 39. etc.

[9] De cuiuslibet fidelis inter malos constituti deprecatione ad dominum: vt a tentationibus et vexationibus liberet eum: *pr.* 61. etc.

[10] me: 38. etc.

[11] *Oratio: add.* 63.

[12] Pater noster. Aue maria. Deus in adiutorium. Rerum deus tenax. 10: *add.* 63.

[13] De oratione Ecclesiæ vndique pressa: et de gratiarum actione pro multiplici beneficio iam recepto, et in futurum recipiendo: *add.* 61. etc.

[14] Psalmus 69: *add.* 38. etc.

Oratio viri iusti in tribulatione positi: vt liberetur a periculis, et specialiter a persecutione iniquorum, ipsum malitiose persequentium. Psalmus. 69: *add.* 61. etc.

Digitized by Google

DEus in adiutorium meum intende ... domine ne moreris.

[1]*Psalmus* .73.[2]

VT quid deus repulisti in finem ... qui te oderunt ascendit semper.

*Antiphona.* Rex noster ante secula, operatus est salutem in medio terre.[3]

℔ *Ad vesperas.*[4]

℔ *Psalmus* .137.[5]

COnfitebor tibi domine in toto corde meo ... opera manuum tuarum ne despicias.

℔ [6]*Psalmus* .138.

DOmine probasti me : et cognouisti me .. et deduc me in via eterna.

℔ [7]*Psalmus* .141.

VOce mea ad dominum clamaui ... me expectant iusti, donec retribuas mihi.

*Deinde.* Magnificat. *Folio* 8.[8]

℔ *Ad completorium.*[9] *Psalmus* .12.

VSquequo domine obliuisceris me in finem ? ... psallam nomini domini altissimi.

℔ [10]*Psalmus* .85.

INclina domine aurem tuam, et exaudi me ... quoniam tu domine adiuuisti me, et consolatus es me.

[1] De lamentatione, miseria Iudæorum, et desiderio liberationis ipsorum, et similiter fidelium in captiuitate peccati detentorum : *pr.* 61. etc.

[2] 7 : 44.

[3] *Oratio : add.* 63.

[4] Pater noster. Aue maria. Deus in adiutorium. *Hymnus Antiphona : add.* 63. De laude dei deuota propter diuersa beneficia humano generi præstita : et de magno desiderio pro hac laude dilatanda : *add.* 61. etc.

[5] 139 : 43.

[6] De exhibitione diuinæ laudis ex consideratione eminentiæ diuinæ vbique præsentis, et omnia cognoscentis : *pr.* 61. etc.

[7] De oratione Christi, vel fidelis in magna afflictione positi, pro sua liberatione ab omni malo et tribulatione : *pr.* 61. etc.

[8] [*See* p. 8.]

[9] Pater noster. Aue maria. Conuerte. Deus in adiutorium. Te lucis. 12. *Antiphona.* Salua nos : *add.* 63.
De aduersitate, et tribulatione fidelium multiplici, quibus petit Ecclesia, seu fidelis quilibet diuinitus liberari : *add.* 61. etc.

[10] Oratio Christi instante passione, vel fidelis positi in corporali vel spirituali tribulatione, et recurrentis ad deum, pro sua liberatione : *pr.* 61. etc.

Digitized by Google

℔ [1]*Psalmus* .140.[2]

DOmine, clamaui ad te, exaudi me ... singulariter sum ego, donec transeam.

*Deinde.* Nunc dimittis. *Folio* 9.[3]

℔ *Sabbato. Ad matutinum.*[4] *Psalmus* .54.[5]

EXaudi deus orationem meam ... ego autem sperabo in domino.[6]

℔ [7]*Psalmus* .105.

CONfitemini domino, quoniam bonus ... dicet omnis populus, Fiat, fiat.

℔ [8]*Psalmus* .106.

CONfitemini domino quoniam bonus ... intelliget misericordias domini?

℔ [9]*Ad laudes.*[10] *Psalmus* .116.

LAudate dominum omnes gentes ... manet in eternum.

℔ [11]*Psalmus* .150.

LAudate dominum in sanctis eius ... omnis spiritus laudet dominum.

℔ *Canticum Moysi.*[12]

AVdite celi que loquor ... propitius erit terre populi sui.

[1] De oratione fidelis et perfecti contra mala huius mundi, et specialiter vt a peccato linguæ præseruetur, et a pœna debita liberetur: *pr.* 61. etc.

[2] 240: 43.

[3] [*See p.* 9.] Salua nos. Domine exaudi. Oremus. Visita quæsumus domine. Benedicamus. Fidelium. Salue regina: *add* 63.

[4] Pater noster. Aue maria. Confiteor. Misereatur. Indulgentiam. Domine labia. Deus in adiutorium. Venite exultemus. *Inuitatorium. Hymnus. Antiphona: add.* 63.

Oratio Christi vel Ecclesiæ, seu iusti innocenter patientis, et ad deum pro sua liberatione humiliter recurrentis: *add.* 61. etc.

[5] liii: 41.

[6] te domine: 38. etc.

[7] De ingratitudine populi Israel pro beneficijs a deo sibi exhibitis, ac de iustitia et misericordia dei circa illos ostensis: *pr.* 61. etc.

[8] Inuitatio ad dei laudem, et gratiarum actionem, pro liberatione a varijs periculis et angustijs, ac tentationibus: *pr.* 61. etc.

[9] *Sabbato: add.* 38.

Inductio ad laudem dei propter impletionem promissi de incarnatione Christi: per quam facta est reparatio totius generis humani: *add.* 61. etc.

[10] Deus in adiutorium. *Antiphona: add.* 63.

[11] De inuitatione omnium beatorum ad laudandum deum in seipsis iam glorificatis: pro gloria beatitudinis misericorditer collata eis: *pr.* 61. etc.

[12] Deu. 32. *in m. many edd. om.* 63. [Deuteron. xxxii. 1–43.]

Digitized by Google

*Deinde* Benedictus. *Folio* .4.[1]

¶ [2]*Ad primam.*[3] *Antiphona.* Deus.

¶ *Psalmus* .62.

DEus Deus meus ad te de luce vigilo ... os loquentium iniqua.

¶ [4]*Psalmus* .66.

DEus misereatur nostri, et benedicat nobis ... et metuant eum omnes fines terre.

[5]*Psalmus* .155.[6]

CONfitemini domino, quoniam bonus ... quoniam in eternum misericordia eius.

*Antiphona.* Deus Deus meus ad te de luce vigilo.

*Deinde.*[7] Credo.[8]

¶ *Ad tertiam.*[9] *Antiphona.* Inclina aurem.[10]

*Psalmus* .51.

QVid gloriaris in malitia ... in conspectu sanctorum tuorum.

¶ [11]*Psalmus* .57.

SI vere vtique iustitiam loquimini ... iudicans eos in terra.

¶ [12]*Psalmus* .87.

DOmine deus salutis mee, in die clamaui, et nocte coram te ... notos meos a miseria.

*Antiphona.* Inclina aurem tuam ad precem meam.[13]

[1] [*See* p. 4.] *Antiphona Oratio Commemoratio: add.* 63.

[2] De diuina consolatione ecclesiæ in ariditate huius sæculi: velut in deserto vel veri anachoritæ in loco solitario: *add.* 61. etc.

[3] Pater noster. Aue maria. Deus in adiutorium. Iam lucis orto. 5: *add.* 63.

[4] De Christi incarnatione, ac eius inter homines conuersatione: et mundi illuminatione, ac peccatorum et laudis confessione: *pr.* 61. etc.

[5] De exhortatione ad dei laudem, propter diuersa ipsius magnalia et beneficia pluribus misericorditer collata: *pr.* 61. etc.

[6] 135. 38. etc.

[7] *Symbolum: add.* 43. 63. 66.

[8] Domine exaudi. Oremus. Domine deus omnipotens. Benedicamus. Fidelium. Pretiosa. Sancta maria. Dies et actus: *add.* 63.

[9] Pater noster. Aue maria. Deus in adiutorium. Nunc sancte nobis. 7: *add.* 63.

[10] *om.* 39. etc.

De culpa et pœna hominis peccatoris et iniqui: et contra de merito et premio innocentis et iusti: *add.* 61. etc.

[11] De militia et miseria iniquorum iustos persequentium: et de lætitia et effectu iustorum in vltione et punitione peccatorum: *pr.* 61. etc.

[12] De Christi et suorum membrorum passione, inimicorumque contemptu, et amicorum elongatione: ac deuotæ diuini auxilij imploratione: *pr.* 61. etc.

[13] *Oratio: add.* 63.

Digitized by Google

℣ *Ad sextam.*[1] *Antiphona.* Adiuua nos.[2]

*Psalmus* .75.[3]

NOtus in Iudea deus ... terribili apud reges terre.

℣ [4]*Psalmus* .78.

DEus venerunt gentes in hereditatem tuam, polluerunt templum sanctum tuum ... annuntiabimus laudem tuam.

℣ [5]*Psalmus* .123.

NIsi quia dominus erat in nobis, dicat nunc Israel ... qui fecit celum et terram.

*Antiphona.* Adiuua nos deus salutaris noster.[6]

℣ *Ad nonam.*[7] *Antiphona.* Non auertas.[8]

℣ *Psalmus* .101.

DOmine exaudi orationem meam ... in seculum dirigetur.

℣ [9]*Psalmus* .127.[10]

BEati omnes qui timent dominum, qui ambulant in vijs eius ... pacem super Israel.

℣ [11]*Psalmus* .132.

ECce quam bonum, et quam iucundum habitare fratres in vnum .. vsque in seculum.

*Antiphona.* Non auertas faciem tuam a me in quacunque die tribulor.[12]

[1] Pater noster. Aue maria. Deus in adiutorium. Rector potens. 9: *add.* 63.

[2] *om.* 43. 44. 61. 63. 66.

De dei notitia, et habitatione in sanctis, ac confractione armorum diaboli in eis: necnon de reproborum duritia, et terribili Dei iudicio: *add.* 61. etc.

[3] 57: 61.

[4] De lamentabili deprecatione fidelium propter multiplicem persecutionem malorum: et lætabunda gratiarum actione pro sua liberatione: *pr.* 61. etc.

[5] De liberatione a magnis huius seculi periculis et ærumnis, per gratiam et auxilium domini miserentis: *pr.* 61. etc.

[6] *Oratio: add.* 63.

[7] Pater noster. Aue maria. Deus in adiutorium. Rerum Deus tenax 10: *add.* 63.

[8] Oratio Christi nostro defectui compatientis, vel vere pœnitentis veniam de peccatis, et liberationem a miserijs deuote implorantis: *add.* 61. etc.

[9] De enumeratione aliquorum bonorum operum, deum timore casto et filiali timentium: et de benedictione eorum, vt consequantur bona regni cælorum: *pr.* 61. etc.

[10] 17: 38.

[11] De vnitate et commendatione fraternæ charitatis, ecclesiam et Christianam religionem ædificantis et compaginantis: *pr.* 61. etc.

[12] *Oratio: add.* 63.

Digitized by Google

℔ *Ad vesperas.*[1]

℔ *Psalmus* .143.

BEnedictus dominus Deus meus, qui docet manus meas ad prelium ... dominus deus eius.

℔ [2]*Psalmus* .146.

LAudate dominum, quoniam bonus est psalmus ... et in eis, qui sperant super misericordia eius.

℔ [3]*Psalmus* .147.

LAuda Ierusalem dominum: lauda deum tuum Sion ... et iudicia sua non manifestauit eis.

*Deinde*[4] Magnificat. *Fo.* 9.[5]

℔ *Ad completorium.*[6] *Psalmus* .84.

BEnedixisti domine terram tuam: auertisti captiuitatem Iacob ... in via gressus suos.[7]

[8]*Psalmus* .128.[9]

SEpe expugnauerunt me a iuuentute mea, dicat nunc Israel .. in nomine domini.

℔ [10]*Psalmus* .129.[11]

DE profundis clamaui ad te domine: domine exaudi vocem meam ... Et ipse redimet Israel ex omnibus iniquitatibus eius.

*Deinde*[12] Nunc dimittis. *Fo.* 9.[13]

℔ *Finis Psalterij.*

[1] Pater noster. Aue maria. Deus in adiutorium. *Hymnus Antiphona: add.* 63. De gratiarum actione pro victoria et beneficijs exhibitis in tentatione: et pugna cum multis et varijs inimicis: *add.* 61. etc.

[2] De exhortatione fidelium ad laudandum deum, propter multa beneficia per eum nobis exhibita: *pr.* 61. etc.

[3] De inuitatione Ecclesiæ triumphantis ad laudem diuinam, propter plura beneficia misericorditer sibi collata: *pr.* 61. etc.

[4] *Canticum: add.* 43. 63. 66.

[5] [*See* p. 8.] *Antiphona Oratio: add.* 63.

[6] Pater noster. Aue maria. Conuerte nos deus. Deus in adiutorium. Te lucis ante 12 Salua nos: *add.* 63.

De aduentu Christi primo, et incarnationis mysterio, ac de pluribus beneficijs inde humano generi misericorditer collatis: *add.* 61. etc.

[7] meos: 41.

[8] De Ecclesiæ persecutione, et inter malos patientia: ac de malorum persequentium deiectione, et damnatione futura: *pr.* 61. etc.

[9] *om:* 66.

[10] Oratio et clamor vere pœnitentis, pro liberatione a peccatis et miserijs: allegatioque magnæ misericordiæ dei miserentis: *pr.* 61. etc.

[11] 120: 60.

[12] *Canticum: add.* 43. 63. 66.

[13] [*See* p. 9.] Salua nos. Domine exaudi. Oremus. Visita quæsumus. Benedicamus. Fidelium. Salue regina: *add.* 63.

Digitized by Google

# [DOMINICALE.]

*Aduentus Domini semper incipit in dominica proxima vltime diei Novembris ante, vel post: aut in ipsa die*[1] *vltima: si fuerit dominica, et festum duplex in ea, vel in sequentibus dominicis aduentus incidens transferendum est,*[2] *vt supra, in regulis generalibus.*

℔ *Dominica prima aduentus.*

*Ad Matutinum.*[3]

PAter noster qui es in celis, sanctificetur nomen tuum. Adueniat regnum tuum Fiat voluntas tua sicut in celo et in terra. Panem nostrum quotidianum da nobis hodie. Et dimitte nobis debita nostra sicut et nos dimittimus debitoribus nostris. Et ne nos inducas in tentationem. Sed libera nos a malo. Amen.

[4]AVe Maria, gratia plena, dominus tecum, benedicta tu in mulieribus et benedictus fructus ventris tui Iesus. Sancta Maria mater dei ora pro nobis peccatoribus. Amen.

℔ *Notandum, quod* Pater noster *et* Aue Maria, *non tantum in matutino, sed etiam in singulis alijs horis dicuntur semper in principio per totum annum.*

*Confessio.*

COnfiteor Deo omnipotenti, beate Marie semper virgini, beato Michaeli archangelo beato Ioanni Baptiste, sanctis apostolis Petro et Paulo, omnibus Sanctis, et tibi pater, quia peccaui nimis cogitatione, verbo, et opere, Mea culpa, mea culpa mea maxima culpa. Ideo precor beatam Mariam semper virginem, beatum Michaelem archangelum, beatum Ioannem Baptistam, sanctos apostolos Petrum et Paulum, omnes sanctos, et te pater orare[5] pro me dominum deum[6] nostrum.

℔ *Absolutio.*

MIsereatur tui omnipotens deus, et dimissis peccatis tuis perducat te ad vitam eternam.

*Responsorium*[7] Amen. *Versus.*[8]

INdulgentiam, absolutionem, et remissionem peccatorum nostrorum tribuat nobis omnipotens, et misericors dominus. *Responsorium.*[7] Amen.

[1] *diei*: 41.
[2] *in diem sequentem: add.* 63. 66.
[3] *oratio Dominica: add.* 60. 61. 64.
[4] *Salutatio Angelica: pr.* 60. 61. 64.
[5] orate: 66.
[6] *om.* 63. 66.
[7] *om.* 61.
[8] *om.* 39. 41.

Digitized by Google

¶ *Notandum, quod confessio cum absolutione dicitur ad matutinum tantum singulis diebus totius anni preterquam in triduo ante pascha, predicto vel alio modo pro cuiusque*[1] *deuotione. Est autem aduertendum, quod si ab vno solo dicatur officium omittitur*[2] tibi pater *et* te pater *et in absolutione loco* tui *et* tuis *dicitur* nostri[3] *et* nostris.[4] *Si vero dicatur officium a duobus aut pluribus, iteranda est inuicem confessio vt fit in missa.*

¶ *Deinde finita confessio dicitur. Versus.*

DOmine labia mea aperies.

*Responsorium.* Et os meum annuntiabit laudem tuam,

*Et hoc dicens interim munit se signo crucis et similiter in alijs horis cum dicitur.*[5] Deus in adiutorium meum *etc. et* Conuerte nos deus salutaris *etc.*

¶ *Deinde dicitur versus.*[6]

Deus in adiutorium. ℟.[6] Domine ad adiuuandum. Gloria patri, et filio, et spiritui sancto. Sicut erat in principio, et nunc, et semper, et in secula seculorum. Amen. Halleluia.

*Et sic dicitur* Halleluia *ad omnes horas per totum annum, preterquam a dominica in septuagesima vsque ad pascha, loco cuius illo tempore vsque ad feriam quintam in cena domini dicitur.* Laus tibi domine, rex eterne glorie.

¶ *Consequenter dicitur inuitatorium tempori vel festo conueniens.*

¶ *Inuitatorium.* Domine prestolamur aduentum tuum vt cito venias, et dissoluas iugum captiuitatis nostre.

¶ *Hoc inuitatorium dicitur vsque ad vigiliam natiuitatis*[7] *exclusiue tam in dominicis, quam in ferijs, nisi agatur de aliquo sancto.*

¶ *Notandum autem, quod si officium dicatur ab vno solo, inuitatorium dicitur semel tantum ante psalmum.* Venite exultemus. *et non repetitur vsque in finem eiusdem psalmi. Si vero officium dicatur a duobus, aut pluribus, inuitatorium dicitur ab vno, et repetitur statim ab alio, vel alijs simul ante predictum psalmum: in fine autem psalmi omnes simul dicunt inuitatorium semel tantum.*

¶ *Psalmus.*

VEnite exultemus domino, iubilemus deo salutari nostro, preoccupemus faciem eius in confessione, et in psalmis iubilemus ei.

[1] *cuiuscunque:* 39.
[2] *in confessione: add.* 60. 61.
[3] **nostris**: 63.
[4] nostri: 63.
[5] *Thus* 38. *dicit*: 39. etc.
[6] *om.* 61.
[7] *domini: add.* 39. 41. 61.



Digitized by Google

Quoniam deus magnus dominus, et rex magnus super omnes deos: quoniam non repellet dominus plebem suam, quia in manu eius sunt omnes fines terre, et altitudines montium ipse conspicit.

Quoniam ipsius est mare, et ipse fecit illud, et aridam fundauerunt manus eius, venite adoremus, et procidamus ante deum, ploremus coram domino, qui fecit nos, quia ipse est dominus deus noster, nos autem populus eius, et oues pascue eius.

Hodie si vocem eius audieritis nolite obdurare corda vestra, sicut in exacerbatione secundum diem tentationis in deserto: vbi tentauerunt me patres vestri: probauerunt et viderunt opera mea.

Quadragincaꝑ annis proximus fui generationi huic, et dixi, semper hi errant corde, ipsi vero non cognouerunt vias meas, quibus iuraui in ira mea: si introibunt in requiem meam. Gloria patri, et filio. Sicut erat.

*Deinde repetitur inuitatorium.* Domine prestolamur. *Predictus psalmus modo predicto dicitur per totum annum cum inuitatorio tempori, vel festo accommodato, preterquam in triduo ante pascha.*

℔ *Deinde dicitur hymnus tempori, seu festo conueniens.*

## ℔ *Hymnus.*

VOx clara ecce intonat Obscura queque increpat: Pellantur eminus, somnia: Ab ethere Christus promicat.

Mens iam resurgat torpida: Que sorde extat[1] saucia. Sydus refulget iam nouum: Vt tollat omne noxium.

E sursum agnus mittitur: Laxare gratis debitum: Omnes pro indulgentia. Vocem demus cum lachrymis.

[2]Secundo vt cum[2] fulserit: Mundumque horror cinxerit: Non pro reatu puniat, Sed [3]prius nos[3] tunc protegat.

Laus, honor, virtus, gloria Deo patri, et filio, Sancto simul paracleto. In seculorum secula. Amen.

℔ *Predictus hymnus dicitur ad matutinum vsque ad vigiliam Natiuitatis*[4] *inclusiue tam in dominicis, quam in ferijs, nisi agatur de sancto.*

℔ *Post hymnum incipitur Antiphona tempori vel festo accommodata, et si fuerit festum duplex dicitur integra. Antyphona*ꝑ Veniet ecce rex. *Deinde dicuntur tres psalmi, vt sunt distributi in psalterio, quibus finitis semper dicitur antiphona integra, siue sit*[5] *de festo siue*[5] *dominica vel feria.*

*Antiphona.* Veniet ecce rex excelsus cum potestate magna ad saluandas gentes, halleluia. *Hec antiphona dicitur ad Matuti-*

[1] exuat: 38.
[2]—[2] Vt cum secundo: 61.
[3]—[3] pius nos: *many edd.* nos pius: 61. 60. 64.
[4] *domini: add.* 39. 41. 60. 61. 64.
[5] fit: 38. 43. 44. 49. 60. 63.
[6] *de: add.* 38. etc.

Digitized by Google

*num vsque ad dominicam tertiam aduentus exclusiue quando fit officium de dominica vel*[1] *feria.*

¶ *Finita antiphona dicitur* Pater noster, *etc.* Et ne nos inducas. Sed libera. *Deinde dicuntur tres lectiones, et cuilibet earum premittitur versus.* Iube domine benedicere. *Et ad primam que semper est veteris testamenti, semper etiam dicitur benedictio.* Deus pater omnipotens sit nobis propitius, et clemens. *Responsorium.*[2] Amen.

*Prophetia Isaie. Lectio .i.*[3]

VIsio Isaie filij Amos quam vidit super Iudam et Ierusalem ... Manus[4] vestre sanguine plene sunt. Tu autem domine miserere nostri. *Responsorium.*[5] Deo gratias. *Et sic terminantur omnes lectiones per totum annum, preterquam in triduo ante Pascha.*

¶ *Ad secundam lectionem* ℣. Iube domine benedicere. *etc. Benedictio.* Vnigenitus dei filius nos benedicere et adiuuare dignetur. *Responsorium.*[5] amen.[6] *Et hec similiter benedictio dicitur per totum annum ad secundam lectionem que est semper noui testamenti.*

¶ *Sanctum Iesu Christi euangelium secundum Lucam.*[7] *Lectio secunda.*

QVoniam quidem multi conati sunt ordinare narrationem ... auferre opprobrium meum inter homines. Tu autem domine *etc. vt supra.*

¶ *Ad .iij. lectionem* ℣. Iube domine *etc. Benedictio.* Spiritus sancti gratia illuminet sensus, et corda nostra. *Responsorium.*[5] Amen.

¶ *Lectio .iij. secundum Lucam.*[8]

IN illo tempore dixit Iesus discipulis suis. Erunt signa in sole, et luna, et stellis, et in terris pressura gentium, et reliqua.

¶ *Homilia sancti Gregorij pape.*

LEctioni sancti euangelij quam modo vestra fraternitas audiuit paulo superius dominus premisit dicens: exurget gens contra gentem: et regnum aduersus regnum: et terremotus magni erunt per loca et pestilentie et fames. Et quibusdam interpositis: hoc quod modo audistis: adiunxit Erunt signa in sole et luna et stellis: et in terris pressura gentium: pre confusione sonitus maris, et fluctuum. Ex quibus profecto omnibus alia iam facta cernimus: alia e proximo ventura formidamus. Nam gentem

[1] *de*: *add.* 39. 63. [2] *om.* 61.
[3] Cap. 1 *in m.* [i. 1–15.] Cap. 2: 44. Cap. 6: 61. [4] enim: *add.* 61. 64.
[5] *om.* 61. [6] *om.* 38. [7] [i. 1–25.]
[8] Lucæ 21. *in m.*: 43. 63. Capite 21. *add.* 49. 61. 64. 66. [xxi. 25.]



Digitized by Google

super gentem exurgere earumque pressuram terris insistere: plus iam in nostris tribulationibus cernimus quam in nostris codicibus legimus. Quam[1] terremotus vrbes innumeras subruat: ex alijs mundi partibus scitis quam frequenter audiuimus. Pestilentiam sine cessatione patimur. Signa vero in sole et luna et stellis adhuc aperte minime videmus. Sed quia et hec non longe sint: ex ipsa iam aeris immutatione colligimus. Quamuis priusquam Italia gentili gladio ferienda traderetur: igneas in celo acies vidimus: ipsum qui postea effusus est humani generis sanguinem corruscantes. Confusio autem maris, et fluctuum necdum noua exorta est. Sed cum multa iam prenuntiata completa sint: dubium non est quod sequantur etiam pauca que restant. Quia sequentium rerum certitudo est preteritarum exhibitio. Hec nos fratres charissimi idcirco dicimus: vt ad cautele studium vestre mentes euigilent: ne securitate torpeant: ne ignorantia languescant: sed semper eas et timor solicitet, et in bono opere solicitudo confirmet. Pensantes hoc quod redemptoris nostri voce subiungitur. Arescentibus hominibus pre timore, et expectatione que superuenient vniuerso orbi. Nam virtutes celorum commouebuntur. Tu autem domine *etc.*

℔ *Notandum, quod quandocunque agitur officium de dominica, seu de feria, aut de aliquo festo domini siue eius octaua. Item in festis Inuentionis et Exaltationis Crucis, et in dedicationibus basilicarum ad tertiam lectionem dicenda est benedictio.* Spiritus sancti gratia *etc. vt supra. Quando vero agitur officium de aliquo sancto, aut sanctis, aut eorum octauis dicitur benedictio.* Cuius *vel* quorum, *vel* quarum [2]festum colimus,[2] ipse, *vel* ipsi, *vel* ipsa, *vel* ipse, intercedat, *vel* intercedant pro nobis ad dominum.[3] *Responsorium.*[4] Amen.

℔ *Si autem tertia lectio fuerit de beata virgine tam in sabbatis quam in eius festiuitatibus, et octauis*[5] *dicenda est benedictio.* Per virginem matrem concedat nobis dominus salutem, et pacem. *Responsorium.*[6] Amen.

℔ *Sciendum insuper, quod quandocunque fit officium de dominica per totum annum, aut de aliquo ex festis domini*[7] *mobilibus, seu eorum octauis. Item quandocunque agitur officium de feria in aduentu, et in quadragesima, semper in predictis diebus tertia lectio inuenietur assignata in hoc dominicali statim post secundam lectionem. Quando vero fit officium de aliquo festo, aut octaua, ex contentis in Calendario, tertio lectio, si fuerit propria inuenietur in ea parte breuiarij, que continet historias sanctorum. Et si non fuerit assignata propria dicetur de communi. Item quando agitur officium de feria extra aduentum,*

[1] *Thus* 38. Quod: 39. etc.
[2]—[2] colimus festum: 39. 41.
[3] Deum nostrum: *add.* 61.
[4] *om.* 61.
[5] *om.* 39.
[6] *om.* 61.
[7] *om.* 38.

Digitized by Google

*et quadragesimam, tertia lectio dicetur ex epistolis vt assignata fuerit in Calendario. Similiter in sabbatis, in quibus agitur officium de beata virgine, tertia lectio inuenietur in officio eidem assignato pro sabbatis in fine breuiarij. Quando autem debeat fieri officium de dominica, seu de feria, aut de festo supra in regulis generalibus poteris videre.*

¶ *Finitis tribus lectionibus in aduentu et a dominica in septuagesima vsque ad feriam quintam in cena domini quando fit officium de dominica vel de feria dicitur psalmus.* Miserere mei deus, secundum *etc. fo.* 38. *Quando autem fit de aliquo festo in predictis temporibus, et in toto reliquo anni tempore siue fiat officium de dominica siue de feria siue*[1] *aliquo festo aut octaua semper dicitur.* Te deum laudamus *etc. Folio* 2. *preterquam in triduo ante pascha.*

¶ *Ad laudes. Versus.*

DEus in adiutorium meum intende. *Responsorium.*[2] Domine ad adiuuandum me festina. Gloria patri, et filio, et spiritui sancto. Sicut erat in principio, et nunc, et semper, et in secula seculorum. Halleluya.

*Et non dicitur hymnus, quia laudes non hora diuersa, sed pars matutini reputantur.*

¶ *Post Halleluya*[3] *statim dicitur antiphona tempori vel festo accommodata.*

*Antiphona.* Emitte agnum. *Deinde dicuntur tres Psalmi, vt in psalterio, quibus adiungitur quotidie canticum.* Benedictus *quo finito dicitur integra antiphona.* Emitte agnum domine dominatorem terre de petra deserti ad montem filie Sion.

¶ *Hec antiphona dicitur ad laudes vsque ad dominicam tertiam aduentus quando fit officium de dominica vel*[4] *feria. Deinde versus.*[5] Domine exaudi orationem meam. *Responsorium.*[5] Et clamor meus ad te veniat. *Deinde.*

Oremus. *Oratio.*[5]

EXcita quesumus domine potentiam tuam, et veni, vt ab iminentibus peccatorum nostrorum periculis, te mereamur protegente eripi, te liberante saluari, qui viuis et regnas cum Deo patre, in vnitate spiritus sancti deus, per omnia secula seculorum. *Responsorium.* Amen.

*Hec oratio dicitur per totam hanc hebdomadam quando fit de feria. Et semper quando agitur officium de feria, cui non est assignata propria oratio dicitur oratio dominice precedentis.*

[1] *de: add.* 39. 41. 63. 66.
[2] *om.* 61.
[3] Fidelium: 43.
[4] *de: add.* 39. 41. 63.
[5] *om.* 61. *These omissions run through* 61, *and will not be hereafter noted.*

Digitized by Google

℔ *Notandum quod finita oratione diei fiunt commemorationes sequentes de beata virgine, et omnibus sanctis modo infrascripto.*

℔ *In aduentu antiphona.*

Spiritus sanctus in te descendet Maria, ne timeas, habebis in vtero filium dei halleluia.

*Versus.* Ora pro nobis sancta dei genitrix. *Responsorium.* Vt digni efficiamur promissionibus Christi.

Oremus. *Oratio.*

DEus, qui de beate Marie virginis vtero verbum tuum angelo nunciante carnem suscipere voluisti, presta supplicibus tuis, vt qui vere eam dei genitricem credimus eius apud te intercessionibus adiuuemur. Per eundem Christum dominum nostrum filium tuum, qui tecum viuit, et regnat per omnia secula seculorum. *Responsorium.* Amen.

℔ *Deinde pro sanctis. Antiphona.*

Ecce dominus veniet, et omnes sancti eius cum eo, et erit in die illa lux magna halleluia.

*Versus.* Ecce apparebit dominus super nubem candidam. *Responsorium.* Et cum eo sanctorum millia.

Oremus. *Oratio.*

COnscientias nostras quesumus domine visitando purifica: vt veniens Iesus Christus filius tuus dominus noster cum omnibus sanctis: paratam sibi in nobis inueniat mansionem, qui tecum viuit, et regnat in vnitate spiritus sancti deus per omnia secula seculorum. *Responsorium.* Amen.

*Deinde dicitur. Versus.* Benedicamus domino. *Responsorium.* Deo gratias. *Versus.* Fidelium anime per misericordiam dei requiescant in pace. *Responsorium.* Amen.

*Et est aduertendum quod omnes hore finiuntur per.* Benedicamus *etc.* Fidelium[1] *etc. per totum annum preterquam in triduo ante pascha.*

℔ *Post aduentum reliquo anni tempore fiunt commemorationes modo infra scripto.*

*Antiphona.* Sub tuum presidium confugimus sancta Dei genitrix: nostras deprecationes ne despicias in necessitatibus: sed a periculis cunctis libera nos semper virgo gloriosa, et benedicta.

*Versus.* Ora pro nobis sancta dei genitrix. *Responsorium.* Vt digni efficiamur promissionibus Christi.

Oremus. *Oratio.*

COncede nos famulos tuos, quesumus domine Deus, perpetua mentis et corporis sanitate gaudere, et gloriosa beate

[1] halleluia: 43. 63. 66.

Digitized by Google

Marie semper virginis intercessione a presenti liberari tristitia et eterna perfrui letitia. per Christum dominum nostrum. *Responsorium.* Amen.

℔ *De apostolis et omnibus sanctis.*[1]

Sancti dei omnes intercedere dignemini pro nostra, omniumque salute.

*Versus.* Letamini in domino, et exultate iusti. *Responsorium.* Et[2] gloriamini omnes recti corde.

Oremus. ℔ *Oratio.*

EXaudi nos deus salutaris noster: et apostolorum tuorum, Petri, et Pauli, et aliorum apostolorum nos tuere presidijs: quorum donasti fideles esse doctrinis.[3]

OMnes sancti tui, quesumus domine, nos vbique[4] adiuuent: vt dum eorum merita recolimus, patrocinia sentiamus et pacem tuam nostris concede temporibus: et ab ecclesia tua cunctam repelle nequitiam: iter, actus, et voluntates nostras, et omnium famulorum tuorum in salutis tue prosperitate dispone benefactoribus nostris sempiterna bona retribue, et omnibus fidelibus defunctis requiem eternam concede: Per dominum nostrum Iesum Christum filium tuum qui tecum viuit, et regnat in vnitate spiritus sancti deus, per omnia secula seculorum. *Responsorium.* Amen.[5]

℔ *Predicte commemorationes predicto modo dicuntur semper in laudibus et vesperis post orationem diei, preterquam in festis duplicibus, et quandocunque fit officium aut commemoratio de aliqua octaua et in triduo ante pascha. Est autem aduertendum, quod in sabbatis in quibus fit officium de beata virgine omittitur eius commemoratio, et fit tantum de sanctis. Aduertendum preterea quod quando in aliqua dominica fit officium de aliquo festo duplici, vel de aliqua octaua post orationem diei dicenda est etiam oratio illius dominice pro eius commemoratione in laudibus et vesperis. Deinde dicitur* Benedicamus *et* Fidelium *vt supra.*

℔ *Ad primam.*

Pater noster. Aue Maria. ℣. Deus in adiutorium, etc.

*Hymnus.*

IAm lucis orto sydere Deum precemur supplices, Vt in diurnis actibus. Nos seruet a nocentibus.

[1] *Antiphona: add.* 39. 41. 49. 60. 61. 63. 64. 66.
[2] *om.* 61.
[3] *Oratio: add.* 61. 63.
[4] *om.* 39.
[5] *om.* 43. 61.

Digitized by Google

Linguam refrenans temperet: Ne litis horror insonet. Visum fouendo contegat: ne vanitates hauriat.

Sint pura cordis intima: Absistat et vecordia. Carnis terat superbiam, Potus cibique parcitas.

Vt cum dies abscesserit: Noctemque sors reduxerit: Mundi per abstinentiam. Ipsi canamus gloriam.

Deo patri sit gloria, eiusque soli filio, Cum spiritu paracleto. Et nunc, et in perpetuum. Amen.

*Deinde dicuntur antiphona*[1] *et psalmi, vt in psalterio cum symbolo Athanasij in dominicis diebus, in alijs autem cum symbolo apostolorum. Deinde* Domine exaudi orationem meam ℟ Et clamor meus ad te veniat.

Oremus. *Oratio.*

DOmine deus omnipotens, qui ad principium huius diei nos peruenire fecisti, tua nos hodie salua virtute: vt in hac die ad nullum declinemus peccatum: sed semper ad tuam iustitiam faciendam nostra procedant[2] eloquia dirigantur[3] cogitationes, et opera: per dominum nostrum Iesum Christum filium tuum, qui tecum viuit, et regnat in vnitate spiritus sancti deus per omnia secula seculorum. ℟. Amen. Benedicamus *et* Fidelium, *vt supra.*

℣ *Et sic finita prima dicitur* ℣. Preciosa in conspectu domini. ℟. Mors sanctorum eius.

℣ *Oratio.*

SAncta Maria et omnes sancti, intercedant[4] pro nobis ad dominum, vt nos mereamur ab eo adiuuari, et saluari, qui viuit et regnat, in secula seculorum. ℟. Amen.

℣. Dies et actus nostros in sua pace disponat Dominus omnipotens. *Responsorium.* Amen.

*Et hoc modo dicitur.* Pretiosa *per totum annum preterquam in triduo ante pascha.*

℣ *Aduertendum tamen quod si in*[5] *aliquo sabbato aut dominica, aut infra*[6] *octauas resurrectionis ascensionis, pentecostes et corporis Christi, vel in ferijs quadragesime excepto triduo ante pascha inciderit aliquod festum simplex finita prima, antequam dicatur* Preciosa *pro commemoratione illius festi simplicis dicitur versus.* Ora pro nobis sancte N. *vel* Orate pro nobis sancti N. *et* N. *Responsorium.* Vt digni efficiamur promissionibus Christi. Oremus. *et dicitur oratio propria si eam habuerit, alioquin de communi, qua finita dicitur.* Preciosa *etc. vt supra.*

[1] *antiphonæ:* 61, 66.
[2] procedente: 63.
[3] diligantur: 66.
[4] intercedent: 38.
[5] *om.* 61.
[6] *intra*: 61.

Digitized by Google

¶ *Ad tertiam.*

Pater noster. Aue Maria. *Versus.* Deus in adiutorium meum. *etc.*

*Hymnus.*

NVnc sancte nobis spiritus, Vnum patri cum filio Dignare promptus ingeri, Nostro refusus pectori.

Os, lingua, mens, sensus, Vigor confessione[1] personent, Flammescat igne charitas: Accendat ardor proximos.

Presta pater pijssime, Patrique compar vnice, Cum spiritu paracleto, Regnans per omne seculum. Amen.

*Deinde antiphona, et Psalmi, vt in psalterio, quibus finitis dicitur. Versus.*

Domine exaudi orationem meam. *Responsorium.* Et clamor meus ad te veniat. Oremus. *Oratio.* Excita quesumus. *vt supra ad laudes.*

¶ *Notandum quod ad Tertiam, Sextam, et Nonam, semper dicitur oratio, que dicta fuerit ad Laudes. Deinde* Benedicamus[2] Fidelium.[3]

¶ *Ad Sextam.*

Pater noster. Aue Maria. *Versus.* Deus in adiutorium *etc.*

*Hymnus.*

REctor potens verax deus. Qui temperas rerum vices: Splendore mane instruis, Et ignibus meridiem.

Extinge[4] flammas litium: Aufer calorem noxium: Confer salutem corporum, Veramque pacem cordium.

Presta pater pijssime, *etc.*

*Deinde antiphona et psalmi vt in psalterio, etc. vt supra ad Tertiam.*

¶ *Ad nonam.*

Pater noster. Aue Maria. *Versus.* Deus in adiutorium meum, *etc.*

*Hymnus.*

RErum deus tenax vigor, Immotus in te permanens Lucis diurne tempora, Successibus determinans.

Largire clarum vespere: Quo vita nusquam decidat: Sed premium mortis sacre Perennis instet gloria.

Presta pater pijssime, *etc.*

*Deinde, antiphona, et psalmi vt in Psalterio, etc. vt supra ad Tertiam.*

[1] confessionem: 39. 41. 60. 61. 63. 64. 66.
[2] *et: add.* 39. 41.
[3] *vt supra: add.* 39.
[4] *Thus* 38. Extingue: 39. etc.

Digitized by Google

℔ *Ad vesperas.*

Pater noster qui. Aue Maria. ℣. Deus in adiutorium. *etc.* *Deinde dicitur hymnus tempori, vel festo conueniens.*

*Hymnus.*

COnditor alme syderum, eterna lux credentium, Christe redemptor omnium, Exaudi preces supplicum.

Qui condolens interitu, Mortis perire seculum: Saluasti mundum[1] languidum, Donans reis remedium.

Vergente mundi vespere, Vti sponsus de thalamo, Egressus honestissima, Virginis matris clausula.

Cuius forti potentie, Genu curuantur omnia: Celestia, terrestria, Nutu fatentur subdita.

Te deprecamur agie, Venture iudex seculi: Conserua nos in tempore, Hostis a telo perfidi.

Laus, honor, virtus, gloria, deo patri, et filio, Sancto simul paracleto, In seculorum sæcula. Amen.

*Predictus hymnus dicitur ad Vesperas vsque ad vigiliam Natiuitatis Domini exclusiue, quando non agitur de sancto.*

℔ *Post hymnum dicitur antiphona tempori, vel festo accommodata, que in festis duplicibus ad matutinum, laudes, et vesperas dicenda est in principio integra, in alijs autem diebus incipienda tantum Antiphona.* Rorate celi desuper, *etc.* *Deinde dicuntur tres psalmi, vt in psalterio, quibus adiungitur quotidie canticum.* Magnificat anima mea dominum. *quo finito semper antiphona dicitur integra. Antiphona.* Rorate celi desuper, et nubes pluant iustum aperiatur terra, et germinet saluatorem.

*Hec antiphona dicenda est ad vesperas, vsque ad dominicam tertiam Aduentus exclusiue, quando fit officium de dominica, vel de feria. Deinde. Versus.* Domine exaudi orationem meam. *etc. cum oratione et commemorationibus vt supra ad laudes.*

℔ *Notandum quod in vesperis semper dicitur oratio que dicta fuerit ad laudes nisi vespere dicende sint de aliquo festo duplici sequentis diei, tunc enim hymnus antiphona, et oratio dicende sunt de ipso festo sequenti.*

℔ *Ad completorium.*

Pater noster. Aue Maria. *Versus.*

COnuerte nos deus salutaris noster. ℟. Et auerte iram tuam a nobis. ℣. Deus in adiutorium, *etc.*

℔ *Hymnus.*

TE lucis ante terminum, Rerum creator poscimus: Vt solita clementia, Sis presul ad custodiam.

[1] mundi: 61.

Digitized by Google

Procul recedant somnia. Et noctium phantasmata: Hostemque nostrum comprime, Ne polluantur corpora:

Presta pater omnipotens per Iesum Christum dominum: Qui tecum in perpetuum, Regnat cum sancto Spiritu. Amen.

*Post hymnum incipitur antiphona.* Salua nos. *Deinde dicuntur tres psalmi, vt in psalterio, quibus quotidie adiungitur canticum.* Nunc dimittis seruum tuum domine, *etc. quo finito dicitur integra antiphona.* Salua nos domine vigilantes, custodi nos dormientes, vt vigilemus cum Christo, et requiescamus in pace.

*Hec antiphona dicitur per totum annum ad completorium, preterquam in triduo ante pascha. Deinde dicitur versus.* Domine exaudi orationem meam. *Responsorium.* Et clamor meus ad te veniat.

Oremus. *Oratio.*

VIsita quesumus domine habitationem istam: et omnes insidias inimici ab ea longe repelle: Angeli tui sancti habitent in ea: qui nos in pace custodiant: et benedictio tuo[1] sit super nos semper: per dominum nostrum [2]Iesum Christum filium tuum, *etc. Responsorium.* Amen.[2] *Versus.* Benedicamus domino. *Responsorium.* Deo grati[a]s. *Versus.* Fidelium anime per misericordiam dei requiescant in pace. *Responsorium.* Amen.

*Et sic finito completorio dicitur.*[3]

SAlue regina misericordie vita dulcedo, et spes nostra salue. Ad te clamamus exules filij Eue. Ad te suspiramus gementes, et flentes in hac lachrymarum valle. Eya ergo aduocata nostra, illos tuos misericordes oculos ad nos conuerte. Et Iesum benedictum fructum ventris tui nobis post hoc exilium ostende. O clemens, o pia, o dulcis virgo Maria. *Versus* Ora pro nobis sancta dei genitrix. *Responsorium.* Vt digni efficiamur promissionibus Christi.

Oremus. *Oratio.*

OMnipotens sempiterne deus, qui gloriose virginis Marie corpus, et animam, vt dignum filij tui habitaculum effici mereretur: Spiritu sancto cooperante preparasti. Da vt cuius commemoratione letamur: eius pia intercessione ab instantibus malis, et a morte perpetua liberemur per eundem Christum dominum nostrum. *Responsorium.* Amen. *Versus.* Diuinum auxilium maneat semper noscunt.[4] *Responsorium.* Amen.

¶ *Predicto modo dicitur.* Salue regina. *etc. cum oratione.* Omnipotens sempiterne. *etc. in fine completorij per totum annum,*

[1] tua: 38. etc. sua: 44.
[2] *salutatio sequens: add.* 39. 61.
[2—2] *om.* 63.
[4] nobiscum: 38. etc.

Digitized by Google

*preterquam a dominica resurrectionis vsque ad ascensionem.*[1] *quo tempore earum loco dicuntur infrascripta.*

REgina celi letare halleluia. Quia quem meruisti portare halleluia. Resurrexit sicut dixit halleluia. Ora pro nobis deum halleluia.

Oremus: *Oratio.*

GRatiam tuam quesumus domine mentibus nostris infunde vt qui angelo nunciante Christi filij tui incarnationem cognouimus, per passionem eius, et crucem, ad resurrectionis gloriam perducamur per eundem Christum Dominum nostrum. *Responsorium.* Amen.[2] Diuinum auxilium. *etc.*

℔ *Sciendum quod hymni supra assignati ad primam, tertiam, sextam, nonam, et completorium, necnon orationes.* Domine deus omnipotens. *ad primam, et* Visita quesumus *ad completorium nunquam mutantur in toto anno, preterquam in triduo ante pascha.*

℔ *Notandum quod per totum annum, preterquam in triduo ante pascha, tam in dominicis quam in ferijs, et festis diebus semper hore dicuntur ordine in hac prima dominica aduentus explicato. Exempli gratia, vt ad matutinum infrascripta dicantur per ordinem.* Pater noster. Aue Maria. Confiteor cum absolutione Domine labia. Deus in adiutorium. Halleluia *vel* Laus tibi domine *Inuitatorium cum psalmo.* Venite exultemus. *rursus Inuitatorium. Hymnus. Antiphona tres psalmi rursus antiphona integra* Pater noster.[3] *Tres lectiones cum suis benedictionibus et* Tu autem. Te deum laudamus. *vel* Miserere. *Deinde statim ad laudes* Deus in adiutorium *Antiphona Tres psalmi cum cantico* Benedictus. *Rursus antiphona integra* Domine exaudi orationem. Oratio cum *commemorationibus de beata virgine. etc. nisi sint omittende, vt supra* Benedicamus. Fidelium. *etc.*

℔ *Item ad Primam, ad*[4] *Tertiam, Sextam, Nonam, et Vesperas.* Pater noster. Aue Maria. Deus in adiutorium *etc. seruato ordine in eisdem*[5] *horis contento. Item ad completorium.* Pater noster. Aue Maria. Conuerte nos. Deus in adiutorium *etc. vt in eadem hora continetur.*

[1] pentecosten: 39. 41.
[2] *Versus: add.* 39. 41. 61.
[3] Aue Maria gratia: *add.* 61.
[4] *om.* 38. etc.
[5] *eiusdem*: 61.

Digitized by Google

℔ *Feria secunda ex Isaia.*[1] *Lectio prima.*

LAuamini mundi estote ... et non erit qui extinguat.

℔ *Secundum Lucam.*[2] *Lectio secunda.*

IN mense autem sexto ... et reuersa est in domum suam.

℔ *Sequens tertia lectio dicenda est in omnibus secundis ferijs aduentus quando nullum occurrit festum, excipitur*[3] *vigilia natiuitatis, si inciderit in feria secunda.*

℔ *Sermo sancti Augustini Episcopi. Lectio tertia.*

SAnctam, et desiderabilem gloriosam, ac singularem solennitatem, [4]hoc est, natiuitatem[4] domini saluatoris, fratres dilectissimi, deuotione fidelissima suscepturi, totis viribus nos debemus cum ipsius adiutorio preparare, et omnes latebras anime nostre diligenter aspicere, ne forte sit in nobis aliquod peccatum absconditum, quod et[5] conscientiam nostram confundat, ac mordeat et oculos diuine maiestatis offendat. Nam licet Christus dominus noster post passionem resurrexerit, et in celum ascenderit considerat tamen, vt credimus, et diligenter attendit, qualiter se vnusquisque seruorum eius sine auaritia, sine ira, sine superbia atque luxuria ad celebrandam eius natiuitatem studeat preparare, atque componere, et secundum quod vnumquemque ornatum bonis moribus viderit, ita illi gratiam sue misericordie dispensabit. Si[6] enim viderit charitatis luce vestitum, iustitie vel misericordie margaritis ornatum, castum, humilem, misericordem, benignum, et sobrium, si talem agnouerit,[7] corpus et sanguinem suum ei non ad iudicium, sed ad remedium per sacerdotum suorum ministerium, dispensabit. Si vero aliquem viderit adulterum, ebriosum, cupidum et superbum, timeo[8] hoc illi dicatur, quod in euangelio dominus ipse dixit, Amice, quomodo huc intrasti non habens vestem nuptialem? Et quod dominus auertat, fiat illud quod sequitur Ligate illi manus et pedes, et proijcite in tenebras exteriores, vbi est fletus et stridor dentium. Ecce qualem sententiam in die iudicij excipiet, qui sine remedio penitentie ad

[1] [1. 16–31.]
[2] [1. 26–56.]
[3] *excepta*: 60. 61. 64.
[4]—[4] *om.* 61.
[5] *om* 61.
[6] Siquem: 63.
[7] ignorauerit: 39.
[8] ne: *add.* 39. etc.

Digitized by Google

festiuitatem domini vitiorum sordibus inquinatus accesserit. In natale[1] enim domini fratres dilectissimi, quasi in nuptijs spiritalibus sponse sue ecclesie Christus adiunctus est. Tunc veritas de terra orta est, tunc iustitia de celo prospexit, tunc processit sponsus de thalamo suo, hoc est verbum dei de vtero virginali. Processit enim cum sponsa sua ecclesia, id est, humanam carnem suscepit. Ad istas, ergo tam sanctas nuptias inuitati, et ad conuiuium patris et filij et spiritus sancti intraturi, videte qualibus[2] indumentis debeamus ornari. Et ideo mundemus quantum possumus cum dei adiutorio corda simul et corpora nostra, vt celestis ille inuitator nihil in nobis sordidum, nihil fedum, nihil obscurum[3] nihil oculis suis deprehendat indignum.

*Feria .iij. ex Isaia.*[4] *Lectio*[5] .I.

VErbum quod vidit Isaias ... dominus solus in die illa.

℔ *Secundum Lucam.*[5] *Lectio .ij.*

ELisabet autem impletum est tempus pariendi: et peperit filium ... et erat in desertis vsque in diem ostensionis sue ad Israel.[6]

℔ *Sequens tertia lectio dicenda est in omnibus tertijs ferijs aduentus in quibus nullum occurrit*[7] *festum, excipitur vigilia natiuitatis si inciderit in feria tertia.*

℔ *Ex sermone sancti Augustini episcopi.*

*Lectio tertia.*

AVdite fratres, audite non meum sed domini commune preceptum. Sic enim ait in euangelio, cum facis prandium aut cenam, noli inuitare diuites qui te iterum inuitent, et fiat tibi retributio, sed voca pauperes et claudos, et beatus eris, quia non habent vnde retribuant tibi, retribuetur autem tibi in retributione iustorum. Sed dicet aliquis, Ergo amicos aut parentes non debeo ad conuiuium reuocare? Rogandi sunt et parentes et vicini, sed rarius rogandi sunt. Et non nimis sumptuosa et delitiosa, sed tam parca et sobria vel honesta illis debent conuiuia preparari vt remaneat[8] vnde possint pauperes refici, vnde possit aliquid indigentibus erogari, vt cum dies iudicij venerit non cum impijs qui nunc pauperes despiciunt, audiamus, Discedite a me maledicti in ignem eternum.: sed cum iustis et misericordibus audire mereamur, Venite benedicti patris mei percipite regnum,

[1] natali: 39. etc. [2] quibus: 39. 41. [3] obscœnum: 63. 66.
[4] Cap. 2 *in m. om.* 39. [ii. 1–11.] [5] [I. 57–80.]
[6] Tu autem domine: *add.* 39. 41. [7] *occurrerit*: 39. etc.
[8] remaneant: 61. 64.

Digitized by Google

quia esuriui et dedistis mihi manducare: sitiui, et dedistis mihi bibere: simul etiam nobis illa vox desyderabilis dirigatur. Euge serue bone et fidelis, quia supra pauca fuisti fidelis, supra multa te constituam, intra in gaudium domini tui. Sed vt hec que suggessimus sensibus vestre charitatis tenacius inhereant, breuiter que dicta sunt iteramus. Hoc enim admonuimus fratres, vt quia natalis domini imminet, tanquam ad nuptiale et celeste conuiuium ab omni luxuria alieni, et bonis operibus adornati nos, per Christi adiutorium preparemus, eleemosynas pauperibus erogemus, iracundiam vel odium velut venenum de cordibus nostris respuamus. Castitatem fideliter conseruate, ad conuiuia vestra frequentius pauperes reuocate, ad vigilias maturius surgite, in ecclesia stantes aut orate aut psallite, verba ociosa aut secularia nec ipsi proferte, et eos qui proferre voluerint castigate. Pacem cum omnibus custodite, et quos discordes agnoscitis,[1] ad concordiam reuocate. Hec si fideliter Christo adiuuante volueritis implere, et in hoc seculo ad altare dominicum secura conscientia poteritis accedere, et in futuro ad eternam beatitudinem feliciter peruenire, prestante domino nostro Iesu Christo, qui viuit et regnat in secula seculorum. Amen.

℔ *Feria .iiij. ex Isaia.*[2] *Lectio .j.*

IN [3]die illa[3] erit germen domini in magnificentia ... et vir Iuda, germen [4]delectabile eius.[4]

℔ *Secundum Lucam.*[5] *Lectio .ij.*

FActum est autem in diebus illis exijt edictum ... sicut dictum est ad illos.

℔ *Sequens tertia lectio dicenda est in omnibus quartis ferijs aduentus quando non occurrit festum, excipitur vigilia natiuitatis, si inciderit in feria quarta.*

℔ *Sermo sancti Augustini Episcopi. Lectio tertia.*

APpropinquante† iam sacratissima solennitate qua[6] saluator noster inter homines nasci misericorditer voluit, fratres charissimi attentius considerate qualiter oporteat nos in[7] aduentu tante potentie preparari, vt regem et dominum nostrum leti atque gaudentes cum gloria et laudibus mereamur suscipere, et in conspectu eius inter cetus felices sanctorum gratulando exultare, magis quam ab eo propter feditatem nostram repulsi inter peccatores eternam confusionem mereri. Et ideo rogo et moneo, vt quantum possumus cum dei adiutorio laboremus, vt in illc die cum syncera et pura conscientia et

[1] agnoscetis: 63. 66.
[2] [iv. 2—v. 7.]
[3—3] illa die: 60. 61.
[4—4] eius delectabile: 43. 60. 61. 63. 64. 66.
[5] cap. 2. *in m.* [ii. 1–20.]
[6] *om.* 38.
[7] que: 41.

Digitized by Google

mundo corde et casto corpore ad altare domini possimus accedere, et corpus et sanguinem eius non ad iudicium sed ad remedium anime nostre mereamur accipere. In Christi enim corpore vita nostra consistit, sicut ipse dixit, Nisi manducaueritis carnem filij hominis, et biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis. Mutet ergo vitam, qui vult accipere vitam. Nam si non mutet vitam, ad iudicium accipiet[1] vitam, et magis ex ipsa corrumpitur quam sanetur, magis occiditur quam viuificetur. Sic enim dixit Apostolus, Qui manducat corpus domini et bibit sanguinem eius indigne iudicium sibi manducat et bibit. Et licet nos omni tempore bonis operibus ornatos ac splendidos esse conueniat, precipue tamen in die natalis domini, sicut in Euangelio ipse dixit, lucere debent hominibus opera vestra. Consyderate queso[2] fratres quando aliquis homo potens aut nobilis natalem aut suum aut filij sui celebrare desyderat, quanto studio ante plures dies quicquid in domo sua sordium[3] inuenerit ordinat emundari, quicquid ineptum et incongruum proijci, quicquid vtile et necessarium precipit exhiberi. Domus et[4] si obscura fuerit dealbatur, pauimento[5] scopis mundantur, et diuersis[6] respersa floribus adornantur. Quicquid etiam ad letitie[7] anime et corporis delicias pertinet omni solicitudine prouidetur.[8] Vt quid ista fratres charissimi, nisi vt dies natalitius cum gaudio celebretur hominis morituri? Si ergo tanta preparas in natalitio tuo aut filij tui, quanta et qualia preparare debes suscepturus natalem domini tui? Si talia preparas morituro, qualia prepare[9] debes eterno? Quicquid ergo non vis inueniri in domo tua quantum potes labora vt non inueniat deus in anima tua.

℔ *Feria .v. ex Isaia.*[10] *Lectio .j.*

ET factum est in diebus Acham[11] filij Ioathan ... vt sciat reprobare malum, et eligere bonum.

℔ *Secundum Lucam.*[12] *Lectio .ij.*

ET postquam consummati sunt dies octo vt circumcideretur puer ... vt reuelentur ex multis cordibus cogitationes.

℔ *Sequens tertia lectio dicenda est in omnibus quintis ferijs aduentus quando non occurrit festum, excipitur vigilia natiuitatis, si inciderit in feria quinta.*

*Ex sermone sancti Augustini Episcopi. Lectio iij.*

[1] accipit: 61. 64.
[2] *om.* 39.
[3] sordidum: 39. 41. 49. 60. 61. 64.
[4] etiam: 39. etc.
[5] *Thus:* pauimenta: 38, etc.
[6] diuersi: 66.
[7] lætitiam: 60. 61.
[8] prouideatur: 66.
[9] *Thus:* preparare: 38: etc.
[10] Cap. 7. *in m.* [vii. 1–15.]
[11] Achar: 39. etc.
[12] [ii. 21–35.

Digitized by Google

CErte si te rex terrenus aut quicunque paterfamilias ad suum natalitium inuitaret, qualibus vestimentis studeres ornatus incedere, quam nouis vel nitidis, quam splendidis, quorum nec vetustas nec vilitas, nec aliqua feditas oculos inuitantis offenderet: tali ergo studio inquantum preuales Christo auxiliante contende, vt diuersis virtutum ornamentis anima tua composita, simplicitatis gemmis et sobrietatis floribus adornata, ad solennitatem regis eterni id est, ad natalem domini saluatoris cum secura conscientia procedat, castitate nitida, charitate splendida, eleemosynis candida. Christus enim dominus si te ita compositum natalium[1] suum celebrare cognouerit, ipse per se venire, et animam tuam non solum visitare, sed etiam requiescere, et in perpetuum in illa dignabitur habitare, sicut scriptum est. Et habitabo[2] in illis, et inambulabo. Et iterum, Ecce sto ad ostium et pulso, si quis surrexerit[3] et aperuerit mihi, intrabo ad illum et cenabo cum illo, et ille mecum. Quam felix est illa anima que vitam suam ita deo auxiliante studuerit gubernare, vt Christum hospitem, et habitatorem mereatur excipere, sicut e contrario quam infelix est illa conscientia, toto lachrymarum fonte lugenda, que se ita malis operibus cruentauit, vt in ea Christus non requiescere[4] sed diabolus incipiat dominari? Talis enim anima si medicamentum ponitentie[5] non[6] cito subuenerit, a luce relinquitur, a tenebris occupatur, vacuatur dulcedine, impletur amaritudine, a morte inuaditur, a vita repudiatur. Non tamen de domini pietate diffidat qui talis est, nec mortifera desperatione frangatur, sed magis ad penitentiam cito fugiat, et dum adhuc noua sunt et calent peccatorum suorum vulnera, sic sibi adhibeat medicamenta salubria, quia medicus noster omnipotens est, et sic consueuit plagas nostras curare, vt nec cicatricum vestigium post ipsius medicamina remaneat. Ideo etiam ab omni inquinamento ante eius natalem multis diebus abstinere debetis. Quotiescunque aut[7] natalem domini, aut reliquas solennitates celebrare disponitis, ebrietatem ante omnia fugite, iracundie quasi bestie crudelissime, repugnate, odium velut venenum mortiferum de corde vestro repellite, et tanta sit in vobis charitas que non solum vsque ad amicos, sed etiam vsque ad ipsos perueniat inimicos, vt secure possitis dicere in oratione dominica. Dimitte nobis debita nostra, sicut et nos dimittimus debitoribus nostris.

*Feria .vi. ex Isaia.*[8] *Lectio prima.*

ET egredietur virga de radice Iesse ... sepulchrum eius gloriosum.

[1] natalitium : 38. etc.
[2] inhabitabo : 38. etc.
[3] surreperit : 41.
[4] requiesceret : 66.
[5] *Thus :* poenitentiae : 38.
[6] ei : *add.* 63.
[7] autem : 63. 66.
[8] Ca. 11. *in m.* [xi. 1–10.]



Digitized by Google

℔ *Secundum Lucam.*[1] *Lectio secunda.*

ET erat Anna prophetissa, filia Phanuel de tribu Aser ... gratia apud deum et homines.

℔ *Sequens tertia lectio dicenda est in omnibus sextis ferijs aduentus quando non occurrerit festum excipitur vigilia natiuitatis si inciderit in feria sexta.*

℔ *Sermo sancti Ambrosij Episcopi. Lectio tertia.*

SAtis abundeque dixisse me credo superiori tractatu: quemadmodum compti vel nitidi natalem domini suscipere debeamus: et superuenientem festiuitatem eius: ab omni ambitione retinere. Retinere (inquam) vt si dies natalis eius transeat: apud nos tamen sanctificationis eius beatitudo permaneat. Hec enim gratia natalis est domini saluatoris vt in futurum ad predestinatos transeat et in preteritum maneat ad deuotos. Oportet ergo nos esse sanctitate puros: mundos pudicitia: nitidos honestate: vt quo die[2] festum aduenire propinquius cernimus accuratius incedamus. Si enim muliercule solent aliquas ferias suscepture; maculas vestium suarum aqua diluere cur non magis nos excepturi natalem domini: maculas animarum nostrarum fletibus abluamus? Et ille quidem si adeo infecte res cellule sordibus extiterint: quod maculas sola aqua non purgat:[3] addunt molliciem olei: saponis etiam acrimoniam. Nos quoque si tam graue peccatum fuerit vt minime solis fletibus abluatur: addamus misericordie oleum acrimoniamque ieiunij. Nullum enim tam graue delictum est: quod non purgetur abstinentia:[4] eleemosynis extinguatur. Ait enim sanctus propheta. Sicut aqua extinguit ignem ita eleemosyna extinguit[5] peccatum. Magna [6]est ergo[6] eleemosyna: que ardentium criminum globos benevolentie suc fonte refrigerat: et quodam irriguo largitatis obruit incendia delictorum, vt quamuis offensus deus: quamuis criminibus prouocatus: cogatur liberare eleemosynis: quem disposuerat punire peccatis. Cogitur enim a nobis quodam modo dum compellitur pro actibus nostris mutare sententiam et in vno eodemque[7] homine nunc seueritate iudicis promoueri,[8] nunc patris pietate blandiri. Pater enim nobis deus est, cum bene agimus: iudex noster, est cum peccamus.

℔ *Sabbato ex*[9] *Isaia.*[10] *Lectio j.*

SAcerdos et propheta nescierunt pre ebrietate ... pactum vestrum cum inferno non stabit.

[1] Ca. 2. *in m.* [ii. 36–52.]
[2] diem: 43. 49. 61. 63. 64. 66.
[3] purget: 60. 61. 64.
[4] et: *add.* 61. 63. 64. 66.
[5] ignem, ita eleemosyna extinguit: *add.* 66.
[6]—[6] ergo est: 38. etc.
[7] eodem: 39.
[8] permoueri: 60. 61. 64.
[9] *om.* 38.
[10] Ca. 28. *in m.* [xviii. 7–18.]

Digitized by Google

℣ *Secundum Lucam.*[1] *Lectio secunda.*

ANno autem quintodecimo imperij Tyberij Cesaris ... inclusit Ioannem in carcerem.

℣ *Dominica secunda aduentus ex Isaia.*[2] *Lectio prima.*

LEtabitur deserta et inuia, et exultabit solitudo, et florebit quasi lilium ... fugiet dolor et gemitus.

℣ *Secundum Lucam.*[3] *Lectio .ij.*[4]

FActum est autem cum baptizaretur omnis populus ... qui fuit Adam, qui fuit Dei.

℣ *Lectio .iij. Secundum Mattheum.*[5]

IN illo tempore cum audisset Ioannes in vinculis opera Christi mittens duos de discipulis suis ait illi,[6] Tu es qui venturus es an alium expectamus? et reliqua.

℣ *Homelia† Sancti Gregorij pape.*

QVerendum nobis est fratres charissimi. Ioannes propheta, et plus quam propheta: qui venientem ad Iordanis baptisma dominum ostendit dicens. Ecce agnus dei ecce qui tollit peccata mundi, qui et humilitatem suam et diuinitatis eius potentiam considerans, dicit. Qui de terra est: de terra loquitur: qui autem de celo venit: super omnes est. Cur in carcere positus mittens discipulos requirit: tu es qui venturus es: an alium expectamus? tanquam si ignoret: quem ostenderat: et an ipse sit nesciat: quem ipsum esse prophetando: baptizando ostendendo clamauerunt.[7] Sed hec citius questio soluitur, si geste rei tempus et ordo pensetur. Ad iordanis enim fluent apositus, quia ipse redemptor mundi esset asseruit. Missus vero in carcerem vtrum alium expectent:[8] an ipse veniat requirit. Non quia ipsum esse mundi redemptorem dubitet: sed querit vt sciat si is qui per se in mundum venerat, per se etiam ad inferi[9] claustra descendat. Quem enim precurrens mundo nunciauerat, hunc moriendo, et ad inferos descendendo precurrebat. Ait ergo. Tu es qui venturus es, an alium expectamus? Ac si aperte dicat. Sicut pro hominibus nasci dignatus es, an etiam pro hominibus mori digneris insinua, vt qui natiuitatis tue precursor [10]extiti, mortis etiam precursor[10] fiam, et venturum inferno te nunciem quem iam venisse mundo nunciaui. Vnde et inquisitus dominus: enumeratis potentie sue miraculis: de

[1] Ca. 3. *in m.* [iii. 1–20.] [2] Ca. 35. *in m.* [xxxv. 1–10.]
[3] [iii. 21–38.] [4] 3: 61. [5] Ca. 11. *in m.*
[6] illis: 66. [7] clamauerat: 38. etc. [8] expectant: 66.
[9] inferni: 38. etc. [10]—[10] *om.* 38.



Digitized by Google

mortis sue protinus humilitate respondit dicens. Ceci vident, claudi ambulant: leprosi mundantur surdi audiunt, mortui resurgunt: pauperes euangelizantur. Et beatus est qui non fuerit scandalizatus in me. Visis tot signis tantisque virtutibus non scandalizari quisque[1] potuit sed admirari. Sed infidelium mens graue in illo scandalum pertulit: cum eum morientem post tot miracula vidit. Vnde et Paulus dicit. Nos autem predicamus Christum crucifixum: Iudeis quidem scandalum. Gentibus autem stultitiam. Stultum quippe hominibus visum est vt pro hominibus auctor vite moreretur: et inde contra eum homo scandalum sumpsit: vnde ei amplius debitor fieri debuit.

*Oratio.*

EXcita domine corda nostra ad preparandas vnigeniti tui vias: vt per eius aduentum purificatis tibi mentibus seruire mereamur: qui tecum viuit, et regnat in vnitate spiritus sancti deus per omnia.

℔ *Feria .ij. ex Isaia.*[2] *Lectio .j.*

COnsolamini consolamini populе meus, dicit deus vester ... viam prudentie ostendit illi?

℔ *Secundum Lucam.*[3] *Lectio .ij.*

IEsus autem plenus spiritu sancto ... fac et hic in patria tua.

*Tertia lectio quando agitur de feria.* Sanctam et desiderabilem. *etc. vt supra folio* 66.[4]

℔ *Feria .iij. ex Isaia.*[5] *Lectio .j.*

ECce seruus meus, suscipiam eum: electus meus ... Ponam tenebras coram eis in lucem, et praua in recta.

℔ *Secundum Lucam.*[6] *Lectio .ij.*

AIt autem, Amen dico vobis ... predicans in synagogis Galilee.

*Tertia lectio quando agitur de feria.*

Audite fratres, audite. *vt supra folio* 67.[7]

℔ *Feria .iiij. ex*[8] *Isaia.*[9] *Lectio .j.*

VEre tu es deus absconditus deus Israel ... laudabitur omne semen Israel.

[1] quisquam: 39. 41. 60. 61. 64.
[2] Ca. 40. *in m.* [xl. 1–14.]
[3] [iv. 1–23.] *cap. iiij. add.* 39.
[4] [*See* p. 45.]
[5] Ca. 42. *in m.* [xlii. 1–16.]
[6] [iv. 24–44].
[7] [*See* p. 46.]
[8] *om.* 38.
[9] Ca. 45 *in m.* [xlv. 15–26.]

Digitized by Google

℔ *Secundum Lucam.*[1] *Lectio .ij.*

FActum est autem : cum turbe irruerent in eum vt audirent verbum dei ... Ipse autem secedebat[2] in desertum, et orabat.

*Tertia lectio quando fit officium de feria.*

Appropinquam,[3] *etc., vt supra fo.* 69.[4]

℔ *Feria .v. ex Isaia.*[5] *Lectio .j.*

AVdite insule, et attendite populi de longe ... pauperum suorum miserebitur.

℔ *Secundum Lucam.*[6] *Lectio .ij.*

ET factum est in vna dierum, et ipse sedebat docens. ... Non veni vocare iustos sed peccatores ad penitentiam.

℔ *Tertia lectio quando fit de feria.*

Certe si te rex. *etc. vt supra folio* 70.[7]

℔ *Feria sexta ex Isaia.*[8] *Lectio prima.*

AVdite me[9] sequimini quod iustum est ... fugiet dolor et gemitus.

℔ *Secundum Lucam.*[10] *Lectio secunda.*

AT illi dixerunt ad eum quare discipuli Ioannis ieiunant frequenter ... colloquebantur ad inuicem quidnam facerent Iesu.

℔ *Tertia lectio quando fit*[11] *de feria.*

Satis abundeque. *etc. vt supra folio* 71.[12]

℔ *Sabbato ex Isaia.*[13] *Lectio prima.*

COnsurge, consurge induere fortitudine tua Sion ... et qui non audierunt : contemplati sunt.

℔ *Secundum Lucam.*[14] *Lectio .ij.*

FActum est autem in illis diebus exijt in montem orare ... et vos facite illis similiter.

[1] cap. 5. *in m.* [v. 1–16.]
[2] *So also* 38. Appropinquante : 39. etc.
[3] Ca. 49. *in m.* [xlix. 1–13.]
[4] [*See* p. 49.]
[5] sedebat : 66.
[6] [*See* p. 47.]
[7] cap. 52 *sic, in m.* [v. 17–32.]
[8] Ca. 51. *in m.* [li. 1–11.]
[9] qui : *add.* 38. etc. me : *om.* 39.
[10] [v. 33.—vi. 11.]
[11] *officium : add.* 44. 49. 60. 61. 64.
[12] [*See* p. 50.]
[13] Ca. 52 *in m.* [lii. 1–15.]
[14] Cap. 6 *in m.* [vi. 12–31.]

Digitized by Google

℣ *Dominica .iij. aduentus ad matutinum antiphona.*

Oriens[1] splendor lucis eterne, et sol iustitie veni, et illumina sedentes in tenebris, et vmbra mortis.

℣ *Hec antiphona dicitur ad matutinum vsque ad vigiliam natiuitatis, exclusiue, cum*[2] *fit officium de dominica, vel de feria.*

*Ex Isaia.*[3] *Lectio* 3.[4]

HEc dicit dominus, custodite iudicium et facite iustitiam ... sicut hodie, sic et cras et[5] multo amplius.

℣ *Secundum lucam.*[6] *Lectio .ij.*

ET si diligetis[7] eos qui vos diligunt: ... et facta est ruina domus illius magna.

*Lectio .iij. Secundum Ioannem.*[8]

IN illo tempore miserunt Iudei ab Ierosolymis sacerdotes: et Leuitas ad Ioannem, vt interrogarent eum. Tu quis es? et reliqua.

*Homilia Sancti Gregorij pape.*

EX huius nobis lectionis verbis fratres charissimi Ioannis humilitas commendatur. Qui cum tante virtutis esset vt Christus credi potuisset: elegit solide subsistere in se: ne humana opinione raperetur inaniter super[9] se. Nam confessus est et non negauit[10] confessus est: quia non sum ego Christus. Sed qui dixit non sum negauit plane quod non erat, sed non negauit, quod erat[11] veritatem loquens vt[12] eius membrum fieret, cuius sibi nomen fallaciter non vsurparet. Cum ergo non vult appetere nomen christi factus est membrum Christi. Quia dum infirmitatem suam studuit humiliter agnoscere: illius celsitudinem meruit veraciter obtinere. Sed cum ex lectione alia redemptoris nostri sententia ad mentem reducitur: ex huius nobis lectionis verbis questio valde implexa generatur. Alio quippe in loco inquisitus a discipulis Dominus: de Elie aduentu respondit Elias iam venit: et non cognouerunt eum: sed fecerunt in eo quodcunque voluerunt. Et si vultis scire: Ioannes ipse est Elias. Requisitus autem Ioannes dicit: non sum Elias. Quid est hoc fratres charissimi: quia quod veritas affirmat: hoc propheta veritatis negat. Valde namque inter se diuersa sunt, ipse est: et non sum. Quomodo ergo propheta veritatis est: si eiusdem veritatis sermonibus concors non est.

[1] *So also* 38. 66. O oriens: 39. etc. [2] *quando:* 39. etc.
[3] Ca. 56 *in m.* [lvi. 1–12.] [4] *Thus for* 1. [5] in: 38.
[6] [vi. 32–49.] [7] diligitis: 38. etc. [8] Cap. 1. *in m.*
[9] supra: 60. 61. 64. [10] et: *add.* 61. 64. [11] vt: *add.* 38. etc.
[12] *omit.* 38. etc.

Digitized by Google

Sed si subtiliter veritas ipsa requiratur hoc quod inter se contrarium sonuit: quomodo contrarium non sit inuenitur. Ad Zachariam namque de Ioannis promissione angelus dixit. Ipse preibit ante illum: in spiritu et virtute Elie. Qui[1] iccirco venturus in spiritu et virtute Elie dicitur: quia sicut Elias secundum domini aduentum preueniet ita Ioannes preueniet[2] primum. Sicut ille precursor venturus est iudicis ita iste precursor factus est redemptoris. Ioannes igitur in spiritu Elias erat: in persona Elias non erat. Quod ergo dominus fatetur de spiritu: hoc Ioannes denegat de persona, Quia et iustum sic erat, vt discipulis dominus spiritualem de Ioanne sententiam diceret: et Ioannes idem turbis carnalibus non de suo spiritu, sed de corpore responderet Contrarium ergo videtur esse veritati[3] quod Ioannes sonuit: sed tamen a veritatis tramite non recessit.

℔ *Ad laudes antiphona.*

O rex gentium, et desyderatus earum, lapisque angularis, qui facis[4] vtraque vnum, veni, salua hominem, quem de limo formasti.

℔ *Hec antiphona dicenda est ad laudes vsque ad vigiliam natiuitatis exclusiue quando non agitur de sancto.*[5]

*Oratio.*

AVrem tuam, quesumus domine, precibus nostris accomoda, et mentis nostre tenebras gratia tua visitationis illustra: qui viuis. etc.

*Ad vesperas antiphona.* O Emmanuel rex, et legifer noster, expectatio gentium, et saluator earum, veni ad saluandum nos domine deus noster. ℔ *Hec antiphona dicitur*[6] *ad vesperas vsque ad vigiliam natiuitatis quando non fit de sancto.*

℔ *Feria .ij. ex Isaia.*[7] *Lectio .j.*

CLama, ne cesses, quasi tuba exalta vocem tuam ... implebit splendoribus animam tuam. et ossa tua liberabit.

℔ *Secundum Lucam.*[8] *Lectio .ij.*

CVm autem implesset omnia verba ... et quia deus visitauit plebem suam.

℔ *Tertia lectio quando fit de feria.*

Sanctam et desyderabilem. *etc. vt supra folio* 66.[9]

[1] Quid: 61. [2] preuenit: 39. 41. 60. 61. 63. 64.
[3] veritatis: 44. [4] ex: *add.* 61. 64.
[5] Oremus: *add.* 61. [6] dicititur: 38.
[7] [lviii. 1–11.] [8] Cap. 7. *in m.* [vii. 1–16.] [9] [*See* p. 45.]

Digitized by Google

℔ *Feria .iij. ex Isaia.*[1] *Lectio .i.*

SPiritus domini super me, eo quod vnxerit dominus me: ... laudem coram vniuersis gentibus.

*Secundum Lucam.*[2] *Lectio .ij.*

ET exijt hic sermo in vniuersam Iudeam de eo ... iustificata est sapientia ab omnibus filijs suis.

*Tertia lectio, quando agitur de feria.* Audite *etc. vt supra*[3] *fol.* 67.[4]

℔ *Feria quarta. ex Isaia.*[5] *Lectio prima.*

PRopter Sion non tacebo, et propter Ierusalem non quiescam. ... Quesita ciuitas et non derelicta.

℔ *Secundum Lucam.*[6] *Lectio ij.*

ROgabat autem illum quidam de phariseis vt manducaret cum illo ... Fides tua te saluam fecit, vade in pace.

*Tertia lectio quando fit de feria.* Appropinquante. *etc. vt supra folio* 69.[7]

℔ *Feria quinta ex Isaia.*[8] *Lectio prima.*

VTinam dirumperes celos et descenderes, ... tacebis et affliges nos vehementer?

℔ *Secundum Lucam.*[9] *Lectio secunda.*

ET factum est deinceps, et ipse iter faciebat ... qui verbum dei audiunt et faciunt.

*Tertia lectio quando agitur de feria.* Certe si te[10] rex *vt supra folio* 70.[11]

℔ *Feria sexta ex Ieremia.*[12] *Lectio prima.*

VE pastoribus qui disperdunt et dilacerant gregem pascue mee ... habitabunt in terra sua.

*Secundum Lucam.*[13] *Lectio .ij.*

FActum est autem in vna dierum, et ipse ascendit in nauiculam ... predicans quanta illi fecisset Iesus.

*Tertia lectio quando agitur de feria.* Satis abundeque *etc. vt supra folio* 71.[14] *Notandum quod in ferijs hebdomade sequentis*

[1] Ca. 61. *in m.* [lxi. 1–11.]
[2] Cap. 7. *in m.* [vii. 17–35.]
[3] *in feria tertia: add.* 63. 66.
[4] [*See* p. 46.]
[5] Ca. 62 *in m.* [lxii. 1–12.]
[6] [vii. 36–50.]
[7] [*See* p. 47.]
[8] Ca. 67 *in m. so for* 64 [lxiv. 1–12.]
[9] Cap. 8 *in m.* [viii. 1–21.]
[10] et: 66.
[11] [*See* p. 49.]
[12] Ca. 23 *in m.* [xxiii. 1–8.]
[13] [viii. 22–39.] Capite 22. 38.
[14] [*See* p. 50.]

Digitized by Google

*quo ad tertiam lectionem seruandus est idem ordo, qui seruatus est in precedentibus ferijs donec vigilia natiuitatis occurrat.*

℔ *Sabbato ex Ezechiele.*[1] *Lectio prima.*

ET factum est verbum domini ... custodiam et pascam illas in iudicio.

℔ *Secundum Lucam.*[2] *Lectio .ij.*

FActum est autem, cum redijsset Iesus, excepit illum turba ... ne alicui dicerent quod factum erat.

℔ *Dominica .iiij. aduentus ex Ezechiele.*[3] *Lectio prima.*

VOs autem greges mei, hec dicit dominus deus ... ego dominus deus vester, dicit dominus deus.

℔ *Secundum Lucam.*[4] *Lectio .ij.*

COnuocatis autem Iesus duodecim apostolis ... fragmentorum cophini .xij.

℔ *Lectio .iij. secundum Lucam.*[5]

ANno quinto decimo imperij Tiberij Cesaris procurante Pontio Pilato Iudeam et reliqua.

*Homilia sancti Gregorij pape.*

OMnis vallis implebitur et omnis mons et collis humiliabitur. Quid hoc loco vallium nomine nisi humile[6]? Quid montium et collium, nisi superbi homines designantur. In aduentu igitur redemptoris nostri valles implete sunt montes vero et colles humiliati sunt, quia iuxta vocem eiusdem, omnis qui se exaltat humiliabitur, et qui se humiliat exaltabitur. Vallis etenim impleta crescit, mons autem et collis humiliatus decrescit. Quia nimirum in fide mediatoris dei et hominum, hominis Christi Iesu, et gentilitas plenitudinem gratie accept,[7] et Iudea per errorem perfidie hoc vnde tumebat perdidit. Omnis ergo vallis implebitur, quia corda humilium per sancte doctrine eloquium virtutum gratia replebuntur,[8] iuxta hoc quod scriptum est: Qui emittis fontes in conuallibus. Et inde rursum dicitur: et conualles[9] abundabunt frumento. A montibus namque aqua dilabitur[10]: quia superbas mentes veritatis doctrina deserit, sed fontes in conuallibus surgunt, quia mentes humilium verbum predicatoris audiunt et accipiunt. Iam videmus iam conualles frumento abundare conspicimus, quia illorum ora pabulo veritatis impleta sunt quia mites ac simplices huic mundo despicabiles

[1] ca. 34 *in m.* [xxxiv. 1–16.]
[2] [viii. 40–56.]
[3] [xxxiv. 17–31.]
[4] Cap. 9. *in m.* [ix. 1–17.]
[5] Cap. 3. *in m.*
[6] *So also* 38. humiles: 39. etc.
[7] *Thus*: accepit: 38. etc.
[8] explebuntur: 38.
[9] valles: 39. 41.
[10] delabitur: 39. 41. dilatabitur: 44.

Digitized by Google

esse videbantur. Ipsum quoque Ioannem baptistam quem mira sanctitate preditum populus viderat, illum hunc[1] esse singulariter celsum ac solidum montem credebat de quo scriptum est: In nouissimis diebus erit mons preparatus domus domini in vertice montium.

*Oratio.*

EXcita domine potentiam tuam et veni: et magna nobis virtute succurre, vt per auxilium gratie tue, quod nostra peccata prepediunt, indulgentia tue propitiationis acceleret qui viuis. *etc.*

¶ *Feria secunda ex Michea.*[2] *Lectio prima.*

ET erit in nouissimo dierum[3] mons domus domini ... egressus eius ab initio a diebus eternitatis.

¶ *Secundum Lucam.*[4] *Lectio .ij.*

ET factum est: cum solus esset orans ... nemini dixerunt in illis diebus quicquam ex his qui viderant.

¶ *Feria .iij. ex Sophonia.*[5] *Lectio .j.*

IN die illa non confunderis super cunctis adinuentionibus ... coram oculis vestris dicit dominus.

¶ *Secundum Lucam.*[6] *Lectio secunda.*

FActum est autem in sequenti die, descendentibus illis de monte ... Et abierunt in aliud castellum.

¶ *Feria quarta ex Aggeo.*[7] *Lectio prima.*

IN die vigesima et[8] quarta mensis ... in loco isto dabo pacem, dicit dominus exercituum.

¶ *Secundum Lucam.*[9] *Lectio .ij.*

FActum est autem ambulantibus illis in via ... spernit eum qui misit me.

¶ *Feria quinta*[10] *ex*[11] *Zacharia.*[12] *Lectio prima.*

ET leuaui oculos meos, et vidi ... consurrexit de habitaculo sancto suo.

[1] hinc: 66.
[2] Cap. 4 *in m.* [iv. 1—v. 2.]
[3] erit: *add.* 43.
[4] [ix. 18–36.]
[5] Cap. 3. *in m.* [iii. 11–20.]
[6] [ix. 37–56.]
[7] Ca. 2. *in m.* [ii. 1–10.]
[8] *om.* 38.
[9] [ix. 57—x. 16.]
[10] iiij: 63.
[11] *om.* 38.
[12] Cap. 2 *in m.* [ii. 1–13.]

Digitized by Google

℔ *Secundum Lucam.*[1] *Lectio .ij.*

REuersi sunt autem septuagintaduo cum gaudio ... Vade, et tu fac similiter.

℔ *Feria sexta ex Malachia.*[2] *Lectio prima.*

ECce ego mitto angelum meum ... probate me super hoc dicit dominus.

℔ *Secundum Lucam.*[3] *Lectio .ij.*

FActum est autem dum irent et ipse intrauit in quoddam castellum ... quanto magis pater vester celestis dabit spiritum bonum petentibus se?

℔ *Sabbato ex Baruch.*[4] *Lectio .j.*

O Israel quam magna est domus dei ... et cum hominibus conuersatus est.

℔ *Secundum Lucam.*[5] *Lectio .ij.*

ET erat eijciens demonium, et illud erat mutum ... Et ecce plus quam Iona[6] hic.

℔ *Dominica prima post aduentum. Notandum quod in hac dominica semper fit officium de festo in ea incidenti siue sit duplex, siue simplex, et si nullum incidit festum agitur de octaua natiuitatis.*

℔ *Liber prouerbiorum.*[7] *Lectio .j.*

PArabole Salomonis filij Dauid regis Israel ... animas possidentium rapiunt.

℔ *Secundum Lucam.*[8] *Lectio secunda.*

NEmo lucernam accendit, et in abscondito ponit ... ex ore eius, vt accusarent eum.

℔ *Tertia lectio et oratio huius Dominice, dicuntur in trigesimo die decembris, quo die fit officium de octaua natiuitatis, vt ibi videbis. Et ideo quando celebratur aliquod festum in hac dominica, nulla fieri debet commemoratio de ea in laudibus et vesperis.*

℔ *Feria .ij. ex Prouerbijs Salomonis.*[9] *Lectio prima.*

SApientia foris predicat, in plateis dat vocem .. abundantia perfruetur, timore malorum sublato.

[1] [x. 17–37.]
[2] Cap. 3. *in m.* [iii. 1–10.]
[3] [x. 38—xi. 13.]
[4] [iii. 24–38.]
[5] [xi. 14–32.]
[6] *So also* 38. 43. Ionas: 39. etc.
[7] Cap. 1. *in m.* [i. 1–19.] *Salomonis: add.* 39. 41. 60. 61. 64. 66.
[8] [xi. 33–54.]
[9] [i. 20–33.]

Digitized by Google

*Secundum Lucam.*[1] *Lectio .ij.*

MVltis autem turbis concurrentibus ita vt se inuicem conculcarent ... non est in deum diues.

¶ *Feria .iij. ex Prouerbijs Salomonis.*[2] *Lectio prima.*

FIli mi si susceperis sermones meos ... qui inique agunt, auferentur ex ea.

¶ *Secundum Lucam.*[3] *Lectio secunda.*

DIxitque ad discipulos suos ... quia qua hora non putatis, filius hominis veniet.

¶ *Feria .iiij. ex Prouerbijs Salomonis.*[4] *Lectio prima.*

FIli mi, ne obliuiscaris legis mee, ... nubes rore[5] concrescunt.

*Secundum Lucam.* *Lectio .ij.*

AIt autem ei Petrus, Domine, ad nos dicis hanc parabolam : an et ad omnes? ... donec etiam nouissimum minutum reddas.

¶ *Feria .v. ex prouerbijs Salomonis.*[6] *Lectio prima.*

FIli mi, ne effluant hec ab oculis tuis. ... dilige eam, et conseruabit te.

*Secundum Lucam.*[7] *Lectio .ij.*

ADerant autem quidam ipso in tempore ... que gloriose fiebant ab eo.

*Feria .vi. ex prouerbijs Salomonis.*[8] *Lectio .j.*

PRincipium sapientie, posside sapientiam ... itinera autem tua in pace producet.

*Secundum Lucam.*[9] *Lectio .ij.*

DIcebat ergo : Cui simile est regnum Dei, ... Benedictus qui venit in nomine domini.

¶ *Sabbato ex prouerbijs Salomonis.*[10] *Lectio prima.*

FIli mi, attende ad sapientiam meam ... multitudine stultitie sue decipietur.[11]

[1] Cap. 12 *in m.* [xii. 1-21.]
[2] Ca. 2 *in m.* [ii. 1-22.]
[3] [xii. 22-40.]
[4] Cap. 3 *add.* 38. [iii. 1-20.][xii. 41-59.]
[5] terre : 38.
[6] [iii. 21—iv. 6.]
[7] Ca. 13 *in m.* [xiii. 1-17.]
[8] [iv. 7-27.]
[9] [xiii. 18-35.]
[10] Ca. 5. *in m.* [v. 1-23.]
[11] decipientur : 39.

Digitized by Google

℔ *Secundum Lucam.*[1] *Lectio .ij.*

ET factum est: cum introisset Iesus in domum cuiusdam principis phariseorum sabbato ... gustabit cenam meam.

℔ *Dominica .ij. post aduentum. Notandum quod hec dominica si inciderit ante Epiphaniam aut in ipso die Epiphanie non debet fieri officium nec commemoratio de ea,*[2] *nec habet aliud preter primam et .ij. lectionem.*

*Ex prouerbijs Salomonis.*[3] *Lectio .j.*

FIli mi, si spoponderis pro amico tuo ... seminat inter fratres discordias.

*Secundum Lucam.*[4] *Lectio .ij.*

IBant autem turbe multe cum eo ... super vno peccatore penitentiam agente.

℔ *Si hec dominica inciderit infra octauam epiphanie .iij. lectio erit.* Cum factus esset Iesus. *Oratio.* Vota quesumus *quas inuenies in proxima sequenti dominica.*

℔ *Feria .ij. ex Prouerbijs Salomonis.*[5] *Lectio prima.*

CONserua fili mi precepta patris tui ... nec suscipiet pro redemptione dona plurima.

℔ *Secundum Lucam.*[6] *Lectio .ij.*

AIt autem: homo quidam habuit duos filios ... et reuixit, perierat et inuentus est.

*Feria tertia ex Prouerbijs Salomonis.*[7] *Lectio prima.*

FIli mi, custodi sermones meos ... penetrantes interiora mortis.

*Secundum Lucam.*[8] *Lectio .ij.*

DIcebat autem et ad discipulos suos. Homo quidam erat diues qui habebat villicum ... non potestis deo seruire et mammone.

℔ *Feria quarta ex Prouerbijs Salomonis.*[9] *Lectio .j.*

NVnquid non sapientia clamitat,[10] ... potentes decernunt iustitiam.

[1] Cap. 14. *in m.* [xiv. 1-24.]
[2] *sed de octaua: add.* 63.
[3] Cap. 6. *in m.* [vi. 1-19.]
[4] [xiv. 25—xv. 10.]
[5] [vi. 20-35.]
[6] [xv. 11-32.]
[7] Cap. 7 *in m.* [vii. 1-27.]
[8] Ca. 16 *in m.* [xvi. 1-13.]
[9] Cap. 8 *in m.* [viii. 1-16.]
[10] clamat: 38.

Digitized by Google

℔ *Secundum Lucam.*[1] *Lectio .ij.*

AVdiebant autem omnia hec Pharisei ... neque si quis ex mortuis resurrexerit,[2] credent.

℔ *Feria .v. ex*[3] *Proverbijs Salomonis.*[4] *Lectio .j.*

EGo diligentes me diligo ... Omnes qui me oderunt, diligunt mortem.

℔ *Secundum Lucam.*[5] *Lectio .ij.*

ET ait ad discipulos suos, Impossibile est ... surge, vade, quia fides tua te saluum fecit.

℔ *Feria sexta ex*[6] *Prouerbijs Salomonis.*[7] *Lectio .j.*

SApientia edificauit sibi domum ... nam qui abscesserit ab ea, saluabitur.

℔ *Secundum Lucam.*[8] *Lectio .ij.*

INterrogatus autem a Phariseis quando venit regnum dei ... vbicunque fuerit corpus, illuc congregabuntur et aquile.

℔ *Sabbato Ecclesiastes.*[9] *Lcetio prima.*

VErba Ecclesiaste[10] filij Dauid regis Ierusalem ... et stultorum infinitus est numerus.

℔ *Secundum Lucam.*[11] *Lectio .ij.*

DIcebat autem et parabolam ad illos quoniam oportet semper orare ... non intrabit in illud.

℔ *Dominica tertia post aduentum. Liber sapientie.*[12] *Lectio .i.*

DIligite iustitiam qui iudicatis terram. ... quoniam morte digni sunt, qui sunt ex parte illius.

℔ *Secundum Lucam.*[13] *Lectio .ij.*

ET interrogauit eum quidam princeps dicens ... Et omnis plebs vt vidit, dedit laudem deo.

℔ *Aduertendum est, quod in anno in quo epiphania domini inciderit in die sabbati hec dominica, erit secunda post epiphaniam,*

[1] [xvi. 14–31.]
[2] resurrexit : 66.
[3] *et :* 41.
[4] *om.* 61. 64. [viii. 17–36.]
[5] Ca. 17 *in m.* 5. 38 [xvii. 1–19.]
[6] *om.* 38.
[7] Ca. 9 *in m.* [ix. 1–18.]
[8] xvii. 20–37.]
[9] Ca. 1. *in m.* [i. 1–15.]
[10] Ecclesiastes : 43.
[11] Ca. 18. *in m.* [xviii. 1–17.]
[12] Cap. 1. *in m.* [i. 1–16.]
[13] [xviii. 18–43.]

Digitized by Google

*et tunc* (*vt breuiarium concordet cum missali*) *tertia lectio erit.* In illo tempore, nuptie facte sunt *etc. Oratio* Omnipotens *etc. quas inuenies in dominica prima vagantium. In alijs autem annis semper hec dominica erit infra octauam epiphanie et sic tertia lectio et oratio erunt infrascripte.*

### ¶ *Tertia lectio secundum Lucam.*[1]

CVm factus esset Iesus annorum duodecim, ascendentibus illis Ierosolymam secundum consuetudinem diei festi: et reliqua.

### *Homelia Origenis.*

PVer Iesus crescebat: et confortabatur: et replebatur sapientia. Hoc hominum natura non recipit, vt ante duodecim annos sapientia compleatur. Aliud est enim potestatem habere sapientie, aliud [2]sapientia esse completum.[2] Non ambigamus ergo diuinum aliquid in Iesu carne apparuisse, et non solum super hominem, [3]sed super omnem[3] quoque rationabilem creaturam crescebat. Humiliauerat enim se formam serui accipiens: et eadem virtute qua se humiliauerat crescebat. Apparuerat infirmus: quia infirmum corpus assumpserat, et ob id iterumque confortabatur Et euacuauerat se filius dei et propterea rursum complebatur sapientia et gratia dei erat super eum: Non quando venit ad adolescentiam, non quando manifeste docebat, sed adhuc cum esset paruulus habebat gratiam dei. Et quando[4] omnia in illo mirabilia fuerunt: ita in pueritia mirabilis fuit vt dei sapientia compleretur. Ibant itaque parentes eius iuxta consuetudinem in Ierusalem: ad solennem diem Pasche. Et cum factus esset Iesus annorum duodecim. Diligenter obserua. Priusquam duodecim esset annorum: sapientia dei et cetera que scripta sunt de eo complebantur. Cum ergo (vt diximus) duodecim esset annorum: et iuxta morem[5] dies solennitatis expleti essent: et reuerterentur parentes cum infantulo Iesu remansit puer in Ierusalem et nesciebant parentes eius.

### ¶ *Oratio.*

VOta quesumus domine supplicantis populi celesti pietate prosequere: vt et que agenda sunt, videant: et ad implenda, que viderint, conualescant. Per dominum nostrum. etc.

[1] Ca. 2. *in m.*
[2]—[2] sapientiam esse completam: 44.66.
[3]—[3] *om.* 38.
[4] quomodo: 39 etc.
[5] moram: 39.

Digitized by Google

℣ [1]*Feria .ij.*[2] *libro sapientie.*[3] *Lectio .j.*[1] *Hic omittitur caput*[4] *secundum quia maior pars eius ponitur in dominica de passione.*[5]

IVstorum anime in manu dei sunt ... Nationes[6] enim inique dire sunt consummationis.[7]

℣ *Secundum Lucam.*[8] *Lectio .ij.*

ET ingressus, perambulabat Iericho ... interficite ante me.[9]

℣ *Feria tertia ex libro sapientie.*[10] *Lectio prima.*

OQuam pulchra est et[11] casta generatio ... ex aduerso iniquitates ipsorum.

℣ *Secundum Lucam.*[12] *Lectio .ij.*

ET his dictis precedebat ascendens Ierosolymam ... populus suspensus erat, audiens illum.

*Feria .iij.*[12] *ex libro Sapientie.*[14] *Lectio .i.*

TVnc stabunt iusti in magna constantia ... tanquam memoria hospitis vnius diei pretereuntis.

℣ *Secundum Lucam.*[15] *Lectio .ij.*

ET factum est: in vna dierum, docente illo populum in templo ... et mirati in responso eius, tacuerunt.

[1]—[1] *Feria secunda dominicæ tertiæ post Aduentum. Et si nullum hodie inciderit festum fiat officium de feria modo infrascripto.*

*Ad Matutinum. Inuitatorium.*

Dominum qui fecit nos, venite adoremus. *psalmus* Venite. *Hymnus.* Nocte surgentes vigilemus omnes ... cuius reboat in omni gloria mundo. Amen. *Antiphona.* Seruite Domino in timore, et exultate ei cum tremore. 60. 61. 64.

[2] *ex: add.* 38. etc.
[3] Ca. 3 *add.* 38. [iii. 1–19.]
[4] *capitulum:* 38. 43. 44.
[5] *Ex libro Sapientiæ ca.* 3. *Lectio prima: add.* 60. 61. 64.
[6] Nationis: 43. 49. 60. 61. 64. 66.
[7] consummationes: 43. 49. 60. 61. 64. 66.
[8] Ca. 19 *in m.* [xix. 1–27.]
[9] *Notandum est quod tertia lectio dicitur vt assignata est in calendario.*

*Ad laudes antiphona.* Iubilate Deo omnis terra, cantate, et exultate, et psallite. *Oratio dicitur semper de dominica precedenti* [*precedentis*: 64] *proxima. Oratio* Vota quæsumus Domine. *vt supra.*

*Ad vesperas. Hymnus.*

O Lux beata trinitas ... in perpetuum. Amen.

*Antiphona.* Vespertina oratio ascendat ad te Domine, et descendat super nos misericordia tua.

*Notandum quod Inuitatorium, hymni, et Antiphonæ huius feriæ dicuntur ab octaua Epiphaniæ vsque ad dominicam Septuagesimæ quandocunque fit officium de dominica vel de feria: add.* 60. 61. 64.

[10] Ca. 4. *in m.* [iv. 1–20.]
[11] *om.* 38. etc.
[12] [xix. 28–48.]
[13] *Thus for* iiii.
[14] Cap. 5 *in m.* [v. 1–15.]
[15] Ca. 20. *in m.* [xx. 1–26.]

Digitized by Google

℔ *Feria quinta ex libro Sapientie.*[1] *Lectio prima.*

IVsti autem in perpetuum viuent ... Fortioribus autem fortior instat cruciatio.

℔ *Secundum Lucam.*[2] *Lectio .ij.*

ACcesserunt autem quidam Sadduceorum ... Hi accipient damnationem maiorem.

℔ *Feria sexta ex libro sapientie.*[3] *Lectio prima.*

AD vos ergo reges sunt hi sermones mei ... accipite disciplinam per sermones meos, et prodegerit[4] vobis.

℔ *Secundum Lucam.*[5] *Lectio .ij.*

RESpiciens autem, vidit eos qui mittebant munera sua in gazophylacium diuites ... In patientia vestra possidebitis animas vestras.

℔ *Sabbato ex libro Sapientie.*[6] *Lectio prima.*

SVm quidem et ego mortalis homo ... propter discipline dona commendati.

*Secundum Lucam.*[7] *Lectio .ij.*

CVm autem videritis circumdari ab exercitu Ierusalem ... omnis populus mane ibat ad eum in templo audire eum.

℔ *Notandum quod si dominica statim sequens non fuerit septuagesima legendum est per ordinem de infrascriptis vagantibus quousque septuagesima occurrat: qua occurrente cessabunt tunc que superfuerint vagantes, et dicentur post Pentecosten ordine ibi assignato.*

℔ *Dominica prima vagantium. Ecclesiasticus.*[8] *Lectio .i.*

OMnis sapientia a domino deo est ... iucunditatem atque gaudium dabit.

℔ *Epistola Pauli ad Galatas.*[9] *Lectio secunda.*

PAulus Apostolus non ab hominibus ... et in me clarificabant Deum.

℔ *Nontandum*[10] *quod* [11]*hec dominica quando interponitur post pentecosten preter primam, et secundam lectionem nihil aliud habet, quia cetera dicenda sunt de festo duplici, seu octaua tunc occurrenti.*[11]

[1] [v. 16—vi. 9.]
[2] [xx. 27-47.]
[3] [vi. 10-27.]
[4] proderit: 38. etc.
[5] Ca. 21. *in m.* [xxi. 1-19.]
[6] cap. 7 *in m.* [vii. 1-14.]
[7] [xxi. 20-38.]
[8] Ca. 1. *in m.* [i. 1-18.]
[9] Ca. 1 *in m.* [i. 1-24.]
[10] *Thus for* Notandum.
[11]—[11] *om.* 60. 61. 64.



Digitized by Google

℣ [1]*Quando vero*[1] *fit officium de hac dominica ante septuagesimam tunc aduertendum est, quod in anno*[2] *quo epiphania domini venerit in die sabbati dicenda est hic tertia lectio.* In illo tempore cum descendisset[3] Iesus. *etc.: Oratio* Omnipotens *etc. quas inuenies in dominica secunda vagantium. In alijs autem annis semper in hac dominica dicende sunt tertia lectio et oratio infrascripta.*[4]

℣ [5]*Tertia lectio*[5] *secundum Ioannem.*[6]

IN illo tempore nuptie facte sunt in Cana Galilee, et erat mater Iesu ibi,[7] vocatus est autem[8] Iesus, et discipuli eius ad nuptias, et deficiente vino dicit mater eius ad eum: Vinum non habent. Et reliqua.

℣ *Homilia sancti Augustini Episcopi.*

ADsit dominus Deus noster: vt donet nobis reddere quod promisimus: Hesterno enim die si meminit sanctitas vestra: cum temporis excluderemur angustia: ne sermonem inchoatum impleremus: in hodiernum diem distulimus: vt que in hoc facto euangelice lectionis mystice in sacramentis posita essent: ipso adiuuante aperienter.[9] Non itaque opus est iam morari diutius in commendando miraculo dei. Ipse est enim deus qui per vniuersam creaturam quotidiana miracula facit: que hominibus non facilitate sed assiduitate viluerunt. Rara autem que facta sunt ab eodem domino: id est a verbo propter nos incarnato: maiorem stuporem hominibus attulere.[10] Non quia maiora erunt quam sunt ea que quotidie in creatura facit: sed quia ista que quotidie fiunt tanquam naturali cursu peraguntur. Illa vero efficaciam potentie tanquam presentis exhibuisse videntur oculis hominum. Diximus sicut meministis resurrexit vnus mortuus: obstupuerunt omnes: cum quotidie nasci qui non erant nemo miretur. Sic aquam in vinum versam quis non miretur? cum hoc annis omnibus deus in vitibus faciat. Sed quia omnia que fecit dominus Iesus: non solum valent ad excitanda corda nostra miraculis: sed etiam ad edificandam doctrinam fidei. Scrutari nos oportet quid sibi velint ista omnia: id est quid significent. Horum enim omnium significationes sicut recordamini, in diem hodiernum distulimus. Quod autem dominus inuitatus venit ad nuptias: etiam excepta mystica significatione confirmare[11] voluit quod ipse fecit. Futuri enim erant de quibus dixit apostolus prohibentes nubere:

[1] *Notandum quod quando:* 60. 61. 64.
[2] in: *add.* 38. etc.
[3] descendit: 38.
[4] infrascriptæ: 38. etc.
[5]—[5] *om.* 61. 64.
[6] *Lectio prima: add.* 61. 64. Lucam: 66. Cap. 2 *in m.*
[7] ibit: 38.
[8] et: *add.* 61. 64.
[9] *Thus also* 64. aperirentur: 38. etc.
[10] attulerit: 39.
[11] cumfirmare: 41.

Digitized by Google

et dicentes quod male essent nuptie et quod diabolus eas fecisset: cum idem dominus in euangelio interrogatus, vtrum liceat homini dimittere vxorem suam ex qualibet causa: responderit non licere: excepta causa fornicationis. In qua responsione si meministis hoc ait: Quod Deus coniunxit homo non separet.

*Oratio.*

OMnipotens sempiterne deus qui celestia simul et terrena moderaris,[1] supplicationes populi tui clementer exaudi, et pacem tuam nostris concede temporibus. Per dominum nostrum.

*Feria ij. ex Ecclesiastico.*[2] *Lectio i.*

TImenti deum bene erit ... cor tuum plenum est dolo et fallacia.

*Ex epistola ad Galatas.*[3] *Lectio ij.*

DEinde post annos quatuordecim ... quomodo gentes cogis iudaizare?

℔ *Feria tertia ex Ecclesiastico.*[4] *Lectio prima.*

FIli accedens[5] ad seruitutem Dei omnibus ... exquirentibus se in veritate.

℔ *Ex Epistola ad Galatas.*[6] *Lectio secunda.*

NOs natura Iudei: et non ex gentibus peccatores ... pollicitationem spiritus accipiamus per fidem.

℔ *Feria .iiij. ex Ecclesiastico.*[7] *Lectio j.*

VE duplici corde, et labijs scelestis, ... iudicium matris exquirens, firmauit in filios.

*Ex epistola ad Galatas.*[8] *Lectio .ij.*

FRatres (secundum hominem dico) tamen hominis confirmatum testamentum ... Quod si filius: et heres per Deum.

℔ *Feria .v. ex Ecclesiastico.*[9] *Lectio prima.*

QVi diligit Deum, exorabit pro peccatis ... maledictus a Deo, qui exasperat matrem.

℔ *Ex epistola ad Galatas.*[10] *Lectio .ij.*

SEd tunc[11] quidem ignorantes Deum, ijs qui natura non sunt dij, seruiebatis ... qua libertate Christus nos liberauit.

[1] moderatis: 66.
[2] [i. 19–40.]
[3] cap. 2 *in m.* [ii. 1–14.]
[4] Ca. 2 *in m.* [ii. 1–13.]
[5] accendens: 66.
[6] Ca. 2 *add.* 38. [ii. 15—iii. 14.]
[7] [ii. 14—iii. 3.]
[8] [iii. 15—iv. 7.]
[9] [iii. 4–18.]
[10] [iv. 8–31.]
[11] nunc: 39.



Digitized by Google

¶ *Feria .vj. ex Ecclesiastico.*[1] *Lectio .i.*

FIlii, in mansuetudine opera tua perfice ... in tempore casus sui inueniet firmamentum.

¶ *Ex epistola Pauli*[2] *ad Galatas.*[3] *Lectio secunda.*

STate: et nolite iterum iugo seruitutis contineri ... inuicem prouocantes, inuicem inuidentes.

*Sabbato ex Ecclesiastico.*[4] *Lectio .i.*

FIlii, eleemosinam pauperis ne defraudes ... miserebitur tui magis quam mater.

*Ex*[5] *epistola Pauli*[6] *ad Galatas. Lectio .ij.*[7]

FRatres, et si preoccupatus fuerit homo in aliquo delicto ... Gratia domini nostri Iesu Christi, cum spiritu vestro fratres. Amen.

¶ *Dominica .ij. Vagantium.*[8] *Lectio .i.*[9]

SApientia filijs suis vitam inspirat, ... tradet eum in manus inimici sui.

¶ *Epistola Pauli ad Ephesios.*[10] *Lectio secunda.*

PAulus apostolus Iesu Christi per voluntatem dei ... omnia in omnibus adimpletur.

¶ *Si hec dominica*[11] *interponitur post pentecosten preter primam et secundam lectionem nihil vltra hic queras, quia cetera dicenda sunt de festo duplici, seu de octaua tunc occurrenti.*

¶ *Si vero*[11] *celebratur ante septuagesimam, tunc aduertendum quod in anno in quo epiphania domini venerit in die sabbati dicenda est hic tertia lectio.* In illo tempore ascendente Iesu, *et oratio.* Deus qui nos in[12] tantis, *etc. quas inuenies in dominica tertia vagantium. In alijs autem annis dicende sunt hic tertia lectio et oratio infrascripte.*

¶ *Tertia lectio secundum Mattheum.*[13]

IN illo tempore cum descendisset Iesus de monte, sequute sunt eum turbe multe. Et ecce leprosus veniens adorabat eum. Et reliqua.

[1] {iii. 19–34.]
[2] *om.* 39. 41.
[3] Cap. 5 *in m.* [v. 1–26.]
[4] Ca. 4 *in m.* [iv. 1–11.]
[5] *Et*: 66.
[6] *om.* 39. 41.
[7] Ca. 6 *in m.* [vi. 1–18.]
[8] *ex Ecclesiastico: add.* 49. 63. 66. *Ecclesiastici cap.* 4: *add.* 60. 61. 64.
[9] [Eccles. iv. 12–22.]
[10] Cap. 1. *in m.* [i. 1–23.]
[11]—[11] *omit.* 60. 61. 64.
[12] *om.* 39.
[13] Cap. 8. *in m.*

Digitized by Google

¶ *Homilia Originis.*†

DOcente in monte domino discipuli erant cum ipso: sicut alacres, sicut domestici, sicut proximi, sicut amici vel fratres, quibus datum erat celestis doctrine noscere secreta, per quam salutis scientiam etiam brutorum corda saluarent cecorumque oculis per mundane delectationis tenebras caligantibus lucem patefacerent veritatis. Vnde et dominus ad eos: Vos (inquit) estis sal terre: vos et luminaria mundi. Nunc vero descendente eo de monte turbe secute sunt eum. In monte[1] scilicet ascendere nequaquam poterant: vt pigri populi, vt negligentes: vt imperfecti, quia quos delictorum sarcina deprimit, ad mysticorum[2] sublimia, nisi abiecto onere scandere minime valent. Iccirco et filij Israel primitus in montem ascendere non voluerunt:[3] ad obuiandum Deo pergere[4] non potuerunt, propter suam irreligiositatem et impietatem: quia egyptiaca grauati conuersatione prepediebant[5]: sed solus Moyses ascendit et pauci seniorum Israel cum eo. Denique veluti tunc cum domino discipuli soli in montem ascenderunt, et tardiores deorsum steterunt. Sic et modo vigilantes et alacres et fideles anime, Deum timentes et[6] dominum diligentes, regna celestia desiderantes: dominum semper sequentes, post dominum in illum montem celestem ascendunt audientes apostolum dicentem: Que sursum sunt sapite,[7] vbi Christus est, in dextera dei sedens: que sursum sunt sapite, non que super terram. *Oratio.*

OMnipotens sempiterne deus infirmitatem nostram propitius respice: atque ad protegendum nos dexteram tue maiestatis extende: per dominum.

¶ *Feria secunda ex Ecclesiastico.*[8] *Lectio prima.*

FIli conserua tempus et deuita a malo ... et ad dandum collecta.

¶ *Ex epistola Pauli*[9] *ad Ephesios.*[10] *Lectio secunda.*

ET vos[11] cum essetis mortui delictis et peccatis vestris ... habitaculum Dei in spiritu sancto.

¶ *Feria .iij. ex Ecclesiastico.*[12] *Lectio .i.*

NOli attendere ad possessiones iniquas ... Iustifica pusillum, et magnum similiter.

[1] montem : 39. etc.
[2] mysteriorum : 38. etc.
[3] valuerunt : 38. etc.
[4] prodire : 63. 66.
[5] praepediebantur : 38. etc.
[6] *om.* : 44. 63. 66.
[7] quærite : 43. 49. 60. 61. 63. 64. 66.
[8] [iv. 23–36.]
[9] *om.* 39. 41.
[10] Cap. 2 *in m.* [ii. 1–22.]
[11] conuiuificauit. *add.* 39. 41.
[12] Ca. 5 *in m.* [v. 1–18.]

Digitized by Google

℔ *Ex epistola Pauli*[1] *ad Ephesios.*[2] *Lectio secunda.*

HVius rei gratia ego Paulus vinctus Christi Iesu ... in omnes generationes seculi seculorum. Amen.

℔ *Feria .iiij. ex Ecclesiastico.*[3] *Lectio .j.*

NOli fieri pro amico inimicus proximo: ... quoniam secundum illum erit amicus illius.

℔ *Ex epistola Pauli ad ephesios.*[4] *Lectio secunda.*

OBsecro itaque vos ego vinctus in domino ... qui corrumpitur secundum desyderia erroris.

℔ *Feria quinta ex Ecclesiastico.*[5] *Lectio prima.*

FIlia iuuentute tua excipe doctrinam...concupiscentia sapientie dabitur tibi.[6]

℔ *Ex epistola Pauli*[7] *ad Ephesios.*[8] *Lectio prima.*[9]

REnouamini autem spiritu mentis vestre ... exurge a mortuis, et illuminabit te Christus.

℔ *Feria sexta ex Ecclesiastico.*[10] *Lectio .i.*

NOli facere mala et non te apprehendent.[11] Memento ire quoniam non tardabit.

℔ *Ex epistola Pauli*[12] *ad Ephesios.*[13] *Lectio secunda.*

VIdete itaque fratres quomodo caute ambuletis ... vxor autem timeat virum suum.

℔ *Sabbato ex Ecclesiastico.*[14] *Lectio prima.*

HVmilia valde spiritum tuum ... in eternum non peccabis.

℔ *Ex epistola Pauli*[15] *ad Ephesios.*[16] *Lectio secunda.*

FIlij, obedite parentibus vestris in domino ... dominum nostrum Iesum Christum in incorruptione.[17] Amen.

℔ *Dominica tertia Vagantium ex Ecclesiastico.*[18] *Lectio .i.*

NOn litiges cum homine potente ... cum stultitia illius peries.

[1] *om.* 39. 41.
[2] Ca. 3. *in m.* [iii. 1–21.]
[3] Ca. 6. *in m.* [vi. 1–17.]
[4] Cap. 4 *in m.* [iv. 1–22.]
[5] [vi. 18–37.]
[6] illi: 44.
[7] *om.* 39. 41.
[8] [iv. 23—v. 14.]
[9] *Thus, for secunda.*
[10] Ca. 7 *in m.* [vii. 1–18.]
[11] apprehendet: 66.
[12] *i.* 59. *om.* 41.
[13] [v. 15–33.]
[14] [vii. 19–40.]
[15] *om.* 39. 41.
[16] Cap. 6 *in m.* [vi. 1–24.]
[17] corruptione: 41.
[18] Cap. 8 *in m.* [viii. 1–18.]

Digitized by Google

¶ [1]*Epistola Pauli ad Thessalonicenses prima.*[2] *Lectio .ij.*

PAulus et Siluanus et Timotheus ecclesie Thessalonicensium ... qui vocauit vos in suum regnum et gloriam.

¶ *Si hec dominica interponitur post pentecosten, preter primam et secundam lectionem nihil vltra hic queras, quia cetera dicenda sunt de festo duplici aut octaua tunc occurrenti.*

¶ *Si vero celebrabitur ante septuagesimam, tunc aduertendum, quod in anno in quo epiphania domini venerit in die sabbati dicenda est hic*[3] *tertia lectio.* In illo tempore dixit Iesus discipulis suis, *et oratio.* Familiam tuam. *quas inuenies in*[4] *dominica quarta vagantium. In alijs autem annis dicende sunt hic tertia lectio et oratio infrascripte.*

¶ *Tertia lectio secundum Mattheum.*[5]

IN illo tempore ascendente Iesu in nauiculam, sequuti sunt eum discipuli eius : et ecce motus magnus factus est in mari, ita vt nauicula operiretur fluctibus, et reliqua.

*Homelia† Origenis.*

INgrediente domino in nauiculam secuti sunt eum discipuli eius. Non[6] imbecilles sed firmi et[7] stabiles in fide : mansueti et pij spernentes mundum : non duplici corde, sed simplici. Hi ergo secuti sunt eum, non tantum gressus eius sequentes : sed magis sanctitatem eius comitantes : et iustitiam eius sectantes. Et ecce tempestas magna facta est in mari, ita vt nauicula operiretur fluctibus. Cum enim multa magna et miranda ostendisset in terra : transijt ad mare : vt et ibidem adhuc excellentiora opera demonstraret : quatenus terre marisque dominum se esse cunctis ostenderet. Ingressus ergo nauiculam, fecit turbare[8] mare, commouit ventos, concitauit fluctus. Cur hoc ideo vt discipulos mitteret in timorem et suum auxilium postularent : suamque potentiam rogantibus manifestaret. Ipsa tempestas non ex se oborta est, sed potestati paruit imperantis eius qui educit[9] ventos de thesauris suis : qui terminum mari arenam constituit. Dixit enim ei : Vsque huc venies et non vltra gradieris : sed in temetipso,[10] confringentur fluctus tui. Huius ergo iussione et precepto orta est tempestas in mari, propter occasiones superius memoratas. Facta est tempestas magna et non pusilla : vt magnum opus et non pusillum ostenderet. Quantoque fluctus nauicule irruebant : tanto magis timor discipulos conturbabat[11] vt plus magis desiderarent ad liberandum se per mirabilia saluatoris. Dominus vero dormiebat O res mirabilis et stupenda Is qui numquam obdormit

[1] *Ex : pr.* 63. 66.
[2] Capi. *in m.* [i. 1—ii. 12.]
[3] *hec* : 41.
[4] *om.* 60. 61.
[5] Cap. 8 *in m. add.* 39.
[6] *om.* 61.
[7] sed : 61.
[8] turbari : 39. 41.
[9] eduxit : 39.
[10] semetipso : 44.
[11] conturbat : 43.

Digitized by Google

dormit. Is qui numquam dormit neque dormitat, ipse dormire dicitur. Dormiebat quidem corpore: sed vigilabat diuinitate. Dormiebat quidem corpore : sed diuino nutu turbabat mare. Erigebatque fluctus : et apostolos conturbabat suam ostensurus potentiam.

*Oratio.*

DEus, qui nos in tantis periculis constitutos pro humana scis fragilitate non posse subsistere,[1] da nobis salutem mentis, et corporis vt ea, que pro peccatis nostris patimur, te adiuuante vincamus. Per dominum.

℔ *Feria .ij. ex Ecclesiastico.*[2] *Lectio .i.*

CVm iracundo non facias rixam ... sanguine tuo labaris in perditionem.

℔ *Ex Epistola .i. ad Thessalonicenses.*[3] *Lectio secunda.*

IDeo et nos gratias agimus Deo sine intermissione ... Iesu Christi cum omnibus sanctis eius. Amen.

℔ *Feria tertia ex Ecclesiastico.*[4] *Lectio prima.*

NE derelinquas amicum antiquum ... temerarius in verbo suo odibilis erit.

℔ *Ex epistola prima ad Thessalonicenses.*[5] *Lectio secunda.*[6]

DE cetero ergo fratres rogamus vos et obsecramus .. Itaque consolamini inuicem in verbis istis.

℔ *Feria quarta ex Ecclesiastico.*[7] *Lectio prima.*

IVdex sapiens iudicabit populum suum ... destruxit eos vsque in finem.

℔ *Ex epistola prima ad Thessalonicenses.*[8] *Lectio secunda.*

DE temporibus autem et momentis fratres ... Gratia domini nostri Iesu Christi vobiscum. Amen.

℔ *Feria .v. ex Ecclesiastico.*[9] *Lectio prima.*

SEdes ducum superborum destruxit deus ... qui gloriatur in substantia, paupertatem vereatur.

℔ *Epistola Pauli ad Thessalonicenses .ij.*[10] *Lectio .ij.*

PAulus et Siluanus et Timotheus: ecclesie Thessalonicensium ... gratiam Dei nostri,[11] domini Iesu Christi.

[1] sustinere: 63.
[2] [viii. 19—ix. 13.]
[3] [ii. 13—iii. 13.]
[4] [ix. 14–25.]
[5] Cap. 4 *in m.* [iv. 1—17.]
[6] *prima*: 61.
[7] Ca. 10. *in m.* [x. 1–16.]
[8] Ca. 5. *in m.* [v. 1–28.]
[9] [x. 17–34.]
[10] Ca. 1. *in m.* [i. 1–12.]
[11] et: *add.* 39. etc.

Digitized by Google

℔ *Feria sexta ex Ecclesiastico.*[1] *Lectio prima.*

SApientia humiliati exaltabit caput ... qui autem exultant in malis consenescunt in malo.

℔ *Ex epistola .ij. ad Thessalonicenses.*[2] *Lectio .ij.*

ROgamus autem vos fratres per aduentum domini nostri Iesu Christi ... in omni opere et sermone bono.

℔ *Sabbato ex Ecclesiastico.*[3] *Lectio prima.*

DAtio dei permanet iustis ... abalienabit te a tuis proprijs.

℔ *Ex epistola secunda. Ad Thessalonicenses.*[4] *Lectio .ij.*

DE cetero fratres, orate pro nobis, vt sermo dei currat et clarificetur ... Gratia domini nostri Iesu Christi cum omnibus vobis. Amen.

*Dominica .iiij. Vagantium ex ecclesiastico.*[5] *Lectio .i.*

SI beneſeceris scito cui feceris ... multa susurrans commutabit[6] vultum suum.

℔ *Epistola Pauli ad Timotheum prima.*[7] *Lectio .ij.*

PAulus apostolus Iesu Christi secundum imperium Dei saluatoris nostri ... vt discant non blasphemare.

℔ *Si hec dominica*[8] *interponitur post pentecosten preter .i. et .ij. lectionem nihil vltra hic queras, quia cetera dicenda sunt de festo duplici aut octaua tunc occurrenti.*

℔ *Si autem*[8] *celebratur ante septuagesimam .i/j.*[9] *lectio et oratio erunt infrascripte, siue dicte sint in dominica precedenti siue non. Et si post hanc dominicam poneretur: esset*[10] *alia ante septuagesimam, vt postea dicetur repetende sunt in ea* [11]*hec eadem*[11] *.ij. lectio*[12] *et oratio.*

℔ *Tertia lectio secundum Mattheum.*[13]

IN illo tempore dixit Iesus discipulis suis parabolam hanc: Simile est regnum celorum homini qui seminauit bonum semen in agro.[14] et reliqua.

℔ *Homilia sancti Augustini Episcopi.*

CVm negligenter agerent prepositi ecclesie: et dormitionem mortis acciperent apostoli: venit diabolus et superseminauit

[1] [xi. 1–16.]
[2] Ca. 2. *in m.* [ii. 1–16.]
[3] Ca. 3 *in m. Thus also* 38. [xi. 17–36.]
[4] Cap. 3. *in m.* [iii. 1–18.]
[5] Ca. 12 *in m.* [xii. 1–19.]
[6] commouebit: 38.
[7] Cap. 1. *in m.* [i. 1–20.]
[8]—[8] *om.* 60. 61. 64.
[9] ii: 38.
[10] etiam: 39. etc.
[11]—[11] *he eedem*: 39. 41. 61. *hæc eædem*: 44.
[12] lectiones: 38.
[13] Ca. 15 *in m. sic. om.* 38. Ca. xiij. 39. 41.
[14] suo: *add.* 39. etc.

Digitized by Google

eos quos malos filios dominus interpretatur. Sed recte[1] queritur vtrum heretici sint an male viuentes catholici? Possunt enim dici mali filij etiam heretici: qui ex eodem euangelij semine et Christi nomine procreati: prauis opinionibus ad falsa dogmata conuertuntur. Sed quod dicit eos in medio tritici seminatos: quasi videntur illi significari qui vnius communionis sunt. Veruntamen quia dominus agrum non ecclesiam: sed hunc mundum[2] interpretatur: intelliguntur heretici quia non societate vnius ecclesie vel vnius fidei: sed societate solius nominis christiani in hoc mundo permiscentur bonis: vt illi qui in eadem fide mali sunt: palea potius quam zizania reputentur: quia palea etiam fundamentum ipsum habet cum frumento: radicemque communem. In illi plane sagena qua concluduntur boni et mali pisces: non absurde mali catholici intelliguntur. Aliud est mare quod significat magis istum mundum: aliud sagena que vnius fidei vel vnius ecclesie communionem videtur ostendere. Inter hereticos et malos catholicos hoc interest: quod heretici falsa credunt: illi autem vera credentes non viuunt ita[3] credunt. Solet autem queri etiam schismatici quid ab hereticis distent: et hoc[4] inueni quod schismaticos fides diuersa non faciat: sed communionis disrupta societas. Sed vtrum inter zizania numerandi sint dubitari potest.

*Oratio.*

FAmiliam tuam quesumus domine continua pietate custodi: vt que[5] in sola spe gratie celestis innititur: tua semper protectione muniatur. Per dominum nostrum, etc.

℔ *Feria .ij. ex Ecclesiastico.*[6] *Lectio prima.*

QVi tetigerit picem inquinabitur ab ea ... quasi in somnis vide et vigilabis.

℔ *Ex epistola .i. ad Temotheum.*[7] *Lectio ij.*

OBsecro igitur primum omnium fieri obsecrationes, orationes ... et sanctificatione cum sobrietate.

℔ *Feria .iij. ex Ecclesiastico.*[8] *Lectio prima.*

OMni vita tua dilige deum, et inuoca illum ... faciem bonam difficile inuenies, et cum labore.

[1] *om.* 38. [2] modum: 63. [3] vt: *add.* 39. etc.
[4] hac: 66. [5] qui: 38.
[6] Ca. 13 *in m.* [xiii. 1–17.] [7] *Thus*, Ca. 2 *in m.* [ii. 1–15]
[8] [xiii. 18–32.]

Digitized by Google

℣ *Ex epistola prima ad Timotheum.*[1] *Lectio secunda.*

FIdelis sermo. Si quis episcopatum desideret[2] ... assumptum est in gloria.

℣ *Feria .iiij. ex Ecclesiastico.*[3] *Lectio prima.*

BEatus vir qui non est lapsus verbo ... qui operatur illud honorabitur in illo.

℣ *Ex epistola prima ad Timotheum.*[4] *Lectio secunda.*

SPiritus autem manifeste dicit ... et eos qui te audiunt.

℣ *Feria quinta ex Ecclesiastico.*[5] *Lectio prima.*

BEatus vir, qui in sapientia morabitur ... vsque ad inspectionem Dei.

℣ *Ex Epistola .i.*[6] *ad Timotheum.*[7] *Lectio secunda.*

SEniorem ne increpaueris ... abscondi non possunt.

℣ *Feria .vi. ex Ecclesiastico.*[8] *Lectio .i.*

NOn est speciosa laus in ore peccatoris ... fortiora his audiuit auris mea.

℣ *Ex Epistola .i.*[9] *ad Timotheum.*[10] *Lectio secunda.*

QVicunque sunt sub iugo serui ... Gratia tecum. Amen.

℣ *Sabbato ex Ecclesiastico.*[11] *Lectio .i.*

IN synagoga peccantium exardebit ignis ... quis enuntiabit? aut quis sustinebit?

℣ [12]*Epistola Pauli ad Philemonem.*[13] *Lectio secunda.*

PAulus vinctus Christi Iesu: et Timotheus frater ... Gratia domini nostri Iesu Christi cum spiritu vestro Amen.

℣ *Sciendum quod si*[14] *finitis quatuor hebdomadis vagantium,*[15] *adhuc superesset vna ante septuagesimam (vt eueniet*[16] *anno* .1546. *alias autem rarissime hoc eueniet) tunc legenda est dominica vigesima quarta post pentecosten, que est quinta vagantium, ex qua tunc tantum sumende sunt prima et secunda lectiones, nam tertia lectio et oratio repetende sunt ille que posite sunt in dominica quarta vagantium.*

[1] Cap. 3. *in m.* [iii. 1–16.] [2] desiderat: 39. etc. [3] Ca. 14 *in m.* [xiv. 1–21.]
[4] Ca. 4. *in m.* [iv. 1–16.] [5] [xiv. 22—xv. 8.]
[6] *om.* 39. [7] Ca. 5. *in m.* [v. 1–25.]
[8] [xv. 9—xvi. 6.] [9] *Pauli*: 60. 61. 64.
[10] Cap. 6. *in m.* [vi. 1–21.] i: *add.* 61. 64. [11] [xvi. 7–22.]
[12] *Ex: pr.* 63. [13] *Vnica: add.* 63. [1–15.] [14] *om.* 39.
[15] *vacantium*: 39. [16] *Thus also* 49, 61. euenit: 60. 63. 64. 66.

Digitized by Google

*Dominica in septuagesima.*

¶ *Notandum quod si aliquod festum duplex inciderit in hac dominica,* [1]*et in ceteris dominicis*[1] *vsque ad pascha, transferendum est vt supra in regulis generalibus.*

¶ *Notandum preterea quod ab hac dominica inclusiue vsque ad pascha non dicitur* Halleluia. *sed loco eius vsque ad feriam quintam in cena domini dicitur.* Laus tibi domine rex eterne glorie.

¶ *Ad matutinas*[2] *inuitatorium.*

Preoccupemus faciem domini, et in psalmis iubilemus ei.

*Hymnus.*

PRimo dierum omnium, Quo mundus extat conditus, vel quo resurgens conditor, Nos morte victa liberat.

Pulsis procul torporibus,[3] Surgamus omnes ocyus. Et nocte queramus pium, Sicut prophetam nouimus.

Nostras preces vt audiat, Suamque dextram porrigat, Et expiatos sordibus, Reddat polorum sedibus.

Presta pater pijssime, Patrique compar vnice, Cum spiritu paracleto, Regnans per omne seculum. Amen.

*Antiphona.* Inuocabo nomen tuum domine, ne auertas faciem tuam a clamore meo.

¶ *Liber Genesis.*[4] *Lectio .i.*

IN principio creauit deus celum et terram ... vespere et mane, dies quartus.

¶ *Sanctum Iesu Christi euangelium secundum Ioannem.*[5] *Lectio secunda.*

IN principio erat verbum, et verbum erat apud Deum et Deus erat verbum ... in sinu patris, ipse enarrauit.

¶ *Tertia lectio secundum Mattheum.*[6]

IN illo tempore dixit Iesus discipulis suis parabolam hanc. Simile est regnum celorum homini patrifamilias, qui exijt primo mane conducere operarios in vineam suam. Et reliqua.

[1]—[1] *om.* 39.
[2] *matutinum* : 39. 41. 60. 63. 66. *matu* : 44. 49. 61. 64.
[3] corporibus : 66.
[4] Cap. 1. *in m.* [i. 1–19.]
[5] Cap. 1 *in m.* [i. 1–18.]
[6] Ca. 20 *in m.*

Digitized by Google

¶ *Homelia† sancti Gregorij pape.*

REgnum celorum patrifamilias simile dicitur, qui ad ex colendam vineam suam operarios conduxit. Quis vero patrisfamilias similitudinem rectius tenet quam conditor noster? qui regit quos condidit: et electos suos sic in hoc mundo possidet quasi subiectos dominus in domo. Qui habet vineam vniuersam scilicet ecclesiam: que ab Abel iusto vsque ad vltimum electum: qui in fine mundi venturus est: quod[1] sanctos protulit: quasi tot palmites misit. Hic itaque pater familias ad excolendam vineam suam mane: hora tertia sexta, nona et vndecima, operarios conducit: quia a mundi huius initio vsque in finem: ad erudiendam plebem fidelium predicatores congregare non desistit. Mane etenim mundi fuit ab Adam vsque ad Noe: hora vero tertia a Noe vsque ad Abraham. Sexta quoque ab Abraham vsque ad Moysen. Nona autem a Moyse vsque ad aduentum domini. Vndecima vero ab aduentu domini: vsque ad finem mundi. In qua predicatores sancti apostoli missi sunt qui mercedem plenam: et tarde venientes acceperunt. Ad erudiendam ergo dominus plebem suam quasi ad excolendam vineam suam nullo tempore destitit operarios mittere: quia et prius per patres: et postmodum per legisdoctores et prophetas, ad extremum vero per apostolos dum plebis sue mores excoluit: quasi per operarios in vinee cultura magnopere laborauit. Quamuis in quolibet modulo vel mesura[2] quisquis cum fide recta bone actionis extitit: huius vinee operarius fuit. Operator ergo mane hora tertia sexta et nona antiquus ille et hebraicus populus designatur, qui in electis suis ab ipso mundi exordio dum recta fide studuit deum colere: quasi non destitit in vinee cultura laborare.[3]

¶ *Notandum, quod ab hac dominica inclusiue vsque ad feriam .v. in cena domini, quando fit officium de dominica vel feria non dicitur.* Te Deum. *post .iij. lectionem sed loco eius dicitur psalmus* Miserere. *vt*[4] *folio* 45.

¶ *Ad laudes Antiphona.*

Per singulos dies benedicam tibi, et laudabo nomen tuum.

*Oratio.*

PReces populi tui, quesumus domine,[5] clementer exaudi: vt qui iuste pro peccatis nostris affligimur: pro tui nominis gloria misericorditer liberemur. Per.

¶ *Ad vesperas hymnus.*

LVcis creator optime, Lucem dierum proferens. Primordijs lucis noue Mundi parans originem.

[1] quot: 39. etc. [2] mensura: 39. etc. [3] Miserere. 50. *add.* 63.
[4] *om.* 39. etc. [5] domino: 38.

Digitized by Google

Qui mane iunctum vesperi, Diem vocari precipis, Tetrum chaos illabitur, Audi preces cum fletibus.

Ne[1] mens grauata crimine, Vite sit exul munere, Dum nil perenne cogitat, Seseque culpis illigat.

Celorum pulset intimum, Vitale tollat premium, Vitemus omne noxium, Purgemus omne pessimum.

Presta pater pijssime etc.[2]

*Antiphona.* In tribulatione mea inuocaui dominum, et ad Deum meum clamaui.

℔ *Notandum quod inuitatorium, hymni et antiphone, huius dominice dicuntur vsque ad feriam quartam cinerum exclusiue quando fit officium de dominica vel de*[3] *feria.*

℔ *Feria .ij. ex Genesi.*[4] *Lectio .i.*

DIxit etiam deus. Producant aque reptile ... vespere et mane dies sextus.

℔ *Secundum Ioannem.*[5] *Lectio .ij.*

ET hoc est testimonium Ioannis ... quia hic est filius dei.

℔ *Feria .iij. ex Genesi.*[6] *Lectio .i.*

IGitur perfecti sunt celi et terra ... quartus ipse est Euphrates.

℔ *Secundum Ioannem.*[7] *Lectio .ij.*

ALtera die iterum stabat Ioannes ... descendentes supra filium hominis.

℔ *Feria .iiij. ex Genesi.*[8] *Lectio .i.*

TVlit ergo dominus deus hominem ... et non erubescebant.

℔ *Secundum Ioannem.*[9] *Lectio .ij.*

ET die tertia nuptie facte sunt ... sciebat quid esset in homine.

℔ *Feria .v. ex Genesi.*[10] *Lectio .i.*

SEd et serpens erat callidior ... serpens decepit me et comedi.

℔ *Secundum Ioannem.*[11] *Lectio secunda.*

ERat autem homo ex phariseis ... quia in deo [12]facta sunt.[12]

[1] De: 41.
[2] *vt supra*: 39. 41.
[3] *om.* 61.
[4] [i. 20–31.]
[5] [i. 19–34.]
[6] Ca. 2. *in m.* [ii. 1–14.]
[7] [i. 35–51.]
[8] [ii. 15–25.]
[9] Ca. 2 *in m.* [ii. 1–25.]
[10] Ca. 3 *in m.* [iii. 1–13.]
[11] Cap. 3 *in m.* [iii. 1–21.]
[12]—[12] sunt facta: 39. etc.

Digitized by Google

¶ *Feria sexta ex Genesi.*[1] *Lectio prima.*

ET ait dominus deus ad serpentem: ... ad custodiendam viam ligni vite.

¶ *Secundum Ioannem.*[2] *Lectio .ij.*

POst hec venit Iesus et discipuli eius in Iudeam terram ... oportebat autem eum transire per Samariam.

¶ *Sabbato ex Genesi.*[3] *Lectio .i.*

ADam vero cognouit vxorem ... non interficeret eum omnis qui inuenisset eum.

¶ *Secundum Ioannem.*[4] *Lectio .ij.*

VEnit ergo in ciuitatem Samarie que dicitur Sichar ... et veniebant ad eum.

¶ *Dominica*[5] *sexagesima ex Genesi.*[6] *Lectio prima.*

EGressusque Cain a facie domini ... Enos, iste cepit inuocare nomen domini.

¶ *Secundum Ioannem.*[7] *Lectio .ij.*

INterea rogabant eum discipuli dicentes: Rabbi manduca ... cum venisset a Iudea in Galileam.

¶ *Tertia lectio secundum Lucam.*[8]

IN illo tempore dixit Iesus turbis similitudinem hanc. Exijt qui seminat seminare semen suum, et reliqua.

*Homelia† sancti Gregorij pape.*

LEctio sancti euangelij quam modo fratres charissimi audistis expositione non indiget sed admonitione. Quam enim per semetipsum veritas exposuit, hanc discutere humana fragilitas non presumit. Sed est quod sollicita[9] in hac ipsa expositione dominica pensare debemus. Quia si nos vobis semen verbum, agrum mundum, volucres demonia, spinas diuitias significare diceremus, ad credendum nobis mens forsitan vestra dubitaret. Vnde et eisdem[10] dominus per semetipsum dignatus est exponere quod dicebat, vt sciatis rerum significationes querere in his etiam que per semetipsum noluit explanare. Exponendo ergo quod dixit figurate se loqui innotuit, quatenus certos vos redderet, cum vobis nostra fragilitas verborum illius figuras aperiret. Quis enim mihi vnquam crederet si spinas diuitias interpretari

[1] [iii. 14–24.]
[2] [iii. 22—iv. 4.]
[3] Ca. 4 *in m.* [iv. 1–15.]
[4] [iv. 5–30.]
[5] *in: add.* 39. etc.
[6] [iv. 16–26.]
[7] [iv. 31–54.]
[8] Cap. 8. *in m.*
[9] *So also* 38. solicite: 39. etc.
[10] *So also* 38. idem: 39. etc.

Digitized by Google

voluissem, maxime cum ille pungant,[1] iste delectent? Et tamen spine sunt, quia cogitationum suarum punctione mentes lacerant: et cum[2] vsque ad peccatum pertrahunt quasi inflicto vulnere cruentant. Quas bene in loco alio, euangelista attestante, nequaquam dominus diuitias, sed fallaces diuitias appellat.[3]

*Oratio.*

DEus qui conspicis, quia ex nulla nostra actione confidimus, concede propitius: vt contra aduersa omnia doctoris gentium protectione muniamur: per.

℔ *Feria secunda ex Genesi.*[4] *Lectio prima.*

HIc est liber generationis Adam ... Malaleel octingenti nonaginta quinque anni et mortuus est.

℔ *Secundum Ioannem.*[5] *Lectio .ij.*

POst hec erat dies festus Iudeorum ... transijt[6] a morte ad[7] vitam.

℔ *Feria tertia ex Genesi.*[8] *Lectio prima.*

VIxitque Iared centum sexaginta duobus annis ... genuit Sem Cham et Iapheth:

℔ *Secundum Ioannem.*[9] *Lectio .ij.*

AMen amen dico vobis quia venit hora et nunc est ... quomodo verbis meis credetis.

℔ *Feria .iiij. ex Genesi.*[10] *Lectio .i.*

CVmque cepissent homines multiplicari ... repleta est iniquitate.

℔ *Secundum Ioannem.*[11] *Lectio .ij.*

POst hec abiit Iesus trans mare Galilee quod est Tiberiadis ... gratias agentes Deo.[12]

℔ *Feria .v. ex Genesi.*[13] *Lectio .i.*

CVmque vidisset deus terram esse corruptam ... omnia que preceperat illi deus.

℔ *Secundum Ioannem.*[14] *Lectio .ij.*

CVm ergo vidisset turba, quia Iesus non esset ibi, neque discipuli eius ... qui est a deo, hic vidit patrem.

[1] pugnant: 61.
[2] eum: 66.
[3] Miserere. 50. *add.* 63.
[4] [v. 1–17.]
[5] Cap. 5. *in m.* [v. 1–24.]
[6] transiet: 49. 60. 61. 63. 64. 66.
[7] *So also* 38. in: 39. etc.
[8] [v. 18–31.]
[9] [v. 25–47.]
[10] Ca. 6. *in m.* [vi. 1–11.]
[11] Ca. 6 *in m.* [vi. 1–23.]
[12] *om.* 39.
[13] [vi. 12–22.]
[14] [vi. 24–46.]

Digitized by Google

℔ *Feria .vi. ex Genesi.*[1] *Lectio .i.*

DIxitque dominus ad eum : Ingredere ... quadraginta diebus et quadraginta noctibus.

℔ *Secundum Ioannem.*[2] *Lectio .ij.*

AMen amen dico vobis, qui credit in me, habet vitam eternam ... esset vnus ex duodecim.

℔ *Sabbato ex Genesi.*[3] *Lectio prima.*

IN articulo diei illius ingressus est Noe ... aque terram centum quinquaginta diebus.

℔ *Secundum Ioannem.*[4] *Lectio .ij.*

POst hec autem ambulabat Iesus in Galileam ... iustum iudicium iudicate.

℔ *Dominica in quinquagesima*[5] *ex Genesi.*[6] *Lectio prima.*

RECordatus autem deus Noe ... non est reuersa vltra ad eum.

℔ [7]*Secundum Ioannem.*[8] *Lectio .ij.*

DIcebant ergo quidam ex Ierosolymitis[9] ... nemo misit super eum manus.

℔ *Tertia lectio secundum Lucam.*[10]

IN illo tempore assumpsit Iesus duodecim discipulos suos secreto, et ait illis. Ecce ascendimus Ierosolymam, et consummabuntur omnia, que scripta sunt per prophetas de filio hominis. Et reliqua.

℔ *Homilia sancti Gregorij pape.*

REdemptor noster preuidens ex passione sua discipulorum animos perturbandos: eis longe ante eiusdem passionis penam, et resurrectionis sue gloriam predicit, vt dum eum morientem (sicut predictum est) cernerent: etiam resurrecturum non dubitarent. Sed quia carnales adhuc discipuli nullo modo valebant capere verba mysterij: venitur ad miraculum. Ante eorum oculos cecus lumen recipit vt qui celestis mysterij verba non caperent, eos ad fidem celestia facta solidarent.[11] Sed miracula domini et saluatoris nostri sic accipienda sunt fratres mei:[12] vt et in veritate credantur facta: et tamen per

[1] Cap. 7. *in m.* [vii. 1–12.]
[2] [vi. 47–72.]
[3] [vii. 13–24.]
[4] Ca. 7. *in m.* [vii. 1–24.]
[5] *ex : add.* 38. *twice.*
[6] Cap. 8. *in m.* [viii. 1–12.]
[7] *Sanctum Iesu Christi Euangelium : pr.* 38.
[8] [vii. 25–44.]
[9] Ierosolymitanis : 43. 49. 60. 63. 66.
[10] *c. xviii : add.* 39.
[11] solicitarent : 66.
[12] *om.* 43.



Digitized by Google

significationem nobis aliquid innuant. Opera quippe eius et per penitentiam[1] aliud ostendunt: et per mysterium aliud loquuntur. Ecce enim quis iuxta historiam cecus iste fuerit ignoramus: sed tamen per mysterium quid significet nouimus. Cecus quippe est genus humanum quod in parente primo a paradisi gaudijs expulsum claritatem superne lucis ignorans: damnationis sue tenebras patitur. Sed tamen per redemptoris sui presentiam illuminatur, vt eterne lucis gaudia iam per desiderium videat: atque in via vite boni operis gressus ponat. Notandum vero[2] est: quod cum[3] Iesus Hiericho appropinquare dicitur: cecus illuminatur. Hiericho quippe interpretatur luna. Luna autem in sacro eloquio pro defectu carnis ponitur: quia dum menstruis momentis decrescit: defectum nostre mortalitatis designat.[4]

*Oratio.*

PReces nostras, quesumus domine clementer exaudi: atque a peccatorum vinculis absolutos, ab omni nos aduersitate custodi: per dominum nostrum.

℔ *Feria secunda ex Genesi.*[5] *Lectio prima.*

IGitur sexcentesimo primo anno vite Noe ... estas et hyems, nox et dies non requiescent.

℔ *Secundum Ioannem.*[6] *Lectio .ij.*

VEnerunt ergo ministri ad pontifices ... iam amplius noli peccare.

℔ *Feria iij. ex Genesi.*[7] *Lectio .i.*

BEnedixitque deus Noe et filijs eius ...neque erit deinceps diluuium dissipans terram.

℔ *Secundum Ioannem.*[8] *Lectio .ij.*

ITerum ergo locutus est eis Iesus ... multi crediderunt in eum.

℔ *Feria quarta Cinerum.*

℔ *Si in hac feria inciderit festum duplex transferendum est in sequentem diem, vt supra dictum fuit, si autem inciderit in alijs ferijs vsque ad triduum ante pascha, officium fiet de festo duplici, et pro commemoratione ferie dicenda est eius oratio in laudibus, et vesperis post orationem festi duplicis, et similiter fiet quando in aliqua feria celebrabitur festum aliquod duplex translatum ex hac feria quarta cinerum, aut ex dominicis*[9] *quadragesime.*

[1] *So also* 38: potentiam: 39. etc.
[2] tamen: 39.
[3] quando: 39.
[4] Miserere. 50. *add.* 63.
[5] [viii. 13–22.]
[6] [vii. 45—viii. 11.]
[7] Ca. 9. *in m.* [ix. 1–11.]
[8] [viii. 12–30.]
[9] dominica: 38.

Digitized by Google

¶ *Notandum preterea quod nullum festum simplex*[1] *celebrandum est per totam quadragesimam, sed si aliquod occurrerit, fiet*[2] *officium de feria, et pro commemoratione illius festi simplicis*[3] *in fine prime antequam dicatur.* Preciosa. *dicetur*[4] *eius oratio propria, si habuerit, alioquin de communi, quemadmodum dictum fuit in dominica prima aduentus.*

¶ *Aduertendum insuper quod in sabbatis quadragesime non debet fieri officium de beata virgine sed solum debet fieri commemoratio solita post orationem ferie in laudibus et vesperis vt in alijs diebus.*

¶ *Item omittende sunt tertie lectiones occurrentes in calendario ex epistolis Pauli per totam quadragesimam, in qua cuilibet ferie assignata est propria .iij. lectio.* ¶ *Et supra dicta ordinata sunt iuxta decreta conciliorum*[5] *antiquorum de quibus in prefatione.*

¶ *Ad matutinum inuitatorium.*

Hodie si vocem Domini audieritis, nolite obdurare, [6]et cetera.[6]

*Hymnus.*

EX more docti mystico seruemus hoc ieiunium, Deno dierum circulo Ducto quater[7] notissimo.[8]

Lex et prophete primitus Hoc pretulerunt, postmodum Christus sacrauit omnium Rex atque factor temporum.

Vtamur ergo parcius Verbis, cibis, et potibus. Somno, iocis, et arctius Perstemus in custodia.

Dicamus omnes cernui, Clamemus atque singuli, Ploremus ante iudicem, Fleamus[9] iram vindicem.

Nostris malis offendimus Tuam deus clementiam, Effunde nobis desuper Remissor indulgentiam.

Presta beata trinitas, Concede simplex vnitas, Vt fructuosa sint tuis ieiuniorum munera. Amen.

[10]Conuertimini ad me, in toto corde vestro in ieiunio, et fletu, et planctu.

¶ *Ex Joel. Lectio .i.*[11]

NVnc ergo, dicit dominus, conuertimini ad me ... quia superbe egit.

[1] *duplex*: 66. [2] *sit*: 61. [3] *So also* 66. [4] *dicitur*: 63.
[5] *consiliorum*: 61. [6—6] corda vestra: 39. etc. [7] quatuor: 43.
[8] nouissimo: 39. 60. 61. [9] *So also* 38: Flectamus: 39. etc.
[10] *Antiphona: pr.* 39. etc. [11] *Ca. 2 in m.* [ii. 12–20.]



Digitized by Google

℣ *Secundum Ioannem*[1] *Lectio secunda.*

DIcebat ergo Iesus ad eos ... est qui querat et iudicet.

℣ *Tertia lectio secundum Mattheum.*

IN illo tempore: dixit Iesus discipulis suis. Cum ieiunatis: nolite fieri sicut hypocrite tristes. Et reliqua.

*Homilia sancti Augustini Episcopi.*

CVm ieiunatis (inquit) nolite fieri sicut hypocrite tristes. Exterminant enim facies suas: vt appareant hominibus ieiunantes. Amen dico vobis: receperunt mercedem suam. Vos autem ieiunantes: vngite capita vestra: et[2] facies vestras lauate, ne videamini hominibus ieiunantes: sed patri vestro qui[3] est in abscondito et pater vester qui est in abscondito reddet vobis. Manifestum est his preceptis: omnem nostram intentionem in interiora debere gaudia dirigi: ne foris querentes mercedem huic seculo conformemur: et amittamus promissionem tanto solidioris, atque firmioris quanto interioris beatitudinis: quam[4] nos elegit deus conformes fieri imagini filij sui. In hoc autem capitulo maxime animaduertendum est: non in solo rerum corporearum nitore atque pompa: sed etiam in ipsis sordibus lutuosis esse posse iactantiam: et eo periculosiorem: quo sub nomine: seruitutis dei decipit. Qui ergo immoderato cultu corporis atque vestitu, vel ceterarum rerum nitore fulget: facile conuincitur rebus ipsis pomparum seculi esse sectator: et[5] nequaquam fallit[6] dolosa imagine sanctitatis. Qui[7] autem in professione christianitatis inusitato squalore ac sordibus intentos in se hominum oculos facit, cum id voluntate faciat non necessitate patiatur, ex ceteris eius operibus potest conuinci, vtrum hoc contemptu superflui cultus: aut[8] ambitione aliqua faciat quia nobis sub ouina pelle cauendos lupos dominus precepit. Sed ex fructibus (inquit) eorum cognoscetis eos.[9]

℣ *Ad laudes antiphona.*

Ecce nunc tempus acceptabile ecce nunc dies salutis commendemus nosmetipsos in multa patientia.

*Oratio.*

PResta Domine fidelibus tuis vt ieiuniorum veneranda solennia et congrua pietate suscipiant, et secura deuotione percurrant. Per.

[1] [viii. 31–50.] [2] et: *om.* 38. [3] quae: 38.
[4] qua: 39. etc. [5] *om.* 61. [6] falli: 66.
[7] Quia: 61. [8] an: 60. 61. 64. [9] Miserere. 50. *add.* 63.

Digitized by Google

¶ *Notandum quod in hac feria quarta cinerum preter officium diei dicuntur septem psalmi penitentiales cum letania*[1] *et orationibus vt in fine breuiarij.*

¶ *Item notandum, quod in omnibus sextis ferijs quadragesime excepta*[2] *sexta feria hebdomade sancte dicuntur simili modo septem psalmi, vel matutinum cum laudibus pro defunctis, vt suis locis annotatur.*[3]

¶ *Aduertendum*[4] *quod si in aliqua ex predictis sextis ferijs celebrabitur festum duplex non dicuntur septem psalmi, nec officium defunctorum.*

¶ *Ad vesperas hymnus.*

AVdi benigne conditor, Nostras preces cum fletibus, In hoc sacro ieiunio, Fusas quadragenario.

Scrutator alme cordium Infirma tu scis virium : Ad te reuersis exhibe, Remissionis gratiam.

Multum quidem peccauimus : Sed parce confitentibus : Ad laudem tui nominis, confer medelam languidis.

Sic corpus extra conteri, Dona per abstinentiam, Ieiunet vt mens sobria, A labe prorsus criminum.

Presta beata trinitas.

*Antiphona.* Derelinquat impius viam suam, et vir iniquus cogitationes suas, et reuertatur ad dominum : et miserebitur eius.

¶ *Notandum quod inuitatorium, hymni, et antiphone*[5] *huius quarte ferie cinerum dicuntur vsque ad dominicam de passione exclusiue in omnibus diebus nisi celebretur aliquod festum duplex.*

¶ *Feria quinta post diem cinerum ex Genesi.*[6] *Lectio prima.*

DIxitque deus Hoc est signum federis ... et mortuus est.

¶ *Secundum Ioannem.*[7] *Lectio .ij.*

AMen amen dico vobis si quis sermonem ... schisma erat inter eos.

¶ *Tertia lectio secundum Matheum.*[8]

IN illo tempore, Cum intrasset Iesus Capharnaum accessit ad eum Centurio rogans eum et dicens : Domine puer meus iacet paraclytus[9] in domo et male torquetur. Et ait illi Iesus. Ego veniam et curabo eum, Et reliqua.

[1] *litanijs* : 63. [*See* p. 395.]
[2] *excepto* : 38.
[3] notatur : 38.
[4] *autem : add.* 39. etc.
[5] antiphona : 38.
[6] [ix. 17–29.]
[7] [viii. 51—ix. 16.]
[8] *Caput octauum : add.* 39.
[9] paralyticus : 38. etc.

Digitized by Google

*Homilia sancti Augustini Episcopi.*

VIdeamus vtrum de seruo Ceuturionis sibi Mattheus Lucasque consentiant. Mattheus enim dicit: accessit ad eum Centurio rogans eum et dicens: Puer meus iacet in domo paralyticus. Cui videtur repugnare quod Lucas ait. Et cum audisset de Iesu, misit ad eum seniores iudeorum, rogans eum vt descenderet et sanaret seruum eius. At illi cum venissent ad Iesum rogabant eum sollicite dicentes ei, quia dignus est vt hoc ei prestes, diligit enim gentem nostram et synagogam ipse edificauit nobis. Iesus autem ibat cum illis. Et cum iam non longe essent a domo, misit ad eum Centurio amicos dicens: Domine noli vexari. Non enim sum dignus, vt intres sub tectum meum, propter quod et meipsum non sum dignus[1] arbitratus vt venirem ad te, sed dic verbo, et sanabitur puer meus. Si enim ita hoc gestum est: quomodo erit verum quod Mattheus narrat. Accessit ad eum quidam Centurio cum ipse non accesserit sed amicos miserit. Nisi diligenter aduertentes intelligamus Mattheum non omnino deseruisse vsitatum modum loquendi. Non enim solum dicere solemus accessisse aliquem, etiam antequam perueniat illuc quo dicitur accessisse. Vnde etiam dicimus parum accessit vel multum accessit eo quo appetit peruenire. Verumetiam [2]ipsa preuentione[2] cuius adipiscendi causa acceditur: dicimus plerunque factum: et si eum ad quem peruenit non videat ille qui peruenit: cum per amicum peruenit: ad aliquem: cuius ei fauor est necessarius.[3]

*Oratio.*

DEus, qui culpa offenderis penitentia placaris: preces populi tui supplicantis: propitius respice: et flagella tue iracundie, que pro peccatis nostris meremur auerte, per dominum.

℔ *Feria sexta post diem Cinerum, ex Genesi.*[4] *Lectio prima.*

HEc[5] sunt generationes filiorum Noe ... de quibus egressi sunt Philistijm, et Caphtorim.

℔ *Secundum Ioannem.*[6] *Lectio .ij.*

DIcunt ergo ceco iterum[7] Tu quid dicis ... Peccatum ergo vestrum manet.

[1] dignum: 39. 43. 44. 49. 60. 63. 64. 66.
[2]—[2] ipsam peruentionem: 60. 64.
[3] Miserere. 50. *add.* 63.
[4] Ca. 10. *in m.* [x. 1–14].
[5] *So also* 38. Hae: 39. etc.
[6] [ix. 17–41.] *Lucam*: 43.
[7] iterunt: 60.

Digitized by Google

℔ *Tertia lectio secundum Mattheum.*[1]

IN illo tempore. Dixit Iesus discipulis suis Audistis quia dictum est antiquis, Diliges proximum tuum et odio habebis inimicum tuum? Et reliqua.

℔ *Homilia origenis.*

SIcut illa alia precepta data eis fuerant in lege, sic et hoc. Sicut enim ad[2] dimittendas vxores iussum fuerat vt eas non interficerent sic et ad odiendum inimicum mandatum fuit, vt et amicum non odissent.[3] Concessa sunt autem ista populo illi veteri adhuc rudi et infirmo: quanquam inimicus qui odio habendus dicitur iuxta subtiliorem intellectum diabolus possit intelligi. Ceterum in euangelio quod lege veteri[4] longe excellentius et perfectius est: quid magister perfectionis dicat audiamus. Ait enim discipulis suis: Dilige[5] inimicos vestros: benedicite maledicentibus vobis: et benedicite his qui oderunt vos: et orate pro persequentibus vos. Secundum legem diliges proximum tuum et odies inimicum tuum. Et secundum euangelium inimicum et proximum diliges. Diligite inimicos vestros. Imperfectionem legis: euangelium adimpleuit. Infirmitatem eorum qui sub circuncisione erant: hi qui sub gratia fuerunt confirmauerunt: quibus velut firmissimis et perfectis[6] viris: dominus hoc mandabat dicens. Diligite inimicos vestros: vos mansueti, vos mites, vos benigni, vos immaculati, vos imitatores mei. Vos me sequentes: vos diligite inimicos vestros, siue paganos, idolorum cultores siue hereticos infideles. Isti enim sunt inimici vestri: isti sunt veritatis aduersarij.[7]

*Oratio.*

INchoata ieiunia quesumus domine benigno fauore prosequere: vt obseruantia,[8] quam corporaliter exhibemus, mentibus etiam synceris exercere valeamus. Per. etc.

℔ *Aduertendum quod in hac* [9]*sexta feria*[9] *dicitur matutinum cum suis laudibus*[10] *pro defunctis.*

℔ *Sabbato post diem Cinerum ex Genesi.*[11] *Lectio prima.*

CHanaan autem genuit Sidonem ... gentes in terra post diluuium.

℔ *Secundum Ioannem.*[12] *Lectio .ij.*

AMen amen dico vobis qui non intrat ... potest cecorum oculos aperire?

[1] cap. 5. *in m.*
[2] in: 43.
[3] obedissent: 66.
[4] et: *add.* 39.
[5] Diligite: 38. etc.
[6] perfecti: 63.
[7] Miserere. 50. *add.* 63.
[8] obseruantiam: 39. etc.
[9]—[9] *feria sexta*: 60.
[10] *et vesperis: add.* 66.
[11] [x. 15-32.]
[12] Ca. 10. *in m.* [x. 1-21.

Digitized by Google

¶ *Tertia lectio*[1] *secundum Marcum.*[2]

IN illo tempore: Cum sero esset factum erat nauis in medio mari: et ipse solus in terra, Et reliqua.

¶ *Homilia Bede presbyteri.*

ET cum dimisisset eos: abijt in montem solus orare. Non omnis qui orat ascendit in montem. Est enim oratio que peccatum facit. Sed bene orat qui deum orando querit, hic a terrenis ad superiora progrediens verticem curie sublimioris ascendit. Qui vero de diuitijs aut de honore seculi: aut certe de inimici morte solicitus obsecrat ipse in infimis iacens: viles ad deum preces mittit. Orat autem dominus non vt pro se obsecret: sed vt pro me impetret Nam et si omnia posuerit pater in potestate filij: filius tamen vt formam hominis impleret: obsecrandus[3] patrem putat esse pro nobis, quia noster aduocatus est. Aduocatum (inquit) habemus apud patrem dominum Iesum Christum. Si aduocatus est: debet pro nostris interuenire peccatis. Non ergo quasi infirmus: sed quasi pius obsecrat. Vis scire quod omnia que velit possit et aduocatus et iudex est? In altero pietatis officium: in altero insigne est potestatis. Et cum sero esset factum: erat nauis in medio mari: et ipse solus in terra videns eos laborantes in remigando: erat enim ventus contrarius eis. Labor discipulorum in remigando: et contrarius eis ventus labores sancte ecclesie varios designant, que inter vndas seculi aduersantis et[4] immundorum flatus spirituum ad quietem patrie celestis: quasi ad fidam[5] littoris stationem peruenire conatur.[6]

*Oratio.*

ADesto domine supplicationibus nostris: et concede, vt hoc solenne ieiunium quod animabus corporibusque curandis salubriter iustitutum est deuoto seruitio celebremus. Per dominum nostrum.

¶ *Ab hoc sabbato inclusiue vsque ad pascha vespere dicuntur ante cenam meridianam in omnibus diebus etiam festiuis, exceptis dominicis in quibus dicuntur hora consueta.*

¶ *Dominica prima quadragesime, ex Genesi.*[7] *Lectio prima.*

ERat autem terra labij vnius ... et genuit filios et filias.

[1] Ca. 6. *in m.*
[2] *Matthaeum*: 44.
[3] obsecrandum: 39. etc.
[4] *om.* 66.
[5] fidem: 39. 66.
[6] Miserere. 50. *add.* 63.
[7] Ca. 11. *in m.* [xi. 1–15.]

Digitized by Google

℔ *Secundum Ioannem.*[1] *Lectio .ij.*

FActa sunt autem encenia in Ierosolymis: ... multi crediderunt in eum.

℔ *Tertia lectio secundum Mattheum.*[2]

IN illo tempore. Ductus est Iesus in desertum a spiritu vt tentaretur a diabolo. Et cum ieiunasset quadraginta diebus et quadraginta noctibus, postea esurijt. Et reliqua.

℔ *Homelia† sancti Gregorij pape.*

DVbitari a quibusdam solet a quo spiritum[3] sit Iesus ductus in desertum, propter hoc quod subditur. Assumpsit eum diabolus in sanctam ciuitatem: et rursum: assumpsit eum in montem excelsum valde Sed vere et[4] absque vlla questione conuenienter accipitur vt a sancto spiritu in desertum ductus credatur vt illuc eum suus spiritus duceret, vbi hunc ad tentandum spiritus malignus inueniret. Sed ecce cum dicitur deus homo vel in excelsum montem vel in sanctam ciuitatem assumptus a diabolo: mens refugit: humane[5] hoc audire aures expauescunt. Cum tamen non esse incredibilia ista cognoscimus, si in illo et alia facta pensamus. Certe iniquorum omnium diabolus caput est et huius capitis membra sunt omnes iniqui. An non diaboli membrum Pilatus fuit An non diaboli membra iudei persequentes et milites crucifigentes fuerunt? quid ergo mirum si se ab illo permisit in montem duci et tentari: qui se[6] pertulit etiam a membris illius crucifigi? Non est ergo indignum redemptori nostro quod tentari voluit qui venerat occidi. Iustum quippe erat: vt sic tentationes nostras suis tentationibus vinceret sicut mortem nostram venerat sua morte superare.[7]

*Oratio.*

DEus qui ecclesiam tuam annua quadragesimali obseruatione purificas, presta familie tue vt quod a te obtinere abstinendo nititur, hoc bonis operibus exequatur . per.

℔ *Feria secunda ex Genesi.*[8] *Lectio .i.*

VIxit autem Heber triginta quatuor annis, ... mortuus est in Haran.

℔ *Secundum Ioannem.*[9] *Lectio .ij.*

ERat autem quidam languens Lazarus ... consolarentur eas de fratre suo.

[1] [x. 22-42.] [2] cap. 4. *in m.* [3] spiritu: 38 etc.
[4] *om.* 66. [5] humana: 44. [6] *om.* 38.
[7] Miserere 50. *add.* 63. [8] [xi. 16-32.] [9] Ca. 11. *in m.* [xi. 1-19.]

Digitized by Google

℣ *Tertia lectio secundum Mattheum.*[1]

IN illo tempore. Dixit Iesus discipulis suis. Cum venerit filius hominis in maiestate sua: et omnes angeli eius cum eo: tunc sedebit super sedem maiestatis sue : et congregabuntur ante eum omnes gentes.[2]

*Homilia sancti Augustini episcopi.*

CVm autem venerit filius hominis in maiestate sua: et omnes angeli eius cum eo : tunc sedebit in sede maiestatis sue et congregabuntur ante eum omnes gentes : et separabit eos ab inuicem : sicut pastor segregat oues ab hedis : et statuet oues quidem a dextris : hedos autem a sinistris : tunc dicet eis, qui a dextris eius erunt Venite benedicti patris mei percipite regnum quod vobis paratum est ab origine mundi Vbi lumen indeficiens : vbi gaudium sempiternum vbi vita perennis et immortalis, et letitia sempiterna cum angelis et apostolis. Vbi lux[3] lucis et fons luminis. Vbi ciuitas sanctorum Ierusalem celestis. Vbi conuentus martyrum et patriarcharum cum Abraham Isaac et Iacob : et sanctorum omnium. Vbi dolor nullus, nec tristitia post gaudium Vbi nox effugiet et senectus non apparebit. Vbi charitas inexplebilis. Vbi pax indiuidua. Vbi assistunt angeli et vniuerse potestates, vbi manna id est cibus celestis : et vita angelica. Et vt infinita in breui comprehendam. Vbi omnis dolor et omne malum non videbitur : et omne bonum non deesse vnquam poterit. Tunc iusti ad hec[4] respondebunt dicentes. Domine cur tantam et talem nobis gloriam preparasti? Tunc et ipse eis respondebit. Pro misericordia vestra et fide. Pro hilaritate et patientia. Pro longanimitate et mansuetudine. Pro veritate et iustitia. Pro continentia et humilitate. Pro hospitalitate et affabilitate. Pro gaudio ad peregrinos et ignotos. Prc iustitia et sanctitate, Pro tristitia vestra in malo proximi. Pro letitia vestra in bonis eius. Pro gaudio vestro in his qui nec sermonem ociosum de ore suo proferunt. Pro timore dei in his qui nec transgrediuntur pactum aut[5] iota vnum aut vnum apicem de lege domini. Pro eo quod non accepistis munera super innocentem : nec mendacium pro veritate.[6]

*Oratio.*

CONuerte nos deus salutaris noster : et vt nobis ieiunium quadragesimale proficiat : mentes nostras celestibus instrue disciplinis. per.

[1] Ca. 25. *in m.* [2] Et reliqua: *add.* 39. etc. [3] lex: 66.
[4] hunc: 66. [5] *om.* 39. etc. [6] Miserere. 50. *add.* 63.

Digitized by Google

℣ *Feria tertia ex Genesi.*[1] *Lectio prima.*

DIxit autem dominus ad Abram Egredere ... vadens et vltra progrediens ad meridiem.

℣ *Secundum Ioannem.*[2] *Lectio .ij.*

MArtha ergo vt audiuit quia Iesus venit ... videbis gloriam dei?

℣ *Tertia lectio secundum Mattheum.*[3]

IN illo tempore. Cum intrasset Iesus Hierosolymam commota est vniuersa ciuitas dicens: Quis est hic. Et reliqua.

*Homilia sancti Augustini episcopi.*

ET venit Hierosolymam, et cum introisset templum, cepit eijcere vendentes et ementes de templo, et mensas nummulariorum et[4] cathedras vendentium columbas euertit. Quod maledicendo ficum infructuosam per figuram fecit dominus, hoc idem mox[5] aperte ostendit, eijciendo improbos de templo. Neque enim aliquid peccauerat arbor,[6] que esuriente domino poma non habuit, quorum necdum tempus aduenerat. Sed peccauere sacerdotes qui in domo domini secularia negocia gerebant, et fructum pietatis quem debuerant, quemque in eis dominus esuriebat ferre recusabant Arefecit dominus arborem maledictam, vt homines hoc videntes, siue audientes, multo magis intelligerent se diuino condemnandos esesse[7] iudicio, si absque operum fructu de plausu tantum sibi religiosi sermonis, velut de sonitu et blandimento viridantium gloriarentur[8] foliorum. Verum quia non intellexerunt, consequenter in ipsos districtionem emerite vltionis exercuit. Eiecitque commercia rerum humanarum de templo illo, quo[9] diuina[10] res tantum agi, hostias et oblationes deo offerri, verbum dei legi, audiri[11] decantari preceptum erat. Et quidem credendum[12] quod ea tantum vendi et emi repererat in templo, que ad ministerium templi eiusdem necessaria erant, iuxta hoc quod alias factum legimus cum idem templum ingrediens inuenit in eo ementes et vendentes oues et boues et columbas. Que nimirum omnia non nisi vt offerrentur in domo domini vendebantur,[13] eos qui de longe venerant ab indigenis comparare credendum est.[14]

[1] Ca. 12 *in m.* [xii. 1–9.]
[2] [xi. 20–40.]
[3] Ca. 21. *in m.*
[4] *om.* 38.
[5] *om.* 39.
[6] ardor: 41.
[7] *Thus for* esse.
[8] gloriaretur: 38.
[9] qui: 38. in quo: 60. 64.
[10] diuinas: 60. 64.
[11] et: *add.* 39. etc.
[12] est: *add.* 39. etc.
[13] et: *add.* 39. 41. 60. 61. 63. 64.
[14] Miserere. 50. *add.* 63.

Digitized by Google

*Oratio.*

RESpice domine familiam tuam et presta, vt apud te mens nostra tuo desiderio refulgeat, que se carnis maceratione castigat : Per dominum.

℔ *Feria iiij. ex Genesi.*[1] *Lectio .i.*

FActa est autem fames in terra .,. omnia que habebat.

℔ *Secundum Ioannem.*[2] *Lectio .ij.*

TVlerunt ergo lapidem ... vt apprehendant eum.

℔ *Tertia lectio secundum Mattheum.*[3]

IN illo tempore : Accesserunt ad Iesum scribe et pharisei dicentes : Magister volumus a te signum videre. Et reliqua.

℔ *Homilia sancti Augustini Episcopi.*

ET[4] que de sancto euangelio recitata sunt fratres mei, si omnia pertractare cupimus, vix tempus sufficit[5] singulis, quanto magis ergo non sufficit omnibus ? Ionam prophetam qui deiectus in mari belue marine vtero exceptus est, et die tertio viuus euomitur : figuram gessisse saluatoris, qui passus est, et die tertia resurrexit, ipse saluator ostendit. Accusatus est populus Iudeorum in comparatione niniuitarum : quoniam niniuite ad quos redarguendos missus est Ionas propheta, agendo penitentiam iram dei placauerunt, et misericordiam meruerunt. Ecce, inquit, plusquam Ionas hic volens intelligi, seipsum dominus Iesus. Audierunt illi seruum, et vias suas correxerunt, audierunt isti dominum et contempserunt, et insuper occiderunt. Regina austri exurget inquit, in iudicio cum generatione hac, et condemnabit eam. Venit enim a finibus terre audire sapientiam Salomonis et ecce plusquam Salomon hic. Non fuit magnum Christo plus esse quam Ionas, plus esse quam Salomon : iste enim dominus, illi serui erant. Sed tamen quales sunt qui presentem dominum contempserunt, quando alienigene seruos eius audierunt.[6]

*Oratio.*

PReces nostras quesumus domine clementer exaudi, et contra cuncta nobis aduersantia, dexteram tue maiestatis extende : Per dominum.

[1] [xii. 10-20.] [2] [xi. 41-56.] [3] Ca. 12. *in m.*
[4] Ea : 39. etc. [5] fuffit a : 38. [6] Miserere. 50. *add.* 63.

Digitized by Google

℔ *Feria .v. ex Genesi.*[1] *Lectio .i.*

ASCendit ergo Abram de Egypto ... edificauitque ibi altare domino.

℔ *Secundum Ioannem.*[2] *Lectio .ij.*

IEsus ergo ante sex dies pasche ... Ecce mundus totus post eum abijt.

℔ *Tertia lectio secundum Mattheum.*[3]

IN illo tempore. Egressus Iesus secessit in partes Tyri et Sidonis. *Et reliqua.*

*Homilia Originis.*†

FRatres, dicet aliquis ex vobis, feci peccata multa et magna. Et quis ex nobis est qui non peccet? Tu dicis : Erraui super omnes homines, sufficit tibi in sacrificio ista confessio. Dic tu prior iniquitates tuas vt iustificeris, et cognosce teipsum quoniam peccator es habeas tristitiam cum conuerteris, esto mestus et noli desperare, sed lachrymas compunctus effunde. Numquid aliud fuit in meretrice, quam lachrymarum effusio? Et ex hac profusione inuenit presidium, et accepta fiducia accessit ad fontem mesericordie† dominum Iesum. Sed veniamus ad causam. Quid ergo est o euangelista? Et inde transiens dominus venit in partes Tyri et Sidonis, et ecce mulier Chananea. Mira res o euangelista. Ecce mulier caput peccati, arma diaboli, expulsio paradisi, delicti mater, corruptio legis antique. Et ecce mulier veniebat ad dominum Iesum. Mulier alienigena de gentibus nouella plantatio Mirum negotium. Iudei fugiunt, chananea sequitur, domestici derelinquunt, alienigena adheret, iungere ac proximare cupit. Ecce mulier de finibus illis egressa clamabat dicens. Miserere mei Domine fili Dauid, mulier hec euangelista efficitur. Probauit enim diuini consilij sacramentum, quando et diuinam[4] virtutem obsecrat, et carnis naturam confitetur dicens : miserere mei domine fili dauid.[5]

*Oratio.*

DEuotionem populi tui quesumus domine benignus intende, vt qui per abstinentiam macerantur in corpore, per fructum boni operis reficiantur in mente : Per dominum.

℔ *Feria .vi. ex Genesi.*[6] *Lectio .i.*

FActum est autem in illo tempore ... qui habitabat in Sodomis.

[1] Ca. 13 *in m.* [xiii. 1–18.] [2] [xii. 1–19.] [3] Ca. 15 *in m.*
[4] diuina : 66. [5] Miserere. 50. *add.* 63. [6] Ca. 14. *in m.* [xiv. 1–12.]

Digitized by Google

℣ *Secundum Ioannem.*[1] *Lectio .ij.*

ERant autem quidam gentiles ... credite in lucem, vt filij lucis sitis.

℣ *Tertia*[2] *lectio secundum Ioannem.*[3]

IN illo tempore: Erat dies festus Iudeorum, et ascendit Iesus Hierosolymam. Et reliqua.

℣ *Homilia sancti augustini Episcopi.*

MIrum non esse debet a deo factum miraculum, mirum enim esset si homo fecisset. Magis gaudere quam mirari debemus, quia dominus noster et saluator Iesus Christus homo factus est quam quod diuina miracula inter homines Deus fecit. Plus est enim ad salutem nostram quod factum est propter homines, quam quod fecit deus inter homines. Et plus est quod vitia sanauit animarum nostrarum, quam quod sanauit languores corporum mortuorum.[4] Sed quia ipsa anima non eum nouerat a quo sananda erat, et oculos habens in carne vnde facta corporalia videret, nondum habebat sanos in corde, vnde deum latentem cognosceret, fecit quod videri poterat, vt sanaret vnde videri non poterat. Ingressus est locum vbi iacebat multitudo magna languentium, cecorum, claudorum, et aridorum. Et cum esset medicus et animarum et corporum, et venisset saluare omnes animas crediturorum de illis languentibus vnum elegit quem sanaret vt vnitatem significaret. Si mediocri corde et quasi humano captu et ingenio consideremus facientem et quod ad potestatem pertinet non magnum aliquid perfecit, et quod ad benignitatem parum fecit. Tot iacebant et vnus curatus est, cum posset uno verbo omnes erigere.[5]

*Oratio.*

ESto domine propitius plebi tue, et quam tibi facis esse[6] deuotam: benigno refoue miseratus auxilio. Per dominum.

*Hodie dicuntur septem psalmi.*

℣ *Sabbato ex Genesi.*[7] *Lectio prima.*

ET ecce vnus qui euaserat ... isti accipient partes suas.

℣ *Secundum Ioannem.*[8] *Lectio .ij.*

HEc locutus est Iesus et abijt ... sicut dixit mihi pater sic loquor.

[1] [xii. 20–36.]
[2] *ij:* 43.
[3] *Ca. v.: add.* 39.
[4] morituorum: 39. etc.
[5] Miserere. 50: *add.* 63.
[6] *om.* 38.
[7] [xiv. 13–24.]
[8] [xii. 36–50.]

Digitized by Google

*Tertia lectio secundum Mattheum.*[1]

IN illo tempore. Assumpsit Iesus Petrum et Iacobum, et Ioannem fratrem eius: et duxit illos in montem excelsum seorsum, et transfiguratus est ante eos. Et reliqua.

*Homilia sancti Leonis pape.*

EVangelica lectio dilectissimi, que per aures corporis interiorem mentium nostrarum pulsauit auditum, ad magni sacramenti nos intelligentiam vocat. Quam inspirante gratia dei facilius assequemur, si considerationem nostram ad ea que paulo superius sunt narrata referamus. Saluator enim humani generis deus Christus, condens eam fidem que impios ad iustitiam, et mortuos reuocat ad vitam, ad hoc discipulos suos doctrine monitis, et operum miraculis imbuebat, vt idem et vnigenitus dei, et filius hominis crederetur. Nam vnum horum sine alio non proderat ad salutem: et equalis erat periculi, dominum nostrum Iesum Christum, aut deum tantummodo sine homine, aut sine deo solum hominem credidisse, cum vtrumque esset pariter confitendum. Quia sicut deo vera humanitas, ita homini inerat vera diuinitas. Ad confirmandam ergo huius fidei salubritatem interrogauerat discipulos suos dominus inter diuersas aliorum opiniones quid ipsi de eo crederent, quidue sentirent. Vbi apostolus Petrus per reuelationem summi patris, corporea superans et humana transcendens vidit oculis mentis filium dei viui, et confessus[2] est gloriam deitatis, quia non ad solam respexit substantiam carnis et sanguinis: Tantumque in hac fidei sublimitate complacuit, vt beatitudinis felicitate dotatus sacram inuiolabilis petre acciperet firmitatem, supra quam fundata ecclesia portis inferni et mortis[3] legibus preualeret. Nec in soluendis aut ligandis quorumcunque causis, aliud ratum esset in celo, quam quod Petri sedisset arbitrio.[4]

*Oratio.*

POpulum tuum quesumus domine propitius respice, atque ab eo flagella tue iracundie clementer auerte. Per.

℔ *Dominica secunaa quadragesime ex Genesi.*[5] *Lectio .i.*

HIs itaque transactis factus est sermo ... Chananeos, et Gergeseos, et Iebuseos.

[1] Ca. 7. *in m. So also* 38. xvii: 39.
[2] confestus: 38.
[3] morti: 66.
[4] Miserere. 50. *add.* 63.
[5] Ca. 15 *in m.* [xv. 1–21.]

Digitized by Google

℣ *Secundum Ioannem.*[1] *Lectio secunda.*

ANte diem festum pasche ... accipit eum qui me misit.

℣ *Tertia lectio*[2] *secundum Mattheum.*[3]

IN illo tempore : Assumpsit Iesus Petrum et Iacobum et Ioannem fratrem eius, et duxit illos in montem excelsum, seorsum, et transfiguratus est ante eos. Et reliqua.

℣ *Homilia sancti Ambrosij Episcopi.*

DIco autem vobis, vere sunt aliqui hic stantes qui non gustabunt mortem, donec videant regnum dei. Semper dominus sicut ad premia erigit futura virtutum atque vtilem secularium rerum docet esse contemptum, ita etiam infirmitatem mentis humane presentium remuneratione sustentat. Arduum quippe est crucem tollere et animam periculis ac morti corpus offerre negare quod sis, cum velis esse quod non sis. Raroque quamuis excelsa virtus futuris commutat presentia. Difficile quippe videtur hominibus vt spem periculis emant, damnoque presentium, future locum mercentur etatis. Ergo bonus et moralis magister ne quis desperatione frangatur aut tedio, quoniam vite dulcis illecebra constantem quoque mulcet affectum, continuos viuendi successus fidelibus pollicetur. Frigent enim solatia sub metu mortis, magnusque[4] amor vite presentis integre blanditias spei, cum appetite[5] salutis terrore compensat. Non habes igitur quod queras, et non habes quod excuses. Arbiter omnium, dedit et virtutum premium, et infirmitatis remedium vt presentibus sustineatur infirmitas, virtus futuris. Si fortis es, contemne mortem, si imbecillis es fuge. Sed nemo potest fugere mortem nisi vitam sequatur Vita tua Christus est, ipse est vita que mori nescit.[6]

*Oratio.*

DEus qui conspicis omni nos virtute destitui, interius exteriusque[7] custodi, vt ab omnibus aduersitatibus muniamur in corpore, et a prauis cogitationibus mundemur in mente, Per dominum nostrum. etc.

[1] Ca. 13 *in m.* [xiii. 1–20.] [2] Ca. 13 *in m. So also* 38. *c. xvii* : 39.
[3] *Marcum* : 43. [4] manusque : 43.
[5] appetione : 38. [6] Miserere. 50. *add.* 63. [7] exterisque : 38.

Digitized by Google

℔ *Feria .ij. ex Genesi.*[1] *Lectio .i.*

IGitur Sarai vxor Abram ... peperit ei Agar Ismahelem.

℔ *Secundum Ioannem.*[2] *Lectio secunda.*

CVm hec dixisset Iesus, turbatus est ... cognoscitis[3] et vidistis eum.

℔ *Lectio .iij. secundum Ioannem.*[4]

IN illo tempore : Dixit Iesus turbis Iudeorum Ego vado et queritis[5] me, et in peccato vestro moriemini : Et reliqua.

℔ *Homilia sancti Augustini episcopi.*

LOcutus est dominus Iudeis dicens : Ego vado et queritis[5] me, non desiderio, sed odio. Nam illum posteaquam abscessit ab oculis hominum, inquisiere, et qui oderant et qui amabant, illi persequendo, isti habere cupiendo. In psalmis ait ipse dominus per prophetam : Perijt fuga a me, et non est qui requirat animam meam. Et alio[6] in psalmo : Confundantur et reuereantur requirentes animam meam. Culpauit qui non requirent[7] damnauit qui requirent.[8] Malum est enim non querere animam Christi, sed quomodo eam quesierunt discipuli? Et malum est querere animam Christi, sed quomodo eam quesierunt Iudei? Illi enim vt haberent, isti vt perderent. Denique istis qui sic querebant more malo, corde peruerso quod sequitur adiunxit. Queritis[9] me, et ne[10] putetis quia bene me[11] queritis,[12] in peccato vestro moriemini. Hoc est Christum male querere, in peccato suo mori. Hoc est illum odisse, per quem[13] posset saluus esse. Cum enim homines quorum spes in deo est, non debeant mala reddere pro malis, reddebant isti mala pro bonis. Prenuntiauit ergo illis deus dixitque sententiam prescius, quod in peccato suo morerentur. Deinde adiungit[14] : Quo ego vado vos non potestis venire.[15]

*Oratio.*

PResta quesumus[16] Deus, vt familia tua que se affligendo carnem ab alimentis abstinet, sectando iustitiam a culpa ieiunet : per.

[1] Ca. 16. *in m.* [xvi. 1–16.]
[2] [xiii. 21—xiv. 7.]
[3] eum : *add.* 39. etc.
[4] Ca. 8 *in m.*
[5] *So also* 38. queretis : 39. etc.
[6] loco : *add.* 39. etc.
[7] requirerent : 39. etc.
[8] requirerent : 39. etc.
[9] Queretis : 39. 41. 43. 49. 60. 61. 64. 66.
[10] non : 66.
[11] *om.* 39.
[12] queratis : 39. etc.
[13] solum : *add.* 39. etc.
[14] adiunxit : 39. 41. 60. 61. 64.
[15] Miserere. 50. *add.* 63.
[16] omnipotens : *add.* 39. etc.



Digitized by Google

℣ *Feria tertia ex Genesi.*[1] *Lectio prima.*

POstquam vero nonaginta et nouem ... pactum meum irritum fecit.

℣ *Secundum Ioannem.*[2] *Lectio .ij.*

DIcit[3] ei Philippus : Domine ostende nobis patrem ... Surgite eamus hinc.

℣ *Tertia lectio secundum Mattheum.*[4]

IN illo tempore : Locutus est Iesus ad turbas, et ad discipulos suos dicens : Super cathedram Moysi sederunt scribe et pharisei. Et reliqua.

*Homilia sancti Hieronymi presbyteri.*

QVid mansuetius, quid benignius domino. Tentatur a phariseis, confringuntur insidie eorum, et secundum psalmistam : Sagitte paruulorum facte sunt plage eorum. Et nihilominus propter sacerdotium[5] et nominis dignitatem hortatur populos,[6] vt subijciantur eis, non opera sed doctrinam[7] considerantes. Quod autem ait super cathedram Moisi sederunt scribe et pharisei. Per cathedram, doctrinam legis ostendit. Ergo et illud quod dicitur in psalmo. In cathedra pestilentie non sedit, et cathedras vendentium columbas euertit : etiam per cathedram doctrinam debemus accipere. Alligant autem onera grauia et importabilia, et imponunt ea in humeros hominum, digito autem suo nolunt ea mouere. Hoc generaliter aduersus omnes magistros dictum est, qui grandia[8] iubent et minora non faciunt : notandum autem quod humeri et digiti et onera et vincula quibus alligantur onera, spiritualiter intelligenda sunt. Omnia vero sua opera faciunt : vt videantur ab hominibus. Quicunque igitur ita facit quodlibet vt videatur ab hominibus : scriba est et phariseus.[9]

*Oratio.*

PRopitiare domine supplicationibus nostris et animarum nostrarum medere languoribus, vt remissione percepta in tua semper benedictione letemur : Per.

℣ *Feria .iiij. ex Genesi.*[10] *Lectio .i.*

DIxit quoque Deus ad Abraham ... alienigene pariter circuncisi sunt.

[1] Ca. 17 *in m.* [xvii. 1–14.]
[2] [xiv. 8–31.]
[3] Dixit : 38. 60. 63. 64. 66.
[4] Ca. 23. *in m.*
[5] sacerdotij : 63. 66.
[6] populus : 38.
[7] doctrina : 38.
[8] grauia : 63. 66.
[9] Miserere. 50. *add.* 63.
[10] [xvii. 15–27.]

Digitized by Google

℔ *Secundum Ioannem.*[1] *Lectio .ij.*

EGo sum vitis vera ... quodcunque petieritis patrem in nomine meo det vobis.

℔ *Tertia lectio secundum Mattheum.*[2]

IN illo tempore: Ascendens Iesus Hierosolymam assumpsit duodecim discipulos[3] secreto: et ait illis. Ecce ascendimus Hierosolymam: et filius hominis tradetur principibus sacerdotum et scribis: et condemnabunt eum morte. Et reliqua.

℔ *Homelia† sancti Ambrosij Episcopi.*

COnsiderandum est, que mater filiorum Sebedei cum filijs et pro filijs petat, Mater est vtique cui pro filiorum honore sollicite immoderatior quidem, sed tantum[4] ignoscenda mensura votorum est. Atque mater etate longeua, studio religiosa solatio destituta: que tunc temporibus: quando vel iuuanda: vel alenda foret valde prolis auxilio, abesse sibi liberos patiebatur, et voluntati sue mercedem sequentium Christum pretulerat filiorum. Qui prima voce vocati a domino (vt legimus) relictis retibus et patre secuti sunt eum. Hec igitur studio materne sedulitatis indulgentior: obsecrat[5] saluatorem dicens. Dic vt sedeant hi duo filij mei vnus ad dexteram tuam, et alius ad sinistram in regno tuo. Et si error pietatis tamen error est. Nesciunt enim viscera materna patientiam. Et si voti auara[6] tamen venerabilis cupiditas, que non pecunie est auida, sed gratie. Nec inuerecunda petitio, que non sibi sed liberis consulebant.[7] Matrem consyderate, matrem cogitate. Sed nihil mirum si vilis vobis vester[8] circa filios affectus parentum qui etiam omnipotentis patris vilem putatis esse circa vnigenitum filium charitatem Dominus celi atque terrarum verecundabatur: vt secundum assumptionem carnis et virtutis anime loquar verecundabatur inquam et (vt ipsius verbo vtar) confundebatur matri pro filijs postulanti et[9] sue sedis consortium denegare.[10]

*Oratio.*

POpulum tuum quesumus domine propitius respice: et quos ab escis carnalibus precipis abstinere: a noxijs quoque vitijs cessare concede. Per.

℔ *Feria .v. ex Genesi.*[11] *Lectio .i.*

APparuit autem ei dominus in conualle Mambre ... Non est inquit, ita: sed risisti.

[1] Ca. 15 *in m.* [xv. 1–16.]
[2] Ca. 20 *in m.*
[3] suos: *add.* 39. etc.
[4] tamen: 39. 43. 49. 60. 63. 64. 66.
[5] obsecrabat: 39. etc.
[6] aura: 38.
[7] consulebat: 39. etc.
[8] videtur: 39. etc.
[9] etiam: 39. etc.
[10] Miserere. 50. *add.* 63.
[11] Ca. 18. *in m.* [xviii. 1–15.]



Digitized by Google

℣ *Secundum Ioannem.*[1] *Lectio .ij.*

HEc mando vobis vt diligatis inuicem ... princeps huius mundi iam iudicatus est.

℣ *Tertia lectio secundum Lucam.*[2]

In illo tempore: Dixit Iesus discipulis suis[3]: Homo quidam erat diues, et induebatur purpura et bysso et epulabatur quotidie splendide. Et reliqua.

℣ *Homelia† sancti Gregorij pape.*

IN verbis sacrij† eloquij fratres charissimi: prius[4] seruanda est veritas historie, et postmodum requirenda spiritualis intelligentia allegorie, Tunc namque allegorie fructus suauiter carpitur[5]: cum prius per historiam veritatis radice solidatur Sed quia non nunquam allegoria fidem edificat: et historia moralitatem: nos qui auctore deo iam fidelibus loquimur non ab[6] re credimus: si ipsum loquendi ordinem postponamus, Quatenus qui fidem iam firmam tenetis: prius de allegoria aliquid breuiter audire debeatis: et quod vobis de moralitate historie valde est necessarium: hoc in expositionis nostre ordine seruetur extremum: quia ea plerumque melius solent recoli: que postmodum contingit audire.[7] Sensus ergo allegoricos sub breuitate transcurrimus: vt ad moralitatis latitudinem citius venire valeamus. Homo quidam erat diues: et induebatur purpura et bysso: et epulabatur quotidie splendide. Quem fratres charissimi: quem[8] diues iste qui induebatur purpura et bysso et epulabatur quotidie splendide: nisi iudaicum populum significat? qui cultum vite exterius habuit, quia accepte legis delitijs, ad nitorem vsus est glorie non ad vtilitatem. Quem vero Lasarus vlceribus plenus: nisi gentilem populum figuraliter exprimit? qui dum conuersus ad deum peccata sua confiteri non erubuit: huic vulnus in cute fuit, In cutis quippe vlcere virus[9] a visceribus trahitur, et foras erumpit. Quid ergo est peccatorum[10] confessio, nisi quedam vlcerum ruptio? quia peccati virus salubriter aperitur in confessione: quod pestifere latebat in mente.[11]

*Oratio.*

PResta nobis quesumus domine auxilium gratie tue vt ieiunijs et orationibus conuenienter intenti: liberemur ab hostibus mentis et corporis. Per dominum, etc.

[1] [xv. 17—xvi. 11.]
[2] Ca. 16. *in m.*
[3] *om.* 66.
[4] prima: 38.
[5] capitur: 66.
[6] abs: 63. 66.
[7] audiri: 39. 41.
[8] quis: 38.
[9] virtus: 66.
[10] peccatoi: 38.
[11] Miserere: 50. *add.* 63.

Digitized by Google

℔ *Feria sexta ex Genesi.*[1] *Lectio prima.*

CVm ergo surrexissent inde viri ... ille reuersus est in locum suum.

℔ *Secundum Ioannem.*[2] *Lectio .ij.*

ADhuc multa habeo vobis dicere: sed non potestis portare modo ... ego vici mundum.

℔ *Tertia lectio secundum Mattheum.*[3]

IN illo tempore: Dixit Iesus discipulis suis et turbis iudeorum parabolam hanc. Homo erat paterfamilias: qui plantauit vineam et sepe circundedit eam. Et reliqua.

℔ *Homilia sancti ambrosij episcopi.*

PLerique varias significationes de vinee apellatione† deriuant. Sed euidenter Esaias, vineam domini sabaoth domum Israel esse commemorat. Hanc vineam quis alius nisi deus condidit? Hic est ergo qui locauit eam: et peregre profectus est. Non quia ex loco ad locum profectus est dominus, qui vbique semper presens est: sed quia presentior est diligentibus negligentibus abest. Multis autem temporibus abfuit[4] ne propera[5] videretur exactio. Nam quo indulgentior liberalitas eo inexcusabilior peruicacia Vnde bene secundum Mattheum habes, quia et sepe circundedit eam: hoc est diuine custodie munitione vallauit ne facile pateret incursibus bestiarum. Et fodit in ea torcular. Quomodo intelligimus quid sit torcular nisi quia forte psalmi de torcularibus inscribuntur: eo quod in his mysteria dominice passionis modo musti[6] sancto feruente spiritu prophetarum ardentius ferbuerunt. Denique ebrij putabantur, quibus spiritus sanctus inundabat. Ergo et hic fodit torcular, in quo vue rationalis fructus interior spirituali infusione deflueret. Edificat turrim verticem scilicet legis attollens: atque ita hanc vineam munitam, instructam, ornatam, locauit Iudeis. Et tempore fructuum seruos suos misit. Bene tempus fructuum posuit non prouentuum. Nullus enim fructus extitit iudeorum, nullus vinee huius prouentus.[7]

*Oratio.*

DA quesumus omnipotens deus: vt sacro nos purificante ieiunio: synceris mentibus ad sanctam[8] ventura facias peruenire. Per dominum.

*Hodie dicitur matutinum defunctorum.*

[1] [xviii. 16–33.] [2] [xvi. 12–33.] [3] Ca. 21. *in m.*
[4] adfuit: 38. [5] præpropera: 61. 63. propterea: 49. 60. 66.
[6] iniusti: 38. 39. [7] Miserere. 50. *add.* 63. [8] Sancta: 39. etc.

Digitized by Google

℔ *Sabbato ex Genesi.*[1] *Lectio .i.*

VEneruntque duo[2] angeli Sodomam vespere ... misit nos vt perdamus illos.[3]

℔ *Secundum Ioannem.*[4] *Lectio .ij.*

HEc locutus est Iesus et subleuatis oculis in celum dixit ... in ipsis sit et ego in ipsis.

℔ *Tertia lectio secundum Lucam.*[5]

IN illo tempore, Dixit Iesus discipulis suis parabolam hanc. Homo quidam habuit duos filios et dixit adolescentior ex illis patri. Pater, da mihi portionem substantie que me contingit. Et reliqua.

*Homelia† sancti Ambrosij episcopi.*

VIdes quod diuinum patrimonium petentibus datur Nec putes culpam patris, quod adolescentiori dedit. Nulla dei regno infirma etas, nec fides grauatur annis. Ipse certe si iudicauit idoneum que poposcit, atque vtinam non recessisset a patre impedimentum nescisset etatis. Sed posteaquam peregre profectus est dissipauit substantiam suam viuendo luxuriose. Merito ergo prodegit patrimonium, et recessit ab ecclesia, Posteaquam domum (inquit) patriamque derelinquens, peregre profectus est in regionem longinquam. Quid est longinquius ire, quam a se recedere? nec regionibus sed moribus separari: studijs discretum esse non terris, et quasi interfuso[6] luxurie secularis estu diuortia habere sanctorum? Etenim qui se a Christo separat: exul est patrie, ciuis est mundi. Sed nos non sumus aduene atque peregrini, sed sumus ciues sanctorum et domestici dei. Qui enim eramus longe, facti sumus prope in sanguine Christi. Non inuideamus de longinqua regione redeuntibus quia et nos fuimus in regione longinqua sicut Esaias docet. Sic enim habes.[7] Qui sedebant.[8].

*Oratio.*

DA quesumus domine nostris effectum ieiunijs salutarem: vt castigatio carnis assumpta, ad nostrarum vegetationem[9] transeat animarum. Per dominum.

℔ *Dominica tertia quadragesime ex Genesi.*[10] *Lectio prima.*

EGressus itaque Lot, locutus est ad generos suos ... versa est in statuam salis.

[1] Ca. 19. *in m.* [xix. 1–13.] [2] *om.* 39. [3] illam: 66.
[4] Ca. 17 *in m.* [xvii. 1–26.] [5] Ca. 15 *in m.*
[6] interfusio: 66. [7] habet: 60. 63. 66.
[8] *So also* 38. in regione vmbre mortis: lux orta est eis: *add.* 39. etc. Miserere. 50. *add.* 63, *at end of lesson.*
[9] vagetationem: 60. [10] [xix. 14–26.]

Digitized by Google

℣ *Epistola beati Ioannis apostoli prima.*[1] *Lectio .ij.*

QVod fuit ab initio, quod audiuimus ... verbum eius non est in nobis.

℣ *Tertia Lectio secundum Lucam.*[2]

IN illo tempore: Erat Iesus eijciens demonium, et illud erat mutum. Et reliqua.

*Homelia† sancti*[3] *Hieronymi presbyteri.*

TVnc oblatus est Iesu demoniacus: existens cecus et mutus: et curauit eum ita vt loqueretur et videret. Tria signa simul in vno homine perpetrata sunt: cecus videt, mutus loquitur: possessus a demone liberatur. Quod tunc carnaliter factum est: sic quotidie impletur spiritualiter in conuersione credentium. Vt expulso demone primum fidei lumen aspiciant[4]: deinde in laudes dei tacentia prius ora laxentur. Iesus autem sciens cogitationes eorum dixit eis. Omne regnum diuisum contra se desolabitur. Turbe stupebant et confitebantur eum[5] (quia tanta signa faciebat) filium Dauid. Pharisei vero opera Dei principi demoniorum deputabant. Quibus dominus non ad dicta sed ad cogitata respondet: vt vel sic compellentur[6] credere potentie eius qui cordis videbat occulta. Si satanas satanam eijcit aduersus se diuisus est. Quomodo ergo stabit regnum eius? Non potest ciuitas et regnum contra se diuisum stare. Sed quomodo concordia parue res crescunt: sic discordia maxime collabuntur. Si ergo satanas pugnat contra se: et demon inimicus est demoni debet iam mundi venire consummatio: nec haberent in eo locum aduersarie potestates: quarum inter se bellum pax hominum est. Si autem putatis o scribe et pharisei: quia recessio demonis obedientia sit in principem suum vt homines ignorantes fraudulenta simulatione deludat: quid potestis dicere de corporum sanitatibus: quas dominus perpetrauit? Aliud est si membrorum quoque debilitates et spiritualium virtutum insignia demonibus assignetis.[7]

*Oratio.*

QVesumus omnipotens Deus vota humilium respice: atque ad defensionem nostram dexteram tue maiestatis extende. Per dominum.

[1] Cap. 1 *in m.* [i. 1–10.]
[2] Ca. 11. *in m.*
[3] *om.* 39.
[4] aspiciat: 66.
[5] ei: 66.
[6] compellerentur: 39. etc.
[7] Miserere. 50. *add.* 63.

Digitized by Google

℔ *Feria secunda ex Genesi.*[1] *Lectio prima.*

ABraham autem consurgens mane vbi steterat prius ... pater Ammonitarum vsque hodie.

*Ex epistola prima*[2] *Ioannis.*[3] *Lectio secunda.*

FIlioli mei, hec scribo vobis, vt non peccetis ... facit voluntatem dei manet[4] in eternum.

℔ *Tertia lectio. sermo sancti Augustini episcopi.*

DOminus Deus noster nolens aliquem nostrum perire, excolens[5] ecclesiam suam velut agrum suum: querens fructum de arboribus suis: antequam tempus securis adueniat: cui[6] necesse erit infructuosas arbores amputare: non cessat nos admonere: vt dum tempus est nobis cum dei adiutorio: dum in nostra potestate consistit, bona opera faciamus. Cum enim transierit tempus bene operandi: non restat nisi recipiendi. Nemo tibi dicturus est post resurrectionem mortuorum in regno celorum: frange esurienti panem tuum, et egenos vagosque induc in domum tuam, quia non inuenies esurientem neque egentem. Nemo dicturus est: Vesti nudum, vbi omnium[7] tunica immortalis erit. Nemo dicturus est: Suscipe peregrinos, vbi omnes in patria sua viuent. Nam modo sumus inde peregrini. Nemo enim[8] dicet: Visita egrum, vbi est sempiterna sanitas. Nemo dicet: Sepeli mortuum vbi mors morietur. Ista omnia pietatis officia in vita eterna necessaria non erunt vbi sola pax erit et letitia sempiterna.[9]

*Oratio.*

COrdibus nostris quesumus domine gratiam tuam benignus infunde: vt[10] sicut ab escis corporalibus abstinemus, ita sensus quoque nostros a noxijs retrahamus[11] excessibus. Per dominum nostrum. etc.

℔ *Feria .iij. ex Genesi.*[12] *Lectio .i.*

PRofectus inde Abraham in terram australem ... dices quod frater tuus sim.

℔ *Ex epistola .i. Ioannis.*[13] *Lectio .ii.*

FIlioli, nouissima hora est, et sicut audistis quia antichristus venit ... qui facit iustitiam, ex ipso natus est.

[1] [xix. 27–38.] [2] *om.* 66. [3] Ca. 2 *in m.* [ii. 1–17.]
[4] manat: 38. [5] extollens: 63. [6] cum: 39. 41. 60. 61.
[7] omnino: 66. [8] etiam: 39. 41. 61. 64. [9] Miserere 50. *add.* 63.
[10] in: 41. [11] retrahamur: 61.
[12] Ca. 20 *in m.* [xx. 1–13.] [13] [ii. 18–29.]

Digitized by Google

℣ *Tertia lectio secundum Mattheum.*[1]

IN illo tempore: Respiciens Iesus in discipulos suos: dixit Simoni Petro: Si peccauerit in te frater tuus, vade et corripe eum inter te et ipsum solum. Et reliqua.

℣ *Homilia sancti Augustini episcopi.*

QVare illum corripis? Quia doles quod peccauerit in te? Absit: si amore tui id facis: nihil facis: si amore illius facis, optime facis. Denique in ipsis verbis attende cuius amore id facere debeas[2] vtrum tua an illius. Si te audierit (inquit) lucratus eris fratrem tuum. Ergo propter illum fac vt lucreris illum. Sic faciendo lucraris: nisi fecisses perierat. Quid est ergo quod plerique homines ista peccata contemnunt et dicunt: quid magnum feci? In hominem peccaui Noli contemnere quod in hominem peccasti. Vis[3] nosse quia in hominem peccando perijsti. Si te ille in quem peccasti corripuerit inter te et ipsum solum et audieris illum lucratus est te. Quid est lucratus est te: nisi quia[4] perieras, si non lucraretur te? Nam si non perieras: quomodo te lucratus est? Nemo ergo contemnat: quando peccat in fratrem. Ait enim in quodam loco apostolus. Sic autem peccantes in fratres: et percutientes conscientiam eorum infirmam in Christum peccatis: ideo quia membra Christi omnes facti sumus. Quomodo non peccas in Christum qui peccas in membrum Christi? Nemo ergo dicat quia non[5] in deum sed peccaui in fratrem. In hominem peccaui: leue peccatum est vel nullum peccatum est.[6]

*Oratio.*

EXaudi nos omnipotens, et misericors deus: et continentie salutaris propitius nobis dona concede: per.

℣ *Feria .iiij. ex Genesi.*[7] *Lectio .i.*

TVlit igitur Abimelech oues et boues ... grande conuiuium in die ablactationis eius.

*Ex epistola .i. Ioannis.*[8] *Lectio .ij.*

VIdete qualem charitatem dedit nobis pater, vt filij Dei nominemur ... quem dedit nobis.

℣ *Tertia lectio secundum Mattheum.*[9]

IN illo tempore: Accesserunt ad Iesum ab Ierosolymis scribe et pharisei dicentes: quare discipuli tui transgrediuntur traditiones seniorum? Et reliqua.

[1] Ca. 18 *in m.*
[2] debeatis: 63.
[3] Vos: 38.
[4] *om.* 38.
[5] peccaui: *add.* 39. etc.
[6] Miserere. 50. *add.* 63.
[7] [xx. 14—xxi. 8.]
[8] Cap. 3 *in m.* [iii. 1-24.]
[9] Ca. 15 *in m.*

Digitized by Google

*Homilia s. Hieronymi presbyteri.*

MIra phariseorum scribarumque stultitia:[1] Dei filium arguunt: quare discipuli eius hominum traditiones et precepta non seruent. Non enim lauant manus suas cum panem manducant. Manus, id est opera non corporis,[2] sed anime lauande sunt vt fiat in illis verbum dei. Ipse autem respondens ait illis. Quare et vos transgredimini mandatum Dei propter traditionem vestram? Falsam calumniam vera responsione confutat. Cum (inquit) vos propter traditiones hominum precepta dei negligatis[3]: quare discipulos meos arguendos creditis: quod seniorum iussa paruipendant: vt dei scita custodiant[4]? Nam Deus dixit: honora patrem tuum et matrem tuam, et qui maledixerit patri vel matri morte moriatur. Vos autem dicitis: quicunque dixerit patri aut[5] matri munus quodcunque est ex me tibi proderit: et non honorificabit patrem suum aut matrem. Honor in scripturis non tantum in salutationibus et officijs deferendis: quantum in eleemosynis, ac munerum oblatione sentitur. Honora (inquit apostolus) viduas que vere vidue sunt. Hic honor donum intelligitur. Et in alio loco: presbyteri duplici honore honorandi sunt: maxime qui laborant in verbo et doctrina Dei. Et per hoc mandatum iubemur vt boui trituranti os non claudamus, et dignus sit operarius mercede sua.[6]

*Oratio.*

PResta nobis quesumus domine vt salutaribus ieiunijs eruditi: a noxijs quoque vitijs abstinentes propitiationem tuam facilius impetremus. Per dominum nostrum.

℔ *Feria .v. ex Genesi. Lectio .ij.*[7]

CVm[8] vidisset Sara filium Agar ... vxorem de terra Egypti.

℔ *Ex epistola .i.*[9] *Ioannis.*[10] *Lect. ij.*

CHarissimi, nolite omni spiritui credere, sed ... qui diligit deum diligit[11] fratrem suum.

[12]*Tertia*[13] *lectio secundum Lucam.*[12]

IN illo tempore: Surgens Iesus de Synagoga intrauit in domum

[1] studia: 66.
[2] vtique: *add.* 61. 64.
[3] negligitis: 39. 41.
[4] custodiam: 66.
[5] vel: 44. 49. 60. 61. 64.
[6] Miserere. 50. *add.* 63.
[7] *Thus for* .j. [xxi. 9–21.]
[8] Cumque: 39. etc.
[9] *om.* 66.
[10] Ca. 4 *in m.* [iv. 1–21.]
[11] *Thus also* 38. diligat et: 39. etc.
[12]—[12] ℔ *Lucae Cap.* 4. *Lec.* 3: 38.
[13] Ca. 4 *in m.*

Digitized by Google

Simonis. Socrus autem Simonis tenebatur magnis febribus. Et reliqua.

*Homilia sancti Ambrosij episcopi.*

VIde clementiam domini saluatoris: nec indignatione commotus nec scelere offensus, nec iniuria violatus Iudeam deseruit.[1] Quinetiam immemor iniurie, memor clementie, nunc docendo, nunc liberando: nunc sanando,[2] plebis corda demulcet. Et bene sanctus Lucas virum a spiritu nequitie liberatum ante premisit et substituit femine sanitatem. Vtrumque enim sexum dominus curaturus aduenerat. Et primo sanare[3] debuit qui prior creatus est. Nec pretermitti illa debuit que mobilitate magis animi quam prauitate peccauerat. Sabbato dominice medicine opera, cepta significant[4]: vt[5] inde creatura noua ceperit: vbi vetus creatura ante desierat. Nec sub lege esse dei filium, sed supra legem in ipso principio designaret: nec solui legem sed adimpleri. Neque enim per legem, sed verbo factus est mundus, sicut legimus. Verbo domini celi firmati sunt. Non soluitur ergo lex sed impletur vt fiat renouatio hominis iam labentis. Vnde et apostolus ait: Expoliantes vos veterem hominem, induite nouum qui secundum Christum[6] creatus est. Et bene sabbato cepit, vt ipse se ostenderet curatorem, qui opera operibus intexeret: et prosequeretur opus quod ipse iam ceperat, vt si faber domum renouare disponat, non a fundamentis sed a culminibus incipit soluere vetustatem.[7]

*Oratio.*

SVbiectum tibi populum quesumus domine propitiatio celestis amplificet, et tuis semper faciat seruire mandatis. Per dominum.

℔ *Feria sexta ex Genesi.*[8] *Lectio prima.*

EOdem tempore dixit Abimelech, et Phichol princeps ... Et fuit colonus terre Palestinorum diebus multis.

℔ *Ex epistola prima Ioannis.*[9] *Lectio secunda.*

OMnis qui credit quoniam Iesus, est Christus, ex deo natus est ... Filioli, custodite vos a simulachris. Amen.

[1] deserit: 61.
[2] insidiæ: *add.* 61. insidæ: *add.* 64.
[3] sanari: 39 etc.
[4] significat: 60. 61. 64.
[5] quod: 39. 41.
[6] Deum: 61.
[7] Miserere. 50. *add.* 63.
[8] [xxi. 22-34.]
[9] Cap. 5 *in m.* [v. 1-21.]

Digitized by Google

[1]¶ *Tertia lectio*[2] *secundum Ioannem.*[1]

IN illo tempore venit Iesus in ciuitatem Samarie que dicitur Sichar, iuxta predium quod dedit Iacob Ioseph filio suo. Et reliqua.

*Homilia sancti Augustini episcopi.*

ERat autem ibi fons Iacob puteus erat, sed omnis puteus fons, non omnis fons puteus. Vbi enim de terra aqua manat, et vsui prebetur haurientibus, fons dicitur. Sed si in promptu et superficie sit fons tantum[3] dicitur. Si autem in alto et in profundo sit: ita puteus vocatur, vt fontis nomen non amittat. Iesus autem fatigatus ex itinere: sedebat sic super fontem. Hora erat quasi sexta. Iam incipiunt mysteria. Non enim frustra fatigatur Iesus. Non enim frustra fatigatur virtus dei. Non enim frustra fatigatur: per quem fatigati recreantur. Non enim frustra fatigatur, quo deferente fatigamur, quo presente firmamur. Fatigatur tamen Iesus: et fatigatur ab itinere: et sedet, et iuxta puteum sedet, et hora sexta fatigatus sedet. Omnia ista innuunt aliquid, indicare volunt aliquid. Intentos nos faciunt, vt pulsemus hortantur. Ipse ergo nobis aperiat et vobis: qui dignatus est ita hortari vt diceret: Pulsate, et aperietur vobis, tibi[4] fatigatus est ab itinere Iesus. Inuenimus virtutem Iesu: et inuenimus infirmitatem Iesu, fortem et infirmum. Fortem, quia in principio erat verbum, et verbum erat apud deum, et deus erat verbum: hoc erat in principio apud deum. Vis videre quam iste fortis sit? Omnia per ipsum facta sunt: et sine ipso factum est nihil: et sine labore facta sunt omnia.[5]

*Oratio.*

IEiunia nostra quesumus domine benigno fauore prosequere, vt sicut ab alimentis abstinemus in corpore, ita a vitijs ieiunemus in mente: per dominum.

¶ *Hodie dicuntur septem spalmi.*†[6]

¶ *Sabbato ex Genesi.*[7] *Lectio .i.*

QVe postquam gesta sunt, tentauit deus Abraham ... In monte Dominus videbit.

¶ *Epistola beati Ioannis apostoli secunda.*[8] *Lectio .ij.*

SEnior electe domine et natis eius ... Salutant te filij sororis tue electe.

[1]—[1] ¶ *Ioannis.* 4. *Lectio* 2: 38.
[2] Ca. 4. *in m.*
[3] tamen. 66.
[4] Ibi: 39. 41.
[5] Miserere. 50. *add.* 63.
[6] penetenciales: *add.* 38.
[7] Ca. 22 *in m.* [xxii. 1–14.]
[8] [1–13.]

Digitized by Google

*Tertia lectio secundum Ioannem.*[1]

IN illo tempore. Perrexit Iesus in montem oliueti, et diluculo iterum venit in templum. Et reliqua.

*Homilia sancti Augustini episcopi.*

IN montem autem oliueti, in montem fructuosum, in montem vnguenti, in montem chrismatis. Vbi enim decebat docere Christum, nisi in monte oliueti? Christi enim nomen dictum est a chrismate. Chrisma autem Grece, Latine vnctio nominatur. Ideo [2]autem nos[2] vnxit quia luctatores contra diabolum fecit. Et diluculo iterum venit in templum, et omnis populus venit ad eum. Et sedens docebat eos et non tenebatur, quia nondum pati dignabatur. Nunc iam attendite, vbi ab inimicis, tentata sit[3] domini mansuetudo. Adducunt autem illi scribe et pharisei mulierem in adulterio deprehensam, et statuerunt eam in medium, et dixerunt ei: Magister, hec mulier modo deprehensa est in adulterio. In lege autem, Moyses mandauit nobis huiusmodi lapidare. Tu ergo quid dicis? Hoc autem dicebant tentantes eum, vt possent accusare eum. Vnde accusare? Nunquid ipsum in aliquo facinore deprehenderant? Aut illa mulier ad eum aliquo modo peruenisse[4] dicebatur? Quid est ergo tentantes eum? Vt possent accusare eum? Intelligimus fratres admirabilem mansuetudinem in Christo fuisse. Animaduertebant eum nimium esse mitem, nimium esse mansuetum.[5]

*Oratio.*

PResta quesumus omnipotens deus vt qui se affligendo carnem ab alimentis abstinent, sectando iustitiam a culpa ieiunent. per.

℔ *Dominica quarta quadragesime ex Genesi.*[6] *Lectio .i.*

VOcauit autem angelus domini Abraham ... sepelias mortuum tuum.

℔ *Epistola Beati Ioannis apostoli tertia.*[7] *Lectio .ij.*

SEnior Caio charissimo, quem ego diligo in veritate ... Saluta tu amicos nominatim.

℔ *Tertia lectio secundum Ioannem.*[8]

IN illo tempore, abijt Iesus trans mare Galilee quod est tyberiadis, et sequebatur eum multitudo magna, quia videbant signa que faciebat super his qui infirmabantur. Et reliqua.

[1] Ca. 8. *in m.*
[2]—[2] nos autem : 66.
[3] srit : 38. *thus.*
[4] pertinuisse : 61. 63. 64.
[5] Misereie. 50. *add.* 63.
[6] [xxii. 15-xxiii. 6.]
[7] [1-14.]
[8] Ca. 6 *in m.*

Digitized by Google

℔ *Homilia sancti Augustini episcopi.*

MIracula que fecit Dominus noster Iesus Christus, sunt quidem diuina opera et ad intelligendum Deum de visibilibus admonent humanam mentem. Quia enim ille non est talis substantie, que videri oculis possit, et miracula eius quibus[1] mundum regit, vniuersamque creaturam administrat assiduitate viluerunt, ita vt pene nemo dignetur attendere opera dei mira et stupenda in quolibet seminis grano. Secundum ipsam suam misericordiam seruauit sibi quedam que faceret opportuno tempore preter[2] vsitatum cursum ordinemque nature, vt non maiora: sed insolita videndo stuperent, quibus quotidiana viluerunt. Maius enim miraculum est gubernatio totius mundi, quam saturatio quinque milium hominum, de quinque panibus. Et tamen hoc nemo miratur. Illud mirantur homines: non quia maius est, sed quia rarum est. Quis enim et nunc pascit vniuersum mundum nisi illi qui de paucis granis segetis creat? Fecit ergo quomodo Deus. Vnde enim multiplicat de paucis, granis segetes, inde manibus suis multiplicauit quinque panes. Potestas enim erat in manibus Christi, panes autem illi quinque quasi semina erant, non quidem terre mandata, sed ab eo qui terram fecit multiplicata.[3]

*Oratio.*

COncede quesumus omnipotens Deus, vt qui ex merito nostre actionis affligimur, tue gratie consolatione respiremus: Per dominum.

℔ *Feria .ij. ex Genesi.*[4] *Lectio .i.*

SVrrexit Abraham et adorauit ... in possessionem monumenti a filiis Heth.

℔ *Epistola catholica Iacobi Apostoli.*[5] *Lectio secunda.*

IAcobus Dei et domini nostri Iesu Christi seruus ... potest saluare animas vestras.

℔ *Tertia lectio secundum Ioannem.*[6]

IN illo tempore. Prope erat pascha Iudeorum, et ascendit Iesus Ierosolymam, et inuenit in templo vendentes oues et boues et columbas: Et reliqua.

[1] totum: *add.* 39. etc.
[2] propter: 66.
[3] Miserere. 50. *add.* 63.
[4] [xxiii. 7–20.]
[5] Cap. 1 *in m.* [i. 1–21.]
[6] Ca. 2. *in m.*

Digitized by Google

*Homilia sancti Augustini episcopi.*

QVid audiuimus fratres? Ecce templum illud figura adhuc erat, et eiecit inde dominus omnes qui sua querebant, qui ad nundinas venerant. Et que illi vendebant? Illa que opus habebant homines in sacrificijs illius temporis. Nouit enim charitas vestra quod sacrificia illi populo pro eius carnalitate et corde adhuc lapideo talia data sunt: quibus teneretur ne in idola deflueret, et immolabant ibi sacrificia, boues et oues et columbas. Nostis quia legistis. Non ergo magnum peccatum, si hoc vendebatur in templo: quod emebatur vt offerretur in templo, et tamen eiecit illos inde. Quid si ibi ebriosos inueniret quid faceret dominus, Si vendentes ea que licita sunt: et contra iustitiam non sunt eiecit? Que cum honeste emuntur non illicite venduntur. Expulit tamen et non est passus domum orationis fieri domum negotiationis. Si negociationis domus non debet fieri domus dei, potationis debet fieri? Nos autem quando eis ista dicimus strident dentibus suis aduersum nos. Et consolatur nos psalmus quem audistis, striderunt super me dentibus suis.[1]

*Oratio.*

PResta quesumus omnipotens deus vt obseruationes sacras annua deuotione recolentes: et corpore tibi placeamus et mente. Per dominum.

℔ *Feria .iij. Ex Genesi.*[2] *Lectio .j.*

ERat autem Abraham senex ... misericordiam cum domino meo.

℔ *Ex Epistola Iacobi.*[3] *Lectio .ij.*

ESTote autem factores verbi, et non auditores tantum .. redarguti a lege quasi transgressores.

*Tertia lectio secundum Ioannem.*[4]

IN illo tempore, Iam die festo mediante ascendit Iesus in templum, et docebat, et admirabantur Iudei. Et reliqua.

*Homelia† sancti Augustini episcopi.*

ILle qui latebat, docebat, et palam loquebatur et non tenebatur. Illud enim vt lateret[5] erat causa exempli, hoc potestatis. Sed cum doceret mirabantur Iudei. Omnes quidem quantum arbitror mirabantur: sed non omnes conuertebantur. Et vnde

[1] Miserere. 50. *add.* 63. [2] Cap. 24 *in m.* [xxiv. 1–14.]
[3] [i. 22—ii. 9.] [4] Ca. 7 *in m.* [5] laterat: 38.

Digitized by Google

admiratio? Quia multi nouerant vbi natus, quemadmodum fuerit[1] educatus: nunquam eum viderant discentem literas. Audiebant autem eum de lege disputantem legis testimonia proferentem que nemo poterat proferre nisi legisset: nemo legere, nisi literas didicisset. Et ideo mirabantur. Eorum autem admiratio, magistra facta est insinuande alterius veritatis occasio. Ex eorum quippe admiratione et verbis, dixit dominus aliquid profundum et diligentius inspici et discuti dignum. Propter quot[2] intentam facio charitatem vestram: non solum ad audiendum pro vobis, sed etiam ad orandum pro nobis. Quid ergo dominus respondit eis admirantibus, quomodo sciret literas quas non didicerat? Mea doctrina (inquit) non est mea, sed eius qui misit me. Hec est enim profunditas prima. Videtur enim paucis verbis, quasi contraria locutus. Non enim ait: ista doctrina non est mea. Sed mea doctrina non est mea. Si non tua quomodo tua? Si autem tua, quomodo non tua? Tu enim dicis vtrunque et mea doctrina et non mea: Nam si dixisses,[3] ista doctrina non est mea nulla esset questio.[4]

*Oratio.*

SAcre nobis quesumus domine obseruationis ieiunia et pie conuersationis augmentum, et tue propitiationis continuum prestent auxilium. Per.

℔ *Feria .iiij. ex Genesi.*[5] *Lectio .j.*

NEcdum intra se verba compleuerat ... Respondit ei. Loquere.

℔ *Ex Epistola Iacobi.*[6] *Lectio .ij.*

QVicunque autem totam legem seruauerit, offendat autem in vno ... fides sine operibus mortua est.

℔ *Tertia lectio secundum Ioannem.*[7]

IN illo tempore: Preteriens Iesus, vidit hominem cecum a natiuitate. Et reliqua.

*Homelia† sancti Augustini Episcopi.*

EXiens Iesus vidit hominem cecum, non vtcunque cecum, sed a natiuitate. (Et interrogauerunt eum discipuli eius, Rabbi?) Scitis quia Rabbi magister est. Magistrum appellabant, quia discedere[8] disiderabant. Questionem quippe domino proposuerunt tanquam magistro (Quis peccauit, hic aut

[1] fuerat: 60. 61. 63. 64. 66.
[2] quod: 39. *and many edd.*
[3] dixisset: 39. etc.
[4] Miserere. 50. *add.* 63.
[5] [xxiv. 15–33.]
[6] [ii. 10–26.]
[7] Cap.: *thus in m.* Cap. 12: *thus* 38. Cap. ix.: 39.
[8] *Thus also* 38: discere: 39. etc.

Digitized by Google

parentes eius vt cecus nasceretur? Respondit Iesus: Neque hic peccauit, neque parentes eius.) Quid est hoc quod dixit? Si nullus homo sine peccato, nunquid parentes huius ceci sine peccato erant? Nunquid ipse vel sine originali peccato natus erat, vel viuendo nihil addiderat? An quia oculos clausos habebat concupiscentie, minime vigilabat? Quanta enim mala ceci committunt? A quo[1] malo abstinet mens mala etiam oculis clausis? Non poterat videre, sed nouerat cogitare, et forte concupiscere aliquid quod cecus non posset implere. Sed in corde iudicari a nullo potest: nisi a cordis perscrutatore. Si ergo et parentes eius habuerunt peccatum, et iste habuit peccatum: quare dominus dixit, neque hic peccauit neque parentes eius nisi ad rem de qua interrogatus est, vt cecus nasceretur? Habebant enim parentes eius peccatum: sed non ipso peccato factum est, vt cecus nasceretur.[2]

*Oratio.*

DEus qui et iustis premia meritorum et peccatoribus per ieiunium veniam prebes, miserere supplicibus tuis, vt reatus nostri confessio: indulgentiam percipere valeat.[3] Per.

℔ *Feria .v. ex Genesi.*[4] *Lectio .i.*

AT ille, Scruus inquit, Abraham sum ... siue ad sinistram.

℔ *Ex Epistoli*[5] *Iacobi.*[6] *Lectio .ij.*

NOlite plures magistri fieri ... in pace seminatur facientibus pacem.

℔ *Tertia*[7] *lectio secundum Lucam.*[8]

In illo tempore, Ibat Iesus in ciuitatem que vocatur Naym, et ibant cum eo discipuli eius et turba copiosa. Et reliqua.

*Homelia*† *sancti Augustini*[9] *Episcopi.*

HIc locus ad vtramque redundat gratiam,[10] et[11] cito flecti diuinam misericordiam matris vidue lamentatione credamus, eius precipue que vnice[12] filij vel labore vel morte frangatur. Cui tamen vidue grauitatis meritum exequiarum turba conciliet. Et hanc viduam populorum turbam[13] septam plus videri esse quam feminam que resurrectionem vnici adolescentis filij sui lachrymis meruerat impetrare, eo quod sancta ecclesia populum

[1] enim: *add.* 63.
[2] Miserere 50. *add.* 63.
[3] delictorum: *add.* 39. etc.
[4] [xxiv. 34–49.]
[5] *beati: add.* 60. 61. 64.
[6] Cap. 3. *in m.* [iii. 1–18.]
[7] ij: 66.
[8] Ca. 7. *in m.*
[9] Ambrosii: 39. etc.
[10] vt: *add.* 39. 41. 60. 61. 64.
[11] vt: 63.
[12] vnici: 39 etc.
[13] turba: 39. 41. 43. 49. 60. 61. 63. 64. 66.



Digitized by Google

iuniorem a pompa funeris atque supremis[1] sepulchri suarum reuocet ad vitam contemplatione lachrymarum. Que flere prohibetur eum cui resurrectio debebatur. Qui quidem mortuus in loculo materialibus quatuor ad sepulchrum ferebatur elementis, sed spem resurgendi habebat: quia ferebatur in ligno. Quod et si nobis ante non proderat, tamen posteaquam Iesus id tetigit proficere cepit ad vitam, vt esset indicio[2] salutem populo per crucis patibulum refundendam. Audito igitur Dei verbo steterunt acerbi illius funeris portitores: qui corpus humanum letali fluxu nature materialis vrgebant. Quid enim aliud nisi quasi[3] in quodam feretro hoc est supremi funeris instrumento iacemus exanimes: cum vel ignis modice cupiditatis exestuat vel frigidus humor exundat, vel pigra quadam corporis hebetudine vigor habetatur[4] animorumque[5]: vel concreta noster spiritus labe pure lucis vacuus alit mentem. Hi sunt nostri funeris portitores.[6]

*Oratio.*

PResta quesumus omnipotens deus, vt quos ieiunia votiua castigant, ipsa quoque deuotio sancta letificet, vt terrenis affectibus mitigatis facilius celestia capiamus. Per.

℔ *Feria sexta ex Genesi.*[7] *Lectio .i.*

REsponderuntque Laban et Bathuel ... eius acciderat, temperaret.

℔ *Ex Epistola*[8] *Iacobi.*[9] *Lectio .ij.*

VNde bella et lites in vobis? nonne ex concupiscentijs ... peccatum est illi.

℔ *Tertia lectio secundum Ioannem.*[10]

IN illo tempore: Erat quidam languens lazarus in Bethania de castello Marie et Marthe sororum eius. Et reliqua.

℔ *Homelia† sancti Augustini episcopi.*

IN superiori lectione meministis: quod dominus exijt de manibus eorum qui lapidare eum voluerant: et discessit trans Iordanem: vbi Ioannes baptizabat. Ibi domino constituto infirmabatur in Bethania Lazarus: quod castellum erat proximum Hierosolymis. Maria autem erat que vnxit dominum vnguento: et extersit pedes eius capillis suis cuius frater

[1] supremi: 43. 44. 49. 60. 61. 63. 64. 66.
[2] ad: *add.* 61.
[3] quod: *add.* 61. 64.
[4] hebetatur: 38. etc.
[5] animarumque: 38. animorum: 39. etc.
[6] Miserere. 50. *add.* 63.
[7] [xxiv. 50–67.]
[8] [iv. 1–17.]
[9] *apostoli: add.* 60. 61.
[10] Ca. 11. *in m.*

Digitized by Google

Lazarus infirmabatur. Miserunt ergo sorores ad eum dicentes: Domine. Ecce quem amas infirmatur. Iam intelligimus quo[1] miserunt vbi erat dominus, quoniam absens erat. Trans Iordanem scilicet miserunt ad dominum: nuntiantes quod egrotaret frater earum, vt dignaretur venire et eum ab egritudine liberare: ille distulit sanare vt posset resuscitare. Quid ergo annuntiauerunt sorores eius? Domine, ecce quem amas infirmatur. Non dixerunt veni. Amanti enim tantummodo nuntiandum fuit. Non ause sunt dicere: veni, et sana: non ause sunt dicere ibi iube et hic fiet, Cur enim non et iste sicut fides illius centurionis inde laudatur? Ait enim: Non sum dignus, vt intres sub tectum meum, sed tantum dic verbo et sanabitur puer meus: nihil horum iste. Sed tantummodo. Domine, ecce quem amas infirmatur. Sufficit vt noueris non enim amas: et deseris. Sed dicet aliquis: Quomodo per Lazarum peccator significabatur[2] et a domino sic amabatur? Audiat eum dicentem: Non veni vocare iustos, sed peccatores.[3]

*Oratio.*

DEus qui ineffabilibus mundum renouas sacramentis presta quesumus, vt ecclesia tua et eternis proficiat institutis, et temporalibus non destituatur auxilijs: per.

*Hodie* [4]*dicitur matutinum*[4] *pro defunctis.*

℔ *Sabbato ex Genesi.*[5] *Lectio .i.*

ABraham vero aliam duxit vxorem ... coram cunctis fratribus suis objit.

℔ *Ex epistola Iacobi.*[6] *Lectio .ij.*

AGite nunc divites ... operiet multitudinem peccatorum.

℔ *Tertia lectio secundum Ioannem.*[7]

IN illo tempore, dicebat Iesus turbis Iudeorum Ego sum lux mundi. Qui sequitur me non ambulat in tenebris: sed habebit lumen vite. Et reliqua.

℔ *Homelia*† *s. Augustini episcopi.*

QVod nunc ait dominus: Ego sum lux mundi: clarum puto esse eis qui habent oculos, vnde huius lucis participes fiant. Qui autem non habent oculos nisi in sola carne mirantur[8] quod dictum est a domino Iesu Christo: Ego sum lux mundi. Et forte non

[1] quod: 39. 41.
[2] significatur: 66.
[3] Miserere. 50. *add.* 63.
[4]—[4] *dicuntur mat.* 66.
[5] Ca. 25 *in m.* [xxv. 1–18.]
[6] Ca. 5 *iy m.* [v. 1–20.]
[7] Ca. 8 *in m.*
[8] miratur: 43.



Digitized by Google

desit qui dicat apud semetipsum : Num quid forte dominus Christus est sol iste qui ortu et occasu suo peragit diem? Non enim defuerunt heretici qui ista senserunt Manichei solem istum oculis[1] carnis visibilem expositum et publicum, non tantum hominibus : sed etiam pecoribus[2] ad videndum Christum dominum esse putauerunt. Sed catholice ecclesie recta fides improbat tale commentum, et diabolicam doctrinam esse cognoscit credendo. Non solum autem cognoscit credendo sed in quibus potest conuincit etiam disputando. Improbemus itaque huiusmodi[3] errorem, quem sancta ab initio anathematizauit ecclesia.

Non arbitremur dominum Iesum hunc esse solem, quem videmus oriri ab oriente,[4] occidere in occidente : cuius cursui nox succedit, cuius radij nube obumbrantur, qui certa de loco in locum motione transmigrat. Non est hic dominus Iesus Christus. Non est Christus sol factus : sed per quem sol factus est : omnia per ipsum facta sunt et sine ipso factum est nihil. Est ergo lux que fecit hanc lucem.[5]

*Oratio.*

Flat domine quesumus per gratiam tuam fructuosos nostre deuotionis affectus, quia tunc nobis proderunt suscepta ieiunia : si tue sint placita pietati. Per dominum etc.

¶ *Dominica de passione ad matutinum inuitatorium.*

Christum [6]dei filium,[6] qui sua nos passione redemit. Venite adoremus.

*Hoc inuitatorium cum hymnis.* Pange lingua. *ad matutinum, et* Vexilla regis *ad vesperas dicuntur vsque ad feriam quintam in cena domini exclusiue nisi agendum sit de aliquo festo duplici.*

*Hymnus.*

PAnge lingua gloriosi Prelium certaminis, Et super crucis tropheum[7] Dic triumphum nobilem : Qualiter redemptor orbis Immolatus vicerit.

De parentis protoplasti Fraude facta condolens : Quando pomi noxialis Monte[8] morsu corruit, Ipse lignum tunc notauit, Damna ligni vt[9] solueret.

Hoc opus nostre salutis Ordo depoposcerat : Multiformis proditoris Ars vt artem falleret : Et medelam ferret inde Hostis vnde leserat.

Quando venit ergo sacri Plenitudo temporis : Missus est ab arce patris Natus orbis conditor : Atque ventre virginali Caro factus prodijt.

[1] oculum : 66. [2] peccatoribus : 38. [3] homini : 66.
[4] et : *add.* 60. 61. 64. [5] Miserere. 50. *add.* 63. [6—6] filium dei : 39.
[7] trophæo : 60. 61. [8] Morte : 39. etc. [9] *om.* 66.

Digitized by Google

Vagit infans inter arcta Conditus presepia: Membra pannis inuoluta Virgo mater alligat: Et manus pedesque crura Stricta cingit fascia.

Gloria et honor deo, Vsquequo altissimo, vna patri filioque inclyto paracleto, Cui laus[1] et potestas Per immensa secula. Amen.

*Antiphona.* Populе meus, quid feci tibi, aut quid molestus fui responde mihi.

¶ *Notandum, quod omnes antiphone, vsque ad pascha dicuntur integre in principio et in fine ad matutinum, laudes et vesperas.*

¶ *Hic interrumpitur Liber Genesis vsque ad feriam .ij. pasche.*

¶ *Ex libro sapientie.*[2] *Lectio .i.*

DIxerunt impij apud se non recte cogitantes. Circumveniamus iustum, quoniam inutilis est nobis ... excecauit enim illos malitia eorum.

¶ *Secundum Mattheum.*[3] *Lectio .ij.*

ET factum est: cum consummasset Iesus sermones hos omnes ... Similiter et omnes discipuli dixerunt.

¶ *Tertia lectio secundum Ioannem.*[4]

IN illo tempore: Dicebat Iesus turbis iudeorum et principibus sacerdotum: Quis ex vobis arguet me de peccato? Et reliqua.

¶ *Homelia† sancti Gregorij pape.*

PEnsate fratres charissimi mansuetudinem dei: relaxare peccata venerat, et dicebat: Quis ex vobis arguet me de peccato? Non dedignatur ex ratione ostendere se peccatorem non esse, qui ex virtute diuinitatis poterat peccatores iustificare. Sed terribile est valde quod subditur. Qui ex Deo est, verba Dei audit propterea vos non auditis, quia ex Deo non estis. Si enim verba Dei audit qui ex Deo est et audire verba eius non potest quisquis ex illo non est, interroget se vnusquisque si verba Dei in aure cordis percipit: et intelliget vnde sit Celestem patriam desiderare veritas iubet, carnis desideria conteri, a mundi gloria declinare, aliena non appetere, propria largiri. Penset ergo vnusquisque vestrum apud se, si hec vox Dei in cordis eius aure conualuit, et quia iam ex deo fit[5] cognoscit. Nam sunt nonnulli qui precepta Dei, nec aure cordis percipere dignantur. Et sunt nonnulli qui hec quidem cordis aure percipiunt sed nullo ea mentis desiderio complectuntur. Et sunt nonnulli qui libenter verba Dei susci-

[1] est: *add.* 39. etc.
[2] Ca. 2 *in m.* [ii. 12–21.]
[3] Ca. 26 *in m.* [xxvi. 1–35.]
[4] Ca. 8 *in m.*
[5] sit: 39. etc

Digitized by Google

piunt ita etiam vt in fletibus compungantur, sed post lachrymarum tempus ad[1] iniquitatem redeunt. Hi profecto verba Dei non audiunt, qui[2] ea exercere opere contemnunt. Vitam ergo vestram fratres charissimi ante mentis oculos reuocate: et alta consideratione pertimescite hoc quod ex ore veritatis sonat. Propterea vos non auditis: quia ex Deo non estis.[3]

℔ *Ad laudes antiphona.* Circundederunt me canes multi, concilium malignantium obsedit me.

*Oratio.*

QVesumus omnipotens Deus familiam tuam propitius respice, vt te largiente regatur in corpore, et te seruante custodiatur in mente. Per dominum nostrum.

℔ *Ad vesperas. Hymnus.*

VExilla regis prodeunt, Fulget crucis mysterium, Quo carne carnis conditor, Suspensus est patibulo.

Quo vulneratus insuper, Mucrone diro lancee, Vt nos lauaret crimine, Manauit vnda sanguine.

Impleta sunt que concinit Dauid: fidelis carmine, Dicens in nationibus, Regnauit a ligno Deus.

Arbor decora, et fulgida, Ornata regis purpura, Electa digno stipite, Tam sancta membra tangere.

Beata cuius brachijs Secli pependit pretium Statera facta[4] corporis, Predamque tulit tartari.[5]

O crux aue spes vnica, Hoc passionis tempore, Auge pijs iustitiam, Reisque dona veniam.

Te summa Deus trinitas Collaudat omnis spiritus, Quos per Crucis mysterium Saluas, rege per secula. Amen.

*Antiphona.* Multiplicati sunt super capillos capitis mei, qui oderunt me gratis.

℔ *Notandum quod antiphone huius diei dicuntur vsque ad dominicam Palmarum nisi festum duplex occurrat.*

*Feria secunda ex Daniele.*[7] *Lectio prima.*

NVnc ergo exaudi Deus noster orationem ... et finem perseuerabit desolatio.

℔ *Secundum Mattheum.*[8] *Lectio secunda.*

TVnc venit Iesus cum illis in villam ... discipuli omnes, relicto eo fugerunt.

[1] ab: 66.
[2] quia: 49. 60. 61.
[3] Miserere. 50. *add.* 63.
[4] est: *add.* 61. 64. 66.
[5] tartaris: 39. 61. 64.
[6] Saluos: 38.
[7] Ca. 9. *in m.* [ix. 17–27.]
[8] [xxvi. 36–56.]

Digitized by Google

℔ *Tertia lectio secundum Ioannem.*[1]

In illo tempore: Miserunt principes, et Pharisei ministros vt apprehenderent Iesum. Et reliqua.

℔ *Homilia s. Augustini episcopi.*

QVomodo apprehenderent adhuc nolentem? Quia ergo non poterant apprehendere nolentem: missi sunt vt audirent docentem. Quid[2] docentem? Dixit ergo Iesus: Adhuc modicum tempus vobiscum sum. Quod modo vultis facere facturi estis, sed non modo: quia modo nolo. Quare adhuc non[3] modo nolo? Quia adhuc modicum tempus vobiscum sum: et tunc[4] vado ad eum qui me misit. Implere debeo dispensationem meam: et sic peruenire ad passionem meam. Queretis me et non inuenietis: et vbi ego sum, vos non potestis venire. Hic iam resurrectionem suam[5] predixit. Noluerunt enim eum agnoscere presentem et postea quesierunt eum cum viderunt in eum multitudinem iam credentem. Magna enim signa facta sunt, etiam cum dominus resurrexit et ascendit in celum. Tunc per discipulos facta sunt signa magna: sed ille per illos: qui et per ipsum. [6]Ille illis quippe[6] dixerat: Sine me nihil potestis facere. Quando claudus ille qui sedebat ad portam ad vocem Petri surrexit: et in[7] suis pedibus ambulauit, vt homines mirarentur· sic eos allocutus est Petrus. Quia non in sua potestate ista fecit, sed in virtute illius quem ipsi occiderunt: multi compuncti dixerunt: Quid faciemus? Viderunt enim se ingenti crimine impietatis astrictos: quia illum occiderunt quem venerari et adorare debuerunt: et hoc putabant esse inexpiabile:[8]

*Oratio.*

SAnctifica quesumus domine nostra ieiunia: et cunctarum nobis indulgentiam propitius largire culparum. Per.

℔ *Feria .iij. Ex Isaia.*[9] *Lectio .j.*

DOmine deus meus es tu ... requiescet manus Domini in monte isto.

℔ *Secundum Mattheum.*[10] *Lectio .ij.*

AT illi tenens[11] Iesum duxerunt ad Caipham ... sicut[12] constituit mihi Dominus.

[1] Ca. 7. *in m.*
[2] Quem: 39. 41.
[3] *om.* 39. *etc.*
[4] nunc: 49. 63.
[5] *om.* 38.
[6]—[6] Ipse quippe illis: 60. 61. 64.
[7] *om.* 60. 61. 64.
[8] Miserere. 50. *add.* 63.
[9] Ca. 25 *in m.* [xxv. 1-10.]
[10] [xxvi. 57—xxvii. 10.]
[11] tenentes: 39. etc.
[12] Sicuti: 41.

Digitized by Google

*Tertia lectio secundum Ioannem.*[1]

IN illo tempore: Ambulabat Iesus in Galileam, non enim volebat in Iudeam[2] ambulare: quia querebant eum Iudei interficere. Et reliqua.

℔ *Homilia sancti Augustini episcopi.*

DOminus noster Iesus Christus Deus et homo, deus cum patre semper, homo nobiscum ex tempore. Non enim quereret quod fecerat: nisi ipse quod fecerat, fieri voluisset. Verum hoc mementote: et [3]de cordibus vestris nolite[3] dimittere: sic esse Christum hominem factum, vt non destiterit Deus esse. Manens deus accepit hominem qui fecit hominem. Quando ergo latuit vt homo: non potentiam[4] perdidisse putandus est: sed exemplum nostre infirmitati prebuisse. Ille enim quando voluit detentus est, quando voluit occisus est. Sed quoniam futura erant membra eius, id est, fideles eius qui non haberent illam potestatem quam habebat et ipse dominus noster: quod latebat, quod se tanquam ne occideretur occultabat: hoc iudicabat factura esse membra sua in quibus vtique membris suis ipse erat caput. Non enim Christus in capite et non in corpore, sed Christus totus in capite et in corpore. Quod ergo membra eius hoc ipse, quod autem ipse non continuo membra eius. Nam si ipsi non essent membra eius, non diceret Saulo: Quid me persequeris? Non enim Saulus ipsum, sed membra eius, id est, fideles eius in terra persequebatur. Noluit tamen dicere sanctos meos seruos meos: postremo honorabilius fratres meos, sed me, hoc est membra mea quibus ego sum caput.[5]

*Oratio.*

NOstra tibi domine quesumus sint accepta ieiunia, que nos expiando gratia tua dignos efficiant et ad remedia perducant eterna: per.

℔ *Feria .iiij. ex Isaia.*[6] *Lectio .i.*

IVstus perit, et nos est qui recogitet ... possidebit montem sanctum tuum.[7]

℔ *Secundum Matthеum.*[8] *Lectio .ij.*

IEsus autem stetit ante presidem ... Et cum gustasset, noluit bibere.

[1] Ca. 7 *in m.*
[2] Iudæa: 61. 64.
[3]—[3] *om.* 63.
[4] potentia: 38.
[5] Miserere. 50. *add.* 63.
[6] Ca. 57 *in m.* [lvii. 1–13.]
[7] meum: 39. etc.
[8] [xxvii. 11–34.]

Digitized by Google

℔ *Tertia lectio secundum Ioannem.*[1]

IN illo tempore: Facta sunt encenia in Ierosolymis et hyems erat. Et ambulabat Iesus in templo in porticu Salomonis Et reliqua.

*Homilia sancti Augustini episcopi.*

ENcenia festiuitatis[2] erat dedicationis templi. Grece enim cenon[3] dicitur: nouum latine. Quandocunque enim nouum aliquid fuerit dedicatum, encenia vocatur. Iam et vsus habet hoc verbum. Si quis noua tunica induatur enceniare dicitur. Illum ergo diem quo templum dedicatum est: Iudei solenniter celebrabant. Ipse dies festus agebatur: cum ea que lecta sunt[4] locutus est dominus. Hyems erat, et ambulabat Iesus in templo in porticu Salomonis. Circundederunt ergo eum Iudei et dicebant ei, Quousque animam nostram tollis? Si tu es Christus dic nobis palam. Non veritatem desiderabant sed calumniam preparabant. Hyems erat et ideo frigidi erant. Ad illum enim diuinum ignem accedere pigri erant. Sed accedere est credere. Qui credit accedit: qui negat recedit. Non mouetur anima pedibus: sed affectibus. Frigidi erant non diligendo charitate: et ardebant nocendi cupiditate. Longe agebant et ibi erant. Non accedebant credendo: sed premebant persequendo. Querebant audire a domino: ego sum Christus et fortasse de Christo secundum hominem sapiebant. Predicauerunt enim prophete Christum: sed diuinitatem Christi et in prophetis: et in ipso Christi euangelio nec heretici intelligunt. Quanto minus Iudei: quamdiu velamen est super cor eorum.[5]

*Oratio.*

SAnctificato hoc ieiunio deus tuorum corda fidelium miserator illustra, et quibus deuotionis prestas affectum prebe supplicantibus pium benignus auditum: per dominum.

℔ *Feria .v. ex Osee.*[6] *Lectio .i.*

IN tribulatione sua mane consurgent ad me ... conuertero captiuitatem populi mei.

℔ *Secundum Mattheum.*[7] *Lectio .ij.*

POstquam autem crucifixerunt eum diuiserunt vestimenta eius ... signantes lapidem cum custodibus.

[1] Ca. 10. *in m.* [2] festiuitas: 39. etc. [3] canon: 66.
[4] *om.* 66. [5] Miserere. 50. *add.* 63.
[6] Cap. 6. *in m.* [vi. 1–11.] [7] [xxvii. 35–66.]

Digitized by Google

℔ *Tertia lectio secundum Lucam.*[1]

IN illo tempore rogabat Iesum quidam Phariseus vt manducaret cum illo. Et reliqua.

℔ *Homilia sancti Gregorij pape.*

COgitanti mihi de Marie penitentia flere magis libet quam aliquid dicere. Cuius enim vel saxeum pectus ille huius peccatricis lachryme ad exemplum penitendi non emolliunt[2]? Considerauit namque quod fecit, et noluit moderari quid faceret. Super conuiuantes[3] ingressa est, non iussa venit: inter epulas lachrymas obtulit. Discite quo dolore ardet: que flere etiam inter epulas non erubescit. Hanc vero quam Lucas peccatricem mulierem, Ioannes Mariam nominat, illam esse Mariam credimus, de qua Marcus septem demonia eiecta fuisse testatur, et quid per septem demones: nisi vniuersa vitia designantur. Quia enim septem diebus omne tempus comprehenditur: recte septenario numero vniuersitas figuratur. Septem ergo demonia Maria habuit, que vniuersis vitijs plena fuit. Sed ecce quia turpitudinis sue maculas aspexit, lauanda ad fontem misericordie cucurrit, conuiuantes[4] non erubuit. Nam quia semetipsam grauiter erubescebat intus: nihil esse credidit quod verecundaretur foris. Quid igitur miramur fratres? Mariam venientem, an dominum suscipientem? Suscipientem[5] dicam, an trahentem? Sed melius dicam trahentem, et suscipientem. Quia nimirum ipse eam per[6] misericordiam traxit intus, qui per mansuetudinem suscepit foris.[7]

*Oratio.*

PResta quesumus omnipotens Deus: vt dignitas conditionis humane per immoderantiam sauciata, medicinalis parsimonie studio reformetur: per dominum.

℔ *Feria .vi. ex Ieremia.*[8] *Lectio .j.*

ET dixit[9] dominus ad me: Inuenta est coniuratio ... tibi enim reuelaui causam meam.

℔ *Secundum Marcum.*[10] *Lectio .ij.*

ERat autem pascha et azyma post biduum: et querebant summi sacerdotes ... Similiter autem et omnes dicebant.

[1] Ca. 7. *in m.* [2] emolliant: 39. 41. 60. 61. [3] conuitantes: 66.
[4] *so* 66. [5] *om.* 43. [6] *om.* 38.
[7] Miserere. 50. *add.* 63. [8] Ca. 11. *in m.* [xi. 9–20.]
[9] dixi: 66. [10] Ca. 14. *in m.* [xiv. 1–31.]

Digitized by Google

*Tertia lectio secundum Ioannem.*[1]

IN illo tempore, Collegerunt pontifices et Pharisei concilium aduersus Iesum, et dicebant. Quid facimus, quia hic homo multa signa facit? Et reliqua.

*Homilia s. Augustini Episcopi.*

POntifices et Pharisei sibi consulebant, nec tamen dicebant credamus. Plus enim perfidi homines cogitabant quomodo nocerent vt perderent, quam quomodo sibi consulerent ne perirent. Et tamen timebant et quasi consulebant. Dicebant enim: Quid facimus, quia hic homo multa signa facit? Si dimittimus eum sic, omnes credent in eum, et venient Romani et tollent locum nostrum et gentem. Temporalia quidem perdere timuerunt, et vitam eternam non cogitauerunt: ac sic vtrumque amiserunt. Nam et Romani post domini passionem et glorificationem tulerunt eis locum et gentem expugnando et transferendo. Et illud eos sequitur quod alibi dictum est. Filij autem regni ibunt in tenebras exteriores. Hoc autem timuerunt, ne si omnes in Christum crederent, nemo remaneret qui aduersus Romanos ciuitatem Dei templumque defenderet: quoniam contra ipsum templum, et contra suas paternas leges: doctrinam Christi esse sentiebant. Vnus autem ex ipsis Caiphas nomine: cum esset pontifex anni illius dixit illis Vos nescitis quicquam nec cogitatis: quia expedit vobis vt vnus moriatur homo pro populo et non tota gens pereat. Hoc autem a seipso non dixit. Sed cum esset pontifex anni illius, prophetauit. Hoc[2] docemur etiam homines malos prophetie spiritu futura predicere. Quod tamen euangelista diuino tribuit sacramento,[3] quia pontifex fuit, id est summus sacerdos.[4]

*Oratio.*

COrdibus nostris quesumus domine gratiam tuam benignus infunde, vt peccata nostra castigatione voluntaria cohibentes temporaliter potius maceremur: quam supplicijs deputemur eternis: per.

*Hodie dicuntur septem psalmi.*

℔ *Sabbato ex Zacharia.*[5] *Lectio j.*

EXulta satis filia Sion ... et vinum germinans virgines?

℔ *Secundum Marcum.*[6] *Lectio .ij.*

ET veniunt in predium cui nomen Gethsemani.† Et ait discipulis suis ... ministri alapis eum cedebant.

[1] Ca. 11. *in m.* [2] Hic: 60. 61. [3] sacramenta: 66.
[4] Miserere. 50. *add.* 63. [5] Cap. 9 *in m.* [ix. 9–17.] [6] [xiv. 32–65.]

Digitized by Google

¶ *Tertia lectio secundum Ioannem.*[1]

IN illo tempore: Dicebat Iesus ad eos qui crediderunt ei Iudeos. Si vos manseritis, in sermone meo vere discipuli mei eritis. et cetera.[2]

*Homilia sancti Augustini episcopi.*

CVm rex iustitie sederit in throno, sicut scriptura loquitur, quis[3] gloriabitur castum se habere cor? Aut quis gloriabitur mundum se esse a peccato? Multum nos terruit o fratres mei dicendo. Seruus non manet in domo in eternum. Adiungit autem et dicit: Filius manet in eternum. Ergo solus in domo sua erit Christus. Nullus ne ei populus coherebit? Cui erit caput, si non erit corpus? An forte totum hoc filius caput: et corpus. Non enim sine causa terruit, et spem dedit. Terruit ne peccatum amaremus. Spem dedit, ne[4] peccati solutione diffideremus. Omnis (inquit) qui facit peccatum, seruus est peccati. Seruus autem non manet in domo in eternum. Que ergo nobis spes est? qui non sumus sine peccato? Audi spem tuam. Filius manet in domo in eternum. Si ergo filius vos liberauerit, tunc vere liberi eritis. Hec spes nostra fratres est, vt a libero liberemur. Et liberando nos seruos facit. Serui enim eramus cupiditatis, liberati serui efficiamur[5] charitatis. Hoc et apostolus dicit. Vos autem fratres in libertatem vocati estis, tantum ne libertatem in occasionem carnis detis: sed per charitatem seruite inuicem. Non ergo dicat Christianus liber sum, in libertate[6] vocatus sum: seruus eram, sed ipsa redemptione liber effectus sum: faciam quod volo.[7]

*Oratio.*

PRoficiat quesumus domine plebs tibi dicata pie deuotionis affectu,[8] vt sacris actionibus erudita, quanto maiestati tue fit gratior, tanto donis potioribus augeatur: per.

¶ *Dominica palmarum.*

*Ad matutinum. Antiphona.* Confortati sunt, qui persequuti sunt me inimici mei iniuste, que non rapui, tunc exoluebam.

¶ *Ex Isaia.*[9] *Lectio prima.*

HEc dicit Dominus. Quis est hic liber repudij ... in doloribus dormietis.

¶ *Secundum Marcum.*[10] *Lectio .ij.*

ET cum esset Petrus in atrio deorsum, venit vna ex ancillis ... et non accepit.

[1] Ca. 8 *in m.*
[2] reliqua: 38. etc.
[3] tuis: 66.
[4] de: *add.* 39. etc.
[5] efficimur: 38. etc.
[6] libertatem: 63.
[7] Miserere. 50. *add.* 63.
[8] effectum: 43.
[9] Ca. 50 *in m.* [l. 1-11.]
[10] [xiv. 66—xv. 23.]

Digitized by Google

¶ *Tertia lectio secundum Mattheum.*[1]

IN illo tempore cum appropinquasset Iesus Ierosolymis, et venisset Betphage ad montem Oliveti, tunc misit duos ex discipulis suis dicens eis: Ite in castellum quod contra vos est. Et reliqua.

*Homelia† sancti Ambrosij episcopi.*

PVlchre autem relictis Iudeis habitaturus in affectibus gentium: templum dominus ascendit. Hoc enim templum est verum: in quo non in litera: sed in spiritu dominus adoratur. Hoc Dei templum est, quod fidei series non lapidum structura fundauit. Deseruntur ergo qui adorant: eliguntur qui amaturi erant. Et ideo ad montem venit Oliueti, vt nouellas oliuas in sublimi virtutum plantaret: quarum mater est illa que sursum est Ierusalem. In hoc monte est ille celestis agricola: vt plantati omnes in domo domini, possint in veritate dicere Ego sicut olyua fructificaui in domo domini. Et fortasse ipse mons [2]est Christus.[2] Quis enim alius tales fructus ferret olearum non conuescentium[3] vbertate baccarum: sed spiritus plenitudine gentium fecundarum? Ipse est per quem ascendimus et ad quem ascendimus: ipse est ianua, ipse est via, qui aperitur et qui aperit, qui pulsatur ab ingredientibus et ab egredientibus adoratur. Ergo in castello erat et ligatus erat pullus cum asina non poterat solui nisi iussu domini. Soluit eum manus apostolica, talis actus, talis vita: talis gratia. Esto talis[4] vt possis ligatos soluere. Nunc consideremus qui fuerunt illi qui errore detecto de paradiso eiecti in castello sint religati. Et videbimus quemadmodum quos mors expulerat, vita reuocauerit. Et ideo secundum Mattheum et asinam et pullum legimus: vt quia in duobus hominibus vterque fuerat sexus expulsus, duobus animalibus[5] vterque reuocetur.[6]

¶ *Ad laudes Antiphona.*

Pueri hebreorum tollentes ramos olyuarum obuiauerunt domino clamantes, et dicentes, Osanna in excelsis.

*Oratio.*

OMnipotens sempiterne deus, qui humano generi ad imitandum[7] humilitatis exemplum saluatorem nostrum carnem sumere, et crucem subire fecisti concede propitus: vt et patientie ipsius habere documenta et resurrectionis consortia mereamur. Per eundem.

[1] Ca. 21. *in m.* [2—2] Christus est: 61. 64.
[3] curuescentium: 61. 63. 64. [4] et tu: *add.* 61. 64.
[5] animabus: 61. [6] Miserere. 50. *add.* 63. [7] inuitandum: 38.

Digitized by Google

℣ *Ad vesperas Antiphona.*

Erue a framea Deus animam meam et de manu canis vnicam meam.

℣ *Feria .ij. ad matutinum Antiphona.*

Extraneus factus sum fratribus meis et peregrinus filijs matris mee.

℣ *Ex Zacharia.*[1] *Lectio .i.*

APeri Libane portas tuas ... in domo domini ad statuarium.

℣ *Secundum Marcum.*[2] *Lectio .ij.*

ET crucifigentes eum diuiserunt vestimenta eius mittentes sortem ... aspiciebant vbi poneretur.

℣ *Tertia lectio secundum Ioannem.*[3]

IN illo tempore, Ante sex dies pasche venit Iesus Bethaniam, vbi fuerat Lazarus mortuus: quem suscitauit Iesus. Et reliqua.

*Homelia† sancti Augustini episcopi.*

NE putarent homines fantasma esse factum: quia mortuus resurrexit, lazarus vnus erat ex recumbentibus. Videbat, loquebatur epulabatur veritas ostendebatur: infidelitas Iudeorum confundebatur. Discumbebat ergo dominus cum Lazaro et ceteris, ministrabat Martha vna ex sororibus Lazari, Maria altera soror Lazari accepit libram[4] vnguenti nardi pistici[5] preciosi: et vnxit pedes Iesu et extersit capillis suis pedes eius, et domus impleta est ex odore vnguenti. Factum audiuimus, requiramus mysterium. Quecunque anima fidelis vis esse cum Maria, vnge pedes domini precioso vnguento. Vnguentum illud iustitia fuit: ideo libra fuit. Erat autem vnguentum nardi pistici[6] preciosi. Quod ait pistici[7] locum aliquem credere debemus vnde hoc erat vnguentum preciosum. Nec tamen hoc vacat, et sacramento, optime consonat. Pistis grece, latine dicitur fides. Querebas operari iustitiam, iustus autem ex fide viuit. Vnge pedes[8] Iesu bene viuendo, dominica sectare vestigia Capillis terge: si habes superflua da pauperibus, et domini pedes tersisti. Capilli enim superflua corporis videntur esse. Habes quod agas de superfluis tuis: tibi superflua sunt sed domini pedibus[9] necessaria sunt.[10]

[1] Ca. 11 *in m.* [xi. 1–13.]
[2] [xv. 24–47.]
[3] Ca. 12 *in m.*
[4] nardi: *add.* 61.
[5] pistice: 39. 41. 43. 44. 49. 60. 61. 64.
[6] pistice: 39. 41. 43. 44. 49. 60. 61. 64. pistigi: 66.
[7] pistice: 39. 41. 43. 49. 60. 61. 64.
[8] pede: 66.
[9] diebus: 66.
[10] Miserere. 50. *add.* 63.

Digitized by Google

℔ *Ad laudes Antiphona.*

Salua me ex ore leonis, et a cornibus vnicornium humilitatem meam.

*Oratio.*

DA quesumus omnipotens Deus: vt qui in tot aduersis ex nostra infirmitate deficimus: intercedente vnigeniti filij tui passione respiremus. per.[1]

℔ *Ad vesperas Antiphona.*

Aperuerunt super me os suum sicut leo rapiens, et rugiens.

℔ *Feria .iij. ad matutinum. Antiphona.*

Foderunt manus meas, et pedes meos dinumerauerunt omnia ossa mea.

℔ *Ex Zacharia.*[2] *Lectio .i.*

IN die illa, erit fons patens[3] domui Dauid ... et ipse dicet, Dominus Deus meus.

℔ *Secundum Lucam.*[4] *Lectio .ij.*

APpropinquabat[5] autem dies festus azymorum, qui dicitur pascha ... orate ne intretis in tentationem.

℔ *Tertia lectio. sermo sancti Augustini episcopi.*

DE domino et saluatore nostro fratres dilectissimi ante multa tempora prophetatum est. Ascendit[6] sicut virgultum, et sicut radix de terra sitienti. Quare vt radix? Ideo quia non est species illi: neque honor. Passus est, humiliatus est consputus est, non habebat speciem, homo apparebat cum esset Deus. Sed quomodo radix non est pulchra, sed intus habet vim pulchritudinis sue. Attendite fratres mei, videte misericordiam Dei, attendens arborem pulchram, amenam, folijs virentem, fructibus opulentam, laudas, delectat aliquid de fructu eius carpere, sub vmbra eius sedere:[7] et requiescere[8] ab estu. Laudas totam illam pulchritudinem. Si radix ostendatur tibi, nulla pulchritudo in ea est. Noli contemnere quod abiectum est, inde processit quod miraris, vt radix sit in terra sitienti. Attendite modo claritatem arboris, creuit ecclesia, crediderunt gentes, victi sunt terre principes sub nomine Christi vt essent victores in orbe terrarum. Positum est collum sub iugo Christi. Persequebantur[9] ante Christianos propter idola, persequuntur

[1] eundem dominum: *add.* 39. etc.
[2] Ca. 13 *in m.* [xiii. 1-9.]
[3] pareus: 39.
[4] Ca. 22 *in m.* [xxii. 1-46.]
[5] Appropinquabit: 66.
[6] Ascende: 61. Ascendet: 63.
[7] sedete: 38.
[8] requiscite: 38.
[9] Persequebatur: 64.

Digitized by Google

idola propter Christum. Omnes confugiunt[1] ad auxilium ecclesie in omni pressura in omni tribulatione sua. Creuit illud granum synapis, factum est maius super omnia olera.[2]

℔ *Ad laudes Antiphona.*

Insurrexerunt in me testes iniqui et mentita est iniquitas sibi.

*Oratio.*

OMnipotens sempiterne deus da nobis ita dominice passionis sacramenta peragere, vt indulgentiam percipere mereamur: Per eundem.

℔ *Ad vesperas antiphona.*

Captabunt in animam iusti, et sanguinem innocentem condemnabunt.

℔ *Feria .iiij. ad matutinum. Antiphona.*

Proprio filio suo non pepercit Deus, sed pro nobis omnibus tradidit illum.

℔ *Ex Isaia*[3] *lectio prima.*

QVis credidit auditui nostro? ... pro transgressoribus rogauit.

℔ *Secundum Lucam.*[4] *Lectio .ij.*

ADhuc eo loquente, ecce turba, et qui vocabatur Iudas ... antea inimici erant adinuicem.

℔ *Tertia lectio. sermo sancti Ambrosij Episcopi.*

LEgimus quia Christus peccata nostra portat, et pro nobis dolet. Doles ergo domine non tua, sed nostra vulnera non tuam mortem, sed nostram infirmitatem, et nos existimauimus te esse in doloribus cum tu non pro te, sed pro me[5] doleres.[6] Infirmatus enim es: sed propter peccata nostra. Non quia tibi illa infirmitas erat ex patre assumpta, sed pro me[5] suscepta: quia nihil proderat vt eruditio pacis nostre[7] esset in te, nisi liuore tuo vulnera nostra sanares. Sed quid mirum si pro omnibus doluit, qui pro vno fleuit? Quid mirum si moriturus pro omnibus tedeat,[8] qui lazarum resuscitaturus illachrymat? Sed et ibi pie sororis lachrymis commouetur, quia mentem humanam tangebant: et hic alto appetitur[9] affectu,[10] vt quia in carne sua peccata nostra perimebat mortem quoque anime

[1] fugiunt: 38.
[2] Miserere. 50. *add.* 63.
[3] Ca. 53 *in m.* [liii. 1–12.]
[4] [xxii. 47—xxiii. 12.]
[5] nobis: 63.
[6] dolores: 61.
[7] nostra: 61.
[8] redeat: 43. 44.
[9] operatur: 61.
[10] effectu: 61. 64.

Digitized by Google

nostre, sue anime meror[1] aboleret. Et fortasse ideo tristis est quia post Ade lapsum tali transitu nobis erat de hoc seculo recedendum vt mori esset necesse Deus enim mortem non fecit, nec letatur in perditionem[2] viuorum : et ideo fastidit quod ipse non fecit Denique ait : Transfer a me calicem istum quasi homo mortem recusans quasi deus sententiam suam reseruans. Oportet enim nos mori seculo, vt resurgamus Deo.[3]

℔ *Ad laudes. Antiphona.*

Omnes videntes me deriserunt me, loquuti sunt labijs, et mouerunt caput.

*Oratio.*

PResta quesumus omnipotens deus : vt qui nostris excessibus incessanter[4] affligimur, per vnigeniti filiij tui passionem liberemur : qui tecum.

℔ *Ad vesperas. Antiphona.*

Sperauit in domino, eripiat eum saluum faciat eum, quoniam vult eum.

℔ *Notandum quod si in aliquo ex his tribus diebus sequentibus inciderit aliquod festum simplex, non debet fieri officium, nec commemoratio de eo, si autem fuerit duplex transferendum est post octauam pasche.*

℔ *Feria quinta in cena domini.*

℔ *Notandum quod hodie dicitur*[5] Pater noster.[6] Aue maria *dicuntur in principio omnium horarum sicut antea, sed omnibus alijs pretermissis, absolute incipitur matutinum ab antiphona inscripta.*[7] *Antiphona* Zelus domus tue comedit me, et opprobria exprobrantium tibi ceciderunt super me.

*Deinde dicuntur*[8] *psalmi et terminantur absolute sine* Gloria patri *et sic terminantur etiam in omnibus alijs horis. Post psalmos repetitur antiphona, et statim dicitur* Pater noster *et cetera Deinde dicuntur tres sequentes lectiones sine benedictionibus et sine* Tu autem.

*Lectio prima. Lamentatio Ieremie prophete.*[9] *Aleph.*

QVomododo† sedet[10] sola ciuitas plena populo, facta est quasi vidua domina gentium ... *Lameth.* O vos omnes qui transitis per viam, attendite, et videte si est dolor sicut dolor meus. Quoniam vindemiauit me vt locutus est dominus in die ire furoris sui. Ierusalem, Ierusalem conuertere ad dominum Deum tuum.

[1] mœrore : 61. 64.
[2] perditione : 39. etc.
[3] Miserere. 50. *add.* 63.
[4] necessanter : 66.
[5] *om.* 39. etc.
[6] *et : add.* 39. 41. 43. 44. 49. 61. 63. 66.
[7] *infrascripta :* 39. etc.
[8] *dicitur :* 38.
[9] [i. 1–12.]
[10] edet : 66.



Digitized by Google

℣ *Secundum Lucam.*[1] *Lectio .ij.*

PIlatus autem conuocatis principibus sacerdotum ... et sabbato quidem siluerunt secundum mandatum.

℣ *Tertia lectio ex epistola prima Pauli ad Corinthios.*[2]

COnuenientibus vobis in vnum ... non vtique iudicaremur.[3]

℣ *Finitis lectionibus non dicitur* Te deum *nec* Miserere *sed statim ad laudes dicitur Antiphona.* Traditor autem dedit eis signum dicens: Quem osculatus fuero, ipse est: tenete eum.

*Deinde dicuntur psalmi cum cantico* Benedictus *quo finito repetitur antiphona: et statim*[4] *dicitur* ℣. Christus factus est pro nobis obediens vsque ad mortem, mortem autem crucis. *Responsorium.* Propter quod et Deus exaltauit illum, et dedit illi nomen, quod est super omne nomen.

*Deinde flexis genibus dicitur* Pater noster qui *etc. et*[5] *Psalmus* Miserere mei *Fol.* [6]*vt supra*[6] *quo finito immediate sine* Oremus *dicitur Oratio.*

REspice quesumus domine super hanc familiam tuam pro qua dominus noster Iesus Christus non dubitauit manibus tradi nocentium, et crucis subire tormentum. *Deinde dicitur sub silentio.* Qui tecum viuit *etc. Et non dicitur* Benedicamus. *nec* Fidelium anime.

*Predicto modo dicitur versus* Christus factus *etc. vsque ad*[7] *finem orationis* Respice *in omnibus horis vsque ad vesperas sabbati sancti exclusiue.*

℣ *Ad primam, tertiam, sextam, et nonam: Ceteris omnibus omissis absolute dicuntur psalmi, quibus finitis, in qualibet dictarum horarum dicitur statim versus.* Christus factus *etc. vt supra.*

℣ *Ad vesperas absolute dicitur Antiphona.*

Cenantibus illis accepit Iesus panem, benedixit, ac fregit, deditque discipulis suis. *Deinde* [8]*dicitur psalmus*[8] *cum cantico* Magnificat *quo finito repetitur Antiphona et statim dicitur* Christus factus. *etc. vt supra.*

℣ *Ad completorium absolute dicuntur psalmi cum cantico* Nunc dimittis. *quo finito statim dicitur* Christus factus *etc. vt supra.*

℣ *Notandum quod*[9] *sicut in hac feria quinta, ita etiam*

[1] [xxiii. 13–56.] [2] [xi. 18–31.]
[3] Dum iudicamur autem, a domino corripimur, vt non cum hoc mundo damnemur: *add.* 63.
[4] *om.* 38.
[5] *om.* 61.
[6]—[6] *om.* 39. etc.
[7] *in*: 61. 64.
[8]—[8] *dicuntur psalmi*: 39. etc.: *dicitur psalmi*: 66.
[9] *et*: 43.

Digitized by Google

*dicendum est officium in duobus diebus sequentibus, mutando antiphonam*[1] *et lectiones, vt in eis videbis.*

℔ *Feria vi. in parasceue ad matutinum. Antiphona.*

Astiterunt reges terre, et principes conuenerunt in vnum aduersus dominum et aduersus Christum eius.

*Ex lamentatione Ieremie.*[2] *Lectio prima Nun.*

SCrutemur vias nostras et queramus, et reuertamur ad dominum ... *Thau.* Persequeris in furore tuo et conteres eos sub celis domine. Ierusalem Ierusalem conuertere ad dominum deum tuum.

℔ *Secundum Ioannem.*[3] *Lectio .ij.*

HEc cum dixisset Iesus, egressus est cum discipulis suis trans torrentem ... Erat autem Barabbas latro.

℔ *Tertia lectio ex tractatu sancti Augustini episcopi.*[4]

PRotexisti me Deus a conuentu malignantium, a multitudine operantium iniquitatem. Iam ipsum caput nostrum intueamur. Multi martyres talia passi sunt: sed nihil sic elucet quomodo caput martyrum. Ibi melius intuemur[5] quod illi experti sunt: protectus[6] est a multitudine malignantium protegente se Deo. Protegente carnem suam in ipso filio et homine quem gerebat: quia filius hominis est, et filius Dei est. Filius dei, propter formam [7]dei:[8] filius hominis: propter formam[7] serui: habens potestatem ponere animam suam et recipere eam. Quid ei potuerunt facere inimici? occiderunt corpus animam autem non occiderunt. Intendite: parum ergo erat dominum hortari martyres verbo: nisi firmaret exemplo. Nostis qui conuentus erat malignantium Iudeorum: et que multitudo operantium iniquitatem, Quam iniquitatem? Quia voluerunt occidere dominum Iesum Christum. Tanta opera bona inquit ostendi vobis, propter quod horum opus [9]vultis me[9] occidere? Pertulit omnes infirmos eorum curauit omnes languidos eorum: predicauit regnum celorum: non tacuit vitia[10] eorum vt ipsa potius eis displicerent: non medicus[11] a quo sanabantur. His omnibus curatoribus[12] eius ingrati tanquam multa febri frenetici[13] insanientes: in medicum qui venerat curare hos excogitauerunt consilium perdendi eum tanquam ibi volentes probare vtrum vere homo sit

[1] antiphone: 38. antiphonas: 43. 44. 49. 61. 63. 64. 66.
[2] *prophete: add.* 39. 41. 43. 63. 66. [iii. 40–66.]
[3] Ca. 18. *in m.* [xviii. 1–40.]
[4] *super Psalmos: add.* 43. 63. 66.
[5] intueamur: 66.
[6] protectum: 66.
[7]—[7] *om.* 38.
[8] et: *add.* 63.
[9]—[9] me vultis: 61. 64.
[10] vita: 38.
[11] medico: 44. 49.
[12] curationibus: 39. etc.
[13] phrenetrici: 66.



Digitized by Google

qui mori possit: an aliquid super homines sit, et mori se non permittat: Verbum ipsorum agnoscamus in sapientia Salomonis. Morte turpissima inquiunt condemnemus eum. Erit enim respectus in sermonibus ipsius. Si enim vere filius dei est: liberet eum.

℔ *Ad laudes. Antiphona.*

Diuiserunt sibi vestimenta mea, et super vestem meam miserunt sortem.

℔ *Ad vesperas. Antiphona.*

Dederunt in escam meam fel, et in siti mea potauerunt me aceto.

℔ *Sabbato ad matutinum. Antiphona.*

Posuerunt me in lacu inferiori in tenebrosis, et in vmbra mortis.

℔ *Ex lamentatione Ieremie.*[1] *Lectio prima. Ain.*

CVm adhuc subsisteremus defecerunt oculi nostri ad auxilium nostrum ... discooperuit peccata tua [2]*Oratio Ieremie*[2] Recordare domine quid acciderit nobis ... a facie tempestatum famis. Ierusalem Ierusalem Conuertere ad Dominum Deum tuum.

℔ *Secundum Ioannem.*[3] *Lectio .ij.*

TVnc ergo apprehendit Pilatus ... quia iuxta erat monumentum, posuerunt Iesum.

℔ *Tertia lectio ex tractatu sancti Augustini*[4] *super psalmos.*

ACcedet homo ad cor altum: et exaltabitur Deus. Illi dixerunt: Quis nos videbit? Defecerunt scrutantes scrutinio consilia mala. Accessit homo ad ipsa consilia: passus est se[5] teneri[6] homo. Non enim teneretur,[7] nisi homo: aut videretur, nisi homo: aut cederetur, nisi homo: aut crucifigeretur et moreretur, nisi homo. Accessit ergo homo,[8] ad omnes illas passiones que in illo nihil valerent nisi esset homo. Sed si ille non esset homo, non liberaretur homo. Accessit homo ad cor altum, id est, cor secretum: obijciens aspectibus humanis hominem: seruans intus deum: celans formam Dei: in qua equalis est patri et offerens formam serui qua minor est patri.[9] Ipse enim dixit vtrumque: sed aliud ex forma Dei, aliud ex forma serui: dixit ex forma dei: ego et pater vnum sumus. Dixit ex forma serui,

[1] *prophete: add.* 39. 41. [iv. 17—v. 10.]
[2—2] *om.* 66. *in m.* 43. 44. 49. 63.
[3] Ca. 19. *in m.* [xix. 1-42.]
[4] *episcopi: add.* 43. 63. 66.
[5] semel: 64.
[6] vt: *add.* 61. 64.
[7] tenerunt: 61.
[8] *om.* 38.
[9] parte: 61.

Digitized by Google

quoniam pater maior me est. Vnde ex forma dei? ego et pater vnum sumus. Quia cum in forma dei esset non rapinam arbitratus est esse se equalem deo. Vnde ex forma serui? quoniam pater maior me est: quia semetipsum exinaniuit: formam serui accipiens. Accessit ergo[1] ad cor altum: et exaltatus est deus. Occiditur homo: et exaltatur deus. Quod enim occisus est: ex infirmitate humana fuit. Quod resurrexit et ascendit ex potestate diuina accedet[2] homo ad cor altum, cor secretum, cor absconditum, non ostendens quid nosset, non ostendens quid esset.

℔ *Ad laudes. Antiphona.* O mors ero mors tua, morsus tuus ero inferne.†

*Ad vesperas absolute dicitur. Antiphona.*

Halleluia, halleluia, halleluia. Vespere autem sabbati, que lucescit in prima sabbati, venit Maria Magdalene, et altera Maria videre sepulchrum Halleluia.

℔ *Deinde psalmi vt in psalterio et in fine cuiuslibet dicitur.* [3]Gloria patri et filio[3] *more solito quibus finitis cum cantico* Magnificat[4] *repetitur Antiphona.*

*Deinde dicitur versus.*[5] Domine exaudi *etc.*

*Oratio.*

SPiritum nobis domine tue charitatis infunde: vt quos sacramentis paschalibus saciasti: tua facias pietate concordes: per. in vnitate eiusdem, *etc.*

*Versus.* Benedicamus domino. Halleluia. Halleluia. *Responsorium.* Deo gratias. Halleluia, halleluia. Fidelium anime per misericordiam *etc.*

*Predicto modo dicitur* Benedicamus domino. *cum duplici* Halleluia. *in fine omnium horarum per totam hebdomadam sequentem.*

℔ *Ad completorium. V.* Conuerte nos Deus salutaris *etc.* Deus in adiutorium meum, *etc.* Halleluia *et cetera omnia vt supra ante septuagesimam. Et in fine antiphone.* Salua nos. *additur* Alleluia. *usque ad Ascensionem.*

[1] homo: *add.* 61. 64. [2] accessit: 39. 41. 60. 61.
[3—3] Magnificat: 66. [4] *om.* 61. [5] *om.* 60. 61. 64. Gloria Patri: 66.

Digitized by Google

## ¶ DOMINICA RESURRECTIONIS *duplex maius.*

¶ *Si hodie inciderit aliquod festum simplex omittitur omnino, si autem venerit infra*[1] *octauam fiet commemoratio de eo finita prima antiphona.*[2] Preciosa. *vt supra dictum fuit. Si vero fuerit festum duplex, transferendum est post octauam.*[3]

*Ad matutinum. Inuitatorium.* Surrexit Dominus vere Halleluya.

*Hymnus.*

AVrora lucis rutilat, celum laudibus intonat: Mundus exultans iubilat: Gemens infernus vlulat.

Cum rex ille fortissimus. Mortis confractis viribus. Pede conculcans tartara. Soluit a pena miseros.

Ille qui clausus lapide Custoditur sub milite, Triumphans pompa nobili, Victor surgit de funere.

Solutis iam gemitibus Et inferni doloribus. Quia surrexit Dominus. Resplendens clamat angelus.

Gloria tibi domine, Qui surrexisti a mortuis, Cum patre et sancto spiritu. In sempiterna secula. Amen.

¶ *Notandum quod in fine omnium hymnorum tam festiuorum quam ferialium*[4] *omnibus horis vsque ad ascensionem dicitur.* Gloria tibi domine, qui surrexisti etc.

*Antiphona.* Ego dormiui, et somnum cepi et exurrexi, quoniam dominus suscepit me, halleluia, halleluia.

¶ *Ex Iona propheta.*[5] *Lectio .i.*

ET preparauit dominus piscem grandem ... et euomu it Ionam in aridam.

¶ *Secundum Mattheum.*[6] *Lectio .ij.*

VEspere autem sabbati que lucescit in prima sabbati ... vsque ad consummationem seculi.

¶ *Tertia lectio secundum Marcum.*[7]

In illo tempore. Maria Magdalene et Maria Iacobi et Salome abeuntes emerunt aromata vt venientes vngerent Iesum. Et reliqua.

[1] *intra*: 61. 64.
[2] *ante*: 39. 41. 43. 44. 49. 60. 61. 66. *ante* ℣. 63.
[3] *Paschae: add.* 63.
[4] *in: add.* 39. etc.
[5] [ii. 1–11.]
[6] Ca. 28 *in m.* [xxviii. 1–20.]
[7] Ca. 16. *in m.*

Digitized by Google

¶ *Homilia beati*[1] *Gregorij pape.*

MVltis vobis lectionibus fratres charissimi per dictatum loqui consueui, sed quia lacescente[2] stomacho ea que dictaueram, legere ipse non possum, quosdam vestrum minus libenter audientes intueor. Vnde nunc a memetipso exire[3] contra morem volo: vt inter sacra missarum solemnia lectionem sancti euangelij, non dictando: sed colloquendo edisseram, sicque excipiatur vt loquimur. Quia collocutionis vox corda torpentia: plusquam lectionis sermo excitat, et quasi quidam[4] manu solicitudinis vt euigilent pulsat. Et quidem ad hoc opus me sufficere posse non video: sed tamen vires quas imperitia denegat charitas mistrat.[5] Scio namque qui dixit. Aperi os tuum et adimplebo illud. Bonum ergo opus nobis in voluntate sit: nam ex diuino adiutorio erit in perfectione Dat loquendi ausum etiam resurrectionis dominice tanta solennitas. Quia[6] indignum valde est vt eo die laudes debitas taceat lingua carnis, quo videlicet die caro resurrexit auctoris, Audistis fratres charissimi quod sancte mulieres que dominum fuerant secute cum aromatibus ad monumentum venerunt, et ei quem viuentem dilexerant: etiam mortuo studio humanitatis obsequuntur. Sed res gesta aliquid in [7]sancta ecclesia[7] significat gerendum. Sic quippe necesse est vt audiamus que facta sunt, quatenus cogitamus[8] etiam que nobis sunt ex eorum imitatione facienda. Et nos ergo in eum qui est mortuus credentes si odore virtutum refecti[9] cum opinione bonorum operum dominum querimus, ad monumentum profecto illius cum aromatibus venimus.

*Post tertiam lectionem dicitur.* Te deum laudamus. *semper vsque ad aduentum.*

¶ *Ad laudes antiphona.* [Halleluia Ex][10] urrexi, et adhuc tecum sum: halleluia.

*Deinde dicuntur psalmi et repetitur antiphona more solito: et post antiphonam dicitur.* Hec est[11] dies quam fecit dominus, exultemus et letemur in ea[12] Halleluia, *et sic fieri debet in omnibus horis per totam octauam. Versus.* Domine exaudi, etc.

*Oratio.*

DEus qui hodierna die per vnigenitum tuum eternitatis nobis aditum deuicta morte reserasti: vota nostra que preueniendo aspiras: etiam adiuuando prosequere. per eundem.

[1] *sancti*: 39. 41. 63.
[2] lassescente: 39. 41. 60. 61. 64. lacessente: 63.
[3] exigere: 39. etc. [4] quaedam: 38. quadam: 39. etc.
[5] ministrat: 38. etc. [6] et: *add.* 39. etc.
[7]—[7] ecclesia sancta: 39. [8] cogitemus: 39. etc. [9] referti: 39. 41. 63.
[10] *These words have fallen out in* 37. Halleluia Ex: *add.* 38. etc.
[11] *om.* 39. 41. 64. [12] eis: 63.

Digitized by Google

℔ *Ad primam, tertiam, sextam, et nonam: Antiphona.* Halleluia, halleluia, halleluia.

℔ *Ad vesperas. Hymnus.*

AD cenam agni prouidi. Et stolis albis candidi: Post transitum maris rubri Christo canamus principi.

Cuius corpus sanctissimum, In ara crucis torridum, Cruor[1] eius roseo Gustando viuimus deo.

Protecti pasche vespere, A deuastante angelo: Erepti de durissimo Pharaonis imperio.

Iam pascha nostrum Christus est, Qui immolatus agnus est: Synceritatis azima Caro eius oblata est.

O vere digna hostia Per quam fracta sunt tartara: Redempta plebs captiuata, Reddita[2] vite premia.

[3]Cum surgit[3] Christus tumulo, Victor redit[4] de barathro Tyrannum trudens[5] vinculo, Et reserans paradisum.

Gloria tibi domine, Qui surrexisti, *etc.*[6]

*Antiphona.* Halleluia: gauisi sunt discipuli viso domino: halleluia.

℔ *Notandum quod inuitatorium, hymni et antiphone huius diei dicuntur per totam octauam, et deinde vsque ad ascensionem quando fit officium de dominica vel de feria.*

℔ *Item notandum quod in antiphonis*[7] *de communi sanctorum: et in antiphona completorij adiungitur* Halleluia *in fine vsque ad ascensionem, et in predicto tempore omittuntur antiphone assignate in psalterio ad primam, tertiam, sextam, et nonam.*

℔ *Feria secunda de octaua duplex*[8] *ex Genesi.*[9] *Lectio* .I.

HEc[10] quoque sunt generationes Isaac ... paruipendens quod primogenita vendidisset.

℔ *Secundum Marcum.*[11] *Lectio secunda.*

ET cum transisset sabbatum, Maria Maglene[12] et Maria Iacobi ... confirmante sequentibus signis.

℔ *Tertia lectio secundum Lucam.*[13]

IN illo tempore: Duo ex discipulis Iesu ibant ipsa die in castellum quod erat in spacio stadiorum sexaginta ab Ierusalem nomine Emaus. Et reliqua.

[1] Cruore: 38. etc.
[2] Redit ad: 63.
[3—3] Consurgit: 63.
[4] cedit: 38.
[5] tradens: 44. 49. 61. 63. 66.
[6] *vt supra*: 39. 41.
[7] *antiphona*: 60. 61. 64.
[8] *duplici*: 39. 41.
[9] [xxv. 19–34.]
[10] He: 39. etc.
[11] Ca. 16 *in m.* [xvi. 1–20.]
[12] Magdalene: 38. etc.
[13] Ca. 24. *in m.*

Digitized by Google

*Homilia sancti Gregorij pape.*

IN quotidiana nobis solennitate laborantibus pauca loquenda sunt et fortasse hec vtilius proderunt quia sepe et[1] alimenta que minus sufficiunt auidius sumuntur. Lectionis ergo euangelice summati[2] sensum statui non per singula verba discutere ne dilectionem vestram valeat sermo prolixior expositionis onerare. Ecce audistis fratres christi,[3] quia duobus discipulis ambulantibus in via non quidem credentibus, sed tamen de se[4] loquentibus dominus apparuit, sed eis speciem quam [5]recte cognoscerent[5] non ostendit. Hoc ergo egit foris dominus in oculis corporis, quod apud ipsos agebatur intus in oculis cordis. Ipsi namque apud semetipsos: intus et[6] amabant et dubitabant. Eis autem dominus foris et presens aderat et quis esset non ostendebat. De se ergo loquentibus presentiam exhibuit: sed de se dubitantibus cognitionis sue speciem occultauit. Verba quidem contulit, duritiam intellectus increpauit. Scripture sacre mysteria que deipso erant aperuit, et tamen quia adhuc in eorum cordibus peregrinus erat a fide ire se longius finxit. Fingere namque componere dicimus. Vnde et compositores luti figulos vocamus.[7]

*Oratio.*

DEus qui solennitate paschali mundo remedia contulisti populum tuum quesumus Domine celesti dono prosequere: vt et perfectam libertatem consequi mereatur: et ad vitam proficiat sempiternam: per.

℔ *Feria .iij. de octaua duplex*[8] *ex Genesi.*[9] *Lectio .i.*

ORta autem fame super terram post eam sterilitatem ... Qui tetigerit hominis huius vxorem, morte morietur.

℔ *Secundum Lucam.*[10] *Lectio .ij.*

VVna[11] autem sabbati valde diluculo venerunt ad monumentum ... intrare in gloriam suam?

℔ *Tertia lectio, sermo sancti Augustini Episcopi.*

PAscha Christi fratres charissimi si[12] regnum est celorum, salus mundi, occasus inferni, gloria supernorum vita credentium,[13] resurrectio mortuorum, testimonium miserationis diuine, precium redemptionis humane, contritio mortis abolite. Que festiuitas

[1] *om.* 38. [2] *Thus*: summatim: 38. etc. [3] charissimi: 39. etc.
[4] eo: 63. [5]—[5] recognoscerent: 39. 41. [6] *om.* 61.
[7] Te Deum: *add.* 63. [8] *ma*[*ius*]: *add.* 63. *om.* 66.
[9] Ca. 28: *in m. Thus also* 38. [xxvi. 1–11.] *Caput* xxvi: 39.
[10] Ca. 24 *in m.* [xxiv. 1–26.] [11] *Thus* 37. Vna 38. etc.
[12] *om.* 39. etc. [13] et: *add.* 63.

Digitized by Google

Dei sacra misteria et incognita sacramenta, virtutem dominice resurrectionis per angelos indicat: per populos manifestat. Hec [1]ergo est[1] dies dilectissimi quam fecit dominus vt audistis, excelsior cunctis, dulcior vniuersis in qua dominus resurrexit, in qua nouam sibi plebem vt ipsi videtis generationis spiritu conquisiuit: in qua[2] singulorum mentes gaudio, et exultatione perfudit: sic ergo dies resurrectionis Christi defunctis vita: peccatoribus venia sanctis est gloria. Si quidem operatione virtutum eleuat de imis, suscitat de terrenis collocat in excelsis, confirmat iustos, firmat dubios, damnat incredulos. Ad hoc enim dominus resurrexit vt imaginem future resurrectionis ostenderet, Et ideo hodie ad vitale lauacrum resurgens dei populus instar resurrectionis ecclesiam nostram splendore niueo illuminat. Gratias deo nostro agere debemus: quod dum sancti pasche solennitatem colimus future resurrectionis speciem iam videmus: Resurrecturum est enim genus humanum in seculi consummatione post mortem: nunc resurgit in baptismo.[3]

*Oratio.*

DEus qui ecclesiam tuam nouo semper fetu multiplicas, concede famulis tuis vt sacramentum viuendo teneant quod fide perceperunt. per.[4]

℔ *Feria quarta de octaua*[5] *ex Genesi.*[6] *Lectio prima.*

SEuit autem Isaac in terra illa ... et fecit crescere super terram.

℔ *Secundum Lucam.*[7] *Lectio .ij.*

ET incipiens a Moyse, et omnibus prophetis interpretabatur ...semper in templo laudantes et benedicentes deum. Amen.

℔ *Tertia lectio secundum Ioannem.*[8]

IN illo tempore. Manifestauit se iterum Iesus discipulis suis ad mare tyberiadis, manifestauit autem sic. Erant simul Simon Petrus et Thomas qui dicitur didymus. et reliqua.

*Homilia sancti* [9]*Gregorij pape.*[9]

LEctio sancti euangelij que modo in vestris auribus lecta est fratres charissimi questione animum pulsat, sed pulsatione sua vim discretionis incidat.[10] Queri etenim potest, cur Petrus qui piscator ante conuersionem fuit, post conuersionem ad

[1—1] est ergo: 61. [2] quo: 38. [3] Te Deum: *add.* 63.
[4] eundem: *add.* 43. [5] *octo*: 66. [6] [xxvi. 12–22.]
[7] [xxiv. 27–53.] [8] Ca. 21. *in m.*
[9—9] *Augusti. episcopi*: 43. [10] incitat: 38. indicat: 39. etc.

Digitized by Google

piscationem redijt. Et cum veritas dicat, nemo mittens manum suam ad aratrum, et aspiciens retro, aptus est regno dei, cur repetijt quod reliquit? Sed si virtus discretionis inspicitur citius videtur quia nimirum negocium quod ante conuersionem sine peccato extitit, hoc etiam post conuersionem repetere culpa non fuit. Nam piscatorem Petrum Mattheum vero thelonearium[1] scimus. Et post conuersionem suam ad piscationem Petrus redijt. Mattheus vero ad thelonei negocium nou resedit.[2] Quia aliud est victum per piscationem querere aliud thelonei lucris pecunias augere. Sunt enim pleraque negocia que sine peccatis exhiberi, aut vix, aut nullatenus possunt. Que ergo ad peccatum implicant,[3] ad hec necesse est vt post conuersionem animus non recurrat. Queri etiam potest, cur discipulis in mari laborantibus post resurrectionem suam dominus in littore stetit, quia[4] ante resurrectionem suam coram discipulis suis in fluctibus maris ambulauit? Cuius rei ratio festine cognoscitur si ipsa que tunc inerat causa pensetur. Quid enim mare nisi presens seculum designat quod se causarum tumultibus et vndis vite corruptibilis illidit.[5]

*Oratio.*

DEus qui nos resurrectionis dominice annua solennitate letificas, concede propitius: vt per temporalia festa que agimus peruenire ad gaudia eterna mereamur. per.[6]

℔ *Feria quinta de octaua ex Genesi.*[7] *lectio prima.*

ASCendit autem Isaac ex illo loco in Bersabee ... que ambe offenderant animum Isaac et Rebecce.

℔ *Secundum Ioannem.*[8] *Lectio .ij.*

VNa autem sabbati Maria Magdalene venit mane ... quia vidi dominum et hec dixit mihi.

℔ *Tertia lectio secundum Ioannem.*[9]

IN illo tempore Maria stabat ad monumentum foris plorans. Et reliqua.

*Homilia sancti Gregorij pape.*

MAria Magdalene que fuerat in Ciuitate peccatrix, amando veritatem lauit lachrymis maculas criminis, et vox veritatis impletur que[10] dicitur. Dimissa sunt ei peccata multa, quoniam dilexit multum: que enim frigida prius peccando remanserat,

[1] telonarium: 41. 43. 61.
[2] recedit: 66.
[3] implificant: 39.
[4] qui: 39. etc.
[5] Te Deum: *add.* 63.
[6] eundem: *add.* 44. 49. 60. 61. 64.
[7] [xxvi. 23–35.]
[8] Ca. 20 *in m.* [xx. 1–18.]
[9] Ca. 20. *in m.*
[10] qua: 39. etc.

Digitized by Google

postmodum amando fortiter ardebat. Nam postquam venit ad monumentum, ibique corpus dominicum non inuenit sublatum credidit, atque discipulis nuntiauit. Qui venientes viderunt atque ita esse vt mulier dixerat crediderunt. Et de eis protinus scriptum est. Abierunt ergo discipuli ad semetipsos. Ac deinde subiungitur: Maria stabat ad monumentum foris plorans: qua in re pensandum est huius mulieris mentem, quanta vis amoris accenderat que a monumento domini etiam discipulis recedentibus non recedebat. Exquirebat quem non inueniebat. Flebat inquirendo, et amoris sui igne succensa, eius quem ablatum[1] credidit ardebat desiderio Vnde contingit,[2] vt tunc cum[3] sola videret que[4] remansit, vt quereret. Quia nimirum virtus boni operis perseuerantis[5] est et voce veritatis dicitur. Qui autem perseuerauerit vsque in finem hic saluus erit.[6]

*Oratio.*

Deus qui diuersitatem gentium in confessione tui nominis adunasti, da vt renatis fonte baptismatis vna sit fides mentium, et pietas actionum: per.

℔ *Feria .vi. de octaua ex Genesi.*[7] *Lectio .i.*

SEnuit autem Isaac et caligauerunt oculi eius ... tantum audi vocem meam, et pergens affer que dixi.

℔ *Secundum Ioannem.*[8] *Lectio .ij.*

CVm ergo sero esset die illo vna sabbatorum et fores essent clause ... filius dei, et vt credentes vitam habeatis in nomine eius.

℔ *Tertia lectio. Sermo sancti Ambrosii episcopi.*

AVdistis fratres charissimi, quod sancte mulieres que cum aromatibus ad monumentum venerunt, angelos viderunt, et Maria Magdalene que arctius Iesum diligebat apostolis ad domum de qua cucurrerant reuertentibus[9] quia erga sepulchrum perseuerauit, deum prima omnium cognouit? Nos per hoc monemur, vt cum aromatibus, id est cum odore bonorum operum et pleni virtutibus deum queramus. Sunt qui videntur deum querere, sed ociosi sunt, et a virtutibus alieni, ideo illum videre non merentur. Quid querebant ille sancte mulieres in monumento, nisi corpus domini Iesu? Et vos quid queritis in ecclesia, nisi Iesum, id est saluatorem? Sed si cupitis illum inuenire, orto sole venite, id est non sint in cordibus vestris

[1] oblatum: 38.
[2] contigit. 39. 41. 43. 60. 61. 63. 64. 66.
[3] *om.* 38. eum: 39. 41. 43. 49. 60. 61. 63. 64. 66.
[4] sola: *add.* 39. 41. 60. 61. 64.
[5] perseuerantia: 39. etc.
[6] Te Deum: *add.* 63.
[7] Ca 27 *in m.* [xxvii. 1–13.]
[8] [xx. 19–31.]
[9] reuerentibus: 66.

Digitized by Google

tenebre vitiorum. Carnalia vero desideria et opera mala tenebre sunt. In quorum cordibus tales tenebre sunt, non vident lucem et non intelligunt Christum quia Christus lux est. Repellite a vobis fratres tenebras, id est omnes delectationes, et omnia opera mala, et curate habere aromata, hoc est, orationem mundam, dicentes cum psalmista: Dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo, ecce Maria perseuerando ad monumentum quem querebat inuenit, quia qui perseuerauerit vsque in finem saluus erit.[1]

*Oratio.*

OMnipotens sempiterne deus qui paschale sacramentum in reconciliationis humane federe contulisti, da mentibus nostris, vt quod professione celebramus imitemur affectu.[2] Per.

℔ *Sabbato de octaua ex Genesi.*[3] *Lectio prima.*

ABijt et attulit, deditque matri, parauit illa cibos ... qui benedixerit tibi, benedictionibus repleatur.

℔ *Secundum Ioannem.*[4] *Lectio .ij.*

POstea manifestauit se iterum Iesum ... nec ipsum arbitror mundum capere posse eos qui scribendi sunt libros.

℔ *Tertia lectio secundum Ioannem.*[5]

IN illo tempore: Vna sabbati Maria Magdalene venit mane cum adhuc tenebre essent ad monumentum.[6]

*Homelia† sancti Gregorij pape.*

FRactus[7] longa molestia stomachus, diu me charitati vestre delectionis[8] euangelice loqui expositione prohibuit. Vox namque ipsa a clamoris virtute succumbit, et quia a multis audiri[9] non valeo: loqui, fateor, iuter multos erubesco. Sed hanc in me verecundiam, et ipse reprehendo. Quid enim? Numquid si multis prodesse nequeo nec paucis curabo? Et si ex messe portare manipulos multos non possum, nunquid nam debeo ad aream vacuus redire? Quamuis enim quantos debeo ferre non valeo, certe vel paucos, certe vel duos, certe vel vnum feram. Habet namque ipsa infirmitas[10] intentio mercedis sue certitudinem, quia supernus arbiter noster, et si pondus considerat in retributione tamen vires pensat in pondere. Lectio sancti euangelij quam modo fratres audistis, valde in superficie historica est aperta, sed eius nobis sunt mysteria sub breuitate requirenda.

[1] Te Deum: *add.* 63.
[2] effectu: 39. etc.
[3] [xxvii. 14–29.]
[4] Ca. 21 *in m.* [xxi. 1–25.]
[5] Ca. 20 *in m.*
[6] Et reliqua: *add.* 39. etc.
[7] Fratres: 38.
[8] de lectionis: 39. etc.
[9] audire: 38.
[10] infirmitatis: 39. etc.

Digitized by Google

Maria magdalene cum adhuc tenebre essent venit ad monumentum. Iuxta historiam notatur hora, iuxta intellectum vero mysticum requirentis signatur intelligentia. Maria enim auctorem omnium, quem carne viderat, mortuum querebat in monumento, et quia hunc[1] minime inuenit, furatum credidit. Adhuc ergo erant tenebre, cum venit ad monumentum. Cucurrit ergo citius, et[2] discipulis nuntiauit. Sed illi pre ceteris [3]cucurrerunt que[4] pre ceteris[3] amauerunt videlicet Petrus et Ioannes.[5]

*Oratio.*

COncede quesumus omnipotens deus vt qui festa paschalia venerando egimus, per hec contingere ad gaudia eterna mereamur: per.

℔ *Dominica in albis octaua pasche duplex minus. Ex Genesi.*[6] *Lectio .i.*

VIx Isaac sermonem impleuerat, et egresso Iacob foras ... tempusque veniet cum excutias et soluas iugum eius de ceruicibus tuis.

℔ *Epistola Pauli apostoli ad Romanos.*[7] *Lectio secunda.*

PAulus seruus Iesu Christi, vocatus apostolus ... creatori, qui est benedictus in secula. Amen.

℔ *Lectio tertia secundum Ioannem.*[8]

IN in[9] illo tempore. Cum esset sero die illo vna sabbatorum, et fores essent clause vbi erant discipuli congregati propter metum Iudeorum venit Iesus et stetit in medio, et dixit eis. Pax vobis. Et reliqua.

*Homelia† sancti Gregorij Pape.*

PRima lectionis huius euangelice questio animum pulsat, quomodo post resurrectionem corpus dominicum verum fuit, quod clausis ianuis ad discipulos ingredi potuit. Sed sciendum nobis est quod diuina operatio, si ratione comprehenditur non est admirabilis, nec fides habet meritum cui humana ratio prebet experimentum. Sed hec ipsa redemptoris nostri opera que ex semetipsis[10] comprehendi nequaquam possunt, ex alia eius operatione pensanda sunt, vt rebus mirabilibus fidem prebeant facta mirabiliora. Illud enim corpus domini intrauit ad discipulos ianuis clausis, quod videlicet ad humanos oculos per natiuitatem suam clauso exijt vtero virginis. Quid ergo mirum

[1] huc: 39. [2] *om.* 39. etc. [3—3] *om.* 43. [4] qui: 39. etc.
[5] Te Deum: *add.* 63. [6] [xxvii. 30-40.] [7] Cap. 1. *in m.* [i. 1-25.]
[8] Ca. 20. *in m.* [9] *Thus: om.* 38. etc. [10] semetipso: 63.]

Digitized by Google

si clausis ianuis post resurrectionem suam ineternum iam victurus intrauit, qui moriturus veniens non aperto vtero virginis exijt? Sed quia[1] illud corpus quod videri poterat fides intuentium dubitabat, ostendit eis[2] protinus manus et latus. Palpandam carnem prebuit, quam clausis ianuis introduxit. Qua in re duo mira et iuxta humanam rationem sibi valde contraria ostendit dum post resurrectionem [3]suam et[3] corpus suum[4] incorruptibile et tamen palpabile demonstrauit. Nam et corrumpi necesse est quod palpatur, et palpari non potest, quod non corrumpitur. Sed miro modo atque inestimabili, redemptor noster et incorruptibile post resurrectionem et palpabile corpus exhibuit, vt monstrando incorruptibile inuitaret ad premium, prebendo palpabile firmaret ad fidem.[5]

*Oratio.*

PResta quesumus omnipotens Deus, vt qui paschalia festa peregimus hec te largiente moribus, et vita teneamus. per.

℔ *Feria secunda ex Genesi.*[6] *Lectio prima.*

ODerat ergo semper Esau Iacob pro benedictione ... ad Laban filium Bathuel Syri fratrem Rebecce matris sue.

℔ *Ex epistola Pauli ad Romanos.*[7] *Lectio secunda.*

PRopterea tradidit illos Deus in passiones ignominie ... Non enim auditores legis iusti sunt apud deum sed factores legis iustificabuntur.

℔ *Feria tertia ex Genesi.*[8] *Lectio prima.*

VIdens autem Esau quod benedixisset pater suus Iacob ... cunctorumque que dederis mihi, decimas offeram tibi.

℔ *Ex epistola Pauli ad Romanos.*[9] *Lectio secunda.*

CVm enim gentes que legem non habent naturaliter ... faciamus mala, vt veniant bona? quorum damnatio iusta est.

℔ *Feria quarta ex Genesi.*[10] *Lectio prima.*

PRofectus ergo Iacob venit in terram orientalem ... Os meum es, et caro mea.

[1] ad: *add.* 60. 61. 64. [2] *om.* 66. [3]—[3] *om.* 60. 61. 64. [4] et: *add.* 60. 61. 64.
[5] Te Deum: *add.* 63. [6] [xxvii. 41—xxviii. 5.] [7] [i. 24—ii. 13.]
[8] [xxviii. 6–22.] [9] [ii. 14—iii. 8.] [10] Ca. 29 *in m.* [xxix. 1–14.]

Digitized by Google

*Ex*[1] *epistola Pauli ad Romanos.*[2] *Lectio .ij.*

QVid ergo? precellimus eos? Nequaquam ... Legem ergo destruimus[3] per fidem? Absit, sed legem statuimus.

℔ *Feria .v. ex Genesi.*[4] *Lectio .i.*

ET postquam impleti sunt dies mensis vnius ... seruiens apud eum septem annis alijs.

℔ *Ex epistola Pauli ad Romanos.*[5] *Lectio secunda.*

QVid ergo dicemus inuenisse Abraham patrem nostrum ... resurrexit propter iustificationem nostram.

℔ *Feria .vi. ex Genesi.*[6] *Lectio .i.*

VIdens autem dominus quod despiceret Liam ... beatam quippe me dicent omnes mulieres, propterea appellauit eum Aser.

℔ *Ex epistola Pauli ad Romanos.*[7] *Lectio secunda.*

IVstificati ergo ex fide, pacem habeamus ad deum per Dominum ... in vitam eternam per Iesum Christum dominum nostrum.

℔ *Sabbato ex Genesi.*[8] *Lectio .i.*

EGressus autem Ruben tempore messis triticee in agrum reperit mandragoras ... iustum est igitur vt aliquando prouideam etiam domui mee.

℔ *Ex epistola Pauli ad Romanos.*[9] *Lectio secunda.*

QVid ergo dicemus? Manebimus in peccato, vt gratia abundet? ... gratia autem Dei: vita eterna in Christo Iesu domino nostro.

℔ *Dominica secunda post Pascha. ex Genesi.*[10] *Lectio .i.*

DIxitque Laban, Quid tibi dabo? ... habuit greges multos, ancillas et seruos, camelos et asinos.

℔ *Ex epistola Pauli*[11] *ad Romanos.*[12] *Lectio .ij.*

AN ignoratis fratres (scientibus enim legem, loquor) ... ego autem carnalis sum, venundatus sub peccato.

[1] *om.* 39. [2] [iii. 9–31.] [3] destructis: 41. [4] [xxix. 14–30.]
[5] Ca. 4. *in m.* [iv. 1–25.] [6] [xxix. 31—xxx. 13.]
[7] Ca. 5. *in m.* [v. 1–21.] [8] [xxx. 14–30.]
[9] Ca. 6 *in m.* [vi. 1–23.] [10] [xxx. 31–43.]
[11] *apostoli: add.* 60. 61. 64. [12] Ca. 7. *in m.* [vii. 1–14.]

Digitized by Google

*Tertia lectio secundum Ioannem.*[1]

IN illo tempore, Dixit Iesus Phariseis, ego sum pastor bonus. Bonus pastor animam suam ponit pro ouibus suis. Et reliqua.

℣ *Homilia sancti Gregorij pape.*

AVdistis fratres charissimi ex lectione euangelica eruditionem vestram, audistis et periculum nostrum. Ecce enim is qui non ex accidenti dono,[2] sed essentialiter bonus est dicit, Egc sum pastor bonus: atque eiusdem bonitatis formam quam nos imitemur adiunxit dicens: Bonus pastor animam suam ponit pro ouibus suis. Fecit quod monuit, ostendit quod iussit, Bonus pastor pro ouibus suis animam suam posuit: vt in sacramentc nostro corpus suum et sanguinem verteret et oues quas redemerat carnis sue alimento satiaret. Ostensa nobis est igitur de contemptu mortis via quam sequamur: apposita forma cui imprimamur. Primum nobis est exteriora nostra misericordialiter[3] ouibus eius impendere. Postremum vero si necesse est etiam vitam nostram pro eisdem ouibus ministrare. A primo autem hoc minimo: peruenitur ad postremum maius. Sed cum incomparabiliter longe sit anima melior qua viuimus terrena substantia quam exterius possidemus, qui non dat pro ouibus substantiam suam: quando[4] pro eis daturus est animam suam. Et sunt nonnulli qui dum plus terrenam substantiam quam oues diligunt meritum pastoris perdunt. De quibus protinus subditur. Mercennarius[5] autem: et qui non est pastor, cuius non sunt oues proprie videt lupum venientem: et dimittit oues et fugit. Non pastor sed mercennarius[5] vocatur, qui non pro amore intimo oues dominicas sed ad temporales mercedes pascit.[6]

*Oratio.*

DEus qui in filij tui humilitate iacentem mundum erexisti fidelibus tuis perpetuam concede letitiam, vt quos perpetue mortis eripuisti casibus: gaudijs facias sempiternis perfrui: Per eundem.

℣ *Feria .ij. ex Genesi.*[7] *Lectio .i.*

POstquam autem audiuit verba filiorum Laban ... omnia que precepit tibi Deus, fac.

[1] Ca. 10 *in m.* [2] bono: 39. 41. 61. [3] misericorditer: 39. etc.
[4] quomodo: 39. 41. [5] *Thus also* 38. Mercenarius: 39. etc.
[6] poscit: 38. Te Deum: *add.* 63. [7] Ca. 31 *in m.* [xxxi. 1–16.]



Digitized by Google

℣ *Ex epistola Pauli ad Romanos.*[1] *Lectio secunda.*

QVod enim operor, non intelligo, non enim quod volo bonum hoc ago ... mortalia corpora vestra propter inhabitantem spiritum eius in vobis.

℣ *Feria tertia ex Genesi.*[2] *Lectio prima.*

SVrrexit itaque Iacob, et impositis liberis, ac coniugibus suis super camelos ... hec dicens, ignorabat quod Rachel furata esset idola.

℣ *Ex epistola Pauli ad Romanos.*[3] *Lectio secunda.*

ERgo fratres, debitores sumus : non carni ... quia secundum deum postulat pro sanctis.

℣ *Feria quarta ex Genesi.*[4] *Lectio prima.*

INgressus itaque Laban tabernaculum Iacob, et Lie ... veni ergo : et ineamus fedus : vt sit testimonium inter me et te.

℣ *Ex epistola Pauli ad Romanos.*[5] *Lectio secunda.*

SCimus autem quoniam diligentibus deum : omnia cooperantur in bonum ... qui est super omnia Deus benedictus in secula. Amen.

℣ *Feria quinta ex Genesi.*[6] *Lectio prima.*

TVlit itaque Iacob lapidem, et erexit illum in titulum ... benedixit illis : reuersusque est in locum suum.

℣ *Ex epistola Pauli ad Romanos.*[7] *Lectio secunda.*

NOn autem quod exciderit verbum dei ... et omnis qui credit in cum, non confundetur.

℣ *Feria sexta et Genesi.*[8] *Lectio prima.*

IAcob autem abijt in itinere quod ceperat ... tauros viginti,[9] asinas viginti, et[10] pullos earum decem.

℣ *Ex epistola Pauli ad Romanos.*[11] *Lectio secunda.*

FRatres, voluntas quidem cordis mei et obsecratio ad deum sit[12] pro illis in salutem ... Tota die expandi manus meas ad populum non credentem et contradicentem.

[1] [vii. 15—viii. 11.]
[2] [xxxi. 17–32.]
[3] [viii. 12–27.]
[4] [xxxi. 33–44.]
[5] [viii. 28—ix. 5.]
[6] [xxxi. 45–55.]
[7] [ix. 6–33.]
[8] Ca. 32 *in m.* [xxxii. 1–15.]
[9] et : *add.* 61. 64.
[10] *om.* 63.
[11] Ca. 10 *in m.* [x. 1–21.]
[12] fit : 39. 43. 44. 49. 60. 63. 66.

Digitized by Google

℔ *Sabbato ex Genesi.*[1] *Lectio .i.*

ET misit per manus seruorum suorum singulos seorsum greges ... eo quod tetigerit neruum femoris eius, et obstupuerit.

℔ *Ex epistola Pauli ad Romanos.*[2] *Lectio secunda.*

DIco ergo, Nunquid deus repulit populum suum? Absit ... Quod si gloriaris non tu radicem portas: sed radix te.

℔ *Dominica tertia post Pascha.*[3] *Lectio prima.*[4]

ELeuans autem Iacob oculos suos, vidit venientem Esau ... hoc vno tantum indigeo, vt inueniam gratiam in conspectu tuo domine mi.

℔ *Ex epistola Pauli ad Romanos.*[5] *Lectio secunda.*

DIcit[6] ergo, Fracti sunt rami: vt ego inserar ... Quoniam ex ipso, et per ipsum, et in ipso sunt omnia: ipsi gloria in secula seculorum.[7] Amen.

℔ *Tertia lectio secundum Ioannem.*[8]

IN illo tempore: Dixit Iesus discipulis suis modicum et iam non videbitis me, ex iterum modicum et videbitis me quia vado ad patrem. Et reliqua.

*Homilia sancti Augustini episcopi.*

HEc domini verba: vbi ait modicum et iam non videbitis me, et iterum modicum et videbitis me: quia vado ad patrem ita obscura erant discipulis antequam id quod dixit esset impletum vt querentes inter se quid esset quod diceret omnino se nescire faterentur. Sequitur enim euangelium, Dixerunt ergo ex discipulis eius ad inuicem, Quid est hoc quod dicit nobis: modicum et non videbitis me: et iterum modicum et videbitis me: quia vado ad patrem? Dicebant ergo: Quid est hoc quod dicit nobis modicum? Nescimus quid loquitur. Hoc enim est quod eos[9] mouebat, quia dixit modicum et non videbitis me: et iterum modicum et videbitis me. Nam in precedentibus quia non dixerat modicum, sed dixerat ad patrem vado et iam non videbitis me tanquam aperte illis visus est loqui, nec inter se de hoc aliquid quesierunt: Nunc ergo quod illis tunc obscurum fuit, et mox manifestum est, iam nobis[10] vtique manifestum est, Post paululum enim passus est: et non viderunt eum. Rursus post

[1] [xxxii. 16–32.] [2] Ca. 11 *in m.* [xi. 1–18.]
[3] *ex Genesi: add.* 39. 41. 43. 49. 60. 61. 63. 64. 66.
[4] Ca. 33 *in m.* [Genes. xxxiii. 1–15.] [5] [xi. 19–36.]
[6] Dicis: 39. 41. 43. 44. 49. 61. 63. 64. 66. Dices: 60. [7] *om.* 43.
[8] Ca. 16 *in m.* [9] hos: 43. [10] non: 38.



Digitized by Google

paululum resurrexit et viderunt eum. Illud autem quod ait : et iam non videbitis me, quia isto verbo id est tam[1] hoc intelligi voluit quod eum vlterius non viderent, ibi exposuimus quomodo accipiendum sit, vbi dixit. De iustitia arguet mundum spiritus sanctus quia ad patrem vado, et iam non videbitis me : quia scilicet mortalem, Christum vlterius non viderunt.[2]

*Oratio.*

DEus qui errantibus vt in viam possint redire iustitie veritatis tue lumen ostendis : da cunctis qui christiana professione censentur, et illa respuere que huic inimica sunt nomini et ea que sunt apta sectari. Per.

¶ *Feria secunda ex Genesi.*[3] *Lectio prima.*

REuersus est itaque illo die Esau itinere quo venerat in Seir .. terra in potestate vestra est, exercete, negociamini, et possidete eam.

¶ *Ex epistola Pauli ad Romanos.*[4] *Lectio secunda.*

OBsecro itaque vos fratres per misericordiam Dei ... Noli vinci a malo, sed vince in bono malum.

¶ *Feria tertia ex Genesi.*[5] *Lectio prima.*

SEd et Sichem ad patrem et ad fratres eius ait ... Assensique sunt omnes, circumcisis cunctis maribus.

¶ *Ex epistola Pauli ad Romanos.*[6] *Lectio secunda.*

OMnis anima potestatibus sublimioribus subdita[7] sit ... et carnis curam ne feceritis in desiderijs.

¶ *Feria .iiij. ex Genesi.*[8] *Lectio .i.*

ET ecce : die tertio quando grauissimus vulnerum dolor est ... et non sunt ausi persequi recedentes.

¶ *Ex Epistola Pauli ad Romanos.*[9] *Lectio secunda.*

INfirmum autem in fide assumite ... probatus est hominibus.

¶ *Feria quinta ex Genesi.*[10] *Lectio prima.*

VEnit igitur Iacob Luzam que est in terra Chanaan cognomento Bethel ... appellauit eum Beniamin, id est filius dextre.

[1] iam : 38. etc.
[2] Te deum : *add.* 63.
[3] [xxxiii. 16—xxxiv. 10.]
[4] Ca. 12 *in m.* [xii. 1–21.]
[5] [xxxiv. 11–24.]
[6] Ca. 13. *in m.* [xiii. 1–14.]
[7] sudita : 43.
[8] [xxxiv. 25—xxxv. 5.]
[9] Ca. 14 *in m.* [xiv. 1–18.]
[10] [xxxv. 6–18.]

Digitized by Google

℔ *Ex Epistola Pauli ad Romanos.*[1] *Lectio secunda.*

ITaque que pacis sunt sectemur ... in virtute spiritus sancti.

℔ *Feria sexta ex Genesi.*[2] *Lectio prima.*

MOrtua est ergo Rachel et sepulta est ... sepelierunt eum Esau et Iacob filij sui.

℔ *Ex epistola Pauli ad Romanos.*[3] *Lectio secunda.*

CErtus sum autem fratres mei, et ego ipse de vobis ... cum omnibus vobis. Amen.

℔ *Sabbato ex Genesi.*[4] *Lectio .i.*

HE sunt autem generationes Esau ... quos genuit ei Iehus et Ihelom et Core.

℔ *Ex epistola Pauli ad Romanos.*[5] *Lectio secunda.*

COmmendo autem vobis Pheben sororem nostram ... gloria in secula seculorum. Amen.

℔ *Dominica quarta post pascha Ex Genesi.*[6] *Lectio prima.*

HI duces filiorum Esau, Filij Eliphaz[7] primogeniti Esau ... Isti duces horrheorum qui imperauerunt in terra Seir.

℔ [8]*Epistola*[9] *Pauli ad Corinthios*[10] *prima.*[11] *Lectio secunda.*

PAulus vocatus apostolus Iesu Christi, per voluntatem Dei ... quod infirmum est Dei, fortius[12] est hominibus.

℔ *Tertia lectio secundum Ioannem.*[13]

IN illo tempore dixit Iesus discipulis suis : vado ad eum qui misit me, et nemo ex vobis interrogat me quo vadis? Et reliqua.

*Homilia sancti Augustini episcopi.*

CVm dominus Iesus predixisset discipulis suis persecutiones quas passuri erant post eius abscessum subiunxit atque ait : Hec autem vobis ab initio non dixi, quia vobiscum eram : nunc autem vado ad eum qui misit me. Vnde primum videndum est vtrum eis futuras non predixerit antea passiones. Sed[14] alij tres euangeliste satis eum predixisse ista demonstrant antequam ventum esset ad cenam, Qua peracta secundum Ioannem ista

[1] [xiv. 19—xv. 13.]
[2] [xxxv. 19–29.]
[3] [xv. 14–33.]
[4] Ca. 36 *in m.* [xxxv. 1–14.]
[5] Ca. 16 *in m.* [xvi. 1–27.]
[6] [xxxvi. 15–30.]
[7] Elipham : 38. 39. 44. 49. Eliphas : 63.
[8] Ex : *pr.* 43. 44. 63.
[9] *prima : add.* 43. 63. 66.
[10] Cap. 1 *in m.* [i.–25.]
[11] *om.* 43. 63. 66.
[12] fortitus : 61.
[13] Ca. 16 *in m.*
[14] et : *add.* 39.

Digitized by Google

locutus est, vbi ait : Hec autem vobis ab initio non dixi, quia vobiscum eram, An[1] forte hinc ista soluit[2] questio, quia et illi eum narrant passioni proximum fuisse cum hec diceret. Non ergo ab initio quando cum illis erat quia iam discessurus, iamque ad patrem perrecturus hec dixit[3] : Et ideo esset[4] secundum alios euangelistas, verum est quod hic dictum est. Hec autem vobis ab initio non dixi. Sed quid agimus de fide euangelij secundum Mattheum, qui hec eis a domino non solum cum iam esset in pascha cum discipulis cenaturus imminente passione, verum etiam ab initio denuntiata esse commemorat : vbi primum nominatim duodecim apostoli exprimuntur et ad opera diuina mittuntur. Quid sibi ergo vult quod hic ait ? Hec autem vobis ab initio non dixi, quia vobiscum eram nisi ea que Iesus hic dicit de spiritu sancto quod sit venturus ad eos, et testimonium perhibiturus quando mala illa passuri sunt hoc enim ab initio non dixit, quia cum eis erat, Consolator ergo ille vel aduocatus (vtrumque enim interpretatur, quod est grece paracletus) Christo ascendente fuerat necessarius. Et ideo de illo non dixerat in initio quando cum illis erat, quia eius presentia consolabantur.[5]

*Oratio.*

DEus qui fidelium mentes vnius efficis voluntatis : da populis tuis id amare quod precipis, id desiderare quod promittis : vt inter mundanas varietates ibi nostra fixa sint corda, vbi vera sunt gaudia : Per.

*Feria secunda ex Genesi.*[6] *Lectio prima.*

REges autem qui regnauerunt in terra Edom ... Et he sunt generationes eius.

℔ *Ex epistola .i. Pauli ad Corinthios.*[7] *Lectio .ii.*

VIdete enim vocationem vestram fratres ... sensum Christi habemus.

℔ *Feria tertia ex Genesi.*[8] *Lectio prima.*

IOseph cum sedecim esset annorum ... pater vero rem tacitus considerabat.

℔ *Ex Epistola prima Pauli ad Corinthios.*[9] *Lectio .ij.*

ET ego fratres non potui vobis loqui quasi spiritualibus ... Christus autem dei.

[1] Aut : 39. 41. 60.
[2] soluitur : 39. 41. 43. 49. 60. 61. 63. 64. 66.
[3] dicit : 63.
[4] etiam : 39. etc.
[5] Te deum : *add.* 63.
[6] [xxxvi. 31–xxxvii. 2.]
[7] [i. 26—ii. 16.]
[8] Ca. 37 *in m.* [xxxvii. 2–11.]
[9] Cap. 3 *in m.* [iii. 1–23.]

Digitized by Google

℔ *Feria .iiij. ex Genesi.*[1] *Lectio prima.*

CVmque fratres illius in pascendis gregibus patris ... miseruntque eum in cisternam veterem, que non habebat aquam.

℔ *Ex epistola prima Pauli ad Corinthios.*[2] *Lectio .ij.*

SIc nos existimet[3] homo, vt ministros christi, et dispensatores ... in Christo Iesu, per euangelium ego vos genui.

℔ *Feria .v. ex Genesi.*[4] *Lectio .i*

ET sedentes vt comederent panem, viderunt Ismahelitas ... Phutiphari eunucho Pharaonis magistro militum.

℔ *Ex epistola prima Pauli ad Corinthios.*[5] *Lectio .ij.*

ROgo ergo vos, imitatores mei estote, sicut et ego Christi ... Auferte malum ex vobisipsis.

℔ *Feria .vi. ex Genesi.*[6] *Lectio .i.*

EOdem tempore descendens Iudas a fratribus suis ... ipse et Hiras opilio gregis Odollamites in Thamnas.[7]

℔ *Ex epistola .i. Pauli ad Corinthios.*[8] *Lectio .ij.*

AVdet aliquis vestrum habens negotium ... portate deum in corpore vestro.

℔ *Sabbato ex Genesi.*[9] *Lectio .i.*

NVntiatumque est Thamar quod socer illius ascenderet in Thamnas[10] ... misi hedum quem promiseram, et tu non inuenisti eam.

℔ *Ex epistola prima Pauli ad Corinthios.*[11] *Lectio .ij.*

DE quibus autem scripsistis mihi : Bonum est homini ... Vnus quisque ergo in quo vocatus est, fratres : in hoc maneat apud deum.

℔ *Dominica .v. post pascha ex Genesi.*[12] *Lectio prima.*

ECce autem post tres menses nuntiauerunt Iude ... Nec quicquam aliud nouerat nisi panem quo vescebatur.

[1] [xxxvii. 12–24.]
[2] Ca. 4 *in m.* [iv. 1–15.]
[3] æstimet : 43. 63. 66.
[4] [xxxvii. 25–36.]
[5] [iv. 16—v. 13.]
[6] Ca. 38 *in m.* [xxxviii. 1–12.]
[7] Thannas : 38. 41. 44. 49. 66. Thammas : 39.
[8] Ca. 6 *in m.* [vi. 1–20.]
[9] [xxxviii. 13–23.]
[10] Thannas : 38. 39. 44. 49.
[11] Ca. 7 *in m.* [vii. 1–24.]
[12] [xxviii. 24—xxxix. 6.]

Digitized by Google

℣ *Ex epistola prima Pauli ad Corinthios.*[1] *Lectio .ij.*

DE virginibus autem preceptum domini non habeo ... ego spiritum dei habeam.

℣ *Tertia lectio secundum Ioannem.*[2]

IN illo tempore, Dixit Iesus discipulis suis. Amen amen dico vobis si quid petieritis patrem in nomine meo: dabit vobis. Et reliqua.

℣ *Homilia sancti Augustini Episcopi.*

DOmini verba nunc ista tractanda sunt. Amen amen dico vobis: si quid petieritis patrem in nomine meo dabit vobis. Iam dictum est in superioribus huius dominici sermonis partibus propter eos qui nonnulla petunt a patre in Christi nomine nec accipiunt. Non petitur in nomine saluatoris quicquid petitur contra rationem salutis. Non enim sonum literarum ac syllabarum, sed quod sonus ipse significat: et quod eo sono recte et veraciter intelligitur hoc accipiendus[3] est dicere, cum dicit: in nomine meo. Vnde qui hoc sentit de Christo quod non est de vnico dei filio sentiendum, non petit in eius nomine etiam si non taceat literis ac syllabis Christum: quomodo in nomine eius petit, quem non cogitat cum petit. Qui vero quod est de illo sentiendum sentit: ipse in nomine eius petit et accipit quod petit si non contra salutem suam sempiternam petit. Accipit autem quando debet accipere quedam autem non negantur, sed vt congruo dentur tempore differuntur. Ita sane intelligendum est quod ait. Dabit vobis vt ea beneficia significata sciantur his verbis: que ad eos qui petunt proprie pertinent.[4]

*Oratio.*

DEus a quod [5]cuncta bona[5] procedunt, largire supplicibus tuis: vt cogitemus te inspirante, que recta sunt, et te gubernante eadem faciamus. Per dominum.

*Feria .ij. ex Genesi.*[6] *Lectio .i.*

ERat autem Ioseh[7] pulchra facie, et decorus aspectu ... et omnia opera eius dirigebat.

℣ *Ex Epistola prima Pauli*[8] *ad Corinthios.*[9] *Lectio .ij.*

DE ijs autem que idolis immolantur ... ne fratrem meum scandalizem.

[1] [vii. 25–40.] [2] Ca. 16. *in m.* [3] accipiendum: 63.
[4] Te deum: *add.* 63. [5]—[5] bona cuncta: 39. 41. [6] [xxxix. 6–23.]
[7] Ioseph: 38. etc. [8] *Apostoli: add.* 61. [9] Ca. 8 *in m.* [viii. 1–13.]

Digitized by Google

℔ *Feria .iij. ex Genesi.*[1] *Lectio .i.*

HIs itaque gestis[2] accidit vt peccarent duo eunuchi ... hic innocens in lacum missus sum.

℔ *Ex epistola prima Pauli.*[3] *ad Corinthios.*[4] *Lectio .ij.*

NOn sum liber? non sum apostolus? ... vt plures lucri facerem.

℔ *Feria .iiij. ex Genesi.*[5] *Lectio .i.*

VIdens pistorum magister, quod prudenter somnium dissoluisset ... prepositus pincernarum oblitus est interpretis sui.

℔ *Ex epistola .i. Pauli ad Corinthios.*[6] *Lectio .ij.*

ET factus sum Iudeis tanquam Iudeus vt Iudeos lucrarer ... vt possitis sustinere.

℔ *Si in die ascensionis domini inciderit festum simplex omittitur omnino, si autem inciderit in alijs diebus vsque ad penetecosten fit commemoratio de eo in fine prime antequam dicatur* Preciosa. *Si vero festum duplex inciderit in die ascensionis transfertur in sequentem diem, si autem in alijs celebrabitur in die qua inciderit.*

℔ *Festum Ascensionis domini duplex maius.*

℔ *Ad vesperas. Hymnus.*

IEsu nostra redemptio, Amor, et desyderium : Deus creator omnium : Homo in fine temporum.

Que te vicit clementia, Vt ferres nostra crimina : Crudelem mortem patiens. Vt nos a morte tolleres.

Inferni claustra penetrans Tuos captiuos redimens, Victor triumpho nobili, ad dextram patris residens.

Ipsa te cogat pietas : vt mala nostra superes Parcendo, et voti compotes, Nos tuo vultu saties.

Gloria tibi domine, Qui scandis super sidera : Cum patre, et sancto spiritu in sempiterna secula. Amen.

*Et sic terminantur hymni in omnibus horis vsque ad pentecosten exclusiue.*

*Antiphona.* Ascendens Christus in altum captiuam duxit captiuitatem, dedit dona hominibus, Halleluia.

[1] Cap. 40 *in m.* [xl. 1–15.]
[2] vestis : 66.
[3] *Apostoli : add.* 61. 64.
[4] Cap. 9 *in m.* [ix. 1–19.]
[5] [xl. 16–23.]
[6] [ix. 20–x. 13.]

Digitized by Google

*Oratio.*

CONcede quesumus omnipotens deus: vt qui hodierna die vnigenitum tuum redemptorem nostrum ad celos ascendisse credimus: ipse quoque mente in celestibus habitemus. Per.[1]

℔ *Ad matutinum. Inuitatorium.*

HAlleluia Christum dominum ascendentem in celum: venite adoremus. Halleluia.

*Hymnus.*

ETerne rex altissime: Redemptor et fidelium, Quo mors soluta deperit, Datur triumphus gratie.

Scandens tribunal dextere, Patris potestas omnium: Collata Iesu celitus, Que non erat humanitus.

Ut trina rerum machina, Celestium terrestrium, Et infernorum condita, Flectat genu iam subdita.

Hinc te precantes quesumus Ignosce culpis omnibus, et corda sursum subleua: Ad te superna gratia.

Vt cum repente ceperis, Clarere nube iudicis, Penas repellas debitas, Reddas coronas perditas.

Gloria tibi domine, Qui scandis super sydera. *etc.*[2]

*Antiphona.* Ascendit deus in iubilo: et dominus in voce tube. Halleluia.

℔ *Ex Isaia.*[3] *Lectio prima.*

QVis est iste qui venit de Edom tinctis[4] vestibus ... et eleuauit eos cunctis diebus seculi.

℔ *Ex Epistola prima Pauli ad Corinthios.*[5] *Lectio .ij.*

PROpter quod charissimi mihi fugite ab[6] idolorum cultura...sed quod multis, vt salui fiant.

℔ *Tertia lectio secundum Marcum.*[7]

IN illo tempore: Recumbentibus vndecim discipulis apparuit illis Iesus et exprobrauit incredulitatem illorum et duritiam cordis: quia his qui viderant[8] eum resurrexisse a mortuis non crediderant.[9] Et reliqua.

[1] eundem dominum: *add.* 39. etc.
[2] *vt supra*: 39. 41.
[3] Ca. 6 *in m. so also* 38. *Ca. xliij*: 39. *etc.* [lxiii. 1–9.]
[4] tinctus: 61. 64.
[5] [x. 14–33.]
[6] ad: 38.
[7] Ca. 16. *in m.*
[8] viderat: 66.
[9] crediderunt: 43. 49. 63. 66.

Digitized by Google

¶ *Homeliaꝑ sancti Gregorij pape.*

QVod resurrectionem dominicam discipuli tarde crediderunt non tam illorum infirmitas quam nostra (vt ita dicam) futura firmitas fuit. Ipsa namque resurrectio illis dubitantibus per multa argumenta monstrata est que dum nos legentes agnoscimus quid aliud quam de[1] illorum dubitatione solidamur? Minus enim mihi Maria Magdalene prestitit, que citius credidit, qua[2] Thomas qui diu dubitauit. Ille etenim dubitando vulnerum cicatrices tetigit et de nostro pectore dubietatis vulnus amputauit. Ad insinuandum[3] quoque veritatem dominice resurrectionis, notandum nobis[4] quod Lucas refert dicens. Conuescens precepit eis ab Hierosolymis ne discederent, et post pauca. Videntibus illis eleuatus est: et nubes suscepit eum ab oculis eorum. Notate verba: signate[5] mysteria: Conuescens eleuatus est. Comedit et ascendit vt videlicet per effectum comestionis veritas patesceret carnis. Marcus vero priusquam celos dominus ascenderet eum de cordis atque infidelitatis duritia increpasse discipulos memorat, [6]Qua in re[6] quid consyderandum est, nisi quod idcirco dominus tunc discipulos increpauit, cum corporaliter reliquit: vt verba que recedens diceret in corde audientium acrius[7] impressa remanerent. Increpata igitur eorum duritia, quid admonendo dicat audiamus. Eundes in mundum vniuersum predicate euangelium omni creature. Nunquid fratres mei sanctum euangelium vel insensatis rebus vel[8] brutis animalibus fuerat predicandum, vt de eo discipulus[9] dicatur: predicate euangelium omni creature? Sed omnis creature nomine signatur homo.

¶ *Ad laudes.*

*Antiphona.* Viri galilei quid aspicitis in celum? hic Iesus qui assumptus est a vobis in celum: sic veniet Halleluia.

*Oratio.* Concede quesumus etc.[10]

¶ *Ad vesperas.*

*Hymnus.* Iesu nostra redemptio *etc.*[10]

*Antiphona.* O rex glorie domine virtutum qui triumphator hodie super omnes celos ascendisti, ne derelinquas nos orphanos, sed mitte promissum patris in nos spiritum veritatis. Halleluia.

¶ *Notandum quod inuitatorium, hymni, antiphone: et oratio huius diei dicuntur in omnibus diebus vsque ad pentecosten.. quando non occurrit festum duplex.*

[1] *om.* 38.
[2] quam: 38. etc.
[3] insinuandam: 39. etc.
[4] est: *add.* 63.
[5] signare: 44.
[6]—[6] Quare iure: 39.
[7] arctius: 39. etc.
[8] vt: 43.
[9] discipulis: 39. etc.
[10] *vt supra*: 39. 41.

Digitized by Google

℔ *Feria sexta ex Genesi.*[1] *Lectio .i.*

POst duos annos vidit Pharao somnium ... Absque me deus respondebit[2] prospera Pharaoni.

℔ *Ex Epistola prima*[3] *Pauli ad Corinthios.*[4] *Lectio .ij.*

IMitatores mei estote sicut et ego Cristi† ... In hoc non laudo.

℔ *Lectio .iij. sermo sancti Leonis pape.*

POst beatam et gloriosam domini nostri Iesu Christi resurrectionem qua verum Dei templum Iudaica impietate resolutum diuina[5] triduo potentia suscitauit: quadragenarius hodie dilectissimi sanctorum dierum expletus est numerus sacratissima ordinatione dispositus, et ad vtilitatem nostre eruditionis impensus. Vt dum a domino in hoc spacio mora presentie corporalis extenditur, fides resurrectionis documentis necessarijs muniretur. Mors enim Christi multorum discipulorum corda turbauerat: et de supplicio crucis, de emissione spiritus, de exanimati[6] corporis sepultura, grauatis mestitudine mentibus: quidam[7] diffidentie torpor obrepserat. Nam cum sancte mulieres (sicut euangelica nobis patefecit historia) reuolutum a monumento lapidem sepulchrumque corpore vacuum et viuentis domini testes angelos nunciarent verba earum apostolis alijsque discipulis, deliramentis similia videbantur.

℔ *Sabbato ex Genesi.*[8] *Lectio .i.*

NArrauit ergo Pharao quod viderat ... fiat sermo Dei, et velocius impleatur.[9]

℔ *Ex Epistola prima Pauli ad Corinthios.*[10] *Lectio .ij.*

EGo enim accepi a domino quod et tradidi vobis ... diuidens singulis prout vult.

℔ *Lectio tertia. Ex sermone sancti Leonis pape.*

QVam vtique hesitationem humana infirmitate nutantem: nequaquam permisisset spiritus veritatis predicatorum suorum inesse pectoribus: nisi illa trepida solicitudo et curiosa cunctatio, nostre fidei fundamenta iecissent Nostris igitur perturbationibus: nostris periculis in apostolis consulebatur. Nos in illis viris contra calumnias impiorum, et contra terrene argumenta sapientie docebamur Nos illorum instruxit aspectus

[1] Ca. 41. *in m.* [xli. 1–16.]
[2] respondit: 38.
[3] *om.* 43.
[4] Ca. 11. *in m.* [xi. 1–22.]
[5] in: *add.* 39. 41. 60. 61. se in: *add.* 63.
[6] examinati: 39.
[7] quidem: 39.
[8] [xli. 17–32.] c. 41. *in m.* 43. 49. 61. 64.
[9] impletur: 63.
[10] [xi. 23—xii. 11.]

Digitized by Google

nos erudiuit auditus: nos confirmauit attactus. Gratias igitur agamus diuine dispensationi: et sanctorum patrum necessarie tarditati. Dubitatum est ab illis: ne dubitaretur a nobis. Non ergo hi dies dilectissimi qui inter resurrectionem domini ascensionemque fluxerunt ocioso transiere, decursu, sed magna in eis confirmata sacramenta, magna sunt reuelata mysteria. In his metus dire mortis aufertur, et non solum anime, sed etiam carnis immortalitas[1] declaratur. In his per insufflationem domini infunditur apostolis spiritus sanctus et beato apostolo Petro supra ceteros post regni claues ouilis dominici cura mandatur. In his diebus duobus discipulis tertius in via dominus iungitur comes: et ad omnem nostre ambiguitatis caliginem detergendam pauentium ac trepidantium tarditas increpatur.

℔ *Dominica infra*[2] *octauam Ascentionis ex Genesi.*[3] *Lectio .i.*

NVnc ergo prouideat rex virum sapientem et industrium ... Deditque illi vxorem Aseneth filiam Phutipharis sacerdotis Heliopoleos.

℔ *Ex epistola prima Pauli. ad Corinthios.*[4] *Lectio .ij.*

SIcut enim corpus vnum est, et membra habet multa ... excellentiorem viam vobis demonstro.

℔ *Lectio tertia secundum. Ioannem.*[5]

IN illo tempore: Dixit Iesus discipulis suis Cum venerit paracletus quem ego mittam vobis a patre spiritum veritatis qui a patre procedit: Ille testimonium perhibebit de me: et vos testimonium perhibebitis: quia ab initio mecum estis. Et reliqua.

℔ *Homelia† sancti Augustini episcopi.*

DOminus Iesus in sermone quem locutus est discipulis suis post cenam proximus passioni: tanquam iturus et relicturus eos presentia corporali: cum omnibus autem suis vsque ad consummationem seculi futurus presentia spirituali exhortatus est eos ad perferendas[6] persecutiones impiorum: quos mundi nomine nuncupauit. Ex quo tamen mundo etiam ipsos discipulos elegisse se dixerat: vt scirent se gratia Dei esse quod sunt, suis autem vitijs fuisse quod fuerant. Deinde persecutores et suos et ipsorum: Iudeos euidenter expressit, vt omni non appareret etiam ipsos mundi damnabilis[7] appellatione conclusos, qui persequuntur sanctos. Cumque de illis diceret, quod ignorarent eum a quo missus est. Et tamen odissent et filium

[1] inmortalitas: 61. [2] *intra*: 61. 64. [3] [xli. 33-45.] [4] [xii. 12-31.]
[5] Ca. 15 *in m.* [6] præferendas: 43. [7] damnabiles: 63.

Digitized by Google

et patrem, hoc est et eum qui missus est, et a quo missus est. De quibus omnibus in alijs sermonibus iam disseruimus, ad hoc peruenit vbi ait: Vt impleatur sermo qui in lege eorum scriptus est: quia odio habuerunt me gratis.

¶ *Feria secunda ex Genesi.*[1] *Lectio prima.*

EGressus est itaque Ioseph ad terram Egypti ... vt emerent escas, et malum inopie temperarent.

¶ *Ex epistola prima Pauli ad Corinthios.*[2] *Lectio secunda.*

SI linguis hominum[3] loquar, et Angelorum ... ecclesia edificationem accipiat.

¶ *Lectio tertia. Ex sermone sancti Leonis pape.*

PEr omne hoc[4] tempus dilectissimi, quod inter resurrectionem, et ascensionem Domini exactum est, hoc prouidentia Dei curauit, hoc docuit, hoc suorum et oculis insinuauit, et cordibus, vt dominus Iesus vere agnosceretur, resuscitatus, qui vere erat natus, et passus, et mortuus. Vnde beatissimi apostoli, omnesque discipuli, qui et de exitu crucis fuerant trepidi, et de fide resurrectionis ambigui, ita sunt in veritate perspicua roborati, vt domino in celorum eunte sublimia,[5] non solum nulla afficerentur tristitia, sed etiam magno gaudio replerentur. Et reuera[6] magna, erat et ineffabilis causa gaudendi, cum in conspectu sancte multitudinis super omnium creaturarum celestium dignitatem humani generis natura[7] conscenderet supergressura angelicos ordines, et vltra Archangelorum altitudines eleuanda, nec vllis sublimitatibus modum sue prouectionis habitura, nisi eterni patris recepta consessu[8] illius glorie sociaretur in throno, cuius natura copulabatur in filio. Quia igitur Christi ascensio nostra est prouectio, et quo processit[9] gloria capitis, eo spes vocatur, et corporis dignis dilectissimi exultemus gaudijs, et pia gratiarum actione letemur. Hodie enim non solum paradidisi[10] possessores firmati sumus, sed etiam celorum in Christo superna penetrauimus, ampliora adepti per ineffabilem Christi gratiam quam per diaboli amiseramus inuidiam.

¶ *Feria tertia* [11]*Dominice sexte post pascha.*[11] *ex Genesi.*[12] *Lectio prima.*

AVdiens autem Iacob quod alimenta venderentur in Egypto ... immunita terre huius[13] considerare venistis.

[1] [xli. 45–57.]
[2] Ca. 13 *in m.* [xiii. 1—xiv. 5.]
[3] hominem: 39.
[4] *om.* 43.
[5] sublima: 38.
[6] re vera: 61.
[7] naturam: 43. 63. 66.
[8] concessu: 43. consensu: 63.
[9] præcessit: 61. 64.
[10] paradisi: 38. etc.
[11]—[11] *om.* 39. etc.
[12] Ca. 42. *in m.* [xlii. 1–12.]
[13] huic: 66.

Digitized by Google

℔ *Ex epistola prima Pauli. ad Corinthios.*[1] *Lectio .ij.*

NVnc autem fratres, si venero ad vos linguis loquens ... vere deus in vobis sit.

℔ *Lectio tertia, sermo sancti Augustini episcopi.*

SAluator noster dilectissimi fratres ascendit in celum: non ergo turbemur in terra. Ibi sit mens, et hic erit requies Ascendamus cum Christo interim corde vt cum dies promissus aduenerit sequamur et corpore. Scire tamen debemus fratres, quia cum Christo non[2] ascendit superbia, non auaritia non luxuria, nullum vitium nostrum ascendit cum medico nostro. Et ideo si post medicum desideramus ascendere debemus vitia et peccata deponere. Omnia enim quasi quibusdam compedibus nos premunt et peccatorum nos retibus ligare contendunt. Et ideo cum Dei adiutorio, secundum quod ait psalmista, dirumpamus vincula eorum, vt secure possimus dicere domino: Dirupisti vincula mea, tibi sacrificabo hostiam laudis. Resurrectio domini spes nostra est. Ascensio domini glorificatio nostra est Ascensionis hodie solennia celebramus. Si ergo recte si fideliter, si sancte: si pie ascensionem domini celebramus, ascendamus cum illo: et sursum corda habeamus. Ascendentes autem non extollamur: nec de nostris quasi de proprijs meritis presumamus. Sursum enim corda habeamus, sed ad dominum. Sursum enim cor non ad dominum superbia vocatur. Sursum autem cor ad[3] dominum refugium vocatur. Videte fratres magnum miraculum. Altus[4] est deus Humilias te et descendit ad te. Erigis te, et fugit a te. Quare hoc. Quia excelsus est et humilia respicit, et alta a longe cognoscit.

℔ *Feria quarta ex Genesi.*[5] *Lectio prima.*

AT illi dixerunt, Duodecim inquiunt, serui tui fratres sumus ... pecunias singulorum in sacculis suis datis supra cibarijs in via, qui fecerunt ita.

℔ [6]*Epistola prima*[7] *ad Corinthios.*[8] *Lectio secunda.*

QVid ergo est fratres? Cum conuenitis: vnusquisque vestrum ... sic[9] predicauimus, et sic credidistis.

℔ *Tertia lectio. Sermo sancti Augustini episcopi.*

ASCensionis domini nostri Iesu Christi sanctus dies et solennis hodie illuxit: exultemus et letemur in ea.[10] Christus descendit, inferni[11] patuerunt. Christus ascendit, superna

[1] [xiv. 6–25.] [2] con: 61. [3] *om.* 66.
[4] Alius: 44. [5] [xlii. 13-25.] [6] *Ex*: *pr.* 39. etc.
[7] *Pauli*: *add.* 39. 43. 44. 49. 60. 61. 63. 64. 66. [8] [xvi. 29—xv. 11.]
[9] sed: 38. [10] eo: 39. 41. 60. 64. [11] inferna: 49. 60. 61. 63. 66.

Digitized by Google

claruerunt. Christus in ligno pependit: insultent furentes. Christus in sepulchro mentiantur custodes. Christus in inferno, visitentur quiescentes. Christus in celo, credant omnes gentes. Ipse ergo debet esse auctor nostri sermonis: qui est largitor nostre salutis. Non de alio aliquo loquimur vobis: nisi de illo quod[1] modo ex euangelio loquebatur omnibus nobis. Et ascensurus ad patrem dicebat discipulis suis. Hec locutus sum vobis: cum adhuc essem vobiscum. Paracletus autem spiritus veritatis quem mittet pater in nomine meo, ille vos docebit omnia: et commonebit vos omnia que dixi. Non turbetur cor vestrum neque formidet. Audistis quia ego dixi vobis, vado ad patrem meum, quia pater maior me est.

℔ *Feria .v. ex Genesi.*[2] *Lectio .i.*

AT illi portantes frumenta in asinis suis profecti sunt ... deducetis canos meos cum dolore ad inferos.

℔ *Ex Epistola prima Pauli ad Corinthios.*[3] *Lectio .ij.*

SI autem Christus predicatur quod resurrexit a mortuis ... Corrumpunt mores bonos colloquia mala.

℔ *Tertia lectio sermo sancti Augustini episcopi.*

OMnia charissimi que dominus Iesus Christus in hoc mundo sub fragilitate nostra miracula edidit, nobis proficiunt. Qui dum humanam conditionem syderibus importauit: celum credentibus patere posse monstrauit. Et dum victorem mortis in celestia eleuauit victorem eiusdem mortis quo sequamur ostendit. Ascensio ergo Domini catholice fidei confirmatio fuit, vt securi in posterum crederemus miraculi illius donum, cuius iam in presenti percepissemus effectum. Et fidelis quisque cum iam tanta perceperit, per ea que agnoscit prestita: discat sperare promissa, ac Dei sui preteritam persentemque[4] bonitatem, quasi futurorum teneat cautionem. Super excelsa ergo celi terrenum corpus imponitur, ossa intra sepulchri angustias paulo ante conclusa: angelorum cetibus inferuntur. In gremio[5] immortalitatis mortalis natura transfunditur. Et ideo sacra apostolice lectionis testatur historia. Cum hec dixisset (inquit) videntibus illis eleuatus est. Cum audis eleuatum, agnosce militie celestis obsequium. Vnde hodierna festiuitas hominis nobis et dei sacramenta manifestat: sub vna eademque persona. In eo qui eleuat diuinam potentiam: in eo autem qui eleuatur, humanam agnosce substantiam.

[1] qui: 43. 44. 49. 60. 61. 63. 64. 66.
[2] [xlii. 26–38.]
[3] [xv. 12–33.]
[4] præsentemque: 38. etc.
[5] gremium: 60. 61.

Digitized by Google

℔ *Feria .vi. ex Genesi.*[1] *Lectio .i.*

INterim fames omnem terram[2] vehementer premebat ... ego autem quasi orbatus absque liberis ero.

℔ *Ex epistola prima Pauli ad Corinthios.*[3] *Lectio .ij.*

EVigilate iusti,[4] et nolite peccare ... non est inanis in domino.

℔ *Tertia lectio ex sermone sancti Augustini.*[5]

IDeoque omnibus modis detestanda sunt venena orientalis erroris, qui impia nouitate presumit asserere filium Dei ac filium hominis vnius esse nature. In alterutra enim parte, vel qui solum hominem fuisse dixerit: negabit conditoris gloriam: vel qui solum Deum, negabit misericordiam redemptoris. Quo genere, non facile Arrianus euangelicam poterit habere veritatem: vbi filium Dei nunc equalem legimus, nunc minorem. Qui enim vnus nature saluatorem nostrum mortifera persuasione crediderit, solum hominem: aut solum Deum cogetur dicere crucifixum. Sed non ita est. Mortem enim nec solus Deus sentire, nec solus homo superare potuisset. Nos ergo nouerimus in Christo duplicem geminamque substantiam. De patre celestem de matre terrenam. Quam vtramque in vno eodemque redemptore suis promptum est testimonijs explicare. Quare[6] homo dicebat, Quia pater maior me est, sed idem quasi Deus pronuntiabat, Ego et pater vnum sumus. Quasi homo dicebat, Tristis est anima mea vsque ad mortem, sed quasi deus fiducialiter loquebatur. Potestatem habeo ponendi animam meam, et potestatem habeo iterum sumendi eam. Quasi homo in cruce pendebat, sed quasi deus regnum celeste donabat.

℔ *Sabbato. ex Genesi.*[7] *Lectio .i.*

TVlerunt ergo viri munera, et pecuniam duplicem ... Et incuruati adorauerunt eum.

℔ *Ex Epistola prima Pauli ad Corinthios.*[8] *Lectio .ij.*

DE collectis autem que fiunt in sanctos ... omnibus vobis in Christo Iesu. Amen.

℔ *Lectio tertia secundum: Ioannem.*[9]

IN illo tempore: Dixit Iesus discipulis suis Si diligitis me mandata mea seruate: et ego rogabo patrem et alium paracletum dabit vobis. Et reliqua.

[1] Cap. 43. *in m* [xliii. 1–14.] [2] tetram: 38.
[3] [xv. 34–58.] [4] iuste: 39. 41. 43. 44. 49. 61. 63. 64. 66.
[5] *episcopi: add.* 43. 49. 60. 61. 63. 64. 66. [6] Quasi: 39. etc.
[7] [xliii. 15–28.] [8] Ca. 16. *in m.* [xvi. 1–24.] [9] Ca. 14. *in m.*



Digitized by Google

*Homilia sancti Augustini episcopi.*

AVdiuimus fratres cum euangelium legeretur: dominum dicentem. Si diligitis me mandata mea seruate, et ego rogabo patrem et alium paracletum dabit vobis, vt maneat vobiscum in eternum spiritum veritatis, quem mundus non potest accipere, quia non videt eum nec scit eum. Vos autem cognoscetis eum: quia apud vos manebit et in vobis erit. Multa sunt que in istis paucis verbis domini requirantur. Sed multum est ad vos, vel omnia que hic querenda sunt querere, vel omnia que hic querimus inuenire. Veruntamen quantum nobis Dominus donare dignetur,[1] pro nostra et vestra capacitate: quid dicere[2] debeamus, et quid discere et audire debeatis attendite: per nos charissimi quod possumus[3] sumite: et ab illo quod non possumus,[3] poscite Spiritum paracletum, Christus promisit apostolis. Quomodo autem promiserit,[4] aduertamus. Si diligitis me (inquit) mandata mea seruate, et ego rogabo patrem, et alium paracletum dabit vobis: vt maneat vobiscum in eternum, spiritum veritatis. Hic est vtique in trinitate spiritus sanctus, quem patri et filio consubstantialem, et coeternum, et coequalem fides catholica confitetur.

℔ *Si in die Pentecostes inciderit festum simplex omittitur omnino, si autem inciderit infra*[5] *octauam, fit commemoratio de eo in fine prime vt dictum fuit in dominica prima aduentus. Si vero fueret*[6] *duplex transferendum est post octauam.*

℔ *Festum Pentecostes duplex maius. Ad vesperas. Hymnus.*

VEni creator spiritus Mentes tuorum visita: Imple superna gratia, Que tu creasti pectora.

Qui paracletus diceris: Donum dei altissimi: Fons viuus, ignis charitas: Et spiritalis vnctio.

Tu septiformis munere, Dextre dei tu digitus: Tu rite promisso[7] patris: Sermone ditans guttura.

Accende lumen sensibus: Infunde amorem cordibus: Infirma nostri corporis: Virtute firmans perpetim.[8]

Hostem repellas longius: Pacemque dones protinus: ductore sit[9] te preuio: Vitemus omne noxium.

Per te sciamus da patrem, Noscamus atque filium: Te vtriusque spiritum. Credamus omni tempore.

Gloria patri domino, Natoque qui a mortuis. Surrexit, ac paracleto In seculorum secula. Amen.

[1] dignatur: 61. 63. 64. 66.
[2] discere: 66.
[3] possimus: 41.
[4] promisit: 66.
[5] *intra*: 61.
[6] *Thus: fuerit*: 38. etc.
[7] promissum: 39. 41. 60. 61. 64. 66.
[8] perpeti: 39. 41. 60. 61. 63.
[9] sic: 38. etc.

Digitized by Google

*Antiphona.* Non vos relinquam orphanas halleluia : vado et venio ad vos halleluia, et gaudebit cor vestrum halleluia.

*Oratio.*

DEus qui hodierna die[1] fidelium corda sancti spiritus illustratione docuisti : da nobis in eodem spiritu recta sapere, et de eius semper consolatione gaudere : [2]per. in vnitate.[2]

℔ *Ad matutinum Inuitatorium.*

HAlleluia, Spiritus Domini repleuit orbem terrarum Venite adoremus, halleluia.

*Hymnus.*

IAm Christus astra ascenderat, Reuersus vnde venerat: Promissum patris munere Sanctum daturus spiritum.

Solennis vrgebat dies, Quo mystico septemplici: Orbis volutus septies, Signat beata tempora.

Dum hora cunctis tertia. Repente mundus intonat, Orantibus apostolis Deum venisset[3] nunciat.

De patris ergo lumine Decorus ignis almus est : Qui fida Christi pectora Calore verbi compleat.

Impleta gaudent viscera : Afflata sancto spiritu : Voces diuersas intonat :[4] Fantur Dei magnalia.

Ex omni gente cogniti, Grecis, Latinis, barbaris, Cunctisque admirantibus : Linguis loquuntur omnium.

Iudea tunc incredula : Vesana toruo spiritu : Ructare musti crapulam Alumnos Christi concrepat.

Sed signis, et virtutibus : Occurrit, et docet Petrus, Falsa profari perfidos, Ioele teste comprobans.

Gloria patri domino *etc. vt supra et sic terminantur omnes hymni in omnibus horis vsque ad dominicam trinitatis exclusiue.*

*Antiphona.* [5]Factus est[5] repente de celo sonus aduenientis spiritus vehementis halleluia halleluia.

℔ *Ex Ioele*[6] *propheta. Lectio j.*

NOli timere terra, exulta et letare : quoniam magnificauit Dominus vt faceret ... sicut dixit dominus, et in residuis quos dominus vocauerit.

℔ *Acta apostolorum.*[7] *Lectio .ij.*

PRimum quidem sermonem feci de omnibus o Theophile ... Maria matre Iesu, et fratribus eius.

[1] *om.* 43.
[2]—[2] Per dominum nostrum Iesum Christum filium tuum. Qui tecum viuit et regnat in vnitate eiusdem. etc. : 60. 61. 64. [3] venisse : 38. etc.
[4] intonant : 39. etc. [5]—[5] *om.* 43.
[6] [ii. 21–32 ] Iohel : 39. 41. 43. 44. 49. 63. 66. Ioël : 60. Iohele : 61. 64.
[7] Cap. 1. *in m.* [i. 1–14.]



Digitized by Google

℔ *Tertia lectio secundum Ioannem.*[1]

IN illo tempore : Dixit Iesus discipulis suis : Si quis diligit me, sermonem meum seruabit, Et pater meus diliget eum : et ad eum veniemus, et mansionem apud eum faciemus. Et reliqua.

℔ *Homilia sancti Gregorij pape.*

LIbet fratres mei charissimi euangelice verba lectionis sub breuitate transcurrere : vt post diutius liceat in contemplatione tante solennitatis immorari. Hodie nanque spiritus sanctus repentino sonitu super discipulos venit mentesque carnalium in sui amorem permutauit, et foris apparentibus linguis igneis intus facta sunt corda flammantia. Quia dum deum in ignis visione suscipiunt : per amorem suauiter arserunt. Ipse nanque spiritus sanctus amor est. Vnde et Ioannes dicit : Deus charitas est. Qui ergo mente integra Deum desiderat, profecto [2]iam habet[2] quem amat. Neque enim quisquam posset Deum diligere : si eum quem diligit non haberet. Sed ecce si vnusquisque vestrum requiritur an diligat Deum, tota fiducia et secura mente respondet, diligo. In ipso autem lectionis exordio audistis : quid veritas dixit. Si quis diligit me, sermonem meum seruabit. Probatio ergo dilectionis exhibitio est operis. Hinc in[3] epistola sua idem Ioannes dicit. Qui dicit quia diligo deum, et mandata eius non custodit, mendax est. Vere etenim Deum diligimus, si mandata eius custodimus si nos a nostris voluptatibus coarctamus.[4] Nam qui adhuc per illicita desideria defluit profecto deum non amat quia ei[5] in sua voluntate contradicit.

℔ *Ad laudes.*

*Antiphona.* Accipite spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata remittuntur eis halleluia.

*Oratio.*

Deus qui hodierna.[6] *etc. vt supra.*

℔ *Ad vesperas Hymnus.*

Veni creator *etc. vt supra.*

*Antiphona.* Hodie completi[7] sunt dies pentecostes halleluia, hodie spiritus sanctus in igne discipulis apparuit, et tribuit eis charismatum dona misit eos in vniuersum mundum predicare, et testificari. Qui crediderit et baptizatus fuerit saluus erit halleluia.

[1] Ca. 14 *in m.*
[2]—[2] habet iam : 39.
[3] *om.* 39.
[4] coerceamus : 39.
[5] et : 39.
[6] die : *add.* 60. 61. 64.
[7] impleti : 61. 64.

Digitized by Google

℣ ℟ *Notandum quod inuitatorium hymni et antiphone huius diei dicuntur vsque ad dominicam trinitatis exclusiue.*

℟ *Feria .ij. de octaua duplex*[1] *ex Genesi.*[2] *Lectio prima.*

ATtollens autem Ioseph oculos, vidit Beniamin fratrem suum vterinum ... Et orto mane, dimissi sunt cum asinis suis.

*Ex Actis Apostolorum.*[3] *Lectio .ij.*

IN diebus his exurgens Petrus in medio fratrum ... loquentes nostris linguis magnalia dei.

℟ *Tertia lectio secundum Ioannem.*[4]

IN illo tempore, Dixit Iesus discipulis suis. Sic Deus dilexit mundum, vt filium suum[5] daret, vt omnis[6] qui credit in illum non pereat, sed habeat vitam eternam. Et reliqua.

℟ *Homilia sancti Augustini Episcopi.*

SIcut Moyses exaltauit serpentem in deserto, sic exaltari oportet filium hominis vt omnis qui credit in eum, non pereat, sed habeat vitam eternam. Quomodo qui intuebantur illum serpentem, non peribant morsibus serpentum: sic qui intuentur fide mortem Christi, sanantur a morsibus peccatorum. Sed illi sanabantur a morte ad vitam temporalem: hi autem vt habeant vitam eternam, Hoc enim interest inter figuratam imaginem et rem ipsam. Figura prestabat vitam temporalem: res ipsa cuius figura illa erat: prestat vitam eternam. Non enim misit Deus filium[7] in mundum vt iudicet mundum, sed vt saluetur mundus per ipsum. Ergo quantum in medico est, sanare venit egrotum. Sed ipse se interimit, qui precepta medici obseruare non vult. Venit saluator in mundum. Quare saluator dictus est mundi? nisi vt saluet mundum: non vt iudicet mundum? Saluari non vis ab ipso? ex te ipso iudicaberis? Et quid dicam iudecaberis[8]? Vide quid ait: Qui credit in eum non iudicatur, Qui autem non credit, quid dicturum speras aut quid dicturus erat nisi iudicatur? Iam (inquit) iudicatus est.[9]

*Oratio.*

DEus, qui apostolis tuis sanctum dedisti spiritum, concede plebi tue pie petitionis effectum: vt quibus dedisti fidem: largiaris et pacem. Per, in vnitate eiusdem.

[1] *duplici*: 39. *duplex maius*: 63. 66. [2] [xliii. 29—xliv. 3.]
[3] [i. 15—ii. 11.] [4] Ca. 3 *in m.*
[5] vnigenitum: *add.* 39. etc. [6] omnes: 63. [7] suum: *add.* 39. etc.
[8] iudicaberis: 38. 39. 41. 43. 49. 60. 61. 63. 64. 66. iudicaris: 44.
[9] Te deum: *add.* 63.

Digitized by Google

℣ *Feria .iij. de octaua duplex*[1] *ex Genesi.*[2] *Lectio prima.*

IAmque vrbem exierant, et processerant paululum ...vos autem abite liberi ad patrem vestrum.

℣ *Ex Actis apostolorum.*[3] *Lectio .ij.*

STupebant autem omnes et mirabantur, adinuicem dicentes ... hunc Iesum quem vos crucifixistis.

... ℣ *Tertia lectio secundum Ioannem.*[4]

IN illo tempore: Dixit Iesus Phariseis: Amen amen dico vobis: qui non intrat per ostium in ouile ouium sed ascendit aliunde, ille fur est et latro. Et reliqua.

℣ *Homilia sancti Augustini Episcopi.*

DOminus Iesus similitudinem proposuit in hodierna lectione de grege suo de ostio quo intratur ad ouile. Dicant ergo pagani vel Iudei vel heretici. Bene viuimus. Si per ostium non intrant quid eis prodest vnde gloriantur? Adhoc enim debet vnicuique prodesse bene viuere: vt detur ei semper viuere. Nam cui non datur semper viuere: quid prodest bene viuere? Quia nec bene viuere dicendi sunt: qui finem bene viuendi vel per cecitatem nesciunt, vel per inflationem contemnunt. Non est autem cuiquam spes vera et certa semper viuendi nisi agnoscat vitam que est Christus, et per ianuam intrat[5] in ouile. Querunt ergo plerumque tales homines etiam persuadere hominibus: vt bene viuant et christiani non sint. Per aliam partem volunt ascendere: rapere et occidere: non vt pastor conseruare atque saluare. Fuerunt ergo quidam philosophi de virtutibus et vitijs subtilia multa tractantes, diuidentes, diffinientes ratiocinantes acutissimos syllogismos concludentes libros implentes, suam sapientiam buccis concrepantibus ventilantes, qui etiam dicere audirent[6] hominibus. Nos sequimini, sectam nostram tenete: si vultis bene viuere: sed non intrabant per ostium: perdere volebant: mactare et occidere.[7]

*Oratio.*

ADsit nobis [8]Domine quesumus[8] virtus spiritus sancti, que et corda nostra clementer expurget, et ab omnibus tueatur aduersis: [9]per. in vnitate eiusdem.[9]

℣ *Feria quarta de octaua ex Genesi.*[10] *Lectio prima.*

ACcedens autem propius Iudas, confidenter ait ... ne calamitatis que oppressura est patrem meum, testis assistam.

[1] *duplici*: 39. [2] [xliv. 4–17.] [3] [ii. 12–36.]
[4] Ca. 10 *in m.* [5] intret: 39. etc.
[6] auderent: 38. etc. [7] Te deum: *add.* 63.
[8]—[8] quesumus domine: 39. 41.
[9]—[9] Per dominum, in vnitate eiusdem spiritus sancti deus, per omnia secula. etc.: 60. 61. 64.
[10] [xliv. 18–34.]

Digitized by Google

℔ *Ex actis apostolorum.*[1] *Lectio ij.*

HIs autem auditis compuncti sunt corde ... in eo quod contigerat illi.

℔ *Tertia lectio secundum Ioannem.*[2]

IN illo tempore: Dixit Iesus turbis Iudeorum: Nemo potest venire ad me nisi pater qui misit me, traxerit eum. Et reliqua.

℔ *Homelia† sancti Augustini episcopi.*

QVid est, nemo potest venire ad me nisi qui misit me pater traxerit eum? Ille venit quem gratia Dei preuenit, qui cum propheta dicit misericordia eius preueniet me. Preueniet velle: subsequetur perficere. Trahit pater ad filium eos qui propterea credunt in filium, quia eum cogitant patrem habere deum. Deus enim pater equalem sibi genuit filium. Et qui cogitat aut in fide sua sentit et ruminat equalem esse patri cum in quem credit: ipsum trahit pater ad filium. Arrius credidit creaturam non eum traxit pater, quia non considerat patrem qui filium non credit equalem: Quid dicis o Arri? Quid hereticc loqueris? Quid est Christus? Non (inquit)[3] Deus verus: sed quem fecit Deus verus. Non te traxit pater. Non enim intellixisti patrem cuius filium negas. Aliud cogitas: non est ipse filius, nec a patre traheris: nec ad filium traheris. Aliud est enim filius aliud quod tu dicis. Fotinus dixit: homo solus Christus est, non est[4] deus. Qui sic credit: non pater eum traxit. Quem pater traxit: tu es Christus filius Dei viui. Non sicut propheta non sicut Ioannes, non sicut aliquis magnus iustus: sed sicut vnicus sicut equalis tu es Christus filius Dei viui Vide quia tractus est: et a patre tractus est. Beatus es Simon bariona: quia tibi non reuelauit caro et sanguis: sed pater meus qui in celis est. Ista reuelatio, ipsa est attractio.[5]

*Oratio.*

MEntes nostras quesumus domine paracletus: qui a te procedit, illuminet: et inducat in omnem sicut tuus promisit filius veritatem: qui tecum. In vnitate[6] eiusdem.

℔ *Feria quinta de octaua. Ex Genesi.*[7] *Lectio prima.*

NOn se poterat vltra cohibere Ioseph ... festinate et adducite eum ad me.

[1] [ii. 37—iii. 10.]
[2] Ca. 6. *in m.*
[3] inquis: 39. 41. 60. 61.
[4] et: *add.* 39. 60. 61. 64.
[5] Te deum: *add.* 63.
[6] vnitatem: 39.
[7] Cap. 45. *in m.* [xlv. 1–13.]

Digitized by Google

℣ *Ex actis apostolorum.*[1] *Lectio .ij.*

CVm teneret autem[2] Petrum et Ioannem ... conuertat se vnusquisque a nequitia sua.

℣ *Tertia lectio secundum Lucam.*[3]

IN illo tempore: Conuocatis Iesus duodecim discipulis suis: dedit illis virtutem et potestatem super omnia demonia: et vt languores curarent. Et reliqua.

℣ *Homeliaꝫ sancti Ambrosij episcopi.*

QValis debet esse qui euangelizat regnum Dei: preceptis euangelicis designatur. Vt sine virga, sine pera, sine calceamento, sine pane, sine pecunia, hoc est subsidij secularis adminicula non requirens, fideque tutus putet sibi quo minus ea requiret[4] magis posse suppetere que possunt qui volunt ad eum deriuare tractatum vt spiritualem tantummodo locus iste videatur formare affectum. Qui velut indumentum quoddam videatur corporis exuisse: non solum potestate reiecta contemptisque diuitijs: sed etiam carnis ipsius illecebris abdicatis.[5] Quibus primo omnium datur pacis atque constantie generale mandatum: vt pacem ferant, constantiam seruent: hospitalis necessitudinis iura custodiant: alienum a predicatore regni celestis asserens cursitare per domos, et inuiolabilis hospitij iura mutare Sed vt hospitij gratia deserenda censetur, ita etiam si non recipiantur excutiendum puluerem, et egrediendum de ciuitate mandatur. Quo non mediocris boni remuneratio[6] docetur hospitij vt non solum pacem[7] tribuamus hospitibus, verum etiam si qua eos terrene obumbrant,[8] delicta leuitatis, receptis apostolice predicationis vestigijs auferatur.[9] Nec ociose secundum Mattheum domus quam ingrediantur apostoli eligenda discernitur, vt mutandi hospitij necessitudinisque violande causa non suppetat. Non tamen eadem cautio recepturi[10] mandatur hospitij: nedum hospes eligitur, hospitalitas ipsa minuatur.[11]

*Oratio.*

Deus qui hodierna die *etc. vt supra in die pentecostes.*

℣ *Feria .vi. de octaua. Ex genesi.*[12] *Lectio prima.*

CVmque amplexatus recidisset[13] in collum Beniamin fratris sui ... et totidem asinas triticum in itinere, panesque portantes.

[1] [iii. 11–26.]
[2] c'audus sanatus: *add.* 60. 61.
[3] Cap. 9. *in m.*
[4] requirat: 39. 41. 60. 61. 63. 64. 66.
[5] addicatis: 61.
[6] renumeratio: 38.
[7] patrem: 66.
[8] obumbrabant: 43. 66.
[9] auferantur: 39. 61. 64.
[10] receptori: 60. 61.
[11] Te deum: *add.* 63.
[12] [xlv. 14–23.]
[13] cecidisset: 39. 61. 64.

Digitized by Google

℔ *Ex actis apostolorum.*[1] *Lectio .ij.*

LOquentibus autem illis ad populum ... signum istud sanitatis.

℔ *Tertia lectio secundum Lucam.*[2]

IN illo tempore: Factum est in vna dierum, et ipse Iesus sedebat docens: et erant Pharisei sedentes, et legis doctores qui venerant ex omni castello Galilee et Iudee et Ierusalem: et virtus domini erat ad sanandum eos. Et reliqua.

℔ *Homelia† sancti Ambrosij Episcopi.*

NOn ociosa huius paralytici[3] nec angusta medicina est: quando dominus et orasse premittitur non vtique propter suffragium sed propter exemplum. Imitandi enim speciem dedit non impetrandi ambitum requisiuit. Et conuenientibus ex omni Galilea et Iudea: et Ierusalem legis doctoribus: inter ceterorum remedia debilium paralytici quoque medicina describitur. Primum omnium quod ante diximus vnusquisque eger[4] petende salutis precatores debet adhibere, per quos vite nostre compago resoluta actuumque nostrorum clausa vestigia verbi celestis remedio reformentur Sunt igitur aliqui monitores mentis, qui animum hominis quamuis exterioris[5] corporis debilitate torpentem ad superiora erigant. Quorum rursus adminiculis, et attollere et humiliare se possit: vt facilius ante Iesum locetur dominico videri dignus aspectu. Humilitatem enim respicit dominus: quia respexit humilitatem ancille sue. Quorum fidem (inquit) vt vidit, dixit: Homo remittuntur tibi peccata tua. Magnus dominus qui aliorum merito ignoscit alijs: et dum alios probat, alijs relaxat errata. Cur apud te o homo collega non valeat cum apud deum seruus et interueniendi meritum et ius habeat impetrandi? Disce qui iudicas ignoscere: disce qui eger eo impetrare.[6]

*Oratio.*

DA quesumus ecclesie tue misericors deus: vt sancto spiritu congregata, hostili nullatenus incursione turbetur. Per. In vnitate eiusdem spiritus. etc.

℔ *Sabbato de octava ex Genesi.*[7] *Lectio prima.*

DImisit ergo fratres suos: et proficiscentibus ait ... cum omni semine suo, filie[8] eius et nepotes,[9] filie et cuncta simul progenies.

[1] Cap. 4. *in m.* [iv. 1–22.]
[2] Cap. 5 *in m.*
[3] paraclyti: 38.
[4] ager: 43.
[5] exteriori: 39. 41.
[6] Te deum: *add.* 63.
[7] [xlv. 23—xlvi. 7.]
[8] filij: 39. etc
[9] et: *add.* 61. 64.

Digitized by Google

℣ *Ex actis apostolorum.*[1] *Lectio .ij.*

DImissi autem venerunt ad suos et annuntiauerunt eis ... posuit ante pedes Apostolorum.

℣ *Tertia lectio secundum Lucam.*[2]

IN illo tempore : Surgens Iesus de synagoga intrauit in domo[3] Simonis. Socrus autem Simonis tenebatur magnis febribus. Et reliqua.

℣ *Homelia† sancti Ambrosij episcopi.*

VIde[4] clementiam domini saluatoris : nec indignatione commotus, nec scelere offensus, nec iniuria violatus Iudeam deseruit. Quin etiam immemor iniurie, memor clementie nunc docendo, nunc liberando, nunc sanando[5] plebis corda demulcet. Et bene sanctus Lucas virum a spiritu nequitie liberatum ante premisit, et substituit femine sanitatem. Vtrunque enim sexum dominus curaturus aduenerat : et prior sanari debuit, qui prior creatus est. Nec pretermitti illa debuit, que mobilitate magis animi quam prauitate peccauerat. Sabbato [6]dominice medicine[6] opera cepta significant vt[7] inde creatura noua ceperit : vbi vetus creatura ante desierat. Nec sub lege esse Dei filium sed supra legem in ipso principio designaret, nec soluere legem : sed adimplere. Neque enim per legem : sed verbo factus est mundus sicut legimus. Verbo domini celi firmati sunt. Non soluitur ergo lex, sed impletur vt fiat renouatio hominis iam labentis. Vnde et apostolus ait : Expoliantes vos veterem[8] hominem induite nouum : qui secundum Christum creatus est. Et bene sabbato cepit : vt ipse ostenderet creatorem qui opera operibus intexeret, et prosequeretur opus quod ceperat.[9]

*Oratio.*

MEntibus nostris quesumus domine spiritum sanctum benignus[10] infunde : cuius et sapientia conditi sumus, et prouidentia gubernamur. Per dominum. In vnitate.

℣ *Si in festo Trinitatis inciderit festum duplex alicuius sancti transferendum est in sequentem diem. Si autem fuerit simplex omittitur.*

℣ *Festum sancte Trinitatis duplex maius, ad vesperas. Hymnus.*

ADesto sancta trinitas, Par splendor, vna deitas, Que extas rerum omnium sine fine principium.

[1] [iv. 23–37.] [2] Ca. 14 *in m.* [3] domum : 39. etc.
[4] Videte : 38. [5] infidæ : *add.* 61. 64.
[6]–[6] medicinæ dominicæ : 61. 64. [7] quod : 39. 41.
[8] verterem : 61. [9] Te deum : *add.* 63. [10] benignius : 38.

Digitized by Google

Te celorum militia, Laudat, adorat, predicat, Triplexque mundi machina, Benedicit per secula.

Adsumus et nos cernui, Te adorantes famuli, Vota, precesque supplicum, Hymnis iunge celestium.

Gloria patri domino, Gloria vnigenito, Vna cum sancto spiritu, In sempiterna secula. Amen.

*Antiphona.*

O adoranda trinitas, o veneranda vnitas,[1] o perfecta deitas, tibi laus, tibi gloria, tibi gratiarum actio in sempiterna secula.

*Oratio.*

OMnipotens sempiterne Deus, qui dedisti famulis tuis in confessione vere fidei eterne trinitatis gloriam agnoscere, et in potentia maiestatis adorare vnitatem : quesumus, vt eiusdem fidei firmitate ab omnibus semper muniamur aduersis. Per.

℔ *Dominica trinitatis prima post pentecosten.*
*Ad matutinum. Inuitatorium.*

Sanctam Trinitatem vnum deum venite adoremus.

*Hymnus.* Adesto sancta Trinitas *etc. vt supra.*

*Antiphona.* Te inuocamus, [2]te laudamus,[2] te adoramus o beata Trinitas.

℔ *Ex Isaia.*[3] *Lectio prima.*

IN anno quo mortuus est rex Ozias ... corde suo intelligat, et conuertatur, et sanem eum.

℔ *Ex Actis Apostolorum.*[4] *Lectio secunda.*

VIr autem quidam, nomine Ananias cum Saphira ... Qui cum audisssent, intrauerunt diluculo in templum, et docebant.

℔ *Tertia lectio secundum Ioannem.*[5]

IN illo tempore: Dixit Iesus discipulis suis: cum venerit paracletus quem ego mittam vobis a patre: spiritum veritatis qui a patre procedit: ille testimonium perhibebit de me. Et reliqua.

*Homelia † sancti Leonis pape.*

CVm ad intelligendum dignitatem sancti spiritus aciem mentis intendimus: nihil diuersum ab excellentia patris et filij cogitemus quia in nullo ab vnitate sua diuinitatis essentia discrepat. Sempiternum est enim patri filij sui esse genitorem.

[1] trinitas: 44. [2]—[2] *om.* 61. [3] Ca. 6. *in m.* [vi. 1–10.]
[4] Cap. 5 *in m.* [v. 1–21.] [5] Ca. 15. *in m.*

Digitized by Google

Sempiternum est filio intemporaliter a patre esse progenitum. Sempiternum est quoque spiritui sancto spiritum esse patris et filij: vt nunquam pater sine filio nunquam pater: et filius sine spiritu sancto fuerint. Et omnibus exclusis existentie gradibus[1]: nulla ibi persona sit anterior, nulla posterior. Huius enim beate trinitatis et incommutabilis diuinitatis: vna est substantia indiuisa in opere: concors in voluntate: par in omnipotentia equalis in gloria De qua cum sancta scriptura sic loquitur vt aut in factis, aut in verbis aliquid assignet, quod singulis non videatur conuenire personis non perturbatur fides catholica. Sed docetur vt per proprietatem aut vocis aut operis insinuetur nobis veritas trinitatis: et non diuidat intellectus, quod distinguit auditus.

℔ *Ad laudes. Antiphona.*

Tres sunt qui testimonium dant in celo, pater, verbum, et spiritus sanctus, et hi tres vnum sunt.

*Oratio.*

Omnipotens sempiterne *etc. vt supra.*[2]

℔ *Ad vesperas hymnus,* [3]*et oratio vt in primis vesperis.*[3]

*Antiphona.* Te deum patrem ingenitum, te filium vnigenitum, te[4] spiritum paracletum, sanctam et indiuiduam trinitatem toto corde, et ore confitemur, laudamus atque benedicimus, tibi gloria in secula.[5]

℔ *Feria secunda post dominicam trinitatis.*

℔ *Si hodie nullum inciderit festum fiat officium de feria modo infrascripto.*

℔ *Ad matutinum Inuitatorium.*

Dominum qui fecit nos, venite adoremus.

*Hymnus.*

NOcte surgentes vigilemus omnes, Semper in psalmis meditemur, atque Viribus totis domino canamus Dulciter hymnos.

Vt pio regi pariter canentes, Cum suis sanctis mereamur aulam Ingredi celi: simul et beatam Ducere vitam.

[1] vt: *add.* 44. 49. 61. 63. 64. 66. [2] 43. *gives the prayer in full.* [p. 171.]
[3]—[3] Adesto sancta trinitas. etc.: 43. [4] et: 41.
[5] *Oratio.* Omnipotens Deus, qui nos voluisti in confessionem veræ fidei, in sacro sancta trinitate vnitatem, et in ineffabili vnitate trinitatem gloriosam agnoscere, et in hac potentia venerandam nobis maiestatem tuam adorare: seruorum tuorum infirmitatem, tui Spiritus sancti gratia sic adiuuare digneris, vt quod corde credimus, ore confiteamur, et opere perficiamus. Per eum, qui tibi compar est in diuinitate Iesum Christum tuum, qui tecum viuit et regnat in secula seculorum. Amen: *add.* 43.

Digitized by Google

Prestet hoc nobis deitas beata Patris, ac nati, pariterque sancti Spiritus: cuius reboat in omni Gloria mundo. Amen.

*Antiphona.* Seruire[1] domino in timore, et exultate ei cum tremore.

℔ *Ex Genesi.*[2] *Lectio prima.*

HEc sunt autem nomina filiorum Israel ... Omnes anime domus Iacob que ingresse sunt in Egyptum, fuere septuaginta.

℔ *Ex actis apostolorum.*[3] *Lectio .ij.*

ADueniens autem princeps sacerdotum ... euangelizantes Iesum Christum.

℔ *Si hodie non fit officium de aliquo sancto omittenda est tertia lectio occurrens in calendario ex epistolis, et loco eius dicenda est scquens, que est de dominica precedenti, et non potuit ibi poni*[4] *propter officium trinitatis.*

℔ *Tertia lectio secundum Lucam.*[5]

IN illo tempore: Dixit Iesus discipulis suis. Estote misericordes sicut et pater vester misericors est. Et reliqua.

℔ *Homelia† sancti Augustini episcopi.*

INtendite fratres ipsam misericordiam et iudicium. Misericordie tempus modo est: iudicij autem tempus post erit. Vnde est nunc misericordie tempus? Vocat modo auersos: donat peccata conuersis: patiens est super peccatores donec conuertantur. Quandocunque conuersi fuerint preterita obliuiscitur: futura promittit. Hortatur pigros: consolatur afflictos: docet studiosos, adiuuat dimicantes, neminem deserit laborantem et clamantem ad se. Donat vnde sibi sacrificetur, ipse tribuit vnde placetur.[6]

℔ *Ad laudes antiphona.*

Iubilate deo omnis terra, cantate, et exultate, et psallite.

*Oratio.*

DEus in te sperantium fortitudo, adesto propitius inuocationibus nostris: et quia sine te nihil potest mortalis infirmitas: presta auxilium gratie tue, vt in exequendis mandatis tuis, et voluntate tibi, et actione placeamus: Per.

℔ *Hec oratio, que est de dominica precedenti, dicitur hodie et duobus sequentibus diebus si fiat officium de feria.*

[1] seruite: 38. etc. [2] [xlvi. 8–27.] [3] [v. 21b.—42.]
[4] *pone*: 44. [5] Cap. 6. *in m.* [6] Te deum: *add.* 63.

Digitized by Google

℔ *Ad vesperas. Hymnus.*

O Lux beata trinitas, Et principalis vnitas Iam sol recedit igneus, Infunde lumen cordibus.

Te mane laudum carmine, Te deprecemur vespere: Te nostra supplex gloria Per cuncta laudet secula.

Deo patri sit gloria, Eiusque soli filio: Cum spiritu paracleto, Et nunc et in perpetuum. Amen.

*Antiphona.* Vespertina oratio ascendat ad te domine, et descendat super nos misericordia tua.

℔ *Notandum quod inuitatorium hymni et antiphone huius ferie dicuntur ab hac die vsque ad aduentum et ab octaua epiphanie vsque ad dominicam septuagesime quandocunque fit officium de dominica vel de feria.*

℔ *Feria .iij. ex Genesi.*[1] *Lectio prima.*

MIsit autem Iacob Iudam ante se ad Ioseph ... constitue[2] illos magistros pecorum meorum.

*Ex Actis Apostolorum.*[3] *Lectio secunda.*

IN diebus autem illis crescente numero discipulorum ... tanquam faciem angeli.

℔ *Feria quarta ex Genesi.*[4] *Lectio prima.*

POst hec introduxit Ioseph patrem suum ad regem ... ne[5] pereunte cultore redigatur terra nostra[6] in solitudinem.

℔ *Ex Actis Apostolorum.*[7] *Lectio secunda.*

DIxit autem princeps sacerdotum: Si hec ita se habent? ... infantes suos, ne viuificarentur.

℔ *Notandum quod si aliquid festum duplex inciderit in diem*[8] *Eucharistie transferendum est in sequentem diem, vt in regulis generalibus, et eodem modo fiet quando festum duplex inciderit in die octaue, excipitur festum sancti Ioannis baptiste, quod si in die octaue inciderit, celebrabitur eadem die, cum commemoratione eucharistie, per orationem tantum in vtriusque*[9] *vesperis,* [10]*et in*[10] *laudibus.*

℔ *Infra octauam vero corporis Christi quodcunque festum duplex incidat*[11] *celebrabitur eadem die cum commemoratione eucharistie. Si autem festum simplex inciderit in die Eucharistie omittitur omnino et si inciderit infra octauam fit commemoratio de eo in fine prime antequam diciatur*[12] Preciosa.

[1] [xlvi 28—xlvii. 6.] [2] constituo: 39. [3] Ca. 6. *in m.* [vi. 1–15.]
[4] [xlvii. 7–19.] [5] nec: 39. [6] *om.* 39. etc.
[7] Ca. 7. *in m.* [vii. 1–19.] [8] *die*: 39. etc.
[9] *vtrisque*: 38. etc. [10]—[10] *in et*: 39. *in* : *om.* 41.
[11] *incidet*: 63. [12] *dicatur*: 38. etc.

Digitized by Google

## FESTVM CORPORIS CHRISTI,

*duplex maius.* ℂ *Ad vesperas. Hymnus.*

PAnge lingua gloriosi corporis mysterium: Sanguinisque preciosi, Quem in mundi precium, Fructus ventris generosi Rex effugit[1] gentium.

Nobis datus, nobis natus. Ex intacta virgine: Et in mundo conuersatus Sparso verbi semine: Sui moras incolatus Miro clausit ordine.

In supreme nocte cene Recumbens cum fratribus: Obseruata lege plene Cibis in legalibus: Cibum turbe duodene Sedat[2] suis manibus.

Verbum caro panem verum, Verbo carnem efficit: Fitque sanguis Christi merum: Et si sensus deficit: Ad firmandum cor syncerum Sola fides sufficit.

Tantum ergo sacramentum Veneremur cernui: Et antiquum documentum Nouo cedat ritui: Prestet fides supplementum Sensuum defectui.

Genitori, genitoque Laus, et iubilatio: Salus, honor, virtus quoque Sit, et benedictio: Procedenti ab vtroque: Compar sit laudatio. Amen.

*Antiphona.* Sacerdos in eternum Christus dominus secundum ordinem Melchisedech panem et vinum obtulit.

*Oratio.*

DEus, qui nobis sub sacramento mirabili passionis tue memoriam reliquisti, tribue quesumus, ita nos corporis, et sanguinis tui sacra mysteria venerari, vt redemptionis tue fructum in nobis igitur[3] sentiamus. Qui viuis et regnas. etc.

℄ *Ad matutinum. Inuitatorium.*

Sanctissimum Christi corpus, venite adoremus.

*Hymnus.*

SAcris solennijs iuncta sint gaudia: Et ex precordijs sonent preconia: Recedant vetera: noua sint omnia: Corda, voces, et opera.

Noctis recolitur cena nouissima, Qua Christus creditur agnum, et azyma: Dedisse fratribus iuxta legitima Priscis indulta patribus.

[1] *Thus also* 38. effudit: 39. etc. [2] *Thus also* 38. Se dat: 39. etc.
[3] iugiter: 38. etc.

Digitized by Google

Post agnum typicum expletis epulis Corpus dominicum datum discipulis: Sic totum omnibus, quod totum singulis, Eius fatemur manibus.

Dedit fragilibus corporis ferculum: Dedit et tristibus sanguinis poculum, Dicens: Accipite, quod trado vasculum: Omnes ex eo bibite.

Sic sacrificium istud instituit, Cuius officium committi voluit: Solis presbyteris: quibus sic congruit, Vt sumant et dent ceteris.

Panis angelicus, fit panis hominum. Dat panis celicus figuris terminum: O res mirabilis, manducat dominum, Pauper, seruus, et humilis.

Te trina deitas, vnaque poscimus. Sic nos tu visita,[1] sicut te colimus Per tuas semitas duc nos, quo tendimus: Ad lucem, quam inhabitas. Amen.

*Antiphona.* Calicem salutaris accipiam, et sacrificabo hostiam laudis.

℔ *Ex libro sapientie.*[2] *Lectio .i.*

ANgelorum esca nutriuisti populum tuum, et paratum panem de celo prestitisti illis ... qui in te crediderint conseruat.

*Ex Actis Apostolorum.*[3] *Lectio .ij.*

EOdem tempore natus est Moyses, et fuit gratus deo ... in operibus manuum suarum.

*Tertia lectio secundum Ioannem.*[4]

IN illo tempore: Dixit Iesus discipulis suis: et turbis Iudeorum Caro mea vere est cibus, et sanguis meus vere est potus. Et reliqua.

*Homilia sancti Augustini episcopi.*

CVm enim cibo et potu id appetant homines vt[5] non esuriant neque sitiant, hoc vere non prestat, nisi iste cibus et potus: qui eos a quibus sumitur immortales et incorruptibiles facit, id est societas ipsa sanctorum, vbi pax erit, et vnitas plena atque perfecta. Propterea quippe sicut etiam ante nos hoc intellexerunt homines dei, dominus noster Iesus Christus corpus et sanguinem suum in eis rebus commendauit, que ad vnum aliquid rediguntur. Ex multis nanque granis vnus panis efficitur, et ex multis racemis vinum confluit. Denique iam exponit quomodo id fiat quod loquitur, et quid sit manducare corpus eius et sanguinem bibere. Et qui manducat meam carnem, et bibit meum sanguinem, in me manet et ego in eo. Hoc est enim

[1] visitas: 39. 41.
[2] Ca. 16 *in m.* [xvi. 20–26.]
[3] [vii. 20–41.]
[4] Ca. 6. *in m.*
[5] *om.* 38.

Digitized by Google

manducare illam escam: et illum bibere cibum,[1] in christo manere et illum manentem in se habere. Ac per hoc qui non manet in christo, et in quo non manet christus proculdubio non manducat spiritualiter eius carnem, licet carnaliter et visibiliter premat dentibus sacramenta corporis et sanguinis christi Sed magis tante rei sacramentum ad iudicium sibi manducat et bibit qui immundas presumit ad christi sacramenta accedere, que alius non digne sumit nisi qui mundus est: de quibus dicitur: Beati mundo corde: quoniam ipsi deum videbunt.

℔ *Ad laudes.*

*Antiphona.* Ego sum panis viuus, qui de celo descendi, si quis manducauerit ex hoc pane viuet in eternum: Halleluia.

*Oratio.* Deus qui.[2]

℔ *Ad vesperas.*

*Hymnus.* Pange lingua. *vt supra.*

*Antiphona.* O sacrum conuiuium in quo Christus sumitur, recolitur memoria passionis eius, mens impletur gratia, et future glorie nobis pignus datur. Halleluia.

℔ *Notandum quod inuitatorium hymni antiphone, et oratio huius diei dicuntur per totam octauam nisi occurrat aliquod festum duplex vt supra.*[3]

℔ *Feria .vj. ex Genesi.*[4] *Lectio .i.*

EMit igitur Ioseph omnem terram egypti ... adorauit Israel dominum, conuersus ad lectuli caput.

℔ *Ex Actis apostolorum.*[5] *Lectio .ij.*

COnuertit[6] autem Deus, et tradidit eos seruire militie celi ... Saulus autem erat consentiens neci eius.

*Tertia lectio.*

IMmensa diuine largitatis beneficia exhibita populo Christiano: inestimabilem ei conferunt dignitatem. Neque enim est aut fuit aliquando tam grandis natio que habebat[7] deos appropinquantes sibi sicut adest nobis Deus noster. Vnigenitus siquidem Dei filius: sue diuinitatis volens nos esse participes, nostram naturam assumpsit, vt homines deos faceret factus est[8] homo. Et hoc insuper: quod de nostro assumpsit totum nobis contulit ad salutem. Corpus namque suum pro nostra reconciliatione in ara crucis hostiam obtulit deo patri, sanguinem suum fudit in

[1] *Thus also* 38. potum: 39. etc.
[2] nobis. *vt supra: add.* 39. etc.
[3] *dictum fuit: add.* 39. etc.
[4] [xlvii. 20–31.]
[5] [vii. 42–59.]
[6] se: *add.* 63. 66.
[7] habeat: 39. etc.
[8] *om.* 39. 41.



Digitized by Google

precium simul et lauacrum. Vt redempti a miserabili seruitute, et[1] peccatis omnibus mundaremur. Et vt tanti beneficij iugis in nobis maneret memoria: corpus suum in cibum et sanguinem suum in potum, sub specie panis et vini sumendum fidelibus dereliquit. O preciosum, et admirandum conuiuium salutiferum, et omni suauitate repletum. Quid enim hoc conuiuio preciosius esse potest? in quo non carnes vitulorum et hircorum, vt olim in lege, sed nobis Christus sumendus proponitur verus deus. Quid hoc sacramento mirabilius? In ipso namque panis et vinum in corpus et sanguinem Christi substantialiter conuertuntur Ideoque Christus deus et homo perfectus: sub modici panis specie continetur.

¶ *Sabbato ex Genesi.*[2] *Lectio .i.*

HIs ita transactis nuntiatum est Ioseph quod egrotaret pater suus ... ostendit mihi Deus semen tuum.

¶ *Ex Actis apostolorum.*[3] *Lectio .ii.*

FActa est autem in illa die persecutio magna in ecclesia ... horum que dixistis.

¶ *Tertia lectio.*

MAnducatur[4] itaque a fidelibus, sed minime laceratur. Quinimo diuiso sacramento sub qualibet diuisionis particula integer perseuerat. Accidentia etiam sine subiecto in eodem existunt vt fides locum habeat, dum inuisibile visibiliter sumitur, aliena specie occultum,[5] et sensus a deceptione immunes reddantur qui de accidentibus iudicant sibi notis. Nullum etiam sacramentum est isto salubrius quo purgantur peccata, virtutes augentur, et mens omnium spiritualium charismatum abundantia impinguatur. Offertur in ecclesia pro viuis et mortuis, vt omnibus prosit, quod est pro salute omnium institutum. Suauitatem denique huius sacramenti nullus digne exprimere sufficit, per quod spiritualis dulcedo in suo fonte gustatur et recolitur memoria illius, quam in sua passione Christus monstrauit excellentissime charitatis. Vnde vt [6]huiusmodi arctius[6] charitatis immensitas cordibus infigeretur fidelium: in vltima cena quando pascha cum discipulis celebrato transiturus erat de hoc mundo ad patrem, hoc sacramentum instituit tanquam passionis sue memoriale perenne figurarum veterum: impletiuum, miraculorum ab ipso factorum maximum: et de sua contristatis absentia solatium singulare.

[1] a: 39. etc.
[2] Ca. 48 *in m.* [xlviii. 1–11.]
[3] Cap. 8. *in m.* [viii. 1–24.]
[4] Manducantur: 61.
[5] occultatum: 39. etc.
[6]—[6] arctius huiusmodi: 39. 41. 61. 64.

Digitized by Google

℔ *Dominica infra octauam corporis Christi secunda post Pentecosten. ex Genesi.*[1] *Lectio .i.*

CVmque tulisset eos Ioseph de gremio patris, adorauit pronus ... quam tuli de manu Amorrhei in gladio et arcu meo.

℔ *Ex Actis Apostolorum.*[2] *Lectio Secunda.*

ET illi quidem testificati et locuti uerbum domini, redibant ... donec veniret Cesaream.

℔ *Tertia lectio secundum Lucam.*[3]

IN ille[4] tempore: Dixit Iesus discipulis suis parabolam hanc. Homo quidam fecit cenam magnam et vocauit multos. Et reliqua.

*Homilia sancti Gregorij pape.*

HOc distare fratres charissimi inter delitias corporis et cordis solet: quod corporales delitie cum non habentur graue desiderium in se accendunt: cum vero habite eduntur, comedentem protinus in fastidium per satietatem vertunt. Ac[5] contra spirituales delitie cum non habentur in fastidio sunt: cum vero habentur in desiderio, tantoque a comedente amplius esuriuntur, quanto et ab esuriente amplius comeduntur. In illis appetitus placet: experientia displicet. In istis appetitus placet et experientia magis placet.

*Feria .ij. ex Genesi.*[6] *Lectio .ij.*[7]

VOcauit autem Iacob filios suos, et ait eis: Congregamini ... factusque est tributis seruiens.

℔ *Ex Actis Apostolorum.*[8] *Lectio .ij.*

SAulus autem adhuc spirans minarum ... affirmans quoniam hic est Christus.

℔ *Tertia lectio.*

COnuenit itaque deuotioni fidelium solenniter recolere institutionem tam salutiferi tamque mirabilis sacramenti: vt ineffabilem modum diuine presentie in sacramento visibili veneremur et laudetur Dei potentia que in sacramento eodem tot mirabilia operatur. Necnon et de tam[9] salubri tamque suavi beneficio exoluantur Deo debite gratiarum actiones. Verum et si in die cene quando sacramentum predictum noscitur institutum,

[1] [xlviii. 12–22.]
[2] [viii. 25–40.]
[3] Ca. 14. *in m.*
[4] illo: 38. etc.
[5] At: 39. 41. 43. 49. 61. 63. 64. 66.
[6] Ca. 49. *in m.* [xlix. 1–15.]
[7] *Thus also* 38. 41. *prima*: 39. 43. 44. 49. 61. 63. 64. 66.
[8] Ca. 9. *in m.* [ix. 1–22.]
[9] *om.* 43. 63. 66.



Digitized by Google

inter missarum solennia de institutione ipsius specialis[1] mentio habeatur: totum tamen residuum eiusdem diei officium ad Christi passionem pertinet, circa cuius venerationem ecclesia illo tempore occupatur. Vnde vt integro celebritatis officio institutionem tanti sacramenti solenniter recoleret plebs fidelis, Romanus pontifex, Vrbanus quartus huius sacramenti deuotione affectus: pie statuit prefate institutionis momoriam[2] prima quinta feria post octauas[3] pentecostes a cunctis fidelibus celebrari: vt qui per totum anni circulum hoc sacramento vtimur ad salutem, eius institutionem illo specialiter tempore recolamus quo spiritus sanctus corda discipulorum edocuit ad plene cognoscenda huius misteria sacramenti. Nam et in eodem tempore cepit hoc sacramentum a fidelibus frequentari.

¶ *Feria .iij. ex Genesi.*[4] *Lectio .i.*

DAn iudicabit populum suum sicut et alia tribus in Israel ... et obijt appositusque est ad populum suum.

¶ *Ex actis apostolorum.*[5] *Lectio .ij.*

DVm[6] autem implerentur dies multi, consilium fecerunt in vnum Iudei ... apud Simonem quendam coriarium.

¶ *Tertia lectio.*

LEgitur enim in actibus apostolorum quod erant perseuerantes in doctrina apostolorum et communicatione fractionis panis et orationibus statim post sancti spiritus missionem. Vt autem predicta quinta feria et per octauas sequentes eiusdem salutaris[7] institutionis honorificentius agatur memoria, et solennitas de hoc celebrior habeatur, loco distributionum materialium que in ecclesijs cathedralibus largiuntur: existentibus canonicis horis nocturnis pariterque diurnis, prefatus Romanus pontifex eis qui huiusmodi horis in hac solennitate personaliter in ecclesijs interessent, stipendia spiritualia apostolica largitione[8] concessit quatenus per hec fideles ad tanti festi celebritatem auidius et copiosius conuenirent. Vnde omnibus vere penitentibus et confessis: qui matutinali officio huius festi presentialiter in ecclesia vbi celebratur[9] adessent centum dies. Qui vero misse, totidem. In[10] illis autem qui interessent primis vesperis ipsius festi, similiter centum. Qui vero in[11] secundis vesperis, totidem. Eis quoque qui prime, tertie, sexte, none, ac completorij adessent officijs: pro qualibet

[1] speciali: 66.
[2] memoriam: 38. etc.
[3] *om.* 39.
[4] [xlix. 16–32.]
[5] [ix. 23–43.]
[6] *Thus also* 38. Cum: 39. etc.
[7] saluatoris: 38.
[8] largitatione: 38.
[9] celebrabitur: 63.
[10] *om.* 38. etc.
[11] *om.* 39. 41. 63. 66.

Digitized by Google

horarum quadraginta. Illis autem qui per ipsius festi octauas in matutinalibus, vespertinis, misse ac predictarum horarum officijs presentes existerent singulis diebus octauarum ipsarum centum dierum indulgentiam tribuit misericorditer perpetuis temporibus duraturam.

℔ *Feria .iiij. ex Genesi.*[1] *Lectio .i.*

QVod cernens Ioseph ruit super faciem patris flens ... sepulchri ab Ephron Hetheo contra faciem Mambre.

℔ *Ex actis apostolorum.*[2] *Lectio .ij.*

VIr autem quidam erat in cesarea, nomine Cornelius ... cognatis suis et necessarijs[3] amicis.

℔ *Tercia lectio.*

HVius sacramenti figura precessit quando manna Deus pluit patribus in deserto, qui quotidiano celi pascebantur alimento. Vnde dictum est. Panem angelorum manducauit homo. Sed tamen illum panem qui manducauerunt, omnes in deserto mortui sunt. Ista autem esca quam accipitis iste panis viuus qui de celo descendit, vite eterne substantiam subministrat. Et quicunque hunc panem manducauerit non morietur in eternum, quia corpus Christi est. Considera nunc vtrum panis angelorum prestantior sit an caro Christi, qui vtique est corpus vite. Manna illud de celo, hoc super celum. Illud celi, hoc domini celorum. Illud corruptioni obnoxium si in diem alterum seruaretur, hoc alienum ab omni corruptione.[4] Quicunque religiose gustauerit corruptionem sentire non poterit. Illis aqua de petra fluxit, tibi sanguis e Christo. Illos ad horam satiauit aqua, te[5] sanguis Christi diluit in eternum. Iudeus bibit et sitit, tu cum biberis, sitire non poteris. Et illud in vmbra hoc in veritate. Si illud quod miraris vmbra est, quantum istud est cuius vmbram[6] miraris? Audi quia vmbra est que apud patres facta est. Bibebant (inquit) de spiritali consequente eos petra, petra autem erat Christus. Sed non[7] pluribus eorum complacitum est Deo, nam prostrati sunt in deserto: hec autem facta sunt in figura nostri. Cognouisti potiora.[8] Potior est lux quam vmbra: veritas quam figura, corpus auctoris quam manna de celo. Forte dicis. Aliud video quomodo tu mihi asseris quot[9] corpus Christi accipiam? Et hoc nobis superest vt probemus.

[1] Ca. 50 *in m.* [l. 1–13.]
[2] Ca. 10 *in m.* [x. 1–24.]
[3] necessitariis: 38.
[4] quod: *add.* 39. 41.
[5] et: 43.
[6] vmbra: 39.
[7] in: *add.* 43. 49. 61. 63. 64. 66.
[8] priora: 66.
[9] quod: 38. etc.

Digitized by Google

¶ *Feria .v.*[1] *octaua*[2] *corporis Cristi*† *duplex minus ex Genesi.*[3]
*Lectio .i.*

REuersusque est Ioseph in Egyptum cum fratribus suis, et omni comitatu ... repositus est in loculo in Egypto.

¶ *Ex Actis Apostolorum.*[4] *Lectio secunda.*

ET factum est, cum introisset[5] Petrus, obuius venit ei Cornelius ... maneret apud eos aliquot diebus.

¶ *Tertia Lectio.*

QVantis igitur vtimur exemplis vt probemus hoc non esse quod natura formauit, sed quod benedictio consecrauit: maioremque vim esse benedictionis quam nature, qua etiam benedictione ipsa natura mutatur. Vnde virgam tenebat Moyses proiecit eam et facta est serpens. Rursus apprehendit caudam serpentis: et in virge naturam reuertitur. Vides[6] igitur prophetica gratia bis mutatam esse naturam serpentis et virge? Currebant Egypti flumina puro meatu aquarum: subito de fontium venis sanguis cepit erumpere, nec erat potus in fluuijs. Rursus ad prophete preces cruor fluminum cessauit, et aquarum natura remeauit. Circunclusus vndique erat populus Hebreorum: hinc Egyptijs vallatus, inde mari conclusus. Virgam leuauit Moyses, separauit se aqua, et in muri speciem se congelauit: atque inter vndas via pedestris apparuit. Iordanis conuersus retrorsum contra naturam in sui fontis reuertitur exordium. Nonne claret naturam [7]vel maritimorum fluctuum[7] vel cursus fluuialis aque esse mutatam? Sitiebat populus patrum tetigit Moyses petram: et aqua de petra fluxit. Nunquid non preter naturam operata est gratia, vt aquam euomeret petra quam non habebat natura? Marath fluuius amarissimus erat vt sitiens populus bibere non posset: Moyses misit lignum in aquam et amaritudinem suam aquarum natura deposuit qua[8] infusa subito gratia temperauit. Sub Heliseo propheta vni ex filijs prophetarum excussum est ferrum de securi: et statim immersum est in aquam: rogauit Heliseum qui amiserat ferrum: misit Heliseus lignum in aquam, et natauit ferrum. Vtique etiam hoc preter naturam factum cognouimus. Grauior enim est ferri species, quam aquarum liquor. Animaduertimus igitur maiorem esse gratiam quam naturam. Et adhuc tamen prophetice benedictionis miramur gratiam: quod si tantum valuit humana benedictio, vt naturam conuerteret quid dicimus de ipsa consecratione diuina vbi ipsa verba domini saluatoris operantur? Nam sacramentum istud quod accipis, Cristi† sermone conficitur.

[1] *de: add.* 63. 66. [2] *octaua*: 61. 64. [3] [l. 14–25.]
[4] [x. 25–48.] [5] introissent: 63. [6] Videns: 38. vide: 63.
[7]—[7] *om.* 39. [8] quam: 39. 41. 63. 64. 66.

Digitized by Google

℔ *Feria .vi.* [1]*post octauam*[1] *corporis Cristi.*† *Liber exodus.*[2]
*Lectio .i.*

HEc sunt nomina filiorum Israel qui ingressi sunt in Egyptum ... quicquid feminini, reseruate.

℔ *Ex Actis Apostolorum.*[3] *Lectio .ij.*

AVdierunt autem apostoli, et fratres qui erant in Iudea... conuersus est ad dominum.[4]

℔ *Sabbato. Ex Exodo.*[5] *Lectio .i.*

EGressus est post hec vir de domo Leui ... Moyses, dicens quia de aqua tuli eum.

*Ex actis apostolorum.*[6] *Lectio .ij.*

PEruenit autem sermo ad aures ecclesie, que erat Ierosolymis ... de omni expectatione plebis Iudeorum.[7]

[1]—[1] *de octaua* : 63. 66. [2] Cap. 1 *in m.* [i. 1–22.]
[3] Ca. 11. *in m.* [xi. 1–21.]

[4] *Si in hac feria nullum occurrat festum, dicitur oratio sequens.*

Sancti nominis tui domine, timorem pariter et amorem fac nos habere perpetuum, quia nunquam tua gubernatione destituis, quos in soliditate tuæ dilectionis instituis. Per dominum : *add.* 43. 63. 66.

[5] Cap. 2 *in m.* [ii. 1–10.] [6] [xi. 22—xii. 11.]

[7] *Si in hac feria sexta nullum occurrat festum, dicitur oratio sequens.*

Sancti nominis tui Domine ... dilectionis instituis. Per dominum. etc. [*See above,*] *add.* 49. 61. 64.

Digitized by Google

## [TABULA VAGANTIUM.]

¶ *Notandum quod inter Pentecosten et aduentum nec possunt esse plures quam xxviij. dominice, nec pauciores quam xxiij. Quia tamen fere semper accidit vt legantur saltem xxiiij. post pentecosten, ideo xxiij. que (vt dictum est) necessario incidunt in predicto tempore, adiungitur quinta vagantium, et appellatur vigesima quarta post pentecosten nam fere semper legitur inter vigesimam tertiam post pentecosten, et primam aduentus: Quando ergo fuerint*[1] *tantum xxiij. dominice quod tamen rarissime eueniet,*[2] *tunc vigesima quarta legenda est ante septuagesimam, vt suis locis videbis.*[3] *Quando autem inciderint xxiiij. dominice, omnes legende sunt per ordinem sine vlla intermissione vsque ad aduentum. Quando vero fuerint xxv. tunc in dominica incidenti in die sancti Ioannis baptiste, aut infra eius octauam interpone dominicam*[4] *quartam vagantium et consequenter suam hebdomadam qua finita reuertere ad eam dominicam post pentecosten in qua desieris. Et eodem modo quando fuerint xxvi. dominice, tunc in dominica incidenti in die sancti Ioannis aut infra eius octauam interponenda est tertia vagantium, et in dominica incidenti in die sancti Laurentij, aut infra eius octauam, interpone quartam vagantium. Similiter quando fuerint xxvij. tunc in dominicis predictis sancti Ioannis et sancti Laurentij interponende sunt secunda et tertia vagantium, et in dominica incidenti in die Assumptionis virginis,*[5] *aut infra eius octauam interponitur quarta vagantium. Item quando fuerint .xxviij. tunc in predictis tribus dominicis interponuntur, prima, secunda, et tertia vagantium. In dominica autem incidenti in die Natiuitate virginis*[5] *aut infra eius octauam interponenda est quarta vagantium. Quando vero festum omnium sanctorum inciderit in dominica, tunc aduertendum quod quarta vagantium interponenda est in dicto festo omnium sanctorum, et non in illo ex predictis. Et supradicta ordinantur hoc modo, vt quoad euangelium tertie lectionis et orationem in omnibus dominicis concordet Breuiarium cum Missali. In proximis tamen triginta*[6] *annis vt libereris solicitudine inquirendi, que superius dicta sunt, non erit tibi opus inspicere hanc regulam, sed in sequenti indice videbis, quid singulis annis facere debeas: qui etiam index quando tibi sit inspiciendus, in predictis festis admoneberis.*[7]

[1] fuerunt : 49.
[2] euenit : 43. utpote quando b. litera dominicalis, et xix. pro aureo numero est b. vel c. litera dominicalis current [currens : 61. 64.] simul, nunquam alias : *add.* 49. 61. 64.
[3] *videbitur* : 44. 49. 61. 64.
[4] *om.* 39. 41.
[5] beate Marie : 39. 41.
[6] xxviij. 39.
[7] admonebitis : 43.

Digitized by Google

¶ *Index dominicarum Vagantium que interponende sunt post pentecosten in triginta*[1] *se-sequentibus*[2] *annis.*

[3]1537. [4]*Hoc anno*[4] *cum finieris hebdomadam dominice quarte post pentecosten in die sancti Ioannis baptiste interpone dominicam secundam vagantium et consequenter suam hebdomadam, qua finita reuertere ad dominicam .v. post pentecosten. Item cum finieris hebdomadam dominice .x. post pentecosten die .xij. Augusti interpone dominicam*[5] *tertiam vagantium et consequenter suam hebdomadam, qua finita prosequere immediate dominicam*[5] *quartam vagantium cum sua hebdomada, qua finita reuertere ad dominicam .xi. post pentecosten et prosequere per ordinem vsque ad aduentum.*

1538. *Hoc anno omnes .xxiiij. dominice post pentecosten legende sunt per ordinem sine vlla interpositione vsque ad aduentum.*

1539.[6] *Hoc anno in die apostolorum Petri et Pauli interpone dominicam tertiam vagantium et consequenter suam hebdomadam, deinde reuertere ad dominicam .v. post pentecosten. Item in die sancti Laurentij interpone dominicam*[7] *quartam vagantium et consequenter suam hebdomadam, qua finita reuertere ad dominicam decimam post pentecosten.*

1540. *Hoc anno die .xxvij. Iunij interpone dominicam secundam vagantium et consequenter suam hebdomadam qua finita reuertere ad dominicam sextam post pentecosten. Item in die Assumptionis*[8] *Marie virginis*[9] *interpone dominicam*[9] *tertiam vagantium et consequenter suam hebdomadam, et statim in die octaue. eiusdem Assumptionis interpone dominicam*[9] *.iiij. vagantium et consequenter suam hebdomadam, qua finita reuertere ad dominicam .xij. post pentecosten.*

1541. *Hoc anno omnes .xxiiij. dominice post pentecosten legende sunt per ordinem sine vlla interpositione vsque ad aduentum.*

1542. *Hoc anno die .xxv. Iunij, interpone dominicam .iij. vagantium et consequenter suam hebdomadam, quia repetitur, quamuis fuerit lecta ante septuagesimam deinde reuertere ad dominicam .iij. post pentecosten. Item die .xiij. Augusti interpone .iiij. vagantium et consequenter suam hebdomadam qua finita, reuertere ad dominicam .x. post pentecosten.*

1543. *Hoc anno in die sancti Ioannis baptiste interpone*[10] *primam vagantium, deinde suam hebdomadam qua finita, reuertere ad dominicam .vi. post pentecosten. Item die .xij. Augusti interpone .ij. vagantium et consequenter suam hebdomadam et statim die .xix. Augusti, interpone tertiam vagantium deinde suam hebdoma-*

[1] xxviij : 39. [2] *Thus.* sequentibus : 38.
[3] Anno domini : *pr.* 41. *Years* 1537 and 1538 *wholly om.* 39.
[4]—[4] *om.* 41. [5] *om.* 41.
[6] Anno domini : *pr.* 39. [7] *om.* 39. 41.
[8] beate : *add.* 39. 41. [9] *om.* 39. 41. [10] dominicam : *add.* 39. 41.

Digitized by Google

*dam qua finita, reuertere ad dominicam xij. post pentecosten. Item die .ix. Septembris, interpone dominicam*[1] *quartam vagantium et finita eius hebdomada, reuertere ad dominicam xiiij. post pentecosten.*

1544. *Hoc anno in die apostolorum Petri et Pauli, interpone dominicam .iiij. vagantium, deinde suam hebdomadam qua finita, reuertere ad dominicam quartam post pentecosten.*

1545. *Hoc anno, die xxviij. Iunij, interpone dominicam .iij. vagantium et finita eius hebdomada reuertere ad dominicam .v. post pentecosten. Item in die prima Nouembris, interpone .iiij. vagantium et consequenter suam hebdomadam, deinde reuertere ad dominicam xxij. post pentecosten.*

1546. *Hoc anno nulla fit interpositio, sed finitis xxiij. dominicis post pentecosten cum suis hebdomadis statim sequitur aduentus quia dominica xxiiij. post pentecosten que est quinta vagantium, lecta fuit ante septuagesimam.*

1547. *Hoc anno die xxvi. Iunij interpone dominicam quartam vagantium et finita eius hebdomada, reuertere ad dominicam quartam post pentecosten.*

1548. *Hoc anno in die sancti Ioannis*[2] *interpone dominicam .ij. vagantium quia repetitur quamuis fuerit lecta ante septuagesimam, et finita eius hebdomada reuertere ad dominicam .v. post pentecosten. Item die xij. Augusti, interpone tertiam vagantium et finita eius hebdomada prosequere statim die xix. eiusdem mensis quartam vagantium et consequenter suam hebdomadam qua finita reuertere ad dominicam vndecimam post pentecosten.*

1549. *Hoc anno omnes viginti quatuor dominice post pentecosten legende sunt per ordinem vsque ad aduentum, sine vlla intermissione.*

1550. *Hoc anno in die apostolorum Petri et Pauli, interpone*[3] *tertiam vagantium et finita eius hebdomada reuertere ad dominicam .v. post pentecosten. Item in die sancti Laurentij, interpone quartam vagantium et consequenter suam hebdomadam deinde reuertere ad dominicam decimam post pentecosten.*

1551. *Hoc anno die xxviij. Iunij interpone dominicam .ij. vagantium, et finita eius hebdomada, reuertere ad dominicam .vi. post pentecosten. Item die xvi. Augusti interpone tertiam vagantium et finita eius hebdomada, reuertere ad dominicam xij. post pentecosten. Item die prima Nouembris, interpone quartam vagantium et finita eius hebdomada reuertere ad dominicam xxij. post pentecosten.*

1552. *Hoc anno omnes viginti quatuor dominice post pentecosten, leguntur per ordinem, sine intermissione vsque ad aduentum.*

[1] *om.* 39. 41.
[2] baptiste: *add.* 39. 41. 43. 44.
[3] dominicam: *add.* 39. 41.

Digitized by Google

1553. *Hoc anno die xxv. Iunij, interpone*[1] *secundam vagantium quia repetitur quamuis lecta fuerit ante septuagesimam, et finita eius hebdomada, reuertere ad dominicam quintam post pentecosten. Item die xiij.*[2] *Augusti interpone tertiam vagantium et finita eius hebdomada prosequere statim die xx. Augusti quartam vagantium et consequenter suam hebdomadam deinde reuertere ad dominicam xi. post pentecosten.*

1554. *Hoc anno in die sancti Ioannis baptiste interpone,*[3] *primam vagantium et finita eius hebdomada reuertere ad dominicam sextam post pentecosten. Item die duodecima Augusti, interpone secundam vagantium et finita eius hebdomada prosequere statim die xix. eiusdem mensis tertiam, vagantium, et finita eius hebdomada, reuertere ad dominicam xij. post pentecosten. Item die ix. Septembris, interpone quartam vagantium, et consequenter suam hebdomadam deinde reuertere ad dominicam decimam quartam post pentecosten.*

1555. *Hoc anno die xxx. Iunij, interpone dominicam quartam vagantium et finita eius hebdomada reuertere ad dominicam quartam post pentecosten.*

1556. *Hoc anno die xxviij. Iunij interpone*[4] *tertiam vagantium, et finita eius hebdomada, reuertere ad dominicam quintam post pentecosten. Item die prima Nouembris interpone quartam vagantium et finita eius hebdomada, reuertere ad dominicam xxij. post pentecosten.*

1557. *Hoc anno omnes xxiiij. dominice post pentecosten leguntur per ordinem vsque ad aduentum sine vlla interpositione.*

1558. *Hoc anno die xxvi. Iunij interpone*[5] *quartam vagantium, et finita eius hebdomada, reuertere ad dominicam quartam post pentecosten.*

1559. *Hoc Anno die xxv.*[6] *Iunij interpone dominicam primam vagantium quia repetitur, quamuis sit lecta ante septuagesimam, et finita eius hebdomada, reuertere ad dominicam sextam post pentecosten. Item die xiij. Augusti, interpone secundam vagantium : et finita eius hebdomada prosequere statim die xx. Augusti dominicam*[7] *tertiam vagantium : et finita eius hebdomada reuertere ad dominicam xij. post pentecosten. Item die x. Septembris, interpone quartam vagantium et finita eius hebdomada reuertere ad dominicam decimam quartam post pentecosten.*

1560. *Hoc anno die xxx. Iunij interpone dominicam quartam vagantium et finita eius hebdomada reuertere ad dominicam quartam post pentecosten.*

1561. *Hoc anno in die apostolorum Petri et Pauli, interpone*[8] *tertiam vagantium et finita eius hebdomada reuertere ad dominicam*

[1] dominicam : *add.* 39. 41. [2] xij : 43. [3] dominicam : *add.* 39. 41.
[4] dominicam : 39. 41. [5] dominicam : *add.* 39. 41. [6] xxviii : 44.
[7] *om.* 39. 41. [8] dominicam : *add.* 39. 41.

Digitized by Google

*.v. post pentecosten. Item in die sancti Laurentij, interpone quartam vagantium, et finita eius hebdomada, reuertere ad dominicam decimam post pentecosten.*

1562. *Hoc anno die xxviij. Iunij, interpone*[1] *secundam vagantium et finita eius hebdomada, reuertere ad dominicam sextam post pentecosten. Item die*[2] *xvi. Augusti, interpone tertiam vagantium, et finita eius hebdomada, reuertere ad dominicam duodecimam post pentecosten. Item die prima Nouembris, interpone quartam vagantium et finita eius hebdomada, reuertere ad dominicam vigesimam secundam post pentecosten.*

1563. *Hoc anno die xxvij. Iunij interpone dominicam quartam vagantium et finita eius hebdomada, reuertere ad dominicam quartam post pentecosten.*

1564. *Hoc anno die xxv. Iunij interpone dominicam secundam vagantium et finita eius hebdomada, reuertere ad dominicam quintam post pentecosten. Item die xiij. Augusti interpone tertiam vagantium et finita eius hebdomada: prosequere statim die xx. eiusdem mensis quartam vagantium et consequenter suam hebdomadam, deinde reuertere ad dominicam vndecimam post pentecosten.*

1565. *Hoc anno omnes viginti quatuor dominice post pentecosten leguntur per ordinem sine vlla interpositione, vsque ad aduentum.*

1566. *Hoc anno die xxx. Iunij interpone dominicam .iiij. vagantium, et finita eius hebdomada reuertere ad dominicam quartam post pentecosten.*

[1] dominicam : *add.* 39. 41. [2] dei : 43.

Digitized by Google

¶ *Dominica tertia post pentecosten.*

*Ex Exodo.*[1] *Lectio prima.*

IN diebus illis postquam creuerat Moyses, egressus est ad fratres suos ... Et respexit dominus filios Israel, et cognouit eos.

¶ *Ex Actis Apostolorum.*[2] *Lectio .ij.*

COnsideransque venit ad domum Marie ... et Ioannem in ministerio.

¶ *Tertia lectio secundum Lucam.*[3]

IN illo tempore, Erant appropinquantes ad Iesum publicani et peccatores, vt audirent illum. Et reliqua.

*Homilia sancti Gregorij*[4] *pape.*

ESTiuum tempus quod corpori meo valde contrarium est loqui me de expositione sancti euangelij, longa mora interueniente prohibuit. Sed num? quia lingua tacuit, ardere charitas cessauit? Hoc etenim dico, quod apud se vnusquisque vestrum cognoscit. Plerumque enim charitas quibusdam occupationibus prepedita et integra flagrat in corde, et tamen non monstratur in[5] opere. Quia et sol cum nube tegitur, non videtur in terra et tamen ardet in celo, Sic[6] occupata esse charitas solet: et intus vim[7] sui ardoris exurit et foris flammas operis non ostendit. Sed quia nunc ad loquendum tempus redijt vestra me studia accendunt, vt mihi tanto amplius loqui libeat,[8] quanto hoc vestre mentes desiderabilius expectant. Audistis in lectione euangelica fratres mei quia peccatores et publicani accesserunt ad redemptorem nostrum, et[9] non solum ad colloquendum, sed etiam ad conuescendum recepti sunt. Quod videntes pharisei dedignati sunt. Ex qua recolligitur, quia vera iustitia compassionem habet, falsa vero dedignationem, quamuis et iusti soleant recte peccatoribus[10] dedignari. Sed aliud est quod agitur typo superbie, aliud quod zelo discipline, Dedignantur etenim

[1] [ii. 11–25,] [2] [xii. 12—xiii. 5.] [3] Ca. 15 *in m.*
[4] *Leonis*: 63. [5] tuo: 61. [6] sed: 38. [7] vi: 63.
[8] liceat: 39. [9] *om.* 38. [10] procuratoribus: 38.

Digitized by Google

sed non dedignantes desperant[1] non desperantes: persecutionem commouent, sed amantes.

*Oratio.*

PRotector in te sperantium Deus sine quo nihil est validum, nihil sanctum, multiplica super nos misericordiam tuam vt te rectore, te duce sic transeamus per bona temporalia vt non amittamus eterna. per dominum.

*Feria secunda ex*[2] *Exodo.*[3] *Lectio .i.*

MOyses autem pascebat oues Iethro soceri sui sacerdotis Madian ... Qui est, misit me ad vos.

℔ *Ex Actis apostolorum.*[4] *Lectio .i.*[5]

ET cum perambulassent vniuersam insulam vsque ad Paphum ... non sum dignus calceamenta pedum soluere.

*Feria iij. ex Exodo.*[6] *Lectio .i.*

DIxitque iterum Deus, ad Moysen. Hec dices filijs Israel ... et spoliabitis Egyptum.

℔ *Ex Actis apostolorum.*[7] *Lectio .ij.*

VIri fratres, filij generis Abraham ... replebantur gaudio et Spiritu sancto.

℔ *Feria .iiij. ex Exodo.*[8] *Lectio .i.*

REspondens Moyses ait, Non credunt[9] mihi neque audient vocem meam ... hanc sume in manu tua in qua facturus es signa.

℔ *Ex actis apostolorum.*[10] *Lectio .ij.*

FActum est autem in Iconio vt simul introirent[11] synagogam Iudeorum ... ne sibi immolarent.

℔ *Feria .v. ex Exodo.*[12] *Lectio .i.*

ABijt Moyses, et reuersus est ad Iethro socerum suum ... quod respexissent afflictionem illorum, et proni adorauerunt.

*Ex Actis Apostolorum.*[13] *Lectio .ij.*

SVperuenerunt autem quidam ab Antiochia et Iconio Iudei ... quemadmodum et illi.

[1] sed: *add.* 39. 41.
[2] *om.* 41.
[3] Ca. 3 *in m.* [iii. 1–14.]
[4] [xiii. 6–25.]
[5] *Thus also* 38. 39. 41. 44. 61. 64.
[6] [iii. 15–22.]
[7] [xiii. 26–52.]
[8] Ca. 4. *in m.* [iv. 1–17.]
[9] credent: 39. etc.
[10] Ca. 14. *in m.* [xiv. 1–17.]
[11] in: *add.* 41.
[12] [iv. 18–31.]
[13] [xiv. 18—xv. 11.]

Digitized by Google

℔ [1]*Feria sexta ex Exodo.*[2] *Lectio prima.*[1]

POst hec ingressi sunt Moyses et Aaron, et dixerunt Pharaoni ... nec minuetur quicquam de opere vestro.

℔ *Ex actis Apostolorum.*[3] *Lectio .ij.*

TAcuit autem omnis multitudo, et audiebant Barnabam et paulum ... cum alijs pluribus verbum domini.

℔ *Sabbato ex Exodo.*[4] *Lectio .i.*

DIspersusque est populus per omnem terram Egypti ad colligendas paleas ... afflixit populum tuum et non liberasti eos.

℔ *Ex actis apostolorum.*[5] *Lectio .ij.*

POst aliquot autem dies dixit ad Barnabam paulus ... introite in domum meam, et manete. Et coegit nos.

℔ *Dominica quarta post pentecosten ex Exodo.*[6] *Lectio .i.*

DIxit dominus ad Moisen Nunc videbis ... he cognationes Leui per familias suas.

℔ *Ex actis apostolorum.*[7] *Lectio secunda.*

FActum est autem euntibus nobis ad orationem, puellam quandam ... et profecti sunt.

℔ *Tertia lectio secundum Lucam.*[8]

IN illo tempore: Cum turbe irruerent in Iesum vt audirent verbum dei, et ipse[9] stabat secus stagnum Genesareth. Et reliqua.

℔ *Homilia sancti Ambrosij episcopi.*

AScendens autem in vnam nauim que erat Simonis rogauit vt abduceret a terra aliquantulum. Vbi dominus multis[10] impartiuit varia genera sanitatum, nec tempore nec loco cepit a studio sanandi turba cohiberi. Vesper incubuit, populi sequebantur. Stagnum occurrit, turbe vrgebant: et ideo ascendit in petri nauim hec est illa nauis que secundum Mattheum adhuc fluctuat: secundum Lucam repletur piscibus, vt et principia ecclesie fluctuantis, et posteriora exuberantis agnoscas. Pisces enim sunt que hanc enauigant[11] vitam. Vbi[12]

[1]—[1] *Ex Actis Apostolorum. Lectio. ij.* : 43.
[2] Cap. 5. *in m.* [v. 1–11.]
[3] [xv. 12–35.]
[4] [v. 12–23.]
[5] [xv. 36—xvi. 15.]
[6] Ca. 6. *in m.* [vi. 1–19.]
[7] [xvi. 16–40.]
[8] Cap. 5. *in m.*
[9] ipsæ: 66.
[10] *om.* 38.
[11] euaginant: 39. nauigant: 44.
[12] Ibi: 39. 41. 43. 63.

Digitized by Google

adhuc discipulis Christus dormit: hic precipit. Dormit enim tepidis vigilat perfectis. Sed quemadmodum dormiat Christus audistis dicentem in propheta. Ego dormio et cor meum vigilat. Et sanctus Mattheus recte non pretermittendum putauit eterne iudicium potestatis vbi imperauit ventis. Non est enim humana doctrina[1] sicut audistis Iudeos dicere: verbo imperat spiritibus: sed celestis maiestatis[2] insigne, quod turbatum sedatur mare et diuine vocis imperio obsequuntur elementa, atque insensibilia sensum accipiunt obsequendi. Diuine mysterium gratie reuelatur, quod fluctus mitescunt seculi: verbo immundus spiritus conquiescit. Non altero alterum reflectitur: sed vtrumque celebratur. Habes miraculum in elementis, habes documentum in mysterijs.[3]

*Oratio.*

DA nobis quesumus domine, vt et mundi cursus pacifici[4] nobis tuo ordine dirigatur et ecclesia tua tranquilla deuotione letetur. per.

℔ *Feria secunda ex Exodo.*[5] *Lectio .i.*

ACcepit autem Amram vxorem Iochabed patruelem suam ... sicut preceperat dominus, ita egerunt.

℔ *Ex actis apostolorum.*[6] *Lectio secunda.*

CVm autem perambulassent Amphipolim et Apolloniam ... quidnam[7] velint hec esse.

℔ *Feria tertia ex Exodo.*[8] *Lectio prima.*

ERat autem Moyses octoginta annorum et Aaron octoginta trium ... postquam percussit dominus fluuium.

℔ *Ex actis apostolorum.*[9] *Lectio .ij.*

AThenienses autem omnes et aduene hospites ... credebant et baptizabantur.[10]

[1] quod: *add.* 39. 41. [2] *om.* 43. [3] Te deum: *add.* 63.
[4] pacifice: 39. etc. [5] [vi. 20—vii. 6.] [6] Ca. 17 *in m.* [xvii. 1–20.]
[7] quænam: 61. 64. [8] [vii. 7–25.] [9] [xvii. 21—xviii. 8.]
[10] *Possunt inter quancunque feriam interponi orationes, ad cuiuslibet precantis deuotionem: vt, pro pace temporali et Spirituali, pro vnitate ecclesiæ, pro inuocatione Spiritus sancti, pro Fidei augmento, et similibus.*

*Pro pace,*
*Oratio.*

Omnipotens Deus, qui solus es veræ pacis autor, et solus pacis dator: et qui pacem tuam seruis tuis, per Iesum Christum filium tuum dedisti, et per eundem, pacem illis mutuam commendasti: compone quæsumus intestina dissidia, quæ ecclesiam tuam sanctam interturbant: et nobis, famulis tuis, temporali pace pro tua gratia concessa, Spiritualem quoque in pectora nostra infunde, vt à carnis illecebris, à mundi oblectamentis, et à Sathanæ insultibus, fide vera et viua armati, nihil pertimescamus. adiuuante Spiritu tuo sancto, qui tecum cùm Iesu Christo filio tuo viuit Deus, Per omnia secula seculorum: *add.* 43.

Digitized by Google

℔ *Feria .iiij. ex Exodo.*[1] *Lectio .i.*

DIxit quoque dominus ad Moysen : Ingredere ad Pharaonem ... ingrauauit cor suum, et non audiuit eos, sicut preceperat dominus.

℔ *Ex Actis Apostolorum.*[2] *Lectio secunda.*

DIxit autem dominus nocte per visionem paulo : Noli timere ... esse Christum Iesum.

℔ *Feria quinta ex Exodo.*[3] *Lectio prima.*

DIxitque[4] dominus ad Moysen : Loquere ad Aaron : Extende virgam tuam ... ita vt ne[5] hac quidem vice dimitteret populum.

℔ *Ex actis apostolorum.*[6] *Lectio .ij.*

FActum est autem cum Apollo[7] esset Corinthi ... ipse remansit ad tempus in Asia.

℔ *Feria sexta ex Exodo.*[8] *Lectio prima.*

DIxit autem dominus ad Moysen : Ingredere ad pharaonem ... sicut locutus est dominus ad Moysen.

℔ *Ex actis apostolorum.*[9] *Lectio .ij.*

FActa est autem[10] illo tempore turbatio non minima de via domini ... cum hec dixisset dimisit ecclesiam.

℔ *Sabbato ex Exodo.*[11] *Lectio prima.*

DIxitque dominus ad Moysen : Mane consurge ... nequaquam hic vltra maneatis.

℔ *Ex actis apostolorum.*[12] *Lectio secunda.*

POstquam autem cessauit tumultus, vocatis paulus discipulis ... diem pentecosten faceret Ierosolymis.

℔ *Dominica quinta post pentecosten. ex Exodo.*[13] *Lectio .i.*

AIt Moyses : Cum egressus fuero de vrbe extendam palmas meas ad dominum ... Statimque eiecti sunt de conspectu pharaonis.

[1] Ca. 8. *in m.* [viii. 1–15.]
[2] [xviii. 9–28.]
[3] [viii. 16–32.]
[4] Dixit : 41.
[5] nec : 39. 41. 43. 44. 49. 63. 64. 66.
[6] Ca. 19. *in m.* [xix. 1–22.]
[7] Apollos : 63. 66.
[8] Ca. 9. *in m.* [ix. 1–12.]
[9] [xix. 23–40.]
[10] in : *add.* 66.
[11] [ix. 13–28.]
[12] Ca. 20 *in m.* [xx. 1–16.]
[13] [ix. 29—x. 11.]



Digitized by Google

℣ *Ex actis apostolorum.*[1] *Lectio .ij.*

A Mileto autem mittens Ephesum, vocauit maiores natu ecclesie ... Et deducebant eum ad nauem.

℣ *Tertia lectio secundum Mattheum.*[2]

IN illo tempore, Dixit Iesus discipulis suis, Amen dico vobis nisi abundauerit iustitia vestra : plusquam scribarum et Phariseorum, non intrabitis in regnum celorum. Et reliqua.

℣ *Homilia sancti Augustini episcopi.*

NIsi non solum illa minima legis impleueritis precepta que inchoant homines, sed etiam ista que a me adduntur qui non veni legem soluere, sed adimplere, non intrabitis in regnum celorum. Sed dicis mihi. Si de illis mandatis minimis cum superius legeretur[3] dixit minimum vocari in regno celorum, quisquis vnum eorum soluerit et secundum suam solutionem docuerit, magnum autem vocari quisquis ea fecerit et sic docuerit, et ex eo iam in regno celorum futurum esse quia magnus est : quid opus est addi legis preceptis minimis sua? In regno celorum potest esse, quia magnus est quisquis ea fecerit, et sic docuerit. Quapropter sic est accipienda illa sententia. Qui autem fecerit et docuerit sic magnus vocabitur in regno celorum id est non secundum illa minima sed secundum ea que ego dicturus sum. Que sunt autem ista? Vt abundet (inquit) iustitia vestra super scribarum et phariseorum, quia nisi abundauerit non intrabitis in regnum celorum. Ergo qui soluerit illa minima et sic docuerit, minimus vocabitur. Qui autem fecerit, illa minima et sic docuerit non magnus habendus est, et idoneus regno celorum sed tamen non tam minimus quam ille qui soluerit.[4]

*Oratio.*

DEus, qui diligentibus te bona inuisibilia preparasti infunde cordibus nostris tui amoris affectum[5] vt te in omnibus, et super omnia diligentes promissiones tuas que omne desyderium superant, consequamur. per.

℣ *Feria secunda ex Exodo.*[6] *Lectio prima.*

DIxit autem dominus ad Moysen : Extende manum tuam super terram egypti ad locustam ... non videbo vltra faciem tuam.

[1] [xx. 17–38.] [2] Ca. 5. *in m.* [3] loqueretur : 63. 66.
[4] Te deum : *add.* 63. [5] effectum : 43. 49. 61. 64. [6] [x. 12–29.]

Digitized by Google

℔ *Ex actis apostolorum.*[1] *Lectio secunda.*

CVm autem factum esset vt nauigaremus abstracti ab eis ... gentibus per ministerium ipsius.

℔ *Feria : iij. ex Exodo.*[2] *Lectio .i.*

ET dixit dominus ad Moisen : Adhuc vna plaga ... nec dimisit filios Israel de terra sua.

℔ *Ex actis Apostolorum.*[3] *Lectio .ij.*

AT illi cum audissent, magnificabant deum ... allocutus est lingua Hebrea, dicens.

℔ *Feria .iiij. ex Exodo.*[4] *Lectio .i.*

DIxit quoque Dominus ad Moisen et Aaron ... in cunctis habitaculis vestris edetis[5] azyma.

℔ *Ex Actis Apostolorum.*[6] *Lectio secunda.*

VIri fratres et patres, audite quam ad vos nunc reddo rationem ... non enim fas est eum viuere.

℔ *Feria .v. ex Exodo.*[7] *Lectio .i.*

VOcauit autem Moyses omnes seniores filiorum Israel ... et spoliauerunt egyptios.

℔ *Ex Actis apostolorum.*[8] *Lectio .ij.*

VOciferantibus autem eis, et proijcientibus vestimenta sua ... te oportet et Rome testificari.

℔ *Feria .vi. ex Exodo.*[9] *Lectio .i.*

PRofectique sunt filij Israel de Ramesse in Socoth ... de terra Egypti per turmas suas.

℔ *Ex actis apostolorum.*[10] *Lectio .ij.*

FActa autem die, collegerunt se quidam ex Iudeis ... in pretorio Herodis custodiri eum.

*Sabbato ex Exodo.*[11] *Lectio .i.*

LOcutusque est Dominus ad Moisen, dicens, Sanctifica mihi omne primogenitum ... primogenitum hominis de filijs tuis, precio redimes.

[1] Ca. 21. *in m.* [xxi. 1–19.]
[2] Ca. 11. *in m.* [xi. 1–10.]
[3] [xxi. 20–40.]
[4] Ca. 12. *in m.* [xii. 1–20.]
[5] comedetis : 39.
[6] Ca. 22. *in m.* [xxii. 1–22.] capite secundo : 38.
[7] [xii. 21–36.]
[8] [xxii. 23—xxiii. 11.]
[9] [xii. 37–51.]
[10] [xxiii. 12–35.]
[11] Ca. 13. *in m.* [xiii. 1–13.]



Digitized by Google

℣ *Ex Actis apostolorum.*[1] *Lectio secunda.*

POst quinque autem dies descendit princeps sacerdotum Ananias ... reliquit Paulum vinctum.

*Dominica sexta post pentecosten ex Exodo.*[2] *Lectio prima.*

CVmque interrogauerit te filius tuus cras, Dicens : Quid est hoc ? ... columna ignis per noctem, coram populo.

℣ *Ex actis apostolorum.*[3] *Lectio secunda.*

FEstus ergo cum venisset in prouinciam : post triduum ... Cras (inquit) audies eum.

℣ *Tertia lectio secundum Marcum.*[4]

IN illo tempore, Cum turba multa esset cum Iesu nec haberent quod manducarent, conuocatis discipulis ait illis. Misereor super turbam, quia ecce iam triduo sustinent me nec habent quod manducent. Et reliqua.

℣ *Homilia sancti Ambrosij Episcopi.*

POsteaquam illa que ecclesia[5] typum accepit a fluxu curata est sanguinis. Posteaquam Apostoli ad euangelizandum regnum Dei sunt destinati, gratie celestis impartitur[6] alimentum : sed quibus impartiatur[7] aduerte. Non ociosis non in ciuitate quasi in synagoga vel seculi dignitate residentibus. Sed inter deserta querentibus Christum. Qui enim non fastidiunt ipsi recipiuntur a Christo, et cum eis loquitur Dei verbum, non de secularibus sed de Dei regno. Et si qui corporalis gerunt vulnera passionis, his[8] medicinam suam libenter indulget. Consequens igitur erat vt quos a vulnerum dolore sanauerat eos alimonijs spiritualibus a ieiunio liberaret. Itaque nemo cibum accipit Christi nisi fuerit ante sanatus. Et illi qui vocatur[9] ad cenam prius vocando sanantur. Si claudus fuerit[10] gradiendi facultatem, vt veniret accepit. Si lumine erat priuatus oculorum, domum vtique Domini nisi refusa luce intrare non potuit. Vbique ergo mysterij ordo seruatur vt prius per remissionem peccatorum vulneribus medicina tribuatur, postea alimonia mense celestis exuberet.[11]

*Oratio.*

DEus virtutum, cuius est totum quod[12] optimum insere pectoribus nostris amorem tui nominis, et presta in nobis religionis

[1] Ca. 24. *in m.* [xxiv. 1–27.]
[2] [xiii. 14–22.]
[3] Ca. 25 *in m.* [xxv. 1–22.]
[4] Cap. 8. *in m.*
[5] ecclesie : 39. etc.
[6] impertitur : 39. 41. 63. 64.
[7] impertiatur : 39. 41. 43. 63. 64.
[8] hic : 63. 66.
[9] vocantur : 38. etc.
[10] fuerat : 39. 41. 61. 64.
[11] Te deum : *add.* 63.
[12] est : *add.* 39. etc.

Digitized by Google

augmentum vt que sunt bona nutrias, ac pietatis studio, que sunt nutrita, custodias. Per Dominum nostrum Iesum.[1] etc.

¶ *Feria secunda*[2] *ex Exodo.*[3] *Lectio prima.*

LOcutus est autem dominus ad Moysen: dicens, Loquere filijs Israel ... et vos tacebitis.

¶ *Ex Actis Apostolorum.*[4] *Lectio secunda.*

ALtera autem die cum venisset Agrippa ... vsque in exteras ciuitates.

¶ *Feria tertia ex Exodo.*[5] *Lectio prima.*

DIxitque dominus ad Moysen. Quid clamas ad me? ... crediderunt domino et Moysi seruo eius.

¶ *Ex actis apostolorum.*[6] *Lectio secunda.*

IN quibus dum irem Damascum cum potestate ... si non appellasset Cesarem.

¶ *Feria quarta ex Exodo.*[7] *Lectio prima.*

TVnc cecinit Moyses et filij Israel carmen hoc ... ambulauerunt per siccum in medio eius.

¶ *Ex actis Apostolorum.*[8] *Lectio secunda.*

VT autem iudicatum est nauigare eum in Italiam ... ablata erat spes omnis salutis nostre.

¶ *Feria quinta ex Exodo.*[9] *Lectio .i.*

SVmpsit ergo Maria prophetissa soror Aaron tympanum ... castrametati sunt iuxta aquas.

¶ *Ex actis apostolorum.*[10] *Lectio .ij.*

ET cum multa ieiunatio fuisset, tunc stans Paulus ... omnes anime euaderent ad terram.

¶ *Feria sexta ex Exodo.*[11] *Lectio prima.*

PRofectique sunt de Elim et venit omnis multitudo ... gloria domini apparuit in nube.

[1] 38 *gives whole of the ending.*
[2] *dominicae sextae post pentecosten: add.* 38.
[3] Ca. 14 *in m.* [xiv. 1–14.]
[4] [xxv. 23—xxvi. 11.] *capite vigesimo quinto: ada.* 38.
[5] [xiv. 15–31.] [6] [xxvi. 12–32.] [7] Ca. 15 *in m.* [xv. 1–19.]
[8] Ca. 27. *in m.* [xxvii. 1–20.] Capite 2: 38. [9] [xv. 20–27.]
[10] [xxvii. 21–44.] [11] Ca. 16 *in m.* [xvi. 1–10.]

Digitized by Google

℔ *Ex actis Apostolorum.*[1] *Lectio secunda.*

ET cum euasissimus, tunc cognouimus quia Melite,[2] insula vocabatur ... gratias agens deo, accepit fiduciam.

℔ *Sabbato ex Exoao.*[3] *Lectio .i.*

LOcutus est autem dominus ad Moysen, dicens ... vt colligerent non inuenerunt.

℔ *Ex actis apostolorum.*[4] *Lectio .ij.*

CVm autem venissemus Romam ... cum omni fiducia, sine prohibitione.

℔ *Dominica septima post pentecosten ex Exodo.*[5] *Lectio .i.*

DIxit autem dominus ad Moisen: vsquequo ... occideres nos, et liberos nostros, ac iumenta siti?

℔ *Ex*[6] *epistola*[7] *Pauli ad Corinthios secunda.*[8] *Lectio secunda.*

PAulus apostolus Iesu Christi per voluntatem dei ... Nam fide statis.

℔ *Tertia lectio secundum Mattheum.*[9]

IN illo tempore dixit Iesus discipulis suis: Attendite a falsis prophetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ouium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces. Et reliqua.

*Homelia† Originis.*

QVod paulo superius spatiosam et latam viam nominauit: hic nunc apertius falsos prophetas ostendit, per quos multi in perditionem abominabilem abierunt Qui[10] primo in Iudea multi apparuerunt: et modo perfidia totum impleuere mundum. Sed illi prius falsi prophete[11] fuerunt verissimosque[12] domini prophetas vsque ad mortem persecuti sunt sicut Hieremam[13] et Micheam aliosque multos. Isti autem nunc falsi prophete et falsi Christiani qui sunt veraces christianos sine misericordia persequuntur et opprimunt: aliquando (si detur copia) etiam gladijs, sine intermissione autem suis prauis moribus et exemplis: Iccirco omnes preueniens dominus adhortatus est dicens. Attendite a falsis prophetis. Attendite diligentius obseruate cautius, vt non seducamini, vt non circumueniamini, vt non

[1] Ca. 28 *in m.* [xxviii. 1–15.]
[2] Milete: 38.
[3] [xvi. 11–27.]
[4] [xxviii. 16–31.]
[5] [xvi. 28—xvii. 3.]
[6] *om.* 39. 41. 43. 44. 66.
[7] *Secunda: add.* 49. 63. 64.
[8] *om.* 49. 63. 64. Cap. 1. *in m.* [i. 1–23.]
[9] Ca. 7. *in m.*
[10] Quia: 43. 49. 61. 64.
[11] qui: *add.* 39. 41.
[12] que: *om.* 39. 41.
[13] Ieremiam: 39. etc.

Digitized by Google

fallamini. Attendite ergo, hoc est considerate quia non sunt oues, sed lupi in vestimento ouium, quia non sunt religiosi, sed irreligiosi in figura religiositatis, quia non sunt christiani, sed veritate vacui, cristianorum persecutores. Attendite a falsis prophetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ouium intrinsecus autem sunt lupi rapaces.[1]

*Oratio.*

DEus cuius prouidentia in sui[2] dispositione non fallitur: te supplices exoramus vt noxia cuncta submoueas, et omnia nobis profutura concedas: per.

℔ *Feria .ij. ex Exodo.*[3] *Lectio .i.*

CLamauit autem Moyses ad dominum dicens Quid faciam populo huic? ... contra Amalec, a generatione in generationem.

℔ *Ex epistola secunda Pauli ad Corinthios.*[4] *Lectio .ij.*

STatui autem hoc ipsum apud me ne iterum in tristitia ... in Christo loquimur.

℔ *Feria tertia ex Exodo.*[5] *Lectio prima.*

CVmque audisset Iethro sacerdos Madian, cognatus Moisi ... vt comederent panem cum eo coram Deo.

℔ *Ex* [6]*epistola secunda*[6] *Pauli ad Corinthios.*[7] *Lectio .ij.*

INcipimus iterum nosmetipsos commendare? ... tanquam a domini spiritu.

℔ *Feria quarta ex Exodo.*[8] *Lectio prima.*

ALtera autem die sedit Moises vt iudicaret populum ... qui reuersus abjit in terram suam.

℔ *Ex epistola secunda*[9] *Pauli ad Corinthios.*[10] *Lectio .ij.*

IDeo habentes hanc ministrationem ... que autem non videntur eterna sunt.[11]

℔ *Feria .v. ex Exodo.*[12] *Lectio .i.*

MEnse tertio egressionis filiorum Israel de terra Egypti ... tunc ascendant in montem.

[1] Te deum: *add.* 63.
[2] sua: 39. 41.
[3] [xvii. 4–16.]
[4] Ca. 2. *in m.* [ii. 1–17.]
[5] Ca. 18. *in m.* [xviii. 1–12.]
[6]—[6] *secunda epistola*: 61. 64.
[7] Cap. 3. *in m.* [iij. 1–18.]
[8] [xviii. 13–27.] *Capite* 18: *add.* 38.
[9] *om.* 61.
[10] 2: *add.* 61. Ca. 4. *in m.* [iv. 1–18.]
[11] *om.* 43.
[12] Ca. 19 *in m.* [xix. 1–13.]

Digitized by Google

℣ *Ex epistola .ij. Pauli ad Corinthios.*[1] *Lectio secunda.*

SCimus enim quoniam si terrestris domus nostra huius habitationis ... nos efficeremur iustitia dei in ipso.

*Feria .vi. ex Exodo.*[2] *Lectio .i.*

DEscenditque Moises de monte ad populum, et sanctificauit eum ... omnia narrauit eis.

*Ex epistola .ij.*[3] *Pauli ad Corinthios.*[4] *Lectio .ij.*

ADiuuantes autem exhortamur Ne in vacuum ... dicit Dominus omnipotens.

℣ *Sabbato ex Exodo.*[5] *Lectio .i.*

LOcutusque est deus cunctos sermones hos ... non asinum, nec omnia que illius sunt.

℣ *Ex epistola .ij.*[6] *Pauli ad Corinthios.*[7] *Lectio secunda.*

HAs ergo habentes promissiones charissimi ... in omnibus confido in vobis.

℣ *Dominica .viij. post pentecosten ex Exodo.*[8] *Lectio .i.*

CVnctus autem populus videbat voces et lampades ... egredietur gratis absque pecunia.

℣ *Ex epistola secunda Pauli ad Corinthios.*[9] *Lectio .ij.*

NOtam autem facimus[10] vobis fratres gratiam dei ... ostendite in facie ecclesiarum.

*Tertia*[11] *lectio secundum Lucam.*[12]

IN illo tempore, Dixit Iesus discipulis suis parabolam hanc, homo quidam erat diues qui habebat villicum, et hic diffamatus est apud illum quasi dissipasset bona ipsius. Et reliqua.

*Homilia sancti Hieronimi presbyteri.*

QVestiunculam proposuisti quid sit villicus iniquitatis, qui voce domini laudatur : Cuius cum vellem scire rationem et de quo fonte processerat : reuolui volumen euangelicum, et inter cetera repperi quod appropinquantibus saluatori publicanis et

[1] Ca. 5. *in m.* [v. 1–21.]
[2] [xix. 14–25.]
[3] *om.* 61.
[4] 2. *add.* 61. Ca. 6. *in m.* [vi. 1–18.]
[5] Ca. 20 *in m.* [xx. 1–17.]
[6] *om.* 61.
[7] 2. *add.* 61. Ca. 7. *in m.* [vii. 1–16.]
[8] [xx. 18—xxi. 11.]
[9] Ca. 8 *in m.* [viii. 1–24.]
[10] fecimus : 39. 64.
[11] *ij.* : 44.
[12] Ca. 16 *in m.*

Digitized by Google

peccatoribus vt audirent eum, murmurabant pharisei et scribe dicentes, Quare iste peccatores suscipit, et comedit cum eis, qui locutus est eis parabolam centum ouium et vnius perdite, que inuenta pastoris humeris repórtata est. Et cum esset posita, statim intulit. Dico vobis quod[1] ita gaudium erit in celo, super vno peccatore penitentiam agente . magis quam super nonaginta nouem iustis qui non habent opus penitentia. Aliam quoque parabolam decem dragmarum, vnius quoque perdite atque reperte cum proposuisset : simili eam fine compleuit, sic dico vobis gaudium erit angelis Dei super vno peccatore penitentiam agente. Tertam[2] quoque parabolam proposuit hominis habentis duos filios et diuidentis inter eos substantiam. Cumque minor facultatibus perditis egere[3] cepisset et comedere siliquas porcorum cibum, et[4] reuersus ad patrem susceptus est ab eo. Frater quoque senior inuidens patris voce corripitur, quod letari debuerit et gaudere quia frater eius mortuus erat et reuixit : perierat et inuentus est.[5]

*Oratio.*

LArgire nobis quesumus Domine semper spiritum cogitandi que recta sunt, propitius et agendi : vt, qui sine te esse non possumus : secundum te viuere valeamus. Per.

℔ *Feria .ij. ex Exodo.*[6] *Lectio .i.*

QUi percusserit hominem volens occidere, morte moriatur ... bos vero lapidibus opprimetur.

℔ *Ex Epistola .ij.*[7] *Pauli ad Corinthios.*[8] *Lectio secunda.*

NAm de ministerio quod sit[9] in sanctos ... Gratias ago deo super inenarrabili dono eius.

℔ *Feria .iij. ex Exodo.*[10] *Lectio .i.*

SI quis aperuerit cisternam, et foderit ... duplum restituet[11] proximo suo.

℔ *Ex Epistola secunda Pauli ad Corinthios.*[12] *Lectio .ij.*

IPse autem ego Paulus obsecro vos per mansuetudinem ... sed quem deus commendat.

℔ *Feria .iiij. ex Exodo.*[13] *Lectio .i.*

SI quis commendauerit proximo suo asinum, bouem, ouem ... non comedetis, sed proijcietis canibus.

[1] et : 44.
[2] tertiam : 38. etc.
[3] agere : 44.
[4] *om.* 39. 41.
[5] Te deum : *add.* 63.
[6] [xxi. 12–32.]
[7] *om.* 61.
[8] 2. *add.* 61. ca. 9. *in m.* [ix. 1–15.]
[9] fit : 38 etc.
[10] [xxi. 33—xxii. 9.] *Capite vigesimo primo : add.* 38.
[11] reddet : 61.
[12] c. 10 *in m.* 49. [x. 1–18.]
[13] [xxii. 10–31.]

Digitized by Google

℔ *Ex epistola secunda Pauli ad Corinthios.*[1] *Lectio secunda.*

VTinam sustineretis modicum quid insipientie ... et ego gloriabor.

℔ *Feria .v. ex Exodo.*[2] *Lectio .i.*

NOn suscipies vocem mendacij, nec iunges manum ... non[3] coques hedum in lacte matris sue.

℔ *Ex Epistola secunda Pauli ad Corinthios.*[4] *Lectio .ij.*

LIbenter enim suffertis insipientes,[5] cum sitis[6] sapientes ... sic effugi manus eius.

℔ *Feria .vi. ex Exodo.*[7] *Lectio .i.*

ECce ego mittam angelum meum qui precedat te ... quod tibi certe erit in scandalum.

℔ *Ex epistola*[8] *Pauli ad Corinthios.*[9] *Lectio secunda.*

SI gloriari oportet (non expedit quidem) veniam autem ... impudicitia quam gesserunt.

℔ *Sabbato ex Exodo.*[10] *Lectio .i.*

MOysi quoque dixit : Ascende ad dominum tu et Aaron ... quadraginta diebus, et quadraginta noctibus.

℔ *Ex epistola secunda Pauli ad Corinthios.*[11] *Lectio secunda.*

ECce tertio hoc venio ad vos ... communicatio sancti spiritus sit cum omnibus vobis. Amen.

℔ *Dominica nona post Pentecosten. Liber .i. Samuelis,*[12] *Quem nos primum Regum dicimus. Lectio prima.*

FVit vir vnus de Ramathaim Sophim, de monte Ephraim ... nouacula non ascendet super caput eius.

℔ *Sanctum Iesu Christi Euangelium secundum Mattheum.*[13] *Lectio secunda.*

LIber generationis Iesu Christi filij Dauid ... et vocauit nomen eius Iesum.

[1] Cap. 11 *in m.* [xi. 1–18.]
[2] Ca. 25 *in m. So also* 38. [xxiii. 1–19.]
[3] nec : 43. 63. 66.
[4] [xi. 19–33.]
[5] insipienter : 43.
[6] ipsi : *add.* 39. 41. 43. 44. 49. 63. 64. 66.
[7] [xxiii. 20–33.]
[8] *secunda : add.* 39, etc.
[9] Ca. 12 *in m.* [xii. 1–21.]
[10] Ca. 24 *in m.* [xxiv. 1–18.]
[11] Ca. 13 *in m.* [xiii. 1–13.]
[12] Cap. 1 *in m.* [i. 1–11.]
[13] Cap. 1 *in m.* [i. 1–25.]

Digitized by Google

℔ *Tertia*[1] *lectio secundum Lucam.*[2]

IN illo tempore : Cum appropinquaret Iesus Ierusalem : videns ciuitatem fleuit super illam dicens : Quia si cognouisses et tu, et quidem in hac die tua : que ad pacem tibi nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis. Et reliqua.

℔ *Homelia sancti Gregorij pape.*

LEctionem sancti euangelij fratres charissimi breui (si possum) volo sermone percurrere, vt illis in ea prolixior detur intentio qui sciunt ex paucis multa cogitare. Quod flente domino illa Ierosolymorum subuersio describebatur[3] : qui a Vespasiano et Tito Romanis principibus facta est nullus qui historiam euersionis eiusdem legit ignorat Romani etenim principes designantur cum dicitur. Quia venient dies in te : et circundabunt te inimici tui vallo : et circundabunt te et coangustabunt te vndique : et ad terram prosternent te : et filios tuos qui in te sunt. Hoc quoque quod additur : non relinquent[4] in te lapidem super lapidem[5] : etiam ipsa eiusdem ciuitatis transmigratio testatur. Quia dum in eo loco nunc constructa est : vbi extra portam dominus fuerat crucifixus prior illa Ierusalem (vt dicitur) funditus est euersa : cui etiam ex qua culpa euersionis sue pena fuerit illata subiungitur : eo quod non cognoueris[6] tempus visitationis tue. Creator quippe omnium per incarnationis sue[7] mysterium hanc visitare dignatus est : sed ipsa timoris et amoris illius recordata non est. Vnde etiam per prophetam in increpatione cordis humani aues celi ad testimonium deducuntur, dum dicitur : Miluus in celo cognouit tempus suum : turtur et hirundo et ciconia custodierunt tempus aduentus sui populus autem meus non cognouit iudicium domini.[8]

*Oratio.*

PAteant aures misericordie tue domine precibus supplicantium : et vt[9] petentibus desiderata concedas, fac eos, que tibi sunt placita postulare : per.

℔ *Feria .ij. Ex .i. libro*[10] *Regum.*[11] *Lectio prima.*

FActum est autem, cum illa multiplicaret preces coram domino ... venerunt in domum suam in Ramatha.

℔ *Secundum Mattheum.*[12] *Lectio .ij.*

CVm ergo natus esset Iesus in Bethlehem ... Quoniam Nazareus vocabitur.

[1] *ij* : 44.
[2] Ca. 19 *in m.*
[3] describatur : 39 etc.
[4] in : *add.* 39. etc. tuæ : 61.
[5] et : *add.* 61. 64.
[6] cognouerit : 66.
[7] Te deum : *add.* 63.
[8] libro primo : 49. 61. 64.
[9] *om.* 43.
[10] *libro* : *om.* 38. 39. 41.
[11] [i. 12–19.
[12] Ca. 2 *in m.* [ii. 1–23.]

Digitized by Google

℔ *Feria .iij. Ex .i. Regum.*[1] *Lectio .i.*

COgnouit autem Elcana Annam vxorem suam ... Et orauit Anna, et ait.

℔ *Secundum Mattheum.*[2] *Lectio .ij.*

IN diebus autem illis venit Ioannes baptista ... filius meus dilectus in quo mihi complacui.

℔ *Feria .iiij. Ex primo libro*[3] *Regum.*[4] *Lectio prima.*

EXultauit cor meum in domino ... ante faciem Heli sacerdotis.

℔ *Secundum Mattheum.*[5] *Lectio .ij.*

TVnc Iesus ductus est in desertum a spiritu ... et[6] trans Iordanem.

℔ *Feria quinta. Ex libro*[7] *primo Regum.*[8] *Lectio prima.*

POrro filij Heli: filij Belial ... placebat tam Deo quam hominibus.

℔ *Secundum Mattheum.*[9] *Lectio .ij.*

VIdens autem Iesus turbas ascendit in montem ... tunc veniens offer munus tuum.

℔ *Feria sexta. Ex primo Regum.*[10] *Lectio prima.*

VEnit autem vir Dei ad Heli, et ait ad eum ... comedam buccellam panis.

℔ *Secundum Mattheum.*[11] *Lectio .ij.*

ESto consentiens aduersario tuo cito ... pater vester celestis perfectus est.

℔ *Sabbato. Ex libro*[12] *primo Regum.*[13] *Lectio prima.*

PVer autem Samuel ministrabat ... victimis et muneribus vsque in eternum.

℔ *Secundum Mattheum.*[14] *Lectio .ij.*

ATtendite ne iustitiam vestram faciatis ... ipse tenebre quante erunt?

[1] [i. 19–28.]
[2] Ca. 3 *in m.* [iii. 1–17.]
[3] *om.* 39. 41. 49. 61.
[4] Cap. 2 *in m.* [ii. 1–11.]
[5] Ca. 4 *in m.* [iv. 1–25.]
[6] de: *add.* 63. 66.
[7] *libro: om.* 39. 41. *primo libro:* 38. 43. 63. 66.
[8] [ii. 12–26.]
[9] Ca. 5 *in m.* [v. 1–24.]
[10] [ii. 27–36.]
[11] [v. 25–48.]
[12] *libro: om.* 39. 41. 49. 64. *primo libro:* 63. 66.
[13] Ca. 3 *in m.* [iii. 1–14.]
[14] Ca. 6. *in m.* [vi. 1–23.]

Digitized by Google

℔ *Dominica decima post pentecosten. Ex primo Regum.*[1] *Lectio .i.*

DOrmiuit autem Samuel vsque mane ... cum arca federis domini, Ophni et Phinees.

℔ *Secundum Mattheum.*[2] *Lectio .ij.*

NEmo potest duobus dominis seruire ... et conuersi dirumpant vos.

℔ *Tertia lectio secundum Lucam.*[3]

IN illo tempore: Dixit Iesus ad quosdam qui in se confidebant tanquam iusti, et aspernabantur ceteros, parabolam istam. Duo homines ascenderunt in templum vt orarent: vnus Phariseus et alter publicanus. Et reliqua.

℔ *Homilia sancti Augustini episcopi.*

DIceret saltem Phariseus: non sum sicut ceteri homines. Quid est ceteri homines nisi omnes preter ipsum. Ego (inquit) iustus sum, ceteri peccatores. Non sum sicut ceteri homines iniusti auari, raptores adulteri. Et ecce [4]tibi et[4] vicino ex[5] publicano maiorem[6] tumoris occasio. Sicut (inquit) publicanus iste. Ego (inquit) solus sum. Iste de ceteris est. Non sum (inquit) talis qualis iste per iustitias meas quibus iniquus non sum. Ieiuno bis in sabbato: decimas do omnium que possideo. Quid rogauerit deum quere in verbis eius et nihil inuenies. Ascendit orare: noluit rogare deum, sed se laudare. Parum est non Deum rogare, sed se laudare, insuper et roganti insultare Publicanus autem de longinquo stabat, et tamen deo ipse appropinquabat, cordis eum conscientia remouebat, pietas applicabat Publicanus autem de longinquo stabat, sed dominus eum de propinquo attendebat. Excelsus enim dominus et humilia respicit: excelsos[7] autem qualis erat ille Phariseus a longe cognoscit Excelsa quidem Deus a longe cognoscit, sed non ignoscit. Adhuc autem audi humilitatem publicani. Parum est quia de longinquo stabat nec suos oculos ad celum leuabat. Vt aspiceretur non aspiciebat.[8]

*Oratio.*

DEus, qui omnipotentiam tuam parcendo maxime, et miserendo[9] manifestas multiplica super nos misericordiam tuam: vt ad tua promissa currentes celestium bonorum facias esse consortes. Per.

[1] [iii. 15—iv. 4.] [2] [vi. 24—vii. 6.] [3] Ca. 18 *in m.*
[4—4] illi ex: 39. 41. tibi ex: 43. 44. 49. 61. 63. 64. 66.
[5] *om:* 39. etc. [6] maior est: 39. etc. [7] excelsus: 61.
[8] Te deum: *add.* 63. [9] miserando: 39. 41. 49. 61. 63. 66.

Digitized by Google

℔ *Feria secunda ex primo*[1] *Regum.*[2] *Lectio prima.*

CVmque venisset arca federis domini in castra ... quod capta esse arca dei.

℔ *Secundum Mattheum.*[3] *Lectio secunda.*

PEtite, et dabitur vobis ... scribe eorum et Pharisei.

℔ *Feria tertia. Ex primo*[4] *Regum.*[5] *Lectio prima.*

PHilistijm autem tulerunt arcam dei ... vlulatus vniuscuiusque ciuitatis in celum.

℔ *Secundum Mattheum.*[6] *Lectio .ij.*

CVm autem discendisset[7] de monte, secute sunt ... dimitte mortuos sepelire mortuos suos.

℔ *Feria quarta. Ex primo Regum.*[8] *Lectio prima.*

FVit ergo arca domini in regione Philisthinorum ... ad terminos Bethsames.

℔ *Secundum Mattheum.*[9] *Lectio .ij.*

ET ascendente eo in nauiculam, secuti sunt ... vocare iustos, sed peccatores.

℔ *Feria quarta.*[10] *Ex primo*[11] *Regum.*[12] *Lectio prima.*

POrro Bethsamite metebant triticum in valle ... descendite, et reducite eam ad vos.

℔ *Secundum Mattheum.*[13] *Lectio .ij.*

TVnc accesserunt ad eum discipuli Ioannis ... ut mittat operarios in messem suam.

℔ *Feria sexta.*[14] *Ex primo Regum.*[15] *Lectio prima.*

VEnerunt ergo viri Cariathiarim ... nec apposuerunt vltra vt venirent in terminos Israel.

℔ *Secundum Mattheum.*[16] *Lectio .ij.*

ET conuocatis duodecim discipulis suis, dedit illis ... hic saluus erit.

[1] *libro: add.* 63. [2] [iv. 5–22.] [3] [vii. 7–29.]
[4] *libro: add.* 63. [5] Ca. 5 *in m.* [v. 1–12] *om.* 38.
[6] Cap. 8 *in m.* [viii. 1–22.] [7] *Thus also* 38. descendisset: 39. etc.
[8] Ca. 6 *in m.* [vi. 1–12.] [9] [viii. 23—ix. 13.]
[10] *quinta:* 38 etc. [11] *libro: add.* 63. 66.
[12] *libro: add.* 43. 63. 66. [vi. 13–21.] [13] [ix. 14–38.]
[14] *dominicae decimae post Pentecosten: add.* 38.
[15] *Caput vij*: *add. in m.* 41. etc. *libro: add.* 43. 66. [vii. 1–13.]
[16] Ca. 10 *in m.* [x. 1–22.]

Digitized by Google

*Sabbato. Ex i.*[1] *Regum.*[2] *Lectio .i.*

FActa est itaque manus domini super Philistheos ... ius regis qui regnaturus est super eos.

℔ *Secundum Mattheum.*[3] *Lectio secunda.*

CVm autem persequentur vos in ciuitate ista ... non perdet mercedem suam.

℔ *Dominica .xi. post pentecosten ex. .i. Regum.*[4] *Lectio .i.*

DIxit itaque Samuel omnia verba Domini ad populum ... vnusquisque in[5] ciuitatem suam.

℔ *Secundum Mattheum.*[6] *Lectio .ij.*

ET factum est: Cum consummasset Iesus precipiens ... in die iudicij, quam tibi.

*Tertia lectio secundum Marcum.*[7]

IN illo tempore: Exiens Iesus de finibus Tyri venit per Sidonem ad mare Galilee inter medios fines Decapoleos. Et reliqua.

℔ *Homelia† sancti Gregorij pape.*

VIgilanter intuendum est quod voce domini ad prophetam dicitur vt prius eius sermones audiat et postmodum loquatur. Audiuimus[8] enim verba Dei: si facimus et tunc ea proximis recte loquimur: cum prius ipsi fecerimus. Quod bene Marcus euangelista confirmat: cum factum domini miraculum narrat, dicens: Adducunt ei surdum et mutum: et deprecabantur eum: vt imponeret illi manum. Cuius ordinem curationis insinuat subdens. Misit digitos suos in auriculas: expuensque tetigit linguam eius, et suspiciens[9] in celum ingemuit et ait illi: Epheta, quod est adaperire. Et statim aperte sunt aures eius, et solutum est vinculum lingue eius: et loquebatur recte. Quid est enim quod creator omnium deus: cum surdum et mutum sanare voluisset: in aures illius suos digitos misit: et expuens linguam eius tetigit? Quid per digitos redemptoris: nisi dona sancti spiritus designantur? Vnde cum in loco alio eiecisset demonium, dixit: Si in digito Dei eijcio demonia: profecto venit in vos regnum Dei. Qua de re per euangelistam alium dixisse describitur. Si ego in spiritu Dei eijcio demonia, igitur peruenit in vos regnum Dei.[10]

[1] *libro: add.* 63.
[2] [vii. 13—viii. 9.]
[3] [x. 23—42.]
[4] [viii. 10–22.]
[5] ad: 63.
[6] Ca. 11. *in m.* [xi. 1–24.] *Cap.* 1. 38.
[7] Ca. 7 *in m.*
[8] Audimus: 39. 41. 63.
[9] suscipiens: 39.
[10] Te deum: *add.* 63.

Digitized by Google

*Oratio.*

OMnipotens sempiterne deus, qui abundantia pietatis tue et merita supplicum excedis, et vota : effunde super nos misericordiam tuam, vt dimittas que conscientia metuit, et adijcias quod oratio non presumit : per.

℔ *Feria .ij. Ex .i.*[1] *Regum.*[2] *Lectio .i.*

ET erat vir de Beniamin, nomine Cis ... hodie reperietis eum.

℔ *Secundum Mattheum.*[3] *Lectio secunda.*

IN illo tempore : Respondens Iesus dixit : Confitebor[4] ... quomodo perderent eum.[5]

℔ *Feria .iij. Ex .i. Regum.*[6] *Lectio .i.*

ET ascenderunt in ciuitatem ... indicem tibi verbum Dei.

℔ *Secundum Mattheum.*[7] *Lectio .ij.*

IEsus autem sciens, secessit inde ... ex verbis tuis condemnaberis.

℔ *Feria .iiij. Ex primo*[8] *Regum.*[9] *Lectio prima.*

TVlit autem Samuel lenticulam olei ... Num et Saul inter prophetas ?

℔ *Secundum Mattheum.*[10] *Lectio secunda.*

TVnc responderunt ei quidam de scribis et phariseis ... ipse, meus frater, soror, et mater est.

℔ *Feria .v. Ex .i.*[11] *Regum.*[12] *Lectio .i.*

CEssauit autem prophetare ... ille vero dissimulabat se audire.

℔ *Secundum Mattheum.*[13] *Lectio .ij.*

IN illo die exiens Iesus de domo, sedebat secus mare ... aliud vero tricesimum.

℔ *Feria .vi. Ex .i.*[14] *Regum.*[15] *Lectio .i.*

ET factum est quasi post mensem... cuncti viri Israel nimis.

[1] *libro : add.* 63. 66. [2] Cap. 9 *in m.* [ix. 1–13.] [3] [xi. 25—xii. 14.]
[4] confiteor : 39. etc. [5] illum : 41. [6] [ix. 14–27.]
[7] [xii. 15–37.] [8] *libro : add.* 63. 66. [9] Ca. 10 *in m.* [x. 1–12.]
[10] [xii. 38–50.] [11] *libro : add.* 63. 66. [12] [x. 13–27.]
[13] Ca. 13 *in m.* [xiii. 1–23.] [14] *libro : add.* 38. 43. [15] Ca. 11 *in m.* [xi. 1–15.]

Digitized by Google

℣ *Secundum Mattheum.*[1] *Lectio .ij.*

ALiam parabolam proposuit illis, dicens ... Qui habet aures audiendi audiat.

℣ *Sabbato. Ex .i.*[2] *Regum.*[3] *Lectio prima.*

DIxit autem Samuel ad vniuersum Israel ... dedit vobis dominus regem.

℣ *Secundum Mattheum.*[4] *Lectio .ij.*

SImile est regnum celorum thesauro abscondito ... venientes nuntiauerunt Iesu.

℣ *Dominica .xij. post Pentecosten. Ex primo Regum.*[5] *Lectio .i.*

SI timueritis dominum, et seruieritis ei ... vos et rex vester pariter peribitis.

℣ *Secundum Mattheum.*[6] *Lectio .ij.*

QVod cum audisset Iesus secessit inde in nauicula[7] ... Et quicunque tetigerunt, salui facti sunt.

℣ *Tertia lectio. Secundum Lucam.*[8]

IN illo tempore: Dixit Iesus discipulis suis: beati oculi qui vident que vos videtis. Et reliqua.

℣ *Homilia S. Ambrosij episcopi.*

IN lectione hac exponuntur hi qui sibi legisperiti esse videntur qui verba legis tenent: et vim legis ignorant. Et[9] ex ipso primo legis capitulo docet etiam legis ignaros probans quod in principio statim lex et patrem et filium predicauerit: et incarnationis dominice annunciauerit sacramentum dicens: Diliges dominum deum tuum: et diliges proximum tuum sicut teipsum Vnde dominus ait ad legisperitum: Hoc fac et viues. At ille sicut qui nesciret proximum suum, quia [10]non in Christum[10] credebat respondit. Quis est meus proximus? Itaque qui Christum nescit: nescit et legem. Quomodo enim potest scire legem cum veritatem ignoret: cum lex annuntiet veritatem? Homo quidam ex Ierusalem descendebat in Hierico: Vt enim[11] locum qui propositus[12] est nobis[13] planius possimus absoluere: veterem

[1] [xiii. 24–43.]
[2] *libro: add.* 63.
[3] Ca. 12 *in m.* [xii. 1–13.]
[4] [xiii. 44—xiv. 12.]
[5] [xii. 14–25.]
[6] [xiv. 13–36.]
[7] nauiculam: 66.
[8] Ca. 10 *in m.*
[9] *om.* 43.
[10]—[10] in Christum non: 63. 66.
[11] eum: 39. 41.
[12] præpositus: 66.
[13] vobis: 44.



Digitized by Google

ciuitatis Hierico repetamus historiam. Meminimus itaque quod Hierico (sicut legimus in libro qui inscribitur Iesu naue) magna ciuitas fuerit muralibus septa parietibus que non ferro peruia: non arieti possit esse penetrabilis. In ea Raab habitasse meretricem : que exploratores quos direxit Iesus hospitio suscepit : consilio instruxit : postulantibus ciuibus abijsse respondit. Abscondit in tecto et vt se suosque vrbis excidio posset eripere coccum[1] in fenestra ligauit. Vrbis autem ipsius inexpugnabiles muros septem tubarum sacerdotalium sono et populi vlulantis: vlulatu consono corruisse.[2]

*Oratio.*

OMnipotens et misericors Deus de cuius munere venit, vt tibi a fidelibus tuis digne et laudabiliter seruiatur: tribue quesumus nobis, vt ad promissiones tuas sine offensione curramus: per.

℔ *Feria .ij. Ex primo Regum.*[3] *Lectio prima.*

FIlius vnius anni erat Saul ... in terram Gad et Galaad.

℔ *Secundum Mattheum.*[4] *Lectio .ij.*

TVnc accesserunt ad eum ab Ierosolymis scribe et pharisei ... sanata est filia eius ex illa hora.

℔ *Feria .iij. ex .i.*[5] *Regum.*[6] *Lectio .i.*

CVmque adhuc esset Saul in Galgala ... Philisthijm consederant in Machmas.

℔ *Secundum Mattheum.*[7] *Lectio .ij.*

ET cum transisset[8] inde Iesus ... doctrina Phariseorum et Sadduceorum.

℔ *Feria .iiij. ex*[9] *primo Regum.*[10] *Lectio prima.*

ET egressi sunt ad preliandum ... alter ad meridiem contra Gabaa.

℔ *Secundum Mattheum.*[11] *Lectio .ij.*

VEnit autem Iesus in partes Cesaree Philippi ... filium hominis venientem in regno suo.

[1] coccinum: 61. 64.
[2] Te deum: *add.* 63.
[3] Ca. 13. *in m.* [xiii. 1-7.]
[4] Ca. 15. *in m.* [xv. 1-28.]
[5] *libro: add.* 66.
[6] xiii. 7-16.]
[7] [xv. 29—xvi. 12.]
[8] ntrasset: 44.
[9] *libro: add.* 61. 64.
[10] [xiii. 17—xiv. 5.]
[11] [xvi. 13-28.]

Digitized by Google

℔ *Feria .v. ex i.*[1] *Regum.*[2] *Lectio i.*

DIxit autem Ionathas ad adolescentem...accidit quasi miraculum a Deo.

℔ *Secundum Mattheum.*[3] *Lectio .ij.*

ET post dies sex, assumpsit ... Et contristati sunt vehementer.

℔ *Feria .vi. Ex primo*[4] *Regum.*[5] *Lectio prima.*

ET respexerunt speculatores Saul, qui erant ... sociati sunt sibi in die illa.

℔ *Secundum Mattheum.*[6] *Lectio .ij.*

ET cum venissent Capharnaum : accesserunt ... ibi sum in medio eorum.

℔ *Sabbato. Ex .i.*[7] *Regum.*[8] *Lectio .i.*

ADiurauit autem Saul populum, dicens : Maledictus vir ... et occiderunt ibi.

℔ *Secundum Mattheum.*[9] *Lectio .ij.*

TVnc accedens Petrus ad eum ... Qui potest capere capiat.

℔ *Dominica decima tertia post Pentecosten.*
*Ex . i. Regum.*[10] *Lectio i.*

EDificauit autem Saul altare domino ... porro philisthijm abierunt in loca sua.

℔ *Secundum Mattheum.*[11] *Lectio .ij.*

TVnc oblati sunt ei paruuli ... erunt primi nouissimi : et nouissimi primi.

℔ *Tertia lectio secundum Lucam.*[12]

IN illo tempore : Cum iret[13] iesus in Ierusalem, transibat per mediam Samaria : et Galileam. Et cum ingrederetur quoddam castellum occurrerunt ei decem viri leprosi. Et reliqua.

[1] *libro : add.* 43. 66.
[2] [xiv. 6–15.]
[3] Ca. 17 *in m.* [xvii. 1–22.]
[4] *libro : add.* 43. 66.
[5] [xiv. 16–24.]
[6] [xvii. 23—xviii. 20.]
[7] *libro : aad.* 43. 66.
[8] [xiv. 24–34.]
[9] [xviii. 21—xix. 12.]
[10] [xiv. 35–46.]
[11] [xix. 13–30.]
[12] Ca. 17 *in m.*
[13] iter : 61.



Digitized by Google

*Homilia sancti Augustini episcopi.*[1]

DE decem leprosis quos dominus ita mundauit, cum ait: ite, ostendite vos sacerdotibus queri potest, cur ad sacerdotes eos miserit: vt cum irent mundarentur. Nullum enim eorum quibus corporalia hec beneficia prestitit, inuenitur misisse ad sacerdotes nisi leprosos. Nam et illum a lepra mundauerat cui dixit. Vade ostende te sacerdoti: et offer pro te sacrificium, quod precepit Moyses in testimonium illis. Querendum est igitur, quid[2] ipsa lepra significet. Non enim sanati sed mundati dicuntur qui ea caruerunt Coloris quippe vitium est non valetudinis, aut integritatis sensuum atque membrorum. Leprosi ergo non absurde intelliguntur. qui scientiam vere fidei non habentes, varias doctrinas profitentur erroris. Nulla porro falsa doctrina est que non aliqua vera intermisceat. Vera ergo falsis inordinate permixta, in vna disputatione vel narratione hominis tanquam in vnius corporis colore apparentia significant lepram tanquam ventris[3] falsisque colorum locis humana corpora variantem atque maculantem. Sacerdotum[4] vero Iudeorum nemo fere fidelium dubitat figuram fuisse futuri sacerdotij regalis quod est in ecclesia quo consecrantur omnes pertinentes ad corpus Christi: summi et veri principes[5] sacerdotum.[6]

*Oratio.*

OMnipotens sempiterne deus da nobis fidei, spei, et charitatis augmentum: et vt mereamur assequi quod promittis, fac nos amare quod precipis, per.

℔ *Feria secunda ex primo libro*[7] *Regum.*[8] *Lectio prima.*[9]

ET Saul confirmato regno super Israel ... decem milia virorum Iuda.

℔ *Secundum Mattheum.*[10] *Lectio .ij.*

SImile est regnum celorum homini patrifamilias ... in redemptionem pro multis.

℔ *Feria tertia ex primo*[11] *Regum.*[12] *Lectio prima.*

CVmque venisset Saul vsque ad ciuitatem Amalec ... reliqua vero occidimus.

[1] *om.* 38.
[2] quod: 66.
[3] veris: 39. 41. 43. 49 61. 63. 64. 66.
[4] Sacerdotium: 39. 41. 64.
[5] principis: 39. etc.
[6] Te deum: *add.* 63.
[7] *om.* 39. 41. 61. 63. 66.
[8] [xiv. 47—xv. 4.]
[9] *secunda:* 39.
[10] Ca. 20. *in m.* [xx. 1–28.]
[11] *libro: add.* 63.
[12] [xv. 5–15.]

Digitized by Google

℔ *Secundum Mattheum.*[1] *Lectio .ij.*

ET egredientibus[2] illis ab Iericho ... et sanauit eos.

℔ *Feria quarta ex primo*[3] *Regum.*[4] *Lectio prima.*[5]

AIt autem Samuel ad Saul : Sine me ... vt adorem dominum Deum tuum.

℔ *Secundum Mattheum.*[6] *Lectio .ij.*

VIdentes autem principes sacerdotum ... nec penitentiam habuistis postea, vt crederetis ei.

℔ *Feria quinta. Ex primo Regum.*[7] *Lectio prima.*

REuersus ergo Samuel secutus est Saulem ... Etiam hunc non elegit dominus.

℔ *Secundum Mattheum.*[8] *Lectio secunda.*

ALiam parabolam audite ... pauci vero electi.

℔ *Feria .vi. Ex primo*[9] *Regum.*[10] *Lectio prima.*

ADduxit itaque Isai septem filios suos ... recedebat enim ab eo spiritus malus.

℔ *Secundum Mattheum.*[11] *Lectio .ij.*

TVnc abeuntes Pharisei, consilium inierunt ... ex illa die eum amplius interrogare.

℔ *Sabbato. Ex primo Regum.*[12] *Lectio prima.*

COngregantes autem Philisthijm agmina sua ... et stabat quadraginta diebus.

℔ *Secundum Mattheum.*[13] *Lectio .ij.*

TVnc Iesus locutus est ad turbas ... excolantes culicem, camelum autem glutientes.

℔ *Dominica xiiii. post pentecosten. Ex .i. Regum.*[14] *Lectio .i.*

DIxit autem Isai ad Dauid ... absque tributo in Israel.

[1] [xx. 29—xxi. 14.]
[2] ingredientibus : 61.
[3] *libro : add.* 43. 66.
[4] [xv. 16–30.]
[5] ij : 43.
[6] [xxi. 15–32.]
[7] [xv. 31—xvi. 9.]
[8] [xxi. 33—xxii. 14.]
[9] *Libro : add.* 43. 63. 66. *primum :* 41.
[10] [xvi. 10–23.]
[11] [xxii. 15–46.]
[12] Ca. 17 *in m.* [xvii. 1–16.]
[13] Ca. 23 *in m.* [xxiii. 1–24.]
[14] [xvii. 17–25.]

Digitized by Google

℔ *Secundum Mattheum.*[1] *Lectio secunda.*

VE vobis scribe et pharisei hypocrite ... Benedictus qui venit in nomine domini.

℔ *Tertia lectio secundum Mattheum.*[2]

IN illo tempore: Dixit Iesus discipulis suis. Nemo potest duobus dominis seruire. Et reliqua.[3]

℔ *Homilia sancti Ambrosij episcopi.*

NOlite soliciti esse anime vestre quid manducetis: neque corpori vestro quid induamini. Nonne anima plus est quam esca? et corpus plus quam vestimentum? Nihil enim moralius ad faciendam fidem omnibus credentibus a deo posse[4] conferri, quam quod aereus ille spiritus vitale collegium: anime corporisque contubernio federatum: sine nostro labore perpetui nec salutaris vsus[5] deficit[6] alimenti: nisi cum venerit suprema dies moriendi: Cum igitur anima indumento corporis vestiatur: vt vigore anime corpus animetur, absurdum est: vt victus nobis copiam defuturam deputemus[7] qui viuendi[8] iugem substantiam consequimur. Considerate (inquit) volatilia celi. Magnum sane et aptum quod[9] fide sumamus exemplum. Nam si volatilibus celi, quibus nullum exercitium cultionis, nullus de messium fecunditate prouentus est: indeficientem tamen prouidentia diuina largitur alimoniam: verum est causam inopie nostre auaritiam videri. Etenim illis[10] iccirco sine labore pabuli vsus exuberat: quod fructus sibi communem[11] ad escam datos speciali[12] quodam nesciunt vendicare dominatu. Nos communia amisimus: dum propria vendicamus.[13]

*Oratio.*

CVstodi domine ecclesiam tuam propitiatione perpetua: et quia sine te labitur humana mortalitas, tuis semper auxilijs et abstrahatur a noxijs, et ad salutaria dirigatur: Per.

℔ *Feria .ij. Ex primo Regum.*[14] *Lectio prima.*

ET ait Dauid ad viros qui stabant secum ... Vade, et dominus tecum sit.

[1] [xxiii. 25–39.]
[2] *om.* 66.
[3] Te deum: *add.* 63.
[4] Ca. 6 *in m.*
[5] vsu: 39. 41.
[6] posset: 39. 41. 43. 49. 61. 63. 64. 66.
[7] putemus: 39. 41. 63.
[8] videndi: 44.
[9] quid: 66.
[10] illic: 49. 61. 64.
[11] communes: 39. 41.
[12] spirituali: 61.
[13] Te deum: *add.* 63.
[14] [xvii. 26–37.]

Digitized by Google

℔ *Secundum Mattheum.*[1] *Lectio .ij.*

ET egressus Iesus de templo, ibat ... verba autem mea non preteribunt.

℔ *Feria .iij. Ex primo Regum.*[2] *Lectio prima.*

ET induit Saul Dauid vestimentis suis ... et interfecit eum, preciditque caput eius.

℔ *Secundum Mattheum.*[3] *Lectio .ij.*

DE die autem illa et hora nemo scit ... nescitis diem neque horam.

℔ *Feria .iiij. Ex .i. Regum.*[4] *Lectio .i.*

VIdentes autem Philisthijm quod mortuus esset fortissimus ... maximeque in conspectu famulorum Saul.

℔ *Secundum Mattheum.*[5] *Lectio .ij.*

SIcut enim homo peregre proficiscens ... fletus et stridor dentium.

℔ *Feria .v. ex .i.*[6] *Regum.*[7] *Lectio .i.*

POrro cum reuerteretur percusso philistheo Dauid ... vt fiam gener regis.

℔ *Secundum Mattheum.*[8] *Lectio .ij.*

CVm autem venerit filius hominis in maiestate sua ... in vitam eternam.

℔ *Feria .vi. ex .i.*[9] *Regum.*[10] *Lectio .i.*

FActum est autem tempus cum deberet dari Merob ... celebre factum est nomen eius nimis.

℔ *Beati Iude Apostoli Epistola catholica.*[11] *Lectio .ij.*

IVdas Iesu Christi seruus, frater autem Iacobi ... in his corrumpuntur.

[1] Ca. 24 *in m.* [xxiv. 1–35.]
[2] [xvii. 38–51.]
[3] [xxiv. 36—xxv. 13.]
[4] [xvii. 51—xviii. 5.]
[5] [xxv. 14–30.]
[6] *libro: add.* 43. 44. 49. 64.
[7] [xviii. 6–18.]
[8] [xxv. 31–46.]
[9] *libro: add.* 43.
[10] [xviii. 19–30.]
[11] *Ca.* 1. *in m.* [1–10.]

Digitized by Google

℔ *Sabbato Ex primo*[1] *Regum.*[2] *Lectio prima.*

LOcutus est autem Saul ad Ionathan ... David fugit, et saluatus est nocte illa.

℔ *Ex epistola Iude apostoli.*[3] *Lectio secunda.*

VE illis, qui in via Cain abierunt ... in omnia secula seculorum. Amen.

℔ *Dominica xv. post Pentecosten. Ex primo Regum.*[4] *Lectio .i.*

MIsit ergo Saul satellites suos ... Num et[5] Saul inter prophetas?

℔ [6]*Epistola beati Pauli Apostoli.*[7] *Ad Hebreos.*[8] *Lectio .ij.*

MVltiphariam multisque modis olim deus loquens ... qui hereditatem capient salutis.

℔ *Tertia lectio secundum Lucam.*[9]

IN illo tempore, Ibat Iesus in ciuitatem que vocatur Naim, et ibant cum eo discipuli eius et turba copiosa. Et reliqua.

℔ *Homilia sancti Augustini episcopi.*

DE iuuene illo resuscitato gauisa est mater vidua: de hominibus quotidie in spiritu resuscitatis gaudet, mater ecclesia. Ille quidem mortuus erat corpore: illi autem mente. Illius mors visibilis visibiliter plangebatur: illorum mors inuisibilis: alibi nec querebatur nec videbatur. Quesiuit ille qui nouerat mortuos. Ille solus nouerat mortuos qui poterat facere viuos. Nisi enim ad mortuos suscitandos venisset: apostolus non diceret surge qui dormis et exurge a mortuis, et illuminabit te Christus. Dormientem audis cum dicit surge qui dormis. Sed mortuum intellige cum audis, et exurge a mortuis.[10] Dicti sunt sepe dormientes morientes visibiliter, et plane omnes ei qui potest excitare dormiunt. Mortuus enim tibi mortuus est, qui quantumlibet expulses, quantumlibet lanies, quantumlibet vellices: non expergiscitur. Christo autem ille dormiebat: cui dictum est Surge: et continuo surrexit. Nemo tam facile excitat in lecto, quam facile Christus in sepulchro. Tres enim mortuos inuenimus a domino resuscitatos visibiliter: milia inuisibiliter.[11]

[1] *libro: add.* 38. 43.
[2] Ca. 19 *in m.* [xix. 1–10.]
[3] [11–25.]
[4] [xix. 11–24.]
[5] *om.* 38.
[6] *Ex: pr.* 39.
[7] *om.* 39.
[8] Ca. 1 *in m.* [i. 1–14.]
[9] Ca. 7 *in m.*
[10] tuis: *add.* 61
[11] Te deum: *add.* 63.

Digitized by Google

*Oratio.*

ECclesiam tuam domine miseratio continuata mundet et muniat: et quia sine te non potest salua consistere: tuo semper munere gubernetur: Per dominum.

℔ *Feria .ij. Ex. .i. Regum.*[1] *Lectio .i.*

FVgit autem Dauid de Naioth ... non annuntiem tibi.

℔ *Ex epistola Pauli ad Hebreos.*[2] *Lectio secunda.*

PRopterea abundantius oportet obseruare nos ea que ... eis qui tentantur auxiliari.

℔ *Feria tertia. Ex primo*[3] *Regum.*[4] *Lectio prima.*

REsponditque Dauid ad Ionathan ... sit dominus inter me et te, vsque in sempiternum.

℔ *Ex epistola Pauli ad Hebreos.*[5] *Lectio secunda.*

VNde fratres sancti,[6] vocationis celestis participes ... non potuerunt introire [7]in requiem ipsius[7] propter incredulitatem.

℔ *Feria quarta. Ex primo*[8] *Regum.*[9] *Lectio prima.*

ABsconditus est ergo Dauid ... vt interficeret dauid.

℔ *Ex epistola Pauli ad Hebreos.*[10] *Lectio secunda.*

TImeamus ergo ne forte relicta pollicitatione ... gratiam inueniamus in auxilio opportuno.

℔ *Feria quinta. Ex primo Regum.*[11] *Lectio prima.*

SVrrexit ergo Ionathas a mensa ... vt ponerentur panes calidi.

℔ *Ex epistola Pauli ad Hebreos.*[12] *Lectio secunda.*

OMnis namque[13] pontifex ex hominibus assumptus ... discretionem boni ac[14] mali.

[1] Ca. 20 *in m.* [xx. 1–9.]
[2] Ca. 2 *in m.* [ii. 1–18.]
[3] *libro: add.* 43. 63. 66.
[4] [xx. 10–23.]
[5] Cap. 3. *in m.* [iii. 1–19.]
[6] sancte: 39.
[7]—[7] *om.* 43.
[8] *libro: add.* 43.
[9] [xx. 24–33.]
[10] Ca. 4 *in m. om.* 38. [iv. 1–16.]
[11] [xx. 34—xxi. 6.]
[12] Ca. 5 *in m.* [v. 1–14]. 4: 63.
[13] autem: 61.
[14] et: 61. 64.

Digitized by Google

¶ *Feria sexta. Ex primo Regum. Lectio prima.*[1]

ERat autem ibi vir quidam de seruis Saul ... Hiccine ingredietur domum meam?

¶ *Ex epistola Pauli ad Hebreos.*[2] *Lectio secunda.*

QVapropter intermittentes inchoationis Christi sermonem ... pontifex factus ineternum.

¶ *Sabbato ex .i.*[3] *Regum.*[4] *Lectio .i.*

ABijt ergo Dauid inde, et fugit in speluncam ... gladium Goliath Philisthei dedit illi.

¶ *Ex epistola Pauli ad Hebreos.*[5] *Lectio secunda.*

HIc enim Melchisedec, rex Salem ... melioris testamenti sponsor factus est Iesus.

¶ *Dominica decima sexta post Pentecosten. Ex primo Regum.*[6] *Lectio prima.*

MIsit ergo rex ad accersendum[7] Achimelech ... mecumque seruaberis.

¶ *Ex epistola Pauli ad Hebreos.*[8] *Lectio secunda.*

ET alij quidem plures facti sunt sacerdotes ... prope interitum est.

¶ *Tertia lectio secundum Lucam.*[9]

IN illo tempore. Cum intraret Iesus in domum cuiusdam principis Phariseorum sabbato manducare panem, et ipsi obseruabant eum. Et ecce homo quidam hydropicus erat ante illum. Et reliqua.

¶ *Homelia† sancti Ambrosij episcopi.*

CVratur hydropicus in quo fluxus carnis, exuberans anime grauabat officia: spiritus extinguebat ardorem, deinde docetur humilitas, dum in illo conuiuio nuptiali appetentia loci superioris arcetur. Clementer tamen: vt persuasionis humilitas, asperitatem coertionis[10] excluderet, ratio proficeret[11] ad persua-

[1] [xxi. 7-15.]
[2] Ca. 6 *in m. om.* 38. [vi. 1-20.]
[3] *libro: add.* 43. 63. 66.
[4] Ca. 22 *in m.* [xxii. 1-10.]
[5] Ca. 7 *in m.* [vii. 1-21.]
[6] [xxii. 11-23.]
[7] accercendum: 43. accerscendum: 66.
[8] [vii. 23—viii. 13.]
[9] Ca. 14 *in m.* 24: 44.
[10] coercitionis: 43. coerctionis: 63.
[11] perficeret: 38.

Digitized by Google

sionis effectum,[1] et correctio emundaret effectum.[2] Huic quasi proximo lumine[3] humanitatis[4] copulatur. Que ita dominice sententie diffinitione distinguitur si in pauperes et debiles conferatur. Nam hospitalem esse remuneraturis affectus auaritie est. Postremo quasi emerite militie viro contemnendarum stipendium prescribitur facultatum, quod neque ille qui studijs intentus inferioribus, possessiones sibi terrenas coemit regnum celorum possit adipisci, cum dominus dicat: Vende omnia tua et sequere me. Impio quippe sitire est huius mundi bona concupiscere. Vnde et redemptor intra pharisei domum hydropicum curat et cum contra auaritiam disputaret scriptum[5] est. Audiebant autem hec omnia Pharisei qui erant auari, et deridebant illum. Quid ergo est quod intra Pharisei domum hydropicus curatur? nisi quod per alterius egritudinem corporis, in altero exprimitur egritudo cordis.[6]

*Oratio.*

TVa nos quesumus domine gratia semper et preueniat et sequatur, ac bonis operibus iugiter prestet esse intentos: per.

℔ *Feria secunda. Ex primo*[7] *Regum.*[8] *Lectio prima.*

ET annuntiauerunt Dauid, dicentes ... huc atque illuc vagabantur incerti.

℔ *Ex epistola Pauli ad Hebreos.*[9] *Lectio secunda.*

HAbuit quidem et prius iustificationes culture ... sine sanguinis effusione non fit[10] remissio.

℔ *Feria tertia. Ex primo Regum.*[11] *Lectio prima.*

NVntiatumque est Sauli quod fugisset Dauid de Ceila ... in cunctis millibus Iuda.

℔ *Ex epistola Pauli ad Hebreos.*[12] *Lectio secunda.*

NEcesse est ergo exemplaria quidem celestium ... consummauit in sempiternum sanctificatos.

℔ *Feria quarta. Ex primo*[13] *Regum.*[14] *Lectio prima.*

AT illi surgentes abierunt in Ziph ... non permisit eos vt consurgerent in Saul.

[1] affectum: 49. 61. 64.
[2] affectum: 39. 41. 43. 63. 64. 66.
[3] limine: 39. 41. 63. 64.
[4] humanitas: 39. 41. 63.
[5] inscriptum: 66.
[6] Te deum: *add.* 63.
[7] *libro: add.* 38.
[8] Ca. 23 *in m.* [xxiii. 1-13.]
[9] Cap. 9 *in m.* [ix. 1-22.]
[10] sit: 66.
[11] [xxiii. 13-23.]
[12] [ix. 23—x. 14.]
[13] *libro: add.* 38.
[14] [xxiii. 24—xxiv. 8.]

Digitized by Google

℣ *Ex epistola Pauli ad Hebreos.*[1] *Lectio secunda.*

COntestatur[2] autem nos et spiritus sanctus ... in acquisitionem anime.

℣ *Feria quinta ex*[3] *primo Regum.*[4] *Lectio prima.*

PORro Saul exurgens de spelunca pergebat .. ascenderunt ad tutiora loca.

℣ *Ex epistola Pauli ad Hebreos.*[5] *Lectio secunda.*

EST autem fides sperandarum substantia rerum ... parauit enim illis ciuitatem.

℣ *Feria sexta.*[6] *Ex primo*[7] *Regum.*[8] *Lectio prima.*

MORtuus est autem Samuel ... dabo viris quos nescio vnde sint.

℣ *Ex epistola Pauli ad Hebreos.*[9] *Lectio secunda.*

FIde, obtulit Abraham Isaac: cum[10] tentaretur[11] ... non sine nobis consummarentur.[12]

℣ *Sabbato ex .i. Regum.*[13] *Lectio .i.*

REgressi sunt itaque pueri Dauid per viam suam ... mingentem ad parietem.

℣ *Ex epistola Pauli ad Hebreos.*[14] *Lectio secunda.*

IDeoque et nos tantam habentes impositam nubem testium ... cum lachrymis inquisisset eam.

℣ *Dominica xvij. post Pentecosten. Ex .i. Regum.*[15] *Lectio .i.*

CVm autem vidisset Abigail Dauid ... honoraui faciem tuam.

℣ *Ex epistola Pauli ad Hebreos.*[16] *Lectio secunda.*

NON enim accessistis ad tractabilem ... Iesus Christus[17] heri et hodie: ipse et in secula.

[1] [x. 15–39.]
[2] Conterstatur: 38.
[3] *in*: 39.
[4] [xxiv. 8–23.]
[5] Ca. 11 *in m.* [xi. 1–16.]
[6] *iij*: 61.
[7] *libro: add.* 43.
[8] Ca. 25 *in m.* [xxv. 1–11.]
[9] [xi. 17–40.]
[10] dum: 41.
[11] tentarentur: 64.
[12] consummaretur: 39.
[13] [xxv. 12–22.]
[14] Ca. 12 *in m.* [xii. 1–17.]
[15] [xxv. 23–35.]
[16] [xii. 18—xiii. 8.]
[17] et: *add.* 38.

Digitized by Google

℣ *Tertia lectio secundum Mattheum.*[1]

IN illo tempore : Accesserunt ad Iesum pharisei : et interrogauit eum vnus ex eis legisdoctor tentans eum. Et reliqua.

℣ *Homilia sancti Ioannis* [2]*oris auri.*[2]

CONuenerunt vt in[3] multitudine vincerent quem ratione superare non poterant. A veritate nudos se esse professi sunt : qui multitudine se armauerunt. Dicebant enim apud se, Vnus loquatur pro omnibus, et omnes loquamur per vnum. Vt si quidem vicerit : omnes videamur vicisse, Si autem victus fuerit : vel[4] solus videatur confusus. O pharisei qui omnia propter homines cogitatis [5]et facitis,[5] Primum quidem venientes cum vno vincendi estis per vnum. Tamen posito quia vno victo homine[6] non intelligunt vos omnes esse victos? Nunquid conscientie vestre non sentiunt se esse confusas? Leuis est enim consolatio qui in seipso confusus est quod ab alijs ignoratur, Interrogauit Iesum vnus ex phariseis legis doctor tentans eum, Magister quod est mandatum magnum in lege? Migistrum[7] vocat cuius non vult esse discipulus. Simplicissimus interrogator, et malignissimus insidiator, de magno mandato interrogat, qui nec minimum obseruat. Ille enim debet interrogare de maiore iustitia qui iam minorem compleuit.[8]

*Oratio.*

DA quesumus domine populo tuo diabolica vitare contagia et te solum deum pura mente sectari. Per dominum.

*Feria .ij. Ex .i. Regum.*[9] *Lectio .i.*[10]

VEnit autem Abigail ad Nabal .. Phalti, filio Lais, qui erat de Gallim.[11]

℣ *Ex epistola Pauli ad Hebreos.*[12] *Lectio secunda.*

DOctrinis varijs et peregrinis nolite abduci ... Gratia cum omnibus vobis. Amen.

℣ *Feria .iij. ex .i.*[13] *Regum.*[14] *Lectio .i.*

ET venerunt Ziphei ad Saul in Gabaa ... sopor domini irruerat[15] super eos.

[1] Ca. 22 *in m.* [2—2] *Chrysostomi :* 38. 63. *os auri :* 39. 41. oris aurei : 64.
[3] *om.* 39. 41. 63. [4] ille : 39. [5—5] *om.* 39.
[6] homines : 39. 41. 49. [7] *Thus* Magistrum : 38. etc.
[8] Te deum : *add.* 63. [9] [xxv. 36–44.]
[10] ij : 39. 41. [11] Galli : 41.
[12] [xiii. 9–25.] [13] *libro : add.* 43.
[14] Ca. 26 *in m.* [xxvi. 1–12.] [15] irruat : 39.

Digitized by Google

*Ex*[1] *epistola Pauli ad Philippenses.*[2] *Lectio secunda.*

PAulus et Timotheus serui Iesu Christi ... siue per vitam, siue per mortem.

℔ *Feria .iiij.*[3] *i.*[4] *Regum.*[5] *Lectio .i.*

CVmque transisset dauid ex aduerso ... et Saul reuersus est in locum suum.

*Ex epistola Pauli ad Philippenses.*[6] *Lectio secunda.*

MIhi enim viuere Christus est ... quia Dominus Iesus Christus in gloriam[7] dei patris.

℔ *Feria quinta. Ex primo*[8] *Regum.*[9] *Lectio prima.*

ET ait Dauid in corde suo ... erit igitur mihi seruus sempiternus.

*Ex epistola Pauli ad Philippenses.*[10] *Lectio secunda.*

ITaque charissimi mei, sicut semper obedistis ... erga meum obsequium.

℔ *Feria .vi. Ex .i. Regum.*[11] *Lectio .i.*

FActum est autem in diebus illis ... super faciem suam in terra et adorauit.

*Ex epistola Pauli ad Philippenses.*[12] *Lectio secunda.*

DE cetero fratres mei, gaudete in Domino ... virtutis suc qua etiam possit subijcere sibi omnia.

℔ *Sabbato. Ex primo Regum.*[13] *Lectio prima.*

DIxit autem Samuel ad Saul ... ambulauerunt per totam noctem illam.

*Ex epistola Pauli ad Philippenses.*[14] *Lectio secunda.*

ITaque fratres mei charissimi et desyderatissimi ... Gratia domini nostri Iesu christi cum spiritu vestro. Amen.

[1] *om.* 49. 63. 66.
[2] Cap. 1 *in m.* [i. 1–20.]
[3] *ex : add.* 38. etc.
[4] *libro : add.* 43.
[5] [xxvi. 13–25.]
[6] [i. 21—ii. 11.]
[7] gloria est : 39. 41. 44. 49. 61. 63. 64. 66.
[8] *libro : add.* 43. 66.
[9] Ca. 27 *in m.* [xxvii. 1–12.]
[10] [ii. 12–30.]
[11] Ca. 28 *in m.* [xxviii. 1–14.]
[12] Ca. 3 *in m.* [iii. 1–21.]
[13] [xxviii. 15–25.]
[14] Ca. 4 *in m.* [iv. 1–23.]

Digitized by Google

℣ *Dominica decima octaua post Pentecosten. Ex .i. Regum.*[1]
*Lectio .i.*

COngregata sunt ergo Philisthijm vniuersa agmina ... non offendes oculos satraparum Philisthijm.

℣ [2]*Sanctum Iesu Christi Euangelium*[2] *secundum Marcum.*[3]
*Lectio .ij.*

INitium euangelij Iesu Christi filij dei ... secuti sunt eum.

℣ *Tertia lectio secundum Mattheum.*[4]

IN illo tempore : Ascendens Iesus in nauiculam transfretauit et venit in ciuitatem suam. Et reliqua.

℣ *Homilia sancti Ioannis* [5]*oris auri.*[5]

CHristum in humanis actibus diuina gessisse mysteria : et in rebus visibilibus inuisibilia exercuisse negocia : lectio hodierna monstrauit : Ascendit (inquit) in nauiculam et transfretauit et venit in ciuitatem suam. Nonne ipse est qui fugatis fluctibus maris profunda nudauit : vt Israeliticus populus inter stupentes vndas sicco vestigio velut montium concaua transiret. Nonne hic est qui Petri pedibus marinos vertices[6] inclinauit, vt inter[7] liquidum humanis gressibus solidum preberet obsequium? Et[8] quid est quod ipse sibi sic maris denegat seruitutem vt[9] breuissimi loci[10] transitum sub mercede nautica transfretaret? Ascendit (inquit) in nauiculam et transfretauit. Et quid mirum fratres? Christus venit suscipere infirmitates nostras, et sua nobis conferre remedia sanitatis, quia medicus qui non [11]infert sanitatem[11] infirmitates curare nescit. Et qui non fuerit cum infirmo infirmatus infirmo non potest conferre sanitatem. Christus ergo si in suis mansisset virtutibus commune cum hominibus nihil haberet.[12] Et si non implesset carnis ordinem : carnis in illo esset otiosa susceptio.[13]

*Oratio.*

DIrigat corda nostra quesumus domine tue miserationis operatio : quia tibi sine te placere non possumus.[14] Per dominum.

[1] Ca. 25 *in m. Thus also* 38. xxix. *in m.* 39. etc. [xxix. 1–7.] [2]—[2] *om.* 38.
[3] Ca. 1 *in m. om.* 38. [i. 1–20.] [4] Ca. 9 *in m.*
[5]—[5] *Chrysostomi:* 38. *os auri:* 39. 41. *oris aurei:* 61. 64. *hom. b. Petri Chrisologi:* 63.
[6] vortices: 39. 41. vercices: 61.
[7] iter: 39. etc. [8] vt: 44. [9] et: 44. [10] laci: 39. etc.
[11]—[11] fert infirmitatem: 39. 41. [12] haberent: 66.
[13] Te deum: *add.* 63. [14] secundum te viuere valeamus: *add.* 66.

Digitized by Google

¶ *Feria secunda. Ex primo*[1] *Regum.*[2] *Lectio prima.*

DIxitque Dauid ad Achis. Quid enim feci ... amara erat anima vniuscuiusque viri super filijs suis et filiabus.

¶ *Secundum Marcum.*[3] *Lectio .ij.*

ET ingrediuntur Capharnaum ... conueniebant ad eum vndique.

¶ *Feria .iij. Ex .i.*[4] *Regum.*[5] *Lectio .i.*

COnfortatus est autem Dauid in domino deo suo ... ascenderant camelos, et fugerant.

¶ *Secundum Marcum.*[6] *Lectio secunda.*

ET iterum intrauit Capharnaum post dies ... vinum nouum in vtres[7] nouos mitti debet.

¶ [8]*Feria .iiij.*[8] *ex .i. Regum.*[9] *Lectio .i.*

ERuit ergo Dauid omnia ... Dauid ipse et viri eius.

¶ *Secundum Marcum.*[10] *Lectio secunda.*

ET factum est iterum ... Iudam Iscariothem qui et tradidit illum.

¶ *Feria quinta. Ex primo Regum.*[11] *Lectio prima.*

PHilisthijm autem pugnabant aduersum Israel ... ieiunauerunt septem diebus.

¶ *Secundum Marcum.*[12] *Lectio .ij.*

ET veniunt ad domum, et conuenit iterum turba ... et dimittantur eis peccata.

¶ *Feria sexta. Secundus liber Samuelis, quem nos secundum Regum dicimus.*[13] *Lectio .i.*

FActum est autem postquam mortuus est Saul ... Ego interfeci christum domini.

¶ *Secundum Marcum.*[14] *Lectio .ij.*

ET ait illis : Nescitis parabolam hanc ? ... ventus et mare obediunt ei.

[1] *libro : add.* 43. 63. 66.
[2] [xxix. 8—xxx. 6.]
[3] [i. 21–45.]
[4] *libro : add.* 63. 66.
[5] [xxx. 6–17.]
[6] Ca. 2 *in m.* [ii. 1–22.]
[7] vrtes : 61.
[8]—[8] *om.* 44.
[9] [xxx. 18–31.]
[10] [ii. 23—iii. 19.]
[11] Ca. 31 *in m.* [xxxi. 1–13.]
[12] [iii. 20—iv. 12.]
[13] Cap. 1. *in m.* [i. 1–16.]
[14] [iv. 13–40.]

Digitized by Google

℔ *Sabbato ex .ij. Regum.*[1] *Lectio .i.*

PLanxit autem Dauid planctum huiuscemodi super Saul ... ceciderunt robusti et perierunt arma bellica?

℔ *Secundum Marcum.*[2] *Lectio .ij.*

ET venerunt trans fretum maris in regionem Gerasenorum ... turba multa, et comprimebant eum.

℔ *Dominica xix. post pentecosten ex tertio libro*[3] *Regum.*[4] *Lectio .i.*

ET dixit Elias Thesbites de habitatoribus Galaad ... vt comedamus et moriamur.

℔ [5]*Secundum Marcum.*[6] *Lectio .ij.*

ET mulier que erat in profluuio sanguinis ... circumibat[7] castella in circumitu[8] docens.

℔ *Tertia lectio secundum Mattheum.*[9]

IN illo tempore : Loquebatur Iesus principibus sacerdotum, parabolam hanc. Simile factum est regnum celorum, homini regi qui fecit nuptias filio[10] suo. Et reliqua.

℔ *Homelia† sancti Gregorij pape.*

TExtum lectionis euangelice fratres charissimi volo (si possum) sub breuitate transcurrere, vt in fine eius valeam ad loquendum largius vacare. Sed querendum prius est an hec apud Mattheum ipsa sit lectio, que apud Lucam sub appellatione cene describitur. Et quidem sunt nonnulla que sibi dissona esse videntur quia hic prandium, illic cena memoratur. Hic qui ad nuptias non dignis vestibus intrauit repulsus est, illic nullus intrasse dicitur qui repulsus esse perhibeatur. Qua ex re recte colligitur quod et hic[11] per nuptias presens ecclesia et illic per cenam eternum et vltimum conuiuium designatur, quia et hanc nonnulli exituri intrant et ad illud quisquis semel intrauerit vlterius non exibit. Et si quis forte contendat hanc eandem esse lectionem, ego melius puto (salua fide) alieno intellectui cedere, quam contentionibus deseruire. Quoniam et intelligi congrue forsitan potest, quia de proiecto eo qui cum nuptiali veste non venerat : quod Lucas tacuit Mattheus dixit. Quod vero per alium cena, per hunc autem prandium dicitur : nequa-

[1] [i. 17–27.]
[2] Ca. 5 *in m.* [v. 1–24.]
[3] *om.* 61. 63. 66.
[4] Ca. 17 *in m.* [xvii. 1–12.]
[5] *Sanctum euangelium : pr.* 38.
[6] [v. 25—vi. 6.]
[7] circuibat : 39. 41.
[8] circuitu : 39. 41. 43. 44. 61. 63. 64.
[9] Ca. 22 *in m.*
[10] filios : 43.
[11] et : *add.* 66.



Digitized by Google

quam vel hoc nostre intelligentie obsistit : quia cum ad horam nonam apud antiquos quotidie prandium fieret, ipsum quoque prandium cena vocabatur.[1]

*Oratio.*

OMnipotens et misericors deus vniuersa nobis aduersantia propitiatus exclude : vt mente, et corpore pariter expediti, que tua sunt, liberis mentibus exequamur : per.

℔ *Feria secunda ex tertio Regum.*[2] *Lectio prima.*

AD quam Elias ait. Noli timere sed vade ... verbum domini in ore tuo verum est.

℔ *Secundum Marcum.*[3] *Lectio .ij.*

ET vocauit duodecim et cepit eos mittere binos ... posuerunt illud in monumento.

℔ *Feria tertia ex libro*[4] *tertio Regum.*[5] *Lectio prima.*

POst dies multos factum est verbum domini ad Eliam ... quia hodie apparebo ei.

℔ *Secundum Marcum.*[6] *Lectio secunda.*

ET conuenientes apostoli ad Iesum ... erat enim cor eorum obcecatum.

℔ *Feria quarta ex tertio libro*[7] *Regum.*[8] *Lectio prima.*

ABijt ergo Abdias in occursum Achab ... omnis populus ait : Optima propositio.

℔ *Secundum Marcum.*[9] *Lectio .ij.*

ET cum transfretassent venerunt in terram Genezereth ... similia huiusmodi multa facitis.

℔ *Feria .v. ex .iii. Regum.*[10] *Lectio .i.*

DIxit ergo Elias prophetis Baal : Eligite ... duxit eos Elias ad torrentem Cison, et interfecit eos ibi.

℔ *Secundum Marcum.*[11] *Lectio .ij.*

ET aduocans iterum turbam dicebat illis ... surdos fecit audire, et mutos loqui.

[1] Te deum : *add.* 63.
[2] [xvii. 13–24.]
[3] [vi. 7–29.]
[4] *om.* 39. 41. 49. 61. 64.
[5] Cap. 18 *in m.* [xviii. 1–15.]
[6] [vi. 30–52.]
[7] *om.* 39. etc.
[8] [xviii. 16–24.]
[9] [vi. 53—vii. 13.]
[10] [xviii. 25–40.]
[11] [vii. 14–37.]

Digitized by Google

℣ *Feria .vi. ex .iii. Regum.*[1] *Lectio .i.*

ET ait elias ad Achab, Ascende ... vsque ad montem dei Horeb.

℣ *Secundum Marcum.*[2] *Lectio .ij.*

IN diebus illis iterum cum turba multa esset ... si in vicum introieris, nemini dixeris.

℣ *Sabbato ex .iij. Regum.*[3] *Lectio .i.*

CVmque venisset illuc, mansit in spelunca ... secutus est Eliam, et ministrabat ei.

℣ *Secundum Marcum.*[4] *Lectio .ij.*

ET egressus est Iesus et discipuli eius ... nisi Iesum tantum secum.

℣ *Dominica vigesima post pentecosten. Quartus liber regum.*[5] *Lectio .i.*

PReuaricatus est autem Moab in Israel, postquam mortuus est Achab ... quinquaginta qui erant cum eo.

℣ *Secundum Marcum.*[6] *Lectio .ij.*

ET descendentibus[7] illis de monte ... nisi in oratione et ieiunio.

℣ *Tertio*[8] *lectio secundum Ioannem.*[9]

IN illo tempore: Erat quidam regulus cuius filius infirmabatur Capharnaum. Et reliqua.

℣ *Homilia sancti Gregorij pape.*

LEctio sancti euangelij quam modo fratres audistis: expositione non indiget. Sed ne hanc tacite preterijsse videamur: exhortando potius quam exponendo in ea aliquid loquamur. Hoc autem vobis solummodo[10] expositione video esse requirendum, cur is qui ad salutem petendam venerat audiuit: Nisi signa et prodigia videritis: non creditis. Qui enim salutem querebat filio: proculdubio credebat. Neque enim ab eo quereret salutem, quem non crederet saluatorem. Quare ergo ei dicitur: nisi signa et prodigia videritis: non creditis: qui ante credidit quam signum[11] videret? Sed mementote quid petijt, et aperte cognoscetis, quia in fide dubitauit. Poposcit[12] namque: vt

[1] [xviii. 41—xix. 8.] [2] Ca. 8 *in m.* [viii. 1–26.] [3] [xix. 9–21.]
[4] [viii. 27—ix. 7.] [5] [i. 1–10.] *Caput j:* 39.
[6] [ix. 8–28.] [7] descedentibus: 38. [8] *Tertia:* 38. etc.
[9] Ca. 4 *in m.* [10] in: *add.* 39. 41. de: *add.* 63. 66.
[11] signa: 43. [12] Pro poscit: 66.



Digitized by Google

descenderet et sanaret filium eius. Corporalem ergo presentiam domini querebat, qui per spiritum nusquam deerat. Minus itaque in illo credidit, quam[1] non putauit salutem posse dare nisi presens esset et corpore. Si enim perfecte credidisset, proculdubio sciret quia non esset locus vbi non esset deus. Ex magna ergo parte diffisus[2] est qui virtutis honorem non dedit maiestati, sed presentie corporali. Et salutem itaque filio petijt, et tamen in fide dubitauit quia eum ad quem venerat, et potentem ad curandum credidit: et tamen morienti filio esse absentem putauit.[3]

*Oratio.*

LArgire quesumus domine fidelibus tuis indulgentiam placatus, et pacem: vt pariter ab omnibus mundentur offensis: et secura tibi mentem[4] deseruiant. per.

℔ *Feria secunda ex quarto*[5] *Regum.*[6] *Lectio prima.*

RVrsumque misit ad eum principem quinquagenarium ... scripta sunt in libro sermonum dierum regum Israel.

℔ *Secundum Marcum.*[7] *Lectio .ij.*

ET inde profecti pretergrediebantur Galileam ... pacem habete inter vos.

℔ *Feria .iij. ex .iiij.*[8] *Regum.*[9] *Lectio .i.*

FActum est autem: cum leuare vellet dominus Eliam ... si autem non videris, non erit.

℔ *Secundum Marcum.*[10] *Lectio .ij.*

ET inde exurgens, venit in fines Iudee ... primi, erunt nouissimi, et nouissimi primi.

*Feria .iiij. ex .iiij. Regum.*[11] *Lectio .i.*

CVmque pergerent, et incedentes sermocinarentur ... inde reuersus est in Samariam.

℔ *Secundum Marcum.*[12] *Lectio .ij.*

ERant autem in via ascendentes Ierosolymam ... sequebatur eum in via.

*Feria .v. ex .iiij. Regum.*[13] *Lectio .i.*

IOram vero filius Achab regnauit super Israel ... Nunc autem adducite mihi psaltem.[14]

[1] quem: 39. etc.
[2] diffusus: 39. 44. 61.
[3] Te deum: *add.* 63.
[4] mente: 38. etc.
[5] *libro: add.* 43. 63. 66.
[6] [i. 11–18.]
[7] [ix. 29–49.]
[8] *libro: ada.* 43. 66.
[9] Ca. 2 *in m.* [ii. 1–10.]
[10] Ca. 10 *in m.* [x. 1–31.] 9 *in m.* 44.
[11] [ii. 11–25.]
[12] [x. 32–52.]
[13] *Cap. iij*: 39. etc. [iii. 1–15.]
[14] saltem: 39.

Digitized by Google

℔ *Secundum Marcum.*[1] *Lectio .ij.*

ET cum appropinquarent Ierosolyme ... dimittet vobis peccata vestra.

℔ *Feria sexta. Ex .iij.*[2] *Regum.*[3] *Lectio prima.*

CVmque caneret psaltes facta est super eum manus domini ... et reuersi sunt in terram suam.

℔ *Secundum Marcum.*[4] *Lectio secunda.*

ET veniunt rursus Ierosolymam ... Et mirabantur super eo.

℔ *Sabbato ex .iiij. Regum.*[5] *Lectio .i.*

MVlier autem quedam de vxoribus prophetarum ... filium enim non habet, et vir eius senex est.

℔ *Secundum Marcum.*[6] *Lectio .ij.*

ET venerunt ad eum Sadducei ... Et multa turba eum libenter audiuit.

℔ *Dominica xxi. post pentecosten. Ex quarto Regum.*[7] *Lectio .i.*

PRecepit itaque vt vocaret[8] eam ... Non surrexit puer.

℔ *Secundum Marcum.*[9] *Lectio .ij.*

ET dicebat eis in doctrina sua, Cauete a scribis ... Qui autem sustinuerit in finem, hic saluus erit.

℔ *Tertia lectio secundum Mattheum.*[10]

IN illo tempore: Dixit Iesus discipulis suis parabolam hanc. Simile est regnum celorum homini regi[11] qui voluit rationem ponere cum seruis suis. Et reliqua.

℔ *Homilia sancti Augustini episcopi.*

NArrauit dominus similitudinem valde terribilem, quia simile est regnum celorum homini patri familias, qui posuit rationem cum seruis suis: in quibus inuenit debitorem decem milium talentorum. Et cum iussisset vt omnia que habebat et omnis eius familia et ipse venderentur,[12] et debitum solueretur, aduolutus genibus domini sui: rogabat eum dilationem, et

[1] Ca. 11 *in m.* [xi. 1–26.]
[2] *Thus also* 38. *quarto:* 39. etc.
[3] [iii. 15–27.]
[4] [xi. 27—xii. 17.]
[5] Cap. 4 *in m.* [iv 1–14].
[6] [xii. 18–37.]
[7] [iv. 15–31.]
[8] vocarent: 61.
[9] [xii. 38—xiii. 13.]
[10] Ca. 18 *in m.*
[11] *om.* 38.
[12] venderetur: 41.

Digitized by Google

meruit remissionem. Misertus est[1] enim dominus eius sicut audiuimus et omne debitum dimisit illi. At ille debito liber sed iniquitatis seruus, postquam egressus est a facie domini sui: inuenit etiam ipse debitorem suum qui debebat non decem milia talentorum: quantum ipsius debitum fuit: sed centum denarios,[2] cepit suffocare eum trahere et dicere: Redde quod debes. At ille rogabat conseruum sicut ipse rogauerat dominum. Sed non talem ipse inuenit conseruum, qualem ille dominum. Non solum illi remittere debitum noluit: sed nec dilationem dedit. Contortum rapiebat ad solutionem: iam debito dominico liber. Displicuit conseruis: et renuntiauerunt domino suo quod actum esset.[3]

*Oratio.*

FAmiliam tuam quesumus domine continua pietate custodi: vt a cunctis aduersitatibus te protegente sit libera, et in bonis actibus tuo nomini sit deuota: Per.

℔ *Feria secunda ex*[4] *quarto Regum.*[5] *Lectio prima.*

INgressus est ergo Eliseus domum ... comederunt, et superfuit iuxta verbum domini.

℔ *Secundum Marcum.*[6] *Lectio .ij.*

CVm autem videritis abominationem desolationis ... omnibus dico, Vigilate.

℔ *Feria tertia ex quarto Regum.*[7] *Lectio prima.*

NAaman autem princeps militie regis Syrie ... sciat esse prophetam in Israel.

℔ *Epistola*[8] *Pauli ad collossenses.*[9] *Lectio secunda.*

PAulus apostolus Iesu Christi ... siue que in celis sunt.

[1] *om.* 61. 64. [2] et: *add.* 39. 41. 61. 64.

[3] et dominus fecit adesse seruum, et dixit ei: Serue nequam, quum mihi tanta deberes, misertus tui in omnia dimisi tibi, non ergo et te oportebat misereri conserui tui, sicut et tui misertus sum? Et iussit omnia quae illi demiserat exigi. Ergo hanc similitudinem ad nostram instructionem proposuit, et admonendo perire nos noluit. Sic, inquit, et vobis faciet pater coelestis, si non remiseritis vnusquisque vestrum fratribus vestris ex corde vestro. Ecce fratres res in aperto est, admonitio vtilis et valde salubris. Obedientia debetur, vt quod iustum est impleatur, quia omnis homo et debitor est dei, et debitorem habet fratrem suum. Quis est enim qui non fit debitor dei, nisi in quo nullum potest inueniri peccatum? Quis est autem qui non habeat debitorem fratrem, nisi in quem nemo peccauit?: *add.* 38.
Te deum: *add.* 63.

[4] *libro: add.* 63. [5] [iv. 32–44.] [6] [xiii. 14–37.]

[7] Ca. 5 *in m.* [v. 1–8] *libro: add.* 43. 66.

[8] *beati: add.* 43. 63. 66. [9] Cap. 1 *in m.* [i. 1–20.]

Digitized by Google

*Feria .iij. Ex .iiij. Regum.*[1] *Lectio prima.*

VEnit ergo Naaman cum equis et curribus ... Abijt ergo ab eo electo terre[2] tempore.

℔ *Ex epistola*[3] *Pauli ad Colossenses.*[4] *Lectio secunda.*

ET vos cum essetis aliquando alienati ... abundantes in illo in gratiarum actione.

℔ *Feria quinta, Ex quarto Regum.*[5] *Lectio prima.*

DIxitque Giezi puer viri Dei ... Et egressus est ab eo leprosus quasi nix.

℔ *Ex epistola*[6] *Pauli ad Colossenses.*[7] *Lectio secunda.*

VIdete ne quis vos decipiat per philosophiam ... ad saturitatem carnis.

℔ *Feria sexta ex quarto Regum.*[8] *Lectio prima.*

DIxerunt autem filij[9] prophetarum ad Eliseum ... nocte circundederunt ciuitatem.

℔ *Ex epistola Pauli ad Colossenses.*[10] *Lectio secunda*

IGitur si consurrexijtis cum Christo ... non est personarum acceptio apud Deum.

℔ *Sabbato. Ex quarto Regum.*[11] *Lectio prima.*

COnsurgens autem diluculo minister viri Dei ... non venerunt latrones Syrie in terram Israel.

℔ *Ex epistola Pauli ad Colossenses.*[12] *Lectio secunda.*

DOmini, quod iustum est et equum : seruis prestate ... Gratia domini nostri Iesu Christi vobiscum, Amen.

℔ *Dominica .xxii. post pentecosten.*[13] *Ex .iiij. libro*[14] *Regum. Lectio .i.*

FActum est autem post hec congregauit Benadad ... quid amplius expectabo a domino ?

[1] [v. 9–19.]
[2] *om.* 39. 41. 64.
[3] *beati : add.* 43. 63. 66.
[4] [i. 21–ii. 7.]
[5] Ca. 6 *in m.* *So also* 38. 44. Ca. 5 : 63. [v. 20–27.]
[6] *beati : add.* 43. 63. 66.
[7] [ii. 8–23.]
[8] [vi. 1–14.] *Cap. vj.* : 39. ix : 41.
[9] filiæ : 66.
[10] Cap. 3 *in m.* [iii 1–25.]
[11] Ca. 11 *in m. sic et* 38. [vi. 15–23.] Ca. 6. 63.
[12] [iv. 1–18.] *c.iiij.* : 39. etc.
[13] [vi. 24–33.]
[14] *om.* 39. 41. 63. 66.

Digitized by Google

¶ *Ex*[1] *epistola Pauli ad Timotheum*[2] *.ij.*[3] *Lectio secunda.*

PAulus apostolus Iesu Christi per voluntatem dei ... ministrauit mihi, tu melius nosti.

*Tertia*[4] *lectio secundum Mattheum.*[5]

IN illo tempore: Abeuntes Pharisei consilium inierunt vt caperent Iesum in sermone. Et reliqua.[6]

¶ *Homilia sancti Ioannis episcopi.*

OMnis malitia confunditur aliquoties ratione veritatis, corrigitur autem nunquam maxime eorum qui proposito malo et non ignorantia peccant. Ecce enim sacerdotes postquam terrere dominum non potuerunt dicentes in qua potestate hec facis: postquam parabolarum ratione constricti sub[7] iudicio ipsi se reos fecerunt, dicentes Malos male perdet: nemine contra eos dicente testimonium nisi conscientia sola. Nunquid non compunxit eos timor peccati? nunquid non compescuit[8] eos vel libertatis consideratio? Sed quid? Abierunt, et consilium acceperunt vt eum caperent in sermone. Quemadmodum si aliquis claudere voluerit currentis aque meatum, si vna ex parte clausa fuerit aque violentia: aliunde sibi semitam rumpit. Sic et eorum malignitas ex vna parte confusa alium sibi aditum adinuenit. Sicut enim non potest fieri vt ligna mittendo extinguas ignem: sic fieri non potest vt rationem reddendo places hominem malum. Et sicut ignis quanto magis ligna susceperit in maiorem flammam erigitur: sic animus malus quanto magis veritatem audierit, tanto amplius in malitiam excitatur. Abierunt ergo et consilium acceperunt. Quo abierunt? ad Herodianos: Nam ex eo quod non dicit consiliati sunt sed consilium acceperunt, ex eo quod pariter cum Herodianis venerunt: apparet quod cum illis huiusmodi circumuentionis consilium tractauerunt.[9]

*Oratio.*

DEus refugium nostrum, et virtus, adesto pijs ecclesie tue precibus author ipse pietatis et presta, vt quod fideliter petimus, efficaciter consequamur: per dominum.

¶ *Feria .ij. ex quarto Regum.*[10] *Lectio prima.*

DIxit autem Eliseus: Audite verbum domini ... venite eamus, et nuntiemus in aula regis.

[1] *om.* 49. 63. 66. [2] Ca. *in m.* [i. 1–18]. cap. 1 *in m.* 44.
[3] *Thus also* 38. c.j. *in m.* 39. etc. ij: *om.* 61. 64.
[4] *ij:* 63. 66. [5] Ca. 22 *in m.* [6] *om.* 66. [7] suo: 63.
[8] compsecuit: 66. [9] Te deum: *add.* 63. [10] Ca. 7. *in m.* [vii. 1–9.]

Digitized by Google

℔ *Ex Epistola*[1] *secunda ad Timotheum.*[2] *Lectio secunda.*

TV ergo fili mi confortare in gratia ... tenentur ad ipsius voluntatem.

℔ *Feria .iij. ex .iiij. Regum.*[3] *Lectio .i.*

CVmque[4] venissent ad portam ciuitatis, narrauerunt eis ... conculcauit eum populus in porta, et mortuus est.

*Ex Epistola*[5] *.ij. ad Timotheum.*[6] *Lectio .ij.*

HOc autem scito,[7] quia in nouissimis diebus ... ad omne opus bonum instructus.

*Feria .iiij. ex Daniele.*[8] *Lectio .i.*

IN anno .ij. regni Nabuchodonosor ... precepit vt perirent omnes sapientes Babylonis.

℔ *Ex epistola*[9] *.ij. Ad Timotheum.*[10] *Lectio secunda.*

TEstificor coram Deo et Iesu Christo qui iudicaturus[11] est viuos et mortuos ... Gratia vobiscum Amen.

℔ *Feria .v. ex Daniele.*[12] *Lectio .i.*

ET egressa sententia, sapientes interficiebantur ... qui solutionem regi annuntiet.

*Ex*[13] *epistola*[14] *Pauli ad Titum.*[15] *Lectio .ij.*

PAulus seruus dei, Apostolus autem Iesu Christi ... ad omne opus bonum reprobi.

*Feria .vi. Ex Daniele.*[16] *Lectio .i.*

REspondit rex, et dixit Danieli cuius nomen erat Baltassar ... Interpretationem quoque eius dicemus coram te rex.

℔ *Ex Epistola*[17] *ad Titum.*[18] *Lectio .ij.*[19]

TV autem loquere que decent sanam doctrinam ... Nemo te contemnat.

[1] *Pauli:* *add.* 49. 61. 64.
[2] Cap. 2. *in m.* [ii. 1–26.] ij: *add.* 49. 61. 64.
[3] [vii. 10–20.]
[4] Cum: 39.
[5] *Pauli:* *add.* 43. 61. 63. 64. 66.
[6] [iii. 1–17.] *Caput* iij: *in m.* 39.
[7] scio: 61.
[8] Ca. 2. *in m.* [ii. 1–12.]
[9] *Pauli:* *add.* 43. 49. 61. 63. 64. 66.
[10] Cap. 4. *in m.* [iv. 1–22.]
[11] indicaturus: 66.
[12] [ii. 13–25.]
[13] *om.* 43. 49. 63. 66.
[14] *beati:* *add.* 43. 63. 66.
[15] Ca. 3. *in m.* *Thus also* 38. 41. *Ca. j.* 39. 44. [i. 1–16.]
[16] [ii. 26–36.]
[17] *Pauli:* *add.* 49. 61. 66.
[18] [ii. 1–15.] *Cap. ij. in m.* 39.
[19] *prima:* 43.

Digitized by Google

*Sabbato. Ex Daniele.*[1] *Lectio .i.*

TV rex regum es ... tu potuisti aperire hoc sacramentum.

℣ *Ex epistola*[2] *ad Titum.*[3] *Lectio .ij.*

ADmone illos principibus et potestatibus subditos esse ... Gratia dei cum omnibus vobis. Amen.

℣ *Dominica xxiij. post Pentecosten. Liber Tobie.*[4] *Lectio .i.*

TObias ex tribu et ciuitate Nephthalim[5] ... dedit illi memoratum pondus argenti.

*Ex*[6] *epistola*[7] *beati*[8] *Petri apostoli .i.*[9] *Lectio .ij.*[10]

PEtrus apostolus Iesu christi electis aduenis dispersionis ... in quem[11] desiderant angeli prospicere.

*Tertia lectio. Secundum Mattheum.*[12]

IN illo tempore : Loquente Iesu ad turbas[13] : ecce princeps vnus accessit et adorauit[14] eum dicens : Domine[15] filia mea modo defuncta est. Et reliqua.

*Homilia Sancti Hieronymi presbyteri.*

OCtauum signum est in quo princeps suscitari poterat[16] filiam suam nolens de mysterio vere resurrectionis[17] excludi. Sed subintrauit mulier sanguine fluens et octauo sanatur loco : vt principis filia de hoc exclusa numero veniat ad nonum iuxta illud quando[18] in psalmo[19] dicitur. Ethiopia preueniet manus eius deo. Et cum intrauit[20] plenitudo gentium tunc omnis Israel saluus erit.[21] Ecce mulier que sanguinis fluxum patiebatur duodecim annis : accessit[22] retro et tetigit fimbriam vestimenti eius. In euangelio secundum Lucam scribitur : quod principis filia .xij. annos habebat[23] etatis : Nota ergo quod eo tempore hec mulier, id est, gentium populus ceperit egrotare, quo [24]genus crediderit Iudeorum.[24] Nisi enim ex comparatione virtutum vitium non ostenditur. Hec autem mulier sanguine fluens non in domo : non in vrbe accidit[25] ad dominum : quia iuxta legem

[1] [ii. 37–47.]
[2] *beati Pauli : add.* 43. 63. 66. *Pauli : add.* 61.
[3] Ca. 3. *in m.* [iii. 1–15].
[4] Ca. 1. *in m.* [i. 1–12.]
[5] Nephthali : 43. 66.
[6] *om.* 43. 49. 63.
[7] *prima : add.* 39. 41. 43. 63. 66.
[8] *om.* 63.
[9] *om.* 38. 39. 41. 43. 63. 66.
[10] Cap. 1. *in m.* [i. 1–12.]
[11] quae : 43.
[12] Ca. 9. *in m.*
[13] turbam : 61.
[14] adorabat : 43. 49. 61. 64.
[15] *om.* 43.
[16] *So also* 38. petierat : 39. 41. postulat : 43. etc.
[17] Circuncisionis : 43. 49. 61. 64.
[18] quod : 39. 41. 43. 49. 61. 63. 64. 66.
[19] psalmis : 43.
[20] intrauerit : 39. etc.
[21] Et : *add.* 43. 49. 61. 63. 64. 66.
[22] accesserit : 39.
[23] haberet : 43. 63. 66.
[24]—[24] gens Iudaeorum crediderat : 43. gens crediderit Iudaeorum : 64. genus Iudaeorum crediderit : 63. 66.
[25] accedit : 38. etc

Digitized by Google

vrbibus excludebatur : sed in itinere ambulante domino, vt dum pergit ad aliam, alia curaretur : vnde dicunt et[1] apostoli : Vobis quidem prius[2] oportebat predicari verbum dei : sed quoniam indignos[3] vos iudicastis[4] salute transgredimur ad gentes. Dicebat enim intra se : Si tetigero tantum [5]fimbriam vestimenti[5] eius : salua ero.[6]

*Oratio.*

ABolue[7] quesumus domine tuorum delicta populorum : et a peccatorum nostrorum nexibus : que pro nostra fragilitate contraximus : tua benignitate liberemur : Per.

*Feria .ij. Ex Tobia.*[8] *Lectio .i.*

POst multum vero temporis, mortuo Salmanasar rege ... Cum vero sol occubuisset, abijt et sepeliuit eum.

*Ex epistola .i. beati*[9] *Petri apostoli.*[10] *Lectio .ij.*

PRopter quod, succincti lumbos mentis vestre ... verbum quod euangelizatum est in vobis.

℔ *Feria .iij. Ex Tobia.*[11] *Lectio i.*

ARguebant autem eum omnes proximi eius ... alijs[12] huiuscemodi verbis exprobrabat ei.

℔ *Ex epistola .i.* [13]*Petri apostoli.*[14] *Lectio .ij.*

DEponentes igitur omnem malitiam ... nunc autem misericordiam consecuti.

*Feria .iiij. Ex Tobia.*[15] *Lectio .i.*

TVnc Tobias ingemuit et cepit orare cum lachrymis ... vt ab isto improperio liberaret eam.

℔ *Ex Epistola prima beati*[16] *Petri apostoli.*[17] *Lectio .ij.*

CHarissimi obsecro vos tanquam aduenas ... pastorem et episcopum animarum vestrarum.

℔ *Feria quinta. Ex Tobia.*[18] *Lectio prima.*

FActum est autem die tertia dum compleret orationem ... orationes in conspectu domini recitate.

[1] ei : 39. [2] *om :* 43. [3] *om :* 43. 63. 66.
[4] indignos : *add.* 43. 63. 66. [5]—[5] vestimentum : 43. 63. 66.
[6] Te deum : *add.* 63. [7] Absolue : 38. etc. [8] [i. 18 –ii. 7.]
[9] *om.* 63. [10] [i. 13–25.] [11] [ii. 8–23.] [12] alij : 66.
[13] *beati : add.* 39. 41. 43. 61. 64. 66. [14] Ca. 2. *in m.* [ii. 1–10.]
[15] Cap. 3 *in m.* [iii. 1–11.] [16] *om.* 63.
[17] Ca. 2. *in m. So also* 38. 61. [ii. 11–25.] *Caput tertium* : 39. 44.
[18] [iii. 12–25.]

Digitized by Google

℔ *Ex Epistola*[1] *beati Petri Apostoli.*[2] *Lectio secunda.*

SImiliter et mulieres, subdite sint viris ... angelis et potestatibus et virtutibus.

℔ *Feria vi. Ex Tobia.*[3] *Lectio .i.*

IGitur cum Tobias putaret orationem suam exaudiri ... omnia consilia tua in ipso permaneant.

℔ *Ex Epistola*[4] *beati Petri apostoli.*[5] *Lectio secunda.*

CHristo igitur passo in carne ... commendent[6] animas suas in benefactis.

℔ *Sabbato. Ex Tobia.*[7] *Lectio prima.*

INdico etiam tibi fili mi dedisse me decem talenta ... donec hec ipsa nuntiem patri meo.

*Ex epistola beati*[8] *Petri apostoli.*[9] *Lectio .ij.*[10]

SEniores ergo qui in vobis sunt obsecro ... in Christo Iesu. Amen.

℔ *Dominica .xxiiij. post pentecosten.*

℔ *Notandum quod hec dominica est .v. vagantium, tamen ideo ponitur hic, et non cum alijs vagantibus, quia fere semper legitur post pentecosten in hoc loco, et rarissime ante septuagesimam, vt supra dictum fuit.*

℔ *Liber Iudith.*[11] *Lectio .i.*

ARphaxad itaque rex Medorum subiugauerat multas gentes ... defenderet se de omnibus regionibus his.

℔ *Ex*[12] *Epistola*[13] *beati*[14] *Petri apostoli .ii.*[15] *Lectio secunda.*[16]

SImon Petrus, seruus et apostolus Iesu Christi...dominus noster Iesus Christus significauit mihi.

℔ *Tertia lectio. Secundum Mattheum.*[17]

IN illo tempore: Dixit Iesus discipulis suis: cum videritis abominationem desolationis que dicta est a Daniele propheta stantem in loco sancto: qui legit intelligat. Et reliqua.

[1] *prima: add.* 39. 41. 43. 49. 61. 63. 64. 66.
[2] Cap. 3 *in m.* [iii. 1–22.]
[3] [iv. 1–20.]
[4] *j: add.* 39. 41. 43. 61. 63. 66.
[5] Ca. 4 *in m.* [iv. 1–19.]
[6] commendant: 66.
[7] [iv. 21—v. 9.]
[8] *om.* 63.
[9] Cap. 5 *in m.* [v. 1–14.]
[10] *prima:* 39. 44.
[11] Cap. 1. *in m.* [i. 1–12.]
[12] *om.* 43. 49. 63. 66.
[13] *secunda: add.* 39. 41. 63.
[14] *om.* 63.
[15] *om.* 39. 41. 63.
[16] Cap. 1. *in m.* [i. 1–14.
[17] Cap. 24: *in m.* 43. 44. 61. 63. 66.

Digitized by Google

¶ *Homelia† sancti Hieronymi presbyteri.*

QVando ad intelligentiam prouocamur: mysticum[1] monstratur esse quod dictum est. Et[2] legimus[3] in Daniele hoc modo:[4] In dimidio hebdomadis auferetur sacrificium meum[5] et libamina: et in templo [6]desolationum abominatio[6] erit, vsque ad consummationem temporis: et consummatio dabitur super solitudinem. De hoc et apostolus loquitur quod[7] homo iniquitatis et aduersarius eleuandus sit contra omne quod dicitur deus: [8]aut quod[8] colitur ita vt audeat stare in templo dei et ostendere quod ipse sit deus. Cuius aduentus secundum operationem satane destruet[9] eos: et ad solitudinem rediget[10] qui se susceperit.[11] Potest autem simpliciter aut de Antichristo accipi: aut de imagine Cesaris quam Pilatus posuit in templo: aut de Adriani equestri statua: que in ipso sancto sanctorum loco vsque in presentem diem stetit. Abominatio quoque secundum veterem scripturam dolorum[12] seruitus[13] nuncupatur. Et iccirco additur desolationis: quod in desolato templo atque destructo idolorum[14] positum sit.[15]

*Oratio.*

EXcita quesumus domine tuorum fidelium voluntates: vt diuini operis fructum propensius exequentes pietatis tue remedia maiora percipiant: Per dominum.

¶ *Feria .ij. Ex Iudith*[16] *Lectio .i.*

ANno tertio decimo[17] Nabuchodonosor regis ... de domo regis assumpsit multum nimis.

¶ *Ex Epistola*[18] *beati*[19] *Petri apostoli .ij.*[20] *Lectio*[21] *secunda.*

DAbo autem operam et frequenter habere vos ... animam iustam iniquis operibus cruciabant.

¶ *Feria tertia. Liber Ester.*[22] *Lectio prima.*

IN diebus Assueri qui regnauit ab India vsque Ethiopiam ... vbi rex Assuerus manere consueuerat.

[1] mysterium: 61.
[2] *om.* 43. 49. 61. 63. 64. 66.
[3] autem: *add.* 43. 49. 61. 63. 64. 66.
[4] Et: *add.* 43. 63. 66.
[5] *om.* 43.
[6—6] abominatio desolationum: 43. 63. 66.
[7] et: 44.
[8—8] et: 43. 63. 66.
[9] destruat: 43.
[10] redigat: 43.
[11] susceperint: 39. 41. 43. 49. 61. 63. 64. 66.
[12] idolorum: 39. 41. 44. 49. 61. 64.
idolum: 43. 63. 66.
[13] *om.* 43. 63. 66.
[14] idolum: 43. 49. 61. 63. 64. 66.
[15] Te deum: *add.* 63.
[16] ca. 2. *in m.* [ii. 1–10.]
[17] decimotertio: 49. 61. 64.
[18] *secunda: add.* 39. 41. 66. *prima: add.* 63.
[19] *om.* 63.
[20] *om.* 39. 41. 63. 66.
[21] [i. 15—ii. 8.]
[22] ca. *in m.* [i. 1—9.] *Ca. j.* 39.

Digitized by Google

*Ex epistola .2.*[1] *Petri apostoli.*[2] *Lectio .ij.*

NOuit dominus pios de tentatione eripere ... Sus lota in volutabro luti.

℔ *Feria .iiij. ex Esther.*[3] *Lectio .i.*

ITaque die septimo, cum rex esset hilarior ... cuncte vxores tam maiorum quam minorum deferant maritis suis honorem.

℔ *Ex epistola secunda*[4] *Petri apostoli.*[5] *Lectio secunda.*

HAnc ecce vobis charissimi secundam scribo epistolam ... in diem eternitatis. Amen.

℔ *Feria quinta. Liber*[6] *Iob.*[7] *Lectio prima.*

VIr erat in terra Hus, nomine Iob ... Egressusque est satan a facie domini.

℔ *Apocalypsis beati*[8] *Ioannis apostoli.*[9] *Lectio secunda.*

APocalypsis IESV Christi quam dedit illi Deus ... Deus qui est et qui erat : et qui venturus est omnipotens.

℔ *Feria sexta ex*[10] *Iob.*[11] *Lectio prima.*

CVm autem quadam die filij et filie eius comederent, et biberent ... neque stultum quid contra Deum locutus est.

℔ *Ex Apocalypsi.*[12] *Lectio .ij.*

EGo Ioannes frater vester et particeps ... septem ecclesie sunt.

*Sabbato. Ex Iob.*[13] *Lectio .i.*

FActum est autem, cum quadam die venissent filij dei ... Videbant enim dolorem esse vehementem.

℔ *Ex Apocalypsi beati Ioannis Apostoli.*[14] *Lectio .ij.*

ET angelo Ephesi ecclesie[15] scribe[16] ... Esto fidelis vsque ad mortem : et dabo tibi coronam vite.[17]

[1] *beati : add.* 39. 41.
[2] [ii. 9–22.]
[3] [i. 10–20.]
[4] *beati : add.* 39. 41.
[5] Cap. 3. *in m.* [iii. 1–18.]
[6] *ex libro :* 63.
[7] Cap. 1. *in m.* [i. 1–12.]
[8] *beato :* 66.
[9] Cap. 1. *in m.* [i. 1–8.]
[10] *est :* 38.
[11] [i. 13–22.]
[12] [i. 9–20.] *beati Ioannis Apostoli : add.* 38.
[13] Ca. 2. *in m.* [ii. 1–13.]
[14] [ii. 1–10.]
[15] Ecclesia : 66.
[16] scribæ : 44.
[17] *Finis : add.* 39. 41.

Digitized by Google

## ¶ SANCTORVM HISTORIAE

*Ex probatis auctoribus summatim decerpte.*

## IANVARIVS.

### ¶ *Circuncisio Christi duplex maius.*

*ad vesperas. hymnus*, Christe redemptor, *etc.* [1]*vt in die natiuitatis.*

*Antyphona.*† Propter nimiam charitatem, qua dilexit nos deus filium suum misit in similitudinem carnis peccati, halleluia, halleluia.

*Oratio.*

DEus, qui salutis eterne beate Marie virginitate fecunda humano generi premia prestitisti, tribue quesumus, vt ipsam pro nobis intercedere sentiamus per quam meruimus auctorem vite suscipere dominum nostrum Iesum Christum filium tuum, qui, *etc.*

*Et non fit commemoratio de alijs octauis.*

*Ad matutinum Inuitatorium.*[2] Christus natus est nobis, venite adoremus.

*Hymnus.* A solis ortus *etc. vt in natiuitate.*[3]

*Antiphona.* O admirabile commertium creator generis humani animatum corpus sumens, de virgine nasci dignatus est et procedens homo sine semine largitus est nobis suam deitatem.

### ¶ *Lectio tertia ex capite*[4] *secundo Luce.*

ET postquam consummati sunt dies octo, vt circuncideretur puer, vocatum est nomen eius Iesus, quod vocatum est ab angelo, priusquam in vtero conciperetur.

### ¶ *Ex sermone sancti Bernardi.*

MAgnum et mirabile sacramentum. Circumciditur puer et vocatur Iesus. Quid sibi vult ista connexio? Circuncisio nempe magis saluandi, quam saluatoris esse videtur, et saluatorem

[1] [*See below*, p. 366.]
[2] die 1. *in m.*
[3] die natiuitatis: 39. etc. [*See below*, p. 366.]
[4] *capitulo*: 60.

Digitized by Google

circuncidere decet, magis quam circuncidi. Sed agnosce mediatorem dei, et hominum qui ab ipso natiuitatis sue exordio diuinis humana sociat, ima summis. Nascitur ex muliere: sed cui fecunditatis fructus sic accedat, vt non decidat flos virginitatis. Pannis inuoluitur, sed panni ipsi angelicis laudibus honorantur. Absconditur in presepio, sed proditur radiante stella de celo. Sic et circuncisio veritatem suscepte probat humanitatis et nomen quod est super omne nomen gloriam indicat maiestatis. Circunciditur tanquam verus Abrahe filius, Iesus vocatur tanquam filius Dei.

℔ *Ad laudes.*

*Antiphona.* Mirabile mysterium declaratur hodie, inuocantur[1] nature, deus homo factus est, id quod fuit permansit, et quod non erat assumpsit, non commixtionem passus, nec diuisionem.

*Oratio.* Deus qui salutis, *vt supra.*

℔ *Ad vesperas.*

*Hymnus.* Christe redemptor *vt supra.*

*Antiphona.* Magnum hereditatis mysterium templum dei factus est vterus nesciens virum, non est pollutus ex ea[2] carnem assumens: omnes gentes venient dicentes: Gloria tibi domine.

*Oratio.* Deus qui *vt supra.*

*Deinde pro commemoratione octaue Sancti Stephani. Antiphona.* Stephanus autem plenus gratia et fortitudine faciebat prodigia et signa magna in populo.

*Oratio.*

OMnipotens sempiterne deus qui primitias martyrum in beati leuite Stephani sanguine dedicasti tribue quesumus, vt pro nobis intercessor existat, qui pro suis etiam persecutoribus exorauit Dominum nostrum Iesum Christum filium tuum, qui tecum etc.

*Et non fit comemoratio de alijs octauis.*

*In octaua S. Sthephani*[3] *Inuitatorium, hymni, antiphone, et tertia lectio dicuntur sicut in die*[4] *Sancti Stephani.*[4] *Oratio.* Omnipotens, *vt supra, et est notandum quod in laudibus post predictam orationem dicuntur etiam orationes Sancti Ioannis, et Innocentium. Vespere dicuntur de Sancto Stephano et post eius orationem pro commemoratione octaue Sancti Ioannis dicitur Antiphona.* Iste est

[1] innouantur: 39. etc.
[2] eo: 63.
[3] *Thus.* die 2. *in m.*
[4]—[4] *om.* 39. 41.

Digitized by Google

Ioannes, qui supra pectus domini in cena recubuit, beatus apostolus cui reuelata sunt secreta celestia.

*Oratio.* Ecclesiam tuam, *vt.* [1]*supra in eius festo,*[1] *et non fit commemoratio de Innocentibus.*

℔ *In octaua sancti Ioannis*[2] *inuitatorium, hymni, antiphone: tertia lectio et oratio dicuntur sicut in* [3]*eius festo*[3] *et in laudibus, post orationes*[4] *Ioannis dicitur etiam oratio Innocentium. Vespere dicuntur de sancto Ioanne et post eius orationem pro commemoratione octaue Innocentium dicitur Antiphona.*

Hi sunt qui cum mulieribus non sunt coinquinati, virgines enim sunt, et sequuntur agnum quocumque ierit.

*Oratio.* Deus cuius hodierna, etc. *vt in* [5]*eorum festo.*[5]

*In octaua Innocentium*[6] *Inuitatorium, hymni, antiphone, tertia lectio et oratio dicuntur sicut in* [7]*eorum festo.*[7]

*In vigilia Epiphanie.*[8]

*Inuitatorium hymni, antiphone, et Oratio dicuntur sicut in die circuncisionis, siue incidat in dominica, siue in alio quocunque die.*

℔ *Tertia lectio secundum Mattheum.*

IN illo tempore: Defuncto Herode ecce angelus domini apparuit in somnis Ioseph in Egypto, dicens: Surge,[9] accipe puerum et matrem eius: et vade in terram Israel defuncti sunt enim qui querebant animam pueri. et reliqua.

*Homilia Sancti Hyeronymi presbyteri.*

EX hoc loco intelligimus non solum Herodem, sed et sacerdotes et scribas eodem tempore necem domini fuisse meditatos. Qui surgens accepit puerum et matrem eius. Non dixit accepit[10] filium suum et vxorem suam, sed puerum et matrem eius: quasi nutricius[11] non maritus: Audiens autem quod Archelaus regnaret in Iudea pro Herode patre suo, timuit illo ire. Multi propter ignorantiam historie labuntur errore, putantes eundem esse Herodem a quo in passione sua dominus irridetur: et qui nunc mortuus esse refertur. Ergo Herodes ille qui cum Pilato postea amicitias fecit, huius Herodis filius est frater Archelai. Quem et ipsum Tyberius Cesar Lugdunum que Galliarum est ciuitas relegauit, fratremque eius Herode[12] successorem regni fecit. Lege Iosephi historiam. Et veniens habitauit in ciuitate que vocatur Nazareth: vt adimpleretur quod dictum est per prophetas: Quoniam Nazareus vocatur.[13] Si fixum, de scripturis posuisset exemplum, nunquam diceret quod dictum

[1]–[1] *in die:* 39. 41.
[2] die 3. *in m.*
[3]–[3] *die:* 39. 41.
[4] *orationem sancti:* 39. etc.
[5]–[5] *die:* 39. 41.
[6] die. 4. *in m.*
[7]–[7] *die:* 39. 41.
[8] die. 5. *in m.*
[9] et: *add.* 43. 63.
[10] *om.* 38.
[11] nutritus: 39.
[12] Herodem: 39. etc
[13] vocabitur: 38. etc.



Digitized by Google

est per prophetas : sed simpliciter quod dictum est per prophetam. Nunc autem pluraliter prophetas vocans ostendit se non verba de scripturis sumpsisse, sed sensum. Nazarenus enim sanctus interpretatur. Sanctum autem dominum futurum omnis scriptura commemorat.

## *EPIPHANIA DOMINI*

*duplex maius ad vesperas Hymnus.*

HOstis Herodis[1] impie, Christum venire quid times? Non eripit mortalia, Qui regna dat celestia.

Ibant magi, quam viderant,[2] Stellam sequentes preuiam. Lumen requirunt lumine : Deum fatentur munere.

Lauacra puri gurgitis Celestis agnus attigit : Peccata, que non detulit : Nos abluendo sustulit.

Nouum genus potentie : aque rubescunt hydrie, Vinum[3] iussa fundere : mutauit vnda originem.

Gloria tibi domine : Qui apparuisti hodie Cum patre et sancto spiritu In sempiterna secula. Amen.

*Et sic terminantur hymni*[4] *omnibus horis per totam octauam.*

*Antiphona.* Magi videntes stellam dixerunt ad invicem : Hoc signum magni regis est eamus, et inquiramus eum : et offeramus ei munera : aurum, thus, et myrram halleluia halleluia.

*Oratio.*

DEus, qui hodierna die vnigenitum tuum gentibus stella duce reuelasti : concede propitius, vt qui iam te ex fide cognouimus, vsque ad contemplandam speciem tue celsitudinis perducamur. per eundem. etc.

℔ *Ad matutinum.*[5]

*Inuitatorium.* Christus apparuit nobis, venite adoremus.

*Hymnus.* Hostis Herodes.[6]

*Antiphona.* Reges Tharsis, et insule munera offerent. Reges Arabum et Saba dona adducent, halleluia halleluia.

℔ *Notandum quod hodie omittuntur prima et secunda lectiones occurrentes in dominicali, et loco earum leguntur infrascripte.*

℔ *Prima lectio ex Isaie.* 62

OMnes sitientes venite ad aquas : et qui non habetis argentum, properate, emite, et comedite. Venite, emite, absque argento : et absque vlla commutatione vinum et lac. Quare appenditis argentum non in panibus, et laborem vestrum[7] in saturitate?

[1] Herodes : 38. etc. Herodes hostis : 43.
[2] viderunt : 39.
[3] Vinumque : 39. etc.
[4] *in : add.* 39. etc.
[5] die. 6. *in m.*
[6] *vt supra : add.* 39. etc.
[7] non : *add.* 39. etc.

Digitized by Google

Audite audientes me, et comedite bonum, et delectabitur in crassitudine anima vestra. Inclinate aurem vestram, et venite ad me: audite, et viuet anima vestra, et feriam vobiscum pactum[1] sempiternum, misericordias Dauid fideles. Ecce, testem populis dedi eum ducem ac preceptorem gentibus. Ecce, gentem quam nesciebas: vocabis et gentes que te non cognouerunt, ad te current propter dominum[2] tuum et sanctum Israel: quia glorificauit te: Querite dominum dum inueniri potest, inuocate eum dum prope est. Derelinquat impius viam suam, et vir iniquus cogitationes suas: et revertatur ad dominum, et miserebitur eius, et ad deum nostrum quoniam multus est ad ignoscendum. ¶ [3]Surge, illuminare Ierusalem: quia venit lumen tuum, et gloria domini super te orta est. Quia ecce tenebre operient terram: et caligo populos: super te autem orietur dominus, et gloria eius in te videbitur. Et ambulabunt gentes in lumine tuo, et reges in splendore ortus tui. Leua in circumitu oculos tuos, et vide: omnes isti congregati sunt, venerunt tibi. Filii tui de longe venient, et filie tue de latere surgent. Tunc videbis et affluues, et mirabitur, et dilatabitur cor tuum, quando conuersa fuerit ad te multitudo maris: fortitudo gentium venerit tibi. Inundatio camelorum operiet te: dromedarii Madian et Epha: omnes de Saba venient, aurum et thus deferentes, et laudem domini[4] annuntiantes.

¶ *Lectio .ij. secundum Mattheum.*[5]

CUm natus esset Iesus in Bethlehem ... reuersi sunt in regionem suam.

*Tertia lectio. Homilia sancti Gregorii pape.*

SIcut ex lectione euangelica fratres audistis celi rege nato rex terre turbatus est: quia nimirum terrena altitudo confunditur cum celsitudo celestis aperitur. Sed querendum nobis est: quidnam sit quod redemptore nato pastoribus in Iudea angelus apparuit, atque ad orandum[6] hunc ab oriente magos non angelus: sed stella perduxit? Quia videlicet Iudeis tanquam ratione vtentibus rationale animal, id est, angelus predicare debuit. Gentibus[7] vero quia vti ratione nesciebant, ad cognoscendum dominum: non per vocem sed per signa perducuntur: Vnde et per Paulum dicitur: Lingue in signum sunt non fidelibus sed infidelibus, prophetie autem non infidelibus, sed fidelibus. Quia et illis prophetie tanquam fidelibus non infidelibus: et istis signa tanquam infidelibus non fidelibus data sunt. Et notandum quod redemptorem nostrum cum iam

[1] meum: *add.* 39.
[2] deum: *add.* 39. etc.
[3] Caput. 60. *in m.*
[4] domino: 39. etc.
[5] Ca. 2. *in m.* [ii. 1–12.]
[6] adorandum: 39. etc.
[7] Gentiles: 39. etc.



Digitized by Google

perfecte esset etatis eisdem gentibus apostoli predicant, eumque paruulum, et necdum per humani corporis officium loquentem, stella gentibus denunciat, et[1] quia nimirum rationis ordo poscebat vt loquentem dominum loquentes nobis, predicatores innotescerent, et necdum loquentem elementa muta[2] predicarent. Sed in omnibus signis que vel nascente domino vel moriente monstrata sunt considerandum nobis est, quanta fuerit in quorundam Iudeorum corde duritia, que[3] hunc nec per prophetie donum, nec per miracula agnouerunt. Omnia quippe elementa auctorem suum venisse testata sunt. Vt enim de his quodam vsu humano loquar, deum hunc celi esse cognouerunt: quia protinus stellam miserunt. Mare cognouit quia sub plantis eius, se calcabile prebuit. Terra cognouit, quia eo moriente contremuit. Sol cognouit, quia lucis sue radios abscondit. Saxa et parietes agnouerunt: quia tempore mortis sue scissa sunt. Infernus agnouit, quia hos quos tenebat mortuos: reddidit. Et tamen hunc quem deum omnia insensibilia elementa senserunt: adhuc infidelium Iudeorum corda Deum esse minime cognoscunt, et duriora saxis scindi ad penitentiam nolunt: eumque confiteri abnegant: quem elementa (vt diximus) aut signis aut scissionibus Deum clamant.

℔ *Ad laudes.*

*Antiphona.* Ante luciferum genitus, et ante secula dominus saluator noster hodie mundo apparuit halleluia halleluia.

℔ *Ad vesperas.*

*Hymnus.* Hostis Herodes, *vt supra.*

*Antiphona.* Tribus miraculis ornatum diem sanctum colimus. Hodie stella magos duxit ad presepium, hodie vinum ex aqua factum est ad nuptias: hodie a Ioanne in Iordane Christus baptizari voluit vt saluaret nos halleluia.

℔ *Hec Antiphona dicitur ad vesperas infra octauam.*

℔ *Notandum quod cuilibet diei per totam octauam assignatur propria tertia lectio, tamen cum inciderit dominica infra octauam Epiphanie omittitur tertia lectio de octaua, et legitur de dominica infra octauam, vt ibi inuenies.*

℔ *Die .7. de octaua*[4] *epiphanie.*[5]

*Lectio .iij. ex Homilia sancta*[6] *Gregorij pape.*

QUi etiam ad damnationis sue culmen eum quem natum despiciunt, nasciturum longe ante prescierunt. Et non

[1] *om.* 39. 41. 60.
[2] multa: 44. 61.
[3] qui: 39. 41. 60. 63.
[4] *octauis:* 39.
[5] die 7. *in m.: om.* 38.
[6] *om.* 39. *sancti: many edd.*

Digitized by Google

solum quia nasceretur nouerant, sed etiam vbi nasceretur. Nam ab Herode requisiti[1] locum natiuitatis eius exprimunt quem scripture auctoritate didicerunt. Et testimonium proferunt quod Bethlehem honorari natiuitate noui ducis ostenditur: vt ipsa eorum scientia et illis fieret ad testimonium damnationis et nobis ad adiutorium credulitatis. Quos profecto ante[2] Isaac cum Iacob filium suum benediceret designauit. Qui et caligantibus oculis et prophetans in presenti filium suum non vidit: cui tamen multa in posterum preuidit. Quia nimirum iudaicus populus prophetie spiritu plenus et cecus eum de quo multa in futuro predixit: in presenti positum non agnouit. Sed natiuitate regis nostri cognita: Herodes ad callida argumenta conuertitur, ne terreno regno priuaretur. Renunciari sibi vbi puer inueniretur postulat: adorare se velle simulat: vt quasi hunc[3] inuenire possit extinguat. Sed quanta est humana malitia contra consilium diuinitatis[4]? Scriptum quippe est. Non est sapientia, non est prudentia, non est consilium contra dominum.

℔ *Die .8. de octaua epiphanie.*[5]

*Lectio .iij. Sermo .s. Augustini episcopi.*

AD partum virginis adorandum Magi ab oriente venerunt. Hunc diem hodie celebramus: huic debitum solennitati sermonem persoluimus. Illis dies iste primus illuxit, anniuersaria nobis festiuitas redit. Illi erant primitie gentium, nos[6] populi gentium. Nobis[7] hoc lingua nunciavit apostolorum, stella illis tanquam lingua celorum. Et nobis idem apostoli tanquam alij celi enarrauerunt gloriam Dei. Cur enim non agnoscamus eos celos qui facti sunt sedes dei? Sicut scriptum est. Anima iusti sedes est sapientie. Per hos enim celos: ille celorum fabricator et habitator intonuit quo tonitruo mundus tremuit, et ecce iam credit, magnum sacramentum. In presepe tunc iacebat et magos ab oriente adducebat. Abscondebatur in stabulo et agnoscebatur in celo vt agnitus in celo manifestaretur in stabulo. Et appellatur epiphania dies iste: quod latine manifestatio dici potest, simul eius celsitudinem humilitatemque commendans vt qui in aperto celo sydereis signis monstrabatur in angusto diuersorio quesitus inueniretur. Inualidusque in infantibus[8] membris inuolutus in pannis: adoraretur[9] a Magis, timeretur a malis.

[1] magi: *add.* 39. 41.
[2] bene: 39. etc.
[3] si: *add.* 39. etc.
[4] natiuitatis: 41.
[5] die 8. *in m.*: *om.* 38.
[6] non: 39.
[7] enim: *add.* 39. de: *add.* 41.
[8] infantilibus: 39. etc.
[9] adoretur: 39.

Digitized by Google

*Die .9. de octaua epiphanie.*[1]
*Lectio .iij. sermo .s. Augustini episcopi.*

NUper celebrauimus diem quo ex Iudeis Dominus natus est, hodie celebramus quo a gentibus adoratus est. Quoniam salus ex Iudeis est, sed hec salus vsque ad fines terre. Nam et[2] illo die pastores adorauerunt, hodie Magi. Illis angeli, istis autem stella nunciauit. Vtrique de celo didicerunt cum regem celi in terra viderunt, vt esset gloria in excelsis Deo, et in terra pax hominibus bone voluntatis. Ipse est enim pax nostra, qui fecit vtraque vnum. Iam hic infans natus atque annunciatus ostenditur lapis ille angularis. Iam in ipso primordio natiuitatis apparuit duos ex diuerso parietes in se copulare iam cepit, pastores a Iudea, magos ab oriente perducens vt duos conderet in se in vnum nouum hominem: faciens pacem. Pacem his qui longe: et pacem his qui prope. Ideoque illi ipso die de proximo venientes, de longinquo isti hodie peruenientes: duos dies celebrandos posteris signauerunt, vnam tamen lucem mundi vtrique viderunt. Sed hodie de istis loquendum est: quos de remotis terre partibus fides duxit ad Christum.

℔ *Die .10. De octaua Epiphanie.*[3]
*Lectio tertia. sermo sancti Leonis pape.*

CElebratio[4] proximo die quo intemerata virginitas humani generis edidit saluatorem epiphanie nobis dilectissimi veneranda festiuitas dat perseuerantiam gaudiorum: vt inter cognatarum solennitatum vicina sacramenta: exultatione[5] vigor et feruor fidei non tepescat. Ad omnium enim hominum spectat salutem: quod infantia saluatoris ac mediatoris Dei et hominum iam vniuerso declarabatur mundo cum adhuc exiguo detineretur oppidulo. Quamuis enim Israeliticam gentem et ipsius gentis vnam familiam delegisset de qua naturam humanitatis assumeret: noluit tamen intra materne habitationis angustias ortus sui latere primordia: Sed mox ab omnibus voluit agnosci: qui dignatus est pro omnibus nasci. Tribus igitur Magis in regione orientis: stella noue claritatis apparuit que illustrior ceteris pulchriorque syderibus: facile in se intuentium oculos animosque[6] confestim aduerteretur non esse ociosum quod tam insolitum videbatur.

[1] die 9. *in m.* : *om.* 38.
[2] in : 63.
[3] die 10. *in m.* : *om.* 38.
[4] celebrato : 39. etc.
[5] exultationis : 39. etc.
[6] conuerteret vt : *add.* 39. etc.

Digitized by Google

℔ *Die .11. de octaua epiphanie.*

*Lectio .iij. ex sermone*[1] *sancti Leonis pape.*

DEdit ergo aspicientibus intellectum qui prestitit signum et quod fecit intelligi fecit inquiri: et se inueniendum obtulit requisitus. Sequuntur tres viri superni luminis ductum: et preuij fulgoris indicium intenta contemplatione comitantes, ad agnitionem veritatis gratie splendore ducuntur: qui humano sensu signatum sibi regis ortum estimauerunt in ciuitate regia esse querendum. Sed qui serui susceperat formam et non iudicare venerat, sed iudicari: Bethlehem preelegit natiuitati: Ierosolymam passioni. Herodes vero[2] audiens Iudeorum principem natum, successorem suspicatus expauit. Et molitus necem salutis auctori, falsum spospondit[3] obsequium. Quam felix foret si magorum imitaretur fidem: et conuerteret ad religionem quod disponebat ad fraudem. O ceca stulte emulationis impietas, qua[4] perturbandum putas diuinum, tuo furore consilium. Dominus mundi, temporale non querit regnum, qui prestat eternum. Quid incommutabilem dispositarum rerum ordinem vertere, et alienum facinus preoccupare conaris? Mors Christi non est temporis tui. Ante condendum est euangelium, ante predicandum est Dei regnum: ante sanitates donande, ante sunt facienda miracula.

℔ *Aduertendum quod quando epiphania domini inciderit in dominica tunc in sabbato sequenti omittenda est sequens tertia lectio, et loco eius legendum euangelium* cum factus esset Iesus. *cum homilia, vt inuenies in dominica tertia post aduentum.*

℔ *Die .12. de octaua epiphanie.*[5]

*Lectio tertia: sermo sancti Leonis pape.*

IUstum et rationabile dilectissimi: et vere pietatis obsequium est in diebus que diuine opera misericordie protestantur, toto corde gaudere: et honorifice ea que ad salutem nostram gesta sunt, celebrare. Vocante nos ad hanc deuotionem ipsa recurrentium temporum lege: que nobis post diem in quo coeternus patri filius dei natus ex virgine est: breui interuallo epiphanie intulit festum: ex apparitione domini consecratum. In quo magnum fidei nostre presidium prouidentia diuina constituit: vt dum solenni veneratione recolitur adorata in exordijs suis saluatoris infantia per ipsa originalia documenta probaretur, veri hominis in Christo orta natura. Hoc est enim quod iustificat impios, hoc est quod ex peccatoribus facit sanctos, si in vno eodemque domino Iesu Christo: et vera deitas, et vera

[1] sermonibus: 39. [2] verum: 43. [3] spopondit: 39. etc.
[4] que: 39. etc. [5] die 12. *in m.*: *om.* 38.

Digitized by Google

credatur humanitas. Deitas qua ante omnia secula in forma dei equalis est patri, humanitas qua in nouissimis diebus in forma serui vnitus est homini. Ad roborandam ergo hanc fidem qua contra omnes [1]premuniebamurer orres,[1] ex magno factum est diuine pietatis consilio, vt gens in longinqua orientalis plage regione consistens, que spectandorum syderum arte pollebat: signum nati pueri qui super omnem Israel esset regnaturus acciperet.

℔ *Hodie in vesperis dicitur antiphona assignata ad primas vesperas.*

℔ *Octaua*[2] *epiphanie, duplex.*[3]

*Lectio .iij. Secundum Ioannem.*

IN illo tempore: vidit Ioannes Iesum venientem ad se, et ait: Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi. Et reliqua.

℔ *Homilia sancti Augustini episcopi.*

NEmo sibi arroget et dicat quia ipse auferat peccata mundi. Iam intendite contra quos superbos intendebat Ioannes digitum. Nondum erant nati heretici: et demonstrabantur: iam intendebat contra illos. [4]Contra illos[4] clamabat tunc a fluvio: contra quos modo clamat ex euangelio. Venit Iesus. Et quid dicit ille? Ecce agnus Dei. Si agnus[5] innocens, et Ioannes agnus, an non et ipse innocens? Sed quis innocens aut quantum innocens? omnes ex illa radice[6] veniunt, et ex illa propagine de qua cantat gemens Dauid: Ego in iniquitatibus conceptus sum, et in peccatis mater mea in vtero me aluit. Solus ergo ille agnus qui non sic[7] venit. Non enim in iniquitate conceptus est: qui non de mortalitate conceptus est, ne[8] eum in peccatis mater eius in vtero aluit, quem virgo concepit. Virgo peperit: quia fide concepit: fide suscepit. Ergo ecce agnus Dei. Non habet iste traducem de Adam. Carnem tantum assumpsit de Adam, peccatum non assumpsit. Qui non assumpsit de massa nostra peccatum, ipse est qui tollit peccatum nostrum: ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi. Nostis quia quidam homines dicunt aliquando: nos tollimus peccata hominibus, quia sancti sumus. Si enim non fuerit sanctus qui baptizat, quomodo tollit peccatum alterius: cum sit ille homo plenus peccato? Contra istas disputationes verba nostra non dicamus, hunc legamus. Ecce agnus Dei ecce qui tollit peccata mundi.

[1—1] premuniebamur errores: 38. etc.
[2] die 13. *in m.*
[3] *minus: add.* 39. 41. 60. 63.
[4—4] *om.* 66.
[5] Dei: *add.* 60.
[6] traduce: 60.
[7] fit: 66.
[8] nec: 39. etc.

Digitized by Google

¶ *Basilius episcopus confessor.*[1] *Lectio .iij.*

BAsilius Cappadox genere, Cesaree primum in sua regione, deinde Athenis eruditus in eam magnitudinem omnis generis doctrinarum euasit: cum egregia sanctitate, vt inde magni cognomen inuenerit. Reuersus igitur in patriam cum magna omnium expectatione Cesaream vocatur: vt morum, ac pietatis institutor, moderatorque esset, presulisque Eusebij adiutor: cui morienti in episcopatu successit. In quo sic Valentis Imperatoris Arriani sibi infesti tractauit animum sanctitate, et consequentibus signis, vt cum se vellet in exilium mittere, sententiam mutare coegerit. Sella enim, qua gestandus erat Valens, subito confracta et dissoluta est. Cumque de more exilij multam[2] scripturus esset, perficere non valuit, calamo nihil attramenti reddente.[3] Cumque secundus, et tertius calamus hoc pertulisset, et adhuc legem impiam firmare contenderet, commota est eius dextera, eamque subito tremor inuasit. Tunc eius animo terrore impleto ambabus manibus chartam rupit. Et que nox data est Basilio ad deliberandum, eadem vxor imperatoris, velut tortoribus tradita cruciatur. Filius vero, qui eis erat vnicus extinctus, paterne impietatis creditur exoluisse supplicia. Erat autem Basilius in victu, et cultu abstinentissimus, vna tantum tunica se amiciebat, humi cubitabat: totis sepe[4] noctibus vigilabat, omnis expers libidinis tota vita perseuerauit. Primus omnium cenobia excogitauit, et ritum illum monachorum antiquum[5] atque agrestem,[6] ad formulam religioni propiorem reduxit. Scripsit multa sanctissime, et eloquentissime nemo enim sacra volumina (vt testatur Gregorius Nazianzenus, qui vitam eius conscripsit) nec eloquentius eo, nec verius nec vberius enarrauit. Obijt autem corpore iam per abstinentiam consumpto, cum ossibus ac pelle tantum superstes esset Calendis. Ianuarij.

¶ *Martina virgo martyr.*[7] *Lectio .iij.*[8]

MArtina virgo Romana ex nobili et patritia familia christiane pietatis egregia cultrix, et ab ineunte etate sacris literis dedita, et erudita, dum sequitur euangelicam doctrinam, suarum facultatum magnam partem pauperibus distribuit. Quam ob rem facta rea quod relicto deorum cultu seruiret noue religioni, ab Alexandro imperatore Apollini sacrificare iubetur, nisi mallet supplicia mortemque subire. Cum igitur in fide Christi prestaret, equuleo suspensa ferreis vngulis exaratur, et sic cruciata in carcerem conijcitur, si forte sententiam mutaret. Sed postridie

[1] die 14. *in m.*
[2] multa: 38. 39. 43. 61. 64. 66. mulcta: 60.
[3] reddenti: 39.
[4] *om.* 38.
[5] antiquam: 39.
[6] egrestem: 39.
[7] *om.* 43.
[8] die 15. *in m.*

Digitized by Google

rursus[1] dijs immolare iussa, et perinde contempto principis impio iussu, seuissime torquetur, mamillis ferro laniatis, rursusque in carcerem retruditur. Paucis vero diebus interiectis, desperata mutatione sententie, in publicis spectaculis obiecta est immanibus bestijs, quarum nulla virginem inuasit, aut quoque modo lesit. Tunc vero iussu imperatoris extra vrbem educta, et in christiana confessione et pietate constantissime perseuerans capite plectitur calendis Ianuarij. Cuius corpus sepulture datum est a sancto Calisto pape.[2]

*Marcellus papa martyr.*[3] *Lectio iij.*

MArcellus patria Romanus a Constantino[4] et Galerio vsque ad Mazentium† gessitpontificatum. Huius hortatu Priscilla et Lucina matrone romane adducte sunt, altere[5] vt cemeterium suis sumptibus via salaria construeret altera vt ecclesiam dei heredem suorum bonorum institueret. Titulos quinque et viginti in vrbe Roma idem disposuit, quasi dioceses ad commoditatem baptismi et eorum qui ad fidem Christi ex gentibus quotidie veniebant, et ad martyrum sepulturas. Quibus rebus iratus Mazentius† Lucina religata,[6] ipsum minis[7] impellere conatur, vt se pontificatu abdicaret, atque nomen christianum deponeret. In quo cum se ab eo negligi animaduerteret, ipsum in viuaria ad curam publicarum bestiarum damnauit. Ex quo loco nec orationes ille, nec ieiunia pretermittens, parrochias etiam epistolis, quando aliter non licebat multos annos gubernauit. Demum ex feda illa, atque incommoda habitatione, pedore et situ confectus obijt, eiusque sanctissimum corpus in cemeterio Priscille via salaria sepelitur .xvij. calendas Februarij. Sedit autem annos quinque menses sex dies vnum et .xx.

*Oratio.*

PReces populi tui quesumus[8] domine clementer exaudi, vt beati Marcelli martyris tui, atque pontificis meritis adiuuemur : cuius passione letamur : per .etc.

℔ *Antonius abbas*[9] *duplex minus.*[10] *Lectio tertia.*

ANtonius in Egypto nobili genere natus, Constantini magni tempore cum intrans ecclesiam, vt solebat, audisset illud euangelij. Si vis perfectus esse, vende omnia que habes, et da pauperibus, velut ea sibi tunc peculiariter dicta interpretatus, omnibus suis possessionibus distractis, pretium distribuit

[1] rursusque : 38.
[2] *So also* 38. papa : 39. etc.
[3] die. 16. *in m.*
[4] Constantio : 39. 41.
[5] altera : 38. etc.
[6] *So also* 38 : relegata : 39 etc.
[7] minus : 43.
[8] *om.* 39.
[9] die 17. *in m.*
[10] *maius :* 39.

Digitized by Google

pauperibus, ipseque in vastam Egypti solitudinem recessit. Vbi quam plurimos annos incredibili parsimonia et sanctitate vitam gessit vix humanam, sepe a demonibus ipsi sanctimoniam inuidentibus varijs imaginibus infestatus : quos ipse ope diuina fretus tam constanter spernebat : vt conuicijs etiam et maledictis persequeretur exprobrans illis imbecillitatem in eos quos diuina gratia non destituisset. Itaque tanto iam terrori demonibus erat sepe a se deuictis, vt multi per Egyptum ab illis agitati nomine Antonij super ipsos inuocato liberarentur. Huic Constantinus imperator se, et filios per literas conmendauit, vt pro eis domino supplicaret. Ita miraculis clarus annum agens vltra centesimum a vita migrauit .xvi. calendas Februarij.

℔ *Prisca virgo martyr.*[1] *Lectio .iij.*

PRisca nobilis Romana decimo tertio etatis sue anno quod Christiane fidei esset accusata, iussu Claudij imperatoris ad templum Apollinis ducitur, vt dijs immolaret, quod cum facere recusaret alaphis cesa in carcerem truditur. Educta postridie cum in Christi confessione nihilominus persisteret, flagellis verberata, feruenti adipe toto corpore perungitur, ac rursus in carcerem reducitur. Die tertia in amphitheatrum producta exponitur immanissimo leoni, qui ad pedes eius mansuetus se proiecit. Tunc in ergastulo virgo reclusa triduo inedia maceratur. Deinde eculeo suspensa, et vngulis ferreis exarata in rogum mittitur, a quo tamen diuina ope incolumis euasit. Tandem extra vrbem educta capitis abscissione martyrio coronatur. Cuius corpus a Christianis sublatum via Ostiensi millirio† ab vrbe .x. sepelitur xv. calendas Februarij.

℔ *Telesphorus papa martyr.*[2] *Lectio tertia.*

TElesphorus natione Grecus Antonino imperatore pontifex factus, constituit, vt proxime ante pascha ieiunium quadragesime obseruaretur, vt[3] in natali Christi tres misse celebrarentur. Prima media nocte, cum christus est natus in Bethlehem. Secunda, in aurora, quando a pastoribus est cognitus. Postrema circa eam horam qua redemptionis humane mysterium agebatur. Item vt ante sacrificium caneretur. Gloria in excelsis deo. Ordinationibus .iiij.[4] mense Decembri habitis presbyteros xv. diaconos .xvij. episcopos .xiij. creauit. Cum autem sedisset annos .xi. menses .iij. dies .xxij. martyrio coronatus est, ac in Vaticano sepultus nouis Ianuarij.

℔ *Fabianus papa*[5] *et Sebastianus martyres*[6] *duplex minus.*

*Oratio.*

INfirmitatem nostram respice omnipotens deus, et quia pondus proprie actionis grauat, beatorum martyrum tuorum

[1] die 18. *in m.* [2] die 19. *in m.* 29. : 38. [3] vtque : 39. etc.
[4] quater : 39. 41. 63. [5] *om.* 38. [6] die 20. *in m.*

Digitized by Google

Fabiani et Sebastiani, intercessio gloriosa nos protegat. per. etc.

### ℂ *Lectio Tertia.*

FAbianus patria Romanus a Gordiano et Philippo ad Decium imperatorem pontifex ecclesie prefuit. Hic septem diaconis regiones deuisit,[1] qui a notarijs res martyrum gestas scribentibus, colligerent. Statuitque, vt singulis annis in die cene domini chrisma renouaretur, ac vetus comburetur[2] in ecclesia: Huius tempore orta est heresis Nouatij Romane ecclesie presbyteri, negantis apostatas etiam penitentes ab ecclesia recipi debere. Sed congregato Rome concilio .lx. episcoporum totidemque presbyterorum cum diaconis compluribus hec heresis Nouatiana damnata fuit et cum alijs error quoque Helchesatarum asserentium non esse criminosum in tormentis Christum vocetenus ab eo negari, qui corde ipsum confiteretur. Fabianus denique .xiij. calendas Februarij martyrio coronatus in cemeterio Calisti via Appia sepelitur, cum sedisset annos .xiiij.[3] menses .xi. dies .xi.

Sebastianus ciuis Mediolanensis, sed Narbone ortus, vel vt alij tradunt oriundus, vir[4] nobilis, et imperatori Diocletiano charus, primeque cohortis ductor, multos Christianorum in tormentis deficientes tam fortiter et sancte in fide confirmauit: vt martyrium constanter subierint. Quorum fuere Marcus, et Marcellianus fratres, qui Rome in domo Nicostrati vincti asseruabantur, cuius Nicostrati vxor Zoe, exorante deum Sebastiano vocem ante sex annos per morbum amissam recepit. Quibus rebus cognitis Diocletianus Sebastianum ad se vocat, et grauissime increpatum omni ratione a fide conatur auertere. Sed hoc frustra tentato, iubet eum stipite alligatum a sagittarijs configi. Frequentibus igitur sagittis confixus, cum ab[5] omnibus aut pernecatus, aut protinus moriturus crederetur, tamen consequenti nocte, ab Hyerene[6] sancta matrona sepeliendi gratia sublatus viuus reperitur, et ope diuina breui est in domo illius in pristinam valetudinem restitutus. Itaque paulo post factus obuiam Diocletiano ad rei miraculum attonito, libere cepit impietatem et seuitiam in Christianos improperare. Tunc vero iussu eiusdem Imperatoris tam diu virgis cesus est, donec animam exhalauit. Eius vero corpus in cloacam deiectum Lucine opera, cui Sebastianus per somnium visus, et vbi suum corpus esset, et vbi condi vellet demonstrauit, ad Cathatumbas† sepultum est: vbi templum extat eiusdem nomine dicatum. Passus est autem Rome .xiij. calendas Februarij.

[1] diuisit: 38. etc. [2] combureretur: 39. etc.
[3] iiij: 43. [4] *om.* 41. [5] *om.* 43.
[6] Hyrene: 38. 39. 41. 43. 44. 49. 61. 63. 64. Irene: 60.

Digitized by Google

℔ *Agnes virgo martyr.*[1] *duplex minus.*

*Oratio.*

OMnipotens sempiterne deus, qui infirma mundi eligis: vt fortia queque confundas: concede propitius: vt qui beate Agnetis martyris tue solennia colimus eius apud te patrocinia sentiamus. Per. *etc.*

*Lectio .iij.*

AGnes virgo Romana claris parentibus orta, cum ab vrbis prefecti filio amore flagrante in coniugem magnis pollicitis et contentione peteretur, omnibus spretis in ea responsione perstitit, se ab amatore Christo fuisse occupatam, ipsique[2] soli se datam fidem prestare oportere. Ita cum neque blanditijs, neque minis commoueretur a Symphronio preposito, nec iussa dee veste sacrificare paruisset, vestibus spoliata preeunte precone in lupanar ducta est, vbi celeste lumen sic eam circumfulsit, vt a nemine videri posset. Cumque prefecti filius virgini insultaturus intrasset confestim exanimis iacuit: qui mox oratione virginis suscitatus, egressusque in publicum clamare cepit: Templa deorum esse demonium[3] domicilia et solum Christianorum verum esse deum. Quo miraculo templorum pontificibus commotis, ac virginem magam esse clamitantibus. Symphronius licet iam Agnem libenter absolueret, timens tamen pontificum calumniam causam virginis cognoscendam Aspasio vicario commisit. Hic autem in conspectu omnium rogum accendi, et in eum virginem protrudi iussit. Quo facto flammis diuisis ipsa in medio illesa permansit, et ignis circumstantes exurebat, qui tamen ad orationem virginis statim extinctus est. Tunc Aspasius ira concitatus iussit eam decollari. Et sic martyrio coronata ad sponsum Cristum† emigrauit .xij. calendas Februarij. Parentes autem eius corpus abstulerunt et via Numentana in prediolo suo non longe ab vrbe sepelierunt. Quibus in sepulchro cum fletu, et lamentatione assidentibus frequenti virginum cetu circunsepta, candida, et refulgens, Agnes apparuit, hortataque est illos, vt pijs lachrymis finem imponerent, quandoquidem ipsa in celum sublata, [4]vberrimum ferret sui martyrij premium.[4] Igitur fama sanctitatis eius vbique dispersa, quotquot credentes ad sepulchrum eius venissent, a quacunque infirmitate sanabantur.

℔ *Vincentius et Anastasius martyres.*[5] *Lectio tertia.*

VIncentius Osche natus, quod oppidum est Hispanie citerioris, ab ineunte etate studio literarum deditus, et sacris literis

[1] die 21. *in m.*
[2] ipsi: 39. 41.
[3] dæmonum: 38. etc.
[4]—[4] vberrima ferret præmia: 38.
[5] die 22. *in m.*

Digitized by Google

eruditus, a Valerio Cesaraugusto[1] episcopo, cui blesa lingua erat, munus iniunctum predicandi euangelium pro ipso sanctissime et constanter obibat. Quo cognito Decianus prouincie preses in persecutione Diocletiani et Maximiani capi eum iubet Cesarauguste cum Valeriano, et vinctum[2] ad se Valentiam deduci, vbi propter fidei constantiam verberibus primum vsque ad tortorum[3] lassitudinem cesus est: deinde in equuleo ferreis vnguibus exaratus: postremo in craticula prunis subiectis impositus, et ferreis pectinibus alte impressis excarnificatus, que cum inuicto animo pertulisset in carcerem retruditur, vbi paulo post spiritum ad martyrij coronam accipiendam emisit .xi. calendas Februarij.

Quo die martyrium quoque celebratur Anastasij natione Perse: qui Heraclio imperatore cum Ierosolymam et loca sancta visisset extra castellum Bethsalem cum .lx. Christianis qui a Cesarea Palestine ipsum fuerant secuti, iussu regis Cosdroe fuit strangulatus.[4]

*Oratio.*

ADesto domine supplicationibus nostris, vt qui ex iniquitate nostra reos nos esse cognoscimus: beatorum martyrum tuorum Vincentij et Anastasij intercessione liberemur. Per dominum nostrum.

℔ *Alfonsus archiepiscopus confessor. Lectio tertia.*[5]

ALfonsus qui et Ilefonsus ab alijs dicitur nobili genere Toleti natus liberalium disciplinarum sacrarumque literarum studio deditus Eugenij Toletani Isidorique Hispalensis presulum, sanctorum doctissimorumque virorum monitis, atque preceptis morum sanctitatem egregiam et singularem cum pietate doctrinam est adeptus. Itaque primum factus monachus in Agaliensi monasterio, breui propter virtutum prestantiam abbas est a monachis delectus. Deinde mortuo Eugenio cleri populique Toletani magno consensu sufficitur in episcopatu. Quod munus mira prudentia, et sanctitate administrauit. Hereticos quosdam qui in Hispania heresim Heluidianam tollentem perpetuam Marie Dei genitricis virginitatem, disseminabant, doctissime confutauit, ab Hispaniaque depulit. Quam disputationem explicauit libro quem inscripsit. De Marie virginitate rem miraculo confirmante. Cum enim Alfonsus ad preces matutinas in ecclesiam nocte descenderet, comites eius in ecclesie limine fulgore quodam repentino deterriti retro cesserunt. Ille vero intrepidus ad aram progressus virginem ipsam vidit, et adorauit, ab eademque vestem, qua in sacrificijs vteretur accepit.

[1] Cæsaraugustano : 43. etc.
[2] victum : 39.
[3] tortorium : 43.
[4] *om.* 43.
[5] die 23. *in m.*

Digitized by Google

Obijt autem anno sui episcopatus sanctissime gesti circiter decimo, et sepultus fuit in basilica Leocadie.

℔ *Timotheus episcopus*[1] *martyr.*[2] *Lectio tertia.*

TImotheus Lystris oppido Lycaonie natus ex Iudea matre, et patre gentili Christiane religionis cultor erat, cum Paulus in ea loca peruenit. Qui motus Timothei sanctitate, et optima fama, qua idem inter Christianos illius tractus celebrabatur,[3] asciuit ipsum socium et comitem sue peregrinationis. Ac[4] ne offenderentur qui ex Iudaismo conuersi fuerant ad Christum, Timotheumque nouerant filium esse patris gentilis, ipsum circuncidit, quod licebat : adhuc nondum satis euangelio promulgato. Cum autem peruenissent Ephesum, ibidem Timotheus a Paulo relictus est, vt ecclesiam doctrina, exemploque iuuaret. Ad hunc Paulus vt doctrina, qua presentem instituerat, absentem quoque confirmaret duas epistolas scripsit, alteram a Laodicea, alteram ab vrbe Roma. Postremo Timotheus cum in festo celeberrimo Diane populum ab impio sacrificio conaretur auertere, lapidibus obrutus est a furente populo, vnde pene mortuus sublatus a Christianis, et ad montem vrbi vicinum eductus spiritum emisit nono calendas Februarij.

℔ *Conuersio Pauli, duplex maius.*

*Ad vesperas. Hymnus.*

DOctor egregie Paule mores instrue : Et mente polum nos transferre satage. Donec perfectum largiatur plenius, Euacuato quod ex parte gerimus.

Sit trinitati sempiterna gloria : Honor, potestas, atque iubilatio : In vnitate cui manet imperium : Ex tunc, et modo per eterna secula. Amen.

*Antiphona.* Vade Anania, et quere Saulum, ecce enim orat, quia vas electionis est mihi, vt portet nomen meum coram gentibus et regibus et filijs Israel.

*Oratio.*

DEus qui vniuersum mundum beati Pauli apostoli predicatione docuisti : da nobis quesumus : vt qui eius hodie conuersionem colimus : per eius[5] exempla gradiamur. per.

℔ *Ad matutinum*[6] *Inuitatorium.*[7]

Laudemus deum nostrum in conuersione doctoris gentium.

*Hymnus.* Doctor egredie[8] *vt supra.*

[1] *et : add.* 38.
[2] die 24. *in m.*
[3] celebratur : 38. 43.
[4] At : 39.
[5] ad te : *add.* 39. etc.
[6] *matutinas :* 38.
[7] die. 25. *in m.*
[8] egregie : 38. etc.

Digitized by Google

*Antiphona.* Mihi viuere Christus est, et mori lucrum, gloriari me[1] oportet in cruce domini nostri Iesu Christi.

℔ *Lectio .iij.*

PAulus, qui antea Saulus, Giscalis oppido Iudee ortus Beniamin a tribu, patria a Romanis bello capta cum parentibus Tarsum, que Cilicie est, migrauit. Mox Ierosolymis operas[2] dedit Gamalieli Mosayce legis peritissimo. Stephani martyrio interfuit, acceptisque a Iudeorum pontifice literis, vt eos velut impios insectaretur qui Christum Nazarenum dei filium assererent : quum Damascum pergeret, subita lux obiter in speciem fulguris eum occupauit, ad terramque pauore deiectus, vocem audiuit velut increpantis, Saule, Saule, quid me persequeris? Ille torpore, et metu pressus, Quis (inquit) es? Vbi vero Iesum esse Nazarenum audiuit, cuius ipse nomen insectaretur, subita religione tactus venerabundus petijt, quid iuberet se facere. Pergeret porro ire responsum est : fore, vt quum Damascum venisset, ibi audiret, quid facto opus esset. Stabant eius comites miraculo rei attoniti, ceterum Saulum se egre attolentem per manus in vrbem deducunt. Fuit ille triduum Damasci nihil videns. Occurrit illuc Ananias celesti oraculo iussus, ad eum ire (erat is vnus ex Christi discipulis) ad cuius accessum confestiml ux Saulo restituta est. Doctusque ab illo, quod a deo optimo maximo lectus[3] esset ad Christianum dogma propagandum, paucis diebus quibus Damasci fuit cum discipulis humiliter versatus Christumque Nazarenum dei filium asserere exorsus, confestim in se omnium oculos vertit. Mirari subitam in homine mutationem Iudei : mirari vim dicendi, extemporalemque facultatem : nec erat in synagoga, qui disputanti illi resisteret, acceperat enim spiritum sanctum. Mox Damasco profectus, Christi nomen longe lateque predicatione propagauit.

℔ *Ad laudes.*

*Antiphona.* Libenter gloriabor in infirmitatibus meis, vt inhabitet in me virtus Christi.

℔ *Ad vesperas.*

*Hymnus.* Doctor egregie *vt supra.*

*Antiphona.* Sancte Paule apostole, predicator veritatis, et doctor gentium intercede pro nobis ad deum, qui te elegit.

[1] *om.* 38.
[2] operam : 39. 41. 60. 61. 63.
[3] *Thus also* 38. 44. electus : 39. etc.

Digitized by Google

¶ *Polycarpus episcopus martyr.*[1] *Lectio tertia.*

POlycarpus Ioannis apostoli discipulus, et ab eo Smyrne episcopus prefectus, probatissimis fuit moribus, et ingenti doctrina, cuius magistros habuerat nonnullos apostolorum. Hinc propter quasdam de die[2] pasche contentiones Romam venit tempore Anacleti pape, vbi multos a Valentini et Marcionis heresi ad rectam fidem reuocauit, rebusque cum Anacleto compositis Smyrnam redijt. Ibique per aliquot annos ecclesia sanctissime administrata Marci Aurelij persecutione in Christianos per totam Asiam seuiente, accusatus, et comprehensus cum ad tribunal proconsulis se Christianum esse constanti animo profiteretur, nec posset minus[3] deterreri, vniuersa multitudine gentilium, et Iudeorum id clamoribus efflagitante, a proconsule damnatur : vt viuus igne combureretur. Sed in rogum vinctis post tergum manibus iniectus, permanebat illesus. Flamma enim in modum Camere curuata quasi velum nauis vento sinuante corpus martyris tegebat, potius quam adureret.[4] Quo animaduerso sceleris ministri corpus, cui flamme pepercerant : iubent gladio a carnifice transfodi. Quo facto beatissimi martyris spiritus vinculis corporis solutus ad deum euolauit. Passus est autem annum agens octuagesimum[5] sextum .vij. calendas Februarij.

¶ *Ioannes Chrysostomus episcopus et*[6] *confessor.*[7] *Lectio .iij.*

IOannes Chrysostomus Antiochie natus, cum esset liberalibus artibus eruditus, relictis forensibus et secularibus studijs quibus ab ineunte etate vacauerat, totum se sacrarum literarum studio tradidit. Ergo a Meletio Antiochie episcopo lector et diaconus, et ab Euagrio illius successore sacerdos ordinatus, tum doctrine tum sanctitatis nomine omnium voce celebrabatur. Qua fama motus Archadius imperator ipsum ex Antiochia accersiri iubet vt Nectario Constantinopolytano episcopo mortuo succedat. Suscepto autem episcopatu cum vitia clericorum partim exemplo, partim etiam verbis, et legitimis penis insectaretur, magnam ipsorum in se inuidiam concitauit. Eudoxie quoque auguste ob Seuerianum Gabaliensem episcopum a se tanquam hereticum vrbe pulsum, magnum odium incurrit erat enim Seuerianus Eudoxie intimus et familiaris, quamobrem eadem contra Ioannem quorundam episcoporum concilium cogendum curauit, ad quod velut hostile cum Ioanne[8] vocatus ire recusasset damnatus est, et in exilium missus : sed paulo post coorta in

[1] die 26. *in m.*
[2] solennitate : 39.
[3] *Thus also* 61. minis : 38. etc.
[4] adurebat : 43. 49. 61.
[5] octogesimum : 39. 41. 60. lxxxvj : 43. etc.
[6] *om.* 39. etc.
[7] Die 27. *in m.*
[8] Ioannes : 39. etc.



Digitized by Google

vrbe ob id magna seditione ab exilio, reuocatus est. Cui redeunti populus cum magna gratulatione frequentissimus occurrit. Deinde cum in diue Sophie foro ante Auguste argenteam imaginem ludos agi vetuisset rursus irata Eudoxia, quasi factum id fuisset in suam contumeliam, dat operam, vt Ioannes ab inimicis episcopis vrbe pellatur. Ad quod synodo coacta, hac[1] modo pretenta causa, quod post priorem depositionem sine concilij decreto in sede resedisset, damnatus iterum mittitur in exilium. A quo dum iubente papa Innocentio ex concilijs,[2] quod Rome coegerat, decreto reuerteretur : mortuus est multis calamitatibus propter ecclesiam, et morum correctionem exhaustis : multisque libris mira doctrina et eloquentia sanctitateque conscriptis. Obijt autem .xviij. calendas Octobris. Quo die vehemens grando Constantinopolis suburbanis magnum detrimentum inuexit. Quod creditum est euenisse propter iniustam Ioannis damnationem et eam opinionem confirmauit mors Auguste post .xix. diem secuta. Itaque postea corpus eius Theodosius Archadij filius Constantinopolim transferendum, ac religiose sepeliendum curauit .vi. calendas Februarij.

### ¶ *Lucianus presbyter martyr.*[3] *Lectio iij.*

MAximini[4] imperatoris persecutione in Christianos, per vniuersam propemodum Asiam, presertim Antiochie seuiente. Lucianus presbyter Antiochensis continentia, et eruditione singulari : vita, et studijs semper martyr : comprehensus est. Cumque ad tribunal fuisset constitutus, increpatus a iudice, quod vir prudens sequeretur sectam, cuius non posset reddere rationem : data sibi facultate dicendi, tam eloquenter, sapienterque de fide disseruit vt iam inciperet astantibus suam disciplinam persuadere. Quo iudex animaduerso iubet eum in carcerem retrudi, et ibi absque populi tumultu necari : sepultus est autem Helenopoli Bithynie, quam vrbem, cum prius Drepana vocaretur, in honorem prefati martyris Constancinus[5] imperator instaurauit, et ex nomine Helene matris nuncupauit. Passus est autem .vij. Idus Ianuarij.

### ¶ *Paulus primus Eremita.*[6] *Lectio tertia.*

PAulus, a quo primum eremus habitari cepta est, ex Thebaide Egypti vrbe oriundus, literis Grecis et Egyptijs apprime eruditus, parentibus amissis cum esset annorum sexdecim Decio imperatore in Christianos seuiente, in solitudinem secessit. Vbi (authore Hieronymo, qui vitam eius conscripsit) ad saxei montis radices speluncam, quam vetus palma, et fons limpidissimus exornabat, ad vitam peragendam elegit, palma eadem obsonium,

[1] hoc : 39. 43. 44. 49. 61. 63. 64. 66.
[2] concilij : 39. etc.
[3] die 28. *in m.*
[4] Maximi : 43.
[5] Constantinus : 38. etc.
[6] die 29. *in m.*

Digitized by Google

et indumentum suggerente. Cum autem centum tredecim annorum esset, a beato Antonio nonagenario in illa solitudine inuisitur. Quibus inter se iocundissime colloquentibus, coruus panem integrum ante ipsos deposuit. Tunc Paulus sexaginta (inquit) anni sunt, quibus dimidiatum semper panem accipio, nunc ad aduentum tuum militibus suis Christus duplicauit annonam. Tunc ad marginem nitidissimi fontis considentes,[1] facta oratione, pane et aqua refecti, noctem peruigiles traduxerunt. Postridie Antonius cum Pauli mortem instare ipso predicente cognouisset, lachrymans ad monasterium suum reuertitur, relaturus pallium, quod ipsi dederat Athanasius ad Pauli corpus inuoluendum, vt ab ipso fuerat rogatus. Rediens autem vidit inter angelorum cateruas eius animam niueo candore fulgentem in sublime conscendere, et statim cum gemitu et lachrymis exclamat: Cur me Paule deseris? cur insalutatus abis? Et accurrens in speluncam cadauer inuenit genibus complicatis, erecta ceruice, extensis in altum manibus oranti simile. Quod cum mestissimus obuoluisset pallio, nec quo terram foderet haberet, ecce duo leones ex interiori parte solitudinis venientes, vnius hominis capacem locum effodere. Vbi humato corpore, ac tumulo composito, tunicam Pauli ex palmarum folijs contextam secum deferens Antonius ad monasterium suum reuersus est.

### ¶ *Iginius papa martyr.*[2] *Lectio tertia.*

IGinius papa natione Grecus, patria[3] Atheniensis, Antonino Pio imperatore Pontifex factus clericorum ordinem prudenter per gradus distribuit, instituitque ne templa sine celebratione dedicarentur, neve augerentur numero, aut diminuentur[4] inconsulto Metropolitano, vel episcopo. Item, ne tigna, reliquaque templorum materia in prophanos usus conuerterentur. Preterea,[5] vt vnus saltem patrimus, vnaque matrima infantibus adsint in baptismo. Postremo de ecclesia Dei optime meritus, cum mense Decembri ordinationes ter habuisset, creassetque presbyteros .xv. diaconos quinque episcopos sex, martyrio coronatus in Vaticano monte sepelitur .iij. idus Ianuarij. Cum sedisset annos .iiij. menses .iij. dies quatuor.

### ¶ *Hilarius episcopus*[6] *confessor.*[7] *Lectio .iij.*

HIlarius natione Gallus propter ingentem eius doctrine, ac sanctitatis opinionem magno totius populi consensu Pictauorum in regione Aquitania[8] episcopus creatur, quo munere sanctissime fungens Arrianam heresim tum temporis vigentem insectatus est. Factione, Saturnini Arelatensis episcopi de

[1] confidentes: 39. 66.
[2] die 30. *in m.*
[3] paria: 39.
[4] diminuerentur: 38. etc.
[5] Propterea: 43.
[6] *et: add.* 38.
[7] die 31. *in m.*
[8] Aquitaniæ: 60. 61. 63.



Digitized by Google

synodo Biterensi in Phrygiam relegatus multos[1] libros contra hereticos confecit. Duodecim aduersus Arrianos. Et item librum aduersus Valentem et Vrsatium historiam Arriuimensis,[2] et Seleutiensis synodi continentem, et alium contra Dioscorum preter alia multa opera. Qui diu vexatus hereticorum persecutione, cum apud Constantinopolim librum pro se Constantino[3] Imperatori porrexisset, ipsius voluntate in Galliam rediuit, que prouincia Hilario auctore dolum Arriane perfidie damnauit. Claruit etiam multis miraculis, quorum illud in primis refertur, infantem sine baptismate mortuum vite ac matri ab ipso fuisse restitutum. Post varia igitur certamina ob fidem suscepta sanctitate, ac doctrina clarus, idibus Ianuarij migrauit ad dominum.

## ¶ FEBRVARIVS.

*Ignatius episcopus*[4] *martyr.*[5] *Lectio .iij.*

IGnatius Antiochie post Petrum tertius episcopatum sortitus, Traiani tempore accusatus quod Christianus esset ad bestias damnatur Romam mittendus. Quo cum a Syria vinctus deportaretur, omnes Asie ciuitates, ad quas appulisset, euangelicis cohortationibus edocebat: remotiores etiam epistolis erudiens. In quarum vna, quam Smyrne dum apud Polycarpum diuersaretur, ad Romanos scripsit: inter cetera hec de sua damnatione refert. O salutares bestias que preparantur mihi. Quando venient? quando emittentur? quando eis frui licebit carnibus meis quas et ego opto acriores parari, ne forte (vt in nonnullis fecerunt) timeant contingere corpus meum. Nunc incipio discipulus esse Christi. Ignes cruces, bestie, discerptiones membrorum ac totius corporis pene, et omnia in me vnum supplicia diaboli arte quesita cumulentur, dummodo Iesum Christum merear adipisci. Romam igitur perductus, et bestijs expositus, cum iam a leonibus discerperetur, ardore martyrij moriens, in hec verba prorupit. Frumentum ego sum dei. Bestiarum dentibus molor et subigor, vt panis mundus efficiar Christo. Passus est autem calendis Februarij, anno .xi. Traiani.

¶ *Purificatio* [6]*Marie virginis*,[6] *duplex maius.*

*Ad vesperas.*

*Hymnus.* Aue maris stella etc.[7]

*Antiphona.* Senex puerum portabat, puer autem senem

[1] multo: 39.
[2] Ariminensis: 43. 49. 60. 61. 63. 66.
[3] Constantio: 39. etc.
[4] *et: add.* 38.
[5] Die. 1. *in m.*
[6]—[6] *beate Marie:* 39. 41.
[7] *require infra in officio sabbatino eiusdem: add.* 39. 41. [*See below*, p. 388.]

Digitized by Google

regebat, quem virgo peperit, et postpartum virgo permansit, ipsum, quem genuit, adorauit.

*Oratio.*

OMnipotens sempiterne Deus maiestatem tuam supplices exoramus: vt sicut vnigenitus tuus hodierna die cum nostre carnis substantia in templo est presentatus: ita nos facias purificatis tibi mentibus presentari: per eundem. *etc.*

*Ad matutinum inuitatorium.*

Ecce venit ad templum sanctum suum dominator dominus: gaude et letare Sion occurrens deo tuo.

*Hymnus.* O gloriosa domina *etc.*[1]

*Antiphona.* Benedicta tu in mulieribus et benedictus fructus ventris tui.

℣ *Tertia lectio. Secundum Lucam.*[2]

IN illo tempore: Postquam impleti sunt dies purgationis Marie secundum legem Moysi: tulerunt illum in Ierusalem, vt sisterent eum domino sicut scriptum est in lege domini. Et reliqua.

℣ *Homilia sancti Ambrosij episcopi.*

ET ecce homo erat in Ierusalem: cui nomen Symeon et homo iste iustus, et timoratus expectans redemptionem Israel. Non solum ab angelis et prophetis: a parentibus et pastoribus: sed etiam a senioribus et iustis, generatio domini accepit[3] testimonium. Omnis etas et vterque sexus, venturorum miraculorum fidem astruunt. Virgo generat: sterilis parit: mutus loquitur. Elisabeth prophetat, magus adorat: vtero clausus Ioannes exultat: vidua confitetur: iustus expectat. Et bene iustus quia non suam sed populi gratiam requirebat: cupiens ipse corporee[4] vinculis fragilitatis absolui: sed expectans videre promissum. Sciebat enim quia beati oculi qui viderent Christum domini. Et accepit eum in manibus suis: et benedixit deum et dixit. Nunc (inquit)[5] domine mitte[6] seruum tuum in pace. Videte iustum velut corporea mole inclusum velle absolui vt sic possit esse cum Christo. Dissolui enim et esse cum Christo multo melius est. Qui vult ergo dimitti: veniat in templum: veniat in Ierusalem, expectet Christum dominum: accipiat in manibus verbum domini: complectatur velut quibusdam fidei sue brachijs tunc dimittetur vt non videat mortem qui viderit vitam.

[1] die. 2. *in m.* [*See below*, p. 388.]
[2] Ca. ii. *add.* 39. 41.
[3] accipit: 39.
[4] corpore: 39. 64.
[5] *om.* 63.
[6] dimitte: 39 etc.

Digitized by Google

℣ *Ad laudes.*

*Antiphona.* Cum inducerent puerum Iesum parentes eius accepit eum Simeon in vlnas suas, et benedixit deum dicens, Nunc dimittis seruum tuum in pace.

℣ *Ad vesperas.*

*Hymnus.* Ave maris stella.[1]

*Antiphona.* Hodie beata virgo Maria puerum Iesum presentauit in templo, et Simeon repletus spiritu sancto accepit eum in vlnas suas, et benedixit eum[2] in eternum.

℣ *Blasius episcopus martyr.*[3] *Lectio tertia.*

BLasius cum Sebastie que ciuitas[4] est Cappadocie, sanctimonia polleret, electus est a Christianis eiusdem ciuitatis episcopus, Diocletiano imperatore. Sed persecutione in Christianos inualescente in speluncam Argei vicini montis confugit, ibique tamdiu latuit, donec ab Agricolai presidis militibus in eo monte venantibus est repertus. Cuius presidis iussu captus, et in vincula coniectus est, atque inde multos egrotantes qui ad ipsum afferebantur, sanauit. Et in his puerum iam conclamatum, spina strangulante, que transuersa in gutture ipsius inheserat. Productus autem Blasius ad presidem semel et iterum, cum dijs sacrificare renuisset, primum virgis cesus est, deinde ferreis pectinibus in eculeo laniatus, postremo capite plexus martyrio coronatur tertio nonas Februarij.

℣ *Phileas episcopus, et Philoromus martyres.*[5] *Lectio iij.*

PHileas nobili loco natus: Thumis[6] vrbe Egypti egregie liberalibus disciplinis eruditus: et magnis honoribus in republica romana functus, cum se totum ad veram Christi philosophiam traduxisset, propter multa documenta, et ingentem sanctitatis eius opinionem: magno suorum ciuium consensu episcopus efficitur. Quo munere per annos aliquot sanctissime functus, demum sub Diocletiano imperatore in vincula coniectus est: Vbi egregium librum de laudibus martyrum conscripsit. Qui flentibus propinquis ac miserabiliter deprecantibus ne se liberosque suos, et familiam perditum iret, nullos se propinquos habere respondit nisi apostolos et martyres Dei. Ita cum neque horum, neque presidis monitis a pio instituto reuocari potuisset capitali sententia damnatur cum Philoromo centurione. Qui conantibus et iudice, et propinquis a vera pietate Phileam summouere exclamauerat. Quid frustra constantiam fortissimi viri tentatis? Cur eum cogitis negare deum, vt hominibus obse-

[1] *vt supra: add.* 39. 41. [*See below*, p. 388.] [2] Deum: 63.
[3] die 3. *in m.* [4] ciuitatis: 39.
[5] die 4. *in m.* [6] Thmuis: 39. etc.

Digitized by Google

quatur? Quomodo potest terrenis lachrymis flecti, cuius oculi celestem iam gloriam contuentur? Itaque a turba furente comprehensus iussu presidis martyrio vna cum Philea coronatur, pridie nonas Februarij.

¶ *Agathe virgo martyr.*[1] *Lectio tertia.*

DEcio imperatore, Quintianus Sicilie[2] preses captus amore nobilis atque egregia forma virginis Agathe in vrbe Catana, cum ipsam Christianam esse, et sancte pudicitie cognouisset capi eam iubet pretenta superstitionis causa. Ipsamque Aphrodisie cuidam septem filiarum meretricum matri et lene turpi consuetudine deprauandam tradit, Sed post diem trigesimum, cum Agatha meretriciam turpitudinem multo magis exosa sanctior ac in virtute constantior persistere nunciaretur, produci eandem ad se. Quintianus, optareque iubet, dijs ne sacrificare mallet, an supplicia ingentia subire. Que cum nullis supplicijs a fide Christi se posse summoue rirespondisset, alapis vehementer cesa in carcerem truditur.[3] Ac postridie cum eodém animo perseueraret, in eculeo cruciatur torta primum, ac deinde abscissa mamilla. Quo patientissime tolerato, post diem quartum acutis testulis, et substratis[4] carbonibus imponitur: ac volutatur. Hoc dum fieret, magnus terremotus vrbem concussit, quo paries corruens, Siluinum et Falconium presidis domesticos oppressit. Itaque ciues timore perculsi magno clamore in Quintianum[5] damnata eius in virginem seuitia, concitantur. Tunc vero Agatha in carcerem retrudi iubetur quo cum esset semimortua reducta, deum vt suam animam reciperet precata, ex hac vita migrauit nonis Februarij.

*Oratio.*

DEus, qui inter cetera potentie tue miracula etiam in sexu fragili victoriam martyrij contulisti: concede propitius, vt cuius natalitia colimus, per eius ad te exempla gradiamur: Per.

¶ *Adauctus et socij martyres.*[6] *Lectio .iij.*

TEmpore Diocletiani, et Maximiani imperatorum seuiente in Christianos persecutione ciuitas quedam Phrygie, que publice et magno ciuium omnium consensu Christi fidem profitebatur, cum nulla ratione adduci posset: vt deos alienos adoraret, obsessa ab impiorum exercitu, vniuersa sine vllo sexus aut etatis discrimine incenditur, tanta impiorum crudelitate, vt nullus omnino ciuis huic vrbis calamitati superfuerit. Cuius

[1] die 5. *in m.*
[2] Siliciæ: 63.
[3] retruditur: 38.
[4] substractis: 39. subtractis: 49.
[5] Quintilianum: 43.
[6] die 7. *in m.*

Digitized by Google

beati numerosique martyrij simul ab vniuersa ciuitate suscepti, auctor et dux extitit vir pietate, et religione, magnitudineque animi clarus Adauctus Italus natione. Qui multis honoribus reipublice functus, tunc quoque publicum munus in illa vrbe administrabat. Huius enim in confessione Christi constantiam omnis populus secutus est eoque duce clarissimi martyrij palmam adeptus .vij. Idus Februarij.

¶ *Cointha*[1] *virgo martyr.*[2] *Lectio tertia.*

ALexandrie Decio imperatore tanta in Christianos persecutio exorta est, vt nullum fidelibus iter nec die, nec nocte pateret.[3] Nam quicunque a furente populo comprehensus esset indicta causa vel pedibus trahebatur ad mortem, vel igni succendebatur. Cum igitur demonum stimulis exagitatum vulgus nihil aliud, quam piorum sanguinem sitiret. Cointham[4] virginem nobilem correptam, et deos adorare recusantem, imo potius execrantem: vinctis pedibus per omnes vrbis plateas trahunt fedoque et horrido supplicij genere discerpunt sexto idus Februarij.

¶ *Apollonia virgo martyr.*[5] *Lectio tertia.*

APolonia[6] virgo in vrbe Alexandrina seuiente in Christianos tempore Decij imperatoris persecutione, cum iam in[1] senili etate a furente populo correpta, et ad idola perducta adorare recusasset dentes ei primum effossi sunt omnes, deinde congestis lignis, incensoque rogo combusturos [8]se minantur[8] carnifices viuam: nisi Christum detestata, deos alienos adoraret. At illa in fide Christi constantissime perseuerans, crudelissimam mortem subire maluit: quam a vera pietate discedere. Itaque, corpore seuissimis flammis absumpto, inuictus spiritus in celum ad martyrij coronam euolauit .v. Idus Februarij.

¶ *Cathedra Petri apostoli duplex maius ad vesperas. Hymnus.*

QVodcunque vinclis super terram strinxerit: Erit in astris religatum fortiter. Et quod resoluit in terris arbitrio. Erit solutum super celi radium: In fine mundi iudex erit seculi.

Gloria patri per immensa secula. Sit tibi nate decus[9], et imperium. Honor, potestas sanctoque spiritui: Sit trinitati salus indiuidua. Per infinita seculorum secula. Amen.

*Antiphona.* Tu es pastor ouium princeps apostolorum, tibi tradite sunt claues regni celorum.

[1] Corintha: 43.
[2] die 8. *in m.*
[3] pareret: 38.
[4] Corintham: 43.
[5] die 9. *in m.*
[6] Apollonia: 38. etc.
[7] *om.* 39.
[8—8] seminantur: 39.
[9] deus: 43. 61.

Digitized by Google

*Oratio.*

DEus, qui beato Petro apostolo tuo collatis clauibus regni celestis animas ligandi, atque soluendi pontificium[1] tradidisti: concede, vt intercessionibus[2] eius auxilio a peccatorum nostrorum nexibus liberemur: qui viuis.

*Ad matutinum inuitatorium.*[3]

TU es pastor ouium princeps apostolorum, tibi tradidit[4] Deus claues regni celorum.

*Hymnus.*

IAm bone pastor Petre clemens accipe Vota precantum et peccati vincula, Resolue tibi potestate tradita: Qua cunctis celum verbo claudis, aperis.

Sit trinitati sempiterna gloria: Honor, potestas, atque iubilatio. In vnitate cui manet imperium. Ex nunc[5] et modo per eterna secula. Amen.

*Antiphona.* Tu es petrus, et super hanc petram edificabo ecclesiam meam.

*Lectio tertia.*

CAthedra summi pontificatus, cuius hodie festum celebramus, promissa est Petro. Cum Christus ei dixit vt habetur Matthei sextodecimo capite. Ego dico tibi: quia tu es Petrus, et super hanc petram edificabo ecclesiam meam: et porte inferi non preualebunt aduersus eam. Et tibi dabo claues regni celorum, Et quodcunque ligaueris super terram, erit ligatum et in celis, et quodcunque solueris super terram erit solutum et in celis. His igitur verbis Christus cathedram summi sacerdotij Petro pollicitus antequam pateretur, eandem tradidit post resurrectionem: cum ter ipsi suum gregem pascendum commendaret. De quo sic scripsit Ioannes: Dixit Simoni Petro Iesus, Simon Iona diligis me plus his? Dicit ei: Etiam domine, tu scis, quia amo te. Dicit ei, Pasce agnos meos. Dicit ei iterum Simon Iona diligis me? Ait illi, Etiam domine, tu scis quia amo te. Dicit ei, Pasce agnos meos. Dicit ei tertio, Simon Iona amas me Contristatus est Petrus quia dixit ei tertio amas me. Et dixit ei,[6] Pasce oues meas, Petrus igitur post ascensionem Christi ad patrem cum Pontum, Galitiam,[7] Bithyniam et Cappadociam peragrasset fidem Christi predicando, et sermonem miraculis confirmando, Antiochiam reuersus est, ibique cathedram, hoc est sedem apostolicam,

[1] pontificum: 43. pontificatum: 44. munus: *add.* 63.
[2] intercessionis: 39. etc.
[3] die 22. *in m.*
[4] tradit: 39.
[5] tunc: 39. 41. 49. 60. 61. 63. 64.
[6] Domine tu omnia nosti: tu scis quia amo te. Dicit ei: *add.* 39. 41. 60.
[7] Galatiam: 38. etc.

Digitized by Google

fixit, tenuitque septem annos, donec iussu Dei (vt verbis vtar Marcelli pape et martyris) eam transtulit Romam, immobilemque locauit: vt ad commoditatem Christianorum et religionis augmentum sedes summi sacerdotij et ecclesie caput esset in ea potissimum vrbe, que principatum orbis obtinebat.[1]

℔ *Ad laudes.*

*Antiphona.* Quodcunque ligaueris super terram, erit ligatum et in celis et quodcunque solueris super terram, erit solutum et in celis, dicit dominus Simoni Petro.

℔ *Ad vesperas.*

*Hymnus.* Quodcunque *etc.*[2]

*Antiphona.* Dum esset summus pontifex terrena non metuit sed ad celestia regna gloriosus migrauit.

℔ *Mathias apostolus*[3] *duplex maius.*

*Notandum quot*[4] *in anno bissextili hoc festum celebratur die vigesimaquinta Februarij vt supra dictum est in regulis generalibus.*[5]

*Oratio.*

DEus qui beatum Mathiam Apostolorum tuorum collegio sociasti, tribue quesumus: vt eius interuentione tue circa nos pietatis semper viscera sentiamus. Per dominum.

*Lectio tertia.*

MAthias de numero .lxx. discipulorum adscitus est in apostolatum in locum Iude proditoris. Nam post Christi ad patrem ascensum Petrus Apostolus in medio discipulorum Christi circiter .cxx. consistens, Oportet (inquit) viri fratres impleri scripturam, quam predixit spiritus sanctus per os Dauid de Iuda, qui fuit dux eorum, qui comprehenderunt Iesum: qui connumeratus erat in nobis, et sortitus est sortem ministerij huius. Et hic quidem possedit agrum de mercede iniquitatis et suspensus crepuit medius, et diffusa sunt omnia viscera eius. Et notum factum est omnibus habitantibus Ierusalem: ita vt appelletur ager illa lingua eorum Haceldema, hoc est, ager sanguinis. Scriptum est enim in libro psalmorum, Fiat commoratio eorum deserta, et non sit qui inhabitet in ea. Et episcopatum eius accipiat alter. Oportet ergo ex his viris, qui nobiscum sunt congregati in omni tempore quo intrauit et exiuit inter nos dominus Iesus, incipiens a baptismate Ioannis vsque

[1] obtineat: 43.
[2] *vt supra:* 39. 41.
[3] die 24. *in m.*
[4] *quod:* 38. etc.
[5] *quod fit quarto quoque anno, et fuit* 1564: *add.* 63.

Digitized by Google

in diem, qua assumptus est a nobis, testem resurrectionis eius nobiscum fieri vnum ex istis, Et statuerunt duos, Ioseph, qui vocatur Barsabas: et cognominatus est Iustus, et Mathiam. Atque orantes dixerunt, Tu domine, qui corda nosti omnium, ostende quem elegeris ex his duobus vnum, accipere locum ministerij huius, et apostolatus, de quo preuaricatus est Iudas, vt abiret in locum suum, Et dederunt sortes eis, et cecidit sors super Mathiam, et annumeratus est cum vndecim Apostolis, Mathias igitur (vt quidam tradunt) cum in Macedonia primum: deinde in Iudea verbum Dei latissime disseminasset multosque predicatione, et consequentibus signis[1] ad Christi fidem conuertisset: a Iudeis id egre ferentibus comprehensus, lapidibus pene obrutus est, ac postremo securi percussus[2] .vi. calendas Martij.

¶ *Iulianus et Eunus martyres.*[3] *Lectio tertia.*

INeunte principatum Decio imperatore tam vehementer in Christianos seuitum est, vt iuxta verbum Domini scandalizarentur propemodum etiam iusti. Cum igitur Alexandrie suppliciorum immanitate quidam perterriti fidem negassent, plerique tamen spiritu domini confirmati admiranda martyrij sui spectacula prebuerunt. In primisque Iulianus venerabilis senex podagra laborans, vt neque incedere posset, neque stare, qui cum duobus ministris Christianis a quibus sella portabatur ad iudicem constitutus nullis minis potuit nec ipse nec alter ministrorum Eunus nomine a vera pietate et Christi confessione deterreri. Perseuerantes ergo iubentur camelis impositi per totam vrbem circunduci, et flagris hinc inde populo spectante vsque ad mortem laniari. Et sic martyrio coronati sunt .iij. calendas Martij.

## MARTIVS.

¶ *Emetherius Celedonius et Asterius martyres.*[4] *Lectio iij.*

EMetherius, et Celidonius[5] apud Legionem Hispanie ciuitatem exurgente persecutionis procella ob Christi fidem plurimis tormentis afflicti Calagurium inde perducti sunt, atque ibi capitis abscisione martyrij palmam sunt consecuti.

ASterius patria Romanus ordinis senatorij, illustris familia gloriaque rerum gestarum fuit sed cristiana pietate et magnis in virtute Christi miraculis editis clarior. Quorum illud in primis memoratur, Apud Cesaream Philippi in radice montis Panij vbi oritur Iordanis fluuius veteri gentis[6] illius instituto immolabatur solenni quodam[7] die[8] victima, que demonis prestigijs repente sublata, in celum efferri credebatur. Cui

[1] signi: 39.
[2] est: *add.* 39. 41.
[3] die 27. *in m.*
[4] die 3. *in m.*
[5] *Thus also* 38.
[6] genti: 39.
[7] quadam: 38. 43. 61.
[8] *om.* 61.

Digitized by Google

spectaculo cum forte Asterius interesset, et omnes videret attonitos specie miraculi, publicum errorem miseratus, deum fusis lachrymis exorauit: vt prestigias diabolicas detegeret. Itaque protinus victima flumine deferri cunctis astantibus conspecta est, ac mentes ipsorum errore pernicioso liberate. Hic cum in vrbe Cesarea Palestine martyrio interfuisset beati Militis Marini, corpusque illius humeris ad sepulturam efferret, abstractus ab infideli populo in fide constans glorioso martyrio coronatur quinto nonas Martij Valeriano et Gallieno imperatoribus.

¶ *Lucius papa martyr.*[1] *Lectio iij.*

LVcius patria Romanus Gallo, Volusiano, Gallieno, et Valeriano Imperatoribus pontificatum gessit. Quorum temporibus tanta in christianos seuitia exorta est, vt pauce ipsorum domus, nedum ciuitates aut prouincie fuerint eius calamitatis expertes. Hic igitur Romam mortuo Volusiano, a quo relegatus fuerat, reuersus: constituit, vt bini presbyteri ac terni diaconi episcopum vbique comitarentur: testes videlicet eius vite, actionumque futuri Ordinationibus sacris ter mense Decembri habitis, presbyteros .iiij. diaconos .iiij. episcopos vij. creauit demum iubente Valeriano acerrimo christiani nominis hoste, martyrium passus, in cemeterio Calisti sepultus est .iiij. nonas Martij, cum sedisset annos tres, menses .iij. Qui Valerianus meritas sue impietatis penas mox dedit, nam paulopost Christianum nomen ab ipso vexari ceptum, in bello persico victus est viuusque venit in hostium potestatem. Apud quos tam miserabiliter in turpissima seruitute vixit: vt quoties Pacorus persarum rex equum ascenderet, velut scabello dorso eius vteretur.

¶ *Thomas confessor.*[2] *Lectio .iij.*

THomas vir doctrina, et sanctitate clarus Aquini natus loco illustri ex comitum familia patria vastata a Conrado imperatore, relictus est a profugis parentibus in cenobio Casinensi monachis commendatus. Vbi aliquamdiu literis studuit, ac religioni Deinde monachus predicatorum ordinis factus, Alberto magno preceptori operam dedit in conuentu Coloniensi. Eoque processit eruditionis indefessa cura, et ingenij magnitudine, vt facile principatum obtinuerit in gymnasio Parisiensi.[3] Vbi philosophiam, theologiamque docuit, cum maxima sua laude. Tot libros de philosophia ac theologia doctissime conscripsit, vt longum sit enumerare, quorum summam theologicam quatuor libris, adhibita etiam quadam lima, senex complexus est. Romam vero accersitus ab Vrbano papa spretis dignitatibus:

[1] Die 4. *in m.*
[2] die 7. *in m.*
[3] Pariensi: 38. Parisiensium: 39.

Digitized by Google

que vltro ipsi a pontifice offerebantur, nulli rei preterquam lectioni, et scriptioni vacabat. Qui etiam viuens miraculis claruit. Sed iussus a Pontifice Gregorio .x. Lugdunum ad concilium, quod ibi cogebatur, contendere, dum profectionem pararet febri correptus ad monasterium Fossam nouam appellatum emigrauit ad Dominum anno christi nati M. cc. lxxiiij nonis Martijs[1] sue vero etatis .l. Quem postmodum Ioannes papa vigesimus secundus sanctorum confessorum numero aggregauit.

℔ *Quadraginta milites martyres.*[2] *Lectio iij.*

APud Sebasten Armenie minoris vrbem tempore Licinij imperatoris preside Agricolao quadraginta milites Christiani comprehensi, post vincula et cruciatus custodibus impositis, in stagnum missi sunt instante bruma, vt aqua nocturno frigore concrescente, constricta ipsorum corpora dirumperentur apposito tamen balneo quo pateret effugium, si quis eorum a confessione Christi discessisset. Itaque vnus frigoris vehementiam non ferens, negato Christo ad balneum confugit. Sed cum primum attigit calorem expirauit. Quo perspecto ceteri gratia Christi recreati in dei laudes eruperunt. Circa horam vero tertiam noctis resplenduit sicut[3] sol lumen super eos, et glacies dissoluta est. Custodibus autem sommo[4] grauatis solus custodie prefectus vigilabat, qui audiens orantes, miratusque lucem, ac glaciem resolutam: vidit super eos coronas descendentes numero triginta nouem. Tunc vero miraculo commotus expergefactis socijs proiecit vestimenta in facies eorum, et exiliuit in stagnum clamore se cristianum esse professus. Cum autem illuxisset et extracti fere omnes essent exanimes igne combusti sunt ac cineres in fluuium proiecti,[5] per omnem creaturam eorum transiret certamen, vt vere possint vocem illam vsurpare. Transiuimus per ignem et aquam, et eduxisti nos in refrigerium. Passi sunt autem septimo idus Martij.

*Oratio.*

PResta quesumus omnipotens deus, vt qui gloriosos martyres fortes in sua confessione cognouimus: pios apud te in nostra intercessione sentiamus. per.

℔ *Gregorius papa confessor duplex minus.*[6] *Oratio.*

DEus, qui anime famuli tui Gregorij eterne beatitudinis premia contulisti: concede propitius vt qui peccatorum nostrorum pondere premimur: eius apud te precibus subleuemur: Per dominum.

[1] Martii: 39. etc.
[2] die 9. *in m.*
[3] velut: 38. etc.
[4] Somno: 39. *many edd.*
[5] vt: *add.* 39. etc.
[6] die 12. *in m.*

Digitized by Google

*Lectio tertia.*

GRegorius patria Romanus ex ordine senatorio magno omnium consensu inuitus etiam cum monachus esset, atque leuita pontifex creatur anno domini D.c.xix.[1] Qui sic vixit, vt clarissimum exemplum reliquerit successoribus suis vel morum sanctitatis, vel diligentie in rebus agendis, vel doctrine: quam varijs scriptis ostendit: quę multa et preclara posteritati reliquit. Hic instituit vt Kyrie eleyson nouies in ecclesia caneretur. Item, vt cantaretur Halleluia, preterquam a septuagesima vsque ad pascha. Idem in canone redegit illud Diesque nostros in tua pace disponas. Nec non supplicationes maiores, quas greci litanias vocant: et stationum magnam partem instituit. Ab hoc probis dictisque[2] viris ad predicandum euangelium missis Angli fidem Christi integre publico consensu acceperunt. Eiusdem potissimum opera Gotthi ad catholicam fidem ex ariana secta rediere. Hic paternam domum in monasterium conuertit, vbi pauperes peregrinos alebat. Obijt anno sui pontificatus .xiij. mense .vj. quarto idus Martias,[3] sepultusque est in basilica[4] Petri.

℔ *Ioseph confessor duplex minus.*

*Oratio.*

COncede quesumus omnipotens deus, vt beati Ioseph vnigeniti filij[5] tui matris sponsi, intercessione ab omnibus aduersitatibus liberemur, per eundem dominum nostrum. etc.

℔ *Ex Homilia sancti Bernardi super missus est.*[6] *Lectio .iij.*

MIssus est angelus Gabriel a Deo in ciuitatem Galilee cui nomen Nazareth ad virginem desponsatam viro cui nomen erat Ioseph. Virum nominat[7] non quia maritus sed quia homo virtutis erat, vel potius quia iuxta alium euangelistam non vir simpliciter sed vir eius dictus est. Merito enim appellatur quod necessario putatur. Debuit igitur vir eius appellari quia necesse fuit et putari, sicut et pater Saluatoris non quidem esse, sed dici meruit vt putaretur esse dicente hoc ipso euangelista. Et ipse Iesus erat incipiens quasi annorum triginta vt putaretur[8] filius Ioseph. Nec vir ergo matris nec filij pater extitit, quamuis certa (vt dictum est) et necessaria dispensatione vtrumque ad tempus et appellatus sit et putatus, conijce tamen ex hac appellatione qualibet[9] dispensatoria meruit honorari a deo vt pater dei et dictus

[1] *thus all editions for* D.xc. *except* 61 *which has:* millesimo centesimo decimo nono.
[2] doctisque: 38. etc.
[3] Martij: 39. 41.
[4] beati: *add.* 43. 63. 66.
[5] *om.* 43.
[6] die 19. *in m.*
[7] nominauit: 39.
[8] putabatur: 39. etc.
[9] qua licet: 39. 41. 43. 44. 49. 60. 61. 63. 66. qualiter: 64.

Digitized by Google

et creditus sit. Conijce et ex proprio[1] vocabulo, quod augmentum non dubitas[2] interpretari quis et qualis fuerit[3] homo iste Ioseph, simul et memento magni illius quondam patriarche venditi in Egypto, et scito ipsius istum non solum vocabulum fuisse sortitum, sed et castimoniam adeptum, innocentiam assecutum et gratiam. Siquidem ille Ioseph fraterna ex inuidia venditus et ductus in Egyptum, Christi venditionem prefigurauit. Iste Ioseph herodianam inuidiam fugiens, christum in Egyptum portauit. Ille domino suo fidem seruans, domine noluit commisceri. Iste dominam suam domini sui matrem virginem agnoscens, et ipse continens fideliter custodiuit.

℔ *Benedictus abbas duplex minus.*[4] *Lectio tertia.*

BEnedictus ex Nursia ciuitate claris parentibus ortus et Rome liberalibus disciplinis eruditus, ab ipsa infantia Christum egregia pietate coluit, et miraculis claruit. Quod vt faceret expeditius in solitudinem, et specum quandam profundam ad locum qui dicitur Sublacus, secessit. Vbi triennio latuit cunctis hominibus incognitus preter Romanum monachum, qui ei necessaria subministrabat. In qua solitudine cum die quodam diabolica tentatione ardore libidinis vreretur, se in spinis et vepribus nudum volutauit, donec cruentus et laceratus tentationem superaret. Deinde vocatus a quibusdam monachis, vt ipsorum monasterio preesset, quidam ipsorum dissoluti cum paulo seuerius ab eo tractarentur, ipsum venenato vino necare constituerunt. Quod cum ei in poculo vitreo porrigerent, ille rem diuinitus agnoscens, solo signo crucis manu facto, vas intactum mirabiliter confregit. Et dimisso monasterio ad solitudinem remeauit. Quo cum multi discipuli conuenissent, duodecim monasteria construxit, que optimis institutis, exemplo sanctitatis multis etiam sequentibus signis et miraculis fundauit, monachorumque regulam prudentissime ac luculentur scripsit. Obijt autem diem suum quem multo ante precognouit .xij. calendas Aprilis.

℔ [5]*Annuntiatio*[6] *Marie virginis*[7] *duplex maius.*

*Ad vesperas.*

*Hymnus.* Aue maris stella.[8]

*Antiphona.* Missus est Gabriel angelus ad[9] Mariam virginem desponsatum Ioseph.

*Oratio.*

Deus qui de beate Marie virginis.[10]

[1] propria : 38. [2] dubitans : 43. [3] *om.* 38.
[4] die 2. *in m.* Die 21 : 38. etc. [5] *Die* 25. *pref.* 38. 63.
[6] *beate : add.* 39. 41. 60. 61. 64. [7] *om.* 39. 41.
[8] [*See below*, p. 388.] die. 25. *in m.* [9] ab : 38. [10] [*See below*, p. 388.]

Digitized by Google

℔ [1]*Ad matutinum inuitatorium.*

Aue Maria gratia plena dominus tecum.

*Hymnus.* Quem terra.[2]

*Antiphona.* Spiritus sanctus in te descendet Maria, et virtus altissimi obumbrabit tibi.

*Lectio iij.* Missus est.[3]

℔ *Ad Laudes.*

*Antiphona.* Ne timeas Maria, inuenisti[4] gratiam apud dominum, ecce concipies et paries filium halleluia.

℔ *Ad vesperas.*[5] Aue maris stella.[6]

*Antiphona.* Ecce ancilla domini fiat mihi secundum verbum tuum.

℔ *Supra dicta inuenies in officio eiusdem virginis pro sabbatis aduentus assignato.*

## APRILIS.

℔ *Isidorus episcopus confessor.*[7] *Lectio tertia.*

ISidorus natione Hispanus ex noua Carthagine cui pater ipsius Seuerianus dominabatur, a sanctis viris Leandro archiepiscopo hispalensi, et Fulgentio episcopo astigitano fratribus suis sancte et liberaliter in studio literarum educatus est, et ingentem doctrinam latine, grece atque[5] hebraice cum magna nominis claritate consecutus. Hic adolescens adhuc heresim Arrianam, que gentem Gottorum Hispanie latissime dominantem penitus iam pridem inuaserat, tam constanter palam arguebat, vt prope fuerit vt ab Arrianis necaretur. Sed cohibitus a Leandro hunc sibi successorem fore presagiente, et vt se commodiori tempori reseruaret admonitus, indignationem temperauit. Igitur Leandro vita functo, Isidorus magno regis et populi consensu in Hispalensi archiepiscopatu sufficitur. Quam electionem sanctus Gregorius papa confirmauit, eique pallium misit in Hispaniam. Fuit autem Isidori tanta doctrine, ac sanctitatis opinio, vt coacto concilio generali, vltro fuerit a pontifice maximo vocatus, vbi mirum est, quantum ponderis et autoritatis habuerit in singulis rebus Isidori sententia apud pontificem, et omnes prelatos Reuersus autem in Hispaniam, cum suam mortem et Hispanie vastationem a saracenis publice predixisset, migrauit e vita pridie nonas Aprilis. Anno Christi nati sexcentesimo vigesimo secundo,

[1] *Die xxv. pr.* 39. 41. 43. 44. 49. 60. 61. 64. 66.
[2] [*See below*, p. 387.]
[3] [Luc. i. 26–38.]
[4] enim ; *add.* 43. 49. 60. 61. 63. 64. 66. [*See below*, p. 388.]
[5] *Hymnus : add.* 39. etc.
[6] ac : 39.
[7] die 4. *in m.*

Digitized by Google

sepultusque fuit Hispali. Vnde postea translatus est in vrbem Legionem a Fernando[1] rege legionensi,[2] qui hoc ab Eneto saraceno Hispali regnante magnis precibus et premijs imperauit.[3] Cuius nomine templum edificatum est[4] Legione, vbi sepultus miraculis clarus colitur magna populi religione.

### ¶ *Xistus papa martyr.*[5] *Lectio .iij.*

XYstus papa, qui patria Romanus fuit, ecclesie prefuit ab Adriani imperatoris tempore vsque ad Verum et Anniculum consules. Qui curam precipuam (vt par erat) rei diuine gerens, constituit, ne quis preter ministros sacrorum, mysteria et vasa sacra contingeret presertim femina. Item vetuit lege, Ne quod sacerdotes corporale vocant, ex alio quam ex lineo panno, eoque purissimo fieret. Huius fuit institutum, ne episcopus, qui ad sedem apostolicam fuisset ob aliquam causam, siue controuersiam vocatus ad ecclesiam suam prius reuerteretur, quam literis apostolicis, vel formatis plene fuisset instructus, atque purgatus, vt postquam fuisset domi reuersus cognoscerent vicini, quemadmodum Rome ipsius, aliorumque causa discussa fuisset. Vtque in missa cantaretur, Sanctus, sanctus, sanctus, Dominus deus sabaoth. Xystus denique vbi ordinationes ter mense Decembri habuisset martyrio coronatus in vaticano .viij. idus Aprilis sepelitur, cum sedisset annos .x. menses .iij. dies .xxi.

### ¶ *Leo primus papa confessor.*[6] *Lectio .iij.*

LEo papa natione tuscus patre Quintiano, eo tempore pontificatum gessit, quo Attila rex Hunnorum flagellum dei appellatus, Aquileiam primo in Italie limite positam, post longam triennij obsessionem captam diripuit, atque incendit. Vnde Romam infestis signis progredienti et copias, qua Mintius Padum influit, traijcere paranti Leo pontifex vir sanctissimus occurrit, et ne vltra progrederetur ope diuina mirabiliter persuasit Attila enim non tam Leonis oratione se ab instituto reuocatum esse incusantibus amicis testatus est, quam duorum virorum autoritate, qui loquente Leone, sibi visi essent, strictis gladijs necem nisi paruisset intentantes. Hi autem Petrus et Paulus apostoli fuisse crediti sunt. Ita factum est, vt Attila in Pannoniam exercitum reduceret, Leo Romam cum magno triumpho rediret. Vbi totus ad confirmandam, tuendamque catholicam fidem conuertitur, que tum[7] potissimum a multis hereticis impugnabatur, precipue a Nestorianis, et Eutichianis,[8]

[1] Ferdinando: 38.
[2] Legionensium: 39. 41.
[3] impetrauit: 38. etc.
[4] in: *add.* 38.
[5] Die 6: *in m.*
[6] die 11. *in m.*
[7] quum: 38.
[8] Euticaianis: 38.



Digitized by Google

qui in concilio calcedonensi tunc celebrato damnati sunt. Vbi et Manicheorum libri fuerunt incensi. Interim vero cum Vandali Romam diripuissent, ac templa spoliassent, vrbis ac templorum reparationi mirum in modum intentus, multis preclarissimisque rebus gestis moritur, et in Petri Basilica sepelitur .iij.[1] idus Aprilis, cum sedisset annos vnum et .xx. mensem vnum. dies xiij.

¶ *Iustinus philosophus martyr.*[2] *Lectio tertia.*

IVstinus Neapoli natus in Palestina philosophus fuit Platonicus. Qui factus christianus plurima studiorum suorum monumenta pro fide christiana posteritati reliquit. Et in his apologeticum librum pro christianis ad Antoninum[3] Pium, et alterum ad successorem huius Antoninum[4] Verum Item duos libros contra paganos. Hic cum in vrbe Roma frequenter pro fide Christi disputasset, et Crescentem quendam cynicum (moribus et professione vere canem) multa in christianos conuicia iactantem sepe redarguisset, ab eodem accusatus, quod christianus esset, capiteque damnatus martyrio coronatur. Quod ita futurum martyr ipse predixerat in defensione secunda quam pro christianis ediderat. Passus est autem imperantibus Marco Aurelio Vero et Antonino eius filio idibus Aprilis.

¶ *Valerianus, Tyburtius et ceteri martyres.*[5] *Lectio iij.*

VAlerianus genere romanus, et idem nobilissimus tempore Marci Aurelij Antonini Imperatoris qui[6] Ceciliam sibi eque nobilissimam accepit vxorem, cuius impulsu atque precibus (erat enim ab ineunte etate fidem edocta) ad christianam religionem reiectis[7] idolis[8] conuersus est et a sancto Vrbano papa baptizatus quem Tyburtius eius germanus imitatus, ab eodem pontifice baptizatur. Almachius igitur prefectus, et christianorum seuissimus hostis, cum hos esse[8] christianos, et patrimonium iam omne pauperibus erogasse cognouisset, eosdem ad se vocat et acriter increpat. Et post longam de fide christi, deque cultu idolorum disputationem inter ipsos vltro citroque habitam ad Iouis simulachrum eosdem deduci iubet aut sacrificaturos, aut aliquo mortis genere quam immanissime interituros. Illi vero in confessione Christi perstantes[9] et paratam sibi et fidelibus gloriam predicantes, mortem impietati pretulerunt. Itaque extra vrbem educti, ad quartum lapidem .xviij. calendas Maij cum summa fidei constantia trucidantur.

[1] ij: 38.
[2] die 12. *in m.*
[3] Antonium: 38. 41. 43. 61. 64.
[4] Antonium: 61. 64.
[5] die 14. *in m.*
[6] *om.* 39. etc.
[7] reiectus: 38.
[8] *om.* 38.
[9] præstantes: 38.

Digitized by Google

Quam demiratus Maximus vir nobilis, qui horum decollationi prefuit, cum nonnullis satellitum conuersus est, et propter Christi confessionem omnes vsque ad decem[1] plumbatis cesi, eoque supplicij genere martyrio coronati sunt, et ad dominum inuictissimi commigrarunt.[2]

*Oratio.*

PResta quesumus omnipotens deus, vt qui sanctorum martyrum tuorum Tyburtij, Valeriani, et Maximi solennia[3] colimus eorum etiam virtutes imitemur: per.

℔ *Appollinius*[4] *Senator martyr.*[5] *Lectio tertia.*

APollinius[4] Romane vrbis senator non solum opibus, sed liberalibus etiam disciplinis, ac morum integritate clarus, ad Christum conuersus Lucio Aurelio Commodo imperatore, christiane pietatis egregius cultor fuit, cum iam persecutio sublata esse videretur lege promulgata, Ne christiani quererentur ad penam, sed oblati duntaxat punirentur, pena etiam mortis delatoribus proposita. In ea igitur christianorum tranquillitate Apollonius[6] a seruo proditus, et apud Perennium iudicem accusatus, fidei sue rationem reddere iubetur sumpta pena legitima de seruo delatore. Cum ergo insigne volumen in defensionem christiane fidei a se compositum in senatu publice legisset, senatus consulto damnatus est, et pro Christi constanti confessione capite truncatus .xiiij. calendas Maij. Lex enim erat, ne christiani facti rei absque christi abnegatione dimitterentur.

℔ *Gaius*[7] *papa martyr.*[8] *Lectio iij.*

GAius[7] papa natione Dalmata ordines destinxit[9] quibus gradatim ad episcopatum ascenderetur. Quorum primum tenet hostiarius, alterum lector, tum exorcista, sequitur acolitus, subdiaconus, diaconus, presbyter, episcopus. Idem constituit Ne cui prophano sacris initiatum, nec pagano vel heretico liceret christianum hominem in iudicium vocare. Item vt nemo episcopum aut clericum apud seculares iudices accusaret. Postremo orta in christianos tempore Diocletiani persecutione maxima cum in subterraneis locis diu vitans impiorum furorem latuisset, captus a persecutoribus vna cum Gabinio fratre, eiusque filia Susanna martyrio coronatur .x. calendas Maij et in cemeterio Calisti via Appia sepelitur, cum sedisset annos .xi. menses .iiij. dies .xij.

[1] necem: 39. etc.
[2] commigrauit: 39.
[3] solenni: 43.
[4] Apollonius: 39. etc.
[5] die 18. *in m.*
[6] Apollinius: 38.
[7] Caius: 39. 41. 43. 49. 60. 61. 63. 66.
[8] di. 22. *in m.*
[9] *Thus also* 38. distinxit: 39. etc.



Digitized by Google

℔ [1]*Marcus euangelista duplex maius.*

*Ad vesperas et matutinum Hymnus*[2] *antiphone et inuitatorium dicuntur de communi apostolorum.*

*Oratio.*

DEus qui beatum Marcum euangelistam tuum euangelice predicationis gratia sublimasti, tribue quesumus eius nos semper et eruditione proficere, et oratione defendi : Per.

*Lectio tertia.*[3]

MArcus discipulus et interpres Petri, quemadmodum Petrum referentem audierat, rogatus Rome a fratribus breue scripsit euangelium. Quod cum Petrus audisset, probauit, et ecclesie legendum sua authoritate edidit, vt testatur Clemens presbyter ecclesie Alexandrine. Marcus igitur assumpto quod scripserat, euangelio perrexit in Egyptum, et primus Alexandrie Christum annuntians, constituit ecclesiam tanta doctrina, et vite continentia, vt omnes sectatores Christi ad exemplum sui cogeret. Tandem cum ecclesiam a se optime constitutam octo annos sanctissime rexisset, ibidem mortuus est et sepultus .vij. calendas Maij octauo Neronis anno Corpus autem eius post aliquot etates Venetias translatum est.

℔ *Cletus et Marcellinus pape martyres.*[4] *Lectio .iij.*

CLetus patria Romanus tempore Vespasiani adhortante Clemente pontificatum suscepit inuitus. Qui cum nihil quod ad ecclesiam dei augendam pertinere arbitraretur, pretermisisset, creatis (vt preceperat Petrus) xxv. presbyteris, ac ecclesia optime constituta, Domitiano imperatore martyrio coronatur, et in Vaticano sepelitur .vi. calendas Maij, cum sedisset annos .xij. mensem .i. dies .xi.

MArcellinus pontifex patria Romanus in persecutione Diocletiani et maximiani seuissima, minis[5] perterritus simulachra deorum adorauit. Sed non multo post magna penitentia ductus, sinuessam (vbi concilium .clxxx. Episcoporum coactum erat) squalidus et cilicio indutus peruenit, seque ab eis petit pro inconstantia et scelere commisso penis meritis puniri. Ceterum a nemine damnatus est cunctis acclamantibus eadem animi infirmitate, Petrum deliquisse, qui veniam a deo similibus lachrymis fuisset assecutus. Tunc Romam reuersus Diocletianum adit, et quod se scelestissime ad tantum nefas impulisset increpat, eius damnans impietatem. Quibus ille iratus, iubet ipsum cum alijs Christi fidelibus abstrahi ad supplicium sexto

[1] *Die* 25 : *pr.* 38. 61. 63. 64.
[2] *hymni:* 39. etc.
[3] die 25. *in. m. om.* 38. 61. 63. 64. 66.
[4] di. 26. *in m.*
[5] minus : 38. nimis : 39.

Digitized by Google

calendas Maij. Quorum occisorum corpora .xxxvi. dies iussu eiusdem iacuerunt insepulta, donec Marcellus admonitus in somnijs a beato Petro, eadem condidit in cemeterio Priscille. Sedit autem Marcellinus annos .ix. menses .ij. dies .xvj.

¶ *Petrus martyr ordinis predicatorum.*[1] *Lectio tertia.*

PEtrus martyr patria Veronensis ordinis predicatorum, doctor eximius et catholice fidei acerrimus defensor, tanquam rosa de spinis ortus est, parentibus hereticis hereticorum mirabilis insectator. Itaque et in adolescentia sua mundum, parentesque relinquens ordinem predicatorum ingressus est, in quo triginta annis laudabilem vitam perduxit. Cum igitur a Cumis profectus Mediolanum contenderet, missus a pontifice contra Manicheos anno Christi M.cclij. tertio calendas Maii ab hereticis interceptus, et occisus martyrij coronam adeptus est. Quo multa post mortem edente miracula plurimi hereticorum ad gremium ecclesie rediere. Quamobrem ab Innocentio papa quarto catalogo sanctorum martyrum consecuto anno adscriptus est.

## MAIVS.

¶ *Festum sanctorum apostolorum Philippi et Iacobi duplex maius.*

¶ *Ad vesperas.*

*Antiphona.* Domine ostende nobis patrem et sufficit nobis Halleluia.

*Oratio.*

DEus, qui nos annua apostolorum tuorum Philippi et Iacobi solennitate letificas, presta quesumus, vt quorum gaudemus meritis, instruamur exemplis : per.

¶ [2]*Ad matutinum.*

*Antiphona.* Tanto tempore vobiscum suum,[3] et non cognouistis me, Philippe qui videt me, videt et patrem meum. Halleluia.

*Lectio tertia.*[4]

IAcobus apostolus cognomento iustus frater domini vocatus Marie Cleophe filius, sanctus fuit ab ineunte etate, victu et cultu frugalissimus. Qui statim post Christi ascensionem Ierosolymorum episcopus ab apostolis constitutus, eam ecclesiam annis triginta summa cum laude rexit. Rogatus autem a

[1] di 29. *in m.*
[2] *Die j. : pr.* 38. etc.
[3] *Thus also* 64. sum : 39. *many edd.*
[4] die 1. *in m.* *om.* 38. etc.

Digitized by Google

Iudeis, vt in die pasche, cum plurima turba conuenire solebat, ex loco sublimi ad populum concionaretur, et a cultu Iesu, quem per errorem multi sequerentur, oratione et autoritate sua populares auerteret, pinnam templi conscendit. Vbi magna Iudeorum gentiliumque astante multitudine, a scribis et Phariseis quid ipsi de Christo videretur alta voce rogatus, respondit. Quid me interrogatis de filio hominis. Ecce ipse sedet in celo a dextris summe virtutis Et ipse venturus est in nubibus celi. Quo sermone audito, scribe et pharisei conclamant : Proh iustus etiam errauit. Ascenderuntque et precipitauerunt[1] eum, et lapidibus obruere ceperunt. Ille vero conuersus, et super genua procumbens, que illi ob assiduum orandi usum in camelorum speciem occalluerant, pro ipsis orabat, donec vecte fullonis capite comminuto spiritum emisit calendis Maij. Quo in loco prope templum est sepultus.

PHilippus apostolus cum annos circiter viginti euangelium in Scythia predicasset, omnemque fere gentem illam ad vere pietatis cultum tradidisset,[2] ab infidelibus tractus ad Martis statuam, vt sacrificaret, draco inde repente extitit,[3] qui pontificis filium certo impetu adortus, letaliter percussit, et mox duos tribunos, ac multi preterea ab eo afflati confestim in pestiferum languorem inciderunt. Philippus autem perculsam multitudinem affatus. Si que vobis dixero (inquit) sedulo curabitis polliceor futurum, vt male affecti ad pristinam valetudinem, et qui mortui sunt diuina virtute ad vitam reuocentur: pestiferque serpens statim abigatur. Et rogantibus quid opus esset facto. Ite inquit et demonis huius, quem colitis simulachrum deijcite, locumque vnde illud demoliti fueritis, signo crucis insignite, idque in Christi Nazareni memoriam mecum supplices adorate. Facessunt Scythe pium opus, quo rite procurato, et qui defuncti fuerant reuixere et perniciosa pestis illa procul discussa est, neque vnquam postea visus draco. His Philippus, multisque alijs rebus diuinitus gestis, cum Hieropolim Phrygie ciuitatem venisset, ab Hebionitis cruci affixus et lapidibus obrutus est calendis Maij.

℣ *Ad laudes.*

*Antiphona.* Ego sum via veritas, et vita, nemo venit ad patrem nisi per me halleluia.

℣ *Ad vesperas.*

*Antiphona.* Si manseritis in me et verba mea in vobis manserint, quodcunque petieritis fiet vobis : Halleluia, halleluia, halleluia.

[1] precipitarunt : 39. 41. 43. 44. 49. 61. 66.
[2] traduxisset : 39. etc.
[3] exilijt : 39. 41. 60. exilit : 49. exijt : 63.

Digitized by Google

*Athanasius episcopus confessor.*[1] *Lectio tertia.*

ATHanasius episcopus confessor[2] vir omni virtutum genere et doctrina clarissimus, vereque religionis propugnator[3] egregius, fuit natione Egyptius Alexandrie ortus. Qui ab Alexandro episcopo Alexandrino presbyter factus, ipsum secutus est ad concilium Nicenum. Vbi cum Arrium vehementer represisset, maximum in se odium Arrianorum concitauit. A quibus postquam eidem Alexandro in episcopatu successit, difficile dictu est, quot insidias, quotque incommoda passus fuerit. Quorum nonnulla recensebimus. Coacto apud Tyrum concilio episcoporum, magna ex parte Arrianorum muliercula quedam ab eis subornata est, que Athanasium accusaret, quod a se hospitio susceptus, illata vi pudicitiam eius violasset. Introduci ad hec iubetur Athanasius, cum quo ingressus est Timotheus presbyter suus. Cumque mulier ea que edocta fuerat perorasset Timotheus Athanasium se esse simulans: Egone inquit, mulier apud te aliquando sum diuersatus, aut vim tibi, vt asseris intuli? Tunc illa procaciter Timotheum obiurgans: Tu inquit, mihi vim fecisti. Tu commaculasti castitatem meam, et ad iudices conuersa que diceret vera esse iurare cepit, ignorans videlicet eum a quo vim se perpessam, mentitura subijciebatur. Et sic cum risu[4] simul et indignatione muliercula reiecta est a iudicibus, et Athanasius liberatus. Aliud deinde intentatum est crimen Arsenius Athanasij lector timens eiusdem Athanasij, quem offenderat, castigationem, apud Arrianum quendam latitabat. Quo[5] occasione vtentes aduersarij humanum brachium loculo delatum ostentabant, quod ex Arsenij corpore ab Athanasio abscissum esse in magice artis vsum, criminabantur Arsenius autem dolis cognitis, siue eum humanitatis contemplatio, siue diuina perpulit prouidentia, clam per noctis silentia euadens, tyrum ad Athanasium se contulit. Quo in concilium preter spem omnium producto, et vtrumque brachium illesum ostendente, inimicorum scelus perspicue detectum est. At non propterea Arriani quieuere sed multo maiore odio Athanasium prosequebantur, cuncta ab eo magicis artibus facta esse calumniantes. Itaque horum insidias fugiens, et Constantij imperatoris, qui fauebat Arrianis, iram pertimescens magna parte orbis peragrata, sex continuos annos in sicca cisterna sine solis aspectu latuit, amico ei quodam necessaria clam suppeditante. Postremo inde egressus ad Constantis partes profugus abscessit, quo adnitente sedem suam recepit. Ceterum postea Constante mortuo rursus in Galliam aufugiens, exulauit apud Treuiros. Vnde Alexandriam reuersus, cum postea imperatoris Iuliani apostate iussu ad necem

[1] die 2. *in m.*
[2] *om.* 38. etc.
[3] propugnatur: 38.
[4] *om.* 39.
[5] Qua: 39. etc.

Digitized by Google

quereretur, per fluuium nauicula fugiens, ex industria in occursum se insequentium recurrit. A quibus interrogati qui cum eo erant quid de Athanasio accepissent? non longe ipsum eunte se vidisse responderunt. Atque ita illis in diuersum festinantibus Athanasius euasit. Qui non multo post Alexandriam rediens, alia suborta tempestate quatuor mensibus in paterno sepulchro delituit. Tandem his permultisque alijs periculis diuina ope liberatus: Alexandrie mortuus est miraculis clarus, cum eam sedem sex et quadraginta annos per varia certamina rexisset, multaque opera doctissime composuisset.

## ¶ INVENTIO SANCTE CRUCIS

*duplex maius.*

¶ *Ad vesperas. Hymnus.*

LVstris sex qui iam peractis, Tempus implens corporis: Se volente natus ad hoc passioni deditus, agnus in cruce leuatur Immolandus stipite.

Hic acetum fel arundo, Sputa, claui, lancea. Mite corpus perforatur, Sanguis, vnda profluit, Terra, pontus, astra: mundus: Quo lauantur flumine.

Crux fidelis inter omnes Arbor vna nobilis: Nulla sylua talem profert Fronde, Flore, Germine, Dulce lignum, dulces clauos, Dulce pondus sustinet.

Flecte[1] ramos arbor alta, Tensa laxa viscera: Et rigor lentescat ille, Quem dedit natiuitas: Vt superni membra regis Miti tendas stipite.

Sola digna tu fuisti Ferre secli precium: Atque portum preparare Nauta mundo naufrago: Quem sacer cruor perunxit Fusus agni corpore.

Gloria et honor deo Vsquequo altissimo. Vna patri, filioque Inclyto paracleto Cui laus est et potestas Per immensa secula. Amen.

*Antiphona.* O crux splendidior cunctis astris que sola fuisti digna portare talentum mundi. Dulce lignum Dulces clauos. Dulcia ferens pondera, salua presentem cateruam in tuis hodie laudibus congregatam. Halleluia, halleluia, halleluia, halleluia.

*Oratio.*

DEus qui in preclara salutifere Crucis inuentione passionis tue miracula suscitasti concede, vt vitalis ligni precio eterne vite suffragia consequamur. Qui viuis.

[1] Flecta: 39.

Digitized by Google

¶ *Ad matutinum inuitatorium.*[1]

Christum regem crucifixum, venite adoremus. Halleluia.

*Hymnus.* Lustris sex. *vt. supra.*

*Antiphona.* Inuente crucis festa recolimus cuius preconium per vniuersum orbem micanti lumine fulget. Halleluia.

*Lectio .iij.*

HElena Constantini mater mulier religione et pietate insigni, diuinarum rerum studio nocturnoque visu impulsa Ierosolymam petijt, vt dominicam quereret crucem, vnde humana salus pependisset. Vbi autem hec defossa erat ibi ex industria fuerat Veneris simulachrum constitutum ab impijs fidei persecutoribus, vt omne dominice passionis monumentum aboleretur. Et si quis christianus eo loco Christum adoraret, Venerem videretur adorare. Ceterum simulachro deinde[2] deiecto locoque ruderibus purgato crux reperta est, et cum ea due alie quibus affixi fuerant duo latrones. Sed obturbabat reperti muneris letitiam vniuscuiusque crucis indiscreta proprietas. Aderat quidem et titulus ille qui hebraice, grece et latine a Pilato fuerat conscriptus, sed nec ipse satis euidenter dominici prodebat signa patibuli. Diuino autem miraculo mox consecuto omnis prorsus ambiguitas sublata est. Cum enim Macarius Ierosolymitanus episcopus fusis ad deum precibus vt id reuelaret, frustra duas nobili cuidam femine longa egritudine confecte et iam prope defuncte admouisset admota tertia repente adapertis oculis mulier consurrexit, et stabilitate virium recepta alacrior multo quam cum sana fuerat, tota domo discurrere, et magnificare dei potentiam cepit. Helena igitur euidenti indicio voti compos facta, templum vbi crucem repererat, magnifice construxit. Ibique partem crucis reliquit thecis argenteis conclusam, partem filio detulit. Cuius pars postea reposita fuit Rome in ede sessoriana, que sancte crucis in Ierusalem nuncupata est. Attulit etiam clauos tres, quibus christi corpus fuerat affixum. Quorum vno Constantinus pro amuleto in cono galee vsus est. Alterum deiecit in mare ad fedam tempestatem compescendam. Reliquum inseruit bellatoris equi freno, veterem prophetiam adimplens olim enim sic Zacharias propheta clamauerat. Erit quod super frenum equi est sanctum domino. Qui Constantinus legem tulit ne quis deinceps supplicio crucis afficeretur. Ita res que antea mortalibus probro fuerat: venerationi esse cepit.

¶ *Ad laudes.*

*Antiphona.* Hec est arbor dignissima in qua salutis autor propria morte mortem omnium superauit. Halleluia.

[1] die 3. *in m.*

[2] inde: 39. etc.

Digitized by Google

℣ *Ad vesperas hymnus antiphona et oratio, vt supra in primis vesperis.*

℣ *Alexander papa martyr.*[1] *Lectio .iij.*

ALexander patria Romanus qui Adriani imperatoris tempore pontificatum gessit, in memoriam passionis Christi in sacrificio[2] addidit. Qui pridie quam pateretur. Vsque ad illum locum Hoc est corpus meum. Idem iustituit, vt aqua benedicta admixto sale in templis et cubiculis ad fugandos demones retineretur. Vtque in consecratione sanguinis et corporis Christi vinum aqua misceretur, ad significandum Christi et ecclesie coniunctionem. Panisque azimus non fermentatus consecraretur. Cum autem ordinationibus ter mense Decembri habitis, presbyteros .v. diaconos .iij. episcopos quinque per diuersa loca creasset, martyrio coronatus cum Euentio et Theodoro diaconis via nomentana, vbi interfectus fuit .vij. ab vrbe milliario sepelitur v. nonas Maij. Sedit autem annos .x. menses .vij. dies ij.

℣ [3]*Ioannes ante portam latinam duplex minus.*

*Ad vesperas et matutinum*[4] *hymni*[5] *antiphone et inuitatorium de communi apostolorum.*

*Oratio.*

DEus qui conspicis, quia nos vndique mala nostra perturbant, presta quesumus, vt beati Ioannis apostoli tui intercessio gloriosa nos protegat: per dominum.

℣ [6]*Lectio tertia.*

IOannes apostolus dilectissimus Christo, post ipsius ascensionem maximo studio, magnisque miraculis christianam pietatem propagauit. Huius enim et Petri predicatione post claudum sanatum[7] ad portam templi Speciosam appellatam, quinque millia hominum vno die conuersa sunt ad fidem. Idemque duo post Stephani martyrium in Samariam, que Philippo predicante baptismum acceperat, peruenerunt, eandemque in fide confirmarunt, et per ipsorum manus impositionem spiritus sanctus in baptizatorum corda descendit. In diuisione autem orbis terre Ioanni obtigit Asia prouincia. Cuius ecclesias cum sapientissime a se fundatas sanctissime moderaretur, captus fuit in persecutione Domitiani in vrbe Epheso Vnde Romam adductus, cum a Christi fide auerti non posset, in eadem vrbe Roma (vt Tertullianus est author) in dolium feruentis olei dimersus est. Sed cum incolumis inde euasisset, relegatus est in Pathmum insulam,

[1] die 5. *in m.* [2] missae hoc: *add.* 38. [3] Die 6. G: *pr.* 63. 66.
[4] *matutinas:* 38. die 6. *in m.* 43. 49. [5] *hymnus* · 38. 43.
[6] *Die sexta: pr.* 39. 41. 60. 61. 64. [7] senatum: 43.

Digitized by Google

vbi Apocalipsim conscripsit: post mortem vero Domitiani, cuius acta omnia fuerunt a senatu rescisa, Ephesum reuersus, Drusianam magne in christum pietatis feminam paulo ante defunctam, sperante[1] populo ad vitam diuina ope reuocauit. Quo miraculo multi sunt ad christi fidem conuersi.

¶ *Apparitio sancti Michaelis duplex minus.*[2]

¶ *In hoc festo hymni, antiphone inuitatorium, tertia lectio et oratio dicuntur sicut in alio festo eius in mense Septembri.*

¶ *Gregorius Nazianzenus episcopus confessor.*[3] *Lectio tertia.*

GRegorius qui ex singulari rerum diuinarum doctrina theologi cognomen inuenit, natus est in Cappadocia, sed Athenis educatus, ac eruditus omni philosophia, vnde in patriam reuersus factus est episcopus primum Sasimorum deinde Nazianzenus, vt refert Hieronymus, qui hoc preceptore se profiteretur[4] sacras scripturas explanare didicisse. Tum Constantinopolim translatus vbi populum erudiendo infectum hereticorum veneno tantum profecit, vt tunc primum sibi populares christiani esse viderentur autore Gregorio, qui multo etiam magis exemplo, quam sermone mores hominum instituebat. Sed cum ceptum esset a nonnullis virtuti eius inuideri seditiose molientibus, vt eiecto Gregorio episcopus alter sufficeretur, ille recognita, absit, inquit, vt sim ego causa seditionis si propter me exorta est tempestas, tollite me, et proijcite in mare, vt vos iactari desinatis. Reuertitur igitur in Nazianzenam ecclesiam, quam cum diu sanctissime gubernasset, iam affecta[5] etate ipse sibi successorem elegit, et se virtutum diuinarumque rerum contemplationi, sacrarumque literarum studio dedit. Quo in genere Grece multa scitu dignissima partim carmine, partim prosa oratione sancte ac elegantissime conscripsit ruri vitam monachi agens. In quibus studijs ab hac vita migrauit Theodosio Imperatore.

¶ *Victor et Corona martyres.*[6] *Lectio .iij.*

VIctor miles Antonino imperatore in Syria passus est. Productus enim ad tribunal iudicis Sebastiani cum dijs immolare contemneret, immaniter cruciatur. Nam primum digitis malleo confractis in fornacem ardentem missus est nec tamen a flamma lesus. Deinde veneno sumpto nihilo magis ab eo leditur. Quo miraculo victus artifex, qui venenum porrexerat, relictis idolis ad Christum conuersus est. Tum[7] victor feruenti oleo perfunditur atque oculis priuatur. Postremo capitis obtruncatione martyrium consummauit. Cuius exemplo mota femina quedam Corona nomine, cum ingenti voce christum conclamaret,

[1] spectante: 39. etc.
[2] die 8. *in m.*
[3] die 9. *in. m.*
[4] profitetur: 39. etc.
[5] confecta: 39. 41.
[6] Di. 14. *in m.*
[7] Tunc: 38.

Digitized by Google

et sese[1] christianam esse fateretur, ab eodem iudice comprehensa duabus proximis palmis vi magna hinc inde curuatis[2] et pedes distringitur, laxatisque et indiuersum reductis discerpitur, et sic palmis dissecta, martyrij palmam est consecuta pridie idus Maij.

℔ *Potentiana virgo.*[3] *Lectio .iij.*

POtentiana virgo Pudentis Romani ciuis filia cum miro amore coleret christianam religionem, orbata parentibus cum sorore sua Praxede assidue ieiunijs et orationibus vacans omne patrimonium sibi ex hereditate relictum vendidit et pauperibus distribuit. Huius opera a Pio Romano pontifice tota ipsius familia ad Christum conuersa est, baptizatique sunt vtriusque sexus numero .xcvi. Et cum Antoninus[4] Pius imperator edicto publico sanxisset vt christiani priuatis sacrificijs contenti a publicis abstinerent, Pius pontifex vna cum christianis in domo Potentiane, sacra faciebat. Quos omnes virgo mira religione et comitate recipiebat et necessaria eis subministrabat. His igitur virgo, ac talibus virtutis, et pietatis operibus diu functa, migrauit ad dominum et iuxta patrem suum[5] sepulta est via Salaria in cemeterio Priscille .xiiij. calendis[6] Iunij.

℔ *Bernardinus confessor.*[7] *Lectio .iij.*

BErnardinus natione Italus Senis in Etruria nobilibus parentibus, et diuitibus ortus, tam venerabilis erat, a puero innata quadam honestate, et viciorum odio vt adolescentibus eius equalibus si forte in eos lasciuum aliquem sermonem conferentes incidisset, sola presentia silentium imponeret, his verbis inter se commonentibus:[8] Bernardinus adest. Tanta erat huius in pauperes Christi benignitas, vt sepe illis prandium sibi paratum distribuerit. Cum autem magna peste,[9] que totam Italiam inuasit[10] Senis vehementissime seuiret, et relicto Zenodochio[11] illo celebri a cunctis ministris egrotantes miserabiliter conflictarentur, Bernardinus egrotorum curam in flore iuuentutis cum omnium admiratione simul et miseratione propter ingens periculum suscepit. Deinde omni substantia pauperibus distributa, beati Francisci religionem suscepit, et totam ferme Italiam predicans euangelium Christi lustrauit, multaque in nomine Iesu signa et miracula fecit. Tres episcopatus sibi oblatos recusauit. Tandem vita per omnem etatem sanctissime gesta migrauit ad dominum in vrbe Aquila,[12] vbi sepultus est honorifice. Postea vero a Nicolao quinto catalogo[13] sanctorum adscriptus est xiij.[14] Iunij.

[1] se : 39. etc.
[2] manus : *add.* 39. etc.
[3] Di. 19. *in m.*
[4] Antonius : 39. 41. 61.
[5] tuum : 43.
[6] *So also* 61. Calendas : 38. 39. 41. 60. 63. 66. Calend. 43. 44. 49. 64.
[7] die 20. *in m.*
[8] commouentibus : 43.
[9] pestis : 38. 39. 41. 60.
[10] inuaserat : 38.
[11] xenodochio : 39. etc.
[12] Aquileia : 39. 41. 60.
[13] catalo : 38.
[14] calendas : *add.* 39. etc.

Digitized by Google

℔ *Urbanus papa*[1] *martyr.*[2] *Lectio .iij.*

URbanus patria Romanus Aurelio Antonino imperatore pontificatum adeptus, multos sanctitatis exemplo et doctrina singulari ad fidem traduxit. Et in his Valerianum beate Cecilie sponsum, et Tyburtium eiusdem Valeriani fratrem, qui postea martyrium constanti animo pertulerunt. Hic probato consilio, superioris temporis episcoporum, et fidelium quibus commodius visum erat, vt possessiones attribuerentur ecclesijs, quam vt venderentur quemadmodum fiebat initio nascentis ecclesie, sic scripsit de bonis ipsis ecclesiasticis quorum decet dispensatores esse episcopos, et clericos. Non ergo debent inquit, in alijs vsibus quam ecclesiasticis[3] predictorum christianorum fratrum id est clericorum vel indigentium conuerti, quia vota sunt fidelium et precia peccatorum, ac patrimonia pauperum, atque ad predictum opus explendum domino tradite. Demum cum sedisset annos .iiij. menses decem, dies .xij. martyrio coronatus est, et in cemeterio Pretextati[4] via Tyburtina sepultus .viij. calendas Iunij.

*Oratio.*

DA quesumus omnipotens deus vt qui beati Vrbani martyris tui atque pontificis solennia colimus eius apud te intercessionibus adiuuemur: per.

℔ *Felix papa martyr.*[5] *Lectio .iij.*

FElix patria Romanus Aureliano imperatore pontificatum adeptus est. Hic instituit, vt martyrum memoria singulis annis sacrificijs celebraretur. Nec nisi in loco sacro missa perageretur, preterquam cogente necessitate. Templumque iussit, si de consecratione ipsius dubitaretur, denuo consecrari, neque enim iteratum videri debere dictabat,[6] quod factum esse nesciretur. Postremo cum mense Decembri presbyteros .ix. diaconos .v. episcopos .v. creasset, martyrio coronatus via Aurelia sepelitur .iij. calendas Iunij in basilica quam ipse condiderat, atque dicauerat. Sedit autem annos .iiij. menses .iij. dies .xv.

## IVNIVS.

℔ *Pamphilus presbyter martyr.*[7] *Lectio tertia.*

PAmphilus[8] presbyter Cesariensis tanto diuinorum voluminum amore flagrauit vt celeberrimam bibliothecam vndique summo studio conquisitis libris Cesaree construxerit, magnam[9]

[1] et: *add.* 38.
[2] die 25. *in m.*
[3] et: *add.* 39. etc.
[4] Pretexati: 39. 41.
[5] die 20. *in m. die trigesima:* 38. etc.
[6] dictitabat: 38.
[7] Die. 1. *in m.*
[8] Pamphilius: 66.
[9] magnamque: 39. etc.

Digitized by Google

partem Origenis operum sua manu descripserit. Que Hieronymus se vidisse ac habuisse, ingentique cupiditate quasi thesaurum aliquem seruasse testatur. Scripsit nonnulla, quibus insignem doctrinam[1] et magnam vite sanctimoniam posteris manifestam, ac testatam reliquit. Demum post beata studia, et multos pro ecclesia dei, ac gloria nominis christiani exhaustos labores, apud Cesaream Palestine pro fide Christi in persecutione Maximini imperatoris calendis Iunij martyrio coronatus est.

℔ *Marcellinus et Petrus martyres.*[2] *Lectio tertia.*

TEmporibus Diocletiani imperatoris Rome Petrus exorcista iussu Sereni iudicis pro Christi nomine in carcerem coniectus: Paulinam Artemij carceris custodis filiam ab immundo spiritu liberauit, ipsumque Artemium cum coniuge et filia, ac tota domo et plerisque vicinis, qui ad miraculum conuenerant, ad Christum conuertit, et hos omnes Marcellinus presbyter baptizauit. Quo nunciato Serenus Marcellinum, et Petrum ad se productos, multis minis ab incepto deterrere tentauit. Cui cum Marcellinus christiana libertate ad omnia responderet, pugnis eum contusum separat a Petro, nudumque in carcerem testis vitreis perstratum[3] trudi iubet sine cibo, et sine lumine. Petrus itidem alio in loco arctissimis vinculis constringitur. Sed diu cruciati cum fortiores in dies atque in Christi confessione constantiores inuenirentur, extra vrbem educti .iiij nonas Iunij capite plexi martyrio coronantur. Lucilla vero matrona christiana ipsorum corpora vehiculo delata noctu in via Labicana .iij. ab vrbe miliario sepeliuit.

℔ *Barnabas apostolus*[4] *duplex maius.*

*Oratio.*

DEus, qui nos Beati Barnabe apostoli tui meritis et intercessione letificas: concede propitius, vt qui eius beneficia poscimus dono tue gratie consequamur: per.

[5]*Lectio tertia.*

IOsephus qui cognominatus est Barnabas, natione Cyprius ad christianum dogma gentibus cum Paulo predicandum in apostolatum extra duodecim assumptus est. Hic agrum, quem habebat, vendidit, et attulit precium et posuit ante pedes apostolorum. Qui cum missus a Ierosolymitana ecclesia euangelizandi gratia Antiochiam peruenisset, vbi Grecorum aliquot crediderant: vidissetque gratiam Dei, gauisus est, et hortabatur omnes in proposito cordis permanere in domino, quia erat vir

[1] doctrina: 38.
[2] die 2. *in m.*
[3] prostratum: 38.
[4] die 11. *in m.*
[5] *Die .xj.: pr.* 39. 41. 43.

Digitized by Google

bonus, et spiritu sancto ac fide plenus, et apposita est multa turba in domino. Profectus inde Tarsum, vt quereret Saulum, perduxit ipsum Antiochiam, et annum totum conuersati sunt ibi in ecclesia, et docuerunt turbam multam, ita vt cognominarentur primum Antiochie discipuli christiani. Qui discipuli, prout quisque habebat proposuerunt in ministerium mittere habitantibus in Iudea fratribus. Quod et fecerunt, mittentes ad seniores per manus Barnabe, et Sauli Qui expleto ministerio reuersi sunt a Ierosolymis assumpto Ioanne, qui cognominatus est Marcus, erant autem in ecclesia que erat Antiochie, prophete et doctores, in quibus Barnabas et Saulus Ministrantibus autem illis domino et ieiunantibus dixit spiritus sanctus. Segregate mihi Saulum et Barnabam in opus ad quod assumpsi eos Tunc ieiunantes et orantes, imponentesque eis manus, dimiserunt illos. Et ipsi quidem missi a spiritu sancto abierunt Seleuciam, et inde Cyprum: multasque preterea vrbes, ac regiones cum magno predicationis profectu peragrarunt. Postremo Barnabas a Paulo discedens ad Cyprum nauigauit assumpto Marco. Vbi circa septimum Neronis annum martyrij coronam est adeptus tertio idus Iunij.

### ¶ *Antonius confessor.*[2] *Lectio .iij.*

ANtonius natione Hispanus Vlyssipone natus, cum adolescens adhuc esset canonicus regularis, audito martyrio quorundam monachorum ex ordine sancti Francisci ad Marochium Mauritanie vrbem occisorum, eundem ordinem sancti Francisci professus, et a prelatis obtenta copia, martyrij cupidus, Saracenis predicaturus nauim ascendit, sed deo aliter ordinante vi tempestatis prohibitus est. Ceterum vt consanguineorum et amicorum impedimenta vitaret, in Italia venit. Qui cum aliquando iussu pontificis Rome peregrinis multarum nationum predicaret, varijs linguis locutus, et ab omnibus intellectus esse traditur. Itaque sermonem ipsius domino signis confirmante, quasdam hereses in Italia confutauit, factiones diremit et inimicos reconciliauit. Tandem plenus sanctitate et miraculis clarus Patauij moritur idibus Iunij, et in ecclesia [3]nomine ipsius[3] fabricata egregio tumulo sepultus est, et a Gregorio nono statim in sanctorum confessorum consortium relatus.

### *Marcus et Marcellianus.*[4] *Lectio .iij.*

MArcus et Marcellianus fratres Rome, Diocletiano imperatore pro Christi fide in vincula coniecti sunt ab vrbis prefecto Chromantio ad mortemque damnati, nisi ante diem trigesimam ad cultum deorum redijssent. Ad quos cum Tranquillinus pater, et mater Martia[5] et plerique cognatorum ventitarent vt ipsos ab

[1] die 13. *in m.* [2] die. 13. *in m.* [3—3] ipsius nomine: 38.
[4] die 18. *in m.* [5] Maria: 39. 49.

Digitized by Google

incepto seducerent, a beato Sebastiano confirmati in fide perstiterunt. Qui Sebastianus non solum horum sanctorum parentes sed Chromantium quoque ad Christi fidem conuertit. Quamobrem Chromantius magistratu ab imperatore priuatus, in exilium missus est. Cui succedens Fabianus Marcum, et Marcellianum deorum cultum aspernantes, post diutinam carceris afflictionem, ad stipitem alligari, pedesque clauis configi iussit. Sed hunc cruciatum cum die ac nocte magno animo Cristum† laudantes pertulissent latera transfixi lanceis, martyrij palmam sunt adepti. Quorum corpora a Christianis ablata noctu in via Ardeatina ad .xiiij. calendas Iulij sepeliuntur.

*Oratio.*

PResta quesumus omnipotens deus vt qui sanctorum martyrum tuorum Marci et Marcelliani natalitia colimus, a cunctis malis imminentibus eorum intercessionibus liberemur. per.

℔ *Geruasius et Protasius martyres.*[1] *Lectio tertia.*

GEruasius et Protasius fratres patrem habuerunt Vitalem qui Rauenne et matrem Valeriam[2] qui[3] Mediolani pro Christi fide martyrium tulerunt. Parentum igitur pietatem et fidem emulantes post ipsorum mortem iuxta consilium euangelicum omnes suas facultates pauperibus distribuerunt et seruos quos habebant libertate donarunt. Quibus rebus et singulari vite sanctitate commoti gentilium sacerdotes christiane religioni infesti, magnum in ipsos odium atque inuidiam conceperunt. Cum ergo per id tempus Anastasius[4] comes in bellum proficisceretur hanc nefariam rationem pios fratres e medio tollendi sacerdotes iniuerunt, vt Astasio velut diuinitus admoniti, persuaderent negatam ipsi esse decreto deorum victoriam, nisi Geruasium et Protasium a Christi fide desciscere, ipsisque dijs sacrificare compelleret. Quod cum Astasius ab ipsis nec precibus impetrare, nec minis extorquere potuisset, eodem iubente Geruasius plumbatis tamdiu cesus est, donec spiritum emisit. Protasius vero fustibus primum seuissime verberatus, postremo capite truncatus est. Quorum corpora Philippus quidam vir religiosus ac pius clam sustulit et in sua domo sepeliunt.[5] Vbi cum diu latuissent, ab Ambrosio episcopo Mediolanensi diuinitus admonito inuenta sunt, et cum magna populi veneratione in honestissimo et sacro loco reposita Passi sunt autem Mediolani .xiij. calendas Julij.

℔ *Aduertendum est singulis annis in indice supraposito fo.* 283.[6] *an in die sancti Ioannis vel intra*[7] *eius octauam interponenda sit aliqua ex dominicis vagantibus.*

[1] die 19. *in m.* [2] Valeriam : 39. [3] que : 39. etc.
[4] *Thus also* 38. Astasius : 39. etc. [5] sepeliuit : 39. *many edd.*
[6] *See above*, p. 185. [7] *infra :* 39. etc.

Digitized by Google

℔ *Natiuitas Ioannis baptiste duplex maius.*

*Ad vesperas. Hymnus.*

VT queant laxis resonare fibris mira gestorum famuli tuorum : Solue polluti labij reatum Sancte Ioannes.

Nuncius celso veniens olympo, te patri magnum fore nasciturum : Nomen et vite seriem gerende Ordine promit.

Ille promissi dubius superni, Perdidit prompte modulos loquele, Sed reformasti genitus perempte organa vocis.

Ventris obtruso[1] recubans cubili Senseras regem thalamo manentem. Hinc parens nati meritis vterque Abdita pandit.

Gloria patri, genitique[2] proli : Et tibi compar vtriusque semper Spiritus alme deus vnus omni Tempore secli. Amen.

*Antiphona.*

Ioannes est nomen eius vinum et siceram non bibet, et multi in natiuitate eius gaudebunt.

*Oratio.*

DEus, qui presentem diem honorabilem nobis in beati Ioannis natiuitate fecisti, da populis tuis spiritualium gratiam gaudiorum : et omnium fidelium mentes dirige in viam salutis eterne. per.

℔ *Ad matutinum inuitatorium.*[3]

Regem precursoris dominum, venite adoremus.

*Hymnus.*

ANtra deserti teneris sub annis Ciuium turmas fugiens petisti : Ne leui saltem maculare vitam Famine posses.

Prebuit hirtum tegimen camelus Artulus[4] sacris strophium bidentes[5] : Cui latex haustum, sociata pastum : Mella locustis.

Ceteri tantum cecinere vatum Corde presago iubar affuturum : Tu quidem mundi scelus auferentem Indice prodis.

Non fuit vasti spatium per orbis Sanctior quisquam genitus Ioanne : Qui nefas secli meruit lauantem Tingere limphis. Gloria.[6]

*Antiphona.* Priusquam te formarem in vtero noui te et antequam progredereris sanctificaui te.

*Lectio tertia.*

ZAcharias sacerdos, vir iustus, et egregia in deum pietate, vxorem habuit Elizabet parem sibi et moribus et sanctitate,

[1] obstruso : 38. 44. 49. 63. 66. abstruso : 39. 41. 61. 64.
[2] geniteque : 38. *many edd.* [3] di. 24. *in m.* [4] artubus : 38. etc.
[5] bibentes : 43. 61. [6] patri geniteque proli. *vt supra : add.* 39. 41.



Digitized by Google

sterilem tamen Itaque iam ambo senes in orbitate cum magno filiorum desyderio degebant Sed cum Zacharias tempore Herodis Iudee regis templum ingressus ad sacrificandum incensum apponeret, apparuit ei angelus ad dexteram altaris turbatoque, et timenti ait. Ne timeas Zacharia quoniam exaudita est deprecatio tua, vxor Elisabeth pariet tibi filium, et vocabis nomen eius Ioannem. Nec solum vos, sed multi preterea ob ipsius ortum gaudebunt: erit enim magnus coram domino vinum et siceram non bibet, et Spiritu sancto replebitur in vtero ipso matris sue, et multos filiorum Israel ad dominum conuertet: et ipse precedet illum. Respondit Zacharias. Vnde hoc sciam, qui senex sum, et vxorem habeo senem? Et angelus ego (inquit) sum Gabriel, missus, vt hec tibi nuntiarem: et quia mihi non credidisti, mutus eris donec, que nunciaui fiant. Egressus igitur Zacharias ad plebem extra templum expectantem, et moram eius admirantem, loqui non poterat: quo cognitum fuit ipsum visionem vidisse. Cum igitur peractis officij diebus in domum suam redijsset, concepit Elisabeth quod sexto post mense idem angelus nunciauit Marie dicens. Ecce Elisabeth cognata tua concepit filium in senectute, Itaque Elisabeth videns Mariam salutandi se, visendique gratia domum ipsius ingressam, exclamauit, Benedictus fructus ventris tui Et illud, Exultauit gaudio infans in vtero meo. Cum autem peperisset, et octauo die de nomine nati consultaretur: Zacharias interrogatus, cum loqui non posset, scripsit, Ioannes est nomen eius. Et post hec vocem recepit, qua domino quotidie gratias agebat.

℔ *Ad laudes.*

*Antiphona.* Dominus ab vtero vocauit me, de ventre matris mee recordatus est nominis mei.

℔ *Ad vesperas.*

*Hymnus.* Vt queant laxis.[1]

*Antiphona.* Puer qui natus[2] est nobis plusquam propheta est. Hic est enim de quo saluator ait. Inter natos mulierum non surrexit maior Ioanne Baptista.

℔ *Die .25. de octaua Sancti Ioannis.*

*Tertia lectio.*[3] *Sermo sancti Augustini episcopi.*[4]

POst illum sacrosanctum domini natalis diem nullius hominis natiuitatem legimus celebrari nisi solam Ioannis Baptiste. In alijs sanctis et electis Dei nouimus illum diem coli quo illos post consummationem laborum, et deuictum triumphatumque mundum, in perpetuas eternitates presens hec vita parturijt. In

[1] *vt supra: add.* 39. 41. [p. 289.] [2] notus: 38. [3] die 25. *in m.*: *om.* 38. [4] *om.* 39. 41.

Digitized by Google

alijs consummata vltimi diei merita celebrantur in hoc etiam prima die ipsa Ioannis initia consecrantur. Pro hac absque dubio causa, quia per hunc dominus aduentum suum ne[1] subito insperatum[2] homines non agnoscerent: voluit esse testatum. Ioannes autem figura fuit veteris testamenti, et in se pertulit formam legis: et ideo prenuntiat saluatorem venturum; sicut lex gratiam precucurrit. Quod autem nondum natus de secreto materni vteri prophetauit: et expers lucis iam testis est veritatis: hos est intelligendum: quot latens sub velamine litere et carne: et redemptorem mundo spiritu predicauit et nobis Dominum Deum nostrum quasi de quodam legis vtero proclamauit. Ergo quia Iudei errauerunt a ventre id est a lege que Christo grauida erat, errauerunt a ventre, locuti sunt falsa. Ideo hic venit in testimonium vt testimonium perhiberet de lumine.

¶ *Ioannes et Paulus martyres*[3] *duplex minus.*

*Oratio.*

QUesumus omnipotens deus vt nos geminata letitia hodierne festiuitatis excipiat, que de beatorum Ioannis et Pauli glorificatione procedit, quos eadem fides et passio vere fecit esse germanos. per.

*Lectio .iij.*[4]

IOannes et paulus fratres christiane religionis colentissimi, domestici fuerunt Constantie filie constantini magni. Sed cum Iulianus apostata imperium excepisset,[5] factus certior hos ex magnis facultatibus, quas illis Constantia reliquerat, pauperes alere, occasionem captabat, eosdem spoliandi. Iubet igitur eos suis domesticis adscribi, non dubitans illos conditionem religionis gratia recusaturos: negantibus igitur illis eius se fore domesticos: aut comites, quia[6] christiana pietate defecisset spacium decem dierum prescribit, quo vel imperata facerent et Ioui sacrificarent vel se certe morti pararent. Ipsi vero accepta conditione bonam partem suarum facultatum pauperibus prescripto tempore distribuerunt. Decima die Terentianus prefectus pretorie cohortis missus eos inuenit orantes a quo quid statuissent rogati, cum se pro vera religione morti paratos esse respondissent: ille post tertiam noctis horam in domo ipsorum, ne fieret tumultus, capite truncauit, ac secreto sepeliuit, rumorque per vrbem ab interfectoribus sparsus increbuit, Ioannem et Paulum in exilium fuisse missos. Sed res enunciata est a demonibus, qui[7] corpora quorundam

[1] non: 66.
[2] inspiratum: 66.
[3] di. 26. *in m.*
[4] Die xxvi: *pr.* 39. 41.
[5] accepisset: 39. 41. recepisset: 44. 49. 61. 64.
[6] *Thus also* 38. qui a: 39. 41. 43. 44. 49. 63. 64. 66. qua: 61.
[7] que: 39.



Digitized by Google

obsidebant. A quibus demonibus cum Terentiani filius vexaretur, ductus ad martyrum sepulchrum liberatus est eoque miraculo idem et pater ad fidem Christi conuersi sunt, et res tota patefacta. Passi sunt autem Rome sexto calendas Iulij.

¶ *Die .27.*[1] *octaua sancti Ioannis*[3] *baptiste.*[3]

*Lectio .iij. ex sermone sancti Augustini episcopi.*[3]

QVod autem Ioannes in carcere constitutus ad cristum† discipulos suos destinauit, lex ad euangelia transmisit. Que lex iuxta typum Ioannis: quasi ignorantie clauso[4] carcere: in obscuro et in occulto iacebat: iudaice cecitatis sensus intra literam tenebatur inclusus. De hoc beatus euangelista proloquitur. Ille erat lucerna ardens et lucens: adeo quod spiritus sancti igne succensa mundo ignorantie nocte possessio, lumen salutis ostenderet, et quasi inter densissimas delictorum tenebras splendidissimum iustitie solem lucis sue radio premonstraret de seipso dicens: Ego vox clamantis in deserto. Videamus in quo deserto, id est in gentium populo. Vacua enim timore Dei pectora, et spiritu sancto arentia, deserto squalentis eremi comparantur. Desertus enim hic mundus ab omni cultura fidei et timoris Dei, et peccatorum spinis obsitus squalebat tanquam ager incultus, et penitus nullam bonorum operum fecunditatem obtulerat, nullum imbrem gratie spiritualis exceperat.

¶ *Die.* 28.[5] *de octaua sancti Ioannis*[6] *baptiste.*[3]

*Lectio tertia, ex sermone sancti Augustini.*[7]

MIttitur beatus Ioannes qui cum prophetica atque apostolica predicatione annunciando penitentiam quasi rudem campum proscinderet, fecundaret, et excoleret diuinique verbi seminibus impleret: et ad maturam frugem id est ad regenerationis gratiam prepararet. Nam illud quante glorie est, quod Zacharie sacerdoti seni, et Elizabeth stereli† a Gabriele id est ab angelo illo prenunciatur: a quo Marie domini natiuitas nunciatur, et quasi ex aliquo similis domino premittitur filius sterilis ante filium virginis, nescio quod maius miraculum ipsa nouitate declarans. Insperata prole sterilitas muneratur: quia nouo partu erat ditanda virginitas. Premittitur ante Iesum Christum Ioannes: quasi testamentum vetus ante nouum, vt dies diei eructet verbum, et sacramentorum obscura profunditas euidentioribus noue doctrine mysterijs reueletur.

[1] *de: add.* 39. etc. [2] di. 27. *in m.*: *om.* 38. 39. 41. 61. 63. 64. 66.
[3] *om.* 39. 41. [4] clausa: 39. 41. 64. [5] Die. 18: 61.
[6] die 28. *in m.*: *om.* 38. 39. 41. 61. 63. 64. 66.
[7] *episcopi: add.* 38. 43. 61. 64.

Digitized by Google

¶ *Petrus et Paulus apostoli duplex maius.*

*Ad vesperas. Hymnus.*

AVrea luce, et decore roseo Lux lucis omne perfudisti seculum: Decorans celos inclito martyrio Hac sacra die, que dat reis veniam.

Ianitor celi doctor orbis pariter Iudices secli, vera mundi lumina Per crucem alter: alter ense triumphans vite senatum laureati possident.

Sit trinitati sempiterna gloria Honor, potestas: atque iubilatio. In vnitate cui manet imperium Ex tunc et modo per eterna secula. Amen.

*Antiphona.* Tu es pastor ouium princeps Apostolorum: tibi tradite sunt claues regni celorum.

*Oratio.*

DEus, qui hodiernam diem: apostolorum tuorum Petri, et Pauli martyrio consecrasti: da ecclesie tue eorum in omnibus sequi preceptum: per quos religionis sumpsit exordium: per dominum.

¶ *Et non fit commemoratio de sancto Ioanne vsque ad vesperas commemorationis sancti Pauli.*

¶ *Ad matutinum*[1] *Inuitatorium.*[2] *De communi Apostolorum.*

*Antiphona.* Tu es Petrus et super hanc petram edificaui[3] ecclesiam meam et porte inferi non preualebunt aduersus eam.

*Lectio .iij.*

PEtrus princeps apostolorum cui Christus ascensurus ad patrem suum gregem pascendum, id est, suam ecclesiam gubernandam ter commendauit, cum multa post Christi ascensum cum apostolis confecisset, que ad constituendam et propagandam fidem pertinerent, ceteris per orbem dispersis ad predicandum ipse sibi sedem[4] Antiochiam elegit Sed post episcopatum Antiochiensis ecclesie et predicationem dispersionis eorum, qui de circuncisione crediderant, in Ponto, Galatia, Cappadocia, Asia, et Bithynia, secundo Claudij anno admonitus a spiritu sancto Romam migrauit ad conuincendum Simonem magum: et veram fidem enunciandum: in eaque vrbe, que caput orbis erat, ecclesiam moderandum Simonis ergo disiectis tenebris, fraudibusque conuictis, a Petro: lumen verbi dei Romam et Italiam eodem auctore multum illustrauerat, cum Paulus vinctus Romam deportatur secundo Neronis anno, postquam euangelium cum in Syria,[5] Asia, tum precipue in Grecia et finitimis regionibus vsque ad Illyriam

[1] die 29. *in m.* Die 28: 44. [2] *et hymnus: add.* 39. etc. [*See below*, p. 375.]
[3] *Thus also* 38. edificabo: 39. etc. [4] fidem: 43.
[5] et: *add.* 39. 41.

Digitized by Google

predicasset. Cuius aduentu et opera magna vere pietatis et fidei accessio facta est in vrbe Roma, et Italia occiduisque regionibus. Sed vltimo Neronis anno seuiente in Christianos persecutione Petrus et Paulus capti, morti traduntur eodem die, id est, tertio calendas Iulij. Petrus enim cruci affixus est capite ad terram verso, quod sic fieri impetrauit, asserens se indignum esse qui eodem modo quo suus dominus, crucifigeretur. Paulus vero capite truncatus, cuius corpus in via Ostiensi sepultum est, Petri vero in Vaticano.

℔ *Ad laudes.*

*Antiphona.* Quodcunque ligaueris super terram: erit ligatum et in celis: et quodcunque solueris super terram: erit solutum et in celis.

℔ *Ad vesperas.*

*Hymnus.* Aurea luce. *vt supra.*

*Antiphona.* Hodie Simon Petrus ascendit crucis patibulum. Halleluia. Hodie clauicularius regni gaudens migrauit ad Christum. Hodie Paulus apostolus lumen orbis terre inclinato capite pro Christi nomine martyrio coronatus est.

℔ *Et non fit commemoratio de festo sequenti quia vespere hodierne sunt communes vtrique apostolorum.*

℔ *Commemoratio*[1] *Pauli duplex minus.*[2]

*Ad matutinum Inuitatorium et hymnus de communi apostolorum.*

*Antiphona.* Qui operatus est Petro in apostolatu: operatus est et mihi inter gentes: et cognouerunt gratiam: que data est mihi a Christo domino.

*Lectio .iij.*

PAulus extra numerum .xij. apostolus non ab hominibus: nec per hominem sed per Iesum Christum et deum patrem, quum esset in ecclesia Antiochie, vbi aderant prophete et doctores, et in his Barnabas et Simon, qui vocabatur Niger, et Lucius Cyrenensis, et Manahem, qui erat Herodis Tetrarche collactaneus, ministrantibus illis domino, et ieiunantibus dixit spiritus sanctus, Segregate mihi Saulum et Barnabam in opus, ad quod assumpsi eos, Tunc ieiunantes et orantes, imponentesque eis manus dimiserunt illos. Et ipsi[3] quidem missi a spiritu sancto abierunt Seleuciam et inde nauigauerunt Cyprum, et quum venissent Salaminam, predicabant verbum dei in synagogis Iudeorum, Habebant autem et Ioannem in ministerio. Et quum perambulassent vniuersam insulam vsque ad Paphum inuenerunt quendam

[1] *sancti: add.* 39. 41. [2] die 30. *in m.* [3] *om.* 39.

Digitized by Google

virum magum pseudo prophetam Iudeum cui nomen erat Barieu,[1] cum proconsule Sergio Paulo viro prudente. Hic accersitis Barnaba et Paulo, desyderabat audire verbum dei. Resistebat autem illis Elymas magus, querens auertere proconsulem a fide. Saulus autem qui et Paulus repletus spiritu sancto intuens in eum dixit, O plene omni dolo et omni fallacia, fili diaboli, inimice omnis iustitie, non desinis subuertere vias domini rectas. Et nunc ecce manus domini super te, et eris cecus, non videns solem vsque ad tempus. Et confestim cecidit in eum caligo et tenebre et circcuiens† querebat, qui sibi manum daret. Quo viso proconsul credidit et conuersus est, profectus vero Paulus a Papho iuncto sibi Barnaba multisque vrbibus peragratis, cum Ierosolymam venisset Petrus Iacobusque, et Ioannes videntes gratiam dei, que data erat ei dextras societatis dederunt ipsi et Barnabe, vt hi gentibus, ipsi vero circuncisis predicarent euangelium. Vnde digressus postquam innumeros labores hausisset, multaque pericula euasisset, per varias mundi plagas Christianum dogma longe lateque propagando, anno a Christi passione .xxxvii. qui fuit imperij Neronis .xiiij. eodem die quo Petrus Rome martyrio coronatus est: sepultusque[2] in via Ostiensi, vbi postea fuit illi magnificum templum erectum. Scripsit autem nouem ad .vij. ecclesias epistolas. Preterea ad discipulos suos Timotheum, Titum et Philemonem .iiij. ad Hebreos vnam, omnes simul numero .xiiij.

*Ad laudes.*

*Antiphona.* Bonum certamen certaui cursum consummaui: fidem seruaui: ideo reposita est mihi corona iustitie.

*Oratio.*

DEus: qui multitudinem gentium beati Pauli apostoli predicatione docuisti: da nobis quesumus: vt cuius natalitia colimus eius apud te patrocinia sentiamus. per.

℣ *Ad vesperas. Hymnus.*

DOctor egregie Pauli mores instrue. Et mente polum nos transferre satage: Donec perfectum largiatur plenius Euacuato quod ex parte gerimus.

Sit trinitati sempiterna gloria, honor potestas atque iubilatio In vnitate cui manet imperium, Ex nunc[3] et modo per eterna secula. Amen.

*Antiphona.* Gloriosi principes terre quo modo in vita sua dilexerunt se, ita et in morte non sunt separati.

*Oratio.* Deus qui hodiernam diem *etc. vt supra.*[4]

[1] Bariesu: 43. Barien: 64.
[2] sepultus: 43. 61.
[3] tunc: 41.
[4] [*See* p. 293.]

Digitized by Google

*Deinde pro commemoratione octaue sancti Ioannis baptiste.*[1] *Antiphona.* Elizabeth Zacharie magnum virum genuit Ioannem baptistam, precursorem domini.

*Oratio.* Deus qui presentem diem *etc. vt supra in eius festo.*

## IVLIVS.

¶ [2]*Octaua natiuitatis sancti Ioannis Baptiste duplex minus.*

*Ad matutinum. Inuitatorium et hymnus vt in eius festo.*

*Antiphona.* Ipse preibit ante illum in spiritu, et virtute Elie, parare domino plebem perfectam.

¶ *Lectio tertia secundum Lucam.*

ELizabeth impletum est tempus pariendi, et peperit filium. Et audierunt vicini et cognati eius: quia magnificauit dominus misericordiam suam, cum illa, et congratulabantur[3] ei. Et reliqua.

¶ *Homelia† sancti Ambrosij episcopi.*[4]

PEperit ergo filium Elizabeth et congratulabantur vicini. Habet sanctorum editio letitiam plurimorum quia commune est bonum. Iustitia enim communis est virtus. Et ideo in ortu iusti: future vite insigne premittitur: et gratia secuture virtutis: exultatione vicinorum prefigurate signatur. Pulchre autem tempus quo fuit in vtero propheta memoratur ne Marie presentia taceatur. Sed tempus siletur infantie, eo quod presentia domini matris in vtero roboratur: qui infantie impedimenta nesciuit. Et ideo in euangelio nihil super eo legimus nisi ortum eius et oraculum: exultationem in vtero: et vocem in deserto. Neque enim vllam infantie sensit etatem qui supra naturam supra etatem in vtero situs matris a mensura perfecte cepit etatis plenitudinis Cristi. Et respondit mater eius et dixit. Non, sed vocabitur Ioannes, et responderunt ad illam. Nemo est in cognatione tua qui vocetur hoc nomine. Innuebant ergo patri eius quem vellet vocari eum et accepit pugillarem et scripsit dicens. Ioannes est nomen eius. Et mirati sunt omnes. Continuo autem soluta est lingua eius et apertum est[5] os eius et loquebatur benedicens Deum. Mire sanctus euangelista pretermittendum non putauit quod plurimi infantes[6] patris nomine Zachariam appellandum putauere, vt aduertas matri non nomen alicuius displicuisse degeneris: sed id[7] sancto infusum spiritu quod ab angelo ante Zacharie fuerat prenunciatum.

[1] *om.* 39. 41.
[2] Die 1. *in m.* 39. 41. 43. 49. 61. 64. Die 2. *in m.* 38. 44. Die 1. 9. 63.
[3] congregabuntur: 43.
[4] *om.* 44.
[5] quem vellet vocari eum: *add.* 44.
[6] infantem: 38. 43. 49. 61. 63. 64.
[7] in: 38. a: *add.* 39. 41.

Digitized by Google

¶ *Ad laudes.*

*Antiphona.* Inuebant patri eius [1]quem vellet vocari eum :[1] et scripsit: dicens, Ioannes est nomen eius.

¶ *Notandum quod hodie in laudibus post orationem sancti Ioannis dicitur oratio.* Deus qui hodiernam diem *etc. pro commemoratione apostolorum, et similiter faciendum est infra octauam visitationis virginis*[2] *in laudibus et vesperis vsque ad octauam ipsorum apostolorum, tamen hodie in vesperis et die crastina per totum diem non fit commemoratio de apostolis.*

*Visitatio*[3] *Marie virginis*[4] *ad Elisabeth duplex maius.*

*Ad Vesperas.*

*Hymnus.* Aue maris stella. *etc.*[5]

*Antiphona.* Hodie Ioannes spiritu sancto repletus dominum, quem verbis laudare non potuit, corporis obsequio recognouit, beata[6] Elisabeth: quam mater domini visitauit: vt Ioannes in vtero suo spiritum sanctificationis accipiens precursoris officium inchoaret.

*Oratio.*

OMnipotens sempiterne deus, qui ex abundantia charitatis beatam Mariam tuo filio fecundatam ad salutationem Elizabeth inspirasti: presta quesumus: vt per eius visitationem donis celestibus repleamur: et ab omnibus aduersitatibus eruamur. Per eundem.

¶ *Ad matutinum inuitatorium.*[7]

Visitationem virginis Marie celebremus: Christum eius filium adoremus dominum.

*Hymnus.* O gloriosa domina.[5]

*Antiphona.* Repletus spiritu sancto Ioannes nondum seipsum sentiens virginis matris presensit aduentum.

¶ *Lectio tertia ex capitulo primo Luce.*[8]

EXurgens autem Maria in diebus illis abijt in montana cum festinatione ... quoniam perficientur ea que dicta sunt tibi a domino.

[1] *om.* 44.
[2] *beate marie:* 39. 41.
[3] *beate: add.* 39. 41.
[4] *om.* 39. 41.
[5] *Require infra in officio sabbatino eiusdem: add.* 39. 41. [*See below*, p. 388.]
[6] beatam: 39.
[7] die 2. *in m.*
[8] [i. 39–45.]

Digitized by Google

℔ *Ad laudes.*

*Antiphona.* Adueniente que Christum gestabat in vtero Ioannes exiliens in occursum eius gestiuit erumpere.

℔ *Ad vesperas.*

*Hymnus.* Aue maris stella.[1]

*Antiphona.* Beata sterilis que precursorem domini senio ingrauescente concepit, beatior virgo: que deum atque hominem genuit. Utraque miraculum sentit: et mysterium recognoscit Sed Elizabeth suum vertit in preconia visitantis: Maria vtrunque refert in gloriam conditoris.

℔ *Die .iij.*[2] *de octaua visitationis.*[3]

*Lectio .iij. ex homelia† sancti Ambrosij episcopi.*[4]

COntuendum est enim quia superior venit ad inferiorem, vt inferior adiuuetur Maria ad Elizabeth, Christus ad Ioannem. Denique etiam postea vt sanctificaret baptismum Ioannis: dominus venit ad baptismum, Cito quoque in aduentu marie: presentie dominice beneficia declarantur. Simul autem vt audiuit salutationem Marie Elisabeth, exultauit infans in vtero eius, et repleta est spiritu sancto Elisabeth, et exclamauit voce magna: et dixit ad Mariam: Benedicta tu inter mulieres et benedictus fructus ventris tui. Vide distinctionem: singulorumque verborum proprietates. Vocem prior audiuit Elisabeth, sed Ioannes prior gratiam sensit. Illa nature ordinem audiuit iste exultauit ratione mysterij. Illa Marie, iste domini sensit aduentum, femina mulieris: et pignus pignoris. Iste gratiam loquuntur: illi intus operantur, pietatisque mysterium maternis adoriuntur profectibus duplicique miraculo prophetant matres spiritu paruulorum. Exultauit infans in vtero, mater repleta est Non prius mater repleta quam filius sed cum filius repletus esset spiritu sancto: repleuit et matrem. E[x]ultauit Ioannes, exultauit et Marie spiritus: exultante Ioanne repletur Elisabeth. Mariam tamen non repleti[5] spiritu: sed spiritum eius exultare cognouimus.

℔ *Die .iiij.*[6] *de octaua visitationis.*

*Lectio .iij. ex eadem homelia.*

INcomprehensibilis enim incomprehensibiliter operabatur in matre et illa post conceptum repletur, ista ante conceptum. Benedicta tu inter mulieres et benedictus fructus ventris tui: et vnde hoc mihi vt veniat mater domini mei ad me? Nouit

[1] *vt supra: add.* 39. 41. [p. 388.] [2] die. 3. *in m.* [3] *Mariæ: add.* 38. [4] *om.* 39. 41. [5] repleri: 39. *many edd.* [6] die 4. *in m.*

Digitized by Google

sermonem suum spiritus sanctus: nec vnquam obliuiscitur, et prophetie non solum rerum complentur miraculis: sed etiam proprietate verborum, quis est iste fructus ventris nisi ille de quo dictum est Ecce hereditas Domini filij merces fructus ventris. Hec hereditas domini filij sunt, qui merces sunt fructus illius qui de Marie ventre processit. Ipse fructus ventris est flos radicis, de quo bene prophetauit Esaias dicens. Exiet virga de radice Iesse, et flos de radice eius ascendet. Radix enim est familia Iudeorum: virga Maria, flos Marie Christus: qui veluti bone arboris fructus nostre virtutis processu: nunc floret: nunc fructificat in nobis nunc rediuiua corporis resurrectione reparatur. Et vnde hoc mihi: vt veniat mater domini mei ad me? Non quasi ignorans dicit. Scit enim esse spiritus sancti gratiam et operationem vt mater prophete a matre Domini ad profectum sui pignoris salutetur sed quasi hoc non humani meriti: sed diuine gratie munus esse cognoscat.

*Die .v.*[1] *de octaua Visitationis ex eadem homelia. Lectio .iij.*

NOn vsitata hec officia feminarum sunt: vt veniat mater Domini mei ad me. Miraculum sentio cognosco mysterium: mater Domini verbo feta: Deo plena est.[2] Ecce enim vt facta est vox salutationis tue in auribus meis, exultauit in gaudio infans in vtero meo, et beata que credidisti. Vides non dubitasse Mariam sed credidisse, et ideo fructum fidei consecutam. Beata (inquit) que credidisti. Sed et vos beati qui audiuistis et credidistis quicunque enim crediderit anima: et concepit et generat dei verbum et opera eius agnoscit. Sit in singulis Marie anima vt magnificet dominum. Sit in singulis Marie spiritus, vt exultet in domino. Si secundum carnem vna mater est Christi secundum fidem tamen omnium fructus est Christus Iesus. Omnis, enim, anima accepit dei verbum: si tamen immaculata et immunis a vitijs, et intemerato pudore eius castimoniam custodiuit.

℔ *Hodie vespere dicuntur de octaua apostolorum. Et non fit commemoratio de visitatione in his vesperis, nec die crastina.*

*Hymnus.*[3] *De communi apostolorum.*

*Antiphona.* Petrus apostolus: et Paulus doctor gentium ipsi vos[4] docuerunt legem tuam domine.

*Oratio.*

DEus cuius dextera beatum Petrum ambulantem in fluctibus ne mergeretur erexit: et coapostolum eius Paulum tertio

[1] die 5. *in m.* [2] es: 39. 41. [3] *Hymni:* 38. [p. 375.]
[4] nos: 38. etc.

Digitized by Google

naufragantem de profundo pelagi liberauit: exaudi nos propitius et concede[a]: vt amborum meritis: eternitatis gloriam consequamur. Qui viuis et regnas, etc.

¶ *Octaua apostolorum Petri et Pauli*[1] *duo.*[2]
*Hodie omnia dicuntur de communi apostolorum preter .iij. lectionem et orationem.*
*Tertia lectio sermo sancti Leonis presbyteri.*[3]

OMnium quidem sanctorum solennitatum dilectissimi totus mundus est particeps, et vnius fidei pietas exigit: vt quicquid pro salute uniuersorum festum[4] recolitur, communibus vtique gaudijs celebretur. Veruntamen hodierna festiuitas preter illam reuerentiam quam toto terrarum orbe promeruit: speciali et propria nostre vrbis exultatione veneranda est, vt vbi precipuorum Apostolorum glorificatus est exitus: ibi in die martyrij eorum sit letitie principatus. Isti enim sunt viri per quos tibi [5]euangelium Christi Roma[5] resplenduit, et que eras magistra erroris, discipula facta es veritatis. Isti sunt sancti patres tui verique pastores: qui te regnis celestibus inserendam: multo melius multoque felicius condiderunt: quam illi quorum studio prima menium tuorum fundamenta locata sunt e quibus is qui tibi nomen dedit fraterna te cede fedauit. Isti sunt enim qui te in hanc gloriam prouexerunt: vt sis gens sancta: populus electus: ciuitas sacerdotalis et regia per sacram beati Petri sedem caput totius orbis effecta: latius presidens[6] religione diuina: quam dominatione terrena. Quamuis enim multis aucta victorijs ius imperij tui terra marique distenditur: minus tamen est quot tibi bellicus labor subdidit: quam quod pax Christiana subiecit.

*Oratio.* Deus cuius dextera. *etc. vt supra.*

¶ *Die septimo de octaua visitationis.*[7] *Lectio tertia.*

BEatissima virgo dei genitrix Maria a suis primordijs domino consecrata, propter beneficia eius inaudita exhibita populo inuocanti: omnes in necessitate constituti ad eam confugiunt, tanquam ad singulare remedium: vbi humanum[8] subsidium non sufficit requisitum. Disponit namque omnia inferiora sua sapientia: prouidentia et industria propulsata. Ipsa enim ex abundantia gratie sibi date est cura curarum cum sit visitatrix,[9] nutrix, genitrixque bonorum. Gaudet autem deus et letatur per secula quando regine celi cuncta debite sunt subiecta. Vbi

[1] die 6. *in m.*
[2] *duplex:* 38. 43. 44. 49. 61. 63. 64. *duplex minus:* 39. 41.
[3] *Thus also* 38. *pape.* 39. *etc.* [4] gestum: 39. etc.
[5]—[5] Roma euangelium Christi: 39. 41. [6] presides: 43.
[7] die. 7 *in m.*: *om.* 38. [8] magnum: 43. [9] visitrix: 38.

Digitized by Google

enim est gubernatrix prouida celice et terrene potestatis? In Maria. Vbi mater misericordie et impetratrix[1] venie? In Maria. Vbi mediatrix ad deum pro crimine? In Maria. Vbi reparatrix sperande gratie? In Maria. Vbi mater militantis ecclesie? In Maria. Vbi aduocata seculi? In Maria. Ipsa siquidem est aduocata mundi: patrona peculij, visitatio periculi, spes salutis populi christiani. Ipsa miserorum miseratio afflictorum releuatio: desolatorum consolatio, peccatorum visitatio: discordantium reintegratio cum triumpho.

℔ *Die .viij. de octaua visitationis*[2] *lectio .iij. Sermo venerabilis Bede presbyteri.*

BEata dei genitrix virgo semper Maria, templum Domini: sacrarium spiritus sancti, cum ab angelo salutata fuisset, seque prole grauidam cognosceret: confestim in montana perrexit: portauit[3] quo portabatur. Et aperte post visionem angeli beata dei genitrix in montana subijt: que gustata suauitate supernorum ciuium: humilitatis se gressibus ad alta virtutum transtulit. Intrat ergo domum zacharie, atque Elizabeth quam seruum ac precursorem domini parituram nouerat: salutat: non quasi dubia de oraculo quod acceperat, sed[4] gratulatura de dono quod conseruam accepisse didicerat. Non vt verbum angeli mulieris attestatione probaret, sed vt mulieri prouecte etatis virgo iuuencula mysterium sedula impenderet. Vt autem audiuit salutationem Marie Elişabeth, exultauit infans in vtero eius et repleta est spiritu sancto Elisabeth. Aperiente os suum ad salutandum beata Maria, repleta est mox spiritu sancto elisabeth: repletus est et Ioannes atque vno eodemque spiritu ambo edocti. Illa salutantem que esset agnouit, et vt matrem domini sui debita cum benedictione venerata est. Iste ipsum esse dominum: qui vtero virginis portaretur intellexit.

℔ *Hodie in vesperis dicitur Antiphona assignata ad primas vesperas.*

℔ *Octaua visitationis*[5] *duplex.*[6]
*Tertia Lectio ex eodem sermone.*

REpleta est ergo spiritu sancto Elizabeth: et exclamauit voce magna. Recte voce magna exclamauit: quia magna dei cognouit dona. Et recte voce magna quia illum quem vbique presentem nouerat, etiam adesse sentiebat Magna etenim voce: non tam clamosa quam deuota intelligendum est: Neque enim modice vocis[7] deuotionis dominum[8] laudare valebat, que

[1] imperatrix: 39. 41.
[2] die. 8. *in m.*
[3] portans a: 39. etc.
[4] vt: *add.* 39. etc.
[5] die 9. *in m.*
[6] *minus: add.* 39. 41. 63. 64.
[7] voce: 39. 41.
[8] deum: 43. 49. 61. 63. 64.

Digitized by Google

spiritu sancto plena flagrabat, que et illum in vtero gestabat: quo in natis mulierum, nemo maior est. Eum etenim aduenisse gaudebat: qui conceptus ex carne virginis: filius altissimi vocaretur et esset Exclamauit autem et dixit. Benedicta tu inter mulieres et benedictus fructus ventris tui. Non solum benedicta inter mulieres sed inter mulieres benedictas maiori benedictione specialiter insignis Benedictus fructus ventris tui. Ne[1] ipse generali more benedictus sanctorum, sed sicut apostolus ait. Quorum patres ex quibus Christus secundum carnem: qui est super omnia deus benedictus in secula.

¶ *Septem fratres martyres.*[2] *Lectio .iij.*

CRescente rabie persecutionis in Christianos septem fratres Rome sub Antonino Pio martyrio coronati sunt. Cum enim delatum fuisset ad Cesarem ab his deos blasphemari Christi fidem palam confitentibus, datum est negocium Publio prefecto, vt eorum causam iudicaret. Qui primo blandis. verbis deinde terroribus ac minis instat, vt abnegato Christo dijs sacrificarent. Felicitas autem eorum mater constantia plusquam virili si Christum, inquit, O iudex nosses[3] eiusque magnitudinem intelligeres ac diuinitatem, desisteres haud dubie pios homines a religione ipsius oratione impia subducere. Qui enim Christianis maledicit, deo maledicit in cordibus eorum habitanti. Et ad filios conuersa, ipsos vt neque cruciatus perhorrescant neque mortem propter fidem in Christum recusent, adhortatur. Igitur iratus iudex, ad filiosque conuersus, cum videret eos in fide immobiles permanere, nec promissis[4] nec minis a sententia reuocari, in carcerem eos trudit et Cesari rei ordinem exponit. Ille vero[5] omnes morti tradit.[6] Primus igitur eorum Ianuarius plumbatis cesus expirauit. Felix deinde, et Philippus fustibus necantur. Siluanus precipitio. Alexander cum alijs duobus capite truncantur[7] .vi. idus Iulij. Mater item quarto post mense gladio percussa martyrij palmam adepta est. Quam Gregorius octies martyrem appellat. Passa est enim septies in septem filijs, et demum in corpore proprio.

¶ *Pius papa confessor.*[8] *Lectio .iij.*

PIus natione Italus patria Aquileiensis imperatore, Marco Antonino vero pontifex factus est. Hic penam statuit ijs qui negligenter Christi corpus aut sanguinem attrectarent Penitentiam (inquiens) agant .xl. diebus quorum negligentia in terram aliquid deciderit, si super altare tribus diebus si super

[1] Nec: 39. 41. 61. 63. 64.
[2] die 10. *in m.*
[3] nosceres: 38.
[4] promissionis: 43.
[5] iubet: *add.* 39. etc.
[6] tradi: 39. etc.
[7] truncatur: 39. etc.
[8] die 11. *in m.*

Digitized by Google

linteum quatuor, si in aliud linteum nouem diebus Vbicunque ceciderit, si recipi potest, lambatur, sin aliter aut lauetur, aut radatur, lotum et rasum aut comburatur, aut in sacrarium reponatur Demum vbi ex ordinationibus quinque[1] mense Decembri habitis presbyteros .xix. diaconos .xxi. episcopos .x. creasset, moritur et in Vaticano sepelitur v. idus Iulij, cum sedisset annos .xi. menses .iiij. dies .iij.

¶ *Anacletus papa martyr.*[2] *Lectio tertia.*

ANacletus papa natione Grecus patria Atheniensis. Traiani temporibus Clementi suffectus, vt honestis institutis homines ecclesiasticos formaret lege vetuit, ne episcopus a paucioribus quam a tribus episcopis initiaretur, Ac vt clerici publice, non priuatim ad sacros ordines asciscerentur. Omnibus quoque fidelibus precepit, vt peracta consecratione communicarent, recusantes autem ab ecclesijs eijcerentur. Hic etiam loca, vbi seorsum martyres sepelirentur designauit, Per id tempus mirum in modum augescente re Christiana, Traianus metuens ne quid detrimenti imperium Romanum inde caperet, tertiam persecutionem in Christianos concessit. Qua cum permulti alij, tunc in primis ipse Anacletus martyrio coronatur .iij. idus Iulij. Sedit autem annos .ix. menses .ij. dies .x.

¶ *Processus,*[3] *et Martinianus.*[4] *Tertia lectio.*

QUo tempore Rome Petrus et Paulus in vinculis in Tarpeio[5] monte tenebantur duo ex custodibus Processus, et Martinianus apostolorum verbis et miraculis cum alijs quadraginta nouem ad fidem Christi conuersi sunt et fonte diuinitus ex quodam saxo, in ipso carcere manante baptizati. A quibus apostoli relaxati, abire si[6] vellent ex carcere permissi sunt. Quod vbi nuntiatum est Paulino militum prefecto, Processum et Martinianum ad se accersitos verbis grauissimis ob acceptam religionem castigat, et ab ea cunctis rationibus reuocare conatur. Sed cum nihil proficeret, indignatus se ab eisdem contemni iubet ipsorum ora saxo vehementer contundi, dentesque comminui. Deinde cum Iouem adorare iussi, constanter renuissent, in eculeo suspensi, fustibus seuissime ceduntur[7] admotis flammis aduruntur, vnam vocem emittentes. Sit nomen domini benedictum. Vehementer igitur cruciati, et in Christi fide persistentes, in eundem carcerem detruduntur et paucis post diebus extra vrbem educti in via Aurelia capite truncantur. Quorum corpora Lucina in predio suo .vi. nonas Iulij sepeliuit.

[1] quinquies: 39. 41.
[2] die 13 *in m.*
[3] die 14. *in m.*
[4] *martyres: add.* 39. 41.
[5] Trapeio: 43.
[6] *om.* 38.
[7] et: *add.* 39. etc.

Digitized by Google

¶ *Bonauentura Cardinalis confessor.*[1] *Lectio tertia.*

SAnctus Bonauentura natione Tuscus in oppido Balneo regio nobili genere natus, anno sue etatis circiter vigesimo secundo religionem beati Francisci suscepit. Et studio literarum deditus Alexandro de Ales preceptore tantum profecit, vt septimo suscepte religionis anno in Gymnasio Parisiensi publice librum sententiarum interpretaretur, vir summe mansuetudinis, ac sanctitatis. Anno vero tertio decimo quam[2] susceperat religionem, creatus est totius ordinis minister generalis, quod munus sapienter administrando, summam est laudem consecutus, non solum doctrine et sanctimonie, sed etiam ingenij et dexteritatis. Qua fama ductus Gregorius papa .xi. Cardinalem ipsum et ipsum[3] Albanensem creauit. Multa hic opera doctissime conscripsit, que longum esset recensere, in primisque eruditissima commentaria in quatuor libros sententiarum. Obijt autem Lugduni .iij. idus Iulij, claruitque miraculis. Quamobrem a Xysto papa quarto anno Domini Millesimo quadringentesimo octuagesimo secundo inter sanctos est relatus.

¶ *Symphorosa*[4] *cum septem filijs martyribus.*[5] *Lectio tertia.*

TYbure Symphorosa matrona sanctissima vxor fuit Getuli[6] martyris, ex quo septem filios ad martyrium [7]videlicet procreauit,[7] Crescentium, Iulianum, Nemesium, Primitiuum,[8] Iustinum, Stacteum: Eugenium, cum quibus in persecutione Adriani capta est propter christiane fidei professionem, omnesque multis affecti[9] supplicijs, vt a vera pietate discederent. In qua cum immobiles permansissent Symphorosa in preterfluentem fluuium saxo ad collum appenso, precipitata est, et interempta: Eiusque corpus ab Eugenio ipsius fratre sepulture datum. Postridie vero qui fuit .xv. calendas[10] Augusti septem fratres singulis stipitibus alligati sunt. Et Crescens[11] per guttur ferro transfixus, Iulianus per pectus. Nemesius per cor, Primitinus[12] per vmbilicum, Iustinus membratim dissectus est, Stacteus multis lanceis confixus, Eugenius a pectore in partes inferiores scissus. Ipsorum autem corpora in fossam quandam prealtam deiecta sunt in via Tyburtina milliario nono.

¶ *Praxedis virgo.*[13] *Lectio ij.*[14]

PRaxedis virgo venerabilis Pudentis[15] Romani filia amissis parentibus tanta cura et constantia Christianorum commodi-

[1] die 15. *in m.*
[2] quum: 38. postquam: 39. 41.
[3] episcopum: 38. etc.
[4] die 18. *in m.*
[5] *martyres:* 41.
[6] Getulij: 63.
[7]—[7] procreauit videlicet: 39. 41.
[8] Primitinum: 38.
[9] affectis: 39.
[10] calendarum: 39. 41.
[11] Crescentius: 38. 63.
[12] Primitiuus: 39. etc
[13] die 21. *in. m.*
[14] iij.: 38. etc.
[15] Prudentis: 43. 44. 49. 61. 63. 64.

Digitized by Google

tatibus inseruiebat, vt multos sanctorum pauperum suis opibus aleret, aliorum necessitatibus quoad poterat prouideret. Exorta vero Christianorum sub Marco Antonino imperatore persecutione, exestuans virgo beata non destitit fideles omni ratione fouere. Itaque alios domi occultabat alijs necessaria submittebat, alios ad fidei constantiam hortabatur. Martyrum corpora mira solicitudine collecta sepeliebat. Tantam igitur Christianorum stragem cum sine summo dolore ferre non posset, precata deum vt se tantis e malis eriperet exaudita est, Et egregie sue pietatis atque laborum premia perceptura, migrauit ad Dominum duodecimo calendas Augusti. Cuius corpus Pastor presbyter iuxta patrem et sororem Potentianam, in cemeterio Priscille via Salaria sepeliuit.

¶ *Maria Magdalena duplex minus:*

*Ad vesperas. Hymnus.*

NArdi Maria pistici Sumpsit libram mox optimi, Vnxit beatos Domini, Pedes rigando lachrymis.

Honor, decus, imperium, Sit trinitati vnice, Patri, nato: paracleto, Per infinita secula. Amen.

*Antiphona.* Maria vnxit pedes Iesu: et extersit capillis suis: et domus impleta est ex odore vnguenti.

*Oratio.*

BEate Marie Magdalene quesumus domine suffragijs adiuuemur, cuius precibus exoratus: quatriduanum fratrem viuum ab inferis resuscitasti[1]: qui vivis.

¶ *Ad matutinum inuitatorium.*[2]

Laudemus deum nostrum in confessione beate Marie Magdalene.

*Hymnus.* Nardi[3] *vt supra.*

*Antiphona.* Ornatum mundi contempsi propter amorem domini mei Iesu Christi.

¶ *Tertia lectio.*

EX mulieribus que Christum egregia pietate coluisse in historia euangelica referuntur Maria Magdalena in primis celebratur, de qua tamen non parua est doctissimorum et grauissimorum virorum controuersia. Quibusdam res aliquas gestas, de quibus est in euangelio, ad vnam mulierem referentibus, alijs ad plures. Vtcumque sit traditum est a maioribus Mariam Magdalenam Lazari Martheque sororem cum ipsis et Maximino alijsque sanctis hominibus post Christi ascensionem,

[1] suscitasti: 38. [2] die 22. *in m.* [3] Maria: *add.* 39. 41.



Digitized by Google

naui in qua sine velis et remis fuerant a Iudeis, vt naufragio perirent, impositi, ope diuina Massiliam tandem applicuisse, eandemque potissimum Massiliensibus et vicinis populis euangelium predicasse, et plerisque ad fidem Christi conversis in prealtum montem secessisse, ibique solitariam vitam multos annos transegisse, in frequenti tamen angelorum consuetudine a quibus iam moritura in ecclesiam vrbis Aquensis cuius erat episcopus sanctus Maximinus, deportata[1] fuerit vbi accepta eucharistia migrauerit ad dominum .xi. calendas Augusti multis editis miraculis, que longum esset recensere.

℔ *Ad laudes.*

*Antiphona.* Ista est speciosa inter filias Ierusalem.

℔ *Ad vesperas.*

*Hymnus.* Nardi *vt supra.*

*Antiphona.* Maria optimam partem elegit: que non auferetur ab ea.

℔ *Iacobus Apostolus*[2] *duplex maius. Oratio.*

ESto domine plebi tue sanctificator et custos: vt apostoli tui Iacobi munita[3] presidijs: et conuersatione tibi placeat: et secura mente deseruiat, per.

℔ *Lectio tertia.*

IAcobus apostolus Zebedei filius natione Galileus inter primos apostolos a christo vocatus fuit cum Ioanne fratre. Qui relictis retibus que tunc forte reficiebantur,[4] et patre Zebedeo ipsum Iesum secuti sunt. Hic est vnus ex tribus apostolis dilectissimis, quos christus testes esse voluit sue transfigurationis. Et quos solos sequi se permisit domum ingressurus Iairi archisynagogi, ad filiam ipsius a morte reuocandam. Hunc et Ioannem fratrem tam dilectos esse Christo eorum mater intelligebat, vt non dubitauerit ab ipso petere vt quum esset in suo regno alterum a dextris collocaret, alterum a sinistris. Hic igitur Iacobus post Christi ascensum, quum fidem ipsius per Iudeam, et Samariam mirabiliter predicando propagasset: plurimosque et in his Hermogenem hereticum ad verum dei cultum conuertisset. Hispaniam adijsse, et ibi euangelium predicasse autor est Isidorus. Vnde Ierosolymam reuersus ab Herode gladio percussus, primus apostolorum martyrio coronatus est. Qui dum ad supplicium duceretur oblatum paralyticum in via sanauit: eoque miraculo

[1] deporta: 39. [2] di. 25 *in m.* [3] minuta: 38.
[4] reficiebant: 39. etc.

Digitized by Google

Iosiam, qui se vinctum ad Herodem traxerat, conuertit, et martyrij participem effecit. Postea vero ipsius Apostoli corpus Compostellam translatum est.

¶ *Anna mater virginis*[1] *duplex minus. Oratio.*

DEus, qui beate Anne tantam gratiam donare dignatus es, vt beatissimam matrem tuam in glorioso vtero portare mereretur, da nobis quesumus: per intercessionem matris et filie, tue propitiationis abundantiam vt quarum memoriam pio amore complectimur: earum precibus ad celestem [2]Iurusalem peruenire veleamus[2]: qui viuis.

¶ *Inuitatorium hymni et Antiphone dicuntur de communi vnius sancte nec virginis: nec martyris.*

*Lectio .iij.*

ANna virginis dei genitricis mater Gaziri filia ex tribu iuda in Bethlehem oppido Iudee nata, Ioachimi fuit vxor, qui et ipse ex eadem tribu Galileus erat ex[3] Nazareth ambo ex stirpe regia sanctorumque patrum. ipsi sancti atque iusti: vt decebat parentes futuros virginis, que Christum erat progenitura. Sed quamquam in charitate maritali sanctissime degerent, diu tamen optatissima prole caruerunt. Donec post annum vigesimum, conceptu et ortu sacratissime virginis Marie felicissimo, sterilitatis macula deleta,[4] compotes facti sunt longissimi desyderij. Migrauit autem ad dominum septimo calendas Augusti, cuius corpus conditum est in Bethlehem in paterna sepultura.

*Martha virgo.*[5] *Lectio .iij.*

MArtha Christi hospita Marie et Lazari soror, post Christi ascensum ad Patrem a Iudeis in persecutione Christianorum cum fratre et sorore et Marcilla pedissequa, et item Maximino a quo tota domus fuerat baptizata, comprehenditur. Et hi omnes cum alijs compluribus christianis in naui quadam imponuntur. Que nauis velis, remis clauoque spoliata, mari committitur, vt omnes sancti[6] naufragio perirent, Ceterum deo gubernante Massiliam incolumis applicuit. Quo miraculo et dictorum sanctorum predicatione Massilienses primum, deinde vicini populi ad fidem Christi conuersi sunt. Martha igitur cum Massilie omnium in se animos propter eximiam sanctitatem conuertisset, cum multis honestissimis mulieribus in monasterio, quod ipsa curauit edificandum sanctissime vixit, mortemque obijt multo ante a se precognitam, et miraculis illustratam .iiij. calendas Augusti.

[1] di. 26 *in m.*
[2]—[2] Ierusalem peruenire valeamus: 39. etc.
[3] rex: 39. 41.
[4] delata: 39.
[5] di. 29. *in m.*
[6] facto: 39. etc.



Digitized by Google

*Oratio.*

OMnipotens clementissime deus: cuius filius in ede beate Marthe hospitari dignatus est, da[1] quesumus vt eius meritis que illum placide suscepit, in ede polorum misericorditer hospitari valeamus: per eundum: etc.

℔ *Nemesius et Lucilla martyres.*[2] *Lectio tertia.*

VAleriano, et Gallieno imperatoribus Nemesius tribunus militum, et Lucilla eius filia Rome a sancto Stephano papa ad fidem Christi conuersi, et baptizati sunt Nemesius vero paulo post ab eodem diaconus ordinatus mira pietate christum eiusque fidem colebat. Is cum aliquando Maximus, et Valerianus consules via Appia, qua ipse transibat in templo Martis sacrificarent, sacrificium abominatus deum orare cepit, vt vanitatem superstitionis illorum aliquo signo declararet, statimque Maximus a demone[3] correptus exclamare cepit. Se vehementer a Nemesio torqueri. Egressi vero ministri, cum eum orantem offendissent, varijs contumelijs affectum in templum pertraxere: ad cuius presentiam statim Maximus expirauit. Tunc Valerianus, qui rem magicis artibus patratum putabat, ira percitus, Nemesium innumeris supplicijs tortum cum Lucilla filia in carcerem trudit. Post tertium vero diem educti, Lucilla primum via Appia ante templum martis, vbi Maximus interierat, spectante patre decollatur. Deinde Nemesius inter viam Appiam, et Latinam itidem capite plexus martyrio coronatur .viij. calendas Augusti. Quorum corpora idem sanctus Stephanus papa via Latina non longe ab vrbe sepeliuit.

## AVGVSTVS.

*Vincula sancti Petri duplex minus.*

*Ad vesperas. Hymnus.*

PEtrus beatus catenarum laqueos Christo iubente rupit mirabiliter: Custos ouilis, et doctor ecclesie, Pastorque gregis: conseruator ouium Arcet luporum truculentam rabiem.

Gloria deo per immensa secula: Sit tibi nate decus et imperium, Honor, potestas: sanctoque spiritui. Sit trinitati salus indiuidua, Per infinita seculorum secula. Amen.

*Antiphona.* Herodes rex apposuit vt apprehenderet[4] Petrum, quem misit in carcerem volens post pascha producere eum populo.

*Oratio.*

DEus qui beatum Petrum apostolum a vinculis absolutum illesum abire fecisti, nostrorum quesumus absolue vincula peccatorum et omnia mala a nobis propitiatus exclude: per.

[1] te: 43. 44. 49. 61. 64.
[2] die 31. *in m.*
[3] daemonio: 38.
[4] et: *add.* 43.

Digitized by Google

℔ *Ad matutinum inuitatorium.*[1]

Regem apostolorum, *etc.*[2]

*Hymnus ut supra in vesperis.*

*Antiphona.* Petrus quidem seruabatur in carcere, et oratio fiebat sine intermissione ab ecclesia ad deum pro eo.

℔ *Lectio tertia.*

CVm Herodes occidisset Iacobum fratrem Ioannis animaduertens id esse gratum Iudeis, apprehendit quoque Petrum. Erant autem, ut est in actis apostolorum dies azymorum traditque quatuor quaternionibus militum ad custodiendum, volens post pascha producere eum populo. Et Petrus quidem seruabatur in carcere. Oratio autem fiebat sine intermissione ab ecclesia ad deum pro eo. Cum autem producturus eum esset Herodes, in ipsa nocte erat Petrus dormiens inter duos milites, vinctus catenis duabus: et custodes ante ostium custodiebant carcerem. Et ecce angelus domini astitit et lumen refulsit in habitaculo, percussoque latere Petri, excitauit eum, dicens: Surge velociter. Et ceciderunt catene de manibus eius. Et dixit angelus ad eum: Precingere et calcea te caligas tuas. Et fecit sic[3] dicit illi: Circumda tibi vestimentum tuum, et sequere me. Et exiens sequebatur eum, et nesciebat quia verum est, quod fiebat per angelum, sed existimabat se visum videre. Transeuntes autem primam et secundam custodiam venerunt ad portam Ferream que ducit ad ciuitatem que vltro aperta est eis. Et exeuntes processerunt vicum vnum et continuo discessit angelus ab eo. Et Petrus ad se reuersus dixit: Nunc scio vere quod misit dominus angelum suum et eripuit me de manu Herodis, et de omni expectatione plebis Iudeorum. Consideransque venit ad domum Marie matris Ioannis, qui cognominatus est Marcus, vbi erant multi congregati et orantes.

℔ *Ad laudes. Antiphona.* Misit dominus angelum suum et liberauit me de manu Herodis, halleluia.

℔ *Ad vesperas hymnus vt supra.*

*Antiphona.* Solue iubente deo terrarum Petre catenas. Qui facis vt pateant celestia regna beatis.

℔ *Stephanus papa martyr.*[4] *Lectio tertia.*

STephanus patria Romanus Valeriani et Gallieni imperatorum tempore sommo[5] pontificatui prefectus instituit, vt sacerdotes et leuite nusquam sacris vestibus vterentur, nisi in ecclesia et

[1] di. 1. *in m.* [2] *vt in communi apostolorum:* 39. 41. [p. 375.]
[3] sicut: 38. Et: *add.* 39. etc. [4] die 2. *in m.* [5] summo: 38. etc.

Digitized by Google

sacris peragendis. Que (inquit) nec ab alijs debent contingi, aut ferri nisi a sacratis hominibus, ne vltio, que Balthasarem[1] percussit, super hec transgredientibus, et talia presumentibus veniat diuina. Sed cum multos sermone et exemplo ad fidem conuertisset, ad templum Martis vt sacrificaret[2] ab infidelibus abstractus, constanti animo recusauit. Quamobrem capite truncatus est, ac sepultus via Appia in cemeterio Calisti .iiij. nonas. Augusti. Cum sedisset annos septem menses .v. dies .ij.

℔ *Inuentio sancti Stephani protomartyris.*[3]

℔ *In hoc festo omnia dicuntur de communi vnius martyris, preter .iij. lectionem, et orationem. Lectio .iij.*

STephani protomartyris, Gamalielis Pauli preceptoris, Nicodemi, et Albibonis[4] corpora que diu in obscuro ac despecto loco sepulta iacuerant inuenta sunt haud procul Ierosolymis Honorio imperatore per reuelationem factam presbytero cuidam Luciano. Cui Gamaliel veneranda senis specie in sommis[5] apparuit, et locum vbi indecenter iacebant[6] monstrauit precepitque vt Ioannem Ierosolymitanum antistitem adiret, daretque operam, vt eorum corpora honestiore conderentur loco. Qua visione exterritus Lucianus Ioanni antistiti reuelationem exponit. Adhibitis igitur alijs finitimarum vrbium, episcopis, et presbyteris ad locum monstratum pergunt. Tunc effossa humo loculos distinctos inueniunt, ex quibus mira fragrantia, et suauissimus odor diffundebatur. Cum igitur ingens hominum multitudo vndique miraculo commota eo concurrisset, multi qui[7] varijs languoribus conflictati venerant, sani et incolumes discesserunt. Tandem sanctorum corpora cum summa celebritate in sanctam ecclesiam Sion illata honesto ibi loco condita fuerunt.

*Oratio.*

DA nobis quesumus Domine imitari quod colimus, vt discamus et inimicos diligere quia eius inventionem celebramus qui nouit etiam pro persecutoribus exorare dominum nostrum iesum christum filium tuum. Qui tecum.

℔ *Sancte Marie ad niues duplex maius.*

*Ad vesperas hymnus.* Aue maris stella.[8]

*Antiphona.* Sancta Maria succurre miseris, iuua pusillanimes

[1] Balsazarem: 43. 66. Baldasarem: 63. [2] sanctificaret: 38.
[3] die 3. *in m.* [4] Abibonis: 39. etc. [5] somnis: 39. *many edd.*
[6] iacebat: 43. [7] que: 39.
[8] *require infra in officio sabbatino eiusdem: add.* 39. 41. [*See below*, p. 388.]

Digitized by Google

refoue debiles[1] ora pro populo, interueni pro clero, intercede pro deuoto femineo sexu, sentiant omnes tuum iuuamen,[2] quicunque celebrant tuam sanctam festiuitatem.

*Oratio.*

DEus, qui virginalem aulam beate Marie virginis, in qua habitares, eligere dignatus es da quesumus, vt sua nos defensione munitos, iucundos sue facias interesse commemorationi: qui viuis. etc.

℔ *Ad matutinum*[3] *inuitatorium.*[4] Sancta Maria dei genetrix virgo intercede pro nobis.

*Hymnus.* O gloriosa domina.[5]

*Antiphona.* Beata es Maria, que credidisti perficientur in te que dicta sunt tibi a domino halleluia.

℔ *Lectio tertia.*

ROme Liberio pontifice antequam vllum in vrbe templum virginis matris nomine dicatum esset. Ioannes patritius Romanus morum honestate et generis nobilitate, atque opibus prestans, cui vxor erat moribus et conditione par, cum orbitatem filiorum[6] dolenter ferret, nec diu cogitanti idoneus quisquam occurreret, quem suarum opum heredem relinqueret eademque solicitudo vxorem fatigaret, ambo assiduis precibus a beata Virgine Maria contendebant vt vel se prolis compotes efficeret, vel quem potissimum heredem instituere commodissimum, et honestissimum esset, indicaret. Exorata igitur pijs precibus mitissima virgine, nocte nonarum Augusti quo tempore solent vrbem estiui calores infestare, pars eius montis vrbis, qui dicitur Esquile,[7] plurima niue conspersa est, deo voluntati matris annuente. Eademque nocte Ioanni eiusque vxori seorsum virgo mater visa est niuem demissam referre, ipsosque iubere, vt in[8] loco, quem nix occupasset, templum suis sumptibus edificarent quod nomine Marie virginis dicaretur, que ad hunc modum vellet haeres ab ipsis relinqui. Hanc visionem cum Ioannnes† ad Liberium pontificem retulisset, idem sibi visum contigisse pontifex asseuerauit, eademque nunciata et imperata, pro inde monita diuina non esse negligenda. Cum magna igitur et solenni pompa ad locum niuis pontifex cum frequenti populo processit et locum templo designauit, quod illorum quos diximus impensis magnifice constructum sancte Marie maioris nuncupatur.

[1] flebiles: 41. [2] leuamen: 38. 39.
[3] *matutinas*: 38. [4] die 5. *in m.*
[5] *require infra in officio sabbatino eiusdem: add.* 39. 41. [*See below*, p. 388.]
[6] filiarum: 39. [7] Esquiliæ: 38. etc. [8] eo: *add.* 39. etc.

Digitized by Google

℔ *Ad laudes.*

*Antiphona.* Beatam me dicent omnes generationes, quia ancillam humilem respexit deus.

*Vespere dicuntur de transfiguratione, et fit commemoratio de virgine per orationem tantum.*

℔ *Transfiguratio domini duplex maius.*
*Ad vesperas. Hymnus.*

GAude mater pietatis in valle gementium Pro ducatu dignitate[1] Christi regis omnium, Quo dilecta predotaris in culmine montium.

Vbi patres precellentes in mortali corpore Admirantur assistentes de tam grandi munere: Diuinum numen cernentes increato lumine.

Genitori genitoque laus et iubilatio: salus, honor, virtus quoque sit et benedictio: Procedenti ab vtroque compar sit laudatio. Amen.

*Antiphona.* Assumpsit Iesus Petrum, et Iacobum, et Ioannem fratrem eius et duxit eos in montem excelsum seorsum, et transfiguratus est ante eos.

*Oratio.*

DEus qui fidei sacramenta in vnigeniti tui gloriosa transfiguratione.patrum testimonio roborasti, et adoptionem filiorum perfectam voce delapsa in nube lucida mirabiliter presignasti, concede propitius, vt ipsius regis glorie nos coheredes efficias, et eiusdem glorie tribuas esse consortes. per eundem.

℔ *Ad matutinum inuitatorium.*[2]

Summum regem glorie Christum[3] adoremus.

*Hymnus.*

EXultet laudibus sacrata concio. Celi agminibus iuncta tripudio pro verbi gloria, qua splendent omnia: Terra pontus, et ethera.

Promissum panditur fratrem de medio: Patris cum labitur vox de fastigio: Dicens hunc filium doctorem celicum Adituque dignissimum.

Te trina deitas, vnaque poscimus. Sic nos tu visita[4] sicut te colimus: Per tuas semitas duc nos quo[5] tendimus. Ad lucem, quam inhabitas. Amen.

*Antiphona.* Et ecce apparuerunt eis moises et elias loquentes cum iesu.

[1] dignitatis: 39. etc.
[2] die 6. *in m.*
[3] venite: *add.* 38. 39. 41.
[4] visitas: 39. 41.
[5] qui: 38.

Digitized by Google

*Lectio .iii. ex capitulo xvij. Matthei.*[1]

ET post dies sex assumpsit Iesus Petrum et Iacobum et Ioannem fratrem eius . . . . Nemini dixeritis visionem, donec filius hominis a mortuis resurgat.

℣ *Ad laudes.*

*Antiphona.* Et ecce vox de nube dicens: Hic est filius meus dilectus in quo mihi complacui ipsum audite halleluia.

*Ad vesperas.*

*Hymnus.* Gaude mater *vt supra.*

*Antiphona.* Et audientes discipuli ceciderunt in faciem suam, et timuerunt valde, et accessit Iesus et tetigit eos, dixitque eis: Surgite et nolite timere Halleluia.

℣ [2]*Dominicus confessor*[3] *duplex minus.*

*Oratio.*

DEus qui ecclesiam tuam beati Dominici confessoris tui illuminare dignatus es meritis et doctrinis, concede, vt eius intercessione temporalibus non destituatur auxilijs, et spiritualibus semper proficiat incrementis: per.

*Lectio tertia.*[4]

DOminicus natione Hispanus, vir sanctitate et doctrina clarus, ordinis predicatorum auctor Calaroga[5] oxomensis diocesis oppido natus est, patre Felice, matre vero Ioanna. Que facta grauida in somnis visa sibi est[6] vtero se[7] gestare catulum cum facula ori inserta, qua egressus ex vtero totum mundum incenderet. Qua videlicet re portendebatur puerum esse conceptum, qui splendore sue doctrine totum mundum illustraret, et predicationibus ad recte viuendum inflammaret, vt res ipsa declarauit. Hoc enim prestitit tum per se, tum etiam per ordinem predicatorum, quem ipse condidit, cum prius in ecclesia Oxomensi fuisset canonicus regularis. Huius viri sanctitas et doctrina plurimum enituit in extirpandis heresibus perniciosis, que ad Tolosam pullularant septennio consumpto in eo labore. Quibus rebus ductus Innocentius .iij. papa institutum ab eo ordinem autoritate apostolica approbauit et paulo post itidem Honorius tertius confirmauit Dominicus igitur cum multa monasteria per orbem erigendi autor fuisset miraculisque claruisset et multas regiones docendo: et predicando lustrasset, anno christi nati. M.cc.xxiij. Bononie (que vrbs est Italie celebris) nonis Augusti a vita migrauit. Quem postea Gregorius nonus retulit

[1] [xvii. 1–9.]
[2] *die septima: pr.* 38.
[3] *confesso:* 38.
[4] die 7 *in m. om.* 38.
[5] Calagura: 44. 49. 61. 63. 66.
[6] in: *add.* 39.
[7] *om.* 38.

Digitized by Google

in numerum sanctorum ob edita miracula, et vitam sanctissime gestam.

¶ *Xystus secundus papa martyr.*[1] *Lectio tertia.*

XYstus secundus papa, natione grecus, patria Atheniensis, ex philosopho Christi discipulus factus, seuiente adhuc deciana et valeriana persecutione sedit annos duos, menses .x. dies .v. et .xx. Qui accusatus quod Christi fidem contra principum decreta predicaret, captusque ad Martis trahitur templum, proposita nisi Marti sacrificaret capitali pena, quam tamen ipse constanti animo impietati pretulit. Cum igitur ad supplicium duceretur interpellanti se Laurentio et dicenti: Quo progrederis sine filio pater? quo sacerdos optime sine ministro properas? Respondit: Non ego te desero fili. Maiora manent te pro Christi fide certamina, post triduum me sequeris, sacerdotem leuita. Interim si quid in thesauris habes pauperibus distribue. Eodem igitur die cum Xysto diaconi sex interficiuntur Felicissimus, Agapytus, Ianuarius Magnus, Innocentius, Stephanus. Sepultus [2]autem est[2] Xystus in cemeterio Calisti via Appia .vii. idus Augusti.

¶ *Inspiciendum est nunc in indice* [3]*super folio* .283. *posito*,[3] *an in die sancti Laurentii vel infra eius octauam, sit interponenda aliqua ex dominicis vagantibus.*

¶ [4]*Laurentius martyr duplex maius.*

*Ad vesperas Hymnus.* Deus tuorum[5] *vt in communi.*

*Antiphona.* Leuita Laurentius bonum opus operatus est, qui per signum crucis cecos illuminauit, et thesauros ecclesie dedit pauperibus.

*Oratio.*

DA nobis quesumus omnipotens deus vitiorum nostrorum flammas extinguere, qui beato Laurentio tribuisti tormentorum suorum incendia superare: per.

¶ *Ad matutinum inuitatorium.*[6] Beatus Laurentius christi martyr triumphat coronatus in celis: venite adoremus Christum dominum.

*Hymnus.* Martyr dei *vt in communi.*[7]

*Antiphona.* Quo progrederis sine filio pater? quo sacerdos sancte sine ministro properas? Non ego te desero fili, maiora te manent pro Christi fide certamina.

[1] die 9. *in m.*
[2—2] est autem: 43. 63.
[3—3] *supraposito folio*: 39. 41. [p. 185.]
[4] *Die decima: pr.* 38.
[5] militum: *add.* 39. 41. [*See below*, p. 377.]
[6] die 10. *in m.*
[7] [*See below*, p. 376.]

Digitized by Google

¶ *Lectio tertia.*

SEuiente adhuc Valeriana in christianos persecutione que fuit post Neronem octaua, cum Laurentius natione Hispanus xystum papam martyrem, cuius erat pietatis charissimus discipulus, in vincula coniectum visitaret, iussus ab eo est, vt pauperibus primo quoque tempore distribueret thesauros ecclesie quos haberet. Quod Laurentius diligenter executus, cum xystum videret ad martyrium abstrahi, post eum clamabat. Quo pater abis sine filio? quo sacerdos sine leuita? xystus autem bono eum animo esse iubet, nam fore vt se post triduum sequeretur. Laurentius autem a Parthemio tribuno vocatus, iussusque thesauros ecclesie demonstrare, se postridie facturum pollicetur. Et postero die (vt testatur sanctus Ambrosius) pauperes adduxit. Interrogatusque vbi essent thesauri, quos promisisset, ostendit pauperes, dicens. Hi sunt thesauri ecclesie. Tunc vero in carcerem coniectus, cuius prefectus erat Hippolytus non cessabat predicatione ac miraculis editis christi fidem propagare. Nam Lucillio cuidam, qui plorando in carcere fuerat obsecatus,[1] credenti visum promisit, ac per baptismum restituit. Hippolytumque ipsum cum .xix. eius familie hominibus ad Christum conuertit. Productus autem vt thesauros proderet, ipsorumque redderet rationem, quod factum erat exposuit, seque pauperibus xysti mandatum, et Christi doctrinam secutum distribuisse. Tunc vero simul propter distributos thesauros simul propter Christi confessionem scorpionibus primum, deinde virgis, tum plumbatis flagellis seuissime ceditur. Quibus patientis-ime toleratis cum a fide Christi non posset auerti, ferre[2] craticule alligatus, ardentibus prunis imponitur, et lento igne constantissimus in fide torretur, donec spiritum emisit quarto idus Augusti. Cuius corpus circa vrbem in via Tyburtina Hippolytus curauit sepeliendum in predio Cyriace vidue, quam ille a diuturno morbo liberauerat.

¶ *Ad laudes.*

*Antiphona.* In craticula te deum non negaui, et ad ignem applicatus te. Christum confessus sum probasti cor meum, et visitasti nocte, igne me examinasti, et non est inuenta in me iniquitas.

*Ad vesperas.*

*Hymnus.* Deus tuorum[3] *vt supra.*

*Antiphona.* Beatus Laurentius dum in craticula superpositus vreretur, ad impijssimum tyrannum dixit, Assatum est iam,

[1] obcaecatus : 38. etc.
[2] ferreæ : 38.
[3] militum : *add.* 39. 41. [*See below*, p. 377.]

Digitized by Google

versa et manduca, nam facultates ecclesie, quas requiris, in celestes thesauros manus pauperum reportauerunt.

℔ *Die xi. de octaua sancti Laurentij.*[1]

*iij. Lectio Sermo sancti Augustini episcopi.*

CUm omnes beatos martyres quos nobis tradidit antiquitas, honorificentia digna veneremur, precipue tamen beatum Laurentium martyrem debemus tota deuotione suscipere. Maiorem enim affectum ibi debeo: vbi credulitatem meam cogit contemplatio quam vbi fidem meam hortatur opinio. Maiorem inquam affectum illic debeo, vbi per ea que vidi, compellor deuotione credere etiam illa que non vidi. Nam et cum audio aliquanta que mihi impossibilia videntur: cepi ea credere, potuisse fieri dum similia facta esse conspexi. Et ideo temporibus nostris passi hanc nobis prestiterunt gratiam, vt fidem preteritam confirmarent. Supradictum igitur beatum virum tota debemus deuotione suscipere. Primum quia preciosum sanguinem suum propter dominum tradidit, deinde quod prerogatiuam nobis apud dominum nostrum non minimam contulit, ostendens qualis debeat esse christiani fides, de cuius consortio existere martyres merentur. Tertio quod idem tam sancte conuersationis fuerit vt coronam martyrij tempore pacis inuenerit. Sed cum infideles tanta sanctitate beatum Laurentium pro Christi nomine vidissent certare, erroresque eorum manifestos rationabili castigatione conuincere: tunc illi inebriati furore rapuerunt eum, et cede crudelissima sauciauerunt et beati viri corpus flammis in craticula tradiderunt. Vere beatum corpus quod non ad penam funestus ignis, vel tormenta mortis a fide Christi immutauerunt sed ad requiem eternam sancta religio coronauit.

℔ *Clara virgo duplex minus.*[2]

CLara virgo sanctissima nobili loca[3] nata Assisij (quod oppidum est in Vmbria) instituta, disciplinamque beati Francisci sui ciuis secuta, relictis mundanis opibus collegium instituit pauperum et religiosarum feminarum cum quibus recessit in ecclesiam beati Damiani. Vbi mirabili parsimonia et sanctitate vitam quadraginta duorum annorum peregit multis etiam editis miraculis. Quorum illud silentio non preteribimus. Quod cum tempore Frederici[4] imperatoris, Saraceni qui Italiam inuaserant, Assisium obsiderent, et ipsum virginum monasterium oppugnarent Clara licet egrotans ad portam se iubet deportari in hostium conspectum cum capsula qua sacramentum

[1] Die 11. *in m. om.* 38.
[2] die 12. *in m.*
[3] loco: 38. etc.
[4] Federici: 39. 41. 43. 44. 49. 63. 64.

Digitized by Google

Eucharistie continebatur: vbi hanc cum lachrymis orationem effudit: Ne tradas domine bestijs animas confitentes tibi, et custodi famulas tuas, quas precioso sanguine redemisti. Cui vox de celo reddita est: Ego vos semper custodiam. Itaque Saraceni subito terrore quodam perculsi obsidionem soluunt, et qui muros ascenderant, cecitate perculsi deciderunt. Paulo vero post morbo ingrauescente decem et septem diebus, sine vllo cibo peractis migrauit ad dominum pridie idus Augusti, tempore Innocentij quarti. Qui egrotantem inuisit, et Eucharistiam est impartitus. Quam Alexander .iiij. anno domini .M.cc.lv. retulit in numerum sanctarum virginum.

℔ [1]*Die xiij. de octaua Sancti Laurentij.*

*iij. lectio ex sermone Sancti Augustini.*

HEc ergo tota causa passionis est fratres propter quam morti addictus est sanctus vir vt sui similes esse ceteros hortaretur. Nam exhortatio illa in tantum profecit, vt illo a seculo recedente, fides eius regionis ipsius loca vniuersa peruaserit ita Christus vbi tunc in beato martyre suo Laurentio persecutionem passus est nunc illic plurimum[2] christianorum exultet[3] in populis. Sufficere nobis debet[4] ad profectum salutis nostre martyrum[5] exempla sanctorum, qui propter adipiscendam celestem coronam omnibus se mandatis dominicis subdiderunt. Et ita cunctis se vinxerunt legibus saluatoris, vt propter anteactam vitam mererentur ad hanc martyrij gloriam peruenire. Non enim illo tempore tantum perfecerunt preceptum domini, quo confessionis supplicium pertulerunt, sed necesse fuit illos prius secundum euangelium vixisse, vt Christi passionibus participarent. Necesse inquam erat vt initia bona fierent quorum finis est optimus subsecutus et martyres eos non solum fuisse cum passi sunt, sed etiam martyres Christi fuisse cum viuerent. Martyr enim grece, latine testis dicitur. Igitur quotiescunque bonis actibus mandatum Christi facimus toties cristo† testimonium perhibemus.

℔ *Die xiiij. de octaua sancti Laurentij.*[6]

*.iij. lectio ex alio sermone sancti Augustini.*

IGitur sanctum martyrem Laurentio[7] grano sinapis possumus comparare, qui diuersis attritus passionibus per totum orbem gratia meruit sui fragrare martyrij. Qui ante constitutus in corpore erat humilis, ignotus, et vilis posteaquam vexatus, laceratus, exustus est vniuersis per totum mundum ecclesijs odorem sue nobilitatis infudit. Recte igitur huic comparatio

[1] die 13. *in m. om.* 38.
[2] plurimorum : 39. 41.
[3] exultat : 39. 41.
[4] debent : 39. etc.
[5] martirium : 43.
[6] die 14. *in m. om.* 38.
[7] Laurentium : 39. *many edd.*

Digitized by Google

copulatur. Si quidem granum sinapis cum teritur accenditur. Laurentius cum patitur inflammatur. Illud feruor attritionis sue mouet, hic ignem plurima vexatione suspirat. Sinapis (inquam) in vasculo calido decoquitur: Laurentius in craticula flammarum igne torretur. Ardebat itaque extrinsecus beatus Laurentius martyr tyranni seuientis incendijs, sed maior illum intrinsecus Christi amoris flamma torrebat. Et quamuis rex improbus ligna subijceret, incendia maiora supponeret, tamen sanctus Laurentius has flammas fidei calore non sentit, et dum Christi precepta cogitat, frigidum est illi omne quod patitur. Neque enim potest in visceribus ignium tormenta sentire, qui sensibus paradisi refrigeria possidebat.

¶ *Aduerte an in die assumptionis virginis,*[1] *vel infra*[2] *eius octauam sit interponenda aliqua ex*[3] *vagantibus.*

## [4]ASSVMPTIO[5] MARIAE *virginis*[6] *duplex maius.*

### *Ad vesperas.*

*Hymnus.* Aue maris stella.[7]

*Antiphona.* Virgo prudentissima quo progrederis, quasi aurora valde rutilans filia Sion, tota formosa, et suauis es, pulchra vt luna, electa vt sol.

### *Oratio.*

FAmulorum tuorum quesumus domine delectis† ignosce, vt qui tibi placere de actibus nostris non valemus, genetricis filij tui domini nostri intercessione saluemur. per.

*Et non fit commemoratio de sancto Laurentio in his vesperis nec*[8] *die crastina.*[9]

### ¶ *Ad matutinum inuitatorium.*

Venite adoremus regem regum: cuius virgo mater hodie assumpta est ad celum.

*Hymnus.* O gloriosa domina.[10]

*Antiphona.* Exaltata est sancta Dei genitrix super choros angelorum ad celestia regna.

[1] *om.* 39. 41. [*See above*, p. 185.]
[2] *intra:* 41.
[3] *dominicis: add.* 39. 41. 61. 64.
[4] *Die* 15: *pr.* 38.
[5] *beate: add.* 39. 41.
[6] *om.* 39. 41.
[7] *require infra* [*intra*: 41.] *in officio sabbatino eiusdem: add.* 39. 41. [*See below*, p. 388.]
[8] *in: add.* 39.
[9] *crastino:* 39.
[10] *require infra in officio sabbatino eiusdem: add.* 39. 41. [*See below*, p. 388.]

Digitized by Google

¶ *Lectio tertia ex sermone beati Bernardi.*[1]

VIrgo hodie gloriosa celos ascendens, supernorum gaudia ciuium, copiosis sine dubio cumulauit augmentis. Hec est enim cuius salutationis vox et ipsos exultare facit in gaudio, quos materna adhuc viscera claudunt. Quod si paruuli necdum nati anima liquefacta est, vt Maria locuta est, quid putamus quenam illa fuerit celestium exultatio cum vocem et audire et videre faciem, et beata eius frui presentia meruerunt? Nobis vero charissimi, que in eius assumptione solennitatis occasio? que causa letitie? que materia gaudiorum? Marie presentia totus illustratur orbis adeo vt ipsa iam celestis patria clarius rutilet virginee lampadis irradiata fulgore. Merito proinde resonat in excelsis gratiarum actio et vox laudis. Sed plangendum nobis potius quam plaudendum esse videtur. Quantum enim de eius presentia celum exultat, numquid non consequens est vt tantum lugeat hic noster inferior mundus, eius absentiam? Cesset tamen querela nostra, quia nec nobis hic est manens ciuitas, sed eam inquirimus ad quam hodie Maria benedicta peruenit. In quam si conscripti ciues sumus, dignum profecto est etiam in exilio, etiam super flumina Babylonis eius nos recordari eius communicare gaudijs, eius participare letitiam, maximeque eam que tam copioso impetu letificat hodie ciuitatem dei, vt sentiamus et ipsi stillicidia stillantia super terram.

¶ *Ad laudes.*

*Antiphona.* Assumpta est Maria in celum, gaudent angeli laudantes benedicunt dominum.

*Ad vesperas.*

*Hymnus.* Aue maris stella.[2]

*Antiphona.* Maria virgo celos ascendit gaudete, quia cum Christo regnat ineternum.

¶ *Die* .16. *de octaua assumptionis.*[3]

*iij. lectio ex eodem sermone sancti Bernardi.*

PRecessit nos Regina nostra precessit, et tam gloriose suscepta est, vt fiducialiter sequantur dominum seruuli clamantes. Trahe nos post te, in odore vnguentorum tuorum curremus. Aduocatum premisit peregrinatio nostra, que tanquam iudicis mater, et mater misericordie suppliciter et efficaciter salutis nostre negocia pertractabit. Preciosum hodie munus terra nostra direxit in celum, vt dando, et accipiendo felici amicitiarum federe

[1] *Bernardini:* 49.
[2] *vt supra: add.* 39. 41. [*See below*, p. 388.]
[3] die 16. *in m. om.* 38.

Digitized by Google

copulentur humana diuinis, terrena celestibus, ima summis. Illo enim ascendit fructus terre sublimis, vnde data optima et dona perfecta descendunt. Ascendens ergo in altum virgo beata, dabit ipsa quoque dona hominibus. Quid ni daret? Siquidem nec facultas ei deesse poterit, nec voluntas. Regina celorum est, misericors est. Denique mater est vnigeniti filij dei. Nihil enim sic potest potestatis eius, seu pietatis magnitudine[1] commendare.

*Hodie vespere dicuntur de sancto Laurentio, et dicitur Antiphona assignata ei ad primas vesperas, die autem crastina omnia sicut in eius festo preter lectiones, et fit commemoratio de octaua* [2]*beate virginis*[2] *per orationem tantum.*

℔ *Die .17. octaua sancti Laurentij duplex minus.*[3]

*.iij. lectio sermo sancti Augustini episcopi.*

BEatissimi Laurentij martyris cuius natalem hodie celebramus, passionem nosse vos credo, et quanta in persecutione pertulerit, dilectionem vestram scire posse non dubito. Tanta enim eius martyrij gloria extitit, vt passione sua mundum illuminauerit vniuersum. Illuminauit mundum plane Laurentius eo lumine, quo ipse accensus est et flammis, quas ipse pertulit, omnium Christianorum corda calefecit. Quis enim hoc exemplo nolit pro Christo ardere cum Laurentio vt possit a cristo† cum laurentio coronari? Quis nolit ad horam sustinere Laurentij ignem, vt eternum gehenne non patiatur incendium? Beati igitur Laurentij exemplo prouocamur ad martyrium, accendimur ad fidem ni calescimus ad deuotionem, et si nobis persecutoris flamma deest: fidei tamen flamma non deest. Non ardemus quidem corpore pro Cristo† sed ardemus affectu. Non subijcit mihi persecutor ignem, sed suggerit mihi ignem desiderium saluatoris.

℔ *Die .18. de octaua assumptionis.*[4]

*.iij. lectio sermo sancti Hieronymi presbyteri.*

COgitis me O Paula et Eustochium: imo charitas Christi me compellit, qui vobis dudum tractatibus loqui consueueram, vt nouo loquendi genere sanctis que vobiscum degunt virginibus, latino vtens eloquio, exhortationis gratia, sermonem faciam de assumptione beate ac[5] gloriose semperque virginis Marie, more eorum qui declamatorie in ecclesijs solent loqui ad populum quod vtique genus docendi, nondum attigeram. Sed quia negare nequeo, quicquid iniungitis, nimia vestra victus dilectione, experiar que hortamini affectu infantium, more balbutientium, qui quecunque audierint fari gestiunt, cum necdum possint ad plenum verba formare. Maxime quia propter simpliciores quasque[6] id

[1] magnitudinem: 39. etc.
[2]—[2] *assumptionis*: 39. 41.
[3] die 17. *in m.* *om.* 38.
[4] die 18. *in m.* *om.* 38.
[5] et: 39. etc.
[6] quosque: 43. 61. 64.

Digitized by Google

me depromere compellitis, vt habeat sanctum collegium vestrum sermone latino, quibus se occupent laudibus ex eadem die, quibusue diuinis vacent lectionibus. Presertim cum et eadem in multis festiuitatibus multorum sanctorum patrum studia miro cuderint eloquio, que[1] de hac quidem vberius vbique in scripturis diuinis predicata leguntur.

¶ *Die .19. de octaua assumptionis.*[2]

*.iij. lectio ex eodem sermone.*[3]

QVid enim aliud sonant euangelia, nisi nascentem dominum ex Maria virgine, et omnia eius incrementa, quousque fuit in mundo, dumtaxat diuinis efferunt preconijs? Porro ab exordio sancti euangelij Gabrielem archangelum colloquentem Marie audistis, et deinceps reliqua omnia plenius legistis. Ad presepe quoque O Paula te teste, nato puero, multitudinem angelorum inter crepundia noui partus, et querelas nescij ploratus, pro fescenninis gloria in excelsis deo, et in terra pax hominibus bone voluntatis cantantem audisti, et radiantem stellam vidisti. Pastoribus insuper euangelizantibus credidisti, magos preterea tria deferentes munera in visione beatis oculis conspexisti. Ipsa eadem munera bene intelligendo: votis omnibus inde[4] deo obtulisti. Nam et cum eisdem Magis deum puerum in presepio adorasti. Sed forte conquesta me delatorem, quod te prodiderim clamabis. Ad quod ego, Si celatum esse volebas teste conscientia, mihi narrare ante presepium vbi plurimum lachrymata es non debueras. Quod (vt verum fatear) Christi preconia etiam si voluero adiuratus, neque tuas laudes omnino tacere queo.

¶ *Die .20. de octaua assumptionis*[5]

*iij. lectio ex eodem sermone.*

ICcirco tue te interrogent filie, quas lacte nutris,[6] tu ea melius reserabis, que nescio si per speciem aliquam certe, aut in spiritu vidisti. Vnde vos o filie pulsate matrem precibus, pulsate ad ostium inuitantis amici, si quomodo tandem vobis aperiantur que sunt reserata matri. Veruntamen de his quid plura dicam. Omnia saluatoris gesta et beate Marie obsequia: nec non et actus vite ex euangelio didicistis. Et nunc quid superest, vt ab aliquo doctore requiratis. De assumptione tamen eius qualiter assumpta est, quia id vestra deposcit intentio, presentia absens scribere vobis curaui, que absentia presens deuotus obtuli: vt habeat sanctum collegium vestrum in die tante solennitatis munus latini sermonis, in quo discat tenera infantia lactis experiri dulcedinem,

[1] *om.* 39.
[2] die 19. *in m. om.* 38.
[3] *beati Hieronymi: add.* 43. 63.
[4] in: 38. fide: 64.
[5] die 20 *in m. om.* 38.
[6] neurtris: 39.



Digitized by Google

et de exiguis eximia cogitare, qualiter fauente deo per singulos annos tota hec dies expendatur in laudem, et cum gaudio celebretur, ne forte si venerit vestris in manibus illud apocriphum de transitu eiusdem virginis, dubia pro certis recipiatis, quod multi latinorum pietatis amore studio legendi, charius amplectuntur, presertim cum ex his nihil aliud experiri potest pro certo, nisi quod hodierna die gloriosa migrauit a corpore.

℔ *Die .21. de octaua assumptionis.*[1]

*iij. lectio ex eodem sermone.*

MOnstratur autem sepulchrum eius cernentibus nobis vsque ad presens in vallis Iosaphat medio, que vallis est inter montem Sion, et montem oliueti posita: quam et tu O Paula oculis aspexisti. Vbi in eius honore fabricata est ecclesia miro lapideo tabulatu, in qua sepulta fuisse, vt scire potestis ab omnibus ibidem habitantibus, predicatur: sed nunc vacuum esse mausoleum cernentibus ostenditur. Hec idcirco dixerim quia multi nostrorum dubitant, vtrum assumpta fuerit simul cum corpore an obierit[2] relicto corpore. Quomodo autem vel quo tempore,[3] a quibus personis sanctissimum corpus eius inde ablatum fuerit, vel vbi transpositum, vtrumue resurrexit[4] nescitur, quamuis nonnulli astruere velint eam iam resuscitatam, et beata cum Christo immortalitate in celestibus vestiri. Quod et de beato Ioanne euangelista eius ministro cui virgini a Christo virgo commissa est, plurimi asseuerant, quia in sepulchro eius (vt fertur) non nisi manna inuenitur, quod et scaturire cernitur. Veruntamen quid horum verius censeatur ambigimus. Melius tamen[5] deo totum cui nihil impossibile est committimus, quam aliquid temere diffinire velimus autoritate nostra quod non probamus. Sicut et de his qui cum domino (teste euangelio) surrexisse credimus.[6]

*Hodie in vesperis dicitur antiphona assignata ad primas vesperas.*

℔ *Die .22.*[7] *octaua assumptionis duplex minus.*[8]

*iij. lectio ex eodem sermone.*

SEd vtrum redierint in terre puluerem, an non, certum non habemus, nisi quod legimus quod multa corpora sanctorum qui dormierant surrexerunt, ac venerunt in sanctam ciuitatem, scilicet Hierusalem, et apparuerunt multis. De quibus profecto nonnulli doctorum senserunt etiam et in suis reliquerunt scriptis, quod etiam in illis perpetua completa sit resurrectio. Fatentur

[1] die. 21. *in m. om.* 38.
[2] abierit: 43. 63.
[3] aut: *add.* 39. etc.
[4] resurrexerit: 41. etc.
[5] itaque: 39. 41.
[6] creduntur: 43. 49.
[7] *de: add.* 38.
[8] die 22 *in m. om.* 38.

Digitized by Google

enim quod veri[1] testes non essent, nisi et eorum resurrectio vera esset. Vnde et beatus Petrus dixisse legitur, cum de Dauid loqueretur in testimonium. Et sepulchrum, inquit, eius apud nos est, quasi non sit ausus dicere, quod ipse aut corpus eius apud nos est, sed tantum sepulchrum in quo conditus fuerat. Hinc aiunt resurrexisse et ipsum cum ceteris sanctis et ideo vacuum remansisse mausoleum vti nunc hoc beate Marie cernitur. Quod sane factum et de alijs quibuslibet locis scripturarum affirmare conantur quod hi iam cum Cristo regnent in eterna societate resuscitati. Quod quia deo nihil est impossibile, nec nos de beata Maria factum abnuimus, quanquam propter cautelam salua fide pio magis desiderio opinari oporteat, quam inconsulte diffinire quod sine periculo nescitur.

¶ *Bernardus Abbas.*[2]

BErnardus Fontanis (quod castellum est in Burgundia) honestis parentibus natus tempore Eugenij pape tertij tam caste et sancte pueritiam adolescentiamque traduxit, vt sepe a mulieribus propter egregiam eius pulchritudinem sollicitatus, nunquam peccato et carni acquieuerit. Quin vt has tentationes effugeret, viginti duos annos natus cisterciensis ordinis monachus factus vigilijs et orationibus mirifice deditus, in nimia paupertate vitam sanctissime perduxit. Ab omni ambitione tam alienus, vt Ianuensem et Mediolanensem[3] episcopatus sibi oblatos constantissime recusauerit, tanto se munere indignum esse professus. Hic multa opera egregia composuit, doctrina preditus infusa magis diuinitus quam humanitus parta. Tandem anno sue etatis sexagesimotertio graui morbo correptus, monachis assistentibus charitatem, humilitatem, ac patientiam iure testamenti relinquens multis miraculis clarus a vita migrauit .xiij. calendas Septembris.

¶ *Notandum quod festum sancti Bartholomei licet extra vrbem Romam communiter celebretur die* .24. *Rome tamen celebratur die* .25. *ideo Rome die* .24. *nisi fuerit dominica aut sabbatum fiat officium de sancto Lodouico licet anteponatur, et die* .25. *celebrabitur festum sancti Bartholomei.*

¶ *Bartholomeus apostolus duplex maius.*[4]

*Oratio.*

OMnipotens sempiterne deus, qui huius diei venerandam sanctamque letitiam in beati Apostoli tui Bartholomei Festiuitate tribuisti, da ecclesie tue quesumus et amare quod credidit, et predicare quod docuit: Per.

[1] veteri: 43.
[2] di. 23 *in m.* *Lectio* 3: *add.* 38. 39. 41.
[3] Mediolanensis: 44.
[4] di. 24. *in m.*



Digitized by Google

*Lectio tertia.*

BArtholomeus apostolus natione Galileus in ea diuisione orbis terrarum qua apostoli totius christiani mysterij certissimi testes inter se prouincias, vt Christi doctrinam predicarent, partiti sunt, Lycaoniam sortitus in Indiam vsque penetrauit, et euangelium iuxta Matthei traditionem in Indorum sermonem conuertit, et latissime predicauit. Quumque prouinciam suam bene atque vtiliter[1] administrasset, compluribus ad Christi fidem conuersis, multa pro Christo Iesu supplicia interim passus in Armeniam maiorem venit. Ibique Palemonium[2] regem cum coniuge et .xii. ciuitatibus ad Christi cultum traduxit. Multisque miraculis editis ad postremum a Palemonis[3] fratre, pontificum, qui demonibus seruiebant suasu interficitur pelle prius detracta, vt atrocius expenderet supplicium. Atque hoc quidem martyrij genere ad celum spiritus eius euolauit .ix. calendas Septembris. Corpus autem in Abano Armenie vrbe conditum multo post tempore ad Lyparam Sicilie adiacentem insulam delatum est. Inde Beneuentum circa annum Christi D.cccviij. translatum. Hinc postea Romam, vbi egregia populi veneratione colitur.

¶ *Zephirinus papa martyr.*[4]

ZEpherinus patria Romanus, qui Seueri imperatoris tempore pontifex creatus est, rebus diuinis magis quam humanis intentus de iudicio secretorum peccatorum sic scripsit. De occultis alieni cordis temere iudicare, peccatum est. Et eum, cuius non videntur opera nisi bona, iniquum est ex suspitione reprehendere, cum eorum, que hominibus sunt incognita solus deus iudex sit. Item de ordinationibus sic instituit. Ordinationes (inquit) presbyterorum et leuitarum tempore congruo, et multis coram astantibus solenniter agite, et propabiles[5] ac doctos viros ad hoc opus prouehite. Idem preterea instituit vt omnes christiani cum ad pubertatis annos peruenissent, singulis annis in solenni die pasche publice communicarent Cum autem sedisset annos nouem, menses septem, dies decem in persecutione Antonini martyrio coronatus est et sepultus in via Appia non longe a cemeterio Calisti septimo calendas Septembris.

¶ *Augustinus episcopus confessor.*[6] *duplex minus. Oratio.*

ADesto supplicationibus nostris omnipotens deus, et quibus fiduciam sperande pietatis indulges intercedente beato

[1] viriliter: 39.
[2] Palemonem: 39. 41.
[3] Palemonij: 43. 49. 61. 64.
[4] di. 26. *in m.* *Lectio tertia: add.* 38. 39. 41.
[5] probabiles: 38. etc.
[6] di. 28. *in m.*

Digitized by Google

Augustino confessore tuo atque pontifice consuete misericordie tribue benignus effectum: per dominum.

[1] AVgustinus Tagaste (quod est oppidum in Africa) honestis parentibus ortus omnium fere suorum equalium doctissimus, sed in adolescentia christiane religioni alienus Mediolanum contendit Vbi cum sanctum Ambrosium ad populum de religione concionantem frequenter audisset, priuatis quoque colloquijs eius eruditus, et conuersus, trigesimo sue etatis anno ab eodem fuit baptizatus. Vnde reuersus in Africam christianissime ac sanctissime viuens a Valerio viro sancto hypponensi episcopo presbyter factus monasterium condidit religiosorum hominum, quos pia doctrina et preceptis apostolicis instituebat. Et cum per id tempus Manicheorum heresis, in qua ipse fuerat, multum inualuisset, acerrime in eam cum Fortunato heresiarcha complures dies disputauit, eundem[2] conuicit. Quibus rebus ductus Valerius episcopus, Augustinum societatem sui episcopatus asciuit. Qua cura suscepta Augustinus tanto studio cuiusque generis hereticos insectatus est vt partim sermone partim libris editis totam Africam a Manicheorum, Donatistarum, Pelagiorumque[3] erroribus expurgauerit. Scripsit libros innumerabiles, ad religionem et sacrarum scripturarum expositionem pertinentes, tanta doctrina et pietate, vt nullus neque Grecorum neque Latinorum christianam philosophiam magis illustrauerit. In quo studio cum annum ageret etatis septuagesimum sextum a vita migrauit quinto calendas Septembris anno Christi nati .ccc.xxx.[4] idque Hipponi Vandalis eam vrbem obsidentibus.

℔ *Decolllotio*[5] *sancti Ioannis baptiste duplex maius.*

*ad vesperas.*

*Hymnus.* Deus tuorum.[6] *vt in communi* [7]*vnius martyris.*[7]

*Antiphona.* Ioannes baptista arguebat Herodem propter Herodiadem quam tulerat fratri suo viuenti vxorem.

*Oratio.*

SAncti Ioannis baptiste, et[8] martyris tui quesumus domine veneranda festiuitas salutaris auxilij nobis prestet effectum: per dominum.

*Ad matutinum Inuitatorium et hymnus de communi vnius martyris.*

[1] *Lectio tertia: pr.* 38. 39. 41. [2] eundemque: 39. etc.
[3] Pelagianorumque: 39. etc.
[4] *Thus also* 38. quadringentesimo trigesimo: 39. etc.
[5] *Die* 29: *pr.* 38. Decollatio: 38. etc.
[6] militum: *add.* 39. 41. [*See below*, p. 377.] [7]—[7] *om.* 39. 41. [8] *om.* 39. 41.

Digitized by Google

*Antiphona.* Misit Herodes rex manus ac tenuit Ioannem, et vinxit eum in carcerem, quia metuebat eum propter Herodiadem.

*Lectio tertia.*

IOannes filius Zacharie cum factum esset verbum domini super ipsum in deserto, indutus vestimento ex pilis camelorum, et zona pellicea, venit in regionem, quam interluit Iordanis. Vbi cristus ab eo baptizatus est, predicans baptismum penitentie, et remissionem peccatorum. Existimante autem populo, quod ipse esset Christus, dixit Ioannes Ego quidem aqua baptizo vos, veniet autem fortior me, cuius non sum dignus soluere corrigiam calceamenti, ipse vos baptizabit in spiritu sancto, et igne. Herodes autem tetracha[1] correptus ab illo, cum propter eius alia scelera, tum quia Herodiade vxore fratris sui per adulterium abutebatur, coniecit ipsum in vincula. Vnde suos ipse discipulos misit ad Iesum, qui interrogarent, esset ne ille qui venturus esset, an expectaretur alius Christus autem coram ipsis multis egrotantibus curatis, iubet eos que vidissent, Ioanni renuntiare. Et his abeuntibus multa in laudem Ioannis prefatus, adiecit: Dico vobis maior inter natos mulierum propheta Ioanne baptista non est. Cum autem dies natalis Herodis ageretur, et Herodiadis filia tripudians placuisse Herodi, iussa est ab eo, quicquid vellet optare, dato iureiurando se nihil ei negaturum. Illa vero a matre subornata, caput Ioannis in disco sibi dari poposcit. Herodes igitur partim propter iusiurandum, quanquam iustius erat temere datum non prestare, partim ne his qui aderant leuiter negare videretur, quod ipsum fuit summa leuitas, puelle annuit optatis, abscisumque Ioannis in carcere caput protinus est allatum in disco et puelle datum. Quod illa statim tradidit Herodiadi[2] matri. Corpus autem eius discipuli sepelierunt.

*Ad laudes.*

*Antiphona.* Puelle saltanti imperauit mater nihil aliud petas nisi caput Ioannis.

*Ad vesperas.*

*Hymnus.* Deus tuorum[3] [4]*vt supra.*

*Antiphona.*[4] Misso Herodes speculatore[5] precepit amputari caput Ioannis in carcere, quo audito discipuli eius venerunt, et tulerunt corpus eius, et posuerunt illud in monumento.

[1] *Thus.* Tetrarcha: 38. etc. [2] Herodiani: 39.
[3] militum: 39. 41. [*See below*, p. 377.] [4]—[4] *om.* 43. [5] spiculatore: 38. etc.

Digitized by Google

## SEPTEMBER.

*Seraphia virgo martyr.*[1] *Lectio .iij.*

SEraphia virgo Antiochensis cum Adriano imperatore Romam venisset in domo beate Sabine diuersata est, eandemque ad fidem Christi conuertit. Quamobrem a preside Beryllo comprehensa, ad dearumque[2] sacrificium producta, negauit se alteri quam Christo sacrificium oblaturam affirmans se ob perpetuam virginitatem, quam ei vouerat, templum dei viui factam. Tunc preses vt amissa pudicitia templum dei esse desineret, duobus eam salacibus iuuenibus constuprandam tradit.[3] Qui obscuriore cubiculo inclusam, cum circa primam noctis horam aggredi pararent, orante virgine subito lumine circumfulsi, quasi exanimes membris omnibus resolutis in terram prostrati, tota nocte iacuerunt, donec presidis rogatu fuerunt a virgine oratione fusa postera die suis viribus restituti, et que sibi contigerant presidi narrauerunt. Sed cum is cuncta magicis artibus tribueret, adductam sibi virginem et vestibus spoliatam, incensis facibus aduri iussit. Quod cum alacri animo illa tolerasset, fustibus diu cesa et trans arcum Faustini ducta, ibidem decollata est. Eius autem corpus beata Sabina in eodem loco sepeliuit .iij. nonas Septembris.

*Aduertendum nunc in indice* [4]*post pentecosten posito*,[4] *an in die natiuitatis virginis*,[5] *vel infra eius octauam interponenda sit aliqua ex dominicis vagantibus.*

℔ *Natiuitas* [5]*Marie virginis*[5] *duplex maius.*

*Ad vesperas hymnus.* Aue maris stella.[6]

*Antiphona.*[5] Gloriose virginis Marie ortum dignissimum recolamus, que et genetricis dignitatem obtinuit, et virginalem pudicitiam non amisit.

*Oratio.*

FAmulis tuis quesumus domine celestis gratie munus impertire, vt quibus beate virginis partus extitit salutis[7] exordium natiuitatis eius votiua solennitas pacis tribuat incrementum. Per.

℔ [8]*Ad matutinum inuitatorium.*

Natiuitatem virginis Marie celebremus. Christum eius filium adoremus dominum.

*Hymnus.* O gloriosa.[9]

[1] die. 3. *in m.* [2] *Thus also* 38. deorumque: 39. etc. [3] tradidit: 39. 41. 63. [4—4] *supraposito folio:* 39. 41. [*See above*, p. 185.] [5—5] *beate Marie:* 39. 41. [6] *require infra in officio sabbatino eiusdem: add.* 39. 41. [*See below*, p. 388.] [7] *om.* 41. [8] *Die 8. pr.* 38. [9] domina. *require infra in officio sabbatino eiusdem: add.* 39. 41. [*See below*, p. 388.]

Digitized by Google

*Antiphona.* Regali ex progenie Maria exorta refulget, cuius precibus nos adiuuari mente, et spiritu devotissime poscimus.

*Lectio .iij.*[1]

MAria virgo Cristi† mater patrem habuit Ioachimum[2] ciuem Nazareth vrbis Galilee, et matrem Annam ex oppido Bethlehem, ambos ex tribu Iude ex more iudeorum, quibus ex sua cuique Tribu vxorem ducere legitimum erat et consuetum. Ioachimus igitur et Anna assidua et mirabili religione deum colentes, tripartitam habebant suorum bonorum rationem. Vnam enim partem pauperibus alteram templo eiusque ministris dicauerant, tertia se suamque familiam alebant. Sed in iustitia pace et gaudio perseuerantes vnus tantum dolor sterilitatis angebat, nulla prole post annum matrimonij vigesimum procreata, quod turpe et infamie loco inter Iudeos habebatur. Itaque Iochaimus† cum in festo enceniorum Ierosolymam adorandi gratia venisset, velletque supplex ad altare dei munus offerre, repulsus est ab Isachare sacerdote cum ignominia, quasi indignus esset, ob longam sterelitatem,† qui more patrum et fecundorum hominum ad eum locum accederet.[3] Qua repulsa mestissimus Ioachinus,† nec ferens pre pudore, suorum ciuium conspectum, ad caulas secessit. Cui post aliquot dies cum pastoribus commoranti, et precibus assiduis a deo contendenti, vt eam a se ignominiam depelleret, angelus se ostendit, et bono animo ipsum esse iubens preces eius auditas esse a deo renunciauit, filiamque procreandam, que Sare et Rachelis prolem mysterij magnitudine superaret. Qua spe erectus letusque Ioachimus domum repetens vxori obuiauit, que cum ei quoque apparuisset angelus, eademque nunciasset, plena spe et gaudio ad marito congratulandum properabat. Salutauit[4] igitur inter se cum maxima letitia, et visa deique promissum conferentes domum reuertuntur. Concepit igitur Anna diuino munere sextoque idus Septembris Mariam peperit: que vt Eua maritum ad peccatum alliciens, causa fuit mortifere seruitutis humani generis, sic ipsa genito cristo redemptionis salutis.[5]

℔ *Ad laudes.*

*Antiphona.* Natiuitatem hodiernam perpetue virginis genitricis dei Marie solenniter celebremus qua celsitudo throni processit halleluia.

[1] die 8. *in m. om.* 38.
[2] Ioachinum: 39. 41. 43. 44. 49. *and spelt thus throughout lesson:* 38. 61. 63. 64. *read* Ioachimus.
[3] accideret: 38.
[4] salutant: 39. 41. 43. 44. 61. 63. 64. Salutantes: 49.
[5] salutaris: 39. etc.

Digitized by Google

℔ *Ad vesperas.*

*Hymnus.* Auc maris stella.[1]

*Antiphona.* Natiuitas tua Dei genitrix virgo gaudium annuntiauit vniuerso mundo, ex te enim ortus est sol iustitie Christus deus noster qui soluens maledictionem dedit benedictionem, et confundens mortem, donauit nobis vitam sempiternam.

℔ *Die .9. de octaua natiuitatis.*[2]

*.iij. lectio, ex Cantico canticorum.*[3]

OSculetur me osculo oris sui ... nardus mea dedit odorem suum.

℔ *Die .10. de octaua natiuitatis.*[4]

*.iij. Lectio, ex Cantico*[5] *canticorum.*[6]

FAsciculus myrrhe dilectus meus mihi ... respiciens per fenestras : prospiciens per cancellos.

℔ *Die .11. de octaua natiuitatis.*[7]

*.iij. Lectio. Ex Cantico*[5] *Canticorum.*[8]

EN dilectus meus loquitur mihi ... quesiui illum et non inueni.

℔ *Die .12. de octaua natiuitatis.*[9]

*.iij. Lectio ex Cantico*[10] *Canticorum.*[11]

INuenerunt me vigiles ... rex Salomon de lignis Libani.

℔ *Die .13. de octaua natiuitatis.*[12]

*.iij. lectio ex Cantico*[10] *Canticorum.*[13]

TOta pulchra es amica mea ... Fons hortorum puteus aquarum viuentium.

℔ [14]*Exaltatio sancte Crucis duplex maius.*

*Ad vesperas hymnus.* Lustris sex. *etc. vt in eius inuentione* [15]*.iij. Maij.*[15]

*Antiphona.* Nobile lignum exaltatur Cristi fides rutilat, dum Crux ab omnibus veneratur.

[1] *vt supra : add.* 39. 41. [*See below*, p. 388.] [2] die 9 *in m. om.* 38.
[3] [i. 1–11.] [4] die 10 *in m. om.* 38.
[5] *canticis :* 39. 41. [6] [i. 12—ii. 9.
[7] die 11. *in m. om.* 38. [8] [ii. 10—iij. 2.]
[9] die 12. *in m. om.* 38. [10] Canticis : 39. 41.
[11] [iii. 3–9.] [12] die 13 *in m. om.* 38. [13] [iv. 7–15.]
[14] *Die* 14 : *pr.* 38. [15]—[15] *quae est tertia die Maii :* 38. [*See above*, p. 280.]

Digitized by Google

*Oratio.*[1]

DEus, qui nos hodierna die exaltationis sancte crucis annua solennitate letificas: presta quesumus: vt cuius mysterium in terra cognouimus, eius redemptionis premia in celo mereamur. per.

℣. *Et non fit commemoratio de natuitate virginis*[2] *vsque ad vesperas diei crastine.*

℣. [3]*Ad matutinum inuitatorium.* Christum regem pro nobis in cruce exaltatum, venite adoremus.

*Hymnus.* Lustris sex *.etc.*[4]

*Antiphona.* Sacra crux extoliitur: virga regia erigitur in qua saluator triumphauit.

*Lectio tertia.*

CUm extremis Phoce imperatoris temporibus Cosdroas[5] Persarum rex imperij romani prouincias inuasisset et Ierosolyma capta, multisque ibi christianorum milibus occisis, partem Dominice Crucis in Caluarie loco ab Helena constitutam, in Persidem transtulisset. Egyptus deinde atque Africa Persarum armis cessissent. Heraclius qui Phoce successit magnis affectus cladibus pacem a cosdroa petiuit. Hanc cum magno romani imperij dedecore accepturus. Ceterum cum a barbaro hoste victorijs insolente nullam impetraret Cristi numine ieiunijs et supplicationibus propitio, exercitum comparauit. Cum quo in hostem profectus, tres Cosdroe duces cum magnis exercitibus tribus prelijs diuina ope superauit. His autem cladibus fractus Cosdroas: dum fugam vltra Tigrim parat Medarsem filium regni consortem declarauit,[6] quam contumeliam Syrochius[7] maior natu filius non ferens, patri fratrique necem quam paulo post ex fuga retractis intulit, molitur: pacemque et paternum regnum impetrat ab Heraclio quibusdam acceptis conditionibus. Quarum ea fuit in primis, vt crucem dominicam restitueret. Heraclius igitur crucis lignum post annos quatuordecim quam venerat in[8] potestatem barbarorum receptum, secum deferens Ierosolymam reuertitur Quam vrbem ingressus, in solennissima pompa crucem ipsam circuntulit, et suis humeris ad caluarie montem portauit sicut illam Christus per eandem viam portauerat. Miraculo autem datum est, quod vt erat auro et gemmis cultus substitit ante portam, que in caluarie locum foras ducebat, et quo magis exire conabatur eo immobilior permanebat Nam sibi videbatur

[1] die. 14. *in m. om.* 38.
[2] *om.* 39. 41.
[3] *Die xiiij: add.* 39. 41. 44.
[4] *vt supra:* 39. 41. [p. 280.]
[5] Cosdras: 39.
decollauit: 38.
[7] Syrothius: 39.
[8] ad: 39.

Digitized by Google

diuinitus exitu prohiberi. Cumque omnes stupor eius rei teneret Zacharias Ierosolymitanus antistes qui eius lateri herebat[1] imperatorem ipsum admonuit videret ne parum Christum imitaretur inferenda cruce: triumphali nitens cultu cum ille nudis pedibus atque humiliter tulisset. Tunc heraclius relicto cultu quo ornatus erat vestem plebeiam sumpsit calceosque detraxit, atque ita sine offensa confecit reliquum vie. Vbi vero ad caluarie locum est ventum, ibi crucem statuit, vnde fuerat a Persis sublata. Quam ob rem statutum est vt crucis exaltatio[2] annua festiuitate celebraretur.

*Ad laudes.*

*Antiphona.* Super omnia ligna cedrorum tu sola excelsior, in qua vita mundi pependit, in qua Christus triumphauit, et mors mortem superauit in eternum.

℔ *Ad vesperas.*

*Hymnus.* Lustris[3] *vt supra.*

*Antiphona.* O crux benedicta, que sola fuisti digna portare regem celorum et dominum halleluia.

*Post orationem exaltationis pro commemoratione octaue natiuitatis dicitur eius antiphona assignata ad primas vesperas cum eius oratione.*

℔ *Die* .15. *octaue natiuitatis duplex minus.*

*Tertia lectio. Sermo sancti Augustini episcopi.*[4]

ADest nobis dilectissimi optatus dies beate ac venerabilis semper virginis Marie. Ideo cum summa exultatione gaudeat terra nostra tante virginis illustrata natali. Hec est enim flos campi, de qua ortum est preciosum lilium conuallium per cuius partum mutatur natura protoplastorum qua deletur et culpa. Precisum est in ea illud Eue infelicitatis eulogium de qua dicitur. In tristitia paries filios, quia ista in letitia dominum parturiuit Eua enim luxit, ista exultauit Eua lachrymas, Maria gaudium in ventre portauit, quia illa peccatorem, ista edidit innocentem. Virgo quippe genuit quia virgo concepit. Inuiolata peperit: quia in conceptu[5] libido non fuit. Vtrobique miraculum. Et sine corruptione grauida, et in partu virgo puerpera Aue (inquit angelus ad eam) gratia plena: dominus tecum. Impleta est ergo maria gratia et Eua euacuata est a culpa. Maledictio eue, in benedictionem mutatur marie, Aue gratia plena Dominus tecum. Tecum dominus in corde: tecum in ventre tecum in vtero, tecum in auxilio: Gratulare beata virgo,

[1] adherebat: 39. [2] *om.* 38. [3] sex: *add.* 39. 41. [p. 280.]
[4] die. 15. *in n. m.* 38. [5] conspectu: 43.

Digitized by Google

Christus rex ex solio suo venit in vterum tuum. Ex sinu patris, in vterum dignatus est descendere matris.

¶ *Petrus Dorotheus et Gorgonius martyres. Lectio tertia.*[1]

PEtrus Dorotheus, et Gorgonius Diocletiani imperatoris cubicularij fuere. Quorum Petrus cum de martyrio cuisdam[2] viri, qui Nicomedie, vbi hec gesta sunt, edicta imperatorum aduersus Christianos in foro pendentia discerpserat multa liberius loqueretur, captus dijs immolare iubetur. Quo recusato appensus tam crudeliter flagris ceditur, vt concissa pelle carnes etiam lanirentur.[3] Quo supplicio cum nihil[4] christi confessione retraheretur, nudatas carnes aceto, et sale perfunditur, cumque hoc etiam constanter tolerasset, in craticula prunis subter strato,[5] lento igni cruciatur, carnificibus eum subinde versantibus, donec consumptis igni carnibus invictum spiritum in fide letus exhalauit. Quo spectaculo permoti Dorotheus, et Gorgonius Diocletianum cum summa constantia et libertate his verbis alloquuntur. Cur imperator punis in Petro mentis sententiam que nobis est cum illo communis? Cur in illo crimen ducitur, quod nos itidem confitemur? Hec nobis fides hic cultus, hec communis sententia. Quos ille comprehensos similibus supplicijs affectos, ad vltimum laqueo iussit appensos necari .v. idus Septembris.

¶ *Cornelius papa et Cyprianus Episcopus martyres.*[6] *Lectio .iij.*

COrnelius patria Romanus pontificatum gessit tempore Decij imperatoris. Hic cum Lucina matrona sanctissima beatorum Petri et Pauli corpora a Cathacumbis, vbi minus tuta esse videbantur, clam extulit. Quorum Paulum Lucina in predio suo via Ostiensi non longe a loco vbi fuerat occisus petrum vero Cornelius non longe a loco vbi fuerat cruci affixus reposuerunt. Decius autem cognito quod Cornelius multos ad fidem Christi conuerteret, Centumcellas eum misit in exilium. Vbi Cyprianus carthaginensis episcopus ipsum per literas consolatus est. Sed hoc intellecto Decius missionem et remissionem literarum maligne interpretatus, Cornelium reuocauit quasi rerum[7] lese maiestatis. Ipsumque plumbatis cedi ac deinde ad Martis simulachrum odorandum[8] duci iubet. Quod cum facere constantissime recusaret .xviij. calendas octobris capite truncatus a beata Lucina cum quibusdam clericis noctu sepelitur in arenario predij sui non longe a cemeterio Calisti. Sedit autem annos .ij. menses .ij. dies .iij.

[1] di. 16. *in m.*
[2] cuiusdam : 38. etc.
[3] *So also* 38. laniarentur : 39. etc.
[4] a : *add.* 38. etc.
[5] *So also* 38. strata : 39. etc.
[6] di. 17. *in m.*
[7] reum : 38. etc.
[8] adorandum : 38. etc.

Digitized by Google

CYprianus natione Apher christianus factus, omnes suas facultates pauperibus distribuit, Deinde presbyter, nec multo post episcopus Carthaginensis creatus plurima sanctitatis documenta prebuit, et doctrine singularis monumenta posteris reliquit. Imperatore Valeriano accusatus, quod Christum coleret, a Paterno proconsule cum ab instituto flecti non posset, in exilium missus est. Vnde egressus[1] proconsule defuncto, rursum apud Galerium Maximum, qui Paterno successerat accusatus, inuicto animo in vnius veri dei, Christique confessione perseuerans obtruncatus martyrio coronatur .xviij. calendas Octobris.

*Mattheus Apostolus duplex maius.*

*Ad vesperas. Oratio.*

BEati Apostoli et euangeliste Matthei Domine precibus adiuuemur, vt quod possibilitas nostra non obtinet, eius nobis intercessione donetur. per.

℣ *Lectio tertia.*[2]

MAtthe[3] qui et Leui dicebatur ex publicano factus est apostolus Nam cum in vrbe Galilee Capharnao ad telonium sederet, et[4] christo preteriunte† vocatus ipsum est sequutus, quem cum discipulis hospitio suscepit Post eius vero resurrectionem Mattheus dum pararet in Ethiopiam proficisci ad predicandum gentibus illis euangelium, patria, hoc est, Hebraica lingua euangelium, quod in Iudea predicauerat, scripsit. Profectus igitur in Ethiopiam, quam prouinciam fuerat sortitus, verbum domini sequentibus signis latissime disseminauit. Et regio puero e morte ad vitam ope diuina reuocato, regem patrem cum vxore et vniuersa prouincia ad christi fidem conuertit. Cui regi defuncto cum Hirtacus quidam in regno successisset, eiusque filiam Iphigeniam sibi vellet matrimonio copulare Mattheus, quo autore virginitatem illa vouerat, vt in sancto virginitatis proposito persisteret, eandem hortabatur. Itaque virginem constanter suis votis obsistere molestissime ferens Hirtacus, Mattheum, quem eius consilij autorem esse sciebat, ad altare sacra facientem gladio confodi iussit, Et sic apostoli et euangeliste martyrisque coronam adeptus mattheus, ad christum beatamque vitam migrauit .xi. calendas Octobris.

*Mauritius cum socijs martyres.*[5] *Lectio tertia.*[6]

CVm Maximianus imperator exercitum, quem ingentem ex varijs nationibus confectum,[7] trans alpes induxerat, dijs sacri-

[1] regressus : 39. etc.
[2] die. 21 *in m.*
[3] Matthaeus : 38 etc.
[4] a : 39. etc.
[5] *Thus in* 41. 49. 64. *martyribus :* 63.
[6] di. 22. *in m.*
[7] confecti : 39.

Digitized by Google

ficare in Sedunorum finibus (qui populi sunt in Gallia) iussisset: Thebanorum legio, que a Thebis Egyptijs missa fuerat,[1] reliquo agmine ne impijs sacrificijs interesset, discessit. Quo animaduerso Maximianus denuntiatum eis mittit vt si se saluos esse velint,[2] protinus in castra redeant ad sacrificia. Ille[3] se Christianos esse respondent, et a talibus sacrificijs religione, a qua minime sibi esset discedendum, prohiberi, proinde[4] imperatorem, ne, quod ipsis nefas esset, imperaret. Tunc Maximianus maiorem iram odio quod in christianos gerebat, suggerente, Thebanos, qui numero erant ad sex milia sexcenti sexaginta sex, immisso, exercitu penas dare iubet, decimo quoque trucidato. Quam penam semel et iterum christiani subire et quidem libenter maluerunt autore Mauritio, quam impia imperata facere. Postremo Maximiano non ferente christianorum constantiam, vniuersi a reliquo exercitu illius imperio conciduntur. Et sic Thebanorum legio ad celestem militiam commigrauit decimo calendas Octobris.

*Oratio.*

ANnue quesumus omnipotens deus, vt sanctorum martyrum tuorum Mauricij et sociorum eius, nos letificet festiua solennitas et quorum suffragijs nitimur, eorum natalicijs gloriemur. Per.

℔ *Linus papa martyr. Lectio iij.*[5]

LInus papa natione tuscus ab vltimo Neronis anno vsque ad Vespasiani tempora pontificatum primus post Petrum gessit, hortante ad id humilitatis gratia Clemente, qui quartus a Petro prefuit ecclesie. Quamuis enim ipse a petro sibi successorem[6] fuisset destinatus ne tamen videretur ambitiose agere Lino primum cessit, deinde Cleto, Linus igitur cum dei ecclesiam sanctissime moderaretur instituit ne qua mulier nisi velata[7] capite templum ingrederetur. Idemque res gestas beati Petri, presertim contra Simonem Magum diligenter perscripsit, Tanta erat huius viri sanctitas et fides, vt non solum demones fugaret, sed mortuos etiam in vitam reduceret. Sed hominum cecitate, cordisque duritia factum est, vt a Saturnino consule, cuius filiam a demonibus liberauerat capitali supplicio ob christi fidem afficeretur. Sepultus est autem iuxta beati Petri corpus .ix. calendas Octobris cum sedisset annos .xi. menses .iij. dies .xij.

[1] a : *add.* 39. etc.
[2] velit : 43.
[3] *Thus also* 38. Illi : 39. etc.
[4] precari : *add.* 39. etc.
[5] die. 23. *in m.*
[6] successor : 39. etc.
[7] *Thus also* 38. velato : 39. etc.

Digitized by Google

*Cosmas et Damianus martyres. Lectio .iij.*[1]

COsmas et Damianus fratres in Egea vrbe Arabie nati, quanquam erant arte medicine docti, magis tamen christi virtute sanabant omnes infirmitates. Quod audiens Lysias preses Diocletiano et Maximiano imperatoribus, adduci eos ad se iubet. Qui cum ab eo interrogati nomina, patriam, et religionem incunctanter exposuissent, manus pedesque vincti, quoniam dijs sacrificare recusauerant, immanissime torquentur. Sed cum viderentur cruciatus negligere iussu presidis, vt erant ligati in mare deturbantur.[2] Diuino tamen munere solutis vinculis e pelago sunt incolumes egressi. Preses autem hoc magicis artibus ascribens, iubet eos in carcerem trudi, ac postredie[3] eductos in magnum rogum immitti. In quo cum illesi nihilo secius permansissent, post innumera supplicia capitis obtruncatione martyrio sunt coronati, et ibidem a Christianis sepulti .v. calendas Octobris. Processu vero temporis Romam translati, in ecclesia ipsorum nomine dicata[4] recunduntur.

*Oratio.*[5]

PResta quesumus omnipotens deus, vt qui sanctorum martyrum tuorum Cosme et Damiani natalitia[6] colimus: a cunctis malis imminentibus eorum intercessionibus liberemur: per dominum.

*Dedicatio Michaelis archangeli duplex maius.*[7]

*Ad Vesperas. Hymnus.*

TIbi Christi[8] splendor patris, Vita virtutis[9] cordium, In conspectu angelorum Votis, voce psallimus: Alternantes concrepando Melos damus vocibus.

Collaudamus venerantes, Omnes celi milites. Sed precipue primatem Celestis exercitus Michaelem in virtute Conterentem Zabulon.

Quo custode procul pelle Rex christe pijssime Omne nefas inimici Mundo corde, et corpore Paradiso redde tuo Nos sola clementia.

Gloriam patri melodis Personemus vocibus: Gloriam christo canamus: Gloriam paracleto Qui trinus et vnus deus: Extat ante secula. Amen.

*Antiphona.* Dum sacrum mysterium cerneret Ioannes, Michael archangelus tuba cecinit. Ignosce domine deus noster qui aperis librum: et soluis signacula eius halleluia.

[1] di. 27. *in m.* [2] detrudebantur: 38.
[3] postridie: 38. etc. [4] dedicata: 38.
[5] *om.* 38. [6] natalia: 39. [7] *minus:* 39
[8] *Thus also* 38. 66. christe: 39. etc. [9] *Thus also* 38. virtus: 39. etc.

Digitized by Google

*Oratio.*

DEus, qui miro ordine angelorum ministeria, hominumque dispensas: concede propitius: vt quibus tibi ministrantibus in celo semper assistitur: ab his in terra vita nostra muniatur per.

℔ *Ad matutinum inuitatorium.*[1]

Regem archangelorum dominum venite adoremus.

*Hymnus.*

CHriste sanctorum decus angelorum Rector humani generis et auctor Nobis eternum tribue benignus Scandere celum.

Angelum pacis Michael ad istam Celitus mitti rogitamus aulam Nobis vt crebro veniente crescant Prospera cuncta.

Angelus fortis Gabriel, vt hostem Pellet[2] antiquum, volitet ab alto Sepius templum veniens ad istud Visere nostrum.

Angelum nobis, medicum salutis, Mitte de celis raphael vt omnes Sanet egrotos, pariterque nostros Dirigat actus.

Hinc dei nostri genitrix Maria Totus et nobis chorus angelorum Semper assistat, simul et beata, Concio tota.

Prestet hoc nobis deitas beata Patris, ac nati: pariterque sancti Spiritus, cuius roboat[3] in omni Gloria mundo. Amen.

*Antiphona.* Concussum est mare, et contremuit terra vbi archangelus Michael descendebat de celo.

℔ *Lectio tertia.*

QVoniam hodie festum Michaelis archangeli celebramus non erit ab re pauca de ordinibus prestantiaque angelorum commemorare quos deus initio mundi creauit nulla infectos prauitate, licet ipsorum quidam ex omnibus ordinibus sua culpa cum principe diabolo corruerint. Angelorum igitur, qui in officio perstantes fuerunt in gratia confirmati, tres omnino esse hierachias[4] grauissimis sanctorum voluminum, et auctorum testimonijs accepimus supremam scilicet, mediam et infimam, quarum singule ternos ordines contineant, suprema seraphinos: cherubinos, et thronos: media, dominationes, principatus, et potestates: infima virtutes archangelos, et qui angeli propriore vocabulo quod est alio quin omnibus commune, nominantur. Conficitur autem vnusquisque ordo prestantia et similitudine muneris, et gratie, qua quidam angelorum conueniunt inter se. Nam licet cuncta gratiarum munera omnes acceperint, alia tamen alijs largius tributa sunt. Itaque seraphini appellantur, qui ceteris charitate prestant, cherubini, qui sapientia, ac

[1] die 29. *in m.*
[2] Pellat: 38. etc.
[3] *Thus also* 38. 43. reboat 39. etc.
[4] hierarchias: 38. etc.

Digitized by Google

ceteri eodem modo. Sed quamquam angeli quo[1] superiores sunt, hoc rarius a deo in ministerium aliquod mittantur (tutelares enim quorum cuiusque fidei singuli homines committuntur ex infimo ordine sunt) tamen ex omni ordine quandoque mitti testatur Paulus, qui omnes (inquit) sunt administratorii spiritus in ministerium missi. Itaque Michaelem, qui nunc princeps ecclesie dicitur esse vt olim synagoge, licet tum angelus, tum archangelus nominetur, esse tamen supreme hierarchie existimarunt viri nonnulli sacrarum literarum eruditissimi, autore Daniele, qui Michaelem vnum esse dicit de primis principibus. Michaelis igitur festum, quod .viij. idus Maij celebratur, ab eius apparitione et quod .iij. calendas Octobris ad[2] eius basilice dedicatione nomen accepit, que ipsi fuit dedicata in antro ad cacumen Gargani montis Apulie, qui procurrit in adriaticum mare. Quo in loco propter multa et magna edita miracula cum ab alijs populis religiose colitur Michael, tum[3] maxime ab accolis Sipontinis, qui se patrocinio eius sepe adiutos esse profitentur.

*Ad laudes.*

*Antiphona.* Factum est silentium in celo dum draco committeret bellum, et michael pugnauit cum eo et fecit victoriam halleluia.

*Ad vesperas.*

*Hymnus.* Tibi christe. *vt supra.*

*Antiphona.* Princeps gloriosissime Michael archangele esto memor nostri, et hic et ubique semper precare pro nobis filium dei halleluia, halleluia.

*Post orationem sancti Michaelis pro commemoratione sancti Hieronymi dicitur.*

*Antiphona.* O doctor optime ecclesie sancte lumen beate Hieronyme diuine legis amator deprecare pro nobis filium Dei.

*Oratio.*

DEus, qui ecclesie tue in exponendis sacris scripturis beatum Hieronymum confessorem tuum doctorem gloriosum elegisti, presta quesumus: vt eiusdem pijs suffragantibus meritis, quod ore simul et opere docuit, te adiuuante exercere valeamus Per dominum.

℔ *Hieronymus presbyter confessor*[4] *duplex minus. Lectio tertia.*

HIeronymus Constantino imperatore anno ab orbe redempto .ccc.xxxi. in oppido Sidone[5] (quod est in Pannonie

[1] qui: 38. [2] ab: 38. etc. [3] tamen: 39.
[4] di. 30. *in m.* [5] *Thus also* 38: Stridone: 39. etc.



Digitized by Google

Dalmatieque confinio) christianis parentibus ortus, puer admodum Romam missus est liberalibus studijs erudiendus. Vbi Donato in grammaticis preceptore et (vt quidam volunt) Victorino in rethoricis vsus, grecas ac latinas literas felicissime didicit. Cum autem etate processisset. Aristotelicam, Platonicam, Stoicam ac ceterorum omnium Philosophiam attigit. Galliam deinde discendi gratia perlustrauit, vnde Romam reuersus est, atque inde[1] Syriam profectus. Qua itidem magna ex parte discendi studio peragrata in vastam eremum, que Syros ab Agarenis disterminat, secessit. Vbi quatuor annos ad[2] hominum frequentia semotus, cum solo deo librisque suis commertium habens, adolescentie lapsus lachrymarum imbre diluebat. Et contractas per etatis incuriam sordes laborum asperitate detergebat. Inedia denique ac vigilijs et incredibili austeritate rebellantem carnem et subinde repulantem[3] etatis lasciuiam coercens, corpus spiritui seruire docebat. Visebatur tamen in ea solitudine non nunquam ab amicis, et vicinos monachos ipse inuisebat. Hebraice[4] sermonis difficultatem indefesso labore peruicit. Cuius non solum intelligentiam, sed et peculiarem sonum ac vernaculum stridorem est assequutus, vsus ad eam rem doctissimis Hebreorum, quos ingenti mercede conducebat: marsupium exhauriens, vt pectus eruditione locupletaret. Nec his contentus chaldaicam item linguam est aggressus quam tamen hactenus modo sequutus est, vt intelligere posset verius quam sonare Gregorium nazanzenum[5] preceptorem suum ipse appellat, et hoc interpretante se sacras didicisse literas testatur. Cum igitur ingenti iam doctrina, et sanctitate clarus haberetur Romam reuocatus presbyter factus est. Vbi cum probatissime vite exemplo mores hominum castigaret, inprimisque clericorum crimina constanter argueret, non ferens ipsorum inuidiam, ex vrbe iterum profectus, Syriam repetijt et Bethlehem iuxa[6] presepe, quod infantem christum exceperat, venture senectuti sedem delegit. Vbi cum pijs doctisque viris in monasterio, quod Paula matrona sancta condiderat, sanctissimam vitam multis egit annis. Libros complures scripsit. Vetus testamentum ad veritatem hebraicam transtulit. Nouum autem reddidit grece fidei. Multa preterea grecorum opera latinitate donauit. Tandem vite cursu sanctissime peracto multis miraculis clarus in eodem oppido Bethlehem migrauit ad dominum pridie calendas Octobris anno christi nati cccc.xxij. sue vero etatis nonagesimo primo.

[1] in: *add.* 39. etc.
[2] ab: 38. etc.
[3] repullulantem: 38. etc.
[4] *Thus also* 38: Hebraici: 39. etc.
[5] Nazianzenum: 38. etc.
[6] iuxta: 38. etc.

Digitized by Google

# OCTOBER.

## *Franciscus confessor duplex minus.*

### *Oratio.*

DEus, qui ecclesiam tuam beati Francisci meritis fetu noue prolis amplificas, tribue nobis ex eius imitatione terrena despicere: et celestium donorum[1] semper participatione gaudere, Per dominum.

### ¶ *Lectio tertia.*[2]

FRanciscus natione Italus Assisij natus (quod oppidum est in Vmbria) vir fuit religiosissimus, euangelice perfectionis sectator: floruitque Innocentio papa tertio. Nam cum adolescens mercaturam[3] exercuisset, non tamen abijt post aurum, nec sperauit in pecunie thesauris. Sed ad Christum conuersus, cum audisset in ecclesia illud euangelicum, Qui non renuntiauerit omnibus, que possidet, non potest esse meus discipulus, cuncta que ad manum habuit, pauperibus erogauit, cetera patri suo, idipsum postulanti, hereditario iure coram episcopo tradidit. Deinde vt normam sequeretur, quam christus dedit apostolis, dum eos mitteret ad predicandum, distributa pecunia calceamenta deposuit, et vnica contentus tunica, vt quatenus liceret christum imitaretur, duodecim sibi socios asciuit. Atque ad emulationem euangelice perfectionis, ordinem monasticum, qui minorum appellatur instituit. Romamque venit circa annum a christo nato .M.cc.viij. quem papa visione diuina premonitus benigne recepit, regulamque, et institutum ab eo viuendi ordinem confirmauit. Dimissis ergo quoquoversus fratribus, qui verbum dei seminarent, ipse in Syriam nauigauit, a Soldanoque fuit benigne receptus. Sublato tamen predicandi facultate: coactus fuit in patriam redire. Cui biennium ante obitum cum .xl. dies ieiunasset in monte Aluerne in festo exaltationis crucis oranti apparuit[4] Seraph crucifixus, qui in manibus et pedibus ipsius stigmata plagarum Christi mirabiliter impressit. Quibus insignitus summe admirationi cunctis intuentibus venerationique fuit. Tandem beatus Franciscus plenus bonis operibus et gratia apud Assisium moritur .iiij. nonas Octobris. Quem Gregorius nonus cognitis eius miraculis catalogo sanctorum adscrisit.[5]

### ¶ *Marcus papa Confessor. Lectio .ij.*[6]

MArcus patria Romanus magni Constantini tempore pontifex factus, instituit, vt episcopus Ostiensis a quo romanus

[1] bonorum: 39. 41. [2] di. 4. *in m.* [3] ille: *add.* 39.
[4] aperuit: 38. [5] adscripsit: 38. etc. [6] die 7. *in m.*



Digitized by Google

pontifex consecratur, pallio vteretur. Preterea, vt diebus solennibus statim post euangelium Symbolum iuxta declarationem Niceni concilij a clero et populo magna voce decantaretur, Duas ecclesias Rome condidit, vnam via Ardeatina, alteram intra vrbem. Quas Constantinus magnis muneribus exorauit,[1] et auxit. Postremo cum ex sacris ordinibus[2] bis[3] mense decembri habitis, presbyteros .xxv. diaconesꝰ .vi. episcopos .viij. creasset, moritur ac in cemeterio Balbine sepelitur, cum sedisset annos .ij. menses .viij. dies viginti.

*Oratio.*

EXaudi domine preces nostras[4]: intercedente beato Marco confessore tuo, atque pontice[5] supplicationes nostras placatus intercede.[6] Per.

*Dionysius, Rusticus,[7] Eleutherius martyres. Lectio .iij.*[8]

DIonysius patria Atheniensis vir patritius et areopagita quo nomine illius ciuitatis senatores appellabantur, traditur eo die, quo christus crucifixus est, animaduerso solis preter ordinem nature defectu, cum esset vir excellens omni doctrina, coram multis exclamasse, Aut deus nature patitur, aut mundi machina dissoluitur. Cum autem paulus Athenas venisset: et ductus esset in Areopagum, vt rationem eius doctrine redderet, quam predicabat, in medio senatus mirabiliter de vera pietate et resurrectione christi ac mortuorum disseruit Qua oratione cum alios, tum inprimis Dionysium conuertit, eumque constituit episcopum Atheniensis ecclesie, Postea vero cum Romam venisset Dionysius vt petrum videret et paulum, quos audierat in vincula coniectos esse, aliquanto post tempore missus est a Clemente in Galliam ad predicandum euangelium, quem sequuti sunt Rusticus presbyter, et Eleutherius diaconus, vsque ad vrbem Parisiorum. Vbi cum multos ad fidem christi conuertisset, in persecutione Domitiani capti Dionysius et socij a Fescenino prefecto vehementer loris flagellati sunt. Sed cum non possent auocari a christiana pietate, postridie dionysius in craticula ferrea igne supposito imponitur, et multis deinde supplicijs afficitur. Quibus superatis idem Dionysius .xc. etatis sue anno cum socijs similiter cruciatis capite truncatur .vij. idus Octobris. Qui Dionisius suum caput sustulisse, et manibus per longum spacium portasse memoratur. Scripsit autem mirabili quadam doctrina librum de celesti hierarchia, et alterum de diuinis nominibus. Item de mystica theologia, et alia nonnulla.

[1] exornauit: 38. etc.
[2] ordinationibus: 39. 41.
[3] his: 39. 44.
[4] et: *add.* 39. etc.
[5] pontifice: 38. etc.
[6] intende: 38. etc.
[7] *et: add.* 39. 41.
[8] die 9. *in m.*

Digitized by Google

*Oratio.*

DEus, qui hodierna die beatum Dionysium martyrem tuum virtute constantie in passione roborasti, quique illi ad predicandum gentibus gloriam tuam Rusticum et Eleutherium sociare dignatus es, tribue nobis quesumus ex eorum imitatione pro amore tuo prospera mundi despicere, et nulla eius aduersa formidare: per.

℔ *Calistus papa martyr. Lectio .iij.*[1]

CAlistus pontifex patria romanus vsque ad Seueri tempora peruenit. Hic ieiunium quod ter in anno celebratur,[2] per quatuor tempora vt fieret, decreuit. Vt sicut annus per quatuor voluitur tempora sic nos quaternum solenne agamus ieiunium per .iiij. anni tempora. Quibus temporibus postea institutum est, vt fieret sacrorum ordinum initiatio que antea Decembri duntaxat mense fieri consueuerat. Cemeterium quoque de suo nomine condidit via Appia, in loco vbi multorum martyrum cineres antea repositi fuerant Postremo vbi ex ordinationibus mense Decembri, quinquies habitis presbyteros .xvi. diacones† .iiij. episcopos .viij. creasset, martyrio coronatus est, ac sepultus in cemeterio Calopodij via Aurelia .iij. ab vrbe lapide pridie idus Octobris cum sedisset annos .vi. menses .x. dies .x.

℔ [3]*Lucas euangelista duplex maius.*

*Ad vesperas et matutinum Hymnus, antiphone, et inuitatorium de communi apostolorum.*

*Oratio.*

INterueniat pro nobis quesumus domine sanctus tuus Lucas Euangelista, qui crucis mortificationem iugiter in suo corpore pro tui nominis honore portauit: Per dominum.

*Lectio iij.*

LVcas medicus Antiochensis, sectator Pauli fuit, ac omnis eius peregrinationis comes. Scripsit euangelium de quo idem Paulus, Misimus (inquit) cum illo fratrem cuius laus est in euangelio per omnes ecclesias. Aliud quoque edidit volumen egregium quod inscribitur Apostolorum acta. Cuius historia vsque ad biennium Rome commorantis Pauli peruenit, hoc est vsque ad quartum Neronis annum. Quidam suspicantur quotiescunque in epistolis suis Paulus dicit, iuxta euangelium meum, Luce significare volumen. Quamquam Lucas non solum ab apostolo Paulo, qui cum domino in carne non fuerat. Sed a

[1] di. 14. *in m.*
[2] celebrabatur: 39. 41. 43. 44. 63. 64.
[3] *Die* 18. *pr.* 38.

Digitized by Google

ceteris etiam apostolis euangelium didicisse, ipse quoque in voluminis sui principio declarat, dicens, sicut tradiderunt nobis qui a principio ipsi viderunt, et ministri fuerunt sermonis. Igitur euangelium sicut audierat scripsit. Acta vero Apostolorum, sicut viderat, composuit. Vixit octoginta quatuor annos vxorem non habens. Sepultus est Constantinopoli ad quam vrbem vigesimo Constantij anno ossa eius cum reliquis[1] Andree apostoli translata sunt ex Achaia.

*Ptolomeus et Lucius martyres. Lectio tertia.*[2]

A Lexandrie Marco Aurelio vero et Antonino filio imperatoribus, cum pudicam ac christianam vxorem infidelis et scelestus maritus, nec a proposito christiano deterrere nec ream coram iudice conuincere posse: confideret[3] in exitum[4] Ptolomei, quem illa[5] magistrum religionis habuerat, conuersus: centurioni amico persuasit, vt illum an christianus esset percontaretur. A quo rogatus Ptolomeus sine cunctatione Christianum se esse respondit. Quamobrem in vincula coniectus, diuque carceris situ et squalore confectus, ad Vrbicij iudicis tribunal producitur, Vbi christianam pietatem pari constantia cum multa Christi laudatione professus, capitali sententia damnatur. Hanc Ptolomei precipitem damnationem Lucius qui aderat indigne ferens, liberius cepit temeritatem iudicis increpare. A quo interrogatus an ipse quoque christianus esset,[6] simili sententia damnatur. Tunc Lucius, Gratias (inquit) ago tibi Vrbici, quod me a seuissimis dominis afferis, ad optimumque patrem et regem omnium deum remittis. Et sic cum Ptolomeo Lucius interfectus martyrio coronatur .xiiij. calandas[7] Nouembris.

¶ *Hilarion Abbas. Lectio .iij.*[8]

H Ilarion abbas in vico Tabatha prope Gazan Palestine vrbem ortus ex parentibus gentilibus christianus ipse vt rosa de spinis effloruit. Qui Alexandriam missus atque breui grammaticam edoctus et christianus effectus ecclesiam assidue frequentabat, quo tempore cum Antonij nomen esset per totam Egyptum celeberrimum videndi eum studio incensus ad eremum contendit. Et cum illo duobus mensibus versatus, ipsius vite rationem, ac morum grauitatem diligenter considerauit. Reuersusque ad patriam totum patrimonium sibi a defunctis parentibus relictum pauperibus largitus est. Et adhuc adolescens .xv. annorum ad eremum reuertitur. Vbi cellula structa paulo ampliore quam vt caperet eius corpusculum, sacco

[1] reliquiis: 38. 41. 43. 49. 61. 63. 64.
[2] die 19. *in m.*
[3] consideret: 43.
[4] *Thus also* 38. 43. exitium: 39. etc.
[5] ille: 43.
[6] cum id plane asseuerasset: *add.* 39. etc.
[7] calendas: 38. etc.
[8] di. 22. *in m.*

Digitized by Google

indutus, ad .xxi. etatis sue annum, teste Hyeronimo, qui vitam eius literis mandauit, tanta abstinentia corpus afflixit, vt quindenis moncaricis[1] vno quoque die post solis occasum vesceretur, et super humum iuncis dumtaxat stratam, ad vltimum vite diem sommo reficeretur. Hic demum orationi et psalmodie semper intentus, post incredibilem carnis macerationem, et continua ieiunia octogesimum natus annum sanctitate et miraculis clarus, migrauit ad dominum .xij. calendas Nouembris.

*Euaristus papa martyr. Lectio .iij.*[2]

EVaristus papa natione grecus patre Iudeo Traiani tempore prefuit ecclesie. Hic, vt Damasus testatur, titulos in vrbe Roma presbyteris diuisit, et septem diaconos statuit, qui custodirent episcopum predicantem, ne aut ipse ab insidiatoribus quoquumque[3] infestetur, aut ledatur a suis, aut verba diuina detrahendo, aut insidiando polluantur vel despiciantur. Idem constituit, ne plebis in episcopum accusatio admitteretur. Ordinationes ter habuit mense Decembri, quibus presbyteros .vi. diaconos .ij. episcopos per diuersa loca v. creauit. Postremo cum sedisset annos .ix. menses .x. dies .ij. anno vltimo Traiani martyrio coronatus est, ac sepultus in Vaticano .vij. calendas Nouembris.

¶ *Simon et Iudas Apostoli duplex maius.*

*Oratio.*

DEus, qui nos per beatos Apostolos tuos Simonem et Iudam: ad agnitionem tui nominis venire tribuisti: da nobis eorum gloriam sempiternam et proficiendo celebrare, et celebrando proficere: per.

*Lectio .iij.*[4]

SImon qui et Simeon zelotes zelo domini feruens accepit Egypti principatum, et post Iacobum iustum cathedram tenuit Ierosolymorum. Cui ecclesie cum multis annis prefuisset atticus consularis Traiani tempore cognito quod esset generis Dauid, et christianus multis eum supplicijs afficit.[5] Quibus mira patientia toleratis ad crucem damnatur, iussus vt quem vita coleret eius exitum morte quoque imitaretur. Itaque cruci affixus est, cum .cxx. annos natus esset cunctis admirantibus in corpore tam senili, tam robustum animum ad ferenda supplicia perstitisse.

[1] *Thus also* 38. modo caricis: 39. etc.
[2] di. 26. *in m.*
[3] quoquo modo: 39. 41. 43. 44. 49. 61. 63. quomodo: 64.
[4] Die xxviii. *in m.* 39. etc.
[5] affecit: 39. etc.

Digitized by Google

IUdas iacobi frater in Mesopotamia, ac interioribus Ponti euangelizans, feras et indomitas gentes, sancto dogmate mitigauit, et fidei diuinitate subiugauit. Cuius extat parua una epistola, que inter catholicas nominatur.

*Marcellus martyr. Lectio .iij.*[1]

MArcellus natione Hispanus patria Legionensis, cum a vita militari, quam multis annis centurio gesserat, discessisset, vt vera religione accepta christo commodius inseruiret, Diocletiano et Maximiano imperatoribus accusatus est eo nomine apud prefectum Fortunatum. Cui se tanquam militie desertorem, et cultorem noue superstitionis incusanti clara voce se christianum esse respondit: et Christo malle: quam terrenis principibus militare. Quo responso Fortunatus ira[2] succensus, vinctum eum Tingim oppidum mauritanite[3] ad Agricolanum presidem mittit eique per literas Marcelli causam exponit. Qua cognita Agricolanus confitentem Marcellum, et in fide christi perseuerantem capite damnauit. Occisusque est .iiij. calendas Nouembris. Cuius mortem .xij. eius filij suscepto martyrio diuersis in locis emulati esse memorantur.

*Aduertendum est nunc in indice* [4]*post pentecosten posito*[4] *an*[5] *in festo omnium sanctorum interponenda sit aliqua ex dominicis vagantibus.*

## NOVEMBER.

℔ *Festum omnium sanctorum duplex maius.*

*Ad vesperas. Hymnus.*[6]

CHriste redemptor omnium Conserua tuos famulos: Beate semper virginis Placatus sanctis precibus.

Beata quoque agmina Celestium spirituum, Preterita presentia. Futura mala pellite.

Vates eterni iudicis Apostolique domini Suppliciter exposcimus Saluari vestris precibus.

Martyres dei inclyti Confessoresque lucidi Vestris orationibus Nos ferte in celestibus.

Chori sanctarum virginum, Monachorumque omnium: Simul cum sanctis omnibus Consortes christi facite.

Gentem auferte perfidam Credentium de finibus: Vt christo laudes debitas: Persoluamus alacriter.

[1] di. 29. *in m.*
[2] ita: 43.
[3] mauritaniae: 38. etc.
[4]—[4] *supraposito:* 39. 41. [p. 185.]
[5] *om.* 64.
[6] di. 10. *in m.* *So also* 44. die 1: 38.

Digitized by Google

Gloria patri ingenito. Eiusque vnigenito Vna cum sancto spiritu In sempiterna secula. Amen.

*Antiphona.* Angeli: archangeli, throni dominationes principatus, potestates: virtutes, cherubim, atque seraphim, patriarche, prophete, sancti legis doctores Apostoli, omnes Christi martyres, sancti confessores, virgines domini, anachorite sanctique omnes intercedite pro nobis.

*Oratio.*

OMnipotens sempiterne deus, qui nos omnium sanctorum tuorum merita sub vna tribuisti celebritate venerari, quesumus, vt desyderatam nobis tue propositionis[1] abundantiam multiplicatis intercessoribus largiaris. per dominum.

℄ *Ad matutinum inuitatorium.*[2]

Regem regum dominum venite adoremus: quia ipse est corona sanctorum omnium.

*Hymnus.*

IEsu saluator seculi Redemptis ope[3] subueni Et pia dei genitrix. Salutem posce miseris.

Cetus omnes angelici, Patriarcharum cunei, Et prophetarum merita. Nobis precentur veniam.

Baptista Christi preuius, Et clauiger ethereus, Cum ceteris apostolis, Nos saluant nexu criminis.

Chorus sacratus martyrum. Confessio sacerdotum. Et virginalis castitas. Nos a peccatis abluant.

Monachorum suffragia. Omnesque ciues celici, Annuant votis supplicum: Et vite poscant premium.

Laus honor virtus, gloria deo patri, et filio, Sancto simul paracleto In seculorum secula Amen.

*Antiphona.* Vidi turbam magnam, quam dinumerare nemo poterat ex omnibus gentibus stantes ante thronum.

*Lectio .iij. Sermo sancti Augustini episcopi.*

HOdie dilectissimi omnium sanctorum sub vna solennitatis letitia celebramus festiuitatem, quorum societate celum exultat, quorum patrocinijs terra letatur quorum triumphis ecclesia sancta coronatur, quorum confessio quanto in passione fortior tanto est clarior in honore, quia dum creuit pugna, creuit et pugnantium gloria, et martyrij triumphus multiplici passionum genere adornatur, per que grauiora tormenta, gratiora fuere et premia, dumque catholica mater ecclesia per totum orbem longe

[1] propitiationis: 39. etc.
[2] die 1. *in m. om.* 38.
[3] orbe: 38.

Digitized by Google

lateque diffusa in ipso capite suo christo Iesu edocta, contumelias crucis, et mortem didicit non timere, magis magisque roborata est non resistendo, sed perferendo. Vniuersos autem quos agmine inclyto carcer penalis inclusit, pari et simili calore virtutis ad gerendum certamen gloria triumphalis inspirauit. O vere[1] beata mater ecclesia, quam sic honor diuine dignationis illuminat, quam Vincentium gloriosus martyrum sanguis exornat, quam inuiolate confessionis candida induit virginitas. Floribus eius nec rose, nec lilia desunt. Certent[2] nunc charissimi singuli ad vtrosque honores amplissimas accipe[3] dignitatum coronas, vel de virginitate candidas, vel de passione purpureas. In celestibus castris pax, et acies habent flores suos, quibus milites christi coronantur. Dei enim ineffabilis et immensa bonitas etiam hoc prouidet,[4] vt laborum quidem tempus et agonis non extenderet, nec longum faceret aut eternum sed breue et, vt ita dicam, momentaneum, vt in hac breui, et exigua vita agones essent et labores in illo[5] vero que eterna est, corona et premia meritorum, vt labores quidem cito finirentur, meritorum vero premia sine fine durarent.

℔ *Ad laudes.*

*Antiphona.* Te gloriosus apostolorum chorus: te prophetarum laudabilis numerus: te martyrum candidatus laudat exercitus: te omnes sancti et electi voce confitentur vnanimes beata trinitas vnus deus.

*Ad vesperas.*

*Hymnus.* Christe redemptor. *etc.*[6]

*Antiphona.* O quam gloriosum est regnum in quo cum christo gaudent omnes sancti amicti stolis albis sequuntur agnum quocunque ierit.

℔ *Hodie post vesperas diei dicuntur vespere defunctorum nisi sit sabbatum, nam tunc vespere defunctorum dicuntur die dominica post vesperas diei.*

℔ *Die .ij. de octaua omnium sanctorum.*[7]

*Lectio .iij.*

LEgimus in ecclesiasticis historijs quod sanctus Bonifacius qui quartus a beato Gregorio Romane vrbis episcopatum tenebat, suis precibus a Phoca Cesare impetrauit donari ecclesie Christi templum Rome quod ab antiquis Pantheon antea vocabatur, quia hoc quasi simulachrum omnium videretur esse deorum. In quo eliminato[8] omni spurcitia fecit ecclesiam sancte

[1] vera: 39.
[2] Certe: 38.
[3] accipere: 39. etc.
[4] providit: 39. 41. 61. 64.
[5] illa: 39. etc.
[6] *vt supra*: 39. 41.
[7] die 2. *in m.*
[8] eliminata: 44. etc.

Digitized by Google

dei genitricis atque omnium martyrum christi: vt exclusa multitudine demonum multitudo ibi sanctorum a fidelibus in memoria haberetur, et plebs vniuersa in capite calendarum Nouembrium sicut in die Natalis domini ad ecclesiam in honore omnium sanctorum consecratam conueniret, ibique missarum solennitate a presule[1] sedis apostolice celebrata, omnibusque rite perfectis vnusquisque in sua cum gaudio remearet. Nos ergo fratres charissimi in omnium primordijs sanctorum nominare et laudare et glorificare condecet eum qui cunctos condidit sanctos per quem facta sunt omnia, per quem cuncta subsistunt elementa, cuius maiestas nec incipit nec desinit in seculum, vt merito omnis principium, ac finis creature nominetur.

¶ *Notandum quod hodie preter officium diei dicitur etiam matutinum cum suis laudibus pro defunctis nisi*[2] *dominica, nam tunc matutinum defunctorum dicitur die lune.*

¶ *Die* .3. *de octaua omnium sanctorum.*[3]

*Lectio .iij.*

BEata dei genitrix et semper virgo Maria, templum domini, sacrarium spiritus sancti, virgo ante partum, virgo post partum, presentis diei solennitatis cum suis virginibus expers nullo modo credenda est que dei populum faciendo monebat spernere, perituri luxus seculi, a lenocinio mortalis nature declinare carnis pudicitiam cum virginitatis honore intra cordis hospitia[4] obseruare, eamque omnium virtutum reginam, fructum salutis perpetue, sociam esse angelorum suis affirmabat[5] exemplis, ita vt innumerabilis vtriusque sexus multitudo eius sequeretur vestigia.

¶ *Die .iiij. de octaua omnium sanctorum.*[6]

*Lectio .iij.*

QUi superna celorum regna spiritibus angelicis ad laudem et gloriam atque honorem sui nominis ac maiestatis in perpetuum miro ordine collocauit deus est. De quibus plura loqui pertimescimus quia soli deo scire est quomodo vel quemadmodum eorum nobis inuisibilis absque contagione seu diminutione in sola sui paritate consistat natura. Sed tamen nouem esse angelorum ordines ad dei iudicia ac ministeria complenda, testante sacro eloquio cognouimus. His omnibus fratres charissimi tam decoris ac deo dilectis angelorum agminibus huius diei solennitatem credimus esse consecratam. Sed ecce dum celestium ciuium secreta rimamur, supra modum nostre

[1] praesulis: 38.
[2] *sit: add.* 39. etc.
[3] die 3. *in m. om.* 38.
[4] hospitium: 39. 41.
[5] affirmabant: 38.
[6] die 4. *in m.*

Digitized by Google

fragilitatis digressi sumus. Taceamus interim de secretis celestibus, sed ante oculos conditoris tergamus peccatorum maculas vt ad eos de quibus loquimur peruenire valeam.[1]

℔ *Die .v. de octaua omnium sanctorum.*[2]

*Lectio .iij.*

ADhuc tamen aliquid de hac tam pulchra ac preclara festiuitate loqui incipiamus que non solum (vt prediximus) angelorum spiritibus, verum etiam sanctis omnibus qui in terra sunt ab exordio mundi precreati honorabiliter predita consistit. Ex quibus fuerunt patriarche viri religiosi in vita sua patres prophetarum et apostolorum, quorum memoria non relinquetur et nomen eorum manet in eternum. Hic[3] athlete[4] dei, electus concordat duodenus apostolorum numerus, quos a primis miraculorum virtutibus, ad componendum noue fidei fundamentum, erigendumque adhuc tenere statum ecclesie, prouidentia diuina ex omnibus quos capiebat mundus elegit, vt in omnem terram sonus eorum predicationis exirent, et in fines orbis terre eorum procederent verba.

℔ *Die .6. de octaua omnium sanctorum.*[5]

*Lectio .iij.*

HIs subiectum est triumphale martyrum nomen, qui per diuersa tormentorum genera christi passionem non lacessentibus precordiorum mentibus imitabantur: alij ferro perempti, alij flammis exusti alij flagris verberati, alij vectibus perforati, alij cruciati patibulo, alij demersi pelagi periculo, alij viui decoriati, alij vinculis mancipati, alij linguis priuati, alij lapidibus obruti, alij frigore afflicti: alij fame cruciati, alij vero truncatis manibus siue ceteris cesis membris spectaculum contumelie in populis nudi propter nomen domini portantes.

*Die .7. de octaua omnium sanctorum.*[6]

*Lectio .iij.*

CHristi vero sacerdotibus atque doctoribus siue confessoribus huius festiuitatem diei non ignotam esse credimus, qui corda fidelium spiritualiter quasi imbribus irrigant celestibus, vt feliciter proferre immarcessibilem bonorum operum possint fructum. Qui talenta sibi credita non solum reddere verum etiam cum vsura sine fraude ampliare procurauerunt: quia bonum quod per gratiam spiritussancti intelligendo didicere, non sibi tantummodo, sed et alijs subiectorum mentibus profuturum

[1] valeamus: 38. 39. 41. 44. 49. 61. 63. 64. valemus: 43.
[2] die 5. *in m. om.* 38.
[3] Hinc: 39. 41. Huic: 63.
[4] athleta: 39.
[5] di. 6. *in m. om.* 38.
[6] die 7. *in m. om.* 38.

Digitized by Google

secundum apostolicum preceptum, arguendo, obsecrando, increpando, curamque faciendo inserere nitebantur.

℔ *Hodie in vesperis dicenda est antiphona assignata ad primas vesperas.*

℔ *Die* .8.[1] *octaua omnium sanctorum duplex maius.*[2]

*.iij. Lectio ex Apocalypsi.*[3]

VIdi turbam magnam ... lachrymam ab oculis eorum.

*Hodie vespere dicuntur de octaua quibus finitis pro commemoratione dedicationis dicuntur antiphone*[4] *et oratio infrascripte.*

*Antiphona.* Hec est domus dei in qua inuocabitur nomen eius, de qua scriptum est: Et erit nomen meum ibi dicit dominus.

*Oratio.*

DEus, qui nobis per singulos annos huius sancti templi tui consecrationis reparas diem et sanctis semper mysterijs representas incolumes exaudi preces populi tui, et presta, vt quisquis hoc templum beneficia petiturus ingreditur, cuncta se impetrasse letetur: per.

℔ *Dedicatio basilice saluatoris duplex minus.*[5]

*Ad matutinum inuitatorium.*

Domum dei decet sanctitudo sponsum eius Christum adoremus in ea.

*Hymnus.*

ANgularis fundamentum Lapis Cristus missus est, Qui compage parietis In vtroque nectitur: Quem Sion sancta suscepit In quo credens permanet.

Omnis illa deo sacra, Et[6] delicta[7] ciuitas Plena modulis in laude, Et canore iubilo Trinum deum, vnicumque Cum fauore predicat.

Hoc in templo summe deus Exoratus adueni: Et clemente bonitate Precum vota suscipe: Largam benedictionem Hic infunde iugiter.

Hic promereantur omnes Petita acquirere: Et adepta possidere cum sanctis perenniter: Paradisum introire Translati in requiem.

Gloria et honor deo Vsquequo.[8]

*Antiphona.* Domus mea domus orationis vocabitur.

[1] *de: add.* 38. 49. 61. 63. 64. [2] di. 8. *in m. om.* 38.
[3] [vii. 9–17.] [4] *antiphona:* 39. etc.
[5] die 9. *in m.* [6] Es: 38. [7] dilecta: 38. etc.
[8] altissimo: Vna patri filioque Inclyto paracleto. Cui laus est et potestas, Per immensa secula. Amen. *add.* 39. 41.

Digitized by Google

*Lectio .iij.*

QVamquam veterum scriptorum monumentis, et Pauli etiam epistolis constet, ipsis quoque apostolicis temporibus loca publica fuisse, que tum oratoria, tum ecclesie dicerentur, vbi populus christianus que ad religionem et fidem Christi pertinerent, doceretur: et corpus domini sumeretur, tamen Syluester papa ritum instituit consecrationis altarium et ecclesiarum, quem nunc etiam tenet ecclesia Romana, dicato et consecrato templo Lateranensi nuncupato. Quod Constantinus imperator magnifice instruxerat multisque donis ornauerat et prouentibus dotauerat. Que dedicatio facta est .v. idus Nouembris. Hic quoque pontifex .xiiij. calendas Decembris Petri apostolorum principis Basilicam dedicauit et consecrauit. Quam idem imperator in Vaticano non longe ab Apollinis templo edificauit, ornauit, et dotauit, magnificis muneribus, et prouentibus magnis. Tanta enim fuit pietas in Christum atque fides huius imperatoris, vt non solum has, de quibus diximus, Basilicas, sed multas preterea magnifice edificauerit, censibusque dotauerit. Et in his Pauli Basilicam in via Ostiensi Basilicam sancte crucis in Ierusalem in atrio sessoriano Basilicam sancti Laurentij extra muros in agro Veranio[1] super arenarium cripte. Ad hec in via Labicana inter duas lauros basilicam Marcellini presbyteri, et Petri exorciste, vt cetere taceantur que iussu eiusdem optimi imperatoris in alijs vrbibus fuerunt edificate. Cuius exemplo multas postea pij cristiani per orbem edificarunt et consecrarunt.

℔ *Ad laudes.*

*Antiphona.* Bene fundata est domus domini supra firmam petram.

℔ *Ad vesperas hymnus.*

VRbs beata Ierusalem Dicta pacis visio: Que construitur in celis Viuis ex lapidibus: Et angelis coronata Vt sponsata comite.

Noua veniens e celo Nuptiali thalamo Preparata vt sponsata Copuletur domino. Platee et muri eius Ex auro purissimo.

Porte nitent margaritis Adytis patentibus: Et virtute meritorum Illuc introducitur Omnis qui ob Christi nomen Hic in mundo premitur.

Tunsionibus, pressuris Expoliti lapides Suis coaptantur locis Per manum artificis: Disponuntur permansuri Sacris edificiis.

[1] Veriano: 39.

Digitized by Google

Gloria, et honor deo [1]Vsquequo altissimo : Vna patri filioque Inclyto paracleto Cui laus est et potestas Per immensa secula. Amen.[1]

*Antiphona.* O quam metuendus est locus iste, vere non est hic aliud nisi domus dei et porta celi.

℔ *Triphon et socij martyres.*[2] *Lectio tertia.*

AD Saxoniam in vico Absado Decio imperatore in christianos seuiente Triphon a persecutoribus comprehensus, cum sacrificare renueret, et fidem Christi palam profiteretur, eculeo appensus primum ferreis vngulis exaratur, deinde clauis ignitis confixus pedes et fustibus cesus admotis lampadibus amburitur.[3] Cuius tolerantiam constantiamque demiratus Respicius tribunus ad fidem Christi conuersus est, ipsamque cepit aperte profiteri statimque captus cum Triphone cruciatur. Deinde ambo ad templum abstrahuntur, vt Ioui sacrificarent sed orante Triphone, cum idolum corruisset, virgo quedam Nympha nomine miraculo commota fideque suffusa, Iesum deum verum esse proclamare cepit. Tunc vero iussu presidis sancti martyres vna cum Nympha virgine plumbatis crudeliter cesi, nouissime trucidantur .iiij. idus Nouembris.

℔ *Martinus episcopus confessor duplex minus. Oratio.*

DEus, qui conspicis, quia ex nulla nostra virtute subsistimus,[4] concede propitius, vt intercessione beati Martini confessoris tui atque pontificis, contra omnia aduersa muniamur. per.

℔ *Ad matutinum inuitatorium.*[5]

Laudemus deum nostrum in confessione beati Martini.

*Lectio iij.*

MArtinus Sabarie natus (quod oppidum est Pannonie) cum esset annorum decem inuitis parentibus ad ecclesiam confugit, seque cathecuminum fieri postulauit. Quintodecimo vero etatis anno se vite militari dedit. Quam primum sub Constantino gessit, deinde sub Iuliano. Hic cum nihil preter arma et vnam vestem possideret pauperi nudo Christi nomine eleemosynam ab se mirabiliter petenti in porta Ambianensi, dimidium chlamydis gladio diuise tribuit, reliqua parte ad se egendumt reseruata. Qui nocte consecuta Christum vidit dimidiata veste, quam is pauperi dederat, indutum, et dicentem. Martinus cathecuminus hac me veste contexit. Natus vero annos duo de viginti baptismum excepit, relictaque militia ad sanctum Hilarium Pictaniensem[6] episcopum perrexit, a quo est

[1]—[1] *vt supra* : 39. 41.
[2] die 10. *in m.*
[3] comburitur : 38. 43.
[4] subaestimus : 38.
[5] die 11. *in m.*
[6] Pictauiensem : 38. etc.

Digitized by Google

acolitus ordinatus. Demum ad episcopatum Turonensis ecclesie ascitus monasterium edificauit, vbi cum .lxxx. fratribus sanctissime degens miraculis claruit. Tandem febri correptus cum assidua oratione Christum, vt se reciperet, precaretur, discipulis acclamantibus. Cur nos pater deseris? cur nos miseros derelinquis? conclamauit: Domine si adhuc populo tuo sum necessarius, non recuso laborem, fiat voluntas tua. Et dum hec loqueretur, beatam animam efflauit .iij. idus Nouembris.

¶ *Martinus papa martyr. Lectio .iij.*[1]

MArtinus papa nacione Italus, patria Tudertinus, initio sui pontificatus legatos Constantinopolim misit ad Paulum patriarcham hereticum, si posset eum ad sanitatem reuocare. Ille vero tantum abfuit, vt pontificis adhortationibus[2] obtemperaret, vt abusus Constantij imperatoris itidem heretici autoritate, legatos pontificios in diuersas insulas relegauerit. Quare commotus (vt par erat) Martinus .cl. episcoporum rome coacta synodo paulum patriarcham anathemate detestatus, damnauit. Tunc constantius olympium exarchum in italiam mittit, eique mandat, vt monathelitarum† sectam per omnem italiam disseminaret, daretque operam vt Martinum papam aut interficeret, aut captum ad se perducendum curaret. A quo Olympio cum Romam peruenisset, lictor immissus qui Martinum in Basilica sancte marie maioris caperet, aut occideret repugnantem, dei miraculo subita cecitate corripitur. Et sic discrimen tunc martinus euasit. Sed paulo post Constantius magnis calamitatibus[3] imperio acceptis nihilo melior factus, Theodorum Caliopam Romam ad facinus peragendum mittit. A quo martinus dolo captus, Constantinopolim mittitur. Vnde postea in Chersonesim Ponti relegatus, calamitatibus et inopia confectus, pridie idus Nouembris moritur ibidem pontificatus sui anno sexto mense primo die .xxvi.

¶ *Vitalis et Agricola martyres.*[4] *Lectio .iij.*

VItalis et Agricola, quorum martyrium sanctus Ambrosius scripsit, Bononie, Diocletiano et Maximiano imperatoribus propterea quod Cristum predicarent comprehensi, et morte affecti sunt. Erat autem Vitalis seruus Agricole, nunc vero consors et martyrij socius. Qui Vitalis cum vrgentibus persecutoribus, vt Christum negaret hoc amplius eiusdem fidem profiteretur, plurimis varijsque tormentis crutiatus,[5] que libenti ac inuicto animo pertulit, fusa oratione migrauit ad dominum. Agricola deinde, cuius mors si forte mutaret sententiam, dilata erat, cum nollet acquiescere persecutoribus, cruci affixus, martyrio

[1] die 1. *in m.* 11: 38. xij: 39. etc. [2] abhortationibus: 43.
[3] in: *add.* 39. etc. [4] die 14. *in m.* [5] cruciatus: 38. etc.

Digitized by Google

coronatur pridie nonas Nouembris. Quorum corpora condita ad Iudeorum sepulchra post aliquot annos a beato Ambrosio in eadem vrbe sunt cum solenni pompa ad honestiorem sacrumque locum translata.

℔ *Dedicatio basilice Petri et pauli duplex minus.*[1]

*Ad vesperas.*

*Hymnus.* Vrbs beata.
*Antiphona.* Hec est domus dei.

*Oratio.* Deus qui nobis *etc.*
*vt*[2] *in dedicatione basilice saluatoris et similiter ad matutinum*[3] *laudes et vesperas dicuntur inuitatorium, hymni, antiphone, Tertia lectio et oratio vt in dicto festo.*

*Pontianus papa martyr.*[4] *Lectio .iij.*

POntianus patria Romanus pontifex factus est anno cristi† nati .cc. et .xlv. tempore Alexandri imperatoris. Qui quamquam imaginem Cristi† domi habuerit, eique templum edificare ac inter deos referre voluerit, tamen idolorum sacrificulis efflagitantibus Pontianum in Sardiniam insulam cum Philippo presbytero relegauit. Vbi multas calamitates, et grauiora tormenta pro Christi fide passus moritur .xiij. calendas Decembris. Cuius corpus postea a Fabiano pontifice romam cum magna veneratione, ac totius cleri supplicationibus reportatum est ac sepultum via Appia in cemeterio callisti. Vixit autem in Pontificatu annos .ix. menses .v. dies .ij.

℔ *Elisabeth vidua.*[5] *.iij. lectio.*

ELisabeth regis Pannonie filia a teneris annis sancte, ac religiose vixit, et nupta Ludouico Lanthgrauio viro Turingie nobilissimo tam caste, ac pie deum colebat, vt suo exemplo maritum ad sanctitatem ac vite perfectionem induxerit, orationi assidue vacans, pauperumque indigentijs liberaliter subueniens. Mortuo vero marito xenodochium maximum construxit ad pauperes egrotantes alendos, et curandos, quibus non solum necessaria subministrabat, sed ipsamet saniosis etiam vlceribus admouebat medicamenta. Igitur patrimonio partim his in rebus absumpto,[6] partim a consanguineis demortui mariti subtracto in pauperiem redacta, manibus tamen quod egenis[7] tribueret, queritabat, atque his operibus intenta vitam sanctissime transegit, tandem febre assumpta[8] ad celestia regna migrauit multis miraculis clara.

[1] die 18. *in m.*
[2] *supra: add.* 39. 41 [p. 349 ]
[3] *matutinas:* 38.
[4] die 19. *in m.*
[5] di. 20. *in m.*
[6] assumpto: 39.
[7] egris: 39.
[8] absumpta: 39. 41. 44. 49. 61. 63. 64.



Digitized by Google

℔ *Presentatio* [1]*marie virginis*[1] *duplex maius.*

*In hoc festo hymni et antiphone dicuntur vt in eius natiuitate mutato in antiphona nomine natiuitatis in nomen presentationis.*

*Oratio.*

DEus qui sanctam tuam genitricem tabernaculum sancti spiritus post triennium in templo dei presentari voluisti: presta quesumus, vt qui eius presentationis festa recolimus, ipsius intercessione ad templum, qui cristus† est,[2] in celesti gloria presentari mereamur, qui, etc.[3]

℔ *Ad matutinum inuitatorium.*[4]

Presentationem virginis marie celebremus. Christum eius filium adoremus dominum.

*Lectio .iij.*

BEata virgo maria, que peperit mundi redemptorem, vt erat etiam antequam in luce[5] ederetur, plena gratia, ac peccati omnis immunis, sic in omni etate prebebat magna documenta insite virtutis et gratie. Presentata igitur quasi mulier iam etatis prouecte in templo supplex dominum adorabat, ac in dei laudibus constantissime perseuerabat, conuenientibus videlicet initijs vitam instituens, qualis eam decebat, que filium [6]desuper veniente[6] spiritu sancto virgo esset paritura.

℔ *Cecilia virgo martyr. Lectio .iij.*[7]

CEcilia virgo Rome nobilissimis parentibus orta in fide Christi optime instructa, suam deo virginitatem consecrauit. Que Marco aurelio Antonio[8] imperatore cum inuita Valeriano desponsata fuisset, ipsa nuptiarum nocte sponsum alloquitur affirmans se angelum dei amatorem habere, qui corpus suum nimio zelo impollutum custodiret. Proinde caueret ne quid in se committeret, quo iram diuinam irritaret. Quibus motus Valerianus non ausus eam contingere, libenter se angelum visurum respondit. Et affirmante Cecilia hoc sine baptismo non licere, ad Vrbanum papam inter martyrum sepulchra latitantem peruenit, ab eoque baptizatur. Reuersus autem Ceciliam orantem inuenit, et angelum cum ea forma decorem humanum excedente.[9] A quo ex magno timore confirmatus, impetrauit, vt Tyburtium quoque fratrem suum charissimum ad fidem conuertendum curaret. Qui Tyburtius sancto spiritu afflatus fratre

[1]—[1] *beate marie:* 39. 41. [2] es: 39. 41. [3] viuis: 39. etc.
[4] die 21. *in m.* [5] *Thus also* 38: lucem: 39. etc.
[6]—[6] *Thus also* 38: dei superveniente: 39. etc. [7] di. 22. *in m.*
[8] Antonino: 64. [9] excedentem: 44.

Digitized by Google

et Cecilia autoribus ab eodem Vrbano baptizatur. Cuius rei Almachius vrbis prefectus certior factus, Tyburtium et Valerianum comprehendi iubet. Cumque immolare iussi contemnerent, plumbatis cesos affecit martyrio, ac protinus facultates eorum exquirens, Ceciliam comprehendit. A qua cum omnes pauperibus distributas esse cognosceret, vehementer commotus, eam in domum suam abstractam, flammis balnearibus concremari iubet. Sed cum illesa[1] permaneret, misit carnificem qui tertio ictu caput eius amputare non valens, seminecem reliquit. Sed paulo post decimo calendas Decembris, cum palma martyrij migrauit ad dominum. Eius autem corpus sanctus Vrbanus sepeliuit. Et domum eiusdem ecclesiam nomine ipsius nuncupatam consecrauit.

*Oratio.*

DEus qui nos annua beate Cecilie martyris tue solennitate[2] letificas: da, vt quam veneramur officio, etiam pie conuersationis sequamur exemplo: per.

℔ *Clemens papa martyr. Lectio .iij.*[3]

CLemens patria Romanus de regione Celij montis imperatoris Domitiani tempore quartus post Petrum romane ecclesie pontifex creatus est. Quamquam enim Petrus hunc sibi proximum successorem esse voluisset, ipse tamen vsus singulari quadam modestia, Linum et Cletum sponte sibi in honore pontificio pretulit. Cum autem pietate, religione, ac[4] doctrina multos ad fidem Cristi† conuertisset, iussu Traiani imperatoris, in insulam deportatus est In qua duo millia Christianorum ad secanda marmora damnatorum inuenit. Cumque ibi aque penuria laboraretur, a sexto enim milliario petebatur, clemens collem haud longe positum conscendens, agnum vidit sub cuius dextro pede fons aque dulcis munere diuino saturiebat.[5] Qua recreati sunt omnes, et multi ad fidem Christi conuersi. Sed hoc magis irritatus Traianus misit, qui clementem in mare alligata ad collum anchora deijcerent. Quo facto sanctissimum corpus non ita multa[6] post ad littus delatum est: et ibidem sepultum extructo templo, vbi fons diuinitus emanauerat .ix. calendas Decembris anno tertio Traiani. Sedit autem annos nouem, menses .ij. dies .x.

*Oratio.*

DEus, qui nos annua beati Clementis martyris tui, atque pontificis solennitate letificas: concede propitius vt cuius natalitia colimus: virtutem quoque passionis imitemur: Per dominum.

[1] illa: 39. [2] *om.* 39. [3] di. 23. *in m.*
[4] *om.* 39. [5] scaturiebat: 38. etc. [6] multo: 38. etc.



Digitized by Google

℔ *Chrysogonus martyr. Lectio .iij.*[1]

CHrysogonus Diocletiani imperatoris iussu propterea quod esset Christianus Rome iam biennium vinculis premebatur, sancta Anastasia ipsi, et multis alijs christianis alimenta suggerente. Cum Diocletianus ex Aquileia Romam scripsit, vt ceteris christianis, qui vincti custodiebantur interfectis Chrisogonus ad se remitteretur. Aquileiam igitur delatus Cesari prefecturas et magnos honores sibi, si deos adoraret pollicenti, respondit : Vnum deum mente colo, veneror, et adoro, ista deorum simulachra, tanquam malorum demonum sedes execror, et abominor. Tunc imperatoris iussu ad locum, cui nomen erat Aquegradate, ductus, Ibidem decollatus est .viij. calendas Decembris Cuius corpus in mare proiectum, et postea in possessione que dicitur ad saltum, a Zoilo presbytero inuentum, in domo sua sepultum est.

*Oratio.*

ADesto domine supplicationibus nostris : vt qui ex iniquitate nostra reos nos esse cognoscimus, beati Chrysogoni martyris tui intercessione liberemur : per.

℔ *Catherina*[2] *virgo martyr duplex minus.*[3] *Oratio.*

DEus, qui dedisti legem Moysi in summitate montis Sinai : et in eodem loco per sanctos angelos tuos corpus[4] beate Catharine virginis et martyris tue mirabiliter collocasti : presta quesumus : vt eius meritis et intercessione ad montem qui Christus est, peruenire valeamus : per.[5]

*Lectio .iij.*

CAtharina virgo Alexandrina claris natalibus orta, liberalibus disciplinis ab ineunte etate, et sanctis moribus instituta, in eam sanctitatis et doctrine magnitudinem euasit, vt annos nata decem et octo doctissimos etiam viros et grauissimos superaret : tanto studio flagrans Christiane pietatis, vt cum Maxentij seuitia multos Christianorum ad supplicia et necem abstrahi animaduerteret, non dubitauerit ipsum adire, eidemque immanitatem impietatemque grauissimis et doctissimis verbis improperare. Cuius sapientiam et constantiam demiratus Maxentius asseruari eam iubet, et ex varijs regionibus viros doctissimos conuocari, magno premio proposito si quis Catharinam conuicisset, et[6] religione Cristianorum auertisset. Quod longe secus euenit. Habita enim longa cum quinquaginta, qui conuenerant, doctissimis philosophis disputatione : omnes superatos ad christi fidem

[1] di. 24. *in m.*
[2] *Thus also* 43 : Catharina : 38. etc.
[3] di. 25. *in m.*
[4] *om.* 38.
[5] eundem dominum nostrum : *add.* 43. etc.
[6] a : *add.* 39. 41. 61. 63.

Digitized by Google

conuertit: et sic in fide confirmauit, vt pro ea mori non dubitauerint. Tunc Maxentius ad blanditias conuersus magnis pollicitationibus Catharinam aggreditur Quas cum virgo repudiasset, plumbatis scuticis crudelissime cesa in carcerem obscurissimum detruditur, et vndecim diebus continuis fame, et siti cruciata, ad gladiorum rotam extrahitur excarnificanda. Rota autem continuo ad ipsius preces confracta et comminuta est. Quo miraculo multi sunt ad Cristi† fidem conuersi. Sed cum hec omnia supplicia magno animo diuina ope superasset iubente Maxentio, cuius erat obstinatus animus, capite plectitur ad .vij.[1] calendas Decembris. Eius autem corpus in Sina monte Arabie ministerio angelorum conditum est.

℔ *Petrus episcopus martyr. Lectio tertia.*[2]

PEtrus Alexandrine vrbis episcopus theone integerrimo viro successit, vir omni virtute cumulatus. Qui per vniuersam Egyptum, velut lucifer quidam effulsit. Duodecim annos episcopatum illius vrbis administrauit: tres ante persecutionem, que maximino imperatore ad orientem exorta est, reliquos in ipsa diuersis tentationum generibus agitatus. Cumque semper in omni agone persecutionum positus magnum faceret in virtute et sanctitate profectum, vtilitati atque instructioni ecclesie constantissime inseruiebat. Cum igitur in omnem sacerdotij curam diebus ac noctibus insudasset, nono persecutionis anno episcopatus vero sui decimo .vi. calendas Decembris eiusdem maximini tempore martyrij coronam capitis obtruncatione promeruit.

℔ *Saturninus et Sisinnius martyres. Lectio .iij.*[3]

ROme sub maximiano imperatore Saturninus et Sisinnius diaconus inter alios Christi seruos ad fodiendam arenam edificandis thermis Diocletianis damnati sunt, licet esset ea etate Saturninus, vt per senectutem sarcinam ferre non valens, a Sisinnio iuuaretur. Quorum cum sanctitas et fides inter ceteros christianos polleret, ambo Lauditio prefecto traditi in carcerem sunt coniecti, vbi multos gentiles ad se veniens[4] fidem docuerunt, et ad Christum conuerterunt. Denique post multos dies vincti cathenis, ac nudis pedibus educti, ad tripodem sacrificare iubentur. At clamante Saturnino conterat dominus idola gentium, soluta tripode, duo milites papias et maurus in cristum† crediderunt. Qui paulo post fuerunt martyrio coronati. Demum Saturninus, et Sisinnius post multos cruciatus iussu presidis in viam Nomentanam abstracti secundo ab vrbe milliario capite truncati martyrij palmam sunt consecuti. Quorum corpora Tharson et Ioannes via salaria in predio suo sepelierunt tertio calendas Decembris.

[1] die: *add.* 39. sextum: 49. 61. 64.
[2] di. 26. *in m.*
[3] die 29. *in m.*
[4] venientes: 38. etc.

Digitized by Google

¶ *Andreas apostolus duplex maius.*

*Ad vesperas hymnus de communi apostolorum.*

*Antiphona.* Vnus ex duobus qui secuti sunt dominum, erat Andreas frater Simonis Petri halleluia.

*Oratio.*

MAiestatem tuam domine supplicitter[1] exoramus vt sicut ecclesie tue beatus Andreas apostolus extitit predicator et rector ita apud te sit pro nobis perpetuus intercesso[2]: per.

¶ *Ad matutinum[3] inuitatorium et hymnus de communi apostolorum.*

*Antiphona.* Doctor bonus, et[4] amicus dei Andreas ducitur ad crucem, quam a longe aspiciens dixit: Salue crux suscipe discipulum eius qui pependit in te magister meus Christus.

*Lectio .iij.*

ANdreas Petri frater in Bethsaida ortus Galilee vico piscatoriam artem cum fratre exercebat, et tunc piscabantur in littore Galilee, quum Christus preteriens, hos omnium primos vocauit dicens: Venite post me, et faciam vos piscatores hominum. Ad quam vocem nullo alio miraculo adducti relictis retibus, secuti sunt eum. Post passionem vero, et resurrectionem Christi, Andreas cum in Scythia Europe, que ipsi prouincia ad Christi doctrinam disseminandam obtigerat, multis miraculis editis plurimos ad verum dei cultum perduxisset in Greciam venit: multisque ad fidem Christi conuersis Aegeam[5] proconsulem ad Patras vrbem predicationibus suis obsistentem, christianosque dijs sacrificare cogentem, liberrime cepit increpare: quod qui iudex hominum haberi vellet. Cristum† deum atque omnium iudicem a demonibus illusus[6] non agnosceret. Cui Aegeas iratus respondit: Desineret Christum iactare, cui similia verba nihil profuissent, quominus a Iudeis crucifigeretur. Et Andream multa in laudem Christi, sponte sua pro genere humano crucifixi dicere incipientem, vana et impia oratione interpellatum iubet in carcerem detrudi. Vnde ab irato in Aegeam populo eductus esset, nisi ipse animos popularium conpescuisset, rogans, ne se martyrij desideratissima corona fraudarent. Igitur paulo post in tribunal productum, quum Aegeas in proposito constantissime perseuerantem, et crucis mysterium maxime extollentem, sibique suam impietatem libera voce exprobrantem videret, in crucem eum tolli, et Christi mortem imitari iussit. Adductus igitur Andreas ad locum martyrij cum multa prius in crucis laudem exclamando dixisset, pridie calendas Decembris in crucem actus Christi mortem imitatus est nisi quod neque manus

[1] suppliciter: 38. etc. [2] intercessor: 38. etc. [3] di. 30. *in m.*
[4] *om.* 39. [5] Aegeum: 38. [6] elusus: 39. *many editions.*

Digitized by Google

neque pedes eius clauis sunt affixi, sed fune ligati, vt diutius desiderata morte cruciaretur.

℔ *Ad laudes.*

*Antiphona.*[1] O bona crux que decorem: et pulchritudinem de membris domini suscepisti: accipe me ab hominibus: et redde me magistro meo: vt per te me recipiat: qui per te me redemit.

℔ *Ad vesperas hymnus de communi, vt supra.*

*Antiphona.* Cum peruenisset beatus Andreas ad locum vbi crux parata erat: exclamauit,[2] dicens: O bona crux diu desiderata: et iam concupiscenti animo preparata: securus et gaudens venio ad te: ita et tu exultans suscipe me discipulum eius qui pependit in te.

## ℔ DECEMBER.

℔ *Bibiana virgo martyr. Lectio iij.*[3]

BIbiana virgo beatorum martyrum Fausti et Drafose filia cum parentum exempla secuta singulari pietate ac fide Christum coleret, et eius precepta ingenti studio seruaret seseque ad euangelice doctrine normam effingere summopere contenderet, a Iuliano imperatore atrocissimo Christianorum hoste comprehensa, ac Fausto presidi tradita est. Sed hic cum eam ad idolis sacrificandum compellere aggrederetur, ab eadem est ad fidem conuersus, statimque martyrium constanti animo subiuit. At beata virgo a Iuliano deos adorare iussa, vnum deum conditorem, moderatoremque rerum omnium adorandum asserebat. Quamobrem tam diu plumbatis cesa est, donec corpusculo miserabiliter cruciato, spiritum emisit, postridie calendas Decembris. Eius autem corpus a Ioanne presbytero rome iuxta palatium Licinianum sepultum est.

℔ *Nicolaus episcopus confessor duplex minus.*

*Oratio.*

DEus, qui beatum Nicolaum pontificem tuum innumeris decorasti miraculis, tribue quesumus vt eius meritis, et precibus a gehenne incendijs liberemur: per.

℔ *Lectio iij.*[4]

NIcolaus illustri loco Patare natus, quod oppidum est in Lycia, orbatus in adolescentia vtroque parente omnes suas facul-

[1] die 2. *in m.* die 7: 44.
[2] *om.* 39.
[3] die 1. *in m.* *So also* 38. 2: 39. etc.
[4] die 6. *in m.* *om.* 38.

Digitized by Google

tates pauperibus distribuit. Cuius illud persancte et benigne factum in primis memoratur. Quod cum quidam eius ciuis ex diuite pauperrimus factus, tres filias iam viro maturas non valens pre inopia matrimonio collocare, statuisset prostituere, Nicolaus re cognita, quadam nocte per fenestram tantum pecuniarum clam proiecit in domum illius, quantum doti vnius filiarum abunde sufficeret. Quod cum iterum, et tertio fecisset, tres honestissime virgines dotibus acceptis honestis viris in matrimonium date sunt. His et talibus virtutum officijs, cum magna sua sanctitatis prebuisset documenta, Myram oppidum eiusdem prouincie a deo videlicet admonitus contendit, eo potissimum tempore, quo eius episcopus obierat. Vbi cum prouinciales episcopi de eligendo episcopo consultarent, diuinitus admoniti sunt vt eum eligerent, qui postridie mane Nicolaus nominis[1] primus ecclesiam ingrederetur. Quod cum accidisset Nicolao, comprehensus ab obseruantibus magno cunctorum consensu, episcopus creatur. Quod munus tam religiose, tam sancte, prudenterque gessit, vt omnis virtutis, ac pietatis clarissimum fuerit exemplum, maximumque sui desiderium vniuerse Lycie moriens etate senili .viij. idus Decembris reliquerit: vbi multis etiam miraculis claruisse memoratur.

℔ *Ambrosius episcopus confessor, duplex minus.*[2]

*Oratio.*

DEus, qui populo tuo eterne salutis beatum Ambrosium ministrum tribuisti, presta quesumus: vt quem doctorem vite habuimus in terris: intercessorem habere mereamur in celis: per.

℔ *Lectio tertia.*

AMbrosius Mediolanensis antistes Ambrosio patre ciue romano Galliam[3] administrante natus est. Cuius in ore dormientis in cunis examen apum prestantiam viri portendens consedisse[4] memoratur. Sed Rome liberalibus disciplinis eruditus, ob ingenij eius acumen, et solertiam, a Probo prefecto, vt Liguriam gubernaret missus, Mediolanum venit. Vbi mortuo Auxentio episcopo Arriano, cum populus in electione presulis dissideret, et ipse seditionis sedande studio ad ecclesiam perrexisset, subita totius populi voce Ambrosium episcopum acclamantis, incredibili et catholicorum et Arrianorum consensu pontifex eligitur. Quod onus etsi diu subire recusauerit, tamen Valentiniano imperatore electionem libenter approbante, non potuit populi simul ac imperatoris desiderio et voluntati resistere. Suscepto igitur episcopatu, ea vite sanctimonia ac morum integritate, auctoritateque munus obiuit, vt Theodosius imperator, quo iubente propter magistratus occisos Thessalonica ciuitas fuerat occidione cesa,[5]

[1] nomine: 39. etc. [2] die 7. *in m.* [3] Galileam: 39.
[4] concedisse: 43. [5] cessa: 39.

Digitized by Google

Mediolani Ambrosio se ingressu ecclesie prohibenti, et commissum scelus magna cum libertate improperanti: paruerit: et publice penitentiam egerit ab eodem iniunctam. Demum post multos exhaustos labores pro Cristi ecclesia, post multa librorum volumina sancte et sapienter conscripta, pietate ac miraculis clarus, quieuit in domino pridie nonas Aprilis, anno christi nati ccclxxx. Cuius festum ab ecclesia celebratur .vij. idus Decembris quo die episcopus creatus est.

¶ *Conceptio virginis*[1] *duplex maius.*

*Ad vesperas. Hymnus.* Aue maris stella.[2]

*Antiphona.* Sicut lilium inter spinas, sic amica mea inter filias Ade. Halleluia.

*Oratio.*

DEus, qui per immaculatam virginis conceptionem dignum filio tuo habitaculum preparasti: presta quesumus: vt sicut eam ab omni labe preseruasti: ita nos quoque mundos eius intercessione ad te peruenire concedas: per.

¶ *Ad matutinum inuitatorium.*[3]

IMmaculatam conceptionem virginis Marie celebremus, cristum† eius preseruatorem adoremus dominum.

*Hymnus.* O gloriosa domina. *etc.*[4]

*Antiphona.* Tota pulchra es Maria, et macula originalis non est in te. Halleluia.

¶ *Tertia lectio. Ex dictis*[5] *sanctorum. Augustinus.*

MAgnifica illum qui te ab omni peccato reseruauit.[6] Quis enim inquit, dicere poterit: sine peccato sum natus? aut mundus sum ab omni iniquitate dicere audebit: nisi illa virgo prudentissima animatum templum dei eccelsi:[7] quam deus sic elegit et preelegit ante mundi constitutionem, vt[8] sancta et immaculata mater dei filia[9] ab eterno reseruata incorrupta ab omni labe peccati.

*Hilarius.* O virgo benedicta super omnes feminas: que [10]angelos vincis[10] puritate: que omnes sanctos superas pietate.

*Ciprianus.* O virgo iusta et omni iustitia plenissima: cuius conceptio singularis.

*Basilius.* O maria tu candoris et decoris forma, cui in terris non est equalis: nec in celis[11] ianua.

[1] *beate marie:* 39.
[2] *require* [*infra add.* 41.] *in officio sabbatino eiusdem: add.* 39. 41. [*See below*, p. 388.]
[3] die 8. *in m.*
[4] *require infra in officio sabbatino eiusdem:* 39. 41. [*See below*, p. 388.]
[5] *actis:* 60. [6] praeseruauit: 60. [7] excelsi: 38. etc.
[8] esset: *add.* 39. 41. [9] filio: 39. 41. [10—10] vincis angelos: 38.
[11] coeli: 60.

Digitized by Google

*Augustinus.* O mater domini sicut in prima femina abundauit delictum: ita et in te superabundauit omnis plenitudo gratie: et ideo super omnes ignara delicti.

*Idem.* Charitas fecisti: vt non solum Maria non peccaret: sed nec peccatum cogitare potuit: et super cunctos[1] reseruasti ab omni labe peccati.

*Origenes.* Que neque serpentis persuasione decepta, nec eius venenosis afflatibus infecta.

*Ambrosius.* Hec est virga in qua nec modus originalis: nec cortex venialis culpe fuit.

*Cyrillus.* Post filium: temerarium est in maria virgine: ponere culpam aliquam: vel peccatum.

*Bernardus.* Caro virginis ex[2] adam sumpta: maculas ade non admisit.

*Thomas.* Maria ab omni peccato originali et actuali: immunis fuit.

*Dominicus.* Sicut primus Adam fuit ex terra virgine, et nunquam maledicta formatus: ita decuit in secundo Adam fieri.

℔ *Ad laudes.*

*Antiphona.* Quam pulchra es amica mea, columba mea: immaculata mea odor vestimentorum tuorum super omnia aromata. halleluia.

℔ *Ad vesperas.*

*Hymnus.* Aue maris stella.[3]

*Antiphona.* Quam pulchri sunt gressus tui filia principis: collum tuum sicut turris eburnea: oculi tui diuini, et come capitis tui sicut purpura regis: quam pulchra es, et quam decora charissima. halleluia.

℔ *Melchiades papa martyr. Lectio tertia.*[4]

MElchiades papa natione Apher, Maxentij, Licinij, et Maximini temporibus ecclesie prefuit. Hic instituit, vt neque die dominico, neque quinta feria ieiunaretur, quoniam hos dies pagani, quasi sacros ieiunijs celebrarent. Multa quoque constituit ad oblationes faciendas pertinentia eo quod Manicheorum heresis tunc maxime in vrbe Roma inualescebat. Quibus peractis Maximini iussu martyrio coronatus via Appia sepelitur, in Callisti cemeterio .iiij. idibus Decembris Cum ex sacris ordinibus[5] semel habitis presbyteros .vij. diaconos sex, episcopos .xij. creasset. Sedit autem annos .iiij. menses septem, dies nouem.

[1] eam: *add.* 39. 41. 60. [2] es: 43. [3] *vt supra: add.* 39. 41. [*See below*, p. 388.]
[4] di. 10: *in m.* [5] ordinationibus: 39. 41.

Digitized by Google

¶ *Damasus papa confessor. Lectio .iij.*[1]

DAmasus papa natione Hispanus, qui Iuliani imperatoris tempore prefuit ecclesie, in publico concilio adulterij causam dixit, et innocens absolutus est. Concordio atque Callisto diaconis accusatoribus damnatis, qui falsum crimen detulerant, lataque lege, vt in posterum falsi criminis delatores penam talionis subirent. Hic ocio literario delectatus res gestas omnium superiorum pontificum libro quem ad Hieronymum misit, memorie prodidit. Templa et cultum diuinum auxit. Basilicas duas condidit, alteram in honorem diui Laurentij non longe a theatro Pompeiano quam fundis, domibusque dotatam, magnis quoque muneribus exornauit: alteram[2] via Ardeatina ad Cathacumbas. Dedicauit et Platoniam vbi corpora Petri et Pauli aliquando iacuerant: versibus quoque elegantibus corpora ibi sepulta celebrauit. Ipse preterea instituit, vt psalmi in ecclesia alternatim canerentur, et in fine cuiusque diceretur, Gloria patri, et filio et spiritui sancto. Vtque in principio misse confessio diceretur quemadmodum et hodie fit. Hic primus interpretationi Hieronymi sacre scripture auctoritatem dedit. Cum autem sedisset annos .xix. menses tres dies .xi. moritur .iij. idus Decembris, ac sepelitur via Ardeatina cum matre et sorore in Basilica, quam ipse condiderat.

*Oratio.*

EXaudi domine preces nostras et interueniente beato Damaso confessore tuo atque pontifice: supplicationes nostras placatus intende: per.

¶ *Lucia virgo martyr. duplex minus.*[3]

*Tertia lectio.*

LVcia virgo Siracusana nobilis generis et egregie ab infantia pietatis, cum matre Eutitia, que fluxum sanguinis patiebatur, religionis gratia Catanam, vbi sancti[4] Agathe corpus magna Siculorum veneratione colitur, peruenit, et fusis ad Agathe sepulchrum precibus hac intercedente impetrauit a deo vt Eutitiam sanaret. Tunc Lucia[5] matrem multis precibus exorat, vt facultates quas sibi dare constituerat nomine dotis, cum se cuidam iuueni despondisset, sibi suo arbitratu collocandas traderet. Cum igitur Siracusas redijssent, Lucia omnes suas facultates vendidit, et pecunias pauperibus distribuit. Quod ubi sponsus eius resciuit, factum egerrime ferens, ad vrbis prefectum Paschasium defert Luciam Christianam esse, ac superstitioni

[1] die 11. *in m.*
[2] altera: 38.
[3] Die 13. *in m.*
[4] Sanctae: 38. etc.
[5] Lucina: 38.

Digitized by Google

seruientem bona sua dissipasse. Paschasius autem cum nulla ratione potuisset eam a vera pietate ad idolorum cultum, auertere, multis, et magnis tormentis cruciatam, iubet guttur gladio transfigi. Sed hoc vulnere accepto virgo non ante amisit vocem, nec spiritum emisit, quam diuinitus aliqua futura prediceret, et in his ecclesie tranquillitatem futuram post Maximiani et Diocletiani tempora in quibus passa est [1]vigesimo calendas Ianuarij.[1] Eius autem corpus Siracusis conditum est, et longo post tempore Constantinopolim translatum, et hinc postremo Venetias.

¶ [2]*Thomas apostolus duplex maius.*

*Oratio.*

DA nobis quesumus domine beati apostoli tui Thome solennitatibus gloriari vt eius semper et patrocinijs subleuemur, et fidem congrua deuotione sectemur: Per dominum.

¶ *Lectio tertia.*

THomas qui et Didymus appellatur natione Galileus fuit de numero duodecim apostolorum. Huic christum a mortuis surrexisse dubitanti, nec ceteris apostolis quibus ipso absente apparuerat, eum surrexisse confirmantibus, credenti, Christus ipse tractandum se prebuit. Ingressus enim foribus clausis huic professo se non crediturum, nisi digitum in vulnera clauorum et manum in lancee plagam inseruisset, in medio apostolorum consistens, dixit: Infer huc digitum tuum, et vide manus meas et affer manum tuam, et mitte in latus meum, nolique incredulus esse. Quo facto respondens Thomas: Tu es (inquit) dominus meus et deus meus. Itaque sua dubitatione magnum indubitate fidei testimonium posteris crediturus reliquit. Quos beatos fore tunc Christus testatus est his verbis: Quia vidisti me thoma credidisti, beati qui non viderunt, et crediderunt. Post Christi vero ad patrem ascensum, Thomas multum de Christiana pietate meritus, quam in Medos, Persas, Hircanos, Brachmanas, et Indorum gentem, longe lateque propagauit, in interna gentium predicatione delatus, multis editis miraculis ab eis, qui lucem veritatis infense oderant, primum est candentibus laminis adustus, deinde in[3] fornacem iniectus, postremo lanceis confossus, occubuit in Indie vrbe Calaminia,[4] ibidemque sepultus est .xij. calendas Ianuarij.

[1]—[1] idibus Decembris: 39. 41. 43. 49. 60. 61. 63. 64.
[2] *Die* 21.: *praef.* 38. [3] ad: 43. [4] Calamina: 38.

Digitized by Google

¶ *Vigilia natiuitatis domini etiam si incidat*[1] *Sabbato aut in dominica .iiij. aduentus semper agitur officium de vigilia.*[2]

[3]*Et dicitur*[3] *ad matutinum inuitatorium.* Hodie scietis quia veniet dominus et mane videbitis gloriam eius.

*Hymnus de Aduentu videlicet.* Vox clamantis[4] *etc.*

*Antiphona.* Crastina die delebitur iniquitas terre, et regnabit super nos saluator mundi halleluia.

¶ *Tertia lectio secundum Mattheum.*

CUm esse desponsata mater Iesu[5] Maria Ioseph antequam conuenirent, inuenta est in vtero habens de spiritu sancto. Et reliqua.

¶ *Homilia Origenis.*

QUe fuit necessitas vt deponsata esset Maria Ioseph nisi propterea quatenus hoc sacramentum diabolo celaretur. Et ille malignus fraudis commenta aduersus desponsatam virginem nulla penitus inuenisset.[6] Vel ideo desponsata fuerat ioseph, vt nato infanti vel ipsi marie curam videretur gerere ioseph, siue in egyptum iens, vel inde denuo rediens, Ideo desponsata fuit Ioseph, non tamen in concupiscentia iuncta. Mater (inquit) eius, mater immaculata: mater incorrupta, mater intacta. Mater (inquit) eius. Cuius eius? Mater dei vnigeniti domini et regis omnium: plasmatoris et creatoris cunctorum. Illius qui in celis est sine matre, et in terra est sine patre. Ipsius qui in celis secundum diuinitatem in sinu est patris, et in terris[7] secundum corporis susceptionem in sinu est matris. O magne admirationis gratia, o inenarrabilis suauitas: o ineffabile magnumque sacramentum. Ipsa eadem virgo, ipsa et mater domini, ipsa et genitrix, ipsa et eius ancilla: plasmatio eius ipsa que[8] genuit? Quis vnquam audiuit ista? quis vidit talia? Et quis hoc excogitare potuit, vt mater virgo esset: intacta generaret que et virgo permansit et generauit? Sicut enim quondam rubus comburi videbatur: et ignis eum non tangebat, et sicut tres pueri in camino ignis inclusi habebantur, et tamen eos non ledebat incendium: nec odor fumi erat in eis. Vel quemadmodum Danieli intra lacum leonum incluso: claustris non apertis allatum est prandium ab Abachuc,[9] ita hec virgo sancta genuit dominum, sed intacta permansit, genuit infantem, et vt dictum est virgo permansit.

¶ *Ad laudes.*

*Antiphona.* Lauda et letare filia Sion: quia ecce ego venio et habitabo in medio tui. Halleluia.

[1] *in: add.* 39. etc. [2] di 24. *in m.* [3]—[3] *om.* 39. 41.
[4] clomantis: 38. clara: 39. 41. clara ecce: 44. 49. 60. 61. 63. 64. [*See above*, p. 34.]
[5] eius: 60. [6] inueniret: 60. [7] terra: 39. 41. 60.
[8] quem: 39. 41. [9] Habacuc: 38.

Digitized by Google

*Oratio.*

DEus, qui nos redemptionis nostre annua expectatione letificas, presta, vt vnigenitum tuum, quem redemptorem leti suscipimus: venientem quoque iudicem securi videamus dominum nostrum Iesum Christum filium tuum qui tecum viuit et regnat.

## NATIVITAS

### DOMINI NOSTRI

*Iesu Christi duplex maius.*

*Ad vesperas hymnus.*

CHriste redemptor omnium Ex parte[1] patris vnice Solus ante principium: Natus ineffabiliter.

Tu lumen tu splendor patris: Tu spes perennis omnium Intende quas fundunt preces Tui per orbem famuli.

Memento salutis auctor, quot† nostri quondam corporis Ex illibata virgine Nascendo formam sumpseris.

Sic[2] presens testatur dies, Currens per anni circulum Quod solus a sede patris Mundi salus adueneris.

Hunc celum, terra, hunc mare: Hunc omne, quod in eis est Auctorem aduentus tui Laudans exultat cantico.

Nos quoque qui sancto tuo Redempti sanguine sumus Ob diem natalis tui Hymnum nouum concinimus.

Gloria tibi domine, Qui natus es de virgine, Cum patre et sancto spiritu in sempiterna secula. Amen.

℣ *Notandum quod in omnibus horis in fine omnium hymnorum, tam de natiuitate, quam de alijs festis vsque ad epiphaniam dicitur* Gloria tibi domine Qui natus es. *etc.*[3]

*Antiphona.* Completi sunt dies marie, vt pareret filium suum primogenitum Halleluia, halleluia.

*Oratio.*

COncede quesumus omnipotens deus vt nos vnigeniti tui noua per carnem natiuitas liberet, quos sub peccati iugo vetusta seruitus tenet. per.[4]

℣ *Ad matutinum inuitatorium.*[5]

Christus natus est nobis, venite adoremus.

*Hymnus.*

A Solis ortus cardine Ad vsque terre limitem Christum canamus principem, Natum Maria virgine.

[1] *Thus* 61. patre: 39. etc. [2] Hic: 39. [3] de virgine. *vt supra:* 39. 41.
[4] eundem dominum nostrum: *add.* 39. [5] die 25. *in m.*

Digitized by Google

Beatus auctor seculi Seruile corpus induit: Ve[1] carne carnem liberans, Ne perderet quos condidit.

Caste parentis viscera Celestis intrat gratia, Venter puelle baiulat Secreta, que non nouerat.

Domus pudici pectoris Templum repente fit dei, Intacta nesciens virum, verbo concepit filium.

Enixa est puerpera, Quem Gabriel predixerat: Quem matris aluo gestiens, Clausus Ioannes senserat.

Feno iacere pertulit Presepe non abhorruit, Paruoque lacte pastus est, Per quem nec ales esurit.

Gaudet chorus celestium, Et angeli canunt deo, Palamque fit pastoribus Pastor creator omnium.

Gloria tibi domine, Qui natus.[2]

*Antiphona.* Dominus dixit ad me filius meus es tu, ego hodie genui te.

*Notandum quod hodie omittuntur i. et ij. lectio*[3] *occurrentes in dominicali et loco earum leguntur infrascripte.*

℔ *Ex Isaia. Lectio .i.*[4]

PRimo tempore alleuiata est terra Zabulon et terra Nephthalim ... corroboret in iudicio et iustitia amodo et vsque in sempiternum.

℔ Consolamini consolamini populo meus[5] ... duplicia pro omnibus peccatis suis.

℔ Consurge, consurge, induere fortitudine tua Sion[6] ... Gratis venundati estis et sine argento redimemini.

℔ *Secunda lectio secundum Lucam.*[7]

FActum est autem in diebus illis exijt edictum a Cesare Augusto ... sicut dictum est ad illos.

*Lectio .iij. sermo s. Leoni*[8] *pape.*

SAluator noster dilectissimi hodie natus est, gaudeamus. Neque enim fas est locum esse tristitie, vbi natalis est vite. Que consumpto mortalitatis timore ingerit nobis de promissa eternitate letitiam. Nemo ab huius alacritatis participatione secernitur. Vna cunctis letitie communis est ratio, quia dominus noster peccati mortisque destructor: sicut nullum a reatu liberum repperit, ita liberandis omnibus venit. Exultet sanctus, quia appropinquat ad palmam. Gaudeat peccator, quia inuitatur ad veniam. Animetur gentilis, quia vocatur ad vitam. Dei namque filius secundum plenitudinem temporis, quam diuini consilij inscrutabilis altitudo disposuit reconcilian-

[1] *Thus also* 38. Ut: 39. etc.
[2] *vt supra. add.* 39. 41.
[3] *So also* 44. 60. 64. *lectiones:* 39. 41. 43. 61.
[4] Ca. 9. *in m.* [ix. 1–7.]
[5] Ca. 40. *in m.* [xl. 1–2.] *om.* 38.
[6] Ca. 52. *in m.* [lii. 1–3.] *om.* 38.
[7] Ca. ii. *in m.* of 39. etc. [ii. 1–20.]
[8] Leonis: 38. etc.

Digitized by Google

dam auctori suo naturam generis sumpsit humani vt inuentor mortis diabolus per ipsam, qua vicerat, vinceretur. In quo conflictu pro nobis inito magno et mirabili equitatis iure certatum est. Dum omnipotens dominus cum seuissimo hoste non in sua maiestate; sed in nostra humilitate congreditur. Obijciens ei eandem formam, eandemque naturam, mortalitatis quidem nostre participem: sed peccati totius expertem.

*Ad laudes.*

*Antiphona.* Exortum est in tenebris lumen rectis corde,[1] misericors, et miserator: et iustus dominus.

*Ad vesperas.*

*Hymnus.* Christi redemptor, *vt supra.*

*Antiphona.* Hodie christus natus est, hodie saluator apparuit: hodie in terra canunt angeli, letantur archangeli, hodie exultant iusti dicentes: Gloria in excelsis deo. Halleluia halleluia.

*Oratio.*

Concede quesumus *vt supra.*

*Deinde pro commemoratione sancti Stephani.*

*Antiphona.* Stephanus autem plenus gratia et fortitudine, faciebat prodigia, et signa magna in populo.

Oremus. *Oratio.*

DA nobis quesumus Domine imitari quod colimus: vt discamus et inimicos diligere: quia eius natalitia celebramus: qui nouit etiam pro[2] persecutoribus exorare dominum nostrum Iesum christum filium tuum: qui tecum.

¶ *Stephanus protomartyr, duplex maius.*

*Ad matutinum. Inuitatorium.*

Christum natum qui beatum hodie coronauit Stephanum. Venite adoremus.

*Hymnus.* Martyr dei *etc. vt in communi vnius martyris.*[4]

*Antiphona.* Ecce video celos apertos: et Iesum stantem a dextris dei.

*Lectio .iij.*

STephanus vnus ex septem diaconis qui propter fidem et sapientiam fuerunt ab apostolis electi,[5] plenus gratia et fortitudine edebat coram populo magna miracula. Contra quem cum synagoge† que dicebatur Lybertynorum et Cyrenensium ac Alexandrinorum, et eorum qui ex Cilicia venerant et Asia, quidam disputare cepissent, nec eius sapientie ac spiritui, qui loquebatur obsistere possent, subornarunt quosdam, qui se dicerent. Stephanum audisse cum verba blasphemie in deum ac

[1] *om.* 39. etc. [2] nobis: *add.* 39. [3] *Die* 26: *pr.* 38.
[4] di. 26. *in m. om.* 38. [*See below*, p. 376.] [5] erecti: 43.

Digitized by Google

Moisem protulisset. Itaque plebe, ac senioribus, et scribis concitatis concursuque facto in Stephanum manus inijciunt, ipsumque ad concilium abstrahunt, submissis falsis testibus qui dicerent ipsum in locum sanctum et legem solitum esse continenter male loqui et affirmare Iesum Nazarenum locum illum esse demoliturum et mores, quos Moses tradidisset, mutaturum. Rogatus igitur a principibus sacerdotum vtrum vera essent, que ipsi obicerentur, longe repetita narratione, multa de figuris veteris testamenti, que venturum christum significabant, multa etiam de iudeorum inueterata perfidia, et peruicacia, ac prophetarum persecutione disseruit. Quibus audientes illi magnopere cruciabantur. Spectans porro in celum, Ecce (ait) video celos apertos, et filium hominis stantem a dextris virtutis dei. Illi vero exclamantes voce magna, comprimebant aures suas, et eum impetu facto extra vrbem eiecerunt, et lapidibus obruebant inuocantem et dicentem: Domine iesu suscipe spiritum meum Postremo cum genibus flexis clamasset voce magna Domine ne statuas illis hoc peccatum, migrauit ad dominum.

*Ad laudes.*

*Antiphona.* Lapidabant Stephanum inuocantem, et dicentem: Domine iesu suscipe spiritum meum, et ne statuas illis hoc peccatum.

*Oratio.* Da nobis quesumus. *vt supra.*

*Deinde pro commemoratione natiuitatis dicitur.* Oremus.[1]

*Oratio.* Concede quesumus.[2]

*Ad vesperas.*

*Hymnus.* Deus tuorum *etc.*[3]

*Antiphona.* Sepelierunt autem Stephanum viri timorati, et fecerunt planctum magnum super eum.

*Oratio.* Da nobis.

*Deinde pro commemoratione sancti Ioannis.*

*Antiphona.* Iste est Ioannes qui supra pectus domini in cena recubuit, Beatus apostolus, cui reuelata sunt secreta celestia.

Oremus. *Oratio.*

ECclesiam tuam domine benignus illustra, vt beati Ioannis apostoli tui et euangeliste illuminata doctrinis, ad dona perueniat sempiterna: per.

[1] *om.* 60. [2] *vt in die:* add. 39. 41.
[3] militum: *vt in communi vnius martyris:* 39. 41. [*See below*, p. 377.]



Digitized by Google

*Deinde fit commemoratio de natiuitate vt supra in laudibus.*

℔ *Ioannes apostolus et euangelista duplex maius.*[1]

*Ad matutinum. Inuitatorium et hymnus de communi apostolorum.*

*Antiphona.* Hic est discipulus ille, qui testimonium perhibet de his, et scimus quia verum est testimonium eius.

℔ *Lectio tertia.*

IOannes apostolus et euangelista, qui cum Iacobo fratre christum se vocantem relictis retibus et patre Zebedeo secutus est mira charitate christum dilexit : estque ab ipso maxime omnium discipulorum dilectus. Hunc enim christus sue transfigurationi voluit cum Petro et Iacobo fratre interesse, et cum eisdem se comitari ad Iairi archisynagogi filiam sanandam ingredientem, idemque cum Petro missus est, vt illi pascha pararent, in eaque postrema cena in sinu domini recubuit, et solus est ausus eundem de proditoris nomine percontari. Et quod est omnium maximum mutue dilectionis argumentum, christus cum penderet in cruce huic potissimum matrem suam commendauit, ad eam enim conuersus. Mulier (inquit) ecce filius tuus, et ad illum[2] : Ecce mater tua. Hic quoque primus omnium apostolorum post resurrectionem ad monumentum peruenit. Idem ceteris euangelijs approbatis ad asserendam christi diuinitatem contra Hebionitas hereticos, scripsit euangelium vltimus omnium in Asia. Cum autem[3] persecutione Domitiani Ephesi captus, et rome (vt Tertullianus est author) in dolium feruentis olei deiectus, incolumis euasisset in Pathmon insulam relegatus est, vbi Apocalipsim conscripsit. Vnde reductus Ephesum (actis Domitiani post eius mortem a senatu rescissis) Drusianam insigni religione mulierem nuper defunctam in christi nazareni nomine ad vitam reuocauit, quo miraculo multos ad veram fidem conuertit : ibique vsque ad Traianum principem perseuerans, ecclesias Asie a se fundatas sanctissime rexit. Tandem senio confestus[4] .lxviij. post passionem domini anno, sue vero etatis nonagesimo, .ix. structum sibi apud Ephesum sepulchrum viuens subijt. Tum splendor tumulo circumfulsis,[5] loci hominisque aspectum circumstantibus ademit, quo postmodum remittente inane apparuit conditorium, nec ipse post id[6] tempus est in terris visus.

℔ *Ad laudes.*

*Antiphona.* Sunt de hic[7] stantibus, qui non gustabunt mortem, donec videant filium hominis in regno suo.

[1] die 27 *in m.*
[2] illam : 41.
[3] in : *add.* 39. etc.
[4] confectus : 38. etc.
[5] circunfusus : 39. etc.
[6] ad : 43.
[7] hinc : 39. 41.

Digitized by Google

*Oratio.* Ecclesiam tuam. *etc.*

*Deinde pro commemoratione* [1]*et natiuitatis*[1] *sancti Stephani dicitur* Oremus[2] *Oratio.* Concede, *etc.*[3] *Oratio* Da nobis *etc.*[4]

*Ad vesperas.*

*Hymnus.* Exultet celum. *vt in communi apostolorum.*

*Antiphone.*[5] Exiit sermo inter fratres, quod discipulus ille non moritur, et non dixit Iesus, non moritur.[6]

*Oratio.* Ecclesiam etc.[7]

*Deinde pro commemoratione Innocentium.*

*Antiphona.* Hi sunt qui cum mulieribus non sunt coinquinati, virgines enim sunt, et sequuntur agnum quocunque ierit.

*Oratio.*

DEus cuius hodierna die preconium Innocentes martyres non loquendo sed moriendo confessi sunt, omnia in nobis vitiorum[8] mortifica: vt fidem tuam, quam lingua nostra loquitur, etiam moribus[9] vita fateatur: per.

*Deinde fit commemoratio* [10]*de natiuitate*[10] *et* [11]*Sancti Stephani*,[11] *vt supra in laudibus.*

¶ *Innocentes martyres duplex minus.*[12]

*Ad matutinum inuitatorium et hymni de communi plurimorum martyrum.*

*Antiphona.* Herodes iratus occidit multos pueros in Bethlehem Iude[13] ciuitate Dauid.

¶ *Lectio tertia ex capite secundo Matthei.*[14]

ANgelus Domini apparuit in somnis Ioseph, dicens: Surge . . . Rachel plorans filios suos, et noluit consolari quia non sunt.

¶ *Ad laudes.*

*Antiphona.* Vox in Rama audita est, ploratus et vlulatus multus: Rachel plorans filios suos.

*Oratio.* Deus cuius *etc.*[15]

*Deinde pro commemoratione natiuitatis sancti Stephani et sancti Ioannis dicitur* Oremus[16] *Oratio* [17]Concede. *Oratio*[17] Da nobis.[18] *Oratio* Ecclesiam tuam.[19]

[1]—[1] *natiuitatis et* : 39. etc. [2] *om.* 60. [3] *et* : 39. 41.
[4] *vt in die* : 39. 41. [5] antiphona : 60.
[6] sed sic [si : 43. 60. 61.] eum volo manere donec veniam : *add.* 39. etc.
[7] *vt supra* : 39. 41. [8] mala : *add.* 38. etc.
[9] et : *add.* 39. 63. [10]—[10] *natiuitatis* : 39. 41.
[11]—[11] *sancto stephano* : 38. 63. [12] die 28. *in m.* [13] in : *add.* 43.
[14] [ii. 13–18.] [15] hodierna. *vt supra* : 39. 41.
[16] *om.* 44. [17]—[17] *om.* 39. 41.
[18] Oremus : *add.* 39. 41. [19] *vt in die* : *add.* 39. 41.



Digitized by Google

¶ *Ad vesperas hymnus*[1] *de communi plurimorum martyrum.*

*Antiphone.*[2] Innocentes pro Christo infantes occisi sunt, ab iniquo rege lactentes interfecti sunt, ipsum sequuntur agnum sine macula et dicunt semper, Gloria tibi domine.

*Oratio.* Deus cuius[3] *etc.*[4]

*Deinde fit commemoratio* [5]*de natiuitate*[5] *sancti Stephani*[6] *sancti Ioannis vt supra in laudibus.*

¶ *Notandum quod licet festa*[7] *sancti Thome Cantuariensis et sancti Siluestri sint simplicia, tamen si aliquod eorum inciderit in*[8] *dominica, officium fit de festo, et nihil de dominica.*

¶ [9]*Thomas archiepiscopus Cantuariensis.*[10] *Lectio tertia.*

THomas natione Anglus, suscepto archiepiscopatu Cantuariensi vt in cancellarie muneribus obeundis strenue se gesserat sic in ecclesia administranda fortem et constantem animum prestitit. Nam cum rex Henricus coacta synodo leges quasdam ferre moliretur dignitati, et commodis ecclesie perniciosas, tam sancte et constanter se conatibus eius opposuit, vt nullis neque pollicitationibus, neque minis potuerit deterreri. Itaque missus est ipse in exilium, et tota eius cognatio regno excederet[11] iussa, cunctorum bonis publicatis. Sexto autem anno papa et Gallorum rege intercedentibus ab exilio cum ingenti totius regni gratulatione reuocatur, magno tamen scelere atque fraude regis. Qui dolens sacrilegos suos conatus Thome sanctitate ad nihilum recidisse, violata fide mittit armatorum manum, qui eum in sua ecclesia trucidarent. Quibus ille aduenientibus portas ecclesie, quas clerici ad obsistendum clauserant, patefecit, seque intrepidum obtulit iugulandum, hoc dumtaxat precatus, ne suorum quisquam lederetur. In me (inquit) vnum tela conuertite, non enim recuso pro dei ecclesia mortem oppetere. Itaque flexis genibus Deum adorans, gladijs impiorum confossus occubuit .v.[12] calendas Decembris.[13] Cuius corpus in eadem ecclesia conditum est magnificentissimo sepulchro.

*Oratio.*

DEus pro cuius ecclesia gloriosus pontifex Thomas gladijs impiorum occubuit, presta quesumus: vt omnes qui eius implorant auxilium petitionis sue[14] salutarem consequantur effectum. Per.

[1] Rex gloriose martyrum : *add.* 39. 41. 44. 49. 61. 63. 64. [p. 379].
[2] Antiphona : 60.
[3] hodierna : *add.* 39. 41.
[4] *vt supra :* 39. 41.
[5]—[5] *natiuitatis :* 39. 41.
[6] *et : add.* 39. 41.
[7] *festum :* 38.
[8] die : *add.* 39.
[9] die. 29 *in m.*
[10] *martyr : add.* 39. etc.
[11] excedere : 38. etc.
[12] quarto : 43. 49. 60. 64.
[13] Ianuarij : 41. 43. 60. 63. 66.
[14] tue : 39.

Digitized by Google

¶ *In laudibus et vesperis pro commemoratione natiuitatis sancti Stephani sancti Ioannis*[1] *sanctorum Innocentium dicitur* Oremus.[2] *deinde dicuntur eorum orationes,*[3] *et sic fieri debet vsque in*[4] *circuncisionem.*

¶ *Die xx.*[5] *Inuitatorium hymni et antiphone dicuntur de natiuitate.*

*Tertia lectio. Secundum Lucam.*

IN illo tempore: Erant[6] Ioseph et Maria mater Iesu mirantes super his que dicebantur de illo. Et reliqua.

¶ *Homelia Originis.*†

COngregemus in vnum ea que in ortu Iesu dicta scriptaque sunt de eo, et tunc scire poterimus singula queque digna esse miraculo Quamobrem mirabatur et pater (Sic enim appellatus est Ioseph) quia nutritor eius fuit Mirabatur et mater, super omnibus que dicebantur de eo. Quenam ergo sunt de paruulo Iesu dicta? Pastores erant in regione illa, vigilantes et obsecrantes[7] custodias noctis. Venit angelus sub ipsa hora natiuitatis iesu: et ait ad eos: Ite et inuenietis infantem inuolutum pannis, et positum in presepio. Necdum angelus verba finierat, et ecce multitudo celestis exercitus laudare cepit et benedicere deum Cum hoc pastores trepidi perspexissent, et angelus recessit ab eis, dixerunt ad se inuicem: Eamus vsque Bethlehem et videamus hoc factum quod dominus ostendit nobis. Venerunt et inuenerunt paruulum. Tam illi quam pastores que facta fuerant mirabantur. Super hoc et de Simeone scribitur, quod rumorem auxerit, et miraculi vel magna pars fuerit. Tenuit enim puerum in brachijs suis, et ait: Nunc dimittis seruum tuum domine, secundum verbum tuum in pace, Quia viderunt oculi mei salutare tuum fastigium, et (vt ita dicam) culmen super his que iactabantur de Iesu, et pater et mater illius mirabantur: sermo Simeonis fuit: Non enim sufficit[8] ei tenere paruulum, et ea que de semetipso sunt proloqui, sed benedixit patri illius et matri.

*Oratio.*

OMnipotens sempiterne deus dirige actus nostros in beneplacito tuo, vt in nomine dilecti filij tui mereamur bonis operibus abundare: Per.

[1] *et: add.* 39. 41.
[2] Concede: 39. 41.
[3] *vt supra: add.* 39.
[4] *ad:* 38 etc.
[5] 30: 38. etc. di. 30 *in m.*
[6] erat: 38.
[7] obseruantes: 38. etc.
[8] suffecit: 39. 41. 43. 44. 60. 63.

Digitized by Google

*Syluester papa confessor. Lectio .iij.*[1]

SYluester patria romanus ad summum pontificatum electus est Constantino Imperatore, qui Constantinus christiane religionis tam studiosus fuit, vt non alio quam crucis signo in bellis vteretur, quod instante pugna, qua Maxentium tyrannum deuicit, ex lumine factum ipse et exercitus viderat celo sereno circa meridiem sole declinante, his verbis inscriptum : Constantine in hoc vince auctore Sozomeno in tripartita historia, qui Eusebium testari refert se Constantinum eundem audiuisse cum id palam multis referret. Et iureiurando confirmaret. Quam occasionem nactus Syluester, relicto Soracte Monte quo fuerat a tyrannis relegatus, Romam venit: Constantinumque bene iam in christianos animatum promptiorem reddidit, ad optime de ecclesia dei merendum. Longum vtique esset recensere, que et quantum[2] ad cultum dei pertinentia optimus imperator eius suasu fecerit. Constitutiones autem Syluestri precipue fuerunt, vt chrisma ab episcopo tantum consecraretur. Vt baptizatum chrismate liniat presbyter instante morte. Vt clericus in curia causas ne[3] agat, vtve[4] ante iudicem secularem causam dicat. Diaconus in ecclesia celebrandi causa dalmatica induatur, et palla linostima leua eius tegatur. Cum autem in Pontificatu annos xxiij. menses .x. dies .xj. sanctissime vixisset, mortuus in cemeterio Priscille, via Salaria sepelitur pridie calendas Ianuarij.[5]

## COMMVNE

### *Sanctorum.*

¶ *Notandum quod inuitatoria*[6] *hymni, antiphone, tertie lectiones, et orationes infrascriptorum*[7] *communium, dicuntur quando celebratur aliquod festum, cui nihil est proprium assignatum, et si alicui, aliquid fuerit assignatum, quod defuerit, petendum est ex infrascriptis communibus.*

¶ *Notandum preterea, quod si in aliqua regione, aut ciuitate inciderit festum alicuius sancti, eius regionis aut ciuitatis passioni,*[8] *et non fuerit de contentis in calendario huius Breuiarij, celebrabitur apud ipsos eo die quo hactenus celebrari consueuit, et officium fiet vt in infrascriptis communibus. Si autem eo die inciderit in calendario aliud festum simplex fiet commemoratio de eo ad*

[1] die 21. *in m. thus.*
[2] quanta : 38. etc.
[3] non : 39. 41. 60.
[4] *Thus also* 38 : neve : 39. etc.
[5] ¶ *Finis : add.* 39. 41.
[6] invitatorium : 39.
[7] *inscriptorum :* 38.
[8] *Thus also* 38 : *patroni :* 39. etc.

Digitized by Google

*primam, si vero fuerit duplex transferatur,*[1] *quemadmodum hactenus ipsi transferre*[2] *consueuerunt.*

¶ *Aduertendum insuper quod licet in quibusdam communibus assignentur due .iij. lectiones, non tamen sunt ambe legende, sed altera tantum quam quisque maluerit. Item notandum quod in communibus in quibus vna tantum assignatur Antiphona ad vesperas illa dicenda est in vtrisque vesperis quando celebratur aliquod festum duplex et similiter faciendum*[3] *de hymno.*[4] *Si dictum festum habet vtrasque vesperas et*[5] *in regulis generalibus.*

*Commune apostolorum et euangelistarum.*

¶ *Ad vesperas. Hymnus.*

EXultet celum laudibus Resultet terra gaudijs Apostolorum gloriam Sacra canunt solennia.

Vos secli iusti iudices, Et vera mundi lumina Votis precamur cordium : audite preces supplicum.

Qui celum verbo clauditis, serasque eius soluitis : Nos a peccatis omnibus Soluite iussu quesumus.

Quorum precepto subditur Salus et languor omnium, Sanate egros moribus : Nos reddentes virtutibus.

Vt eum[6] iudex aduenerit christus in fine seculi, Nos sempiterni gaudij faciat esse compotes.

Deo patri sit gloria, Eiusque soli filio Cum spiritu paracleto : Et nunc et in perpetuum. Amen.

*Antiphona.* In omnem terram exiuit sonus eorum, et in fines orbis terre verba eorum.

¶ *Ad matutinum inuitatorium.*

Regem apostolorum dominum venite adoremus.

*Hymnus.*

ETerna christi munera Apostolorum gloriam Laudes canentes debitas Letis canamus mentibus.

Ecclesiarum principes, belli triumphales duces, Celestis aule milites, Et vera mundi lumina.

Deuota sanctorum fides, Inuicta spes credentium Perfecta Christi charitas. Mundi triumphat principem.

In his paterna gloria. In his voluntas Spiritus, Exultat in his filius, Celum repletur gaudio.

Te nunc redemptor quesumus, Vt ipsorum consortio Iungas precantes seruulos In sempiterna secula. Amen.

*Antiphona.* Constitues eos principes super omnem terram, memores erunt nominis tui domine.

[1] transferetur : 39. 41. 60.
[2] *transferri :* 43.
[3] *est : add.* 39.
[4] *hymnis :* 38.
[5] *So also* 38. *vt :* 39. etc.
[6] cum : 38. etc.

Digitized by Google

*Ad laudes.*

*Antiphona.* Vos qui reliquistis omnia, et secuti estis me, centuplum accipietis: et vitam eternam possidebitis.

*Ad vesperas.*

*Antiphona.* Tradent enim vos in consilijs,[1] et in synagogis suis flagellabunt vos et ante reges, et presides ducemini propter me in testimonium illius[2] et gentibus.

℣ *Commune vnius martyris.*

*Ad matutinum. Inuitatorium.*

Regem martyrum dominum venite adoremus.

*Hymnus.*

MArtyr Dei, qui vnicum Patris sequendo filium Victis triumphas hostibus, Victor fruens celestibus.

Tui precatus munere Nostrum reatum dilue, Arcens mali contagium, Vite remouens tedium.

Soluta sunt iam vincula tui sacrati corporis, Nos solue vinclis seculi Amore filij dei.

Deo patri sit gloria, *etc.*[3]

*Antiphona.* Qui me confessus fuerit coram hominibus, confitebor et ego eum coram patre meo.

℣ *Tertia lectio sermo s. Augustini.*[4]

TRiumphalis beati martyris, N. dies hodie nobis anniuersaria celebritate recurrit, cuius glorificationi sicut congaudet ecclesia, sic eius proponit sequenda vestigia. Si enim compatimur, et conglorificabimur. In cuius glorioso agone duo nobis precipue consyderanda sunt, indurata videlicet tortoris seuitia, et martyris inuicta patientia Seuitia tortoris, vt eam detestemur Patientia martyris, vt eam imitemur Coronata itaque est beati martyris patientia, mancipita[5] est eternis cruciatibus tortoris incorrecta malitia. Hoc attendens in agone suo gloriosus Christi athleta N. non exhorruit carcerem, ad imitationem capitis sui tolerauit probra, sustinuit[6] irrisiones, flagella non timuit: et quot ante mortem pro christo pertulit supplicia tot ei de se obtulit sacrificia. Quod enim propinante apostolo biberat, alte retinebat: quia non sunt condigne passiones huius temporis ad futuram gloriam que reuelabitur in nobis.

[1] concilijs: 39. 41. 43. 44. 60. 61. 63. 64.
[2] illis: 38. etc.
[3] *vt supra de apostolis:* 39. 41. [p. 375].
[4] *episcopi: add.* 38.
[5] mancipata: 38. etc.
[6] sustulit: 43.

Digitized by Google

*Alia .iij. lectio secundum Lucam.*

IN illo tempore: Dixit iesus turbis:[1] Si quis venit ad me, et non odit patrem suum et matrem, et vxorem, et filios et fratres et sorores, adhuc autem et animam suam, non potest meus esse discipulus.[2]

*Homilia sancti Gregorij pape.*

SI[3] consideremus fratres charissimi, que et quanta sunt que nobis promittuntur in celis: vilescunt animo omnia que habentur in terris. Terrena namque substantia superne felicitati comparata: pondus est, non subsidium Temporalis vita eterne vite comparata: mors est potius dicenda quam vita. Ipse enim quotidianus defectus corruptionis quid est aliud quam quedam prolixitas mortis? Que autem lingua dicere vel quis intellectus capere sufficit illa superne ciuitatis quanta sint gaudia, angelorum choris interesse, cum beatissimis spiritibus glorie conditoris assistere, presentem dei vultum cernere incircumscriptum lumen videre, nullo mortis metu affici, incorruptionis perpetue munere letare? Sed ad hec audita inardescit animus, iamque illic cupit assistere: vbi se sperat sine fine gaudere. Sed ad magna premia peruenire non potest nisi per magnos labores. Vnde Paulus egregius predicator dicit: Non coronabitur, nisi qui legitime certauerit. Delectet igitur mentem magnitudo, premiorum, sed non deterreat certamen laborum.

*Ad laudes.*

*Antiphona.* Iste sanctus pro lege dei sui certauit vsque ad mortem, et a verbis impiorum non timuit, fundatus enim erat supra firmam petram.

*Oratio.*

PResta quesumus omnipotens deus, vt intercedente beato .N. martyre tuo a cunctis aduersitatibus liberemur in corpore, et a prauis cogitationibus mundemur in mente: per.

*Si fuerit martyr et pontifex. Oratio.*

INfirmitatem nostram respice omnipotens deus, et quia pondus proprie actionis grauat beati N. martyris tui, atque pontificis intercessio gloriosa nos protegat: per dominum.

℔ *Ad vesperas. Hymnus.*

DEus tuorum militum Sors et corona premium Laudes canentes martyris Absolue nexu criminis.

[1] turbæ: 44. [2] Et reliqua: *add.* 39. 41. etc. [3] Ipsi si: 43.

Digitized by Google

Hic nempe mundi gaudia, Et blandimenta noxia. Caduca rite deputans, Peruenit ad celestia.

Penas cucurrit fortiter Et sustulit viriliter Pro te effundens sanguinem Eterna dona possidet.

Ob hoc precatu supplici Te poscimus pijssime In hoc triumpho martyris Dimitte noxam seruulis.

Laus, et perennis gloria Deo patri,[1] filio. Sancto simul paracleto, In sempiterna secula. Amen.

*Antiphona.* Qui vult venire post me abneget semetipsum, et tollat crucem suam, et sequatur me.

## ℂ *Commune plurimorum martyrum.*

### *Ad matutinum inuitatorium.*

Regem martyrum dominum venite adoremus.

### *Hymnus.*

ETerna christi munera, Et martyrum victorias Laudes canentes debitas Letis canamus mentibus.

Terrore victo seculi Penisque spretis corporis, Mortis sacre compendio Vitam beatam possident.

Traduntur igni martyres, Et bestiarum dentibus, Armata seuit vngulis Tortoris insani manus.

Nudata pendent viscera, Sanguis sacratus funditur, Sed permanent immobiles Vite perennis gratia.

Te nunc redemptor quesumus, Vt martyrum consortio Iungas precantes seruulos In sempiterna secula. Amen.

*Antiphona.* Tanquam aurum in fornace probauit electos dominus, et quasi holocausta accepit eos in eternum.

### ℂ *Tertia lectio.*

NAtalem hodie dilectissimi celebramus sanctorum martyrum N. et N. qui contemnentes sceleratorum iussa principum: modo coronantur et accipiunt palmam laborum, quia fundati erant supra firmam petram, id est Christum. De talibus et huiusmodi apostolus mente compunctus ingemiscens ait: Sancti ludibria et verbera experti, insuper et vincula et carceres, lapidati sunt, secti sunt, tentati sunt, in occisione gladij mortui sunt. Circuierunt in melotis et in pellibus caprinis, egentes, angustiati, afflicti, quibus dignus non erat mundus. Et beatus Gregorius in expositione cuiusdam euangelij Ecce (inquit) electi Dei carnem domant, spiritum roborant demonibus imperant: virtutibus corruscant, presentia despiciunt, eternam patriam vocibus moribusque[2] predicant. Eam etiam moriendo diligunt atque ad illam per tormenta attingunt. Occidi possunt, et flecti

[1] et: *add.* 38. etc.

[2] motibusque: 60.

Digitized by Google

nequeunt. Et si coram hominibus tormenta passi sunt, spes illorum immortalitate plena est. In paucis vexati, in multis bene disponentur, quoniam deus tentauit eos, et inuenit illos dignos se. Tanquam aurum in fornace probauit illos, et quasi holocausta hostie accepit illos.

℣ *Alia .iij. lectio. Sermo sancti Augustini episcopi.*

QVotiescunque fratres charissimi sanctorum martyrum solennia celebramus, ita ipsis intercedentibus expectamus a domino consequi temporalia beneficia, vt ipsos martyres imitando accipere mereamur eterna. Ab eis enim sanctorum martyrum in veritate festiua gaudia celebrantur qui ipsorum martyrum exempla sequuntur Solennitates enim martyrum exhortationes martyriorum sunt: vt imitari non pigeat, quod celebrare delectat. Sed nos volumus gaudere cum sanctis, et tribulationes mundi nolumus sustinere cum illis. Qui enim sanctos martyres, vel inquantum potuerit noluerit imitari, ad eorum beatitudinem non poterit peruenire Sic et apostolus Paulus predicat dicens: Si fuerimus socij passionum erimus et consolationum. Et dominus in euangelio: Si mundus vos odit, scitote quia me priorem vobis odio habuit. Recusat esse in corpore: qui odium non vult sustinere cum capite. Sed dicit aliquis: Et quis est qui possit beatorum martyrum vestigia sequi? Huic ego[1] respondeo. Quia non solum martyres, sed et ipsum dominum cum ipsius adiutorio si volumus possumus imitari.

℣ *Ad laudes.*

*Antiphona.* Istorum est enim regnum celorum, qui contempserunt vitam mundi, et peruenerunt ad premia regni, et lauerunt stolas suas in sanguine agni.

*Oratio.*

DEus, qui nos annua sanctorum martyrum tuorum *N.* et *N.* solennitate letificas, concede propitius, vt quorum gaudemus meritis accendamur exemplis: per.

*Si fuerint martyres pontifices. Oratio.*

BEatorum martyrum pariterque pontificum, N. et N. nos quesumus domine festa tueantur, et eorum commendet oratio veneranda, per.

*Ad vesperas. Hymnus.*

REx gloriose martyrum Corona confitentium, Qui respuentes terrena.[2] Perducis ad celestia.

[1] ergo: 39. 43. 44.

[2] terrea: 39. 41. 49.

Digitized by Google

Aurem benignam protinus Appone nostris vocibus, Trophea sacra pangimus, Ignosce quod delinquimus.

Tu vincis in martyribus, Parcendo confessoribus: Tu vince nostra crimina, donando indulgentiam.

Deo patri sit gloria, *etc.*[1]

*Antiphona.* Gaudent in celis anime sanctorum, qui Christi vestigia sunt secuti, et quia pro eius amore sanguinem suum fuderunt ideo cum christo exultant sine fine.

℔ *Notandum quod si simul celebrantur sanctus et sancta martyres, officium fit de communi plurimorum martyrum.*

*Commune confessoris pontificis.*

℔ *Ad matutinum. Inuitatorium.* Regem confessorum dominum venite adoremus.

*Hymnus.*[2]

IEsu redemptor omnium: Perpes corona presulum, In hac die clementius: Nostris faueto precibus.

Tui sacri qua[3] nominis Confessor almus claruit: Huius celebrat annua[4] Deuota plebs solennia.

Qui rite mundi gaudia Huius caduca respuens: Cum angelis celestibus Letus potitur premijs.

Huius benignus annue, Nobis sequi vestigia, Huius precatu seruulis. Dimitte noxam criminis.

Sit Christe rex pijsime: Tibi patrique gloria cum spiritu paracleto. Et nunc et in perpetuum, Amen.

*Antiphona.* Ecce sacerdos magnus qui in diebus suis placuit deo, et inuentus est iustus.

*Tertia lectio ex sermone sancti Ambrosij.*

AD sancti ac beatissimi patris nostri N. cuius hodie festa celebramus laudes addidisse aliquid decerpsisse est. Cum siquidem virtutum eius gratia non sermonibus exponenda sit, sed operibus comprobanda. Cum enim dicat scriptura diuina gloria patris est filius sapiens, quante huius sunt gloria, qui tantorum filiorum sapientia et deuotione letatur? In christo enim Iesu per euangelium ipse nos genuit. Quicquid igitur in sancta plebe hac potest esse virtutis et gratie, de hoc quasi de quodam lucissimo[5] fonte omnium riuulorum hec puritas emanauit. Etenim quia castitatis pollebat vigore, quia abstinentie gloriabatur angustijs, quia blandimentis erat preditus lenitatis, omnium ciuium in deum prouocauit affectum. Quia pontificis administratione fulgebat, plures[6] discipulis reliquit sui sacerdotij successores.

[1] *vt supra de apostolis:* 39. 41. [p. 375.] [2] *om.* 41. [3] qui: 38.
[4] annus: 43. [5] lucidissimo: 38. etc. [6] e: *add.* 39. etc.

Digitized by Google

Bene ergo et congrue in hac die quam[1] nobis beati patris nostri N huius ad paradisum transitus exultabilem reddidit: presentis psalmi versiculum decantauimus: 'In memoria eterna erit iustus. Digne enim in memoriam vertitur hominum: qui ad gaudium transijt angelorum. Qui iam gratiam christi clarificatus inuenit: quia mundi gloriam non quesiuit cauens illud quod dicit sermo diuinus: Ne laudaueris hominem in vita sua, tanquam si diceret.[2] Lauda post vitam, magnifica post consummationem.

*Alia .iij. lectio ex Ecclesiastico.*

ECce sacerdos magnus qui in diebus suis placuit deo et inuentus est iustus, et in tempore iracundie factus est reconciliatio. Non est inuentus similis illi, qui conseruaret legem excelsi. Ideo iureiurando fecit illum dominus crescere in plebem suam. Benedictionem omnium gentium dedit illi: et testamentum suum confirmauit super caput eius. Cognouit eum in benedictionibus suis, conseruauit illi misericordiam suam, et inuenit gratiam coram oculis domini. Magnificauit eum in conspectu regum, et dedit illi coronam glorie. Statuit illi[3] testamentum sempiternum, et dedit illi sacerdotium magnum, et beatificauit illum in gloria. Fungi sacerdotio et habere laudem in nomine ipsius: et offerre illi incensum dignum in odorem suauitatis.

*Ad laudes.*

*Antiphona.* Euge serue bone et fidelis, quia in pauca fuisti fidelis, supra multa te constituam, dicit dominus.

*Oratio.*

DA quesumus omnipotens deus, vt beati N. confessoris tui atque pontificis veneranda solennitas et deuotionem nobis augeat, et salutem: per.

*Ad vesperas hymnus.*

ISte confessor domini sacratus, Festa plebs cuius celebrat per orbem: Hodie letus meruit secreta[4] Scandere celi.

Qui pius, prudens, humilis, pudicus: Sobrius, castus fuit et quietus, vita dum presens vegetauit eius Corporis artus.

Ad sacrum cuius tumulum frequenter Membra languentum modo sanitati Quolibet morbo fuerint grauata Restituuntur.

Vnde nunc noster chorus in honore[5] Ipsius hymnum canit hunc libenter, Vt pijs eius meritis iuuemur Omne per euum.

Sit salus illi, decus atque virtus, Qui supra celi residens

[1] quod: 44. [2] diceretur: 44. 49. 60. 61. [3] illis: 41.
[4] superna: 39. 41. [5] honorem: 39. etc.

Digitized by Google

cacumen Totius mundi machinam gubernat Trinus et vnus. Amen.

*Antiphona.* Sacerdos et pontifex, et virtutum opifex, pastor bone in populo ora pro nobis dominum.

*Si fuerit summus pontifex antiphona.* Dum esset summus pontifex, terrena non metuit,[1] sed ad celestia regna gloriosus migrauit.

*Infrascripta antiphona dicenda est in vesperis sanctorum Gregorij, Ambrosij, Augustini, et Hieronymi.*

*Antiphona.* O doctor optime, ecclesie sancte lumen beate N. diuine legis amator, deprecare pro nobis filium dei.

℔ *Commune confessoris non pontifex.*[2]

℔ *Ad matutinum inuitatorium.*

Regem confessorum dominum venite adoremus.

*Hymnus.*

IEsu corona celsior, Et veritas sublimior: Qui confitenti seruulo Reddis perenne premium.

Da supplicanti cetui Obtentu huius optimi Remissionem criminum, Rumpendo nexum vinculi.

Anni recurso tempore Dies illuxit lumine, Quo sanctus hic de corpore Polum migrat[3] prepotens.

Proinde te pijssime Precamur omnes supplices. Vt huius almi gratia Nobis remittas debita.

Gloria patri domino, Gloria vnigenito, Vna cum sancto Spiritu In sempiterna secula. Amen.

*Antiphona.* Similabo eum viro sapienti, qui edificauit domum suam supra[4] petram.

*Tertia lectio: sermo sancti Bernardi.*

GAudete in domino dilectissimi qui inter continua sue pietatis beneficia indulsit beatum N. munda[5] cuius multi saluarentur exemplo. Iterum dico gaudete, quod sublatus de medio appropriauit[6] Deo, vt multo plures eius intercessione saluentur. Habet ex hominibus, cui hominum peccata donet[7] misericors, et miserator dominus. Habet tempus, et locum intercedendi pius, et misericors aduocatus, et quidem locum quietum et tempus feriatum.[8] In terris visus est, vt esset exemplo, in celum leuatus est: vt sit patrocinio. Hic informauit ad vitam, illic inuitat ad gloriam. Factus est mediator ad regnum, qui fuit inuitator ad opus. Bonus mediator, qui sibi iam postulans nihil, totum in nos transferre desiderat et supplicantis affectum et supplicationis

[1] meruit: 60.
[2] pontificis: 38. etc.
[3] *Thus also* 38. migrauit: 39. etc.
[4] super: 38.
[5] mundo: 38. etc.
[6] appropiauit: 38. etc.
[7] donec: 38.
[8] feriarum: 38.

Digitized by Google

fructum. Quid enim querat sibi, qui nullius eget? dominus conseruat eum, et viuificat eum, et beatum facit eum in gloria, nihil illi deerit, in loco pascue collocato. Hec dies gloriose migrationis eius, dies letitie cordis eius exultemus et letemur in ea.

℔ *Ad laudes.*

*Antiphona.* Domine, quinque talenta tradidisti mihi, ecce alia quinque superlucratus sum.

℔ *Si fuerit abbas. Oratio.*

INtercessio nos quesumus domine beati N. abbatis commendet: vt quod nostris meritis non valemus eius patrocinio assequamur per.

℔ *Si fuerit confessor tantum. Oratio.*

DEus, qui nos beati, N. confessoris tui annua solennitate letificas, concede propitius, vt cuius natalitia colimus, etiam actiones imitemur: per.

*Ad vesperas. Hymnus.*

ISte confessor [1]domini sacratus,[1] *vt supra in confessore pontifice.*

*Antiphona.* Hic vir despiciens mundum, et terrena triumphans diuitias celo condidit ore et[2] manu.

*Commune virginum.*

℔ *Ad matutinum.*

*Inuitatorium.* Regem virginum dominum venite adoremus.

*Hymnus [1]ad matutinum.[1]*

VIrginis proles opifexque matris, Virgo quem gessit, peperitque virgo, Virginis festum canimus tropheum Accipe votum.

Hec tua virgo duplici beata Sorte dum gestit fragilem domare Cor oris sexum, domuit Cruentum Corpore seclum.

Vnde nec mortem, nec amica mortis Seua penarum genera pauescens, Sanguine fuso meruit secreta[3] Scandere celi.

Huius obtentu deus alme nostris Parce iam culpis vitia remittens. Quo tibi puri resonemus almum Pectoris Hymnum.

Gloria patri, geniteque proli, Et tibi compar vtriusque semper Spiritus alme deus vnus omni Tempore secli. Amen.

*Pro vna virgine antiphona.* Hec est virgo sapiens: et vna de numero prudentium.

[1]—[1] *om.* 39. 41. [2] *om.* 39. 41. [3] superna: 39. 41.

Digitized by Google

*Pro pluribus. virginibus antiphona.* Prudentes virgines aptate vestras lampades : ecce sponsus veniet,[1] exite obuiam ei.

*Lectio iij secundum Mattheum.*

IN illo tempore : Dixit Iesus discipulis suis parabolam hanc. Simile est regnum celorum decem virginibus que accipientes lampades suas exierunt obuiam sponso et sponse. Et reliqua.

℔ *Homilia sancti Gregorij pape.*

SEpe vos fratres charissimi admoneo praua opera fugere: mundi huius inquinamenta deuitare. Sed hodierna sancti euangelij lectione compellor dicere, vt et[2] bona que agitis cum magna cautela teneatis, ne per hoc quod a[3] vobis rectum geritur, fauor aut humana gratia requiratur. Ne appetitus laudis subrepat, et quod foris ostenditur, intus a mercede euacuetur. Ecce enim redemptoris voce decem virgines et omnes dicuntur virgines: et tamen intra beatitudinis ianuam non omnes recepte sunt. Quia earum quedam dum de virginitate sua gloriam foris expetunt in vasis suis oleum habere noluerunt. Sed prius querendum nobis est quid sit celorum regnum, aut cur decem virginibus comparetur, que etiam virgines prudentes et[4] fatue dicantur Cum enim celorum regnum constat, quia reproborum nullus ingreditur, etiam fatuis virginibus cur simile esse perhibetur ? Sed sciendum nobis est : quod sepe in sacro eloquio regnum celorum presentis temporis ecclesia dicitur de quo in alio loco dominus dicit : Mittet filius hominis angelos suos : et colligent de regno eius omnia scandala neque enim in illo regno beatitudinis, in quo pax summa est, inueniri scandala potuerunt que colligantur.

℔ *Alia*[5] *.iij. lectio ex Ecclesiastico.*

CONfitebor tibi domine rex et collaudabo te . . . . Laudabit vsque ad mortem anima mea dominum, quoniam eruis sustinentes te, et liberas eos de manu angustie Domine deus noster.

℔ *Ad laudes.*

*Pro vna virgine antiphona.* Hec est virgo sapiens, quam dominus vigilantem inuenit.

℔ *Pro pluribus virginibus*[6] *antiphona.*

Adducentur regi virgines post eam, proxime eius offerentur tibi.

[1] venit : 39. etc.
[2] *om.* 43.
[3] *om.* 41.
[4] quae : *add.* 38. 39. 41.
[5] [li. :-8. 12.]
[6] *om.* 39. etc.

Digitized by Google

¶ *Si fuerit virgo*[2] *martyr.*[1] *Oratio.*

INdulgentiam nobis quesumus domine beata .N. virgo et martyr imploret, que tibi grata semper extitit et merito castitatis, et tue professione virtutis : Per.

¶ *Si fuerit virgo tantum. Oratio.*

EXaudi nos deus salutaris noster, vt sicut de beate N. festiuitate gaudemus: ita pie deuotionis erudiamur affectu: per.

¶ *Pro pluribus virginibus.*[3] *Oratio.*

DA nobis quesumus domine deus noster : sanctarum virginum et martyrum tuarum .N. et .N. palmas incessabili veneratione venerari : vt quas digna mente non possumus celebrare, humilibus saltem frequentemus obsequijs : Per.

¶ *Notandum quod si fuerint virgines tantum et non martyres omittitur in predicta oratione*, et martyrum.

¶ [4]*Ad vesperas*[4] *hymnus.*

IEsu corona virginum : Quem mater illa concipit Que sola virgo parturit, Hec vota clemens accipe.

Qui pascis inter lilia Septus coronis[5] virginum Sponsas decorans gloria, Sponsisque reddens premia.

Quocunque pergis virgines Sequuntur atque laudibus : Post te canentes cursitant, Hymnosque dulces personant.

Te deprecamur largius, Nostris adauge mentibus, Nescire prorsus omnia corruptionis vulnera.

Laus, honor, virtus gloria deo patri et filio, Sancto simul paracleto. In seculorum secula. Amen.

¶ *Pro vna virgine.*

*Antiphona.* Veni sponsa Christi, accipe coronam, quam tibi dominus preparauit in eternum.

¶ *Pro pluribus virginibus.*[6]

*Antiphona.* Gloriose virgines venite, accipite coronas quas dominus preparauit vobis in eternum.

¶ *Commune*[7] *sancte nec virginis nec martyris. Item martyris tantum.*

*Ad matutinum. Inuitatorium.*

Laudemus deum nostrum in confessione beate N.

[1]—[1] *om.* 43. 63. [2] *et: add.* 39. 41.
[3] *om.* 43. etc. [4]—[4] *om.* 39. 41.
[5] coreis: 63. choreis: 64. [6] *om.* 39. etc. [7] *vnius: ada.* 39. 41.



Digitized by Google

*Hymnus.*

HUius obtentu deus alme nostris Parce iam culpis vicia remittens, Quo tibi puri resonemus almum Pectoris hymnum.

Gloria patri geniteque proli, Et tibi compar vtriusque semper Spiritus alme deus vnus omni Tempore secli. Amen.

*Antiphona.* Hec est, que nesciuit thorum in delicto, habebit fructum in respectione animarum sanctarum.

℣ *Tertia lectio. Ex Ecclesiastico.*[1]

DOmine deus meus. Exaltasti super terram ... et laudem dicam nomini tuo domine deus noster.

℣ *Ad laudes.*

*Antiphona.* Ista est speciosa inter filias Ierusalem.

*Oratio.*

EXaudi nos Deus salutaris noster : vt sicut de beate N. festiuitate gaudemus : ita pie deuotionis erudiamur affectu : Per.

℣ *Ad vesperas. Hymnus.*

Huius obtentu *vt supra.*

*Antiphona.* In odorem vnguentorum tuorum currimus, adulescentule dilexerunt te nimis.[2]

[1] [li. 13–17.]

[2] ℣ *Finis communis Sanctorum : add.* 39. 41. Finis : *add.* 60.

Digitized by Google

## ¶ OFFICIUM[1]

### BEATE VIRGINIS[2] MARIE.

¶ *Notandum quod in omnibus sabbatis totius anni fit officium de beata virgine*[3] *modo infrascripto, preterquam in sabbatis quadragesime, et in sabbatis occurrentibus quando fit officium de aliqua octaua, et in sabbatis in quibus inciderit aliquod festum duplex. Excipitur etiam sabbatum in quo inciderit vigilia natiuitatis domini aut vigilia Epiphanie.*

¶ *Notandum preterea quod festa simplicia in sabbatis occurrentia, etiam si habuerint propriam lectionem omittuntur, et fit tantum commemoratio de eis in fine prime, vt supra in dominica prima aduentus explicatum est. Et similiter omittuntur tertie lectiones occurrentes in calendario ex epistolis.*

¶ *Sciendum est autem quod in singulis horis omnia dicuntur vt in alijs diebus preter infrascripta.*

¶ *In aduentu, Ad matutinum.*

*Inuitatorium.* Aue Maria, gratia plena, dominus tecum.

*Hymnus.*

QVem terra, ponthus ethera Colunt, adorant predicant Trinam regentem machinam Claustrum marie baiulat.

Cui luna,[4] sol, et omnia Deseruiunt per tempora : Perfusa celi gratia gestant puelle viscera.

Beata mater munere, Cuius supernus artifex, Mundum pugillo continens, Ventris sub arca clausus est.

Beata celi nuncio, Fecunda sancto spiritu, Desideratus gentibus Cuius per aluum fusus est.

Maria mater gratie, Mater misericordie Tu nos ab hoste protege : Et hora mortis suscipe.

Gloria tibi domine, Qui natus es de virgine, cum patre et sancto spiritu, In sempiterna secula. Amen.

*Antiphona.* Angelus domini nuntiauit Marie : et concepit de spiritu sancto. Halleluia.

¶ *Ad tertiam lectionem*[5] *benedictio.*

Per virginem matrem concedat nobis dominus salutem et pacem. ℟[6] Amen.

[1] *Sabbatinum : add.* 39. 41.
[2] *om.* 39. 41.
[3] *Maria :* 39. 41.
[4] *om.* 41.
[5] *lectio.* 60.
[6] *om.* 60.



Digitized by Google

℔ *Lectio .iij.*[1]

MIssus est angelus Gabriel a deo in ciuitatem Galilee . . . Ecce ancilla domini, fiat mihi secundum verbum tuum.

℔ *Post tertiam lectionem semper dicitur* Te deum laudamus *etc.*[2]

*Ad laudes.*

*Antiphona.* Spiritus sanctus in te descendet Maria: ne timeas, habebis in vtero filium dei. Halleluia.

*Oratio.*

DEus, qui de beate Marie virginis vtero: verbum tuum angelo nuntiante carnem suscipere voluisti: presta supplicibus tuis: vt, qui vere eam genitricem dei credimus: eius apud te intercessionibus adiuuemur: per.

*Ad vesperas hymnus.*

AVe maris stella, Dei mater alma: Atque semper virgo, Felix celi porta.

Sumens illud aue Gabrielis ore, Funda nos in pace, Mutans nomen Eue.

Solue vincla reis, Profer lumen cecis: Mala nostra pelle, Bona cuncta posce.

Monstra te esse matrem, Sumat per te preces: Qui pro nobis natus, Tulit esse tuus.

Virgo singularis, Inter omnes mitis: Nos culpis solutos Mites fac, et castos.

Vitam presta puram: Iter para tutum: Vt videntes Iesum, semper colletemur.

Sit laus deo patri, summo Christo decus: Spiritui sancto tribus[3] honor vnus. Amen.

*Antiphona.* Ecce ancilla domini, fiat mihi secundum verbum tuum.

℔ *Post aduentum reliquo anni tempore.*

*Ad matutinum. Inuitatorium.* Aue Maria[4] gratia plena, dominus tecum.[4]

*Hymnus.*

OGloriosa domina, Excelsa super[5] sydera, Qui te creauit prouide: Lactasti sacro vbere.

Quod Eua tristis abstulit, Tu reddis almo germine: Intrent vt astra flebiles, Celi fenestra facta es.

[1] [Luc. i. 26–38.] [2] [*See* p. 393.] [3] trinus: 39. 43. 49. 60. 61. 64.
[4]—[4] *om.* 63. [5] supra: 39. 41. 43. 44. 49. 60. 61. 64.

Digitized by Google

**Tu** regis alti ianua, Et porta lucis fulgida: Vitam datam per **virginem** Gentes redempte plaudite.

**Maria** mater gratie, [1]Mater misericordie, Tu nos ab hoste **protege**: Et hora mortis suscipe.

**Gloria** tibi domine, Qui natus es de virgine, cum patre, et **sancto** spiritu in sempiterna secula. Amen.[1]

*Antiphona.* Benedicta tu in mulieribus et benedictus fructus **ventris** tui.

℣ *Ad .iij. lectionem benedictio.* Per virginem matrem. *vt supra.*

℣ *Tertia lectio, legenda est vna ex infrascriptis secundum varietatem temporum.*

℣ *Post octauam*[2] *epiphanie vsque ad quadragesimam dicitur vna ex duabus proxime infrascriptis, quam quisque maluerit.*

℣ *Ex Ecclesiastico.*[3]

**IN** omnibus requiem quesiui et in hereditate domini morabor ... ... quasi myrrha electa dedi suauitatem odoris.

*Alia .iij. lectio ex Ecclesiastico.*[4]

**EGo** quasi vitis fructificaui suauitatem odoris ... ... Qui elucidant me, vitam eternam habebunt.

*Post octauam pasche vsque ad finem mensis Maij. .iij. lectio ex sermone sancti Augustini.*

**O** Beata Maria quis tibi digne valeat iura gratiarum, ac laudum preconia rependere, que singulari tuo assensu mundo inccurristi[5] perdito? Quas tibi laudes fragilitas humani generis persoluat que solo tuo commertio recuperandi aditum inuenit? Accipe itaque quascunque exiles, quascunque meritis tuis impares gratiarum actiones, et cum susceperis vota, culpas nostras orando excusa. Admitte nostras preces intra sacrarium[6] exauditionis, et reporta nobis antidotum reconciliationis. Sit per te excusabile, quod per te ingerimus, fiat impetrabile, quod fida mente poscimus. Accipe quod offerimus, redona quod rogamus, excusa quod timemus, quia tu es spes vnica peccatorum: per te speramus veniam delictorum, et in te beatissima nostrorum est expectatio premiorum. Sancta Maria succurre miseris, iuua pusillanimes, refoue flebiles, ora pro populo, interueni pro clero, intercede pro deuoto femineo sexu. Sentiant omnes tuum iuuamen quicunque celebrant tuam commemorationem.

[1]—[1] *vt supra in aduentu*: 39. 41.
[2] *octauas*: 60.
[3] *Cap.* 24: *add.* 60. 61. 63. 64. 66. [xxiv. 11–20.]
[4] [xxiv. 23–31.] Cap. 24: *add.* 61. 63. 64. 66. *Ibidem*: *add.* 60.
[5] incurristi: 38. succurristi: 39. etc.
[6] tue: *add.* 41.

Digitized by Google

¶ *In mensibus Iunij et Iulij. Tertia lectio ex sermone sancti Bernardi.*

ADuertistis fratres quoniam virgo regia ipsa est via, per quam saluator aduenit, procedens ex ipsius vtero tanquam sponsus de thalamo suo: Tenentes ergo hanc viam studeamus dilectissimi ad ipsum per eam ascendere, qui per ipsam ad nos descendit, per eam venire in gratiam ipsius, qui per eam in nostram miseriam venit. Per te accessum habeamus ad filium o benedicta inuentrix gratie, genitrix vite, mater salutis, vt per te nos suscipiat, qui per te datus est nobis. Excuset apud ipsum integritas tua culpam nostre corruptionis, et humilitas deo grata nostre veniam impetret vanitatis. Copiosa charitas tua nostrorum cooperiat multitudinem peccatorum, et fecunditas gloriosa fecunditatem nobis conferat meritorum. Domina nostra, mediatrix nostra, aduocata nostra tuo filio nos reconcilia, tuo filio nos commenda, tuo nos filio representa. Fac o benedicta per gratiam, quam inuenisti, per prerogatiuam, quam meruisti, per misericordiam quam peperisti,[1] vt qui te mediante fieri dignatus est particeps infirmitatis, et miserie nostre te quoque intercedente participes faciat nos glorie, et beatitudinis sue Iesus christus filius tuus dominus noster, qui est super omnia benedictus in secula. amen.

*In mense Augusto .iij. lectio ex sermone sancti Augustini.*

LOquamur aliquid fratres in laudibus sacratissime virginis Marie. Sed quid nos tantilli quid actione pusilli, quid in eius laudibus referemus? Cum et si omnium nostrum membra verterentur in linguas, eam laudare sufficeret nullus? Altior celo est de qua loquimur, abysso profundior, cui laudes dicere conamur. Hec est enim que sola meruit mater, et sponsa vocari. Hec prime matris damna resoluit. Hec homini perdito redemptionem adduxit. Mater enim generis nostri penam intulit mundo, genitrix domini nostri salutem edidit mundo. Auctrix peccati Eua, auctrix meriti Maria Eua occidendo obfuit. Maria viuificando profuit. Illa percussit, ista sanauit. Hec enim mirabili, atque inestimabili modo omnium rerum, et suum peperit saluatorem. Que hec virgo tam sancta, ad quam venire dignaretur Spiritus sanctus? Que tam speciosa, vt eam deus sibi eligeret sponsam? Que tam casta, vt esse posset virgo post partum? Hec est dei templum, fons ille signatus, et porta in domo dei clausa. Ad hanc namque spiritus sanctus descendit, hanc virtus altissimi obumbrauit. Hec est immaculata coitu, fecunda partu, virgo lactans, angelorum et hominum cibum nutriens. Merito namque[2] beata singulari a

[1] reperisti: 60. [2] itaque: 39. 41.

Digitized by Google

nobis preconio extollitur, que singulare commertium mundo prebuit. Denique tantum se ad celi fastigia subleuauit, vt verbum in principio apud deum de superna celi arce susciperet. O felix Maria, et omni laude dignissima. O virgo dei genitrix gloriosa O sublimis puerpera, cuius visceribus author celi terreque committitur.

*In mense Septembri .iij. lectio sermo sancti Bernardi.*

SIgnum magnum apparuit in celo, mulier amicta sole et luna sub pedibus eius: et in capite eius corona stellarum duodecim. Vehementer quidem nobis dilectissimi vir vnus et mulier vna nocuere: sed gratias[1] deo[2] per vnum nihilominus virum: et[3] mulierem vnam omnia restaurantur: nec sine magno fenore gratiarum. Neque enim sicut delictum, ita et donum: sed excedit damni estimationem beneficij magnitudo Sic nimirum prudentissimus et clementissimus artifex: quod quassatum fuerat non confregit sed vtilius omnino refecit: vt videlicet nobis nouum formaret Adam ex veteri: et Euam transfunderet in Mariam. Et quidem sufficere poterat Christus, siquidem et nunc omnis sufficientia nostra ex eo est: sed nobis bonum non erat esse hominem solum. Congruum magis, vt adesset nostre reparationi sexus vterque quorum corruptioni neuter defuisset. Fidelis plane et potens mediator dei et hominum: homo Christus Iesus: sed diuinam in eo reuerentur homines maiestatem. Opus est enim mediatore ad mediatorem istum nec alter nobis vtilior quam Maria. Crudelis nimirum Eua per quam serpens antiquus pestiferum etiam ipsi viro virus infudit: sed fidelis Maria que salutis antidotum et viris et mulieribus propinauit. Illa enim ministra seductionis: hec propiciationis. Illa suggessit preuaricationem: hec iniecit redemptionem.

¶ *In mense Octobri. Tertia lectio ex eodem sermone.*

AMplexamur[4] Marie vestigia fratres mei: et deuotissima supplicatione beatis illius pedibus prouoluamur. Teneamus eam: nec dimittamus donec benedixerit nobis. Potens est enim. Nempe vellus est medium inter rorem et aream: mulier inter solem et lunam Maria inter Christum et ecclesiam constituta. Sed forte miraris non tam vellus opertum rore, quam amictam sole mulierem. Magna siquidem familiaritas: sed mira omnino vicinitas solis et mulieris. Quomodo enim in tam vehementi feruore tam fragilis natura subsistit? Merito quidem admiraris moyses sancte et curiosius desideras intueri. Veruntamen solue calciamenta de pedibus tuis: et inuolucra

[1] gratia: 44. 49.
[2] Dei: 49.
[3] per: *add.* 43. 61.
[4] Amplectamur: 38. etc.

Digitized by Google

pone carnalium cogitationum, si accedere concupiscis. Vado[1] (inquit) et videbo visionem hanc magnam. Magna plane visio, rubus ardens sine combustione magnum signum: mulier illesa manens amicta sole. Non est rubi natura opertum vndique flammis, manere nihilominus incombustum: non mulieris potentia vt sustineat solis amictum. Non est virtutis humane: sed nec angelice quidem: sublimior quedam necessaria est. Spiritus sanctus (inquit) superueniet in te. Et tanquam respondeat illa. Quoniam spiritus est deus: et deus noster ignis consumens est. Virtus (ait) non mea, non tua: sed altissimi obumbrabit tibi. Nihil itaque mirum si sub tali obumbraculo talis etiam a muliere sustineatur amictus.

¶ *In mense Nouembri vsque ad aduentum.*
*.iij. lectio ex eodem sermone.*

MIhi sane singularis rutilat fulgor: primo quidem in Marie generatione: secundo in angelica visitatione: tertio in spiritus superuentione: quarta in filij dei inenarrabili conceptione. Sic et in his quoque sidereum plane irradiat decus: quod virginitatis primiceria: quod sine corruptione fecunda: quod sine grauamine grauida quod sine dolore puerpera. Nihilominus etiam speciali quodam splendore in Maria corruscant mansuetudo pudoris, deuotio humilitatis: magnanimitas credulitatis: martyrium cordis. Vestre quidem sedulitatis erit singula queque diligentius intueri. Nos interim satisfecisse videbimur, si breuiter ea[2] potuerimus[3] demonstrare. Quod ergo sidereum micat in generatione Marie? Plane quod ex regibus orta, quod ex semine Abrahe, quod generosa ex stirpe Dauid, si id parum videtur: adde quod generationi illi ob singulare priuilegium sanctitatis, diuinitus noscitur esse concessa: quod longe ante eisdem patribus celitus repromissa: quod mysticis prefigurata miraculis: quod oraculis prenunciata propheticis. Hanc enim sacerdotalis virga dum sine radice floruit: hanc Gedeonis vellus dum in medio sicce aree maduit: hanc in Ezechielis visione orientalis portaque nulli vnquam patuit presignabat. Hanc denique pre ceteris Isaias nunc virgam de radice Iesse orituram promittebat nunc euidentius virginem parituram. Merito signum hoc magnum in celo apparuisse scribitur: quod tanto ante de celo noscitur fuisse promissum. Dominus (ait) ipse dabit vobis signum. Ecce virgo concipiet. Magnum profecto signum dedit: quia et magnus ipse qui dedit.

¶ [4]*Ad laudes.*

*Antiphona.* Beata dei genitrix maria virgo perpetua templum domini, sacrarium spiritus sancti sola sine exemplo placuisti

[1] Vadam: 39. 41. 63.
[2] pro omnibus: *add.* 39.
[3] poterimus: 38.
[4]—[4] *om.* 60.

Digitized by Google

domino nostro[1] Iesu Christo ora pro populo, interueni pro clero, intercede pro devoto femineo sexu.[4]

*Oratio.*

BEate, et gloriose, semperque virginis Marie quesumus domine intercessio gloriosa nos protegat: et ad vitam perducat eternam. Per dominum nostrum.

℔ *Ad vesperas.*

*Hymnus.* Aue maris stella etc. *vt supra.*

*Antiphona.* Beata mater, et innupta[2] virgo gloriosa regina mundi intercede pro nobis ad dominum.[3]

*Canticum Sanctorum Ambrosij et Augustini transmutatum in laudem gloriose Virginis Marie dicendum in Officio Sabbatino post Lectiones.*

TE matrem Dei laudamus, te Mariam virginem confitemur.

Te eterni patris sponsam, omnis terra veneratur.

Tibi omnes angeli, et archangeli, tibi omnes principatus, humiliati seruiunt.

Tibi omnes potestates, et superne virtutes, tibi omnes cælorum dominationes obediunt.

[1] *om.* 41.

[2] intacta: 63.

[3] *Some editions, amongst which are* 43. 66. *here insert the Bonaventuran* Te Deum *with a rubric at its head as below.*

Digitized by Google

Tibi omnes Troni, Cherubin, et seraphin, exultantes assistunt.

Te cuncta angelica, creatura delectabili voce, proclamat.

Sancta. Sancta. Sancta Maria, mater Dei, et virgo.

Pleni sunt cæli et terra, maiestatis gloriæ, fructus ventris tui.

Te gloriosus apostolorum chorus, creatoris matrem collaudat.

Te laudabilis numerus prophetarum virginem Deum parituram, predixerat.

Te martyrum cetus, beatorum Christi genetricem glorificat.

Te gloriosus exercitus confessorum, totius trinitatis, templum appellat.

Te amabilis chorea, virginum sanctarum, tue virginitatis et humilitatis exemplum, predicat.

Te tota cælestis curia, cælorum reginam, honorat.

Te per vniuersum mundum, sancta ecclesia, inuocando, celebrat matrem, diuine maiestatis.

Venerandam te veram, regis cælestis puerperam, te sanctam quoque, dulcem et piam.

Tu angelorum domina, tu paradisi ianua, tu scala regni cælestis, tu regis gloriæ thalamus.

Tu arca pietatis et gratiæ, tu vena es misericordie.

Tu refugium peccatoris, tu es mater saluatoris.

Tu ad liberandum exulem hominem, Dei filium suscepisti, in vterum.

Tu cum filio tuo sedes, in gloriam patris.

Tu ipsum pro nobis roga, O domina, qui nos ad iudicandum, est venturus.

Te ergo poscimus seruulis tuis subueni, qui precioso sanguine filii tui, redempti sumus.

Eterna fac pia virgo Maria, cum seruis tuis gloria, præmiari.

Salua nos populum seruorum tuorum domina, vt scimus participes hæreditatis tuæ.

Et rege nos, et extolle nos, vsque in æternum.

Per singulos dies, O domina Maria, te salutamus.

Et laudare te cupimus in æternum, deuota mente et voce.

Dignare dulcis Maria, nunc et semper sine delicto, nos conseruare.

Miserere nostri pia, miserere nostri.

Fiat misericordia tua magna nobiscum, quia Maria in te confidimus.

In te dulcis Maria speramus, vt nos defendas in eternum.

Digitized by Google

## ¶ SEPTEM PSALMI

*penitentiales.*

¶ *Notandum, quod infrascripti septem psalmi cum letania et orationibus dicuntur in feria quarta cinerum, et in quibusdam sextis ferijs quadragesime vt in eis adnotatur.*

*Antiphona.* Ne reminiscaris domine delicta nostra: vel parentum nostrorum: neque vindictam sumas de peccatis nostris.

*ps.*[1] Domine ne in furore[2] fo. 29.
*ps.*[3] Beati quorum remissa fo. 22.
*ps.*[4] Domine ne in furore[5] fo. 25.
*ps.*[6] Miserere mei deus[2] fo. 45.
*ps.*[7] Domine exaudi orationem[2] fo. 56.
*ps.*[8] De profundis clamaui fo. 57.
*ps.*[9] Domine exaudi orationem[5] fo. 17.

KYrie eleison. Christe eleison. Christe audi nos. Christe exaudi nos.
Pater de celis deus, miserere nobis.
Fili redemptor mundi deus, miserere nobis.
Spiritus sancte Deus, miserere nobis.
Sancta trinitas vnus deus miserere nobis.
Sancta Maria, ora.
Sancta dei genitrix, ora.
Sancta virgo virginum, ora.
Sancte Michael, ora.
Sancte Gabriel, ora.
Sancte Raphael, ora.
Omnes sancti angeli, et archangeli, orate pro nobis.
Omnes sancti beatorum spirituum ordines, orate pro nobis.
Sancte Ioannes Baptista. ora.
Omnes sancti patriarche et prophete, orate pro nobis.
Sancte Petre ora.
Sancte Paule ora.
Sancte Andrea ora.
Sancte Iacobe ora.

[1] [vi.] 60. 63. *print psalms in full.* [2] *j. add.* 39. 41. [3] [xxxi.
[4] [xxxvii.] [5] *ij: add.* 39. 41. [6] [l.]
[7] [ci.] [8] [cxxix.] [cxlii.]

Digitized by Google

Sancte Ioannes ora.
Sancte Iacobe ora.
Sancte Philippe ora.
Sancte Thoma ora.
Sancte Bartholomee[1] ora.
Sancte Matthee ora.
Sancte Simon ora.
Sancte Thaddee ora.
Sancte Mathia ora.
Sancte Barnaba ora.
Sancte Luca ora.
Sancte Marce ora.
Omnes sancti apostoli, et euangeliste, orate pro nobis.
Omnes sancti discipuli domini, orate pro nobis.
Omnes sancti innocentes orate pro nobis.
Sancte Stephane ora.
Sancte Laurenti[2] ora.
Sancte Vincenti ora.
Sancte Fabiane ora.
Sancte Sebastiane ora.
Sancti Ioannes, et Paule orate pro nobis.
Sancti Cosma, et Damiane orate pro nobis.
Sancti Geruasi et Prothasi orate pro nobis.
Omnes sancti martyres, orate pro nobis.
Sancte Siluester ora.
Sancte Gregori ora.
Sancte Augustine ora.
Sancte Ambrosi ora.
Sancte Hieronyme ora.
Sancte Martine ora.
Sancte Nicolae ora.
Omnes sancti pontifices et confessores, orate pro nobis.
Omnes sancti doctores orate.
Sancte Antoni ora.
Sancte Benedicte ora.
Sancte Francisce ora.
Sancte Dominice ora
Sancte Bernarde ora.
Omnes sancti Monachi, et eremite, orate pro nobis.
Omnes sancti sacerdotes, et leuite, orate pro nobis.
Sancta maria magdalena ora.
Sancta Agnes ora.
Sancta Lucia ora.
Sancta Cecilia ora.

[1] Bartholmaee : 38.

[2] Laurentii : 38.

Digitized by Google

Sancta Agatha ora.
Sancta Catherina[1] ora.
Omnes sancte virgines, et vidue, orate pro nobis.
Omnes sancti et sancte dei intercedite pro nobis.
Propitius esto parce nobis domine.
Propitius esto, exaudi nos domine.
Ab omni malo, libera nos domine.
Ab omni peccato libera nos domine.
Ab ira tua, libera nos domine.
A subitanea et improuisa morte, libera nos domine.
Ab insidijs diaboli, libera nos domine.
Ab ira, et odio, et omni mala voluntate, libera nos domine.
A spiritu fornicationis, libera nos domine.
A fulgure, et tempestate, libera nos domine.
A morte perpetua libera nos domine.
Per mysterium sancte incarnationis tue, libera nos domine.
Per aduentum tuum, libera nos domine.
Per natiuitatem tuam, libera nos domine.
Per baptismum et sanctum ieiunium tuum, libera nos domine.
Per crucem et passionem tuam, libera nos domine.
Per mortem, et sepulturam tuam libera nos domine.
Per sanctam resurrectionem tuam, libera nos domine.
Per admirabilem ascensionem tuam, libera nos domine.
Per aduentum spiritus sancti paracleti, libera nos domine.
In die iudicij, libera nos domine.
Peccatores, te rogamus audi nos.
Vt nobis parcas, te rogamus audi nos.
Vt nobis indulgeas, te rogamus audi nos.
Vt ad veram penitentiam nos perducere digneris, te rogamus audi nos.
Vt ecclesiam tuam sanctam regere, et conseruare digneris, te rogamus audi nos.
Vt domnum[2] apostolicum, et omnes ecclesiasticos ordines in sancta religione conseruare digneris, te rogamus audi nos.
Vt inimicos sancte ecclesie humiliare digneris, te rogamus audi nos.
Vt regibus et principibus Christianis pacem, et veram concordiam dignare[3] digneris, te rogamus audi nos.
Vt cuncto populo Christiano pacem et vnitatem largiri digneris, te rogamus audi nos.
Vt nosmetipsos in tuo sancto seruitio confortare et conseruare digneris. te rogamus audi nos.

[1] *Thus also* 38. Catharina : 39. etc.
[2] dominum : 39. 43. donum : 44. 49. 60. 61. 64. 66.
[3] donare : 39. etc.

Digitized by Google

Vt mentes nostras ad celestia desideria erigas, te rogamus audi nos.

Vt omnibus benefactoribus nostris sempiterna bona retribuas, te rogamus audi nos.

Vt animas nostras, fratrum propinquorum, et benefactorum nostrorum ab eterna damnatione eripias, te rogamus audi [nos].

Vt fructus terre dare, et conseruare digneris, te rogamus audi [nos].

Vt omnibus fidelibus defunctis requiem eternam donare digneris, te rogamus audi nos.

Vt nos exaudire digneris te rogamus audi nos.

Fili dei, te rogamus audi nos.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, parce nobis domine.

Agnus dei, qui tollis peccata mundi, exaudi nos domine.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi : miserere nobis.

Christe audi nos. Christe exaudi nos.

Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleyson.

Pater noster. Et ne nos inducas in tentationem.

℟. Sed libera nos a malo.

## ℣ *Psalmus.*

DEus in adiutorium meum intende : domine ad adiuuandum me festina.

Confundantur, et reuereantur qui querunt animam meam.

Auertantur retrorsum et erubescant, qui volunt mihi mala.

Auertantur statim erubescentes, qui dicunt mihi : Euge, euge.

Exultent, et letentur in te omnes, qui querunt te : et dicant semper magnificetur dominus, qui diligunt salutare tuum.

Ego vero egenus, et pauper sum deus adiuua me.

Adiutor meus, et liberator meus es tu : domine ne moreris.

Gloria patri. Sicut erat in *etc.*

*Versiculus.* Saluos fac seruos tuos.

℟. Deus meus sperantes in te.

*Versiculus.* Esto nobis domine turris fortitudinis.

*Responsorium.* A facie inimici.

℣. Nihil proficiat inimicus in nobis.

℟. Et filius iniquitatis non apponat nocere nobis.

℣. Domine non secundum peccata nostra facias nobis.

℟. Neque secundum iniquitates nostras retribuas nobis.

℣. Oremus pro pontifice nostro.

℟. Dominus conseruet eum, et viuificet eum : et beatum faciat eum in terra : et non tradat eum in animam inimicorum eius.

℣. Oremus pro benefactoribus nostris.

Digitized by Google

℟. Retribuere dignare domine omnibus nobis bona facientibus propter nomen tuum vitam eternam. Amen.

℣. Oremus pro fidelibus defunctis.

℟. Requiem eternam dona eis domine : et lux perpetua luceat eis. Requiescant in pace. ℟. Amen.

℣. Pro fratribus nostris absentibus.

℟. Saluos fac seruos tuos deus meus sperantes in te.

℣. Mitte eis domine auxilium de sancto.

℟. Et de Sion tuere eos.

℣. Domine exaudi orationem meam.

℟. Et clamor meus ad te veniat.

Oremus. *Oratio.*

DEus cui proprium est misereri semper, et parcere, suscipe deprecationem nostram : et[1] nos et omnes famulos tuos, quos delictorum catena constringit : miseratio tue pietatis absoluat.

*Oratio.*

EXaudi quesumus domine supplicum preces : et confitentium tibi parce peccatis : vt pariter [2]nobis indulgentiam[2] tribuas benignus, et pacem.

*Alia*[3] *oratio.*

INeffabilem nobis domine misericordiam tuam clementer ostende, vt simul nos et a peccatis omnibus exuas : et a penis quas pro his meremur : eripias.

*Oratio.*

DEus, qui culpa offenderis, penitentia placaris : preces populi tui supplicantis propitius respice : et flagella tue iracundie, que pro peccatis nostris meremur, auerte.

*Oratio.*

OMnipotens sempiterne deus miserere famuli tui pape nostri : et dirige eum secundum tuam clementiam in viam salutis eterne : vt te donante tibi placita cupiat, et tota virtute proficiat.[4]

*Oratio.*

DEus a quo sancta desideria, recto[5] consilia, et iusta sunt opera : da seruis tuis illam, quam mundus dare non potest pacem : vt et corda nostra mandatis tuis dedita : et hostium sublata formidine, tempora sint tua protectione tranquilla.

[1] vt : 39. 41. 49. 60. 63.
[2—2] nobis et indulgentiam : 38. indulgentiam nobis : 39.
[3] *om.* 39. 41.
[4] perficiat : 39. 41. 44. 49. 60. 61. 63. 64.
[5] recta : 38. etc.

Digitized by Google

*Oratio.*

VRe igne sancti spiritus renes nostros, et cor nostrum domine: vt tibi casto corpore seruiamus : et mundo corde placeamus.

*Oratio.*

FIdelium deus omnium conditor, et redemptor, animabus famulorum, famularumque tuarum remissionem cunctorum tribue peccatorum : vt indulgentiam quam semper optauerunt: pijs supplicationibus consequantur.

*Oratio.*

ACtiones nostras quesumus domine aspirando preueni : et adiuuando prosequere : vt cuncta nostra oratio, et operatio a te semper incipiat : et per te cepta finiatur.

*Oratio.*

OMnipotens sempiterne deus qui viuorum dominaris simul et mortuorum, omniumque misereris : quos tuos fide et opere futuros esse prenoscis : te supplices exoramus, vt pro quibus effundere preces decreuimus quosque vel presens seculum adhuc in carne retinet, vel futurum iam exutos corpore suscepit : intercedentibus omnibus sanctis tuis pietatis tue clementia omnium delictorum suorum veniam consequantur. Per dominum nostrum Iesum Christum filium tuum : qui tecum viuit, et regnat in vnitate spiritus sancti deus : per omnia secula seculorum. *Responsorium.* Amen.

*Versus.* Benedicamus domino.

*Responsorium.* Deo gratias.

*Versus.* Fidelium anime per misericordiam Dei requiescant in pace. *Responsorium.* Amen.

Digitized by Google

## ¶ OFFICIUM

### *defunctorum.*

¶ *Sciendum quod officium defunctorum dicitur tantum in crastino omnium sanctorum, et in quibusdam sextis ferijs quadragesime, vt*[1] *suis locis adnotatur. Aduertendum tamen quod in crastino omnium sanctorum dicuntur vespere cum matutino et laudibus, vt ibi videbis,*[2] *in sextis autem ferijs predictis non dicuntur vespere, sed tantum matutinum cum suis laudibus.*

¶ *Notandum preterea quod antiphone dicuntur integre in principio et in fine, quemadmodum in festis duplicibus.*

¶ *Vespere omnibus alijs pretermissis absolute incipiuntur ab antiphona infrascripta.*

*Antiphona.* Collocet eos dominus cum principibus populi sui.

*Deinde dicuntur tres infrascripti*[3] *psalmi.*[4]

Dilexi quoniam[5] *fo.* 16.

Ad dominum cum tribularer[6] *fo.* 33.

De profundis clamaui[7] *fo.* 57.

*Quibus adiungitur canticum.* Magnificat *fol.* 9.

¶ *Sciendum est autem quod in officio defunctorum in fine cuiuslibet psalmi dicitur versus.* Requiem eternam dona eis domine. ℟.[8] Et lux perpetua luceat eis.

*Finito cantico* Magnificat *repetitur antiphona suprascripta.*

*Deinde dicitur* Pater noster. *Versus.* Et ne nos.

Sed libera nos a malo.

℣. A porta inferi. ℟. Erue domine animas eorum.

*Versus.* Domine exaudi [orationem meam].

℟. Et clamor meus ad te veniat.

*Postea dicuntur tres infrascripte orationes sub vna terminatione.*

### *Oratio.*

DEus, qui inter apostolicos sacerdotes famulos tuos pontificali seu sacerdotali fecisti dignitate vigere, presta quesumus, vt eorum quoque perpetuo aggregentur consortio.

[1] *in: add.* 38. [2] *videbitis:* 38. [3] *om.* 39. 41.
[4] *videlicet: add.* 39. 41. [5] [Ps. 114.] [6] [Ps. 119.]
[7] [Ps. 129.] [8] *om.* 39. 41.



Digitized by Google

*Oratio.*

DEus venie largitor, et humane salutis amator, quesumus[1] clementiam tuam, vt nostre congregationis fratres, propinquos, amicos: et benefactores, qui ex hoc seculo transierunt, beata Maria semper virgine intercedente cum omnibus sanctis tuis, ad perpetue beatitudinis consortium peruenire concedas.

*Oratio.*

FIdelium Deus omnium conditor, et redemptor animabus famulorum famularumque tuarum remissionem cunctorum tribue peccatorum, vt indulgentiam quam semper optauerunt, pijs supplicationibus consequantur: qui viuis etc.

*Versus.* Requiem eternam dona [eis domine].

℟. Et lux perpetua [luceat eis].

*Versus.* Requiescant in pace.

*Responsorium.* Amen.

℣ *Matutinum absolute incipitur*[2] *ab*[3] *inuitatorio infrascripto.*

*Inuitatorium.* Regem cui omnia viuunt, venite adoremus.

*Deinde dicitur Psalmus* Venite exultemus. *etc. quo finito cum* Requiem eternam etc. *Repetitur Inuitatorium.*

*Deinde statim dicitur antiphona.* Audiui vocem de celo dicentem mihi. Beati mortui, qui in domino moriuntur. *Postea dicuntur tres psalmi infrascripti.*[4]

| | |
|---|---|
| Verba mea[5] | fo. 21. |
| Ps. 6. Domine ne in furore[6] | fo. 29. |
| Quemadmodum desiderat[7] | fo. 31. |

*Finitis Psalmis repetitur Antiphona et statim dicitur* Pater noster qui. *Deinde tres infrascripte lectiones incipiuntur* [8]*et finiuntur*[8] *absolute sine benedictionibus et sine.* Tu autem.

*Lectio prima ex capite*[9] 19 *Iob.*[10]

PElli mee consumptis carnibus adhesit os meum ... reposita est hec spes mea in sinu meo.

[11]*Deinde dicitur*[11] *Responsorium.* Qui Lazarum resuscitasti a monumento fetidum. Tu eis domine dona requiem, et locum indulgentie.

℣. Qui venturus es iudicare viuos et mortuos, et seculum per ignem. Tu eis domine.

[1] immensam: *add.* 38. [2] *incipit:* 43. 44. 49. 61. 64.
[3] *sub:* 41. [4] *vez:* 39. 41. [5] [ps. 5.] 61. 64. *print psalms in full.* [6] [ps. 6.]
[7] [ps. 41.] [8]—[8] *om.* 43. [9] *capitulo:* 43. 44. 49. 60.
[10] [Iob. xix. 20–27.] [11]—[11] *om.* 39. 41.

Digitized by Google

℔ *Lectio secunda ex capite*[1] *quinto Ioannis.*[2]

AMen amen dico vobis ... qui vero mala egerunt in resurrectionem iudicij.

℟. Requiem eternam dona eis domine. Et lux perpetua luceat eis.

℣. Anime eorum in bonis demorentur, et semen eorum hereditabit[3] terram. Et lux perpetua.[4]

℔ *Lectio tertia ex capite .*15. *epistole .i. pauli*[5] *ad Corinthios.*[6]

ECce mysterium vobis dico ... victoriam per dominum nostrum Iesum Christum.

℟. Libera me domine de morte eterna in die illa tremenda, quando celi mouendi sunt, et terra. Dum veneris iudicare seculum per ignem.

℣. Dies illa dies ire, calamitatis et miserie, dies magna et amara valde. Dum veneris iudicare.[6]

℔ [7]*Finitis lectionibus in*[8] *suis Responsorijs statim dicitur absolute*[7] *ad laudes.*

*Antiphona.* Ne tradas bestijs animas confitentes tibi, et animas pauperum tuorum ne obliuiscaris in finem.

*Postea dicuntur*[9] *Psalmi.*[10]

| | |
|---|---|
| [11]Ps. 50.[11] Miserere mei deus | fo. 45. |
| Te decet hymnus deus[12] | fo. 31. |
| Ego dixi[13] | fo. 21. |
| *Canticum* Benedictus | fo. 4. |

*Deinde repetitur antiphona, et*[14] *post eam*[14] *dicitur* Pater noster, *cum precibus et orationibus, vt supra in vesperis.*

℔ FINIS.

[1] *capitulo:* 43. 44. 49. 60.
[2] [24–29.]
[3] hereditet: 39. etc.
[4] *om.* 39. 41.
[5] [51–57.]
[6] seculum per ignem: *add.* 38.
[7]—[7] *om.* 61. 64. *absolute: om.* 38.
[8] *cum:* 39. 41. 43. 49. 60. 63.
[9] *tres: add.* 39. 41.
[10] *vis: add.* 39. 41.
[11]—[11] *om.* 39. 41.
[12] [ps. 64.]
[13] [Canticum Ezechiae, Isai. xxxviii. 10–20.]
[14]—[14] *postea:* 39. 41.

Digitized by Google

LONDON :
HARRISON AND SONS, PRINTERS IN ORDINARY TO HIS MAJESTY,
ST. MARTIN'S LANE.

Digitized by Google

# HENRY BRADSHAW SOCIETY,

## FOR EDITING RARE LITURGICAL TEXTS.

### PRESIDENT.

THE BISHOP OF SALISBURY.

### VICE-PRESIDENTS.

The Bishop of Edinburgh.
The Bishop of Bristol.
The Dean of St. Patrick's.
Rev. H. B. Swete, D.D.
Monsieur Léopold Delisle.
Whitley Stokes, Esq., C.S.I., C.I.E., D.C.L., F.S.A.
Sir Edward M. Thompson, K.C.B., LL.D., D.C.L., V.P.S.A.
G. F. Warner, Esq., M.A., Litt.D., F.S.A.

### MEMBERS OF COUNCIL.

Dr. J. Wickham Legg, *Chairman.*
Rev. E. S. Dewick, M.A., F.S.A., *Hon. Treasurer.*
Rev. H. A. Wilson, M.A., *Hon. Secretary.*
Cuthbert Atchley, Esq.
W. J. Birkbeck, Esq., M.A., F.S.A.
Rev. W. C. Bishop, M.A.
Rev. F. E. Brightman, M.A.
Rev. J. N. Dalton, M.A., F.S.A.
Rev. Walter Howard Frere, M.A.
W. H. St. John Hope, Esq., M.A.
F. Jenkinson, Esq., M.A.
F. Madan, Esq., M.A., F.S.A.
Alfred W. Pollard, Esq., M.A.
Rev. F. E. Warren, B.D., F.S.A.
Rev. Christopher Wordsworth, M.A.

### HONORARY AUDITORS.

Leland L. Duncan, Esq., M.V.O., F.S.A.
Lawrence Weaver, Esq., F.S.A.



Digitized by Google

## List of Works already issued.

1891.* I. MISSALE AD USUM ECCLESIÆ WESTMONASTERIENSIS. fasc. i. Edited by Dr. J. WICKHAM LEGG, F.S.A. 8vo. [Dec. 1891.]

III. THE MARTILOGE, 1526. Edited by the Rev. F. PROCTER, M.A., and the Rev. E. S. DEWICK, M.A., F.S.A. 8vo. [May, 1893.]

1892.* II. THE MANNER OF THE CORONATION OF KING CHARLES THE FIRST, 1626. Edited by the Rev. CHR. WORDSWORTH, M.A. 8vo. [Dec. 1892.]

IV. THE BANGOR ANTIPHONARIUM. Edited by the Rev. F. E. WARREN, B.D., F.S.A. Part I. containing complete facsimile in collotype, with historical and palæographical introduction. **4to.** [Aug. 1893.]

1893. V. MISSALE AD USUM ECCLESIÆ WESTMONASTERIENSIS, fasc. ii. Edited by Dr. J. WICKHAM LEGG, F.S.A. 8vo. [Aug. 1893.]

VI. OFFICIUM ECCLESIASTICUM ABBATUM SECUNDUM USUM EVESHAMENSIS MONASTERII. Edited by the Rev. H. A. WILSON, M.A. 8vo. [Aug. 1893.]

1894. VII. TRACTS OF CLEMENT MAYDESTONE, viz. DEFENSORIUM DIRECTORII and CREDE MICHI. Edited by the Rev. CHR. WORDSWORTH, M.A. 8vo. [Oct. 1894.]

VIII. THE WINCHESTER TROPER. Edited by the Rev. W. HOWARD FRERE, M.A. 8vo. [Nov. 1894.]

1895.* IX. THE MARTYROLOGY OF GORMAN. Edited by WHITLEY STOKES, D.C.L., Foreign Associate of the Institute of France. 8vo. [July, 1895.]

X. THE BANGOR ANTIPHONARIUM, Part II. containing an amended text with liturgical introduction, and an appendix containing an edition of Harleian MS. 7653. Edited by the Rev. F. E. WARREN, B.D., F.S.A. **4to.** [Nov. 1895.]

* The books issued for 1891, 1892, and 1895 are out of print.

Digitized by Google

1896. XI. THE MISSAL OF ROBERT OF JUMIÈGES, BISHOP OF LONDON, A.D. 1044–1051, AND ARCHBISHOP OF CANTERBURY IN A.D. 1051. Edited from a MS. in the Public Library at Rouen, by the Rev. H. A. WILSON, M.A. 8vo. [July, 1896.]

XII. MISSALE AD USUM ECCLESIÆ WESTMONASTERIENSIS, fasc. iii. Containing an appendix giving certain Offices from Westminster MSS. in the Bodleian Library and the British Museum, together with full indices, notes, and a liturgical introduction. Edited by Dr. J. WICKHAM LEGG, F.S.A. 8vo. [Nov. 1897.]

1897. XIII. THE IRISH LIBER HYMNORUM. Edited from MSS. in the Libraries of Trinity College, and the Franciscan Convent at Dublin by the Rev. JOHN H. BERNARD, D.D., and ROBERT ATKINSON, LL.D. Vol. I., Text and Glossary.

XIV. Vol. II., Notes and Translations of the Irish Prefaces and Hymns. 8vo. [July, 1898.]

1898. XV. THE ROSSLYN MISSAL. An Irish manuscript in the Advocates' Library, Edinburgh. Edited by the Rev. H. J. LAWLOR, D.D. 8vo. [April, 1899.]

XVI. THE CORONATION BOOK OF CHARLES V. OF FRANCE. (British Museum, Cottonian MS. Tiberius B. viii.) With reproductions in collotype of the 38 miniatures which illustrate the ceremonies, and facsimiles of seven of them in gold and colours. Edited by the Rev. E. S. DEWICK, M.A., F.S.A. 4to. [Dec. 1899.]

1899. XVII. MISSALE ROMANUM, Milan, 1474. (The first printed edition of the Roman Missal.) Edited by the Rev. ROBERT LIPPE, LL.D. Vol. I. Text. 8vo. [Oct. 1899.]

XVIII. THE PROCESSIONAL OF THE NUNS OF ST. MARY AT CHESTER. With English rubrics. Edited by Dr. J. WICKHAM LEGG, F.S.A. 8vo. [Oct. 1899.]

1900. XIX. THREE CORONATION ORDERS: (1.) The Coronation Order of William III. and Mary II. (2.) An Anglo-French version of the English Coronation Order. (3.) Consecration of the Anglo-Saxon King. Edited by Dr. J. WICKHAM LEGG, F.S.A. 8vo. [Feb. 1901.]

XX. CLEMENT MAYDESTONE'S DIRECTORIUM SACERDOTUM. Edited by (the late) Rev. Canon COOKE, M.A., and the Rev. CHRISTOPHER WORDSWORTH, M.A. Vol. I.. 8vo. [Feb. 1901.]

Digitized by Google

1901. XXI. FACSIMILES OF HORÆ B.M.V., reproduced in collotype from English MSS. of the 11th Century. Edited by the Rev. E. S. DEWICK, M.A., F.S.A. 4to. [Jan. 1902.]

XXII. CLEMENT MAYDESTONE'S DIRECTORIUM SACERDOTUM. Edited by (the late) Rev. Canon COOKE, M.A., and the Rev. CHRISTOPHER WORDSWORTH, M.A. Vol. II. 8vo. [March, 1902.]

1902. XXIII. CUSTOMARY OF THE BENEDICTINE MONASTERIES OF ST. AUGUSTINE, CANTERBURY, AND ST. PETER, WESTMINSTER. Edited by Sir EDWARD MAUNDE THOMPSON, K.C.B., LL.D., D.C.L., V.P.S.A. Vol. I. Containing text of Cottonian MS. Faustina C. xii. 8vo. [October, 1902.]

XXIV. THE BENEDICTIONAL OF ARCHBISHOP ROBERT. Edited by the Rev. H. A. WILSON, M.A. 8vo. [Jan. 1903.]

1903. XXV. THE CLERK'S BOOK OF 1549. From the unique copy in the British Museum. (C. 36. d. 1.) Edited by Dr. J. WICKHAM LEGG, F.S.A. 8vo. [Feb. 1904.]

XXVI. THE HEREFORD BREVIARY. Edited by the Rev. W. HOWARD FRERE, M.A., and LANGTON E. G. BROWN, sub-Librarian of the Hereford Chapter Library. Vol. I. Psalterium, Commune Sanctorum, Temporale. 8vo. [Feb. 1904.]

1904. XXVII. TRACTS ON THE MASS. Edited by Dr. J. WICKHAM LEGG, F.S.A. Containing :—

*Ordinarium Missae Sarum.* From an early 14th Century Missal formerly in the possession of the late Mr. WILLIAM MORRIS, F.S.A. (With two collotype plates.)

Langforde's *Meditatyons for Goostly Exercyse in the tyme of the Masse.* (Bodleian MS., Wood 17.)

*Alphabetum seu Instructio Sacerdotum.* (Bodleian, Douce 14.) Collated with four other editions.

*Dominican Directions for High Mass.* From a 13th Century MS. (Brit. Mus. Add. 23,935.) With an Appendix on Low Mass from a Dominican Missal printed at Lubeck in 1502.

*Ordo Missae* of John Burckard, Rome 1502, collated with a shorter recension from a Roman Missal of 1501.

Ordinary of the earliest known Sarum Missal, written about A.D. 1264.

And other pieces. 8vo. [November, 1904.]

Digitized by Google

XXVIII. CUSTOMARY OF THE BENEDICTINE MONASTERIES OF ST. AUGUSTINE, CANTERBURY, AND ST. PETER, WESTMINSTER. Edited by Sir EDWARD MAUNDE THOMPSON, K.C.B., LL.D., D.C.L., V.P.S.A. Vol. II. Containing text of Cottonian MS. Otho C. xi. and of part of Gonville and Caius College MS. 211. 8vo. [Dec. 1904.]

1905. XXIX. THE MARTYROLOGY OF OENGUS THE CULDEE. Edited with a collation of the MSS., by WHITLEY STOKES, D.C.L., Foreign Associate of the Institute of France. 8vo. [Nov. 1905.]

XXX. THE MOZARABIC PSALTER. (Brit. Mus. Add. 30,851.) Edited by J. P. GILSON, M.A., of the Department of Manuscripts in the British Museum. 8vo. [Nov. 1905.]

1906. XXXI. THE STOWE MISSAL, a manuscript belonging to the Royal Irish Academy. Edited by Dr. G. F. WARNER, F.S.A., Keeper of the Manuscripts at the British Museum. 8vo. Vol. I. Facsimile of the MS. [Nov. 1906.]

XXXII. THE STOWE MISSAL. Vol. II. Printed text with Notes, Introduction, and six collotype reproductions of the metal case in which the MS. is enclosed. 8vo. [In preparation.]

1907. XXXIII. MISSALE ROMANUM, Milan, 1474. Vol. II. Edited by the Rev. ROBERT LIPPE, LL.D. Index by the Rev. H. A. WILSON, M.A. 8vo. [Nov. 1907.]

XXXIV. THE ORDER OF THE COMMUNION, printed by Richard Grafton, 1548. A facsimile edition edited by the Rev. H. A. WILSON, M.A. 8vo. [April, 1908.]

1908. XXXV. THE SECOND RECENSION OF THE QUIGNON BREVIARY. Edited by Dr. J. WICKHAM LEGG. [Dec. 1908.]

XXXVI. FACSIMILES OF THE CREEDS FROM EARLY MSS. Edited by the Rev. A. E. BURN, D.D., with palaeographical notes by the late Dr. LUDWIG TRAUBE. 4to. [Nearly ready.]

**Future issues will be selected from the following:**

THE ORDINALE OF EXETER. Edited by the Rev. J. N. DALTON, M.A., F.S.A., Canon of Windsor. 8vo. [In preparation.]

THE HEREFORD BREVIARY. Edited by the Rev. W. HOWARD FRERE, M.A., and LANGTON E. G. BROWN, sub-Librarian of the Hereford Chapter Library. Vol. II. Sanctorale. 8vo. [In preparation.]

Digitized by Google

THE PONTIFICAL IN THE LIBRARY OF MAGDALEN COLLEGE, OXFORD (MS. 226), an English manuscript of the twelfth century. Edited by the Rev. H. A. WILSON, M.A. [In preparation.]

THE LITURGY OF ST. JAMES. Edited by the Rev. F. E. BRIGHTMAN, M.A., Prebendary of Lincoln.

CRANMER'S EARLY PROJECTS FOR REFORM OF THE DIVINE SERVICE. A complete Edition of British Museum MS. Royal 7 B. iv. Edited by Dr. J. WICKHAM LEGG.

THE LEOFRIC COLLECTAR, an English manuscript of the eleventh century (Harl. MS. 2961). Edited by the Rev. E. S. DEWICK, M.A., F.S.A.

PONTIFICALE LANALETENSE. An English MS. of the 11th Century, now in the Public Library at Rouen. Edited by LEOPOLD G. WICKHAM LEGG, M.A.

THE COLBERTINE BREVIARY.

MISSALE GOTHICUM. (Vatican MS. Reginae 317.)

MISSALE FRANCORUM, and other fragments of Gallican Liturgies.

THE BRIGITTINE BREVIARY OF THE NUNS OF SION, with English rubrics. From a MS. at Magdalene College, Cambridge.

THE MONASTIC BREVIARY OF THE CHURCH OF DURHAM. (Harl. MS. 4664.)

SEVENTEENTH CENTURY FORMS FOR CONSECRATING CHURCHES IN ENGLAND. Edited by Dr. J. WICKHAM LEGG.

*December*, 1908.

Digitized by Google

*** Persons wishing to join the Society are requested to communicate with the Hon. Secretary, the Rev. H. A. WILSON, Magdalen College, Oxford; or with the Hon. Treasurer, the Rev. E. S. DEWICK, 26, Oxford Square, Hyde Park, London, W.

*** The books are issued to members in return for an annual subscription of one guinea, payable at the beginning of each year.

*** Members are reminded that subscriptions are due on the 1st of January in each year. Subscriptions should be paid to the Hon. Treasurer, the Rev. E. S. DEWICK, 26, Oxford Square, Hyde Park, London, W.; or to the account of the Henry Bradshaw Society, at Messrs. CHILD & Co., 1, Fleet Street, Temple Bar, London, E.C. All cheques should be crossed with the name of the Society's Bankers.

*** Any complaints with regard to the delivery of copies should be addressed to the Hon. Treasurer, the Rev. E. S. DEWICK, 26, Oxford Square, Hyde Park, London, W.

Digitized by Google

LONDON:
HARRISON AND SONS, PRINTERS IN ORDINARY TO HIS MAJESTY,
ST. MARTIN'S LANE.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google